EDIȚIE ROMÂNEASCĂ · VOLUMUL I

شرح العقيدة الواسطية

Sharḥ al-ʿAqīdah al-Wāsiṭiyyah

Explicația Crezului al-Wāsiṭiyyah

Muḥammad ibn Ṣāliḥ
al-ʿUthaymīn

INSTITUTUL TAWHID
tawhid.ro

Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn

Explicația Crezului al-Wāsiṭiyyah — Volumul I

Sharḥ al-ʿAqīdah al-Wāsiṭiyyah

شرح العقيدة الواسطية

Sharḥ al-ʿAqīdah al-Wāsiṭiyyah

Traducere: Institutul Tawhid

Institutul Tawhid
România · 2026

Titlul original: شرح العقيدة الواسطية
Ediție în limba română
Institutul Tawhid · https://www.tawhid.ro

Texte arabe coranice adăugate editorial: Tanzil Project, text Uthmani v1.1, © 2007–2026 Tanzil Project, CC BY 3.0 · https://tanzil.net. Traducerea românească și notele sunt păstrate integral. Fragmentele arabe sunt indicate ca atare; în celelalte cazuri este reprodus textul arab integral al versetului sau pasajului indicat.

Cuprins

1 Introducere 1
Prima categorie: Tawḥīd ar-Rubūbiyyah 3
A doua categorie: Tawḥīd al-Ulūhiyyah 8
A treia categorie: Tawḥīd al-Asmāʾ wa-l-Ṣifāt 15
2 Începutul textului al-Wāsiṭiyyah și explicația sa 21
„În numele lui Allah...” 21
„Cel Milostiv, Îndurător” 22
„Laudă lui Allah, Cel care Și-a trimis Trimisul...” 23
„...cu călăuzirea și religia adevărului, ca să o facă biruitoare asupra tuturor religiilor” 24
„Și Allah este de ajuns ca Martor” 25
„Mărturisesc că nu există nicio divinitate demnă de adorare în afară de Allah, Singur, fără asociat, recunoscând aceasta și afirmând tawḥīd-ul...” 26
„Și mărturisesc că Muḥammad este robul Său...” 27
„...și Trimisul Său” 31
„Allah să-l binecuvânteze pe el, pe familia și pe Companionii lui...” 32
„...și să-i dăruiască pace din belșug” 33
„Iar apoi: acesta este crezul...” 34
„...crezul grupării salvate...” 35
„...sprijinită până la venirea Orei...” 37
„Ahl as-Sunnah wa-l-Jamāʿah” 38
„Iar [crezul lor] este credința în Allah...” 39
Credința în existența lui Allah 40
Credința în îngerii Lui 44
Credința în Cărțile Lui 53
Credința în trimișii Lui 54
Învierea după moarte 57
Credința în qadar 59
Și din credința în Allah (1) face parte credința în atributele prin care El S-a descris pe Sine (2). 62
Și cu ceea ce L-a descris Trimisul Său (1). 77

Fără taḥrīf (1). 80
Și fără taʿṭīl (1). 87
Și fără takyīf (1). 94
Și fără tamthīl (1). 100
Atributul raḥmah 300
Atributul riḍā 317
Versetele Atributelor ghaḍab, sakhaṭ, karāhah și bughḍ 322
Versetele Atributului majīʾ și ityān 344
Atributul Feței lui Allah, Preaslăvitul 356
Afirmarea celor două Mâini pentru Allah Preaînaltul 368
Afirmarea celor doi Ochi pentru Allah Preaînaltul 392
Atributul Auzului și al Vederii pentru Allah Preaînaltul 409
Atributele makr, kayd și miḥāl în textele despre Allah Preaînaltul 424
Atributele ʿafw, maghfirah, raḥmah și ʿizzah 433
Afirmarea Numelui pentru Allah Preaînaltul 448
Versetele Atributelor negate: declararea lui Allah liber de lipsuri și negarea oricărui egal pentru El 450
Istiwaʾ-ul lui Allah asupra Tronului 484
Afirmarea ʿulūw-ului lui Allah asupra creației Sale 501
Afirmarea maʿiyyah lui Allah cu creația Sa 523

Datele ediției românești

Textul românesc urmează textul arab; citatele și trimiterile au fost verificate.

Termenii tehnici arabi păstrați în transliterare sunt explicați în glosarul de la final. Versetele Qur'ān-ului sunt redate în limba română ca traducere a sensului, iar citatele și trimiterile au fost confruntate cu textul arab de referință.

1 Introducere

În numele lui Allah, Cel Milostiv, Îndurător.

Înainte de a începe să vorbim despre această măreață epistolă, dorim să arătăm că toate mesajele trimișilor, de la primul dintre ei, Nūḥ — pacea fie asupra lui — până la ultimul dintre ei, Muḥammad ﷺ, au chemat la tawḥīd.
Allah Preaînaltul spune, în sensul versetului:

Textul arab al versetului integral

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِيٓ إِلَيۡهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعۡبُدُونِ﴾

„Și nu am trimis înaintea ta niciun trimis fără să-i revelăm: «Nu există nicio divinitate demnă de adorare în afară de Mine, așadar adorați-Mă!»”
(al-Anbiyāʾ 21:25).

Și spune, în sensul versetului:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِى كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ وَٱجْتَنِبُوا۟ ٱلطَّٰغُوتَ ۖ فَمِنْهُم مَّنْ هَدَى ٱللَّهُ وَمِنْهُم مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ ٱلضَّلَٰلَةُ ۚ فَسِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ فَٱنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُكَذِّبِينَ﴾

„Am trimis în fiecare comunitate un trimis [care să spună]: «Adorați-L pe Allah și feriți-vă de ṭāghūt!»”
(al-Naḥl 16:36).

Aceasta deoarece creația a fost creată pentru Unul singur, iar Acela este Allah Preaputernicul și Mărețul. A fost creată pentru adorarea Lui, astfel încât inimile oamenilor să se lege de El prin adorare și preamărire, teamă și speranță, încredere, dorință și frică, până când se desprind de orice lucru al acestei lumi care nu îi ajută la împlinirea tawḥīd-ului față de Allah în toate aceste privințe. Tu ești o făptură și, prin urmare, trebuie să aparții Creatorului tău cu inima și cu trupul, în toate lucrurile.

De aceea, chemarea trimișilor — pacea fie asupra lor — s-a concentrat asupra acestei chestiuni mărețe și importante: adorarea lui Allah, Singur, fără niciun asociat.

Trimișii pe care Allah i-a trimis oamenilor nu au chemat la tawḥīd ar-rubūbiyyah în același fel în care au chemat la tawḥīd al-ulūhiyyah. Cei care neagă tawḥīd ar-rubūbiyyah sunt foarte puțini; chiar și cei care îl neagă nu reușesc, în adâncul sufletului, să-l respingă cu adevărat, cu excepția cazului în care și-au pierdut până și cea mai elementară capacitate de judecată. Ei îl pot nega doar din încăpățânare și sfidare.

Savanții — Allah să aibă milă de ei — au împărțit tawḥīd-ul în trei categorii.

Prima categorie: Tawḥīd ar-Rubūbiyyah

Aceasta înseamnă: *„a-L afirma pe Allah Preaslăvitul și Preaînaltul ca Unic în trei privințe: creația, stăpânirea și administrarea”*.
Dovada este cuvântul lui Allah, în sensul versetului:

Fragment coranic

﴿أَلَا لَهُ ٱلْخَلْقُ وَٱلْأَمْرُ﴾

„Oare nu Lui Îi aparțin creația și porunca?”
(al-Aʿrāf 7:54).

Indicația versetului constă în faptul că predicatul, care în mod obișnuit ar veni după subiect, a fost pus înainte. Regula retorică spune că aducerea înainte a ceea ce în mod normal vine mai târziu indică exclusivitate. Observă și începutul versetului prin *„Oare nu...?”*, formulă care atrage atenția și întărește afirmația: *„Oare nu Lui Îi aparțin creația și porunca?”*, adică Lui și nimănui altcuiva. *„Creația”* este creația, iar *„porunca”* înseamnă administrarea.
În ceea ce privește stăpânirea, dovada este, de exemplu, cuvântul lui Allah:

Fragment coranic

﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾

„A lui Allah este stăpânirea cerurilor și a pământului”
(al-Jāthiyah 45:27).

Aceasta arată că El este unic în stăpânire. Modul de argumentare este, ca mai înainte, aducerea înainte a ceea ce în mod normal vine mai târziu.

Prin urmare, Domnul Preaputernic și Măreț este unic în creație, stăpânire și administrare.

Dacă spui: Cum împaci această afirmație cu textele care atribuie *„crearea”* și altora decât lui Allah, precum cuvântul Lui:

Fragment coranic

﴿فَتَبَارَكَ ٱللَّهُ أَحْسَنُ ٱلْخَٰلِقِينَ﴾

„Binecuvântat este Allah, Cel mai bun dintre creatori”
(al-Muʾminūn 23:14),

sau cuvântul Profetului ﷺ despre făuritorii de imagini: *„Li se va spune: «Dați viață celor pe care le-ați creat»”*[1], sau cuvântul lui Allah din ḥadīth-ul qudsī: *„Cine este mai nedrept decât cel care încearcă să creeze precum creația Mea?”*[2] Cum împaci, așadar, afirmația că Allah este unic în creație cu aceste texte?

Răspunsul este că *„a crea”*, în sens propriu, înseamnă a aduce ceva în existență, iar aceasta Îi aparține numai lui Allah Preaînaltul. Transformarea unui lucru dintr-o formă în alta nu este creație adevărată, chiar dacă poate fi numită *„creare”* din perspectiva modelării. În realitate, nu este o creare completă. De exemplu, un tâmplar face o ușă din lemn și se poate spune, într-un anumit sens, că *„a creat”* o ușă; însă materia din care a lucrat-o a fost creată de Allah. Toți oamenii, indiferent de puterea lor, nu pot crea nici măcar un bețișor de siwāk, niciun atom și nicio muscă.

1 Relatat de al-Bukhārī (5961) și Muslim (2107), de la ʿĀʾishah — Allah să fie mulțumit de ea. Profetul ﷺ a spus că făuritorilor acestor imagini li se va spune în Ziua Învierii: „Dați viață lucrurilor pe care le-ați creat.”

2 Relatat de al-Bukhārī (5053) și Muslim (2111), de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el.

Ascultă cuvântul lui Allah, în sensul versetului:

Textul arab al versetului integral

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَٱسْتَمِعُواْ لَهُۥٓ ۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ
تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ لَن يَخْلُقُواْ ذُبَابًا وَلَوِ ٱجْتَمَعُواْ لَهُۥ ۖ
وَإِن يَسْلُبْهُمُ ٱلذُّبَابُ شَيْـًٔا لَّا يَسْتَنقِذُوهُ مِنْهُ ۚ ضَعُفَ
ٱلطَّالِبُ وَٱلْمَطْلُوبُ﴾

„O, oameni! Vi s-a dat o pildă, așadar ascultați-o: cei pe care îi chemați în afară de Allah nu vor putea crea nici măcar o muscă, chiar dacă s-ar aduna cu toții pentru aceasta. Iar dacă musca le-ar lua ceva, nu ar putea să recupereze acel lucru de la ea. Slabi sunt atât cel care cere, cât și cel de la care se cere!"
(al-Ḥajj 22:73).

Expresia *„cei pe care îi chemați"* îi cuprinde pe toți cei chemați în afară de Allah: copac, piatră, om, înger sau altceva. Toți aceștia *„nu vor putea crea nici măcar o muscă, chiar dacă s-ar aduna cu toții"*. Dacă fiecare ar fi singur, neputința lui ar fi cu atât mai evidentă. *„Iar dacă musca le-ar lua ceva, nu ar putea să recupereze acel lucru de la ea."* Chiar și cei chemați în afară de Allah, dacă o muscă le-ar lua ceva, nu ar putea recupera de la această făptură slabă ceea ce le-a luat. Dacă o muscă s-ar așeza pe cel mai puternic rege de pe pământ și ar lua din parfumul lui, acel rege nu ar putea scoate parfumul din trupul muștei; la fel dacă s-ar așeza pe mâncarea lui. Așadar, Allah Preaputernicul și Mărețul este singurul Creator.

Dacă spui: Cum împaci afirmația că Allah este unic în stăpânire cu textele care atribuie stăpânire și creaturilor, precum:

Textul arab al versetului integral

﴿لَّيْسَ عَلَى ٱلْأَعْمَىٰ حَرَجٌ وَلَا عَلَى ٱلْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا
عَلَى ٱلْمَرِيضِ حَرَجٌ وَلَا عَلَىٰٓ أَنفُسِكُمْ أَن تَأْكُلُوا۟ مِنۢ
بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ ءَابَآئِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَٰتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ
إِخْوَٰنِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَٰتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَٰمِكُمْ أَوْ بُيُوتِ
عَمَّٰتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخْوَٰلِكُمْ أَوْ بُيُوتِ خَٰلَٰتِكُمْ أَوْ مَا
مَلَكْتُم مَّفَاتِحَهُۥٓ أَوْ صَدِيقِكُمْ ۚ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَن
تَأْكُلُوا۟ جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا ۚ فَإِذَا دَخَلْتُم بُيُوتًا فَسَلِّمُوا۟ عَلَىٰٓ
أَنفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ مُبَٰرَكَةً طَيِّبَةً ۚ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ
ٱللَّهُ لَكُمُ ٱلْءَايَٰتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾

„sau [casele] ale căror chei le stăpâniți”
(al-Nūr 24:61) și:

Textul arab al versetului integral

﴿إِلَّا عَلَىٰٓ أَزْوَٰجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَـٰنُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ﴾

„în afară de soțiile lor sau cele pe care le stăpânesc mâinile lor drepte”
(al-Muʾminūn 23:6)?

Răspunsul este că împăcarea se face din două perspective.

Prima: stăpânirea omului asupra unui lucru nu este generală și cuprinzătoare. Eu stăpânesc ceea ce se află sub mâna mea, dar nu stăpânesc ceea ce se află sub mâna ta; în schimb, totul aparține lui Allah Preaputernicul și Mărețul. Din perspectiva cuprinderii, stăpânirea lui Allah este mai vastă, deplină și perfectă.

A doua: stăpânirea mea asupra unui lucru nu este o stăpânire absolută prin care să pot face orice doresc. Eu dispun de el numai după cum a poruncit Sharīʿah și după cum a permis adevăratul Stăpân, Allah Preaputernicul și Mărețul. Dacă aș vinde un dirham pentru doi dirhami, nu mi-ar fi permis să fac aceasta. Prin urmare, stăpânirea mea este limitată. Mai mult, nu am asupra acelui lucru nici controlul absolut din perspectiva decretului divin. Nu pot spune sclavului meu bolnav: *„Vindecă-te!”*, iar el să se vindece, și nici celui sănătos: *„Îmbolnăvește-te!”*, iar el să se îmbolnăvească. Adevărata administrare Îi aparține lui Allah Preaputernicul și Mărețul: dacă El îi poruncește să se vindece, se vindecă; dacă îi poruncește să se îmbolnăvească, se îmbolnăvește. Așadar, stăpânirea mea este limitată atât în ceea ce privește dispunerea, cât și cuprinderea. Astfel devine clar în ce sens Allah este unic în stăpânire.

În ceea ce privește administrarea, și omul administrează anumite lucruri, însă această administrare este limitată, asemenea celor două limitări amintite la stăpânire. Nu pot administra orice lucru, ci doar ceea ce se află în posesia și sub autoritatea mea; și nici măcar aceasta nu o pot administra decât în limitele Sharīʿah care mi-a permis acea administrare.

Prin aceasta devine limpede că afirmația noastră *„Allah Preaputernicul și Mărețul este unic în creație, stăpânire și administrare”* este una generală și absolută, fără excepție, deoarece toate exemplele amintite nu contrazic ceea ce Îi aparține lui Allah în mod deplin.

A doua categorie: Tawḥīd al-Ulūhiyyah

Acesta înseamnă a-L adora numai pe Allah Preaputernicul și Mărețul: să nu fii rob al altcuiva în afară de Allah; să nu adori înger, profet, walī, shaykh, mamă sau tată. Nu-L adori decât pe Allah Singur. Îl recunoști pe Allah ca Unicul demn de adorare și Îi consacri Lui singur adorarea. De aceea este numit tawḥīd al-ulūhiyyah și este numit, de asemenea, tawḥīd al-ʿibādah. Dacă este raportat la Allah, este tawḥīd al-ulūhiyyah; dacă este raportat la adorator, este tawḥīd al-ʿibādah.

Adorarea se întemeiază pe două lucruri mărețe: iubirea și preamărirea. Din ele rezultă ceea ce Allah spune, în sensul versetului:

Textul arab al versetului integral

﴿فَٱسْتَجَبْنَا لَهُۥ وَوَهَبْنَا لَهُۥ يَحْيَىٰ وَأَصْلَحْنَا لَهُۥ زَوْجَهُۥٓ ۚ
إِنَّهُمْ كَانُوا۟ يُسَٰرِعُونَ فِى ٱلْخَيْرَٰتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا ۖ
وَكَانُوا۟ لَنَا خَٰشِعِينَ﴾

„Ei se grăbeau spre faptele bune și Ne chemau cu speranță și cu teamă”
(al-Anbiyāʾ 21:90).

Din iubire se naște dorința și speranța, iar din preamărire se naște frica.

De aceea, adorarea cuprinde porunci și interdicții. Poruncile se bazează pe dorință și pe căutarea apropierii de Cel care

poruncește; interdicțiile se bazează pe preamărire și pe teamă de Cel Măreț.
Dacă Îl iubești pe Allah Preaputernicul și Mărețul, dorești ceea ce se află la El, dorești să ajungi la El, cauți drumul care duce la El și Îl asculți în cea mai deplină formă. Iar dacă Îl preamărești, te temi de El. De fiecare dată când ești pe punctul de a comite un păcat, îți amintești măreția Creatorului Preaputernic și Măreț și te retragi. Allah spune, în sensul versetului:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِۦ ۖ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَآ أَن رَّءَا بُرْهَٰنَ رَبِّهِۦ ۚ
كَذَٰلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ ٱلسُّوٓءَ وَٱلْفَحْشَآءَ ۚ إِنَّهُۥ مِنْ عِبَادِنَا
ٱلْمُخْلَصِينَ﴾

„Ea l-a dorit, iar el ar fi dorit-o dacă nu ar fi văzut dovada Domnului său. Astfel [am făcut], ca să îndepărtăm de la el răul și indecența"
(Yūsuf 12:24).

Aceasta se numără printre binefacerile lui Allah asupra ta: când ești pe punctul de a păcătui, îți amintești de Allah și de măreția Lui, te temi și te îndepărtezi de păcat, pentru că Îl adori pe Allah cu dorință și teamă.

Ce înseamnă adorarea?
Cuvântul *„adorare"* (‘ibādah) este folosit cu două sensuri: pentru actul de adorare și pentru lucrul prin care se realizează adorarea.

Când este folosit pentru act, adică pentru taʿabbud, se spune: *„omul I s-a supus Domnului său prin adorare”*. În acest sens, adorarea poate fi definită ca: *„smerirea față de Allah Preaputernicul și Mărețul, din iubire și preamărire, prin împlinirea poruncilor Lui și evitarea interdicțiilor Lui”*. Iar cel care se smerește pentru Allah este, în realitate, înălțat prin Allah:

Textul arab al versetului integral

﴿يَقُولُونَ لَئِن رَّجَعْنَآ إِلَى ٱلْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ ٱلْأَعَزُّ مِنْهَا ٱلْأَذَلَّ ۚ وَلِلَّهِ ٱلْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِۦ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَٰكِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾

„Puterea și onoarea Îi aparțin lui Allah și Trimisului Său” **(al-Munāfiqūn 63:8).**

Când *„adorarea”* este folosită pentru obiectul adorării, adică pentru ceea ce Allah ne-a poruncit să facem ca adorare, atunci ea este definită așa cum a definit-o Shaykh al-Islām Ibn Taymiyyah — Allah să aibă milă de el: *„Adorarea este un termen cuprinzător pentru tot ceea ce Allah iubește și de care este mulțumit, dintre cuvintele și faptele exterioare și interioare.”*[3]

Tot ceea ce Allah ne-a poruncit ca adorare trebuie consacrat numai Lui și nu poate fi îndreptat către altcineva: rugăciunea, postul, zakāh, ḥajj-ul, duʿāʾ-ul, jurământul votiv, teama, încrederea și toate celelalte forme de adorare.

Dacă spui: Care este dovada că Allah este unic în ulūhiyyah?

3 Ibn Taymiyyah, „Risālat al-ʿUbūdiyyah”, în Majmūʿ al-Fatāwā, 10/149.

Răspunsul este că există numeroase dovezi, dintre care:

Textul arab al versetului integral

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِيٓ إِلَيۡهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعۡبُدُونِ﴾

„Și nu am trimis înaintea ta niciun trimis fără să-i revelăm: «Nu există nicio divinitate demnă de adorare în afară de Mine, așadar adorați-Mă!»”
(al-Anbiyāʾ 21:25).

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَقَدۡ بَعَثۡنَا فِي كُلِّ أُمَّةٖ رَّسُولًا أَنِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ وَٱجۡتَنِبُواْ ٱلطَّٰغُوتَۖ فَمِنۡهُم مَّنۡ هَدَى ٱللَّهُ وَمِنۡهُم مَّنۡ حَقَّتۡ عَلَيۡهِ ٱلضَّلَٰلَةُۚ فَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ فَٱنظُرُواْ كَيۡفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلۡمُكَذِّبِينَ﴾

„Am trimis în fiecare comunitate un trimis [care să spună]: «Adorați-L pe Allah și feriți-vă de ṭāghūt!»”
(al-Naḥl 16:36).

Și cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿شَهِدَ ٱللَّهُ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ وَأُو۟لُوا۟ ٱلْعِلْمِ قَآئِمًۢا
بِٱلْقِسْطِ ۚ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾

„Allah mărturisește că nu există nicio divinitate demnă de adorare în afară de El, iar îngerii și oamenii învățați [mărturisesc aceasta]”
(Āl ʿImrān 3:18).

Dacă meritul cunoașterii nu ar fi avut decât această virtute, ar fi fost suficient: Allah nu a menționat că cineva a mărturisit ulūhiyyah Lui alături de El și de îngeri decât savanții. Îl rugăm pe Allah să ne facă dintre ei. Apoi El întărește mărturia prin cuvintele: *„Nu există nicio divinitate demnă de adorare în afară de El, Atotputernicul, Înțeleptul”*. Aceasta este o dovadă limpede că nu există nicio divinitate demnă de adorare în afară de Allah Preaputernicul și Mărețul. Eu mărturisesc aceasta și voi mărturisiți aceasta. Aceasta este mărturia adevărului.
Dacă cineva spune: Cum afirmați acest lucru când Allah Preaînaltul menționează *„divinități”* în afară de El? De exemplu:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَا تَدْعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ ۘ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ كُلُّ
شَىْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُۥ ۚ لَهُ ٱلْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾

„Nu chema alături de Allah o altă divinitate”
(al-Qaṣaṣ 28:88), sau:

Textul arab al versetului integral

﴿وَمَن يَدْعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ لَا بُرْهَٰنَ لَهُۥ بِهِۦ فَإِنَّمَا
ج
حِسَابُهُۥ عِندَ رَبِّهِۦٓ ۚ إِنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ ٱلْكَٰفِرُونَ﴾

„Cine cheamă alături de Allah o altă divinitate pentru care nu are nicio dovadă...”
(al-Muʾminūn 23:117), sau:

Textul arab al versetului integral

﴿وَمَا ظَلَمْنَٰهُمْ وَلَٰكِن ظَلَمُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ ۖ صلے فَمَآ أَغْنَتْ عَنْهُمْ
ءَالِهَتُهُمُ ٱلَّتِى يَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ لَّمَّا جَآءَ أَمْرُ
صلے
رَبِّكَ ۖ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ﴾

„Divinitățile lor pe care le chemau în afară de Allah nu le-au fost de niciun folos”
(Hūd 11:101),

sau cuvântul lui Ibrāhīm:

Textul arab al versetului integral

﴿أَئِفْكًا ءَالِهَةً دُونَ ٱللَّهِ تُرِيدُونَ﴾

„Doriți, prin minciună, divinități în afară de Allah?”
(al-Ṣāffāt 37:86).

Cum împăcați acestea cu mărturisirea *„lā ilāha illā Allāh”*?

Răspunsul este că ulūhiyyah a tot ceea ce este în afară de Allah este o ulūhiyyah falsă, doar o denumire. Allah spune, în sensul versetului:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنْ هِيَ إِلَّآ أَسْمَآءٌ سَمَّيْتُمُوهَآ أَنتُمْ وَءَابَآؤُكُم مَّآ أَنزَلَ ٱللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَٰنٍ ۚ إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ وَمَا تَهْوَى ٱلْأَنفُسُ ۖ وَلَقَدْ جَآءَهُم مِّن رَّبِّهِمُ ٱلْهُدَىٰٓ﴾

„Nu sunt decât nișteume pe care voi și părinții voștri le-ați dat; Allah nu a pogorât pentru ele nicio dovadă”
(al-Najm 53:23).

Divinitatea lor este falsă. Chiar dacă sunt adorate și oamenii rătăciți li se închină, ele nu merită să fie adorate. Sunt obiecte de adorare, dar sunt divinități false:

Textul arab al versetului integral

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِ ٱلْبَٰطِلُ وَأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْكَبِيرُ﴾

„Aceasta pentru că Allah este Adevărul, iar ceea ce cheamă ei în afară de El este falsitatea”
(Luqmān 31:30).

Aceste două tipuri de tawḥīd nu sunt negate, în principiu, de oamenii qiblei care se atribuie Islamului: tawḥīd ar-rubūbiyyah și tawḥīd al-ulūhiyyah. Totuși, mai târziu au apărut oameni care au atribuit ulūhiyyah unor oameni, precum extremiștii dintre Rāfiḍah care spun că ʿAlī ar avea o asemenea poziție. Liderul lor, ʿAbdullāh ibn Sabaʾ, a venit la ʿAlī ibn Abī Ṭālib — Allah să fie mulțumit de el — și i-a spus: *„Tu ești cu adevărat Allah.”* ʿAbdullāh

ibn Sabaʾ era de origine evreiască și a intrat în Islam pretinzând atașament față de familia Profetului, cu scopul de a strica religia musulmanilor, așa cum a menționat Shaykh al-Islām Ibn Taymiyyah. El a spus că acesta a făcut ceea ce Pavel a făcut când a intrat între creștini și le-a alterat religia.[4]

ʿAlī ibn Abī Ṭālib — Allah să fie mulțumit de el — nu accepta ca cineva să-l ridice peste locul său. Dimpotrivă, din dreptatea, cunoașterea și experiența sa, spunea de pe minbarul din Kūfah: *„Cel mai bun din această comunitate după Profetul ei este Abū Bakr, apoi ʿUmar."*[5] Aceasta a fost transmisă de la el prin numeroase căi. Cel care recunoaște astfel meritul oamenilor după dreptul lor, cum ar putea accepta ca cineva să-i spună: *„Tu ești Allah"*? De aceea i-a pedepsit în cel mai sever mod: a poruncit să fie săpate șanțuri, acestea au fost umplute cu lemne și aprinse, apoi i-a aruncat în foc și i-a ars. Se relatează că ʿAbdullāh ibn Sabaʾ a fugit și nu a fost prins. Esențialul este că ʿAlī ibn Abī Ṭālib — Allah să fie mulțumit de el — i-a ars pe Sabaʾiyyah din cauza afirmației lor despre divinitatea lui.

Spunem, așadar: oamenii qiblei, în general, nu neagă aceste două tipuri de tawḥīd — rubūbiyyah și ulūhiyyah — chiar dacă între oamenii inovației s-au găsit unii care au divinizat ființe umane.

A treia categorie: Tawḥīd al-Asmāʾ wa-l-Ṣifāt

Aceasta este categoria în jurul căreia au existat cele mai multe dispute între oamenii qiblei.

În privința Numelor și Atributelor, oamenii s-au împărțit, în linii mari, în trei: cei care asemuiesc [Creatorul cu creația], cei care neagă atributele și cei care urmează calea dreaptă. Cel care

4 Relatat de al-Lālakāʾī în „Sharḥ al-Sunnah", de la al-Shaʿbī. Ibn Taymiyyah îl menționează în Minhāj al-Sunnah (1/29) și indică savanții care l-au relatat. Al-Ḥāfiẓ l-a considerat ḥasan în Fatḥ al-Bārī (12/270).

5 Relatat de Aḥmad în al-Musnad (1/110) și Faḍāʾil al-Ṣaḥābah (397), de Ibn Abī ʿĀṣim în al-Sunnah (1/570) și de Ibn Mājah (106), de la ʿAlī ibn Abī Ṭālib — Allah să fie mulțumit de el. Sensul relatării se află și în Ṣaḥīḥ al-Bukhārī (3671), de la Muḥammad ibn al-Ḥanafiyyah.

neagă poate face aceasta fie prin respingere directă, fie prin denaturarea sensului.

Prima inovație care a apărut în această comunitate a fost inovația Khawārij. Precursorul lor s-a ridicat împotriva Profetului ﷺ: Dhū al-Khuwayṣirah, din Banū Tamīm. Când Profetul ﷺ a împărțit o cantitate de aur între oameni, acest om i-a spus: *„O, Muḥammad, fii drept!”*[6] Aceasta a fost prima manifestare a ieșirii împotriva Sharīʿah. Fitnah lor s-a amplificat spre sfârșitul califatului lui ʿUthmān și în timpul fitnei dintre ʿAlī și Muʿāwiyah; ei i-au declarat necredincioși pe musulmani și au considerat permis sângele lor.

Apoi a apărut inovația Qadariyyah, numiți *„majușii acestei comunități”*. Ei au susținut că Allah Preaslăvitul și Preaînaltul nu a decretat faptele robilor, că ele nu intră sub voința Lui și că nu sunt create de El. Liderii și extremiștii lor spuneau chiar că aceste fapte nu erau cunoscute de Allah și nu erau scrise în Tabla Păstrată, iar Allah — după afirmația lor — nu ar ști ce fac oamenii decât după ce faptele se produc. Spuneau: *„lucrul este nou”*, adică apare pentru prima dată fără un decret anterior. Acești oameni au ajuns la sfârșitul epocii Companionilor și au fost contemporani cu ʿAbdullāh ibn ʿUmar, ʿUbādah ibn al-Ṣāmit și cu alți Companioni.

Apoi a apărut inovația irjāʾ, care a ajuns în vremea multora dintre Tābiʿīn. Murjiʾah sunt cei care spun că păcatul nu afectează credința: omul poate comite adulter, poate fura, poate bea alcool și poate ucide, iar atâta vreme cât are îmān ar fi, în opinia lor, un credincios cu îmān deplin și păcatul nu i-ar dăuna credinței.

Shaykh al-Islām Ibn Taymiyyah a arătat însă că disputele cu Qadariyyah și Murjiʾah, pe care le-au întâlnit ultimii Companioni, priveau ascultarea și păcatul, credinciosul și păcătosul; ei nu intraseră încă în discuții despre Domnul lor și Atributele Lui.

Apoi au venit oameni care se considerau inteligenți și care susțineau că rațiunea trebuie pusă înaintea revelației. Ei au adoptat o poziție între cea a Murjiʾah și cea a Khawārij: cel care comite un păcat major nu este, spuneau ei, credincios — spre

6 Relatat de al-Bukhārī (3610) și Muslim (1064); ediția arabă mai indică Muslim (48), de la Abū Saʿīd al-Khudrī — Allah să fie mulțumit de el.

deosebire de Murjiʾah — dar nici necredincios — spre deosebire de Khawārij — ci se află *„într-o poziție între două poziții”*. Ca un om plecat dintr-un oraș spre altul, aflat pe drum: nu mai este în primul oraș și nu a ajuns încă în al doilea. Aceasta este poziția lor în această lume. În Viața de Apoi, ei spun că un asemenea om va rămâne veșnic în Foc. Prin urmare, în privința Vieții de Apoi coincid cu Khawārij, dar diferă de ei în hotărârile lumești.

Această inovație s-a răspândit. Apoi a apărut inovația Jahmiyyah, a lui Jahm ibn Ṣafwān și a adepților săi. Aceasta nu mai privea doar numele juridice — credincios, necredincios sau păcătos — și nici *„poziția între două poziții”*, ci privea Însăși Ființa Creatorului. Observă cum inovațiile au progresat în primele generații ale Islamului până când au ajuns la Creator, Preaslăvit și Preaînalt. Au început să vorbească despre Creator potrivit propriilor lor criterii: *„acest lucru poate fi afirmat despre Allah, acest lucru nu poate fi afirmat; rațiunea acceptă aceasta, nu acceptă aceea”*. Astfel au apărut inovațiile Jahmiyyah și Muʿtazilah și s-au împărțit în mai multe grupuri în privința Numelor și Atributelor.

Forme de taʿṭīl în Numele și Atributele lui Allah

1. Un grup a spus: *„Nu este permis să-L descriem pe Allah nici prin existență, nici prin inexistență. Dacă Îl descriem drept existent, L-am asemănat lucrurilor existente; dacă Îl descriem drept inexistent, L-am asemănat celor inexistente. Prin urmare, trebuie să negăm despre El atât existența, cât și inexistența.”* Însă aceasta înseamnă, în realitate, asemănarea Creatorului cu imposibilitățile absolute, fiindcă existența și inexistența sunt două contradictorii: nu pot fi nici afirmate simultan, nici negate simultan. Orice minte sănătoasă respinge aceasta. Privește cum au fugit de un lucru și au căzut în ceva și mai grav.

2. Un alt grup a spus: *„Îl descriem doar prin negații, nu prin afirmații.”* Adică permit negarea atributelor de la Allah, dar nu afirmarea lor. Nu spun: *„El este Viu”*, ci: *„El nu este mort”*; nu spun: *„El este Atotștiutor”*, ci: *„El nu este ignorant”*, și așa mai departe. Ei spun că, dacă I-ai afirma ceva, L-ai asemăna lucrurilor existente. În opinia lor, toate lucrurile existente ar fi comparabile. De aceea nu Îi afirmă nimic, iar negația o consideră doar absență. Cu toate

acestea, ceea ce se găsește în Qurʾān și Sunnah despre Atributele lui Allah este, în cea mai mare parte, afirmativ, nu negativ.

Li s-a spus: Allah a spus despre Sine că este *„Cel care Aude Totul, Cel care Vede Totul”*. Ei au răspuns că aceasta ar fi doar o relaționare: *„Cel care Aude”* nu ar însemna, după ei, că Allah are auz, ci doar că există o făptură auzită de El sau legată de această denumire.

Un alt subgrup a spus că aceste descrieri se referă la făpturile Lui, nu la El Însuși; despre El nu ar fi afirmat niciun atribut.

3. Un alt grup a afirmat Numele, dar a negat Atributele. Aceștia sunt Muʿtazilah. Ei spun: Allah este *„Cel care Aude”*, *„Cel care Vede”*, *„Atotputernicul”*, *„Atotștiutorul”*, *„Înțeleptul”*, dar — după formularea lor — puternic fără putere, auzitor fără auz, văzător fără vedere, știutor fără știință și înțelept fără înțelepciune.

4. Un al patrulea grup a spus: *„Afirmăm Numele în mod real și afirmăm anumite Atribute indicate de rațiune, iar pe celelalte le negăm.”* Ei afirmă numai șapte atribute, iar restul le resping prin taḥrīf, nu printr-o negare explicită, deoarece dacă le-ar respinge direct ca minciună ar cădea în kufr; de aceea le denaturează și numesc aceasta *„taʾwīl”*.

Cele șapte atribute sunt rezumate în versul:

„Lui Îi aparțin viața, vorbirea și vederea; / auzul, voința, știința și puterea.”

Ei spun: *„Le afirmăm pe acestea deoarece rațiunea le indică; restul nu sunt indicate de rațiune, deci afirmăm ceea ce rațiunea dovedește și negăm ceea ce ea nu dovedește.”* Aceștia sunt Ashāʿirah: au crezut în unele și au respins altele.

Acestea sunt categoriile de taʿṭīl în Numele și Atributele lui Allah, toate ramificându-se din inovația lui Jahm. *„Cel care introduce în Islam o cale rea poartă păcatul ei și păcatul celor care o urmează până în Ziua Învierii.”*[7]

Fraților, dacă ați citi cărțile care adună afirmațiile acestor grupuri în această chestiune, ați vedea lucruri uimitoare și v-ați întreba: *„Cum poate un om rațional — cu atât mai mult un*

7 Parte dintr-un ḥadīth relatat de Muslim (1017), de la Jarīr ibn ʿAbd Allāh al-Bajalī — Allah să fie mulțumit de el.

credincios — să rostească asemenea cuvinte?" Însă cel căruia Allah nu îi dă lumină nu are nicio lumină. Cel a cărui vedere lăuntrică a fost orbită este asemenea celui cu vederea trupească oarbă: chiar dacă ar sta în fața soarelui strălucitor, nu l-ar vedea. Tot astfel, cel a cărui inimă a fost orbită poate sta în fața luminii adevărului fără să o vadă. Ne refugiem la Allah de aceasta.

De aceea trebuie întotdeauna să-I cerem lui Allah statornicie și să nu lase inimile noastre să devieze după ce ne-a călăuzit. Chestiunea este periculoasă. Shayṭān vine la fiul lui Ādam din toate direcțiile și încearcă să-i strecoare îndoieli în ʿaqīdah, în religie, în Cartea lui Allah și în Sunnah Trimisului Său. Acestea sunt, în realitate, inovațiile care s-au răspândit în comunitatea islamică.

Însă, laudă lui Allah, nu a apărut nicio inovație fără ca Allah, prin harul și generozitatea Sa, să ridice pe cineva care să o scoată la iveală și să o respingă prin adevăr. Aceasta intră în sensul cuvântului lui Allah:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا ٱلذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ﴾

„Noi am pogorât Admonestarea și Noi o vom păzi"
(al-Ḥijr 15:9).

Aceasta face parte din păstrarea Admonestării de către Allah și este, de asemenea, în acord cu înțelepciunea Lui. Allah l-a făcut pe Muḥammad ﷺ ultimul dintre profeți, iar mesajul trebuie să rămână pe pământ; altfel oamenii ar avea o scuză înaintea lui Allah. Dacă mesajul trebuie să rămână, atunci înțelepciunea lui Allah impune ca, ori de câte ori apare o inovație, El să ridice pe cineva care să o demascheze și să arate falsitatea ei. Și aceasta s-a întâmplat.

De aceea vă spun mereu: fiți preocupați de cunoaștere. Dacă nu ne înarmăm cu o cunoaștere întemeiată pe Qurʾān și Sunnah, se poate întâmpla cu noi ceea ce s-a întâmplat în alte țări musulmane. Înarmați-vă cu cunoașterea, ca să aveți claritate în religia voastră și ca să puteți lupta prin limbile și condeiele

voastre împotriva celor care atacă religia lui Allah Preaslăvitul și Preaînaltul.

Toate aceste inovații s-au răspândit după Companioni. Companionii — Allah să fie mulțumit de ei — nu cercetau aceste lucruri în felul în care au făcut-o grupările de mai târziu. Ei primeau Qurʾān-ul și Sunnah potrivit sensului lor aparent și potrivit firii sănătoase. Apoi au venit inovatorii și au introdus în religia lui Allah ceea ce au introdus, fie din lipsă de cunoaștere, fie din slăbiciune de înțelegere, fie din intenție rea, iar prin aceste inovații au produs multă stricăciune. Însă, așa cum am spus, din înțelepciunea, lauda, binefacerea și harul lui Allah, nu a apărut nicio inovație fără ca El să ridice pe cineva care să o respingă și să îi arate falsitatea.

Dintre cei care au expus inovațiile și s-au ridicat cu putere pentru a le respinge a fost Shaykh al-Islām Ibn Taymiyyah — Allah să aibă milă de el. Îl rog pe Allah să ne adune pe noi și pe voi cu el în Grădinile Fericirii.

Acest om, prin care Allah a adus mult folos datorită harului pe care i l-a acordat, a scris această ʿaqīdah ca răspuns la cererea unuia dintre judecătorii din Wāsiṭ, care i s-a plâns de inovațiile răspândite între oameni și i-a cerut să alcătuiască pentru el un crez. Astfel a scris această epistolă.

• • •

2 Începutul textului al-Wāsiṭiyyah și explicația sa

„În numele lui Allah...”

Textul lui Ibn Taymiyyah:

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ

„În numele lui Allah...”

Începerea cu basmalah este obiceiul autorilor, urmând Cartea lui Allah, în care basmalah se află la începutul surelor, și urmând Sunnah Trimisului ﷺ.

Savanții au discutat mult despre analiza gramaticală a basmalei, despre sensul ei și despre verbul de care se leagă. Cea mai bună formulare este că ea se leagă de un verb subînțeles, plasat după expresie și potrivit contextului. Dacă o rostești înainte de a mânca, sensul subînțeles este: *„În numele lui Allah mănânc”*; dacă o rostești înainte de lectură: *„În numele lui Allah citesc”*.

Îl subînțelegem ca verb deoarece, în limbă, acțiunea aparține în primul rând verbelor, nu substantivelor. Verbele pot guverna sintactic fără condiții speciale, în timp ce substantivele o fac numai în anumite condiții; acțiunea este fundamentală pentru verb și derivată pentru substantiv.

Îl subînțelegem după expresie pentru două motive.

Primul este exclusivitatea: punerea complementului înainte indică limitarea. Astfel, *„În numele lui Allah citesc”* are sensul: *„Nu citesc decât în numele lui Allah.”*

Al doilea este binecuvântarea prin începerea cu Numele lui Allah Preaslăvitul și Preaînaltul.

Subînțelegem un verb specific, nu unul general, fiindcă exprimarea specifică indică mai clar intenția. Aș putea spune: *„În numele lui Allah încep"*, dar aceasta nu precizează ce anume fac. *„În numele lui Allah citesc"* este specific și arată mai limpede sensul urmărit.

„Allah" este Numele propriu al lui Allah Preaputernicul și Mărețul și nimeni altcineva nu este numit astfel în mod absolut. Sensul său este al-Maʾlūh, adică Cel adorat cu iubire și preamărire. Potrivit opiniei mai puternice, Numele este derivat. Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَهُوَ ٱللَّهُ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَفِى ٱلْأَرْضِ ۖ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ﴾

„El este Allah în ceruri și pe pământ; El cunoaște ceea ce ascundeți și ceea ce arătați și cunoaște ceea ce agonisiți" **(al-Anʿām 6:3),**

adică El este Cel adorat în ceruri și pe pământ.

„Cel Milostiv, Îndurător"

Textul lui Ibn Taymiyyah:
„Cel Milostiv, Îndurător..."

„Al-Raḥmān" indică o milă vastă și cuprinzătoare; forma arabă faʿlān indică amploare și plinătate, așa cum se spune despre un om ghadbān atunci când este plin de mânie.

„Al-Raḥīm" este un Nume care indică acțiunea milei, forma faʿīl putând avea sens activ.

Prin reunirea celor două Nume, al-Raḥmān și al-Raḥīm, înțelegem că mila lui Allah este vastă și că ajunge la creație. De aici și explicația unora: al-Raḥmān indică mila generală, iar al-Raḥīm mila specială pentru credincioși. Mila de care necredinciosul are parte este limitată la această lume; în Viața de Apoi, când locuitorii Focului vor cere să fie scoși și vor recunoaște stăpânirea lui Allah asupra lor, nu vor fi tratați prin milă, ci prin dreptate:

Textul arab al versetului integral

﴿قَالَ ٱخْسَـُٔوا۟ فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ﴾

„Rămâneți acolo umiliți și nu-Mi mai vorbiți!"
(al-Muʾminūn 23:108).

„Laudă lui Allah, Cel care Și-a trimis Trimisul..."
Allah Preaînaltul este lăudat pentru perfecțiunea Lui și pentru binefacerile Lui. Îl lăudăm deoarece Atributele Lui sunt desăvârșite din toate punctele de vedere și Îl lăudăm pentru deplinătatea binefacerii și bunătății Sale:

Textul arab al versetului integral

﴿وَمَا بِكُم مِّن نِّعْمَةٍ فَمِنَ ٱللَّهِ ۖ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ ٱلضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجْـَٔرُونَ﴾

„Orice binefacere pe care o aveți este de la Allah"
(al-Naḥl 16:53).

Cea mai mare binefacere acordată creației este trimiterea trimișilor, prin care oamenii sunt călăuziți. De aceea autorul spune: *„Laudă lui Allah, Cel care Și-a trimis Trimisul cu călăuzirea și religia adevărului."*

Prin *„Trimisul"* se poate înțelege genul, fiindcă toți trimișii au fost trimiși cu călăuzirea și religia adevărului. Însă cel prin care Allah a desăvârșit mesajul este Muḥammad ﷺ. Prin el Allah a încheiat profeția și a desăvârșit construcția, așa cum Profetul ﷺ s-a descris în raport cu trimișii dinaintea lui prin pilda unui om

care a construit un palat frumos și l-a completat, cu excepția locului unei singure cărămizi. Oamenii se minunau de palat, dar observau locul acelei cărămizi. Profetul ﷺ a spus: *„Eu sunt acea cărămidă și eu sunt Pecetea profeților."*[8]

„...cu călăuzirea și religia adevărului, ca să o facă biruitoare asupra tuturor religiilor"

„Cu călăuzirea": prepoziția poate indica însoțirea, iar *„călăuzirea"* este cunoașterea folositoare; sau poate avea sens tranzitiv, adică ceea ce a fost trimis prin el este călăuzirea și religia adevărului.

„Religia adevărului" este fapta dreaptă. Cuvântul dīn poate însemna acțiunea religioasă sau răsplata pentru acțiune. În primul sens este cuvântul lui Allah:

Fragment coranic

﴿إِنَّ ٱلدِّينَ عِندَ ٱللَّهِ ٱلْإِسْلَٰمُ﴾

„Cu adevărat, religia la Allah este Islamul"
(Āl ʿImrān 3:19).

În sens de răsplată:

Textul arab al versetului integral

﴿وَمَآ أَدْرَىٰكَ مَا يَوْمُ ٱلدِّينِ﴾

„Și ce te va face să înțelegi ce este Ziua Judecății?"
(al-Infiṭār 82:17).

„Adevărul" este opusul falsului și cuprinde ceea ce aduce beneficii și îndepărtează daunele, atât în hotărâri, cât și în relatări.

8 Relatat de al-Bukhārī, Kitāb al-Manāqib, capitolul despre Pecetea profeților, și de Muslim, Kitāb al-Faḍā'il, capitolul despre faptul că Profetul ﷺ este Pecetea profeților.

***„Ca să o facă biruitoare asupra tuturor religiilor”*:** lām-ul indică scopul, iar *„să o facă biruitoare”* înseamnă să o ridice deasupra celorlalte, fiindcă ẓuhūr are sens de înălțare. Spatele animalului este partea lui cea mai înaltă, iar *„spatele pământului”* este suprafața lui. Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَوْ يُؤَاخِذُ ٱللَّهُ ٱلنَّاسَ بِمَا كَسَبُواْ مَا تَرَكَ عَلَىٰ ظَهْرِهَا
مِن دَآبَّةٍ وَلَٰكِن يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۖ فَإِذَا جَآءَ
أَجَلُهُمْ فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِۦ بَصِيرًۢا﴾

„Dacă Allah i-ar lua pe oameni la socoteală pentru ceea ce au agonisit, nu ar mai lăsa pe suprafața pământului nicio vietate” **(Fāṭir 35:45).**

Pronumele din *„să o facă biruitoare”* se poate referi fie la Trimis, fie la religia adevărului. Dacă se referă la religia adevărului, sensul este că această religie va fi ridicată deasupra tuturor religiilor și, cu atât mai mult, deasupra celor care nu urmează nicio religie. Dacă se referă la Trimis ﷺ, Allah îl face biruitor pentru că el poartă religia adevărului.

În ambele cazuri, cel care se ține de această religie adevărată este cel înălțat și biruitor. Cine caută putere în altceva caută, de fapt, umilință, deoarece nu există biruință, putere sau onoare decât prin religia adevărului. De aceea vă chem, fraților, să vă țineți de religia lui Allah exterior și interior, în adorare, comportament și caracter, precum și în chemarea la ea, până când religia se întărește și comunitatea se îndreaptă.

„Și Allah este de ajuns ca Martor”

Lingviștii spun că prepoziția bāʾ din expresia arabă are rol de întărire și de înfrumusețare a formulării, iar sensul de bază este: *„Allah este de ajuns.”*

Cuvântul *„Martor”* este un determinant explicativ, iar expresia poate fi analizată ca și cum ar spune: *„Mărturia lui Allah este de ajuns.”* Care este legătura dintre *„Allah este de ajuns ca Martor”* și *„ca să o facă biruitoare asupra tuturor religiilor”*?

Legătura este limpede. Acest Profet ﷺ a venit la oameni spunând: cel care mă ascultă intră în Paradis, iar cel care mă nesocotește intră în Foc.[9] Prin faptele sale, el arată că îl tratează pașnic pe cel care îl ascultă și îl combate pe cel care i se împotrivește. Prin această religie se luptă cu oamenii, iar în cadrul luptei sângele, averile, femeile și urmașii lor intră sub hotărârile războiului. Allah i-a dat sprijin, putere și biruință. Această împuternicire pe pământ este o mărturie prin faptă din partea lui Allah că el este sincer și că religia lui este adevărată. Cel care născocește o minciună despre Allah are ca final umilirea, dispariția și pierderea. Uită-te la cei care au pretins profeția: au fost uitați și distruși, precum Musaylimah al-Kadhdhāb, al-Aswad al-ʿAnsī și alții. În schimb, chemarea lui Muḥammad ﷺ există până astăzi - laudă lui Allah - și va rămâne statornică până la apropierea Orei. Îl rugăm pe Allah să ne întărească pe ea. Până astăzi, prin chemarea lui, cei dintre necredincioși care i se împotrivesc sunt combătuți, averile lor intră sub hotărârile războiului, iar femeile și urmașii lor pot fi luați captivi. Aceasta este o mărturie prin faptă: Allah nu l-a făcut de rușine, nu l-a abandonat și nu l-a declarat mincinos. De aceea această mărturie vine după cuvintele: *„ca să o facă să biruie asupra întregii religii”.*

„Mărturisesc că nu există nicio divinitate demnă de adorare în afară de Allah, Singur, fără asociat, recunoscând aceasta și afirmând tawḥīd-ul...”

„Mărturisesc” înseamnă: recunosc cu inima și rostesc cu limba. Mărturia este o rostire și o informare despre ceea ce se află în inimă. Când depui mărturie în fața unui judecător, rostești cu limba ceea ce se află în inimă. A fost ales cuvântul *„mărturie”*, nu doar *„recunoaștere”*, deoarece rădăcina lui indică prezența și

9 Relatat de al-Bukhārī, Kitāb al-Iʿtiṣām, capitolul despre urmarea Sunnei Trimisului lui Allah ﷺ.

vederea lucrului; este ca și cum cel care rostește ceea ce se află în inima lui ar vedea lucrul cu propriii ochi.

„Lā ilāha illā Allāh" înseamnă: nu există nicio divinitate adorată pe drept în afară de Allah. În analiza gramaticală, predicatul negației este omis, iar Numele lui Allah vine ca excepție care afirmă adevărata divinitate.

„Singur" întărește partea afirmativă.

„Fără asociat" întărește partea negativă.

„Recunoscând aceasta": cuvântul arab este un maṣdar și poate fi considerat mafʿūl muṭlaq, un substantiv verbal care întărește sensul lui *„mărturisesc"*. Gramaticienii spun că, atunci când substantivul verbal are sensul verbului fără a avea aceleași litere, este un maṣdar semantic; dacă are și același sens, și aceeași rădăcină, este unul literal. De exemplu, în arabă, un maṣdar format din aceeași rădăcină ca verbul este literal, iar unul care exprimă același sens printr-o altă rădăcină este semantic; la fel se face distincția între formele care exprimă *„a se ridica"* și *„a sta în picioare"*, ori între *„a se așeza"* și *„a ședea"*.

„Și afirmând tawḥīd-ul" este un substantiv verbal care întărește sensul lui *„lā ilāha illā Allāh"*.

„Și mărturisesc că Muḥammad este robul Său..."

Despre *„mărturisesc"* spunem ceea ce am spus la prima mărturie.

Muḥammad este fiul lui ʿAbdullāh, fiul lui ʿAbd al-Muṭṭalib, al-Qurashī, al-Hāshimī, din descendența lui Ismāʿīl, fiul lui Ibrāhīm. El are cea mai nobilă descendență dintre oameni — pacea și binecuvântarea fie asupra lui.

10 Relatat de al-Bukhārī, Kitāb al-Tahajjud, capitolul despre rugăciunea de noapte a Profetului ﷺ, și de Muslim, Kitāb Ṣifāt al-Munāfiqīn, capitolul despre înmulțirea faptelor și străduința în adorare.

Acest Profet nobil este robul lui Allah și Trimisul Lui. Este cel mai devotat dintre oameni în adorarea lui Allah și cel care a împlinit în modul cel mai deplin ʿubūdiyyah față de El. Se ridica noaptea în rugăciune până i se umflau picioarele. I se spunea: *„De ce faci aceasta, când Allah ți-a iertat păcatele trecute și viitoare?”* Iar el răspundea: *„Să nu fiu, atunci, un rob recunoscător?”*[10] Allah l-a lăudat pe Nūḥ spunând:

Textul arab al versetului integral

﴿ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ ۚ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا﴾

„El a fost cu adevărat un rob recunoscător”
(al-Isrāʾ 17:3),

iar Profetul ﷺ a dorit să atingă această treaptă și să-L adore pe Allah așa cum se cuvine. De aceea era cel mai evlavios dintre oameni, cel mai temător de Allah și cel mai doritor de ceea ce se află la Allah.

Faptul că Muḥammad ﷺ este rob al lui Allah implică faptul că nu are putere să-și procure vreun folos și nici să îndepărteze vreun rău, nici pentru sine, nici pentru alții și nu are nicio parte în rubūbiyyah. Este un rob nevoiaș înaintea lui Allah, care Îl roagă, Îl cheamă, speră în El și se teme de El. Allah i-a poruncit să declare aceasta în mod explicit:

Textul arab al versetului integral

﴿قُل لَّآ أَمْلِكُ لِنَفْسِى نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَآءَ ٱللَّهُ
وَلَوْ كُنتُ أَعْلَمُ ٱلْغَيْبَ لَٱسْتَكْثَرْتُ مِنَ ٱلْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِىَ
ٱلسُّوٓءُ ۚ إِنْ أَنَا۠ إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾

„Spune: «Eu nu dețin pentru mine însumi nici folos, nici rău, decât ceea ce voiește Allah. Dacă aș fi cunoscut nevăzutul, aș fi dobândit mult bine și niciun rău nu m-ar fi atins»”
(al-Aʿrāf 7:188).

Și:

Textul arab al versetului integral

﴿قُل لَّآ أَقُولُ لَكُمْ عِندِى خَزَآئِنُ ٱللَّهِ وَلَآ أَعْلَمُ ٱلْغَيْبَ
وَلَآ أَقُولُ لَكُمْ إِنِّى مَلَكٌ ۖ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰٓ إِلَىَّ ۚ قُلْ
هَلْ يَسْتَوِى ٱلْأَعْمَىٰ وَٱلْبَصِيرُ ۚ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ﴾

„Spune: «Eu nu vă spun că la mine se află vistieriile lui Allah, nici că știu nevăzutul, nici că sunt un înger. Eu nu urmez decât ceea ce mi se revelează»”
(al-Anʿām 6:50).

Și:

Textul arab al pasajului integral

﴿قُلْ إِنِّي لَآ أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا قُلْ إِنِّي لَن
يُجِيرَنِي مِنَ ٱللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِن دُونِهِۦ مُلْتَحَدًا إِلَّا
ج
بَلَٰغًا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِسَٰلَٰتِهِۦ وَمَن يَعْصِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَإِنَّ
لَهُۥ نَارَ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا﴾

„Spune: «Eu nu am putere să vă aduc nici rău, nici călăuzire.» Spune: «Nimeni nu mă poate proteja de Allah și nu voi găsi niciun refugiu în afară de El; eu nu fac decât să transmit de la Allah mesajele Lui»”
(al-Jinn 72:21-23).

Concluzia este că Muḥammad ﷺ este robul lui Allah, iar acest statut de rob exclude în mod absolut orice participare a sa la prerogativele rubūbiyyah.

Dacă Muḥammad, Trimisul lui Allah ﷺ, are această poziție, ce să mai spunem despre cei care sunt sub el dintre robii lui Allah? Ei nu dețin pentru ei înșiși nici folos, nici rău și cu atât mai puțin pentru alții. Prin aceasta se vede lipsa de judecată a celor care îi cheamă, în afară de Allah, pe cei despre care pretind că sunt awliyā'.

„...și Trimisul Său”

Această descriere nu îi aparține nimănui după Trimisul lui Allah ﷺ, deoarece el este Pecetea profeților. El a ajuns la un loc la care nu a ajuns niciun om și, din câte știm, niciun înger, cu excepția poate a purtătorilor Tronului. A ajuns deasupra celui de-al șaptelea cer, într-un loc în care a auzit scârțâitul condeielor decretului prin care Allah hotărăște asupra creației Sale.[11] Din câte știm, nimeni nu a ajuns la acest nivel. Allah i-a vorbit fără intermediar, l-a trimis întregii creații și l-a sprijinit cu semne mărețe pe care nimeni dintre oameni sau dintre trimișii dinaintea lui nu le-a avut în același fel; dintre acestea, cea mai mare este acest Qur'ān măreț. Allah spune, în sensul versetului:

Textul arab al pasajului integral

﴿وَقَالُواْ لَوۡلَآ أُنزِلَ عَلَيۡهِ ءَايَٰتٞ مِّن رَّبِّهِۦۖ قُلۡ إِنَّمَا
ٱلۡأٓيَٰتُ عِندَ ٱللَّهِ وَإِنَّمَآ أَنَا۠ نَذِيرٞ مُّبِينٌ ۝ أَوَلَمۡ يَكۡفِهِمۡ أَنَّآ
أَنزَلۡنَا عَلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ يُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَرَحۡمَةٗ
وَذِكۡرَىٰ لِقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾

„Ei spun: «De ce nu i-au fost pogorâte semne de la Domnul său?» Spune: «Semnele sunt numai la Allah, iar eu sunt doar un avertizator limpede.» Oare nu le este de ajuns că ți-am pogorât Cartea care le este recitată?”
(al-ʿAnkabūt 29:50-51).

Aceasta îi este de ajuns celui care are inimă sau care ascultă cu atenție; cel care se întoarce însă va spune, asemenea celor de dinainte: *„Acestea sunt poveștile celor vechi.”*

11 Relatat de al-Bukhārī, Kitāb al-Ṣalāh, capitolul despre felul în care au fost prescrise rugăciunile în timpul Isrā'.

Concluzia este că Muḥammad ﷺ este Trimisul lui Allah și Pecetea profeților. Allah a încheiat prin el profeția și, odată cu ea, și trimiterea de noi mesageri. Dacă profeția, care este noțiunea mai largă, s-a încheiat, atunci cu atât mai mult s-a încheiat și risālah, care este mai specifică.

„Allah să-l binecuvânteze pe el, pe familia și pe Companionii lui..."

Cel mai bun sens dat expresiei *„Allah să-l binecuvânteze"* este cel transmis de Abū al-ʿĀliyah — Allah să aibă milă de el: *„Ṣalāh lui Allah asupra Trimisului Său înseamnă lauda pe care Allah i-o aduce în adunarea cea înaltă."*

Cei care au explicat ṣalāh lui Allah doar prin *„milă"* au o explicație slabă, deoarece mila poate fi cerută pentru oricine. Savanții sunt de acord că este permis să spui despre un om: *„Allah să aibă milă de el"*, în timp ce au discutat dacă se poate spune despre cineva, în mod obișnuit: *„Allah să-l binecuvânteze."* Aceasta arată că ṣalāh nu este identică cu mila. Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿أُوْلَٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَٰتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ ۖ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُهْتَدُونَ﴾

„Aceștia au asupra lor binecuvântări de la Domnul lor și milă" **(al-Baqarah 2:157);**

coordonarea indică diferențiere. Așadar, ṣalāh este mai specifică decât mila. Ṣalāh lui Allah asupra Trimisului Său este lauda pe care Allah i-o aduce în adunarea cea înaltă.

***„Și asupra familiei lui”*:** când *„familia”* este menționată singură sau împreună cu Companionii, ea poate desemna adepții lui în religie de la momentul trimiterii sale până în Ziua Învierii. Acest sens se vede și în folosirea expresiei *„familia lui Fir'awn”*:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱلنَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا ۖ وَيَوْمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ أَدْخِلُوٓا۟ ءَالَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ ٱلْعَذَابِ﴾

„Focul la care sunt expuși dimineața și seara, iar în Ziua în care se va ridica Ora: «Introduceți familia lui Fir'awn în cea mai aspră pedeapsă!»”
(Ghāfir 40:46),

adică adepții lui în religie.

Când cuvântul *„familie”* este menționat împreună cu *„adepții”*, atunci *„familia”* se referă la credincioșii din Ahl al-Bayt, casa Profetului ﷺ.

Shaykh al-Islām Ibn Taymiyyah nu a menționat aici *„adepții”*, ci a spus: *„familia și Companionii lui”*. Prin urmare, spunem că *„familia”* îi include pe adepții săi în religie, iar Companionii sunt toți cei care s-au întâlnit cu Profetul ﷺ crezând în el și au murit în această stare.

Menționarea Companionilor după familie este un exemplu de menționare a unei categorii speciale după una generală, deoarece statutul de Companion este mai specific decât simpla urmare a religiei.

„...și să-i dăruiască pace din belșug”

În cuvântul *„să-i dăruiască pace”* există cererea de protecție de rele și defecte, iar în ṣalāh există cererea împlinirii binelui. Autorul a reunit, astfel, cererea ca Allah să îi acorde Profetului Său binele — în special lauda în adunarea cea înaltă — și să îndepărteze de la el răul; și același lucru pentru cei care îl urmează.

Formulările *„ṣallā”* și *„sallama”* sunt, ca formă, propoziții enunțiative, dar ca sens sunt rugăminți și duʿāʾ.

„Din belșug” înseamnă o pace suplimentară, adică o cerere separată pentru pace după cererea de ṣalāh.

Potrivit savanților, *„trimis”* este: *„cel căruia i s-a revelat o lege și i s-a poruncit să o transmită.”*

Profetul ﷺ a devenit nabī prin revelația: *„Citește în numele Domnului tău care a creat...”* până la:

Textul arab al pasajului integral

﴿ٱقْرَأْ بِٱسْمِ رَبِّكَ ٱلَّذِى خَلَقَ خَلَقَ ٱلْإِنسَـٰنَ مِنْ عَلَقٍ ٱقْرَأْ وَرَبُّكَ ٱلْأَكْرَمُ ٱلَّذِى عَلَّمَ بِٱلْقَلَمِ عَلَّمَ ٱلْإِنسَـٰنَ مَا لَمْ يَعْلَمْ﴾

„L-a învățat pe om ceea ce nu știa”
(al-ʿAlaq 96:1-5),

și a fost trimis ca rasūl prin:

Textul arab al pasajului integral

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنذِرْ﴾

„O, tu cel înveșmântat! Ridică-te și avertizează!”
(al-Muddaththir 74:1-2).

„Iar apoi: acesta este crezul...”

Expresia arabă ammā baʿd ține locul unei construcții condiționale și înseamnă aproximativ: *„Orice ar urma după aceasta...”*. Ibn Mālik a rezumat regula într-un vers de gramatică.

Sensul expresiei *„iar apoi, acesta...”* este: după cele menționate, ceea ce urmează este aceasta. Particula fa leagă răspunsul de condiția implicită.

Se poate spune și că ammā este pur și simplu o particulă condițională și de detaliere, iar sensul este: *„După ce am spus cele*

de mai sus, menționez acum ceea ce urmează." Nu este neapărat nevoie să reconstruim un verb complet în minte.

Cuvântul *„acesta"* este în mod normal o indicație către ceva prezent și perceptibil. Autorul a scris însă introducerea înainte ca lucrarea să fie pusă înaintea cititorului. Savanții au dat mai multe explicații. Dacă autorul a scris mai întâi lucrarea și abia apoi introducerea, lucrul către care făcea trimitere exista deja, deci nu este nicio problemă. Dacă introducerea a fost scrisă înainte, atunci el indică sensurile deja formate în mintea sa și pe care urma să le aștearnă în scris. Mai există și o a treia explicație: autorul vorbește din perspectiva cititorului; când cititorul primește cartea, ea se află deja înaintea lui, ca și cum autorul ar spune: *„Acest lucru pe care îl ai înaintea ta este..."*

„...crezul grupării salvate..."

Cuvântul *„crez"* (iʿtiqād) provine, lingvistic, din ideea de legare și strângere. În terminologia lor, înseamnă hotărârea fermă a minții și inimii asupra unui lucru. Spui: *„Cred cutare lucru"*, adică m-am decis ferm asupra lui în inimă. Dacă această hotărâre corespunde realității, este corectă; dacă o contrazice, este coruptă. Credința noastră că Allah este o singură Divinitate este corectă; credința creștinilor că Allah este unul din trei este falsă, deoarece contrazice realitatea. Legătura cu sensul lingvistic este limpede: cel care hotărăște în inimă asupra unui lucru este ca și cum și-ar lega inima de el, astfel încât să nu-i scape.

„Gruparea” înseamnă o comunitate sau o categorie. Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَمَا كَانَ ٱلْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُواْ كَآفَّةً ۚ فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَآئِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُواْ فِى ٱلدِّينِ وَلِيُنذِرُواْ قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوٓاْ إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ﴾

„De ce nu ar pleca din fiecare grupare o parte dintre ei...?” **(al-Tawbah 9:122).**

Forma arabă poate avea și sensul de despărțire, în funcție de vocalizare.

„Salvată” provine de la *„a scăpa”*. Ea este salvată în această lume de inovații și salvată în Viața de Apoi de Foc.

Profetul ﷺ a spus că această comunitate se va împărți în șaptezeci și trei de grupări și că toate, în afară de una, sunt amenințate cu Focul. Când a fost întrebat cine este cea salvată, a indicat pe cei care sunt pe ceea ce era el și Companionii săi.[12]

Acest ḥadīth explică sensul *„salvată”*: cel care urmează ceea ce a urmat Profetul ﷺ și Companionii săi este salvat de inovații. Iar expresia despre salvarea de Foc arată salvarea în Viața de Apoi. Așadar, salvarea este de inovații în această lume și de Foc în Viața de Apoi.

12 Relatat de al-Tirmidhī, Kitāb al-Īmān, capitolul despre împărțirea acestei Ummah; de al-Lālakāʾī în Sharḥ al-Sunnah (147); și de al-Ḥākim (1/129).

13 Relatat de al-Bukhārī și Muslim; ediția arabă indică la al-Bukhārī capitolul din Kitāb al-Manāqib și la Muslim, Kitāb al-Imārah, capitolul cu ḥadīth-ul „Va continua să existe o parte din Ummah mea...”.

„...sprijinită până la venirea Orei...”

„Sprijinită” este o formulare aleasă în acord cu ḥadīth-ul: *„Va continua să existe o parte din comunitatea mea, vizibilă și biruitoare pe adevăr.”*[13] *„Vizibilă”* are sens de biruitoare, după cum Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُونُوٓاْ أَنصَارَ ٱللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّـۧنَ مَنْ أَنصَارِىٓ إِلَى ٱللَّهِ ۖ قَالَ ٱلْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنصَارُ ٱللَّهِ ۖ فَـَٔامَنَت طَّآئِفَةٌ مِّنۢ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ وَكَفَرَت طَّآئِفَةٌ ۖ فَأَيَّدْنَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُواْ ظَٰهِرِينَ﴾

„I-am sprijinit pe cei care au crezut împotriva dușmanului lor și au devenit biruitori”
(al-Ṣaff 61:14).

Cel care îi sprijină este Allah, prin îngerii și robii Săi credincioși. Ea este sprijinită până aproape de venirea Orei.

Aici apare o aparentă problemă: Profetul ﷺ a informat că Ora va veni peste cei mai răi oameni[14] și că nu va veni până când nu va mai fi spus pe pământ *„Allah, Allah”*[15]. Cum împăcăm aceasta cu *„până la venirea Orei”*?

Răspunsul este că sensul este: până aproape de venirea Orei,

14 Relatat de Muslim, Kitāb al-Fitan, capitolul despre apropierea Orei.

15 Relatat de Muslim, Kitāb al-Īmān, capitolul despre dispariția īmān-ului la sfârșitul vremurilor.

potrivit ḥadīth-ului *„până când vine porunca lui Allah”*[16]. Sau se poate înțelege *„până la ora lor”*, adică moartea lor, deoarece pentru cel care moare a început propria sa înviere. Prima explicație este însă mai apropiată. Am recurs la această interpretare pentru că există o dovadă care o cere, iar interpretarea sprijinită de dovadă este permisă, fiindcă toate textele vin de la Allah.

„Ahl as-Sunnah wa-l-Jamāʿah”

Ei sunt atribuiți Sunnei pentru că se țin de ea și Jamāʿah pentru că sunt uniți asupra ei.

Dacă întrebi: cum pot fi numiți *„oamenii Sunnei și ai Jamāʿah”*, când ei înșiși sunt Jamāʿah? Nu înseamnă aceasta că lucrul este atribuit lui însuși?

Răspunsul este că sensul originar al cuvântului jamāʿah este *„adunarea”* sau *„unitatea”*; este un nume al acțiunii. Apoi termenul a fost transferat asupra oamenilor reuniți. Prin urmare, *„Ahl as-Sunnah wa-l-Jamāʿah”* înseamnă oamenii Sunnei și ai unității: sunt oamenii Sunnei pentru că se țin de ea și ai unității pentru că sunt reuniți asupra ei.

De aceea această grupare nu s-a fragmentat așa cum s-au fragmentat oamenii inovației. Jahmiyyah sunt împărțiți, Muʿtazilah sunt împărțiți, Rāfiḍah sunt împărțiți și alte grupări ale taʿṭīl-ului sunt împărțite. Această grupare însă este unită asupra adevărului. Pot exista între membrii ei diferențe de opinie, dar sunt diferențe care nu îi determină să se declare unii pe alții rătăciți și pentru care inimile lor rămân deschise. Au existat, de exemplu, diferențe în unele chestiuni legate de ʿaqīdah: dacă Profetul ﷺ L-a văzut pe Domnul său cu ochii sau nu; dacă pedeapsa mormântului este asupra trupului și sufletului sau asupra sufletului; și alte asemenea lucruri. Acestea sunt însă chestiuni secundare în raport cu marile fundamente. Chiar când diferă, nu se declară unii pe alții rătăciți din această cauză, spre deosebire de oamenii inovației.

16 Ediția arabă trimite aici la o referință menționată puțin mai înainte („nr. 29”).

Așadar, ei sunt uniți asupra Sunnei și sunt Ahl as-Sunnah wa-l-Jamāʿah.

Din cuvintele autorului se înțelege și că nu intră sub această denumire cei care îi contrazic în metodologie. De exemplu, Ashāʿirah și Māturīdiyyah nu sunt considerați, în acest capitol al Numelor și Atributelor, Ahl as-Sunnah wa-l-Jamāʿah, deoarece contrazic ceea ce a fost Profetul ﷺ și Companionii săi în a lăsa Atributele lui Allah potrivit adevărului lor. De aceea, este greșit să se afirme că *„Ahl as-Sunnah wa-l-Ǧamāʿah sunt trei: Salafiyyah, Ashāʿirah și Māturīdiyyah"*. Cum pot fi toate trei numite *„Ahl as-Sunnah"* dacă se contrazic una pe alta? Și cum pot fi *„Ǧamāʿah"* dacă nu sunt unite? Cuvintele sunt judecate după sensurile lor. Cel care urmează Sunnah se numără printre oamenii Sunnei, iar cel care o contrazice în această chestiune nu este. Prin urmare, Salaf sunt Ahl as-Sunnah wa-l-Jamāʿah în crez, iar oricine vine după ei până în Ziua Învierii și urmează calea Profetului ﷺ și a Companionilor săi se află pe calea Salaf.

„Iar [crezul lor] este credința în Allah..."

Această ʿaqīdah a fost stabilită pentru noi de Profetul ﷺ în răspunsul dat lui Jibrīl când acesta a întrebat: Ce este Islamul? Ce este īmān-ul? Ce este iḥsān-ul? Când este Ora? Profetul ﷺ a spus despre īmān:

> *„Să crezi în Allah, în îngerii Lui, în Cărțile Lui, în trimișii Lui, în Ziua de Apoi și în decret, atât binele cât și răul lui."*[17]

Mulți oameni spun că īmān înseamnă, lingvistic, doar *„a crede"* sau *„a confirma"*. Însă această explicație nu este exactă. Īmān-ul, în limbă, este recunoașterea unui lucru întemeiată pe confirmarea lui. Spui *„am crezut în cutare lucru"* și *„am recunoscut cutare lucru"*; spui *„l-am crezut pe cutare"*, dar nu formulezi īmān-ul în același mod față de o persoană.

Prin urmare, īmān-ul cuprinde ceva mai mult decât simpla confirmare: recunoaștere și acceptare, ceea ce implică primirea

17 Relatat de Muslim, Kitāb al-Īmān, capitolul despre explicarea stâlpilor īmān-ului și ai Islamului.

relatărilor și supunerea față de hotărâri. Aceasta este credința. Simplul fapt de a admite că Allah există nu este suficient până când această admitere nu implică acceptarea relatărilor și supunerea față de poruncile Lui.

Credința în Allah cuprinde patru lucruri

1. Credința în existența Lui, Preaslăvitul și Preaînaltul.

2. Credința în rubūbiyyah Lui, adică unicitatea Lui în rubūbiyyah.

3. Credința în unicitatea Lui în ulūhiyyah.

4. Credința în Numele și Atributele Lui.

Îmān-ul nu se poate realiza fără acestea. Cel care nu crede în existența lui Allah nu este credincios. Cel care crede în existența Lui, dar nu în unicitatea Lui în rubūbiyyah, nu este credincios. Cel care crede în Allah și în unicitatea Lui în rubūbiyyah, dar nu în ulūhiyyah, nu este credincios. Iar cel care crede în Allah și în unicitatea Lui în rubūbiyyah și ulūhiyyah, dar nu crede în Numele și Atributele Lui, are o deficiență gravă; în unele forme aceasta poate anula īmān-ul în întregime, iar în altele îi anulează perfecțiunea.

Credința în existența lui Allah

Dacă cineva întreabă: Care este dovada existenței lui Allah Preaputernicul și Mărețul?

Spunem: existența lui Allah este indicată de rațiune, simțuri și revelație. Dacă dorești, adaugă și fiṭrah; astfel dovezile sunt patru: rațiunea, simțurile, fiṭrah și revelația. Am menționat revelația la urmă nu pentru că ar fi mai puțin importantă, ci pentru că uneori vorbim cu cineva care nu recunoaște încă autoritatea revelației.

Dovada rațiunii

Întrebăm: aceste lucruri existente s-au creat pe ele însele sau au apărut întâmplător?

Dacă spui că s-au creat pe ele însele, acest lucru este imposibil din punct de vedere rațional. Înainte să existe erau inexistente; cum ar putea ceva inexistent să se aducă pe sine în existență? Inexistentul nu este nimic până nu este creat, deci nu se poate crea singur.

Dacă spui că au apărut din întâmplare, și acest lucru este imposibil. Îl întrebăm pe cel care neagă: avioanele, rachetele, automobilele și toate mașinăriile fabricate au apărut întâmplător? Va spune: imposibil. Atunci nici păsările, munții, soarele, luna, stelele, copacii, cărbunii, nisipurile, mările și toate celelalte nu pot apărea pur și simplu din întâmplare.

Se povestește că un grup de sumaniyyah din India au venit la Abū Ḥanīfah — Allah să aibă milă de el — pentru a discuta despre existența Creatorului. Abū Ḥanīfah era dintre cei mai inteligenți savanți și le-a spus să revină peste o zi sau două. Când au revenit și l-au întrebat ce a pregătit, el a spus: *„Mă gândeam la o corabie plină de mărfuri și provizii, care străbate singură valurile, ajunge în port, se descarcă singură și apoi pleacă, fără căpitan și fără oameni care să o descarce."* Ei au spus: *„La aceasta te gândești? Atunci nu ai minte! Cum ar putea o corabie să vină fără căpitan, să se descarce și să plece singură?"* El le-a răspuns: *„Dacă nu puteți concepe aceasta, cum puteți concepe cerurile, soarele, luna, stelele, munții, copacii, animalele și oamenii fără un Creator?"* Atunci au înțeles că le-a vorbit prin propriile lor raționamente și nu au avut răspuns.

Un beduin a fost întrebat: *„Prin ce L-ai cunoscut pe Domnul tău?"* El a răspuns: *„Urma indică trecătorul, iar bălegarul indică existența cămilei. Un cer cu constelații, un pământ cu drumuri și mări cu valuri — oare nu indică ele existența Celui care Aude Totul și Vede Totul?"*

De aceea Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿أَمْ خُلِقُوا۟ مِنْ غَيْرِ شَىْءٍ أَمْ هُمُ ٱلْخَٰلِقُونَ﴾

„Au fost ei creați din nimic? Sau sunt ei înșiși creatorii?" **(al-Ṭūr 52:35).**

Astfel, raționamentul indică în mod categoric existența lui Allah.

Dovada simțurilor

Omul Îl cheamă pe Allah Preaputernicul și Mărețul și spune: *„O, Domnul meu!"*, cere un anumit lucru, iar apoi cererea îi este împlinită. Aceasta este o dovadă percepută direct: el nu L-a

chemat decât pe Allah și a văzut cu propriii ochi răspunsul la duʿāʾ. Și noi auzim numeroase relatări despre oameni din trecut și din timpul nostru cărora Allah le-a răspuns.
Beduinul care a intrat în timp ce Trimisul ﷺ ținea khuṭbah de vineri a spus:

„Averile s-au pierdut și drumurile s-au întrerupt; roagă-L pe Allah să ne dea ploaie."

Anas a spus că pe cer nu era niciun nor și nici măcar o bucată de nor. După duʿāʾ-ul Profetului ﷺ a apărut imediat un nor, s-a ridicat și s-a întins, a tunat, a fulgerat și a început ploaia.
Profetul ﷺ nu a coborât de pe minbar până când apa nu i se prelingea din barbă.[18] Acesta este un fapt perceput care indică existența Creatorului.
Qurʾān-ul conține multe asemenea exemple, precum cuvântul lui Allah despre Ayyūb:

Textul arab al pasajului integral

﴿وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُۥٓ أَنِّى مَسَّنِىَ ٱلضُّرُّ وَأَنتَ أَرْحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ فَٱسْتَجَبْنَا لَهُۥ فَكَشَفْنَا مَا بِهِۦ مِن ضُرٍّ ۖ وَءَاتَيْنَٰهُ أَهْلَهُۥ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ رَحْمَةً مِّنْ عِندِنَا وَذِكْرَىٰ لِلْعَٰبِدِينَ﴾

„Și [amintește-l pe] Ayyūb când L-a chemat pe Domnul său: «M-a atins suferința, iar Tu ești Cel mai Milostiv dintre cei milostivi.» Și Noi i-am răspuns..."
(al-Anbiyāʾ 21:83-84).

Dovada fiṭrah

Mulți oameni ale căror firi nu au fost corupte cred prin natura lor în existența lui Allah. Chiar și animalele lipsite de grai cred în

18 Relatat de al-Bukhārī, Kitāb al-Istisqāʾ, capitolul despre rugăciunea pentru ploaie în khuṭbah de vineri, și de Muslim, Kitāb Ṣalāt al-Istisqāʾ, capitolul despre duʿāʾ-ul pentru ploaie.

existența lui Allah. Este relatată povestea unei furnici pe care Sulaymān — pacea fie asupra lui — ar fi văzut-o în timpul unei rugăciuni pentru ploaie, ridicându-și picioarele către cer și cerând apă de la Allah. El ar fi spus: *„Întoarceți-vă, vi s-a dat ploaie prin rugăciunea altuia."*

Omul este înzestrat prin fiṭrah cu recunoașterea lui Allah Preaputernicul și Mărețul și a rubūbiyyah Lui. Allah a indicat aceasta în cuvântul Său:

Textul arab al pasajului integral

﴿وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنۢ بَنِىٓ ءَادَمَ مِن ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ
وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ ۖ قَالُوا۟ بَلَىٰ ۛ شَهِدْنَآ
أَن تَقُولُوا۟ يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَـٰذَا غَـٰفِلِينَ أَوْ تَقُولُوٓا۟
إِنَّمَآ أَشْرَكَ ءَابَآؤُنَا مِن قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِّنۢ بَعْدِهِمْ ۖ
أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ ٱلْمُبْطِلُونَ﴾

„Și când Domnul tău a luat din fiii lui Ādam, din coapsele lor, urmașii lor și i-a făcut să mărturisească asupra lor înșiși: «Nu sunt Eu Domnul vostru?» Ei au spus: «Ba da, mărturisim», ca să nu spuneți în Ziua Învierii: «Noi am fost nepăsători față de aceasta» sau să spuneți: «Părinții noștri au făcut shirk înaintea noastră, iar noi am fost doar urmași după ei»"
(al-Aʿrāf 7:172-173).

Indiferent dacă spunem că Allah a scos efectiv urmașii din spatele lui Ādam și i-a făcut să mărturisească sau că versetul se referă la ceea ce Allah a așezat în fiṭrah lor ca recunoaștere a Lui, sensul indică faptul că omul Îl cunoaște pe Domnul său prin fiṭrah.

Acestea sunt patru tipuri de dovezi pentru existența lui Allah Preaslăvitul și Preaînaltul.

Dovada revelației
Ceea ce au adus trimișii dintre legile lui Allah, care cuprind tot ceea ce îndreaptă creația, indică faptul că Cel care le-a trimis este un Domn Milostiv și Înțelept. În mod deosebit, acest Qurʾān măreț, față de care oamenii și jinnii au fost provocați să aducă ceva asemănător și au fost neputincioși, este o dovadă limpede.

Credința în îngerii Lui

Cuvântul *„îngeri”* este pluralul lui malak. Originea cuvântului este maʾlak, de la al-alūkah, care în limbă înseamnă *„mesaj”* sau *„trimitere”*. Allah Preaînaltul spune, în sensul versetului:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ جَاعِلِ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ
رُسُلًا أُو۟لِىٓ أَجْنِحَةٍ مَّثْنَىٰ وَثُلَٰثَ وَرُبَٰعَ ۚ يَزِيدُ فِى ٱلْخَلْقِ
مَا يَشَآءُ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾

„Cel care îi face pe îngeri trimiși, cu aripi câte două...” **(Fāṭir 35:1).**

Îngerii alcătuiesc o lume nevăzută. Allah Preaputernicul și Mărețul i-a creat din lumină, i-a făcut ascultători și supuși Lui, iar fiecăruia i-a încredințat anumite sarcini. Dintre sarcinile lor pe care le cunoaștem sunt următoarele:

În primul rând, Jibrīl este însărcinat cu revelația; el coboară cu ea de la Allah Preaînaltul la trimiși.

În al doilea rând, Isrāfīl este însărcinat cu suflarea în Trâmbiță și este, de asemenea, unul dintre purtătorii Tronului.

În al treilea rând, Mīkāʾīl este însărcinat cu ploaia și vegetația.

Acești trei îngeri sunt cu toții însărcinați cu lucruri în care se află viață: Jibrīl cu revelația, în care se află viața inimilor; Mīkāʾīl cu ploaia și vegetația, în care se află viața pământului; iar Isrāfīl cu suflarea în Trâmbiță, prin care va fi viața trupurilor în Ziua Învierii.

De aceea, Profetul ﷺ Îl invoca pe Allah prin faptul că El este Domnul acestor trei în duʿāʾ-ul de deschidere al rugăciunii de noapte, spunând: *„O, Allah, Domnul lui Ǧibrīl, Mīkāʾīl și Isrāfīl, Creatorul cerurilor și al pământului, Cunoscătorul celor nevăzute și al celor văzute! Tu judeci între robii Tăi în privința lucrurilor asupra cărora se deosebesc. Călăuzește-mă, cu permisiunea Ta, către adevărul asupra căruia s-au deosebit. Cu adevărat, Tu îl călăuzești pe cine voiești către o cale dreaptă."*[19] Acesta este duʿāʾ-ul pe care îl rostea în rugăciunea de noapte, invocându-L prin faptul că El este Domnul lor.

Știm, de asemenea, că dintre îngeri sunt unii însărcinați cu luarea sufletelor fiilor lui Ādam - Îngerul Morții și ajutoarele sale. Îngerul Morții nu trebuie numit ʿAzrāʾīl, deoarece nu s-a confirmat de la Profet ﷺ că acesta ar fi numele lui.
Allah spune, în sensul versetelor:

Textul arab al versetului integral

﴿وَهُوَ ٱلْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِۦ ۖ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَ أَحَدَكُمُ ٱلْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ﴾

„Până când, atunci când moartea vine la unul dintre voi, trimișii Noștri îi iau sufletul și ei nu neglijează [nimic]"
(al-Anʿām 6:61);

19 Relatat de Muslim, Kitāb Ṣalāt al-Musāfirīn, capitolul despre duʿāʾ în rugăciunea de noapte.

Textul arab al versetului integral

﴿قُلْ يَتَوَفَّىٰكُم مَّلَكُ ٱلْمَوْتِ ٱلَّذِى وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ﴾

„Spune: «Îngerul Morții, care a fost însărcinat cu voi, vă va lua sufletele»”
(al-Sajdah 32:11); și:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱللَّهُ يَتَوَفَّى ٱلْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَٱلَّتِى لَمْ تَمُتْ فِى مَنَامِهَا ۖ فَيُمْسِكُ ٱلَّتِى قَضَىٰ عَلَيْهَا ٱلْمَوْتَ وَيُرْسِلُ ٱلْأُخْرَىٰٓ إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾

„Allah ia sufletele la moartea lor”
(al-Zumar 39:42).

Nu există contradicție între aceste trei versete. Îngerii iau sufletul; Îngerul Morții este cel care îl scoate în mod direct din trup, iar lângă el se află alți îngeri. Dacă omul se numără printre oamenii Paradisului, ei au cu ei parfum și giulgiu din Paradis. Primesc sufletul cel bun, îl așază în acel giulgiu și urcă cu el până la Allah Preaputernicul și Mărețul, până când sufletul ajunge înaintea Lui. Apoi se poruncește: *„Scrieți registrul robului Meu în ʿIlliyyīn și întoarceți-l pe pământ.”* Sufletul se întoarce la trup pentru încercarea din mormânt: Cine este Domnul tău? Care este religia ta? Cine este profetul tău?

Dacă mortul nu este credincios - Allah să ne ferească -, coboară îngeri care au cu ei giulgiu și parfum din Foc. Ei iau sufletul, îl pun în acel giulgiu și urcă cu el spre cer, însă porțile cerului îi sunt închise, iar sufletul este aruncat înapoi spre pământ. Allah spune, în sensul versetului:

Textul arab al versetului integral

﴿حُنَفَآءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِۦ ۚ وَمَن يُشْرِكْ بِٱللَّهِ فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ ٱلسَّمَآءِ فَتَخْطَفُهُ ٱلطَّيْرُ أَوْ تَهْوِى بِهِ ٱلرِّيحُ فِى مَكَانٍ سَحِيقٍ﴾

„Iar cel care Îi asociază lui Allah este ca și cum ar cădea din cer și păsările l-ar înșfăca sau vântul l-ar arunca într-un loc îndepărtat”
(al-Ḥajj 22:31).

Apoi se poruncește: *„Scrieți registrul robului Meu în Sijjīn.”*[20] Îi cerem lui Allah ocrotire.

Așadar, acei îngeri sunt însărcinați să primească sufletul de la Îngerul Morții după ce acesta îl ia. Îngerul Morții este cel care efectuează în mod direct luarea sufletului, iar Allah este Cel care poruncește aceasta. Prin urmare, în realitate, Allah este Cel care face ca sufletul să fie luat; cele trei exprimări nu se contrazic.

Dintre îngeri sunt și cei care cutreieră pământul în căutarea adunărilor de dhikr. Când găsesc o adunare de cunoaștere și pomenire a lui Allah, se așază acolo.[21]

---

20 Relatat de Aḥmad (4/278), Abū Dāwūd, Kitāb al-Sunnah, capitolul despre întrebarea din mormânt, și al-Ḥākim (1/93), care l-a declarat autentic după condițiile celor doi Shaykhi; al-Dhahabī a fost de acord. Al-Haythamī a spus că relatarea lui Aḥmad are transmițători ai colecției autentice (3/49).

21 Relatat de al-Bukhārī (6408), în Kitāb al-Daʿawāt, capitolul despre meritul pomenirii lui Allah, și de Muslim (2689), de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el. Formularea citată este cea a lui al-Bukhārī.

Există și îngeri care scriu faptele omului. Allah spune, în sensul versetelor:

Textul arab al pasajului integral

﴿وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَٰفِظِينَ كِرَامًا كَٰتِبِينَ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ﴾

„Asupra voastră sunt păzitori, scribi nobili, care știu ceea ce faceți”
(al-Infiṭār 82:10-12) și:

Textul arab al versetului integral

﴿مَّا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾

„Nu rostește niciun cuvânt fără ca lângă el să fie un supraveghetor pregătit [să-l înregistreze]”
(Qāf 50:18).

Unul dintre tovarășii imamului Aḥmad a intrat la el când acesta era bolnav și l-a găsit gemând din cauza durerii. I-a spus: *„O, Abū ʿAbdillāh, gemeți, deși Ṭāwūs a spus că îngerul scrie până și geamătul bolnavului, deoarece Allah spune: «Nu rostește niciun cuvânt fără ca lângă el să fie un supraveghetor pregătit»?”* Atunci Abū ʿAbdillāh a început să se stăpânească și a încetat să mai geamă. Tot ceea ce omul rostește este scris. În expresia *„nu rostește niciun cuvânt”*, particula min întărește generalitatea: orice cuvânt rostești este înregistrat; apoi poți fi răsplătit sau pedepsit pentru el, în funcție de ceea ce ai spus.

Dintre ei sunt și îngerii care se succed asupra fiilor lui Ādam noaptea și ziua. Allah spune, în sensul versetului:

Textul arab al versetului integral

﴿لَهُۥ مُعَقِّبَٰتٌ مِّنۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِۦ يَحْفَظُونَهُۥ مِنْ
أَمْرِ ٱللَّهِ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا۟ مَا بِأَنفُسِهِمْ ۗ
وَإِذَآ أَرَادَ ٱللَّهُ بِقَوْمٍ سُوٓءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُۥ ۚ وَمَا لَهُم مِّن
دُونِهِۦ مِن وَالٍ﴾

„El are [îngeri] care se succed înaintea și în spatele lui, păzindu-l prin porunca lui Allah”
(al-Raʿd 13:11).

Dintre ei sunt îngeri care stau în rukūʿ și sujūd pentru Allah în cer. Profetul ﷺ a spus: *„Cerul a trosnit și are dreptul să trosnească.”* Trosnetul este asemenea scârțâitului șeii sub o povară grea. El a continuat spunând, în sensul relatării, că nu există un spațiu de patru degete în cer în care să nu fie un înger stând în picioare pentru Allah, plecat în rukūʿ sau prosternat.[22] În pofida întinderii cerului, el este plin de acești îngeri.

22 Relatat de Aḥmad (5/173), al-Tirmidhī (2312), Ibn Mājah (4190) și al-Ḥākim (2/510), de la Abū Dharr — Allah să fie mulțumit de el. Al-Albānī l-a declarat autentic în al-Silsilah al-Ṣaḥīḥah (1722).

23 Relatat de Muslim (162), de la Anas — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Īmān, capitolul despre al-Isrāʾ.

De aceea, Profetul ﷺ a spus despre al-Bayt al-Maʿmūr, pe lângă care a trecut în Noaptea Miʿrāj-ului, că în fiecare zi intră în el - sau îl înconjoară - șaptezeci de mii de îngeri, după care nu se mai întorc la el.[23] Sensul este că în fiecare zi vin alți șaptezeci de mii decât cei din ziua precedentă, iar aceia nu se mai întorc niciodată. Aceasta arată numărul uriaș al îngerilor. Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَمَا جَعَلْنَآ أَصْحَٰبَ ٱلنَّارِ إِلَّا مَلَٰٓئِكَةً ۙ وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ
إِلَّا فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لِيَسْتَيْقِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ
وَيَزْدَادَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِيمَٰنًا ۙ وَلَا يَرْتَابَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟
ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْمُؤْمِنُونَ ۙ وَلِيَقُولَ ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ
وَٱلْكَٰفِرُونَ مَاذَآ أَرَادَ ٱللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا ۚ كَذَٰلِكَ يُضِلُّ ٱللَّهُ
مَن يَشَآءُ وَيَهْدِى مَن يَشَآءُ ۚ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا
هُوَ ۚ وَمَا هِىَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْبَشَرِ﴾

„Nimeni nu cunoaște oștirile Domnului tău în afară de El” **(al-Muddaththir 74:31).**

Dintre îngeri sunt unii însărcinați cu Paradisul și alții cu Focul. Păzitorul Focului se numește Mālik. Oamenii Focului vor spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَنَادَوْاْ يَٰمَٰلِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ ۖ قَالَ إِنَّكُم مَّٰكِثُونَ﴾

„O, Mālik! Să ne nimicească Domnul tău!”
(al-Zukhruf 43:77),

adică să ne dea moartea, deoarece se află într-o pedeapsă pe care nu o mai pot suporta. El le răspunde: *„Veți rămâne [aici]”* (43:77), după care li se spune: *„V-am adus adevărul, însă cei mai mulți dintre voi ați urât adevărul”* (43:78).

Cum se realizează credința în îngeri?
Trebuie, așadar, să credem în îngeri. Credem că ei sunt o lume nevăzută, care în mod obișnuit nu este văzută, deși uneori îngerii pot fi văzuți. Au fost creați din lumină, sunt însărcinați cu actele de adorare pe care Allah le-a poruncit și Îi sunt supuși în mod desăvârșit:

Textul arab al versetului integral

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ قُوٓاْ أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا ٱلنَّاسُ وَٱلْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَٰٓئِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَّا يَعْصُونَ ٱللَّهَ مَآ أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾

„Ei nu se răzvrătesc împotriva lui Allah în ceea ce El le poruncește și fac ceea ce li se poruncește”
(al-Taḥrīm 66:6).

Credem în numele acelora ale căror nume ne-au fost făcute cunoscute și în atribuțiile acelora ale căror atribuții ne-au fost

făcute cunoscute. Suntem obligați să credem despre ei ceea ce ne-a ajuns prin revelație.
Îngerii au trupuri. Dovada este cuvântul lui Allah:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ جَاعِلِ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ
رُسُلًا أُو۟لِىٓ أَجْنِحَةٍ مَّثْنَىٰ وَثُلَٰثَ وَرُبَٰعَ ۚ يَزِيدُ فِى ٱلْخَلْقِ
مَا يَشَآءُ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾

„Cel care îi face pe îngeri trimiși, cu aripi...”
(Fāṭir 35:1).

Profetul ﷺ l-a văzut pe Jibrīl în forma în care Allah l-a creat, având șase sute de aripi care umpleau orizontul.[24] Aceasta contrazice afirmația celor care spun că îngerii sunt doar spirite. Dacă cineva întreabă: *„Au îngerii rațiune?”*, i se răspunde: tu ai rațiune? Numai cineva lipsit de judecată ar pune o asemenea întrebare. Allah spune despre ei:

Textul arab al versetului integral

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ قُوٓا۟ أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا
ٱلنَّاسُ وَٱلْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَٰٓئِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَّا يَعْصُونَ ٱللَّهَ
مَآ أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾

„Ei nu se răzvrătesc împotriva lui Allah în ceea ce El le poruncește și fac ceea ce li se poruncește”
(al-Taḥrīm 66:6) și:

24 Relatat de al-Bukhārī (3232, 3233), de la ʿAbd Allāh ibn Masʿūd — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb Badʾ al-Khalq.

Textul arab al versetului integral

﴿يُسَبِّحُونَ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ﴾

„Îl glorifică noaptea și ziua fără să slăbească”
(al-Anbiyāʾ 21:20).

Să spunem despre ființe pe care Allah le laudă astfel, care execută poruncile Lui și transmit revelația, că nu au rațiune? Mai îndreptățit să fie descris ca lipsit de rațiune este cel care afirmă că ele nu au rațiune.

Credința în Cărțile Lui

Prin *„Cărțile Lui”* se înțeleg cărțile lui Allah pe care El le-a coborât împreună cu trimișii.
Fiecărui trimis i-a fost dată o Carte. Allah spune, în sensul versetului:

Textul arab al versetului integral

﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِٱلْبَيِّنَٰتِ وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ ٱلْكِتَٰبَ
وَٱلْمِيزَانَ لِيَقُومَ ٱلنَّاسُ بِٱلْقِسْطِ ۖ وَأَنزَلْنَا ٱلْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ
شَدِيدٌ وَمَنَٰفِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ ٱللَّهُ مَن يَنصُرُهُۥ وَرُسُلَهُۥ
بِٱلْغَيْبِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ قَوِىٌّ عَزِيزٌ﴾

„I-am trimis pe trimișii Noștri cu dovezi clare și am coborât împreună cu ei Cartea și balanța”
(al-Ḥadīd 57:25).

Nu cunoaștem însă toate cărțile. Dintre cele cunoscute sunt Foile lui Ibrāhīm și Mūsā, Tawrāh, Injīl, Zabūr și Qurʾān-ul - șase dacă Foile lui Mūsā sunt altele decât Tawrāh și cinci dacă prin ele se înțelege Tawrāh. În orice caz, credem în mod general în fiecare

Carte pe care Allah a coborât-o vreunui trimis, chiar dacă nu îi cunoaștem numele.

Credința în trimișii Lui

Prin *„trimișii Lui”* se înțeleg trimișii lui Allah: cei cărora Allah le-a revelat legi și le-a poruncit să le transmită. Primul dintre ei este Nūḥ, iar ultimul este Muḥammad ﷺ.

Dovada că Nūḥ este primul trimis este cuvântul lui Allah:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّآ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ كَمَآ أَوْحَيْنَآ إِلَىٰ نُوحٍ وَٱلنَّبِيِّـۧنَ مِنۢ
بَعْدِهِۦ ۚ وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ
وَٱلْأَسْبَاطِ وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَٰرُونَ وَسُلَيْمَٰنَ ۚ
وَءَاتَيْنَا دَاوُۥدَ زَبُورًا﴾

„Noi ți-am revelat așa cum i-am revelat lui Nūḥ și profeților de după el”
(al-Nisāʾ 4:163),

adică o revelație de trimitere. Allah mai spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَٰهِيمَ وَجَعَلْنَا فِى ذُرِّيَّتِهِمَا ٱلنُّبُوَّةَ
وَٱلْكِتَٰبَ ۖ فَمِنْهُم مُّهْتَدٍ ۖ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَٰسِقُونَ﴾

„I-am trimis pe Nūḥ și pe Ibrāhīm și am așezat în urmașii lor profeția și Cartea”
(al-Ḥadīd 57:26).

Cuvintele *„în urmașii lor profeția”* arată că cei de dinainte de Nūḥ nu pot fi dintre urmașii lui. Allah mai spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا۟ قَوْمًا فَـٰسِقِينَ﴾

„Și poporul lui Nūḥ înainte de aceasta - ei au fost un popor nelegiuit”
(al-Dhāriyāt 51:46).

Prin urmare, există în Qurʾān trei dovezi că Nūḥ este primul trimis. Din Sunnah avem ḥadīth-ul mijlocirii, în care oamenii aflați în locul adunării îi vor spune lui Nūḥ: *„Tu ești primul trimis pe care Allah l-a trimis oamenilor pământului.”*[25] Aceasta este o dovadă explicită.

Ādam - pacea fie asupra lui - a fost profet, dar nu trimis.

În privința lui Idrīs, mulți istorici - poate cei mai mulți - și unii mufassirūn au susținut că a trăit înainte de Nūḥ și că ar fi fost unul dintre strămoșii lui. Această opinie este însă foarte slabă; Qurʾān-ul și Sunnah o resping. Corect este ceea ce am menționat. Ultimul dintre trimiși este Muḥammad ﷺ, după cum spune Allah:

Textul arab al versetului integral

﴿مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَآ أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَـٰكِن رَّسُولَ ٱللَّهِ وَخَاتَمَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ ۗ وَكَانَ ٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمًا﴾

„...ci [el este] Trimisul lui Allah și pecetea profeților”
(al-Aḥzāb 33:40).

25 Relatat de al-Bukhārī (7440), în Kitāb al-Tawḥīd, și de Muslim (194), în Kitāb al-Īmān. Relatarea îl menționează pe Nūḥ — pacea fie asupra lui — drept primul trimis către oamenii pământului.

Allah nu a spus *„pecetea trimișilor”*, pentru că atunci când profeția - care este mai generală - s-a încheiat, trimiterea - care este mai particulară - s-a încheiat cu atât mai mult.

Dacă spui: *„Dar ʿĪsā - pacea fie asupra lui - va coborî la sfârșitul vremurilor*[26]*, iar el este un trimis; cum împăcăm aceasta?”* Răspunsul este că el nu va coborî cu o lege nouă, ci va judeca după legea Profetului Muḥammad ﷺ.

Dacă cineva spune: *„Există consens că cel mai bun om al acestei Ummah după Profetul ei este Abū Bakr. Dacă ʿĪsā va judeca după legea Profetului ﷺ, atunci va fi dintre cei care îl urmează; cum mai putem spune că Abū Bakr este cel mai bun al acestei Ummah după Profet?”* La aceasta se pot da trei răspunsuri.

Primul: ʿĪsā este un trimis independent dintre ulū al-ʿazm. Nici nu se cuvine să ne vină în minte să îl comparăm cu vreun individ al acestei Ummah, cu atât mai puțin să facem o ierarhizare între ei. Astfel, obiecția cade de la rădăcină; ea ține de excesul și căutarea forțată a subtilităților despre care Profetul ﷺ a spus că îi duce la pierzare pe cei care o practică.[27]

Al doilea: putem spune că Abū Bakr este cel mai bun din această Ummah, cu excepția lui ʿĪsā.

Al treilea: putem spune că ʿĪsā nu este, în sens propriu, unul dintre membrii Ummah Profetului ﷺ, deoarece a trăit înaintea lui. Când va coborî, însă, va fi dintre cei care îl urmează, întrucât Sharīʿah lui Muḥammad ﷺ rămâne până în Ziua Învierii.

Dacă se obiectează: *„Cum poate fi un urmaș al lui, dacă va omorî porcul, va rupe crucea și nu va accepta decât Islamul, în timp ce legea islamică permite oamenilor Cărții să plătească jizyah?”* Răspunsul este că Profetul ﷺ ne-a informat despre aceste fapte și,

26 Pentru relatarea de la Ibn ʿAbbās privind coborârea lui ʿĪsā — pacea fie asupra lui — vezi Aḥmad (2921); Aḥmad Shākir a declarat isnād-ul autentic. Vezi și al-Bukhārī (2222) și Muslim (155), de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el. Ibn Kathīr a adunat relatările despre coborârea lui ʿĪsā la explicarea versetului al-Nisāʾ 4:159.

27 Relatat de Muslim (2670), de la ʿAbd Allāh ibn Masʿūd — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-ʿIlm, capitolul despre pieirea celor care exagerează și se împovărează în religie.

prin aceasta, le-a aprobat ca parte a legii sale. Ele vor reprezenta abrogarea hotărârii anterioare privind această chestiune.

Învierea după moarte

Al-baʿth înseamnă scoaterea, adică scoaterea oamenilor din mormintele lor după moarte. Aceasta face parte din crezul Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah.

Învierea este stabilită prin Qurʾān, Sunnah și consensul musulmanilor; ba chiar iudeii și creștinii recunosc, de asemenea, o zi în care oamenii vor fi înviați și răsplătiți sau pedepsiți.
În Qurʾān, Allah spune, în sensul versetului:

Textul arab al versetului integral

﴿زَعَمَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓاْ أَن لَّن يُبۡعَثُواْۚ قُلۡ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتُبۡعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلۡتُمۡۚ وَذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٞ﴾

„Cei care nu cred pretind că nu vor fi înviați. Spune: «Ba da, pe Domnul meu, cu siguranță veți fi înviați»”
(al-Taghābun 64:7).

Și spune:

Textul arab al pasajului integral

﴿ثُمَّ إِنَّكُم بَعۡدَ ذَٰلِكَ لَمَيِّتُونَ ثُمَّ إِنَّكُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ تُبۡعَثُونَ﴾

„Apoi, după aceasta, veți muri; apoi, în Ziua Învierii, veți fi înviați”
(al-Muʾminūn 23:15-16).

În Sunnah au venit relatări mutawātir de la Profet ﷺ despre înviere.

Musulmanii au ajuns la un consens categoric că oamenii vor fi înviați în Ziua Învierii, Îl vor întâlni pe Domnul lor și vor fi răsplătiți după faptele lor:

Textul arab al pasajului integral

﴿فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُۥ وَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُۥ﴾

„Cine face cât greutatea unui atom de bine îl va vedea, iar cine face cât greutatea unui atom de rău îl va vedea”
(al-Zalzalah 99:7-8).

Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلْإِنسَٰنُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَٰقِيهِ﴾

„O, omule! Tu trudești neîncetat către Domnul tău și Îl vei întâlni”
(al-Inshiqāq 84:6).

Amintește-ți această întâlnire ca să lucrezi pentru ea, de teamă să nu stai înaintea lui Allah în Ziua Învierii fără fapte bune. Uită-te la ceea ce ai pregătit pentru ziua mutării și pentru ziua întâlnirii.

Cei mai mulți oameni se uită astăzi la ceea ce au pregătit pentru lumea aceasta, deși nu știu dacă vor apuca ceea ce plănuiesc. Omul poate planifica o treabă lumească pentru mâine sau poimâine, dar s-ar putea să nu ajungă nici până mâine. Cu toate acestea, oamenii sunt adesea nepăsători față de ceea ce este sigur. Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمْرَةٍ مِّنْ هَٰذَا وَلَهُمْ أَعْمَالٌ مِّن دُونِ ذَٰلِكَ هُمْ لَهَا عَامِلُونَ﴾

„Ba inimile lor sunt într-o adâncă nepăsare față de aceasta” **(al-Muʾminūn 23:63),**

iar despre preocupările lor lumești: *„Ei au alte fapte, în afară de aceasta, pe care continuă să le facă”* (23:63). Expresia nominală indică stabilitate și continuitate. Allah spune, de asemenea:

Textul arab al versetului integral

﴿لَّقَدْ كُنتَ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَٰذَا فَكَشَفْنَا عَنكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ﴾

„Ai fost cu adevărat nepăsător față de aceasta; acum am îndepărtat vălul de la tine și vederea ta astăzi este ascuțită” **(Qāf 50:22).**

Această înviere, asupra căreia sunt de acord religiile revelate și cei care se atribuie unei religii, este unul dintre cei șase stâlpi ai īmān-ului și face parte din crezul Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah.

Credința în qadar

Acesta este al șaselea stâlp: credința în qadar, în binele și răul lui. Qadar-ul este *„hotărârea și măsurarea stabilite de Allah Preaputernicul și Mărețul pentru toate lucrurile”*.

Allah a scris măsurile tuturor lucrurilor cu cincizeci de mii de ani înainte de crearea cerurilor și a pământului.[28] Allah spune, în sensul versetului:

Textul arab al versetului integral

﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِى ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ ۗ إِنَّ ذَٰلِكَ فِى كِتَٰبٍ ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٌ﴾

„Nu știi că Allah cunoaște ceea ce este în cer și pe pământ? Cu adevărat, aceasta se află într-o Carte; cu adevărat, aceasta Îi este ușor lui Allah”
(al-Ḥajj 22:70).

„Binele și răul lui”

În ceea ce privește descrierea qadar-ului prin bine, aceasta este limpede. Când însă qadar-ul este descris prin rău, prin aceasta se înțelege răul lucrului decretat, nu un rău în actul decretării lui Allah. Acțiunea lui Allah Preaputernicul și Mărețul nu conține rău; toate acțiunile Lui sunt bune și înțelepte. Răul se află în unele dintre lucrurile produse sau decretate. De aceea, Profetul ﷺ a spus în duʿā’: *„Răul nu Îți este atribuit Ție.”*[29]

Vedem în lucrurile create și decretate șerpi, scorpioni, fiare, boli, sărăcie, secetă și altele asemănătoare. Acestea sunt rele din perspectiva omului, fiindcă nu îi convin. Există și păcate, desfrâu, kufr, fisq, ucidere și altele - toate sunt rele. Dar dacă sunt privite din perspectiva raportării lor la Allah, ele se înscriu în binele și înțelepciunea decretului Său, deoarece Allah nu le-a decretat

28 Relatat de Muslim (2653), de la ʿAbd Allāh ibn ʿAmr — Allah să fie mulțumit de amândoi — în Kitāb al-Qadar. În el se menționează că Allah a scris hotărârile creației cu cincizeci de mii de ani înainte de crearea cerurilor și a pământului.

29 Relatat de Muslim (771), de la ʿAlī ibn Abī Ṭālib — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb Ṣalāt al-Musāfirīn, în duʿā’-ul rugăciunii de noapte: „răul nu Îți este atribuit”.

decât pentru o înțelepciune desăvârșită și măreață, cunoscută de cine o cunoaște și necunoscută de cine nu o cunoaște.

Prin urmare, trebuie să înțelegi că răul atribuit qadar-ului se referă la lucrurile decretate și produse, nu la decretarea însăși - adică la actul lui Allah.

Mai trebuie să știi că un lucru decretat care este rău într-o privință poate fi bun din altă privință. Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿ظَهَرَ ٱلْفَسَادُ فِى ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِى ٱلنَّاسِ لِيُذِيقَهُم بَعْضَ ٱلَّذِى عَمِلُوا۟ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾

„Stricăciunea s-a arătat pe uscat și pe mare din cauza a ceea ce au agonisit mâinile oamenilor, pentru ca El să-i facă să guste o parte din ceea ce au făcut, poate că se vor întoarce”
(al-Rūm 30:41).

Rezultatul urmărit este bun. În acest sens, răul din lucrul decretat este relativ, nu rău pur, deoarece poate conduce la un bine.

Să luăm, de exemplu, pedeapsa pentru cel care comite zină fără a fi muḥṣan: o sută de lovituri și exil pentru un an. Pentru cel pedepsit, aceasta este fără îndoială un rău, deoarece îi provoacă suferință. Dar este bine din altă perspectivă: îi poate fi ispășire, iar pedeapsa acestei lumi este mai ușoară decât pedeapsa Vieții de Apoi. De asemenea, este o descurajare pentru alții; cine intenționează să facă același păcat și știe că va primi aceeași pedeapsă poate renunța. Poate fi bine și pentru cel pedepsit, deoarece îl împiedică să se întoarcă la fapta care a dus la acea consecință.

În ceea ce privește lucrurile cosmice decretate, boala este un exemplu. Boala este, din perspectiva omului, un rău. În realitate, însă, poate conține bine pentru el, inclusiv ștergerea păcatelor. Poate că are păcate pe care istighfār-ul și tawbah lui nu le-au șters din cauza unui impediment, precum lipsa sincerității depline în intenție; atunci boala și încercarea vin și șterg acele păcate.

Un alt bine al bolii este că omul nu cunoaște adevărata valoare a binecuvântării sănătății decât atunci când se îmbolnăvește. Acum suntem sănătoși și poate nu cunoaștem valoarea sănătății. Când apare boala, cunoaștem această binecuvântare. Sănătatea este o coroană pe capetele celor sănătoși pe care numai cei bolnavi o observă. Aceasta este, de asemenea, un bine: cunoașterea valorii binecuvântării.

În boală pot exista și efecte prin care sunt distruși anumiți germeni din trup care nu ar fi eliminați altfel; medicii menționează că unele boli pot produce asemenea efecte fără ca omul să știe.

Rezumatul este, așadar, în două puncte. Primul: răul atribuit qadar-ului este rău în raport cu lucrul decretat de Allah; actul decretării lui Allah este în întregime bun. Dovada este cuvântul Profetului ﷺ: *„Răul nu Îți este atribuit Ție."*[30] Al doilea: răul aflat într-un lucru decretat nu este neapărat rău pur; el poate conduce la rezultate bune, iar răul lui devine astfel relativ.

Autorul - Allah să aibă milă de el - va vorbi mai târziu pe larg despre qadar și va explica treptele sale după Ahl al-Sunnah.

Și din credința în Allah (1) face parte credința în atributele prin care El S-a descris pe Sine (2).

(1) Cuvântul *„din"* indică aici o parte, deoarece am menționat că īmān-ul în Allah cuprinde patru lucruri: credința în existența Lui, în faptul că El este unic în rubūbiyyah, în faptul că El este unic în ulūhiyyah și în Numele și Atributele Lui. Așadar, o parte din credința în Allah este credința în atributele prin care El S-a descris pe Sine.

(2) Cuvintele sale *„în atributele prin care El S-a descris pe Sine"*: ar fi trebuit să se spună și *„și în Numele prin care El S-a numit pe Sine"*, însă autorul - Allah să aibă milă de el - a menționat numai Atributul: fie pentru că nu există Nume care să nu cuprindă un Atribut, fie pentru că disputa cu privire la Nume este o dispută mai slabă. Nu le-au negat decât extremiștii Jahmiyyah; Muʿtazilah

30 Takhrīj-ul a fost menționat anterior în ediția arabă; vezi nota precedentă privind Muslim (771).

afirmă Numele, iar Ashāʿirah și Māturīdiyyah afirmă Numele, însă îi contrazic pe Ahl al-Sunnah în privința celor mai multe Atribute.

Acum spunem: de ce s-a limitat autorul la formularea *„atributele prin care Allah S-a descris pe Sine”*?

Spunem: din unul dintre două motive: fie pentru că fiecare Nume cuprinde un Atribut, fie pentru că disputa privitoare la Nume este puțină în raport cu cei care se atribuie Islamului.

În Cartea Sa (1).

(1) *„În Cartea Sa”*: prin *„Cartea Sa”* se înțelege Qurʾān-ul. Allah Preaînaltul l-a numit Carte deoarece este scris în al-Lawḥ al-Maḥfūẓ, este scris în foile aflate în mâinile scribilor nobili și virtuoși și este, de asemenea, scris între oameni, care îl scriu în muṣḥaf-uri. Așadar, este *„Carte”* cu sensul de *„ceea ce este scris”*. Allah l-a atribuit Sieși deoarece este Kalām-ul Său, Preaslăvitul și Preaînaltul. Acest Qurʾān este Kalām Allah; El l-a rostit în mod real, iar fiecare literă din el a fost rostită de Allah. În această propoziție există mai multe chestiuni.

Prima chestiune: din credința în Allah face parte credința în atributele prin care El S-a descris pe Sine.

Motivul este că īmān-ul în Allah - așa cum s-a spus - cuprinde credința în Numele și Atributele Lui. Esența lui Allah este numită prin Nume și descrisă prin Atribute. Existența unei esențe lipsite cu totul de atribute este imposibilă; nu poate exista în realitate o esență fără atribute. Mintea poate presupune o esență lipsită de atribute, însă ceea ce este presupus în minte nu este asemenea unei realități existente. În exterior, adică în realitatea observată, nu există nicio esență care să nu aibă atribute.

Mintea poate presupune, de exemplu, un lucru care are o mie de ochi, iar în fiecare dintre cei o mie de ochi o mie de părți negre și o mie de părți albe; care are o mie de picioare, în fiecare picior o mie de degete și în fiecare deget o mie de unghii; și care are milioane de fire de păr, iar în fiecare fir milioane de fire... și tot așa îl poate imagina, chiar dacă un asemenea lucru nu există în realitate. Însă un lucru care există în realitate nu poate exista fără vreun atribut.

De aceea, credința în Atributele lui Allah face parte din credința în Allah. Chiar dacă nu ar exista dintre Atributele Lui decât faptul că El există cu o existență necesară - iar asupra acestui lucru oamenii sunt de acord -, și tot ar fi necesar ca El să aibă un Atribut.

A doua chestiune: Atributele lui Allah Preaputernicul și Mărețul fac parte dintre lucrurile nevăzute, iar obligația omului față de lucrurile nevăzute este să creadă în ele așa cum au venit, fără a recurge, în această privință, la altceva decât la textele revelate.

Imām Aḥmad a spus: *„Allah nu este descris decât cu ceea ce S-a descris El pe Sine sau cu ceea ce L-a descris Trimisul Său; nu se trece dincolo de Qurʾān și ḥadīth."*

Adică noi nu Îl descriem pe Allah decât prin atributele pe care El Și le-a afirmat în Cartea Sa sau prin limba Trimisului Său ﷺ.

Aceasta este indicată atât de Qurʾān, cât și de rațiune.

În Qurʾān, Allah Preaputernicul și Mărețul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ ٱلْفَوَٰحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَٱلْإِثْمَ وَٱلْبَغْىَ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ وَأَن تُشْرِكُوا۟ بِٱللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ سُلْطَٰنًا وَأَن تَقُولُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾

„Spune: Domnul meu a interzis numai faptele rușinoase, cele vădite și cele ascunse, păcatul, nedreptatea fără drept, să-I asociați lui Allah ceva pentru care El nu a trimis nicio dovadă și să spuneți despre Allah ceea ce nu știți"
[al-Aʿrāf 7:33].

Dacă Îl descrii pe Allah cu un Atribut cu care El nu S-a descris, atunci ai spus despre El ceea ce nu știi, iar acest lucru este interzis în mod explicit de textul Qurʾān-ului.

Și Allah Preaputernicul și Mărețul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ ۚ إِنَّ ٱلسَّمْعَ وَٱلْبَصَرَ وَٱلْفُؤَادَ كُلُّ أُوْلَٰٓئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْـُٔولًا﴾

„Nu urma ceea ce nu ai cunoștință. Cu adevărat, auzul, văzul și inima - toate acestea vor fi întrebate”
[al-Isrāʾ 17:36].

Dacă I-am atribui lui Allah ceva prin care El nu S-a descris, am urma ceea ce nu cunoaștem și am cădea în ceea ce Allah a interzis.

Cât despre dovada rațională: Atributele lui Allah Preaputernicul și Mărețul fac parte dintre lucrurile nevăzute, iar realitatea lucrurilor nevăzute nu poate fi cuprinsă de rațiune. Prin urmare, nu Îl descriem pe Allah cu ceea ce El nu S-a descris și nu facem takyīf Atributelor Sale, deoarece aceasta nu ne este posibil. Noi nici măcar nu putem cuprinde realitatea a ceea ce Allah a descris din desfătarea Paradisului, deși toate acestea sunt create. În Paradis există fructe, palmieri, rodii, paturi, cupe și ḥūr, însă noi nu cunoaștem realitatea acestor lucruri. Dacă ni s-ar spune: *„Descrieți-ni-le”*, nu am putea, datorită cuvântului lui Allah Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّآ أُخْفِىَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾

„Niciun suflet nu știe ce bucurii ale ochilor le-au fost ascunse drept răsplată pentru ceea ce făceau”
[al-Sajdah 32:17]

și datorită cuvântului lui Allah Preaînaltul în ḥadīth-ul qudsī: *„Am pregătit pentru robii Mei cei drepți ceea ce niciun ochi nu a văzut, nicio ureche nu a auzit și nu a trecut prin inima vreunui om."*[31]

Dacă aceasta este situația unei creaturi descrise prin atribute ale căror sensuri sunt cunoscute, dar a cărei realitate nu o cunoaștem, atunci cum ar putea fi cunoscută modalitatea Creatorului?!

Un alt exemplu: în om există un suflet fără de care nu trăiește. Dacă sufletul nu ar fi în trupul său, nu ar fi viu. Cu toate acestea, el nu poate descrie sufletul. Dacă i s-ar spune: *„Ce este acest suflet din tine? Ce este acel lucru care, dacă este scos din tine, te transformă într-un cadavru, iar dacă rămâne, ești un om care gândește, înțelege și percepe?"*, ar sta privind și cugetând, dar nu ar putea să-l descrie deloc, deși este atât de aproape de el, în propriul său trup. El nu poate cuprinde realitatea lui, deși este un lucru real, care este văzut, după cum Profetul ﷺ a spus că *„atunci când sufletul este luat, privirea îl urmează"*.[32] Omul își vede sufletul atunci când este luat; de aceea ochii rămân deschiși la moarte, urmărind sufletul după ce a ieșit. Acest suflet este luat, pus într-un giulgiu și urcat cu el către Allah, iar omul tot nu îl poate descrie, deși era între coastele sale. Cum ar putea atunci să încerce să-L descrie pe Domnul printr-un lucru cu care El nu S-a descris?! Este deci necesar să se confirme Atributele lui Allah.

A treia chestiune: nu Îl descriem pe Allah Preaînaltul cu ceea ce El nu S-a descris.

Dovada pentru aceasta este, de asemenea, atât revelată, cât și rațională.

Din dovada revelată am menționat două versete.

Iar din rațiune am spus că aceasta este o chestiune nevăzută care nu poate fi cuprinsă de rațiune și am dat pentru aceasta două exemple.

31 Relatat de al-Bukhārī (3244), în Kitāb Bad' al-Khalq, și de Muslim (2824), de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Jannah.

32 Relatat de Muslim (920), de la Umm Salamah — Allah să fie mulțumit de ea — în Kitāb al-Janā'iz, capitolul despre închiderea ochilor celui decedat.

A patra chestiune: obligația de a lăsa textele venite în Carte și Sunnah pe sensul lor aparent, fără să trecem dincolo de ele.
De exemplu: când Allah S-a descris ca având un Ochi, să spunem oare că prin *„ochi”* se înțelege numai vederea, nu un Ochi real? Dacă am spune aceasta, nu L-am mai descrie pe Allah prin atributul pe care El Și l-a afirmat.
Și când Allah S-a descris ca având două Mâini:

Textul arab al versetului integral

﴿وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ يَدُ ٱللَّهِ مَغْلُولَةٌ ۚ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا۟ بِمَا
قَالُوا۟ ۘ بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ ۖ يُنفِقُ كَيْفَ يَشَآءُ ۚ وَلَيَزِيدَنَّ
كَثِيرًا مِّنْهُم مَّآ أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ طُغْيَٰنًا وَكُفْرًا ۚ
وَأَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ ٱلْعَدَٰوَةَ وَٱلْبَغْضَآءَ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ ۚ كُلَّمَآ
أَوْقَدُوا۟ نَارًا لِّلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا ٱللَّهُ ۚ وَيَسْعَوْنَ فِى ٱلْأَرْضِ
فَسَادًا ۚ وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾

„Ba ambele Sale Mâini sunt întinse”
[al-Mā’idah 5:64],

dacă am spune că Allah Preaînaltul nu are două Mâini reale, ci că prin *„mână”* se înțeleg binecuvântările pe care le revarsă asupra robilor Săi, L-am fi descris oare pe Allah prin atributul pe care El Și l-a afirmat? Nu.

A cincea chestiune: caracterul general al cuvintelor autorului cuprinde toate atributele prin care Allah S-a descris pe Sine, dintre Atributele esențiale de sens, Atributele esențiale informative și Atributele de acțiune.

Atributele esențiale sunt cele cu care El a fost și va rămâne întotdeauna descris. Ele sunt de două feluri: de sens și informative.

Cele de sens sunt, de exemplu: Viața, Cunoașterea, Puterea, Înțelepciunea și cele asemenea. Acestea sunt exemple, nu o enumerare exhaustivă.

Cele informative sunt, de exemplu: cele două Mâini, Fața, cei doi Ochi și cele asemenea, lucruri a căror denumire corespunde, la noi, unor membre și părți.

Allah Preaînaltul a avut dintotdeauna două Mâini, Față și doi Ochi; nimic dintre acestea nu I-a apărut după ce nu ar fi existat și El nu va înceta niciodată să fie descris cu ele. Tot astfel, Allah a fost dintotdeauna Viu și va rămâne Viu, a fost dintotdeauna Cunoscător și va rămâne Cunoscător, a fost dintotdeauna Puternic și va rămâne Puternic. Viața Lui nu se reînnoiește, Puterea Lui nu se reînnoiește și Auzul Lui nu se reînnoiește. Reînnoirea lucrului auzit nu presupune reînnoirea Auzului. Eu, de exemplu, aud adhān-ul acum; aceasta nu înseamnă că în momentul în care aud adhān-ul mi-a apărut un auz nou. Auzul există de când Allah l-a creat în mine, însă ceea ce este auzit se reînnoiește, iar aceasta nu schimbă atributul.

Savanții - Allah să aibă milă de ei - au convenit să le numească *„Atribute esențiale”*, deoarece sunt inseparabile de Esență și nu încetează să fie ale Ei.

Atributele de acțiune sunt Atributele legate de voința Lui și sunt de două feluri.

Atribute care au o cauză cunoscută, precum mulțumirea. Atunci când există cauza mulțumirii, Allah Preaputernicul și Mărețul este mulțumit, după cum Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿إِن تَكْفُرُواْ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِيٌّ عَنكُمْ ۖ وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ
ٱلْكُفْرَ ۖ وَإِن تَشْكُرُواْ يَرْضَهُ لَكُمْ ۗ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ
أُخْرَىٰ ۗ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ
إِنَّهُۥ عَلِيمٌۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾

„Dacă nu credeți, Allah nu are nevoie de voi și El nu aprobă necredința pentru robii Săi; iar dacă sunteți recunoscători, El o aprobă pentru voi”
[al-Zumar 39:7].

Și Atribute pentru care nu cunoaștem o cauză, precum coborârea la cerul cel mai de jos atunci când rămâne ultima treime a nopții.

Dintre Atribute, unele sunt esențiale și de acțiune privite din două perspective. Kalām-ul, de exemplu, este un Atribut de acțiune în privința actelor sale individuale, însă în privința originii sale este un Atribut esențial, deoarece Allah a fost și va rămâne întotdeauna Vorbitor; El vorbește cu ceea ce voiește, când voiește, după cum va veni, dacă Allah Preaînaltul voiește, în discuția despre Kalām.

Savanții - Allah să aibă milă de ei - au convenit să le numească *„Atribute de acțiune”*, deoarece țin de acțiunea Lui, Preaslăvitul și Preaînaltul.

Pentru ele există multe dovezi din Qurʾān, precum:

Textul arab al versetului integral

﴿وَجَآءَ رَبُّكَ وَٱلْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا﴾

„Și Domnul tău va veni, iar îngerii rând după rând”
[al-Fajr 89:22];

Textul arab al versetului integral

﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّآ أَن تَأْتِيَهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ أَوْ يَأْتِىَ رَبُّكَ أَوْ
يَأْتِىَ بَعْضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ ۗ يَوْمَ يَأْتِى بَعْضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ
لَا يَنفَعُ نَفْسًا إِيمَٰنُهَا لَمْ تَكُنْ ءَامَنَتْ مِن قَبْلُ أَوْ
كَسَبَتْ فِىٓ إِيمَٰنِهَا خَيْرًا ۗ قُلِ ٱنتَظِرُوٓا۟ إِنَّا مُنتَظِرُونَ﴾

„Oare așteaptă ei altceva decât să vină la ei îngerii sau să vină Domnul tău?”
[al-Anʿām 6:158];

Textul arab al versetului integral

﴿قَالَ ٱللَّهُ هَٰذَا يَوْمُ يَنفَعُ ٱلصَّٰدِقِينَ صِدْقُهُمْ ۚ لَهُمْ جَنَّٰتٌ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ۚ رَّضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا۟ عَنْهُ ۚ ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾

„Allah este mulțumit de ei și ei sunt mulțumiți de El” **[al-Mā'idah 5:119];**

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَوْ أَرَادُوا۟ ٱلْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا۟ لَهُۥ عُدَّةً وَلَٰكِن كَرِهَ ٱللَّهُ ٱنۢبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ ٱقْعُدُوا۟ مَعَ ٱلْقَٰعِدِينَ﴾

„Însă Allah a detestat plecarea lor, așa că i-a ținut înapoi” **[al-Tawbah 9:46]; și:**

Textul arab al versetului integral

﴿تَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ۚ لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنفُسُهُمْ أَن سَخِطَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِى ٱلْعَذَابِ هُمْ خَٰلِدُونَ﴾

„Allah S-a mâniat pe ei, iar în pedeapsă vor rămâne veșnic” **[al-Mā'idah 5:80].**

Afirmarea acestor Atribute pentru Allah Preaînaltul nu cuprinde nicio imperfecțiune, din nicio perspectivă. Dimpotrivă, aceasta face parte din perfecțiunea Lui: faptul că El face ceea ce voiește.

Însă acei oameni care fac taḥrīf spun că afirmarea lor ar fi o imperfecțiune! Din acest motiv neagă toate Atributele de acțiune. Ei spun că El nu vine, nu este mulțumit, nu Se mânie, nu detestă și nu iubește; neagă toate acestea sub pretextul că asemenea acte sunt evenimente noi, iar un eveniment nou nu poate exista decât într-un lucru creat. Acest lucru este fals, pentru că se opune textului și este falsă în sine: producerea unei acțiuni noi nu înseamnă că agentul însuși ar fi nou-apărut.

A șasea chestiune: rațiunea nu are rol independent în domeniul Numelor și Atributelor.

Aceasta deoarece afirmarea sau negarea Numelor și Atributelor se întemeiază pe revelație. Mințile noastre nu emit judecăți asupra lui Allah. Așadar, criteriul este revelația, contrar Ashāʿirah, Muʿtazilah, Jahmiyyah și altor oameni ai taʿṭīl-ului, care au făcut rațiunea criteriul afirmării sau negării Atributelor. Ei au spus: ceea ce rațiunea cere să fie afirmat, afirmăm, fie că Allah l-a afirmat pentru Sine sau nu; ceea ce rațiunea cere să fie negat, negăm, chiar dacă Allah l-a afirmat. Iar ceea ce rațiunea nu cere nici să fie afirmat, nici să fie negat, cei mai mulți dintre ei îl neagă, spunând că indicația rațiunii este pozitivă: dacă rațiunea impune Atributul, îl afirmăm; dacă nu îl impune, îl negăm. Alții se opresc cu privire la el: nu îl afirmă, deoarece rațiunea nu îl afirmă, dar nici nu îl neagă, deoarece rațiunea nu îl neagă; spun: ne oprim. Pentru aceștia, indicația rațiunii este negativă: dacă nu impune ceva, se opresc fără să nege.

Astfel, aceștia au făcut rațiunea judecător asupra a ceea ce este obligatoriu sau imposibil cu privire la Allah Preaputernicul și Mărețul.

Din aceasta rezultă că ceea ce rațiunea cere să fie un Atribut al lui Allah, ei Îl descriu cu el chiar dacă nu se află în Carte și Sunnah; iar ceea ce rațiunea cere să fie negat în privința lui Allah, ei îl neagă chiar dacă se află în Carte și Sunnah.

De aceea spun: Allah nu are Ochi, nu are Față, nu are Mână, nu S-a înălțat deasupra Tronului și nu coboară la cerul cel mai de jos. Totuși, ei fac taḥrīf și își numesc taḥrīf-ul *„taʾwīl”*. Dacă ar nega prin respingere explicită, ar deveni necredincioși, deoarece ar declara textele mincinoase; însă ei neagă prin ceea ce numesc taʾwīl, iar noi îl numim taḥrīf.
Concluzia este că rațiunea nu are un domeniu independent în privința Numelor și Atributelor lui Allah. Dacă spui: „Această afirmație a ta contrazice Qurʾān-ul, pentru că Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿أَفَحُكْمَ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ يَبْغُونَ ۚ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ ٱللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾

«Și cine este mai bun decât Allah în judecată?»
[al-Māʾidah 5:50],

iar judecata că un lucru este mai bun decât altul este apreciată de rațiune; și Allah Preaputernicul și Mărețul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْءَاخِرَةِ مَثَلُ ٱلسَّوْءِ ۖ وَلِلَّهِ ٱلْمَثَلُ ٱلْأَعْلَىٰ ۚ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾

«Iar lui Allah Îi aparține exemplul cel mai înalt»
[al-Naḥl 16:60];

și spune:

Textul arab al versetului integral

﴿أَفَمَن يَخْلُقُ كَمَن لَّا يَخْلُقُ ۗ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾

«Oare Cel care creează este asemenea celui care nu creează? Nu vă aduceți aminte?»
[al-Naḥl 16:17]

și alte versete asemănătoare, în care Allah trimite la rațiune cu privire la ceea ce afirmă pentru Sine și la ceea ce neagă de la divinitățile pretinse?"

Răspunsul este: rațiunea poate înțelege în mod general ceea ce este obligatoriu pentru Allah Preaslăvitul și Preaînaltul și ceea ce este imposibil cu privire la El, nu însă în detaliu. De exemplu, rațiunea înțelege că Domnul trebuie să fie desăvârșit în Atribute, dar aceasta nu înseamnă că rațiunea poate afirma sau nega fiecare Atribut în parte. Ea afirmă și neagă în mod general că Domnul trebuie să fie desăvârșit în Atribute și liber de orice imperfecțiune. De exemplu, rațiunea înțelege că Domnul trebuie să fie Cel care Aude și Cel care Vede. Ibrāhīm a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَـٰٓأَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِى عَنكَ شَيْـًٔا﴾

„O, tatăl meu! De ce adori ceea ce nu aude și nu vede?"
[Maryam 19:42].

Și trebuie să fie Creator, deoarece Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿أَفَمَن يَخْلُقُ كَمَن لَّا يَخْلُقُ ۗ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾

„Oare Cel care creează este asemenea celui care nu creează?"
[al-Naḥl 16:17] **și:**

Textul arab al versetului integral

﴿وَٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْـًٔا وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾

„Iar cei pe care îi cheamă în afară de Allah nu creează nimic”
[al-Naḥl 16:20].

Rațiunea înțelege aceasta și înțelege că este imposibil ca Allah Preaslăvitul și Preaînaltul să fi apărut după inexistență, deoarece aceasta este o imperfecțiune. Allah Preaînaltul spune, argumentând împotriva celor care adoră idolii:

Textul arab al versetului integral

﴿وَٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْـًٔا وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾

„Iar cei pe care îi cheamă în afară de Allah nu creează nimic, ci ei înșiși sunt creați”
[al-Naḥl 16:20].

Așadar, prin rațiune este imposibil ca Creatorul să fie o ființă apărută după inexistență.

Rațiunea înțelege, de asemenea, că orice Atribut de imperfecțiune este imposibil cu privire la Allah, deoarece Domnul trebuie să fie desăvârșit. Înțelege, de exemplu, că neputința este negată în privința lui Allah Preaputernicul și Mărețul, deoarece neputința este o imperfecțiune. Dacă Domnul ar fi neputincios, ar fi neascultat și ar dori să-l pedepsească pe cel care L-a neascultat, însă fiind neputincios nu ar putea!

Așadar, rațiunea înțelege că Allah nu poate fi descris cu neputința; la fel cu orbirea, surzenia, ignoranța și cele asemenea. În mod general putem înțelege aceasta, însă în detaliu nu putem, așa că ne oprim la revelație.

Întrebare: este orice lucru care reprezintă perfecțiune pentru noi și perfecțiune cu privire la Allah? Și este orice lucru care

reprezintă imperfecțiune pentru noi și imperfecțiune cu privire la Allah?

Răspunsul este: nu. Criteriul perfecțiunii și imperfecțiunii nu se stabilește prin ceea ce este raportat la om, deoarece diferența dintre Creator și creatură este evidentă, ci prin atributul privit în sine. Orice atribut care este perfecțiune în sine este afirmat pentru Allah Preaslăvitul și Preaînaltul.

Mâncatul și băutul sunt, cu privire la Creator, imperfecțiuni, deoarece cauza lor este nevoia, iar Allah Preaînaltul este lipsit de nevoie față de tot ceea ce este în afară de El. În schimb, ele sunt perfecțiune pentru creatură; de aceea, dacă un om nu mănâncă, trebuie să existe o boală sau ceva asemănător, iar aceasta este o deficiență.

Somnul este, cu privire la Creator, o imperfecțiune, iar cu privire la creatură este perfecțiune. Astfel se vede diferența.

Takabbur-ul - măreția și înălțarea mai presus de ceilalți - este perfecțiune pentru Creator și imperfecțiune pentru creatură, deoarece jalāl-ul și măreția nu sunt complete decât prin aceasta, astfel încât stăpânirea să fie deplină și nimeni să nu-I dispute autoritatea. De aceea Allah Preaînaltul l-a amenințat pe cel care Îi contestă măreția și grandoarea, spunând: *„Cine Îmi contestă una dintre acestea două, îl voi pedepsi."*[33]

Important este, așadar, că nu orice perfecțiune din creatură este perfecțiune pentru Creator și nici orice imperfecțiune din creatură este imperfecțiune pentru Creator, atunci când perfecțiunea sau imperfecțiunea sunt relative.

Acestea sunt șase chestiuni cuprinse sub cuvintele sale *„atributele prin care El S-a descris pe Sine"*. Toate sunt chestiuni importante și le-am prezentat înaintea crezului deoarece ceea ce urmează, dacă Allah Preaînaltul voiește, se va întemeia pe ele.

33 Relatat de Muslim (2620), de la Abū Saʿīd al-Khudrī și Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de ei — în Kitāb al-Birr. O formulare asemănătoare este relatată de Aḥmad (2/414).

Și cu ceea ce L-a descris Trimisul Său (1).

(1) Cuvintele sale *„și cu ceea ce L-a descris Trimisul Său”*: descrierea Domnului de către Mesagerul lui Allah ﷺ se împarte în trei categorii: prin cuvânt, prin faptă sau prin aprobare.

A. În ceea ce privește cuvântul, de exemplu: *„Domnul nostru este Allah, Cel care este în cer; sfințit este Numele Tău. Porunca Ta este în cer și pe pământ”*[34], și cuvântul Profetului ﷺ în jurământul său: *„Nu, pe Cel care întoarce inimile.”*[35]

B. În ceea ce privește fapta, aceasta apare mai puțin decât cuvântul. De exemplu, gestul lui către cer atunci când L-a luat pe Allah ca martor al recunoașterii Ummah că și-a îndeplinit misiunea. Aceasta s-a întâmplat la Ḥajj-ul de Adio, la ʿArafah. El a ținut predica oamenilor și a spus: *„Oare am transmis?”* Ei au spus: *„Da”*, de trei ori. Atunci a spus: *„O, Allah, fii martor”*, ridicând degetul către cer și apoi îndreptându-l către oameni.[36] Ridicarea degetului către cer este o descriere a lui Allah Preaînaltul prin ʿulūw, prin intermediul faptei.

Și a venit la el un om în timp ce Profetul ﷺ le ținea oamenilor khuṭbah în ziua de vineri și a spus: *„O, Mesager al lui Allah! Averile au pierit...”* Atunci Profetul și-a ridicat mâinile.[37] Și aceasta este o descriere a lui Allah prin ʿulūw, prin faptă.

Și există alte ḥadīth-uri în care apare o faptă a Profetului ﷺ atunci când menționează unul dintre Atributele lui Allah.

---

34 Relatat de Aḥmad (6/20), Abū Dāwūd în Kitāb al-Ṭibb, al-Nasāʾī (p. 299), al-Bayhaqī în al-Asmāʾ wa-l-Ṣifāt (1/164), al-Dārimī în al-Radd ʿalā al-Jahmiyyah (p. 272) și al-Ḥākim (1/344). Ibn Taymiyyah l-a numit ḥadīth ḥasan.

35 Relatat de al-Bukhārī în Kitāb al-Qadar, capitolul despre cuvântul lui Allah: „El se interpune între om și inima lui.”

36 Relatat de Muslim (1218), de la Jābir ibn ʿAbd Allāh — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Ḥajj, în relatarea amplă despre Ḥajj-ul Profetului ﷺ.

37 Relatat de al-Bukhārī (1013, 1014), în Kitāb al-Istisqāʾ, și de Muslim (897), de la Anas ibn Mālik — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb Ṣalāt al-Istisqāʾ.

Uneori Mesagerul ﷺ menționează unul dintre Atributele lui Allah prin cuvânt și îl întărește prin faptă. Astfel, când a recitat cuvântul lui Allah Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَأۡمُرُكُمۡ أَن تُؤَدُّواْ ٱلۡأَمَٰنَٰتِ إِلَىٰٓ أَهۡلِهَا وَإِذَا
حَكَمۡتُم بَيۡنَ ٱلنَّاسِ أَن تَحۡكُمُواْ بِٱلۡعَدۡلِۚ إِنَّ ٱللَّهَ نِعِمَّا
يَعِظُكُم بِهِۦٓۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ سَمِيعَۢا بَصِيرٗا﴾

„Cu adevărat, Allah este Cel care Aude Totul, Cel care Vede Totul”
[al-Nisāʾ 4:58],

și-a pus degetul mare pe urechea dreaptă și degetul următor pe ochi. Aceasta este afirmarea Auzului și Vederii prin cuvânt și faptă.[38]

Prin urmare, spunem că afirmarea Atributelor de către Mesager ﷺ poate fi prin cuvânt și poate fi prin faptă, împreună sau separat.

C. În ceea ce privește aprobarea, aceasta apare mai rar decât cele două anterioare. De exemplu, aprobarea slujnicei pe care a întrebat-o: *„Unde este Allah?”* Ea a spus: *„În cer.”* El a aprobat-o și a spus: *„Elibereaz-o.”*[39]

Și asemenea aprobării rabinului dintre evrei care a venit și i-a spus Mesagerului ﷺ: *„Noi găsim că Allah pune cerurile pe un*

38 Relatat de Abū Dāwūd; Ibn Ḥajar spune în Fatḥ al-Bārī (13/373) că lanțul său este puternic și îndeplinește condiția lui Muslim. Al-Albānī l-a declarat autentic în Ṣaḥīḥ Abī Dāwūd (4738). Relatarea este de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el.

39 Relatat de Muslim (537), de la Muʿāwiyah ibn al-Ḥakam al-Sulamī — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Masājid, capitolul despre interdicția vorbirii în rugăciune.

deget, pământurile pe un deget, țărâna pe un deget...” până la sfârșitul ḥadīth-ului. Profetul ﷺ a râs confirmând cuvântul lui.[40] Aceasta este o aprobare.

Dacă cineva întreabă: care este motivul pentru care este obligatoriu să credem ceea ce Mesagerul ﷺ L-a descris pe Domnul său, sau care este dovada?
Spunem: dovada este cuvântul lui Allah Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ ءَامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَٱلۡكِتَٰبِ ٱلَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَٱلۡكِتَٰبِ ٱلَّذِيٓ أَنزَلَ مِن قَبۡلُۚ وَمَن يَكۡفُرۡ بِٱللَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِ فَقَدۡ ضَلَّ ضَلَٰلَۢا بَعِيدًا﴾

„O, voi cei care credeți! Credeți în Allah și în Trimisul Său și în Cartea pe care a coborât-o asupra Trimisului Său și în Cartea pe care a coborât-o mai înainte”
[al-Nisāʾ 4:136].

Fiecare verset în care se menționează că Mesagerul ﷺ transmite de la Allah indică obligația de a accepta ceea ce el a relatat despre Atributele lui Allah, deoarece el le-a relatat și le-a transmis oamenilor, iar tot ceea ce a relatat este o transmitere de la Allah. În plus, Mesagerul ﷺ este omul care Îl cunoaște cel mai bine pe Allah, cel mai sincer sfătuitor al robilor lui Allah, cel mai adevărat în ceea ce spune și cel mai elocvent în exprimare. Astfel, în privința lui se reunesc patru calități care impun acceptarea: cunoașterea, sinceritatea sfatului, adevărul și claritatea. De aceea

40 Relatat de al-Bukhārī (4811), în Kitāb al-Tafsīr, și de Muslim (2786), de la ʿAbd Allāh ibn Masʿūd — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb Ṣifat al-Qiyāmah.

trebuie să acceptăm tot ceea ce a relatat despre Domnul său. Și, pe Allah, el este mai elocvent, mai sincer în sfat și mai cunoscător decât acei oameni dintre logicieni și filozofi pe care i-au urmat aceștia. Cu toate acestea, el spune: *„Subḥānaka, nu pot cuprinde lauda Ta; Tu ești așa cum Te-ai lăudat pe Tine Însuți."*[41]

Fără taḥrīf (1).

(1) În această propoziție se explică felul în care Ahl al-Sunnah cred în Atributele lui Allah Preaînaltul. Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah cred în ele cu o credință lipsită de aceste patru lucruri: taḥrīf, taʿṭīl, takyīf și tamthīl.

Taḥrīf înseamnă schimbare și poate fi verbal sau de sens. În general, taḥrīf-ul verbal nu se întâmplă, iar dacă se întâmplă, de obicei vine de la un ignorant. Taḥrīf-ul verbal înseamnă schimbarea formei cuvântului. De exemplu, aproape că nu vei găsi pe cineva care să spună *„al-ḥamda lillāhi rabbi al-ʿālamīn"*, cu fatḥah pe dāl, decât dacă este ignorant. Acesta este cazul obișnuit.

Însă taḥrīf-ul de sens este cel în care au căzut mulți oameni.

Așadar, credința Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah în atributele prin care Allah S-a descris pe Sine este lipsită de taḥrīf, adică de schimbarea expresiei sau a sensului.

Cei care schimbă sensul numesc ceea ce fac *„taʾwīl"* și se numesc pe ei înșiși *„adepții taʾwīl-ului"*, pentru a da acestei metode o aparență acceptabilă. Sufletele nu se îndepărtează de cuvântul taʾwīl și nu îl detestă. Însă ceea ce fac ei este, în realitate, taḥrīf, pentru că nu au o dovadă corectă pentru el. Numai că nu pot spune: *„facem taḥrīf"*, căci dacă ar spune aceasta, ar declara singuri că vorbele lor trebuie respinse.

De aceea autorul - Allah să aibă milă de el - a folosit termenul taḥrīf și nu taʾwīl, deși mulți dintre cei care vorbesc în acest domeniu spun *„fără taʾwīl"*. Expresia autorului este mai potrivită din patru motive.

41 Relatat de Muslim (486), de la ʿĀʾishah — Allah să fie mulțumit de ea — în Kitāb al-Ṣalāh, capitolul despre ceea ce se spune în rukūʿ și sujūd.

Primul motiv: acesta este termenul venit în Qurʾān, deoarece Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ هَادُواْ يُحَرِّفُونَ ٱلۡكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِۦ وَيَقُولُونَ سَمِعۡنَا وَعَصَيۡنَا وَٱسۡمَعۡ غَيۡرَ مُسۡمَعٖ وَرَٰعِنَا لَيَّۢا بِأَلۡسِنَتِهِمۡ وَطَعۡنٗا فِي ٱلدِّينِۚ وَلَوۡ أَنَّهُمۡ قَالُواْ سَمِعۡنَا وَأَطَعۡنَا وَٱسۡمَعۡ وَٱنظُرۡنَا لَكَانَ خَيۡرٗا لَّهُمۡ وَأَقۡوَمَ وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ ٱللَّهُ بِكُفۡرِهِمۡ فَلَا يُؤۡمِنُونَ إِلَّا قَلِيلٗا﴾

„Ei distorsionează cuvintele de la locurile lor” **[al-Nisāʾ 4:46].**

Exprimarea folosită de Qurʾān este preferabilă alteia, deoarece indică mai bine sensul.

Al doilea motiv: descrie mai exact realitatea și este mai apropiat de dreptate. Pe cel care face taʾwīl fără dovadă nu este drept să-l numești simplu *„muʾawwil”*; dreptatea este să-l descrii prin ceea ce merită, și anume că face taḥrīf.

Al treilea motiv: taʾwīl-ul fără dovadă este fals și trebuie să ne îndepărtăm de el și să-i avertizăm pe oameni împotriva lui. Folosirea termenului taḥrīf produce o avertizare mai puternică decât termenul taʾwīl, deoarece nimeni nu acceptă taḥrīf-ul, pe când taʾwīl-ul este un termen mai blând pe care sufletul îl poate accepta și apoi întreabă despre sensul său. Când spui însă: *„aceasta este o formă de taḥrīf”*, omul se îndepărtează de el imediat. Prin urmare, folosirea termenului taḥrīf pentru cei care au contrazis calea Salaf-ului este mai potrivită decât folosirea termenului taʾwīl.

Al patrulea motiv: nu orice taʾwīl este blamabil. Profetul ﷺ a spus: *„O, Allah, dă-i înțelegere în religie și învață-l taʾwīl-ul.”*[42] Iar Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ مِنْهُ ءَايَٰتٌ مُّحْكَمَٰتٌ هُنَّ أُمُّ ٱلْكِتَٰبِ وَأُخَرُ مُتَشَٰبِهَٰتٌ ۖ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَٰبَهَ مِنْهُ ٱبْتِغَآءَ ٱلْفِتْنَةِ وَٱبْتِغَآءَ تَأْوِيلِهِۦ ۗ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُۥٓ إِلَّا ٱللَّهُ ۘ وَٱلرَّٰسِخُونَ فِى ٱلْعِلْمِ يَقُولُونَ ءَامَنَّا بِهِۦ ۙ كُلٌّ مِّنْ عِندِ رَبِّنَا ۗ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّآ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ﴾

„Nimeni nu-i cunoaște taʾwīl-ul decât Allah și cei bine înrădăcinați în cunoaștere”
[Āl ʿImrān 3:7],

lăudându-i prin faptul că cunosc taʾwīl-ul.

Taʾwīl-ul nu este în întregime blamabil, deoarece termenul are mai multe sensuri. Poate însemna tafsīr, poate însemna rezultatul și deznodământul unui lucru și poate însemna mutarea expresiei de la sensul ei aparent.

A. Poate avea sensul de tafsīr. Mulți mufassirūn, când explică un verset, spun: *„taʾwīl-ul cuvântului lui Allah Preaînaltul cutare este...”* și apoi menționează sensul. Tafsīr-ul a fost numit taʾwīl

42 Relatat de Aḥmad în al-Musnad (2396) și de al-Fasawī în al-Maʿrifah wa-l-Tārīkh (1/494); Aḥmad Shākir a autentificat lanțul. Sensul apare și la al-Bukhārī (75, 143), în relatarea despre duʿāʾ-ul Profetului ﷺ pentru Ibn ʿAbbās.

deoarece interpretarea readuce expresia la sensul intenționat prin ea.

B. Taʾwīl poate însemna deznodământul unui lucru. Dacă apare într-o poruncă sau interdicție, taʾwīl-ul ei este împlinirea: să faci lucrul dacă este poruncă și să-l lași dacă este interdicție. Dacă apare într-o relatare, taʾwīl-ul ei este realizarea lucrului relatat. Un exemplu în cazul relatării este cuvântul lui Allah Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُۥ ۚ يَوْمَ يَأْتِى تَأْوِيلُهُۥ يَقُولُ ٱلَّذِينَ نَسُوهُ مِن قَبْلُ قَدْ جَآءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِٱلْحَقِّ فَهَل لَّنَا مِن شُفَعَآءَ فَيَشْفَعُوا۟ لَنَآ أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ ٱلَّذِى كُنَّا نَعْمَلُ ۚ قَدْ خَسِرُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا۟ يَفْتَرُونَ﴾

„Oare așteaptă ei altceva decât taʾwīl-ul lui? În Ziua când va veni taʾwīl-ul lui, cei care l-au uitat înainte vor spune: «Trimișii Domnului nostru au venit cu adevărul»”
[al-Aʿrāf 7:53].

Sensul este: ei nu așteaptă decât deznodământul și realizarea a ceea ce li s-a relatat. În ziua când lucrul relatat va avea loc, cei care îl uitaseră înainte vor spune: *„Trimișii Domnului nostru au venit cu adevărul.”*

Și de aici este cuvântul lui Yūsuf, după ce părinții și frații săi au căzut înaintea lui în prosternare:

Textul arab al versetului integral

﴿وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى ٱلْعَرْشِ وَخَرُّواْ لَهُۥ سُجَّدًا ۖ وَقَالَ يَٰٓأَبَتِ
هَٰذَا تَأْوِيلُ رُءْيَٰىَ مِن قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّى حَقًّا ۖ وَقَدْ
أَحْسَنَ بِىٓ إِذْ أَخْرَجَنِى مِنَ ٱلسِّجْنِ وَجَآءَ بِكُم مِّنَ ٱلْبَدْوِ
مِنۢ بَعْدِ أَن نَّزَغَ ٱلشَّيْطَٰنُ بَيْنِى وَبَيْنَ إِخْوَتِىٓ ۚ إِنَّ رَبِّى
لَطِيفٌ لِّمَا يَشَآءُ ۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْحَكِيمُ﴾

„Acesta este taʾwīl-ul visului meu de mai înainte” **[Yūsuf 12:100]**,

adică aceasta este realizarea visului meu, deoarece el a spus aceasta după ce ei s-au prosternat înaintea lui.
Un exemplu în cazul unei porunci este relatarea lui ʿĀʾishah - Allah să fie mulțumit de ea - că Profetul ﷺ obișnuia, după ce i-a fost revelat cuvântul lui Allah Preaînaltul

Textul arab al versetului integral

﴿إِذَا جَآءَ نَصْرُ ٱللَّهِ وَٱلْفَتْحُ﴾

„Când vine ajutorul lui Allah și victoria” **[al-Naṣr 110:1]**,

să spună des în rukūʿ și sujūd: *„Subḥānaka Allāhumma Rabbanā wa bi-ḥamdik, Allāhumma ighfir lī” - „Slavă Ție, o, Allah, Domnul nostru, și a Ta este lauda; o, Allah, iartă-mă” -, „făcând taʾwīl*

Qurʾān-ului”.[43] Adică punându-l în faptă.

C. Al treilea sens al taʾwīl-ului este mutarea unei expresii de la sensul ei aparent. Acest fel se împarte în unul lăudabil și unul blamabil. Dacă există o dovadă pentru el, este lăudabil și intră, de fapt, în prima categorie, tafsīr-ul. Dacă nu există o dovadă pentru el, este blamabil și intră în taḥrīf, nu în taʾwīl.

Acest al doilea fel este metoda pe care au urmat-o adepții taḥrīf-ului în privința Atributelor lui Allah Preaputernicul și Mărețul.

Exemplul lor este cuvântul lui Allah Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱلرَّحۡمَٰنُ عَلَى ٱلۡعَرۡشِ ٱسۡتَوَىٰ﴾

„Cel Milostiv S-a înălțat deasupra Tronului”
[Ṭā Hā 20:5].

Sensul aparent al expresiei este că Allah Preaînaltul a făcut istiwāʾ deasupra Tronului: S-a stabilit și S-a înălțat deasupra lui. Dacă cineva spune că *„istawā”* înseamnă *„a preluat stăpânirea asupra Tronului”*, spunem: aceasta este taʾwīl potrivit terminologiei tale, deoarece ai mutat expresia de la sensul ei aparent; însă în realitate este taḥrīf, deoarece nicio dovadă nu indică acest sens, ci dovezile indică contrariul, după cum va veni, dacă Allah voiește.

În schimb, în cuvântul lui Allah Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿أَتَىٰٓ أَمۡرُ ٱللَّهِ فَلَا تَسۡتَعۡجِلُوهُۚ سُبۡحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾

„A venit porunca lui Allah, deci nu cereți grăbirea ei”
[al-Naḥl 16:1],

43 Relatat de al-Bukhārī în Kitāb al-Tafsīr, la explicarea Sūrat al-Naṣr, și de Muslim în Kitāb al-Ṣalāh, capitolul despre ceea ce se spune în rukūʿ și sujūd.

sensul *„a venit porunca lui Allah”* este: va veni porunca lui Allah. Acesta contrazice aparent forma trecutului, dar există dovadă pentru el, și anume cuvântul: *„deci nu cereți grăbirea ei”*.
La fel, cuvântul lui Allah Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿فَإِذَا قَرَأْتَ ٱلْقُرْءَانَ فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ ٱلرَّجِيمِ﴾

„Când citești Qurʾān-ul, caută refugiu la Allah de Shayṭān cel alungat”
[al-Naḥl 16:98]

înseamnă: când intenționezi să citești. Nu înseamnă că după ce ai terminat recitarea să spui: *„Aʿūdhu billāhi min al-shayṭān al-rajīm”*, deoarece știm din Sunnah că Profetul ﷺ căuta refugiu la Allah de Shayṭān înainte de a începe recitarea, nu după ce o încheia. Acest taʾwīl este corect.

Și asemenea cuvântului lui Anas ibn Mālik: *„Când Profetul ﷺ intra în locul de împlinire a nevoilor, spunea: «Aʿūdhu billāhi min al-khubthi wa-l-khabāʾith».”*[44] Sensul *„când intra”* este *„când voia să intre”*, deoarece pomenirea lui Allah nu se potrivește în interiorul acelui loc. Din acest motiv am înțeles cuvântul *„când intra”* cu sensul *„când intenționa să intre”*. Acesta este taʾwīl-ul indicat de dovadă și nu este altceva decât tafsīr.

De aceea am spus că folosirea termenului taḥrīf pentru taʾwīl-ul care nu are dovadă corectă este preferabilă: pentru că acesta este termenul venit în Qurʾān, pentru că se potrivește mai exact metodei celui care distorsionează, pentru că îi îndepărtează mai puternic pe oameni de această cale care contrazice calea Salaf-ului și pentru că orice taḥrīf este blamabil, pe când taʾwīl-ul poate fi blamabil sau lăudabil. Astfel, termenul taḥrīf este preferabil termenului taʾwīl din patru perspective.

44 Relatat de al-Bukhārī (142), în Kitāb al-Wuḍūʾ, și de Muslim (375), în Kitāb al-Ḥayḍ, privind duʿāʾ-ul rostit la intrarea în locul pentru nevoi.

Și fără taʿṭīl (1).

(1) Taʿṭīl înseamnă golire și abandonare, după cuvântul lui Allah Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿فَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَـٰهَا وَهِىَ ظَالِمَةٌ فَهِىَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَبِئْرٍ مُّعَطَّلَةٍ وَقَصْرٍ مَّشِيدٍ﴾

„și o fântână abandonată”
[al-Ḥajj 22:45],

adică golită și lăsată.

Prin taʿṭīl se înțelege negarea a ceea ce Allah a afirmat pentru Sine dintre Nume și Atribute, fie total, fie parțial, fie prin taḥrīf, fie prin respingere. Toate acestea se numesc taʿṭīl.

Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah nu fac taʿṭīl asupra niciunui Nume dintre Numele lui Allah și asupra niciunui Atribut dintre Atributele Lui și nu le neagă; dimpotrivă, le afirmă pe deplin.

Dacă întrebi: care este diferența dintre taʿṭīl și taḥrīf?

Spunem: taḥrīf-ul are loc în dovadă, iar taʿṭīl-ul are loc în sensul indicat de dovadă. De exemplu:

Dacă cineva spune despre cuvântul lui Allah Preaînaltul

Textul arab al versetului integral

﴿وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ يَدُ ٱللَّهِ مَغْلُولَةٌ ۚ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا۟ بِمَا
قَالُوا۟ ۘ بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ ۖ يُنفِقُ كَيْفَ يَشَآءُ ۚ وَلَيَزِيدَنَّ
كَثِيرًا مِّنْهُم مَّآ أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ طُغْيَٰنًا وَكُفْرًا ۚ
وَأَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ ٱلْعَدَٰوَةَ وَٱلْبَغْضَآءَ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ ۚ كُلَّمَآ
أَوْقَدُوا۟ نَارًا لِّلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا ٱللَّهُ ۚ وَيَسْعَوْنَ فِى ٱلْأَرْضِ
فَسَادًا ۚ وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾

„Ba ambele Sale Mâini sunt întinse”
[al-Māʾidah 5:64]

că înseamnă *„ba cele două puteri ale Sale”*, acesta denaturează dovada (taḥrīf) și anulează sensul corect intenționat (taʿṭīl), deoarece sensul intenționat este Mâna reală. El a golit textul de sensul intenționat și a afirmat un sens care nu este intenționat. Iar dacă spune: *„Ba ambele Sale Mâini sunt întinse; nu știu ce înseamnă. Încredințez chestiunea lui Allah; nu afirm Mâna reală și nici sensul către care textul a fost distorsionat”*, spunem: acesta face taʿṭīl, nu taḥrīf, deoarece nu a schimbat sensul expresiei și nu a interpretat-o prin altceva decât intenția ei, însă a golit-o de sensul pe care îl indică, și anume afirmarea Mâinii pentru Allah Preaputernicul și Mărețul.

Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah se declară nevinovați de ambele căi: prima cale, aceea a distorsionării expresiei, prin golirea ei de sensul real intenționat și mutarea ei către un sens neintenționat; și a doua cale, aceea a oamenilor tafwīḍ-ului. Ei nu încredințează sensul, așa cum spun mufawwiḍah, ci spun: *„Ba ambele Sale Mâini"* înseamnă cele două Mâini reale ale Sale, *„sunt întinse"*, iar acestea nu sunt puterea și nici binecuvântarea.

Așadar, crezul Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah este liber de taḥrīf și de taʿṭīl.

Prin aceasta poți cunoaște rătăcirea sau minciuna celor care au spus că metoda Salaf-ului este tafwīḍ-ul. Ei s-au rătăcit dacă au spus aceasta din ignoranță față de metoda Salaf-ului și au mințit dacă au spus-o intenționat. Sau putem spune că au *„mințit"* în ambele cazuri potrivit limbajului oamenilor din Ḥijāz, la care *„minciuna"* poate avea sensul de greșeală.

În orice caz, nu există îndoială că cei care spun că madhhab-ul Ahl al-Sunnah este tafwīḍ-ul au greșit, deoarece madhhab-ul Ahl al-Sunnah este afirmarea sensului și încredințarea modalității.

Trebuie să se știe că afirmația tafwīḍ-ului - așa cum a spus Shaykh al-Islām Ibn Taymiyyah - se numără printre cele mai rele afirmații ale oamenilor bidʿah și ilḥād-ului!

Când omul aude despre tafwīḍ, poate spune: *„Această cale este bună; este mai sigură decât aceste două căi. Nu adopt madhhab-ul Salaf-ului și nici madhhab-ul oamenilor taʾwīl-ului; iau o cale de mijloc, mă feresc de toate acestea și spun: Allah știe mai bine, iar noi nu știm ce înseamnă."* Însă Shaykh al-Islām spune: aceasta se numără printre cele mai rele afirmații ale oamenilor bidʿah și ilḥād-ului.

Și el - Allah să aibă milă de el - a spus adevărul. Dacă analizezi această poziție, vei vedea că ea cuprinde declararea Qurʾān-ului drept mincinos, atribuirea ignoranței Mesagerului ﷺ și deschiderea drumului filozofilor să se ridice deasupra lor.

Este o declarare a Qurʾān-ului drept mincinos, pentru că Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِم مِّنْ أَنفُسِهِمْ ۖ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ ۚ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ﴾

„Și am coborât asupra ta Cartea ca explicație pentru toate lucrurile”
[al-Naḥl 16:89].

Ce explicație există în niște cuvinte despre care nu se știe ce înseamnă? Mai ales când ele se numără printre cele mai des întâlnite lucruri din Qurʾān: Numele și Atributele lui Allah. Dacă noi nu știm ce înseamnă acestea, mai este Qurʾān-ul explicație pentru toate lucrurile? Unde este explicația?

Acești oameni spun, de asemenea, că Mesagerul ﷺ nu știa sensurile Qurʾān-ului în ceea ce privește Numele și Atributele. Iar dacă Mesagerul ﷺ nu știa, atunci ceilalți cu atât mai mult.

Și mai uimitor este că ei spun: Mesagerul ﷺ vorbește despre Atributele lui Allah și nu știe ce înseamnă ceea ce spune! Spune: *„Domnul nostru este Allah, Cel care este în cer”*[45], iar dacă este întrebat ce înseamnă aceasta, răspunde: *„Nu știu.”* La fel în cuvântul său: *„Domnul nostru coboară la cerul cel mai de jos”*[46]; iar dacă este întrebat ce înseamnă *„Domnul nostru coboară”*, ar spune: *„Nu știu.”* Și tot așa.

45 Ediția arabă precizează: „Ḥadīth-ul va fi redat integral la începutul volumului al doilea, dacă Allah voiește.”

46 Relatat de al-Bukhārī (7494), în Kitāb al-Tawḥīd, și de Muslim (758), de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb Ṣalāt al-Musāfirīn, privind coborârea Domnului în ultima treime a nopții.

Există oare o defăimare mai mare a Mesagerului ﷺ decât aceasta? Dimpotrivă, aceasta este una dintre cele mai grave defăimări: un Mesager trimis de Allah pentru a le explica oamenilor, dar care nu știe ce înseamnă versetele și ḥadīth-urile Atributelor și vorbește cu niște cuvinte al căror sens nu îl cunoaște!

Acestea sunt două rele: declararea Qur'ān-ului drept mincinos și atribuirea ignoranței Mesagerului ﷺ.

În plus, această poziție a deschis ușa zindīq-ilor, care s-au ridicat împotriva oamenilor tafwīḍ-ului și au spus: *„Voi nu știți nimic; noi suntem cei care știm."* Apoi au început să explice Qur'ān-ul prin alte sensuri decât cele intenționate de Allah și au spus: *„Faptul că noi afirmăm sensuri pentru texte este mai bun decât să fim niște neștiutori care nu cunosc nimic."* Și au început să vorbească după cum voiesc despre sensul Kalām-ului lui Allah și despre Atributele Sale! Oamenii tafwīḍ-ului nu pot să le răspundă, fiindcă spun: *„Noi nu știm ce a intenționat Allah"*, iar atunci este posibil, după principiul lor, ca sensul intenționat de Allah să fie tocmai ceea ce spun filozofii. Astfel au deschis o ușă către rele imense. De aici a apărut expresia falsă: *„Calea Salaf-ului este mai sigură, iar calea celor de după ei este mai cunoscătoare și mai înțeleaptă."*

Shaykh al-Islām - Allah să aibă milă de el - spune: *„Această expresie a fost rostită de unii dintre cei fără minte."* Și este adevărat: cel care o spune este lipsit de pricepere.

Această propoziție se numără printre cele mai false ca formulare și ca sens: *„Calea Salaf-ului este mai sigură, iar calea celor de după ei este mai cunoscătoare și mai înțeleaptă."* Cum ar putea aceea să fie mai cunoscătoare și mai înțeleaptă, iar prima doar mai sigură? Nu există siguranță fără cunoaștere și înțelepciune. Cel care nu cunoaște drumul nu este în siguranță, deoarece nu are cunoaștere. Dacă ar avea cunoaștere și înțelepciune, ar fi în siguranță. Prin urmare, nu există siguranță decât prin cunoaștere și înțelepciune.

Dacă spui că metoda Salaf-ului este mai sigură, trebuie să spui și că este mai cunoscătoare și mai înțeleaptă; altfel te contrazici.

Așadar, formularea corectă este: *„Calea Salaf-ului este mai sigură, mai cunoscătoare și mai înțeleaptă."* Iar aceasta este cunoscută.

Calea celor de după ei este precum a spus poetul:

„Pe viața mea, am străbătut toate școlile / și mi-am purtat privirea printre acele repere;

n-am văzut decât pe unul care, nedumerit, își pune palma / pe bărbie, sau pe altul care, regretând, își scrâșnește dinții."

Aceasta este calea despre care el spune că nu a găsit decât un om care își pune palma nedumerit pe bărbie - iar acesta nu are cunoaștere - sau altul care își scrâșnește dinții de regret, pentru că nu a mers niciodată pe calea siguranței.

Al-Rāzī, care a fost dintre marii lor conducători, spune:

„Capătul înaintării minților este împiedicarea / iar cea mai mare parte a strădaniei oamenilor este rătăcire;

sufletele noastre sunt în înstrăinare față de trupurile noastre / iar sfârșitul vieții noastre lumești este suferință și nenorocire;

iar din cercetarea noastră de-a lungul întregii vieți / n-am câștigat decât să adunăm: *«s-a spus»* și *«au spus»*."

Apoi spune: „Am cercetat căile kalām-ului și metodele filozofice și nu am văzut că vindecă vreun bolnav sau potolesc vreo sete. Am găsit că cea mai apropiată cale este calea Qur'ān-ului. Citesc, în afirmare:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱلرَّحۡمَٰنُ عَلَى ٱلۡعَرۡشِ ٱسۡتَوَىٰ﴾

«Cel Milostiv S-a înălțat deasupra Tronului»
[Ṭā Hā 20:5] și

Textul arab al versetului integral

﴿مَن كَانَ يُرِيدُ ٱلْعِزَّةَ فَلِلَّهِ ٱلْعِزَّةُ جَمِيعًا ۚ إِلَيْهِ يَصْعَدُ ٱلْكَلِمُ ٱلطَّيِّبُ وَٱلْعَمَلُ ٱلصَّٰلِحُ يَرْفَعُهُۥ ۚ وَٱلَّذِينَ يَمْكُرُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۖ وَمَكْرُ أُو۟لَٰٓئِكَ هُوَ يَبُورُ﴾

«Către El urcă cuvântul bun»
[Fāṭir 35:10];

iar în negare citesc:

Textul arab al versetului integral

﴿يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِۦ عِلْمًا﴾

«Ei nu-L cuprind prin cunoaștere»
[Ṭā Hā 20:110].

Cine a trecut prin experiența mea va ajunge la ceea ce am cunoscut eu." Despre aceștia să spunem că metoda lor este mai cunoscătoare și mai înțeleaptă?!

Cel care spune: *„Mi-aș dori să mor pe crezul bătrânelor din Naysābūr"* - iar bătrânele se numără printre oamenii de rând - își dorește să se întoarcă la credința femeilor simple! Se poate spune despre el că este mai cunoscător și mai înțelept?

Unde este cunoașterea pe care o au ei?!

Așadar, s-a lămurit că metoda tafwīḍ-ului este o cale greșită, deoarece cuprinde trei rele: declararea Qur'ān-ului drept mincinos, atribuirea ignoranței Mesagerului și ridicarea filozofilor deasupra oamenilor. Iar cei care au spus că metoda Salaf-ului este

tafwīḍ au minţit despre Salaf. Dimpotrivă, Salaf-ul afirmă expresia și sensul, le stabilește și le explică prin cea mai deplină explicație. Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah nu fac taḥrīf și nu fac taʿṭīl. Ei afirmă sensurile textelor așa cum le-a intenționat Allah:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِى سِتَّةِ
أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ يُغْشِى ٱلَّيْلَ ٱلنَّهَارَ يَطْلُبُهُۥ
حَثِيثًا وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ وَٱلنُّجُومَ مُسَخَّرَٰتٍۭ بِأَمْرِهِۦٓ ۗ أَلَا
لَهُ ٱلْخَلْقُ وَٱلْأَمْرُ ۗ تَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾

„Apoi S-a înălțat deasupra Tronului”
[al-Aʿrāf 7:54]

înseamnă că S-a înălțat deasupra lui, nu că *„a preluat stăpânirea”*; *„Mâna Lui”* este o Mână reală, nu puterea și nici binecuvântarea. Astfel, nu există la ei nici taḥrīf și nici taʿṭīl.

Și fără takyīf (1).

(1) Termenul takyīf nu a venit ca atare în Carte și Sunnah, însă a venit ceea ce indică interzicerea lui.

Takyīf înseamnă să menționezi modalitatea unui Atribut. De aceea se spune în arabă: kayyafa - yukayyifu - takyīfan, adică a descris modalitatea Atributului.

Despre takyīf se întreabă prin *„cum?”*. Dacă spui, de exemplu: *„Cum a venit Zayd?”*, răspunzi: *„călare”*; astfel ai descris modalitatea venirii lui. *„Cum este culoarea mașinii?”* - *„Albă”*; ai menționat culoarea.

Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah nu fac takyīf Atributelor lui Allah și se bazează în aceasta pe dovada revelată și pe dovada rațională.

În ceea ce privește dovada revelată, un exemplu este cuvântul lui Allah Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ ٱلْفَوَٰحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَٱلْإِثْمَ وَٱلْبَغْيَ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ وَأَن تُشْرِكُوا۟ بِٱللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ سُلْطَٰنًا وَأَن تَقُولُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾

„Spune: Domnul meu a interzis numai faptele rușinoase, cele vădite și cele ascunse, păcatul, nedreptatea fără drept, să-I asociați lui Allah ceva pentru care El nu a trimis nicio dovadă și să spuneți despre Allah ceea ce nu știți”
[al-Aʿrāf 7:33].

Punctul relevant este: *„și să spuneți despre Allah ceea ce nu știți”*.

Dacă vine un om și spune: *„Allah S-a înălțat deasupra Tronului în această modalitate”* și descrie o modalitate anume, spunem: ai spus despre Allah ceea ce nu știi! Allah ți-a relatat oare că S-a înălțat în această modalitate? Nu. Allah ne-a relatat că S-a înălțat, dar nu ne-a relatat cum S-a înălțat. Prin urmare, aceasta este takyīf și vorbire despre Allah fără cunoaștere.

De aceea unii dintre Salaf au spus: dacă Jahmī-ul îți spune: *„Allah coboară la cerul cel mai de jos; cum coboară?”*, spune-i: *„Allah ne-a relatat că El coboară, dar nu ne-a relatat cum coboară.”* Aceasta este o regulă folositoare.

O altă dovadă revelată este cuvântul lui Allah Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ ۚ إِنَّ ٱلسَّمْعَ وَٱلْبَصَرَ وَٱلْفُؤَادَ كُلُّ أُو۟لَٰٓئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْـُٔولًا﴾

„Nu urma ceea ce nu ai cunoștință. Cu adevărat, auzul, văzul și inima - toate acestea vor fi întrebate"
[al-Isrāʾ 17:36].

Nu urma ceea ce nu cunoști; *„cu adevărat, auzul, văzul și inima - toate acestea vor fi întrebate"*.

În ceea ce privește dovada rațională, modalitatea unui lucru nu poate fi cunoscută decât prin unul dintre trei lucruri: să-l vezi, să vezi ceva asemenea lui sau să primești o relatare adevărată despre el. Adică fie l-ai văzut tu și i-ai cunoscut modalitatea, fie ai văzut ceva asemenea lui - de exemplu, dacă cineva spune că cutare a cumpărat o mașină Datsun model 1988, numărul 2000, iar tu îi cunoști modalitatea pentru că ai una asemănătoare -, fie vine la tine un om adevărat și spune: *„Mașina lui cutare este astfel și astfel"*, descriind-o complet; atunci îi cunoști modalitatea.

De aceea, unii savanți au dat și acest răspuns fin: sensul cuvintelor noastre *„fără takyīf"* nu este că nu credem că Atributul are o modalitate. Dimpotrivă, credem că are o modalitate, însă ceea ce negăm este cunoașterea noastră a acelei modalități. Istiwaʾ-ul lui Allah deasupra Tronului are, fără îndoială, o modalitate, dar noi nu o cunoaștem. Coborârea Lui la cerul cel mai de jos are o modalitate, dar noi nu o cunoaștem. Nu există nimic existent fără o modalitate; numai că modalitatea poate fi cunoscută sau necunoscută.

Imām Mālik - Allah să aibă milă de el - a fost întrebat despre cuvântul lui Allah Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱلرَّحۡمَٰنُ عَلَى ٱلۡعَرۡشِ ٱسۡتَوَىٰ﴾

„Cel Milostiv S-a înălțat deasupra Tronului”
[Ṭā Hā 20:5]:

47 Afirmația lui Mālik despre istiwāʾ este relatată de al-Lālakāʾī în Sharḥ al-Sunnah (664), al-Bayhaqī în al-Asmāʾ wa-l-Ṣifāt (867), Abū Nuʿaym în al-Ḥilyah (6/325), al-Dārimī în al-Radd ʿalā al-Jahmiyyah (104) și Ibn ʿAbd al-Barr în al-Tamhīd (7/151). Ibn Ḥajar a spus că isnād-ul este jayyid (Fatḥ al-Bārī, 13/407).

„Cum S-a înălțat?” Mālik și-a plecat capul până când transpirația l-a acoperit, apoi și-a ridicat capul și a spus: *„Istiwaʾ-ul nu este necunoscut”*, adică sensul său este cunoscut, deoarece sensul este cunoscut din limba arabă: toate locurile în care *„istawā”* este legat de *„ʿalā”* au sensul de înălțare. Și a spus: *„modalitatea nu poate fi cuprinsă de rațiune”*, deoarece rațiunea nu poate percepe modalitatea. Atunci când nu există nici dovadă revelată, nici rațională pentru modalitate, este obligatoriu să ne oprim de la ea. *„Credința în el este obligatorie”*, deoarece Allah ne-a relatat aceasta despre Sine și trebuie să Îl credem. *„Iar întrebarea despre el este bidʿah.”*[47] Întrebarea despre modalitate este bidʿah, deoarece cei care au fost mai dornici decât noi de cunoaștere - Companionii - nu au întrebat despre ea. Când Allah a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِى سِتَّةِ
أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ يُغْشِى ٱلَّيْلَ ٱلنَّهَارَ يَطْلُبُهُۥ
حَثِيثًا وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ وَٱلنُّجُومَ مُسَخَّرَٰتٍۭ بِأَمْرِهِۦٓ ۗ أَلَا
لَهُ ٱلْخَلْقُ وَٱلْأَمْرُ ۗ تَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾

„S-a înălțat deasupra Tronului”
[al-Aʿrāf 7:54],

ei au înțeles măreția lui Allah Preaputernicul și Mărețul și sensul istiwāʾ-ului deasupra Tronului și au înțeles că nu se poate întreba *„cum S-a înălțat?”*, deoarece această modalitate nu poate fi cuprinsă. Când suntem întrebați astfel, spunem: această întrebare este bidʿah.

Cuvântul lui Mālik - Allah să aibă milă de el - este o balanță pentru toate Atributele. Dacă ți se spune, de exemplu: *„Allah*

coboară la cerul cel mai de jos; cum coboară?", spui: coborârea nu este necunoscută, modalitatea nu poate fi cuprinsă de rațiune, credința în ea este obligatorie, iar întrebarea despre ea este bidʿah. Iar celor care întreabă: *„Cum poate coborârea să fie posibilă când ultima treime a nopții se mută continuu?"* le spunem: această întrebare este bidʿah. Cum întrebi despre ceva despre care Companionii nu au întrebat, deși erau mai dornici decât tine de bine și de cunoașterea a ceea ce este obligatoriu cu privire la Allah Preaputernicul și Mărețul? Noi nu suntem mai cunoscători decât Mesagerul ﷺ, iar el nu i-a învățat această modalitate. Așadar, întrebarea ta este bidʿah. Și dacă nu am avea o părere bună despre tine, ți-am spune ceea ce ți se potrivește: că ești un om al bidʿah.

Imām Mālik - Allah să aibă milă de el - a spus: *„Nu cred decât că ești un om al bidʿah"*, apoi a poruncit să fie scos afară, deoarece Salafii detestau adepții bidʿah, vorbele, obiecțiile, presupunerile și disputele lor.

Tu, fratele meu, în acest domeniu trebuie să te supui. Din desăvârșirea Islamului față de Allah Preaputernicul și Mărețul este să nu cercetezi aceste chestiuni în mod forțat. De aceea vă avertizez mereu să nu cercetați Numele și Atributele lui Allah prin încăpățânare, exagerare și întrebări pe care Companionii nu le-au pus. Dacă ne deschidem singuri aceste porți, ni se vor deschide alte porți, zidurile vor cădea și nu ne vom mai putea controla. De aceea spune: *„Am auzit și ne-am supus; am crezut și am confirmat."* Credem și confirmăm relatarea, ne supunem poruncii și ascultăm cuvântul; astfel suntem în siguranță.

Oricărui om care întreabă, cu privire la Atributele lui Allah, despre un lucru despre care Companionii nu au întrebat, spune-i așa cum a spus Imām Mālik, căci ai un precedent: *„Întrebarea despre aceasta este bidʿah."* Dacă spui aceasta, nu va mai insista. Iar dacă insistă, spune-i: *„O, om al bidʿah! Întrebarea despre aceasta este bidʿah. Întreabă despre regulile cu care ești însărcinat; însă să întrebi despre ceva legat de Domnul Preaputernicul și Mărețul și de Numele și Atributele Lui, despre care Companionii nu au întrebat, aceasta nu o acceptăm de la tine deloc."*

Există și cuvinte ale Salaf-ului care arată că ei înțelegeau sensurile Atributelor pe care Allah le-a coborât asupra Mesagerului Său. S-a transmis de la al-Awzāʿī și de la alții că au spus despre versetele și ḥadīth-urile Atributelor: *„Lăsați-le să treacă așa cum au venit, fără kayf."* Aceasta arată că ei afirmau un sens pentru ele din două perspective.

Prima: ei au spus *„lăsați-le să treacă așa cum au venit"*. Este cunoscut că acestea sunt expresii venite cu sensuri și nu au venit fără scop. Dacă le lăsăm să treacă așa cum au venit, rezultă că trebuie să le afirmăm sensul.

A doua: cuvântul lor *„fără kayf"*, deoarece negarea modalității presupune existența sensului de bază; negarea unei modalități pentru un lucru care nu are deloc sens ar fi vorbă inutilă și lipsită de rost.

Așadar, această formulare bine cunoscută de la Salaf arată că ei afirmau pentru aceste texte un sens.

Și fără tamthīl (1).

(1) Adică: și fără tamthīl. Ahl al-Sunnah se declară nevinovați de a-L face pe Allah Preaputernicul și Mărețul asemenea creației Sale, fie în Esență, fie în Atribute. Tamthīl înseamnă să menționezi un lucru asemănător altui lucru. Între el și takyīf există o relație de general și particular absolut: orice om care face tamthīl face și takyīf, dar nu orice om care face takyīf face și tamthīl. Takyīf-ul înseamnă să descrii modalitatea fără să o legi de ceva asemănător, precum să spui: *„Am un stilou, iar modalitatea lui este astfel și astfel."* Dacă îl legi de ceva asemănător, devine tamthīl, precum să spui: *„Acest stilou este ca acel stilou"*, deoarece ai menționat un lucru asemănător altui lucru și l-ai făcut cunoscut prin asemănarea lui.

Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah afirmă Atributele pentru Allah Preaputernicul și Mărețul fără asemănare. Ei spun: Allah Preaputernicul și Mărețul are Viață, dar nu asemenea vieții noastre; are Cunoaștere, dar nu asemenea cunoașterii noastre; are Vedere, dar nu asemenea vederii noastre; are Față, dar nu asemenea fețelor noastre; are Mână, dar nu asemenea mâinilor

noastre. Și tot așa cu toate Atributele. Ei spun că Allah Preaputernicul și Mărețul nu seamănă deloc cu creația Sa în niciunul dintre atributele prin care S-a descris. Pentru aceasta au dovezi revelate și dovezi raționale.

A. Dovezile revelate:

Ele se împart în două categorii: relatări și porunci. Dintre relatări este cuvântul lui Allah Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿فَاطِرُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ
أَزْوَٰجًا وَمِنَ ٱلْأَنْعَٰمِ أَزْوَٰجًا ۖ يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ ۚ لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ
شَىْءٌ ۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ﴾

„Nimic nu este asemenea Lui”
[al-Shūrā 42:11];

versetul conține o negare explicită a asemănării. Și cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَٱعْبُدْهُ وَٱصْطَبِرْ
لِعِبَٰدَتِهِۦ ۚ هَلْ تَعْلَمُ لَهُۥ سَمِيًّا﴾

„Cunoști tu pe cineva asemenea Lui?”
[Maryam 19:65].

Deși aceasta este, ca formă, o întrebare, sensul ei este de relatare, deoarece este o întrebare cu sens de negare. Și cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ﴾

„Și nimeni nu este egal cu El”
[al-Ikhlāṣ 112:4].

Toate acestea indică negarea asemănării și sunt texte de relatare. Cât despre poruncă, Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ فِرَٰشًا وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءً وَأَنزَلَ
مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَأَخْرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ ۖ فَلَا
تَجْعَلُوا۟ لِلَّهِ أَندَادًا وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾

„Nu-I faceți lui Allah rivali”
[al-Baqarah 2:22],

adică egali și asemănători. Și spune:

Textul arab al versetului integral

﴿فَلَا تَضْرِبُوا۟ لِلَّهِ ٱلْأَمْثَالَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا
تَعْلَمُونَ﴾

„Nu dați pentru Allah exemple”
[al-Naḥl 16:74].

Cel care Îl face pe Allah asemenea creației Sale a declarat relatarea mincinoasă și a încălcat porunca. De aceea, unii dintre Salaf au afirmat explicit kufr-ul celui care Îl aseamănă pe Allah cu creația Sa. Nuʿaym ibn Ḥammād al-Khuzāʿī, unul dintre

învățătorii lui al-Bukhārī - Allah să aibă milă de el - a spus: *„Cine Îl aseamănă pe Allah cu creația Sa a făcut kufr."*[48] Aceasta deoarece el a combinat declararea relatării drept mincinoasă cu încălcarea poruncii.

În ceea ce privește dovezile raționale pentru imposibilitatea asemănării dintre Creator și creatură, ele sunt din mai multe perspective.

Prima: spunem că nu poate exista asemănare între Creator și creatură în nicio situație. Chiar dacă între ele nu ar exista nicio diferență în afară de însăși existența lor, aceasta ar fi suficient. Existența Creatorului este necesară, eternă fără început și eternă fără sfârșit; existența creaturii este posibilă, precedată de inexistență și urmată de dispariție. Două realități atât de diferite nu pot fi numite asemenea.

A doua: găsim o diferență enormă între Creator și creatură în Atribute și în acțiuni. În Atributele Sale, Allah Preaputernicul și Mărețul aude orice sunet, oricât de ascuns și oricât de îndepărtat ar fi; chiar dacă ar fi în adâncul mărilor, Allah Preaputernicul și Mărețul îl aude.

Allah a coborât cuvântul:

Textul arab al versetului integral

﴿قَدْ سَمِعَ ٱللَّهُ قَوْلَ ٱلَّتِى تُجَٰدِلُكَ فِى زَوْجِهَا وَتَشْتَكِىٓ إِلَى ٱللَّهِ وَٱللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَآ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌۢ بَصِيرٌ﴾

„Allah a auzit cuvântul celei care se certa cu tine despre soțul ei și se plângea lui Allah, iar Allah aude dialogul vostru. Cu adevărat, Allah este Cel care Aude Totul, Cel care Vede Totul" **[al-Mujādilah 58:1]**.

ʿĀʾishah a spus: *„Laudă lui Allah, Cel al Cărui Auz cuprinde toate sunetele! Eu eram în cameră și totuși unele dintre cuvintele ei îmi*

48 Relatat de al-Lālakāʾī în Sharḥ al-Sunnah (936) și menționat de al-Dhahabī în al-ʿUluww (p. 116); al-Albānī i-a autentificat lanțul. Vezi și Siyar Aʿlām al-Nubalāʾ (10/610).

erau ascunse."[49] Allah Preaînaltul a auzit-o de deasupra Tronului Său, deși între El și ea se află o distanță a cărei întindere nu o cunoaște decât Allah Preaputernicul și Mărețul. Nimeni nu poate spune că Auzul lui Allah este asemenea auzului nostru.

A treia: spunem că știm că Allah Preaînaltul este distinct de creație în Esența Sa:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْحَىُّ ٱلْقَيُّومُ ۚ لَا تَأْخُذُهُۥ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ ۚ لَّهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ ۗ مَن ذَا ٱلَّذِى يَشْفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا بِإِذْنِهِۦ ۚ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۖ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَىْءٍ مِّنْ عِلْمِهِۦٓ إِلَّا بِمَا شَآءَ ۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ ۖ وَلَا يَـُٔودُهُۥ حِفْظُهُمَا ۚ وَهُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْعَظِيمُ﴾

„Kursī-ul Său cuprinde cerurile și pământul"
[al-Baqarah 2:255] și:

49 Al-Bukhārī l-a menționat în formă muʿallaq; vezi Fatḥ al-Bārī (13/372). Relatarea este legată prin isnād de Aḥmad în al-Musnad (6/46); vezi și Ibn Kathīr (4/286) și Ibn Mājah.

Textul arab al versetului integral

﴿وَمَا قَدَرُواْ ٱللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِۦٓ وَٱلْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُۥ
ج
يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ وَٱلسَّمَٰوَٰتُ مَطْوِيَّٰتُۢ بِيَمِينِهِۦ ۚ سُبْحَٰنَهُۥ
وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾

„Pământul în întregime va fi în Strânsoarea Lui” **[al-Zumar 39:67].**

Nicio creatură nu poate fi astfel. Dacă El este distinct de creație în Esența Sa, iar Atributele urmează Esența, atunci El este distinct de creație și în Atributele Sale, Preaputernicul și Mărețul. Nu poate exista asemănare între Creator și creatură.

A patra: noi vedem în creaturi lucruri care au aceleași denumiri, dar realități diferite. Oamenii diferă în atributele lor: unul are vedere puternică, altul slabă; unul are auz puternic, altul slab; unul are trup puternic, altul slab; unul este bărbat și altul femeie. Aceasta este diferența chiar între creaturi din aceeași specie. Cu atât mai evidentă este între creaturi din specii diferite. Nimeni nu poate spune: *„Am o mână asemenea mâinii cămilei”*, sau *„o mână asemenea mâinii furnicii”*, sau *„o mână asemenea labei pisicii”*. Avem om, cămilă, furnică și pisică; fiecare are o *„mână”* diferită de a celuilalt, deși numele este același. Dacă diferența între realități este posibilă în cadrul creaturilor, deși denumirea este comună, atunci diferența dintre Creator și creatură nu este doar posibilă, ci obligatorie. Avem, așadar, patru perspective raționale care arată că Creatorul nu poate fi asemenea creaturii în nicio situație.

Putem spune, de asemenea, că există o dovadă din fiṭrah: omul, prin fiṭrah sa și fără să fie învățat, cunoaște diferența dintre Creator și creatură. Dacă nu ar avea această fiṭrah, nu s-ar îndrepta prin rugă către Creator.

Prin urmare, s-a lămurit că tamthīl-ul este negat prin revelație, rațiune și fiṭrah.

Dacă cineva spune: Profetul ﷺ ne-a relatat ḥadīth-uri care ni se par problematice: sunt acestea tamthīl sau nu? Iată-le înaintea voastră.
Profetul ﷺ a spus:

„Cu adevărat, Îl veți vedea pe Domnul vostru așa cum vedeți luna în noaptea de lună plină, fără să vă înghesuiți în vederea Lui."

[50] El a spus *„așa cum"*, iar kāf-ul este pentru comparație. Acesta este Mesagerul lui Allah ﷺ, iar regula noastră este să credem ceea ce spune Mesagerul așa cum credem ceea ce spune Allah. Răspundeți, așadar, la acest ḥadīth.

Spunem: răspundem la acest ḥadīth și la cele asemănătoare cu două răspunsuri: primul este general, iar al doilea detaliat. Răspunsul general este că nu poate exista niciodată o contradicție reală între Kalām-ul lui Allah și Kalām-ul Mesagerului Său ﷺ care s-a stabilit autentic de la el. Totul este adevăr, iar adevărul nu se contrazice. Totul este de la Allah, iar ceea ce este de la Allah Preaînaltul nu se contrazice:

Textul arab al versetului integral

﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلْقُرْءَانَ ۚ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِندِ غَيْرِ ٱللَّهِ لَوَجَدُوا۟ فِيهِ ٱخْتِلَٰفًا كَثِيرًا﴾

„Dacă ar fi fost de la altcineva decât Allah, ar fi găsit în el multe contradicții"
[al-Nisāʾ 4:82].

Dacă apare în mintea ta ceva ce pare contradicție, să știi că aceasta nu se datorează textului, ci a ceea ce se află la tine. Dacă ți se pare că există contradicție între textele Cărții și Sunnah,

50 Relatat de al-Bukhārī (554), în Kitāb Mawāqīt al-Ṣalāh, și de Muslim (633), de la Jarīr ibn ʿAbd Allāh — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Masājid. Ediția arabă arată că ḥadīth-ul va fi redat integral la începutul volumului al doilea.

aceasta poate fi din cauza lipsei de cunoaștere, a slăbiciunii înțelegerii, a insuficienței cercetării și reflecției - iar dacă ai cerceta și ai reflecta, ai vedea că acea contradicție imaginată nu există - sau din cauza unei intenții rele, prin care cauți în mod deliberat texte care par să se contrazică, iar atunci ești lipsit de succes, asemenea oamenilor devierii care urmăresc textele mutashābih.

Din acest răspuns general rezultă că, atunci când ceva ți se pare neclar, trebuie să interpretezi textul mutashābih în lumina celui muḥkam. Aceasta este calea celor bine înrădăcinați în cunoaștere. Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ مِنْهُ ءَايَٰتٌ مُّحْكَمَٰتٌ هُنَّ أُمُّ ٱلْكِتَٰبِ وَأُخَرُ مُتَشَٰبِهَٰتٌ ۖ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَٰبَهَ مِنْهُ ٱبْتِغَآءَ ٱلْفِتْنَةِ وَٱبْتِغَآءَ تَأْوِيلِهِۦ ۗ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُۥٓ إِلَّا ٱللَّهُ ۗ وَٱلرَّٰسِخُونَ فِى ٱلْعِلْمِ يَقُولُونَ ءَامَنَّا بِهِۦ كُلٌّ مِّنْ عِندِ رَبِّنَا ۗ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّآ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ﴾

„El este Cel care a coborât asupra ta Cartea. În ea sunt versete muḥkam, ele sunt temelia Cărții, iar altele sunt mutashābih. Cei în ale căror inimi este deviere urmăresc ceea ce este mutashābih din ea, căutând fitnah și căutând taʾwīl-ul ei. Nimeni nu-i cunoaște taʾwīl-ul decât Allah și cei bine înrădăcinați în cunoaștere spun: «Credem în ea; toate sunt de la Domnul nostru.» Și nu își aduc aminte decât cei înzestrați cu minte” **[Āl ʿImrān 3:7]**.

Ei interpretează textele mutashābih în lumina celor muḥkam, astfel încât ansamblul textelor să fie limpede și coerent.

Cât despre răspunsul detaliat, răspundem la fiecare text în parte și spunem:

Cuvântul Profetului ﷺ: *„Îl veți vedea pe Domnul vostru așa cum vedeți luna în noaptea de lună plină, fără să vă înghesuiți în*

vederea Lui” nu este o comparație între Cel văzut și obiectul văzut, ci o comparație între vedere și vedere. *„Îl veți vedea... așa cum vedeți”*: kāf-ul din *„așa cum vedeți”* intră asupra unei construcții care are sens de masdar, deoarece *„mā”* este masdariyyah. Sensul subînțeles gramatical este: *„precum vederea voastră a lunii în noaptea de lună plină”*. Așadar, comparația este între două acte de vedere, nu între cele două lucruri văzute. Sensul este că Îl veți vedea printr-o vedere clară așa cum vedeți luna în noaptea de lună plină. De aceea a urmat cu: *„nu vă veți înghesui în vederea Lui”* sau *„nu veți suferi greutate în vederea Lui”*. Astfel problema dispare.

Profetul ﷺ a spus: *„Allah l-a creat pe Ādam după imaginea Lui.”*[51] Iar o imagine pare să corespundă alteia; în mod obișnuit nu se înțelege o imagine decât ca ceva asemănător. De exemplu, eu îți scriu o scrisoare, apoi o introduci într-un aparat fotografic și scoți copia; se spune: *„aceasta este imaginea acesteia”*, iar între litere și cuvinte nu există diferență. Imaginea corespunde imaginii. Iar cel care a spus *„Allah l-a creat pe Ādam după imaginea Lui”* este Mesagerul ﷺ, cel mai cunoscător, mai adevărat, mai sincer sfătuitor și mai elocvent dintre oameni.

51 Relatat de al-Bukhārī (6227), în Kitāb al-Isti'dhān, și de Muslim (2612), de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Birr.

Răspunsul general este să spunem: acest ḥadīth nu poate contrazice cuvântul lui Allah Preaînaltul

Textul arab al versetului integral

﴿فَاطِرُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ جَعَلَ لَكُم مِّنۡ أَنفُسِكُمۡ
أَزۡوَٰجٗا وَمِنَ ٱلۡأَنۡعَٰمِ أَزۡوَٰجٗاۖ يَذۡرَؤُكُمۡ فِيهِۚ لَيۡسَ كَمِثۡلِهِۦ
شَيۡءٞۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ﴾

„Nimic nu este asemenea Lui”
[al-Shūrā 42:11].

Dacă Allah îți ușurează împăcarea dintre ele, împacă-le. Dacă nu îți este ușurată, spune:

Textul arab al versetului integral

﴿هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ مِنْهُ ءَايَٰتٌ مُّحْكَمَٰتٌ
هُنَّ أُمُّ ٱلْكِتَٰبِ وَأُخَرُ مُتَشَٰبِهَٰتٌ ۖ صلے فَأَمَّا ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ
قلے زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَٰبَهَ مِنْهُ ٱبْتِغَآءَ ٱلْفِتْنَةِ وَٱبْتِغَآءَ تَأْوِيلِهِۦ
وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُۥٓ إِلَّا ٱللَّهُ ۘ قلے وَٱلرَّٰسِخُونَ فِى ٱلْعِلْمِ يَقُولُونَ ءَامَنَّا
بِهِۦ كُلٌّ مِّنْ عِندِ رَبِّنَا ۗ قلے وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّآ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ﴾

„Credem în ea; toate sunt de la Domnul nostru”
[Āl ʿImrān 3:7].

Crezul nostru este că Allah nu are asemănător. Prin aceasta ești în siguranță înaintea lui Allah Preaputernicul și Mărețul.

Acesta este Kalām-ul lui Allah și acesta este cuvântul Mesagerului Său, iar ambele sunt adevăr. Nu se poate ca unul să îl declare pe celălalt fals, deoarece ambele sunt relatări, nu două hotărâri juridice care s-ar putea abroga. Spun: aici avem negarea asemănării și aici avem afirmarea imaginii. Spune: Allah nu are nimic asemenea Lui, iar Allah l-a creat pe Ādam după imaginea Lui. Acesta este Kalām-ul lui Allah și acesta este cuvântul Mesagerului Său; ambele sunt adevăr, credem în amândouă, spunem că toate sunt de la Domnul nostru și ne oprim. Aceasta este limita a ceea ce putem face atunci când nu cunoaștem împăcarea detaliată.

Cât despre răspunsul detaliat, spunem: cel care a spus *„Allah l-a creat pe Ādam după imaginea Lui”* este același Mesager care a transmis cuvântul

Textul arab al versetului integral

﴿فَاطِرُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ
أَزْوَٰجًا وَمِنَ ٱلْأَنْعَٰمِ أَزْوَٰجًا ۖ يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ ۚ لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ
شَىْءٌ ۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ﴾

„Nimic nu este asemenea Lui”
[al-Shūrā 42:11],

iar Mesagerul nu poate spune ceva care îl contrazice pe Cel care l-a trimis. Și cel care a spus *„l-a creat pe Ādam după imaginea Lui”* este același care a spus: *„Prima grupă care va intra în Paradis va fi după imaginea lunii.”*[52] Crezi oare că cei care intră în Paradis sunt după imaginea lunii din toate perspectivele? Sau crezi că sunt în forma oamenilor, însă în strălucire, frumusețe, rotunjimea feței și cele asemenea sunt asemenea lunii, nu din toate perspectivele? Dacă spui prima variantă, ar rezulta că intră fără ochi, fără nas și fără gură; sau am putea spune că intră fiind pietre! Dacă spui a doua variantă, problema dispare și se lămurește că faptul că un lucru este *„după imaginea”* altui lucru nu presupune că îi este identic din toate perspectivele.

Dacă mintea ta nu poate accepta încă această explicație și rămâne blocată, spunând: *„Eu nu pot înțelege decât că este identic”...*

52 Relatat de al-Bukhārī (3254), în Kitāb Bad’ al-Khalq, și de Muslim (2834), de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Jannah.

Spunem: există un alt răspuns, și anume că atribuirea de aici este de tipul atribuirii creaturii Creatorului. Cuvântul *„după imaginea Lui”* este asemenea cuvântului lui Allah Preaputernicul și Mărețul despre Ādam:

Textul arab al versetului integral

﴿فَإِذَا سَوَّيْتُهُۥ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِى فَقَعُوا۟ لَهُۥ سَٰجِدِينَ﴾

„Și am suflat în el din Duhul Meu”
[al-Ḥijr 15:29].

Nu este posibil ca Allah Preaputernicul și Mărețul să-i fi dat lui Ādam o parte din Duhul Său; sensul este sufletul creat de Allah Preaputernicul și Mărețul, iar atribuirea lui specială către Allah este pentru onoare. Tot astfel spunem *„robii lui Allah”*, expresie care îi cuprinde pe necredincios, musulman, credincios, martir, șiddīq și profet; dar dacă spunem *„Muḥammad este robul lui Allah”*, aceasta este o atribuire specială și nu este asemenea robiei generale de mai înainte.
Așadar, cuvântul *„l-a creat pe Ādam după imaginea Lui”* ar însemna: după una dintre imaginile pe care Allah le-a creat și le-a format, după cum Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَٰكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَٰكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ ٱسْجُدُوا۟ لِءَادَمَ فَسَجَدُوٓا۟ إِلَّآ إِبْلِيسَ لَمْ يَكُن مِّنَ ٱلسَّٰجِدِينَ﴾

„V-am creat, apoi v-am dat formă, apoi le-am spus îngerilor: «Prosternați-vă înaintea lui Ādam»”
[al-Aʿrāf 7:11].

Cel căruia i s-a dat formă aici este Ādam. Atunci *„Ādam este după imaginea lui Allah”* ar însemna că Allah este Cel care l-a format în această imagine, care este cea mai bună formă dintre creaturi:

Textul arab al versetului integral

﴿لَقَدْ خَلَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ فِىٓ أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ﴾

„Cu adevărat, l-am creat pe om în cea mai bună alcătuire” **[al-Tīn 95:4].**

Atribuirea imaginii către Allah este pentru onoare, ca și cum Allah Preaputernicul și Mărețul a acordat o grijă specială acestei imagini. Din acest motiv nu lovi fața, ca să nu o sluțești fizic, și nu o sluți verbal spunând: *„Allah să-ți urâțească fața și fața celui care seamănă cu tine”*, ca să nu o sluțești moral. Pentru că este imaginea pe care Allah a format-o și a atribuit-o Sieși ca onoare și cinstire, nu o sluți nici prin defect fizic, nici prin insultă morală.

Atunci se pune întrebarea: acest răspuns se consideră taḥrīf sau are un precedent asemănător?

Spunem: are precedent, precum *„Casa lui Allah”*, *„cămila lui Allah”* și *„robul lui Allah”*. Această imagine - adică imaginea lui Ādam - este separată și distinctă de Allah. Orice lucru pe care Allah îl atribuie Sieși și care este separat și distinct de El face parte dintre creaturi. Astfel problema dispare.

Dar dacă cineva întreabă: care dintre cele două sensuri este mai sigur, primul sau al doilea? Spunem: primul sens este mai sigur, câtă vreme găsim că sensul aparent al expresiei este posibil în limba arabă și posibil din punct de vedere rațional. Atunci este obligatoriu să înțelegem cuvântul în sensul său aparent. Noi am văzut că faptul că un lucru este *„după imaginea”* altuia nu presupune să-i fie identic, și atunci este mai sigur să lăsăm textul pe sensul aparent.

Dacă spui: care este imaginea pe care Allah o are și după care este Ādam?

Spunem: Allah Preaputernicul și Mărețul are Față, are Ochi, are Mână și are Picior, Preaputernicul și Mărețul, însă nu rezultă că aceste lucruri sunt asemenea celor ale omului. Există un anumit

punct comun în denumire și sens general, însă nu pe calea identității, așa cum prima grupă dintre oamenii Paradisului are ceva comun cu luna, dar fără identitate. Prin aceasta se adevereşte ceea ce afirmă Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah: toate Atributele lui Allah Preaslăvitul și Preaînaltul nu sunt asemenea atributelor creaturilor, fără taḥrīf, fără taʿṭīl, fără takyīf și fără tamthīl.

În multe dintre cărțile pe care le citim auzim termenul *„tashbīh”*; ei folosesc tashbīh, dar intenționează tamthīl. Care este mai potrivit: să folosim tashbīh sau tamthīl?

Spunem: tamthīl este mai potrivit.

Primul motiv: Qurʾān-ul folosește acest fel de exprimare:

Textul arab al versetului integral

﴿فَاطِرُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ جَعَلَ لَكُم مِّنۡ أَنفُسِكُمۡ
أَزۡوَٰجٗا وَمِنَ ٱلۡأَنۡعَٰمِ أَزۡوَٰجٗاۖ يَذۡرَؤُكُمۡ فِيهِۚ لَيۡسَ كَمِثۡلِهِۦ
شَيۡءٞۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ﴾

„Nimic nu este asemenea Lui”
[al-Shūrā 42:11],

Textul arab al versetului integral

﴿ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ فِرَٰشًا وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءً وَأَنزَلَ
مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَأَخْرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ ۖ فَلَا
تَجْعَلُوا۟ لِلَّهِ أَندَادًا وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾

„Nu-I faceți lui Allah rivali”
[al-Baqarah 2:22]

și altele asemănătoare. Orice expresie folosită de Qur'ān este preferabilă alteia, deoarece nu găsim nimic mai elocvent decât Qur'ān-ul și nimic care să indice mai bine sensul intenționat. Allah știe cel mai bine ce intenționează prin Kalām-ul Său. Prin urmare, acordul cu limbajul Qur'ān-ului este cel corect și folosim negarea tamthīl-ului. La fel în orice domeniu: este mai potrivit să urmezi exact formularea textului decât să alegi un sinonim sau un termen apropiat.

Al doilea motiv: la unii oameni, tashbīh înseamnă afirmarea Atributelor. De aceea ei îi numesc pe Ahl al-Sunnah *„mushabbihah”*. Dacă spunem *„fără tashbīh”*, iar acel om nu înțelege prin tashbīh decât afirmarea Atributelor, este ca și cum i-am spune: *„fără afirmarea Atributelor”*. Astfel termenul tashbīh poate sugera un sens fals, iar renunțarea la el este mai potrivită.

Al treilea motiv: negarea absolută a oricărui tashābuh nu este corectă, deoarece nu există două realități sau două atribute între care să nu existe un anumit punct comun dintr-o perspectivă. Iar punctul comun este un fel de asemănare. Dacă ai nega tashbīh-ul în mod absolut, ai nega orice lucru în care Creatorul și creatura au o denumire sau un sens general comun.

De exemplu, existența: Creatorul și creatura au în comun denumirea generală de *„existență”*. Acesta este un fel de punct comun și asemănare, însă există o diferență între cele două

existențe: existența Creatorului este necesară, iar existența creaturii este posibilă.

La fel Auzul: există un punct comun în denumire; omul are auz și Creatorul are Auz, însă între ele este o diferență. Există un sens general comun al termenului *„auz”*, fără ca realitatea Auzului Creatorului să fie identică cu cea a auzului creaturii.

Prin urmare, dacă spunem *„fără tashbīh”* și negăm absolut orice asemănare, apare o problemă.

Prin aceasta am cunoscut că folosirea termenului tamthīl este preferabilă din trei perspective.

Dacă întrebi: care este diferența dintre tamthīl și takyīf? Ea este din două perspective.

Prima: tamthīl-ul înseamnă să descrii Atributul legându-l de ceva asemănător, precum să spui: *„mâna lui cutare este asemenea mâinii lui cutare”*; iar takyīf-ul înseamnă să descrii modalitatea Atributului fără să îl legi de un termen de comparație, precum să spui: *„modalitatea mâinii lui cutare este astfel și astfel.”*

Pe această bază spunem: orice om care face tamthīl face și takyīf, însă nu și invers.

A doua diferență: takyīf-ul are loc numai cu privire la atribut și înfățișare, pe când tamthīl-ul poate avea loc și în acestea, și în altceva, după cum Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ سَبْعَ سَمَٰوَٰتٍ وَمِنَ ٱلْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ
يَتَنَزَّلُ ٱلْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ
وَأَنَّ ٱللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَىْءٍ عِلْمًۢا﴾

„Allah este Cel care a creat șapte ceruri și, dintre pământ, asemenea lor”
[al-Ṭalāq 65:12],

adică asemenea lor în număr.

Ba ei cred că Allah, Preaslăvitul, *„nu are nimic asemenea Lui, iar El este Cel care Aude Totul, Cel care Vede Totul”* (1).

(1) Adică Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah recunosc aceasta și o cred cu adevărat: că nimic nu este asemenea lui Allah, așa cum El a spus despre Sine:

Textul arab al versetului integral

﴿فَاطِرُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ
أَزْوَٰجًا وَمِنَ ٱلْأَنْعَٰمِ أَزْوَٰجًا ۖ يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ ۚ لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ
شَىْءٌ ۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ﴾

„Nu este nimic asemenea Lui, iar El este Cel care Aude Totul, Cel care Vede Totul”
(al-Shūrā 42:11).

Aici El a negat asemănarea, apoi a afirmat Auzul și Vederea; astfel a negat defectul și apoi a afirmat perfecțiunea. Negarea defectului înaintea afirmării perfecțiunii este mai potrivită; de aceea se spune: curățirea înaintea împodobirii. Mai întâi sunt negate defectele, apoi este afirmată perfecțiunea.

Cuvântul *„lucru”* este nedefinit într-un context de negație, astfel încât cuprinde orice lucru. Nu există absolut nimic asemenea Lui, Puternicul și Mărețul; nicio creatură, oricât de mare ar fi, nu este asemenea lui Allah, Puternicul și Mărețul. Asemănarea Celui desăvârșit cu cel deficient este ea însăși o diminuare; ba chiar și a cere o comparație de superioritate între cel deficient și Cel desăvârșit îl diminuează pe Cel desăvârșit, după cum s-a spus:

„Nu vezi oare că sabia își pierde din valoare...”

„...dacă se spune că sabia este mai ascuțită decât toiagul?”

Prin urmare, dacă am spune că Allah are un asemenea, aceasta ar presupune diminuarea lui Allah, Puternicul și Mărețul. De aceea spunem că Allah a negat despre Sine asemănarea cu făpturile, fiindcă asemănarea cu făpturile este defect și imperfecțiune; creatura este deficientă, iar asemănarea Celui desăvârșit cu cel deficient ar face ca descrierea Lui să fie una deficientă. Chiar și menționarea unei comparații de superioritate între ele poate fi o diminuare, afară de cazul în care apare în contextul provocării adversarului, precum cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿قُلِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَٰمٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ ٱلَّذِينَ ٱصْطَفَىٰٓ ءَآللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ﴾

„Allah este mai bun sau ceea ce Îi asociază ei?”
(al-Naml 27:59) și:

Textul arab al versetului integral

﴿أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَٰهِـۧمَ وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ وَٱلْأَسْبَاطَ كَانُوا۟ هُودًا أَوْ نَصَٰرَىٰ قُلْ ءَأَنتُمْ أَعْلَمُ أَمِ ٱللَّهُ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن كَتَمَ شَهَٰدَةً عِندَهُۥ مِنَ ٱللَّهِ وَمَا ٱللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾

„Spune: voi știți mai bine sau Allah?”
(al-Baqarah 2:140).

În cuvântul Lui: *„Nu este nimic asemenea Lui, iar El este Cel care Aude Totul, Cel care Vede Totul”* se află o respingere explicită a

celor care fac tamthīl și afirmă că Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, ar avea un asemenea.

Argumentul acestora este următorul: ei spun că Qur'ān-ul este în limba arabă și că Allah Preaînaltul ni S-a adresat prin ceea ce înțelegem; nu este posibil să ni Se adreseze prin ceva ce nu înțelegem. El ne-a spus că are o Față, un Ochi, două Mâini și lucruri asemănătoare, iar potrivit limbii arabe noi nu concepem aceste lucruri decât în forma celor pe care le vedem. Prin urmare, spun ei, sensul acestor cuvinte trebuie să fie asemenea sensului lor în raport cu făpturile: mână ca mână, ochi ca ochi, față ca față și așa mai departe. Ei spun: noi am ajuns la aceasta pentru că avem o dovadă.

Nu există îndoială că acest argument este slab; îl infirmă ceea ce s-a explicat înainte, anume că Allah nu are un asemenea. Spunem: Allah ne-a vorbit despre Atributele Sale prin cuvintele prin care ne-a vorbit, însă știm cu certitudine că atributul este potrivit celui descris. Dovada acestui lucru se vede chiar în lumea observabilă: se spune că o cămilă are o *„mână"* și că o furnică are o *„mână"*, dar nimeni nu înțelege că mâna atribuită cămilei este asemenea mâinii atribuite furnicii.

Acest lucru este valabil chiar între făpturi; atunci cum ar putea fi când este vorba despre Atributele Creatorului?! Deosebirea este acolo și mai evidentă și mai limpede.

Pe această bază, afirmația celor care fac tamthīl este respinsă de rațiune, așa cum este respinsă și de revelație.

Allah Preaînaltul a spus: *„Iar El este Cel care Aude Totul, Cel care Vede Totul."* El a afirmat pentru Sine, Preaslăvitul și Preaînaltul, Auzul și Vederea pentru a arăta perfecțiunea Sa și deficiența idolilor adorați în afară de El. Idolii adorați în afară de Allah nu aud; și chiar dacă ar auzi, nu ar răspunde; și nu văd. Allah, Puternicul și Mărețul, spune:

Textul arab al pasajului integral

﴿وَٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ لَا يَخۡلُقُونَ شَيۡـٔٗا وَهُمۡ يُخۡلَقُونَ أَمۡوَٰتٌ غَيۡرُ أَحۡيَآءٖۖ وَمَا يَشۡعُرُونَ أَيَّانَ يُبۡعَثُونَ﴾

„Cei pe care îi cheamă ei în afară de Allah nu creează nimic, ci ei înșiși sunt creați; morți, nu vii, și nu simt când vor fi înviați"
(al-Naḥl 16:20-21).

Ei nu au auz, nici înțelegere, nici vedere; și chiar dacă am presupune că le-ar avea, nu ar putea răspunde:

Textul arab al versetului integral

﴿وَمَنۡ أَضَلُّ مِمَّن يَدۡعُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَن لَّا يَسۡتَجِيبُ لَهُۥٓ إِلَىٰ يَوۡمِ ٱلۡقِيَٰمَةِ وَهُمۡ عَن دُعَآئِهِمۡ غَٰفِلُونَ﴾

„Cine este mai rătăcit decât cel care cheamă în afară de Allah pe cineva care nu îi va răspunde până în Ziua Învierii, în timp ce ei sunt nepăsători față de chemarea lor?"
(al-Aḥqāf 46:5).

Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah cred că asemănarea este negată în privința lui Allah, fiindcă ea este un defect, și afirmă pentru El Auzul și Vederea, potrivit cuvântului Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿فَاطِرُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ
أَزْوَٰجًا وَمِنَ ٱلْأَنْعَٰمِ أَزْوَٰجًا ۖ يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ ۚ لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ
شَىْءٌ ۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ﴾

„Nu este nimic asemenea Lui”
(al-Shūrā 42:11).

Credința omului în aceasta îl face pe rob să-L preamărească pe Allah în modul cel mai deplin, pentru că nimeni dintre făpturi nu este asemenea Lui. Astfel îl preamărești pe acest Domn măreț, Căruia nimeni nu-I este asemenea. Altfel, nu ar exista un rod al credinței tale că *„nu este nimic asemenea Lui”*.

Dacă crezi că El este Cel care Aude Totul, te vei feri de orice cuvânt care Îl mânie pe Allah, pentru că știi că El te aude și te temi de pedeapsa Lui. Orice vorbă care conține neascultare față de Allah, Puternicul și Mărețul, o vei evita pentru că știi că El te aude și te temi de pedeapsa Lui. Dacă această credință nu produce în tine acest lucru, să știi că credința ta că Allah este Cel care Aude Totul este, fără îndoială, deficientă.

Dacă crezi că Allah este Cel care Aude Totul, nu vei vorbi decât cu ceea ce Îl mulțumește, mai ales atunci când vorbești explicând legea Lui, precum muftī-ul și profesorul; în cazul lor lucrul este și mai grav. Allah, Preaslăvitul, spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَمِنَ ٱلْإِبِلِ ٱثْنَيْنِ وَمِنَ ٱلْبَقَرِ ٱثْنَيْنِ قُلْ ءَآلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ
أَمِ ٱلْأُنثَيَيْنِ أَمَّا ٱشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ ٱلْأُنثَيَيْنِ أَمْ كُنتُمْ
شُهَدَآءَ إِذْ وَصَّىٰكُمُ ٱللَّهُ بِهَٰذَا فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى
ٱللَّهِ كَذِبًا لِّيُضِلَّ ٱلنَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ
ٱلظَّٰلِمِينَ﴾

„Cine este mai nedrept decât cel care născocește o minciună despre Allah pentru a-i rătăci pe oameni fără cunoaștere? Cu adevărat, Allah nu călăuzește poporul nedrept”
(al-Anʿām 6:144).

Acesta se numără printre cei mai nedrepți; de aceea El spune: *„Allah nu călăuzește poporul nedrept.”* Iar una dintre pedepsele celui care dă fatwā fără cunoaștere este că nu este călăuzit, fiindcă este nedrept.

Așadar, ferește-te, fratele meu musulman, să rostești un cuvânt care nu Îl mulțumește pe Allah, fie că îl rostești despre Allah, fie în altă privință.

Rodul credinței că Allah este Cel care Vede Totul este să nu faci nimic care Îl mânie pe Allah. Tu știi că, dacă arunci o privire interzisă pe care oamenii nici nu își dau seama că este o privire interzisă, Allah Preaînaltul vede acea privire și știe ce este în inima ta:

Textul arab al versetului integral

﴿يَعْلَمُ خَآئِنَةَ ٱلْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِى ٱلصُّدُورُ﴾

„El cunoaște trădarea ochilor și ceea ce ascund piepturile” **(Ghāfir 40:19).**

Dacă crezi aceasta, nu este posibil să faci o faptă pe care El nu o aprobă.

Rușinează-te înaintea lui Allah așa cum te rușinezi înaintea celui mai apropiat dintre oameni și a celui pe care îl respecți cel mai mult.

Prin urmare, dacă credem că Allah este Cel care Vede Totul, ne vom feri de orice faptă care poate fi o cauză a mâniei lui Allah, Puternicul și Mărețul; altfel, credința noastră în aceasta este deficientă. Dacă cineva ar face un semn cu degetul, cu buza, cu ochiul sau cu capul pentru un lucru interzis, oamenii din jurul lui poate că nu ar ști nimic despre aceasta, însă Allah Preaînaltul îl vede. Cel care crede în aceasta să se păzească. Dacă am crede cu adevărat în ceea ce implică Numele și Atributele lui Allah, am găsi în noi o îndreptare deplină. Allah este Cel de la care cerem ajutor.

Ei nu neagă atributele prin care El S-a descris pe Sine (1).

(1) Adică Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah nu Îi neagă lui Allah niciunul dintre atributele prin care El S-a descris pe Sine, fiindcă ei urmează textul atât în negație, cât și în afirmare. Tot ceea ce Allah a afirmat despre Sine, ei afirmă potrivit realității sale. Ei nu Îi neagă lui Allah atributele prin care Allah S-a descris pe Sine, fie că sunt Atribute esențiale, Atribute de acțiune sau Atribute informative.

Atributele esențiale sunt precum Viața, Puterea, Cunoașterea și cele asemănătoare. Ele se împart în esențiale de sens și esențiale

informative. Cele esențiale informative sunt acelea ale căror denumiri, în cazul nostru, desemnează părți și membre, precum Mâna, Fața și Ochiul. Savanții le numesc *„esențiale informative”*: esențiale, pentru că nu se separă de El și Allah a fost și va rămâne întotdeauna descris prin ele; informative, pentru că sunt cunoscute prin relatarea revelată, iar rațiunea singură nu indică aceste lucruri. Dacă Allah nu ne-ar fi informat că are o Mână, nu am fi cunoscut aceasta, însă El ne-a informat. Este diferit de Cunoaștere, Auz și Vedere, pe care rațiunea le poate recunoaște împreună cu dovada revelată. De aceea spunem despre Mână, Față și cele asemănătoare că sunt Atribute esențiale informative. Nu spunem că sunt *„părți”* și *„bucăți”*; evităm aceste cuvinte. În cazul nostru, realitățile desemnate de aceste denumiri sunt părți, dar *„partea”* și *„bucata”* sunt acelea despre care se poate concepe că se separă de întreg, iar despre Domnul, Puternicul și Mărețul, nu se poate concepe că vreunul dintre aceste Atribute prin care S-a descris, precum Mâna, ar înceta vreodată. El este descris prin ele dintotdeauna și pentru totdeauna; de aceea nu le numim părți sau bucăți.

Atributele de acțiune sunt cele legate de Voința Lui: dacă voiește, le face, iar dacă voiește, nu le face. Am menționat deja că dintre aceste Atribute de acțiune unele au o cauză, altele nu au o cauză, iar unele sunt în același timp esențiale și de acțiune.

Și ei nu distorsionează cuvintele de la locurile lor (1).

(1) *„Cuvintele”* este pluralul lui *„cuvânt”*, iar prin această expresie se înțeleg Cuvântul lui Allah și cuvântul Trimisului Său.

Ei nu le distorsionează de la locurile lor, adică de la sensurile lor. De exemplu, cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ يَدُ ٱللَّهِ مَغْلُولَةٌ ۚ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا۟ بِمَا
قَالُوا۟ ۘ بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنفِقُ كَيْفَ يَشَآءُ ۚ وَلَيَزِيدَنَّ
كَثِيرًا مِّنْهُم مَّآ أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ طُغْيَٰنًا وَكُفْرًا ۚ
وَأَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ ٱلْعَدَٰوَةَ وَٱلْبَغْضَآءَ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ ۚ كُلَّمَآ
أَوْقَدُوا۟ نَارًا لِّلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا ٱللَّهُ ۚ وَيَسْعَوْنَ فِى ٱلْأَرْضِ
فَسَادًا ۚ وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾

„Ba ambele Sale Mâini sunt întinse”
(al-Mā’idah 5:64):

ei spun că este vorba despre două Mâini reale, afirmate pentru Allah, fără takyīf și fără tamthīl. Cei care distorsionează spun: este puterea Lui sau binecuvântarea Lui. Ahl al-Sunnah spun însă: puterea este un lucru, Mâna este alt lucru, binecuvântarea este un lucru, iar Mâna este altceva. Ei nu distorsionează cuvintele de la locurile lor, pentru că taḥrīf-ul se numără printre obiceiurile iudeilor:

Textul arab al versetului integral

﴿مِّنَ ٱلَّذِينَ هَادُواْ يُحَرِّفُونَ ٱلۡكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِۦ وَيَقُولُونَ
سَمِعۡنَا وَعَصَيۡنَا وَٱسۡمَعۡ غَيۡرَ مُسۡمَعٖ وَرَٰعِنَا لَيَّۢا بِأَلۡسِنَتِهِمۡ
ج
وَطَعۡنٗا فِي ٱلدِّينِۚ وَلَوۡ أَنَّهُمۡ قَالُواْ سَمِعۡنَا وَأَطَعۡنَا وَٱسۡمَعۡ
وَٱنظُرۡنَا لَكَانَ خَيۡرٗا لَّهُمۡ وَأَقۡوَمَ وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ ٱللَّهُ بِكُفۡرِهِمۡ
فَلَا يُؤۡمِنُونَ إِلَّا قَلِيلٗا﴾

„Dintre cei care s-au iudaizat sunt unii care distorsionează cuvintele de la locurile lor”
(al-Nisāʾ 4:46).

Oricine distorsionează textele Cărții și Sunnah are o asemănare cu iudeii. Ferește-te de aceasta și nu te asemăna cu cei asupra cărora este mânia, dintre care Allah a făcut maimuțe, porci și adoratori ai ṭāghūt-ului. Nu distorsiona, ci explică vorbirea potrivit cu ceea ce au intenționat Allah și Trimisul Său.

Dintre cuvintele atribuite lui al-Shāfiʿī este: *„Am crezut în Allah și în ceea ce a venit de la Allah, potrivit intenției lui Allah; și am crezut în Trimisul lui Allah și în ceea ce a venit de la Trimisul lui Allah, potrivit intenției Trimisului lui Allah.”*

Și ei nu fac ilḥād în Numele lui Allah și în Āyāt-urile Lui (1).

(1) Cuvântul său *„nu fac ilḥād”* se referă la Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah.

Ilḥād, în limbă, înseamnă abatere sau înclinare. De aici mormântul lateral este numit laḥd, pentru că este înclinat spre una dintre laturi și nu se află în centru. Groapa centrală se numește shaqq, iar laḥd-ul este mai bun decât shaqq-ul.

Ei nu fac ilḥād în Numele lui Allah și nici în Āyāt-urile lui Allah. Prin aceasta autorul, Allah să aibă milă de el, ne-a arătat că ilḥād-ul apare în două locuri: în Nume și în Āyāt.
Ceea ce arată cuvintele autorului este confirmat de Qurʾān. Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلِلَّهِ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ فَٱدْعُوهُ بِهَا ۖ وَذَرُوا۟ ٱلَّذِينَ
يُلْحِدُونَ فِىٓ أَسْمَٰٓئِهِۦ ۚ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾

„Ale lui Allah sunt Numele cele mai frumoase; chemați-L prin ele și lăsați-i pe cei care fac ilḥād în Numele Lui; ei vor fi răsplătiți pentru ceea ce făceau”
(al-Aʿrāf 7:180).

Allah a afirmat astfel ilḥād-ul în Nume. Și El spune:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُلۡحِدُونَ فِيٓ ءَايَٰتِنَا لَا يَخۡفَوۡنَ عَلَيۡنَآۗ أَفَمَن
يُلۡقَىٰ فِي ٱلنَّارِ خَيۡرٌ أَم مَّن يَأۡتِيٓ ءَامِنٗا يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۚ ٱعۡمَلُواْ
مَا شِئۡتُمۡۖ إِنَّهُۥ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٌ﴾

„Cu adevărat, cei care fac ilḥād în Āyāt-urile Noastre nu Ne sunt ascunși”
(Fuṣṣilat 41:40).

Astfel Allah a afirmat ilḥād-ul și în Āyāt.

Ilḥād-ul în Nume înseamnă abaterea lor de la ceea ce este obligatoriu în privința lor. El este de mai multe feluri:

Primul fel: să-L numească pe Allah cu un nume cu care El nu S-a numit, așa cum filozofii L-au numit *„cauză eficientă”*, iar creștinii L-au numit *„Tată”*, numindu-l pe ʿĪsā *„Fiul”*. Aceasta este ilḥād în Numele lui Allah. La fel, dacă cineva Îl numește pe Allah cu orice nume cu care El nu S-a numit, acela face ilḥād în Numele lui Allah.

Motivul este că Numele lui Allah, Puternicul și Mărețul, sunt tawqīfiyyah; nu putem afirma pentru El decât ceea ce a fost stabilit prin text. Dacă Îl numești pe Allah cu ceea ce El nu S-a numit, ai făcut ilḥād și te-ai abătut de la ceea ce este obligatoriu.

A-L numi pe Allah cu ceea ce El nu S-a numit este lipsă de adab față de Allah, nedreptate și încălcare a dreptului Său. Dacă cineva te-ar chema cu un alt nume decât al tău sau te-ar numi printr-un nume care nu îți aparține, ai considera că te-a agresat și nedreptățit. Aceasta este în cazul creaturii; atunci cum este în cazul Creatorului?!

Prin urmare, nu ai dreptul să-L numești pe Allah cu ceea ce El nu S-a numit. Dacă faci aceasta, ești dintre cei care fac ilḥād în Numele lui Allah.

Al doilea fel: să nege ceva dintre Numele Lui. Este opusul primului: primul Îl numește pe Allah cu ceea ce El nu S-a numit, iar acesta Îi neagă lui Allah unul sau mai multe dintre Numele pe care El Și le-a afirmat. El poate nega toate Numele sau numai o parte dintre Numele stabilite pentru Allah. Dacă le neagă, face ilḥād în ele.

Motivul pentru care aceasta este ilḥād este că, din moment ce Allah le-a afirmat pentru Sine, este obligatoriu să le afirmăm și noi pentru El. Dacă le negăm, aceasta este ilḥād și abatere a lor de la ceea ce este obligatoriu în privința lor.

Există oameni care au negat Numele, precum extremiștii Jahmiyyah. Ei au spus: Allah nu are absolut niciun Nume! Au spus: dacă afirmi pentru El un Nume, Îl asemeni cu lucrurile existente. Este cunoscut că aceasta este o afirmație falsă și respinsă.

Al treilea fel: să nege Atributele pe care Numele le indică. El afirmă Numele, dar neagă Atributul cuprins în acel Nume; de exemplu spune: Allah este Samīʿ fără Auz, ʿAlīm fără Cunoaștere, Khāliq fără creație, Qādir fără Putere. Aceasta este cunoscută de la Muʿtazilah și este lipsită de sens rațional.

Aceștia transformă Numele în simple etichete distincte. Ei spun: al-Samīʿ este alt nume decât al-ʿAlīm, dar toate sunt fără sens! Al-Samīʿ nu indică Auzul, al-ʿAlīm nu indică Cunoașterea; sunt doar nume goale!

Alții dintre ei spun: toate aceste Nume sunt un singur lucru; ʿAlīm, Samīʿ și Bașīr sunt toate una și aceeași, diferind numai în alcătuirea literelor. Astfel fac toate Numele un singur lucru!

Toate acestea sunt lipsite de sens rațional. De aceea spunem că nu este posibilă credința în Nume până când nu afirmi Atributele pe care ele le conțin.

Poate că aici este potrivit să vorbim despre felurile în care un Nume indică sensul său. Un Nume are trei feluri de indicație: dalālat al-muṭābaqah, dalālat al-taḍammun și dalālat al-iltizām.

1. Dalālat al-muṭābaqah este indicația cuvântului asupra întregului său sens. Pe această bază, fiecare Nume indică pe Cel numit prin el, adică Allah, și Atributul din care este derivat acel Nume.

2. Dalālat al-taḍammun este indicația cuvântului asupra unei părți din sensul său. Pe această bază, indicația Numelui numai asupra Esenței sau numai asupra Atributului este indicație prin taḍammun.

3. Dalālat al-iltizām este indicația lui asupra unui lucru care este înțeles nu din formularea Numelui în sine, ci din ceea ce este necesar pentru sensul lui. De aceea o numim indicație prin iltizām.

De exemplu, cuvântul al-Khāliq, *„Creatorul"*, este un Nume care indică Esența lui Allah și indică Atributul creației.

Așadar, din perspectiva faptului că indică ambele lucruri, aceasta se numește dalālat al-muṭābaqah, deoarece cuvântul indică întregul său sens. Nu există îndoială că, atunci când spui *„Creatorul"*, înțelegi un Creator și creația.

Din perspectiva indicației numai asupra Creatorului sau numai asupra creației, aceasta se numește dalālat al-taḍammun, pentru că indică o parte din sensul său. Iar din perspectiva indicației asupra Cunoașterii și Puterii, aceasta se numește dalālat al-iltizām, fiindcă nu poate exista creație decât prin Cunoaștere și Putere. Prin urmare, indicația lui asupra Puterii și Cunoașterii este indicație prin iltizām.

În acest fel devine limpede că omul care neagă unul dintre aceste feluri de indicație face ilḥād în Nume.

Dacă ar spune: *„Cred că al-Khāliq indică Esența, dar nu cred că indică Atributul"*, el face ilḥād în Nume.

Dacă ar spune: *„Cred că al-Khāliq indică Esența lui Allah și Atributul creației, dar nu indică Atributul Cunoașterii și al Puterii"*, spunem: și aceasta este ilḥād. Este obligatoriu să afirmăm tot ceea ce indică acest Nume. Negarea unui Atribut pe care îl indică Numele este ilḥād în Nume, fie că indicația sa asupra acelui Atribut este prin muṭābaqah, taḍammun sau iltizām.

Să dăm un exemplu concret prin care se lămuresc aceste trei tipuri de indicație. Dacă spui: *„Am o casă”*, cuvântul *„casă”* conține cele trei indicații. Înțelegi din *„casă”* că indică întreaga casă prin muṭābaqah. Indică separat salonul pentru bărbați, băile sau holul prin taḍammun, fiindcă aceste lucruri sunt părți din casă, iar indicația cuvântului asupra unei părți din sensul său este taḍammun. Și indică faptul că există un constructor care a construit-o prin iltizām, pentru că nu există casă fără constructor.

Al patrulea fel de ilḥād în Nume: să afirme pentru Allah Numele și Atributele, dar să le facă indicatoare ale tamthīl-ului, adică să spună că Vederea Lui este ca vederea noastră, Cunoașterea Lui ca cunoașterea noastră, Iertarea Lui ca iertarea noastră și așa mai departe. Aceasta este ilḥād, fiindcă este o abatere de la ceea ce este obligatoriu în privința lor. Obligatoriu este să fie afirmate fără tamthīl.

Al cincilea fel: să transfere aceste Nume către lucrurile adorate sau să derive din ele nume pentru lucrurile adorate. De exemplu, să numească ceva adorat *„ilāh”*; aceasta este ilḥād. Sau să derive pentru lucrurile adorate nume din Numele lui Allah, precum al-Lāt din al-Ilāh, al-ʿUzzā din al-ʿAzīz și Manāt din al-Mannān. Spunem: și aceasta este ilḥād în Numele lui Allah, fiindcă este obligatoriu să păstrezi Numele lui Allah exclusiv pentru El și să nu depășești această limită derivând din ele nume pentru lucrurile adorate. Acestea sunt felurile de ilḥād în Numele lui Allah.

Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah nu fac niciodată ilḥād în Numele lui Allah, ci le lasă să aibă sensurile pe care Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, le-a intenționat și afirmă pentru ele toate felurile de indicație, deoarece consideră că orice lucru contrar acestui mod este ilḥād.

Cât despre ilḥād-ul în Āyāt-urile lui Allah Preaînaltul: Āyāt este pluralul lui āyah, iar āyah este semnul care deosebește un lucru de altul. Allah, Puternicul și Mărețul, i-a trimis pe trimiși cu Āyāt, nu cu ceea ce se numește *„muʿjizāt”*. De aceea, exprimarea prin *„Āyāt”* este mai bună decât exprimarea prin *„muʿjizāt”*.

În primul rând: pentru că termenul *„Āyāt”* este cel folosit în Carte și Sunnah.

În al doilea rând: pentru că fenomene extraordinare pe care ceilalți nu le pot egala pot apărea și din partea unui magician, a unui șarlatan și a celor asemenea lor.

În al treilea rând: pentru că termenul *„Āyāt”* indică mai bine sensul intenționat decât termenul *„mu'jizāt”*. Āyāt-urile lui Allah, Puternicul și Mărețul, sunt semnele care indică spre Allah, Puternicul și Mărețul, și astfel sunt specifice Lui; dacă nu ar fi specifice Lui, nu ar mai fi un semn al Lui.

Āyāt-urile lui Allah, Puternicul și Mărețul, se împart în două categorii: Āyāt cosmice și Āyāt legislative.

Āyāt-urile cosmice sunt cele legate de creație și de formare. Un exemplu este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿وَمِنْ ءَايَٰتِهِ ٱلَّيْلُ وَٱلنَّهَارُ وَٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ ۚ لَا تَسْجُدُوا۟ لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَٱسْجُدُوا۟ لِلَّهِ ٱلَّذِى خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾

„Dintre semnele Lui sunt noaptea și ziua, soarele și luna. Nu vă prosternați soarelui și nici lunii, ci prosternați-vă lui Allah, Cel care le-a creat, dacă numai pe El Îl adorați”

(Fuṣṣilat 41:37); și:

Textul arab al versetului integral

﴿وَمِنْ ءَايَـٰتِهِۦٓ أَنْ خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ ثُمَّ إِذَآ أَنتُم بَشَرٌ تَنتَشِرُونَ﴾

„Dintre semnele Lui este că v-a creat din țărână, apoi iată-vă oameni răspândindu-vă”
(al-Rūm 30:20); și:

Textul arab al pasajului integral

﴿وَمِنْ ءَايَـٰتِهِۦ خَلْقُ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱخْتِلَـٰفُ
أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَٰنِكُمْ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَـٰتٍ لِّلْعَـٰلِمِينَ وَمِنْ
ءَايَـٰتِهِۦ مَنَامُكُم بِٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ وَٱبْتِغَآؤُكُم مِّن فَضْلِهِۦٓ ۚ إِنَّ
فِى ذَٰلِكَ لَءَايَـٰتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ وَمِنْ ءَايَـٰتِهِۦ يُرِيكُمُ ٱلْبَرْقَ
خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنَزِّلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَيُحْىِۦ بِهِ ٱلْأَرْضَ
بَعْدَ مَوْتِهَآ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَـٰتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ وَمِنْ
ءَايَـٰتِهِۦٓ أَن تَقُومَ ٱلسَّمَآءُ وَٱلْأَرْضُ بِأَمْرِهِۦ ۚ ثُمَّ إِذَا
دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ ٱلْأَرْضِ إِذَآ أَنتُمْ تَخْرُجُونَ﴾

„Dintre semnele Lui este crearea cerurilor și a pământului și deosebirea limbilor și culorilor voastre; în aceasta sunt semne pentru cei care știu. Și dintre semnele Lui este somnul vostru noaptea și ziua și căutarea voastră din harul Lui; în aceasta sunt semne pentru un popor care ascultă. Și dintre semnele Lui este că vă arată fulgerul, cu teamă și speranță, și coboară apă din cer și dă viață prin ea pământului după moartea lui; în aceasta sunt semne pentru un popor care înțelege. Și dintre semnele Lui este că cerul și pământul stau prin porunca Lui; apoi, când vă va chema cu o singură chemare din pământ, iată că veți ieși”

(al-Rūm 30:22-25).

Acestea sunt Āyāt cosmice; dacă vrei, spune: cosmice și qadarī. Ele sunt semne ale lui Allah pentru că făpturile nu pot face asemenea lucruri. Nimeni nu poate crea ceva asemenea soarelui și lunii și nimeni nu poate aduce noaptea atunci când a venit ziua, nici ziua atunci când a venit noaptea. Așadar, acestea sunt Āyāt cosmice.

Ilḥād-ul în ele este să fie atribuite altcuiva decât lui Allah în mod independent, ca participare sau ca ajutor. Cineva spune: *„Acest lucru este de la cutare walī"* sau *„de la cutare profet"*, ori *„cutare profet sau walī a participat la el"* sau *„L-a ajutat pe Allah în aceasta"*. Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿قُلِ ٱدْعُواْ ٱلَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ ۖ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَلَا فِى ٱلْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِن شِرْكٍ وَمَا لَهُۥ مِنْهُم مِّن ظَهِيرٍ﴾

„Spune: chemați-i pe cei pe care îi pretindeți în afară de Allah. Ei nu stăpânesc nici greutatea unui atom în ceruri și nici pe pământ, nu au nicio parte în ele și El nu are dintre ei niciun ajutător"

(Saba' 34:22).

Astfel El a negat tot ceea ce îi leagă pe politeiști de obiectele lor de adorare: acestea nu stăpânesc nimic în ceruri și pe pământ în mod independent, nu participă la stăpânirea lor și nu Îl ajută pe Allah, Puternicul și Mărețul. Apoi a menționat a patra posibilitate:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَا تَنفَعُ ٱلشَّفَـٰعَةُ عِندَهُۥٓ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُۥ ۚ حَتَّىٰٓ إِذَا فُزِّعَ عَن قُلُوبِهِمْ قَالُوا۟ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ ۖ قَالُوا۟ ٱلْحَقَّ ۖ وَهُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْكَبِيرُ﴾

„Mijlocirea nu folosește la El decât pentru cel căruia îi dă voie” **(Saba’ 34:23).**

Pentru că politeiștii ar putea spune: *„Da, idolii aceștia nu stăpânesc, nu participă și nu ajută, dar sunt mijlocitori”*, El a spus: *„Mijlocirea nu folosește la El decât pentru cel căruia îi dă voie”*, și astfel a tăiat orice motiv de care s-ar putea agăța politeiștii.
A doua categorie de Āyāt sunt Āyāt-urile legislative. Acestea sunt revelația adusă de trimiși, precum Qur’ān-ul măreț; el este o āyah, după cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿تِلْكَ ءَايَـٰتُ ٱللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِٱلْحَقِّ ۚ وَإِنَّكَ لَمِنَ ٱلْمُرْسَلِينَ﴾

„Acestea sunt Āyāt-urile lui Allah, pe care ți le recităm cu adevăr, iar tu ești, cu adevărat, dintre trimiși” **(al-Baqarah 2:252); și:**

Textul arab al pasajului integral

﴿وَقَالُوا۟ لَوْلَآ أُنزِلَ عَلَيْهِ ءَايَٰتٌ مِّن رَّبِّهِۦ ۖ قُلْ إِنَّمَا
ٱلْءَايَٰتُ عِندَ ٱللَّهِ وَإِنَّمَآ أَنَا۠ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝ أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّآ
أَنزَلْنَا عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَرَحْمَةً
وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾

„Ei spun: «De ce nu i-au fost coborâte semne de la Domnul său?» Spune: «Semnele sunt numai la Allah, iar eu sunt doar un avertizator limpede.» Oare nu le este de ajuns că am coborât asupra ta Cartea care li se recită?”
(al-ʿAnkabūt 29:50-51).

Astfel El a făcut din Carte o āyah.

Ilḥād-ul în aceste Āyāt poate fi prin negarea lor, prin distorsionarea lor sau prin încălcarea lor. Negarea lor este ca cineva să spună: *„Nu sunt de la Allah”*, negându-le de la rădăcină; sau să nege o informație pe care ele o conțin, chiar dacă afirmă originea revelației, spunând de pildă: *„Povestea Oamenilor Peșterii nu este adevărată”* ori *„Povestea Oamenilor Elefantului nu este adevărată și Allah nu a trimis asupra lor păsări în stoluri.”*

Cât despre distorsionare, ea este schimbarea formulării sau abaterea sensului de la ceea ce au intenționat Allah și Trimisul Său. De pildă, să spună despre *„S-a înălțat deasupra Tronului”* că înseamnă *„a preluat stăpânirea”*, sau despre *„coboară la cerul cel mai de jos”* că înseamnă *„coboară porunca Lui”*.

Cât despre încălcarea lor, aceasta este prin abandonarea poruncilor sau săvârșirea interdicțiilor.

Allah Preaînaltul spune despre Masjid al-Ḥarām:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱلْمَسْجِدِ
ج
ٱلْحَرَامِ ٱلَّذِى جَعَلْنَٰهُ لِلنَّاسِ سَوَآءً ٱلْعَٰكِفُ فِيهِ وَٱلْبَادِ
وَمَن يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍۭ بِظُلْمٍ نُّذِقْهُ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾

„Pe cel care voiește în el ilḥād prin nedreptate îl vom face să guste o pedeapsă dureroasă”
(al-Ḥajj 22:25).

Prin urmare, toate păcatele sunt ilḥād în Āyāt-urile legislative, pentru că reprezintă abaterea de la obligațiile pe care le impun. Obligația noastră este să împlinim poruncile și să evităm interdicțiile; dacă nu facem aceasta, este ilḥād.

Și ei nu fac takyīf (1) și nu fac tamthīl Atributelor Lui cu atributele făpturilor Sale (2), pentru că El, Preaslăvitul (3)...

(1) Adică Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah. S-a explicat deja că takyīf înseamnă menționarea modului în care este Atributul, fie prin limbă, fie în inimă. Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah nu fac niciodată takyīf. Ei nu spun: *„Modul în care este Mâna Lui este cutare și cutare”* și nici: *„Modul în care este Fața Lui este cutare și cutare.”* Ei nu fac takyīf cu limba și nici cu inima. Omul însuși nu trebuie să își imagineze cum S-a înălțat Allah, Puternicul și Mărețul, cum coboară, cum este Fața Lui sau cum este Mâna Lui. Nici nu este permis să încerce aceasta, fiindcă ar conduce la unul dintre două lucruri: fie la tamthīl, fie la taʿṭīl.

De aceea nu este permis omului să încerce să cunoască modul în care Allah S-a înălțat deasupra Tronului, nici să îl rostească cu limba și nici măcar să întrebe despre modalitate. Imām Mālik, Allah să aibă milă de el, a spus: *„Întrebarea despre aceasta este bidʿah.”* Nu spune: *„Cum S-a înălțat? Cum coboară? Cum vine? Cum este Fața Lui?”* Dacă faci aceasta, spunem că ai introdus o

bidʿah. Dovada interzicerii takyīf-ului a fost menționată deja, atât din revelație, cât și din rațiune.

(2) *„Și nu fac tamthīl”* - adică Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah nu fac Atributele Lui asemenea atributelor făpturilor Sale. Acesta este sensul expresiei menționate înainte: *„fără tamthīl”*. Am explicat deja imposibilitatea tamthīl-ului prin revelație și rațiune și faptul că revelația a venit atât ca informație, cât și ca poruncă în negarea lui. Ei, așadar, nu fac takyīf și nu fac tamthīl.

(3) *„Subḥān”* este un ism mașdar de la verbul sabbaḥa, al cărui mașdar este tasbīḥ. Astfel, subḥān are sensul lui tasbīḥ, dar nu are aceeași formă. Orice cuvânt care exprimă sensul mașdar-ului fără a avea forma lui este numit ism mașdar, precum subḥān de la sabbaḥa, kalām de la kallama și salām de la sallama. Din punct de vedere gramatical, subḥān este un mafʿūl muṭlaq la acuzativ, iar verbul care îl guvernează este întotdeauna subînțeles.

Sensul lui sabbaḥa, după cum spun savanții, este *„a-L declara liber de orice imperfecțiune”*. Rădăcina lui provine de la sabḥ, adică depărtare; este ca și cum îndepărtezi de Allah, Puternicul și Mărețul, Atributele de imperfecțiune. El, Preaslăvitul și Preaînaltul, este curat de orice defect.

El nu are samī (1), nici kufʾ (2) și nici nidd (3).

(1) Dovada este cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَا فَٱعۡبُدۡهُ وَٱصۡطَبِرۡ
ج
لِعِبَٰدَتِهِۦۚ هَلۡ تَعۡلَمُ لَهُۥ سَمِيّٗا﴾

„Domnul cerurilor și al pământului și al celor dintre ele; adoră-L și stăruie în adorarea Lui. Cunoști tu pe cineva asemenea Lui?” **(Maryam 19:65).**

„Hal” este o interogație, însă aici are sensul de negație. Negația exprimată prin interogație are un mare avantaj: provocarea. Există o diferență între a spune *„El nu are niciun samī”* și a spune *„Cunoști tu pe cineva asemenea Lui?”*, fiindcă această a doua

formulare conține atât negație, cât și provocare, ca și cum s-ar spune: dacă ești sincer, adu-mi un samī al Lui. Pe această bază, *„Cunoști tu pe cineva asemenea Lui?”* este mai puternic decât simpla expresie *„El nu are niciun samī”*.

Samī înseamnă cel care Îi corespunde în nume și, aici, cel asemenea Lui.

(2) Dovada este cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ﴾

„Și nu este nimeni kuf’ al Lui”
(al-Ikhlāṣ 112:4).

(3) Dovada este cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ فِرَٰشًا وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءً وَأَنزَلَ
مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَأَخْرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ ۖ فَلَا
تَجْعَلُوا۟ لِلَّهِ أَندَادًا وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾

„Nu-I faceți lui Allah rivali, în timp ce voi știți”
(al-Baqarah 2:22),

adică voi știți că El nu are niciun nidd. Nidd înseamnă egal și rival.

Aceste trei cuvinte - samī, kuf’ și nidd - au sensuri foarte apropiate. Kuf’ înseamnă cel care Îi este egal, iar un lucru nu poate fi egal cu altul decât dacă îi este asemenea. Așadar, *„El nu are kuf’”* înseamnă că El nu are niciun asemenea, Preaslăvitul și Preaînaltul.

Scopul acestei negații este afirmarea perfecțiunii Atributelor Lui, fiindcă, datorită perfecțiunii Atributelor Lui, nimeni nu Îi este asemenea.

Și El, Preaslăvitul și Preaînaltul, nu este măsurat prin analogie cu făpturile Sale (1).

(1) Qiyās-ul se împarte în trei feluri: qiyās al-shumūl, qiyās al-tamthīl și qiyās al-awlā. Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, nu este comparat cu făpturile Sale prin qiyās al-tamthīl și nici prin qiyās al-shumūl.

1. Qiyās al-shumūl este cel cunoscut printr-un concept general care cuprinde toți indivizii lui, astfel încât fiecare individ intră în denumirea și sensul acelui concept. De exemplu, dacă spunem *„viață”*, nu se măsoară Viața lui Allah Preaînaltul după viața făpturilor doar pentru că ambele sunt cuprinse de denumirea *„viu”*.

2. Qiyās al-tamthīl constă în a pune un lucru în analogie cu altul considerat asemenea lui și în a face ceea ce este afirmat despre Creator asemănător cu ceea ce este afirmat despre făptură.

3. Qiyās al-awlā este ca ramura să fie mai îndreptățită la judecată decât cazul de bază. De aceea savanții spun că acest fel este folosit în privința lui Allah, potrivit cuvântului Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْآخِرَةِ مَثَلُ ٱلسَّوْءِ ۖ وَلِلَّهِ ٱلْمَثَلُ ٱلْأَعْلَىٰ ۚ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾

„Lui Allah Îi aparține exemplul cel mai înalt”
(al-Naḥl 16:60).

Adică orice Atribut de perfecțiune, Allah Preaînaltul îl are în forma cea mai înaltă. Auzul, Cunoașterea, Puterea, Viața, Înțelepciunea și cele asemănătoare există și la făpturi, însă lui Allah Îi aparțin în forma cea mai înaltă și mai desăvârșită.

De aceea, uneori argumentăm rațional prin qiyās al-awlā. De pildă spunem: înălțimea este un Atribut de perfecțiune la făptură; dacă este Atribut de perfecțiune la făptură, atunci Creatorul este

cu atât mai îndreptățit la ea. Acest tip de argument îl găsim mereu în cuvintele savanților.

Prin urmare, când autorul, Allah să aibă milă de el, spune *„nu este măsurat prin analogie cu făpturile Sale”*, după ce a spus *„nu are samī, nici kuf' și nici nidd”*, intenționează qiyās-ul care ar implica egalitate: qiyās al-shumūl și qiyās al-tamthīl.

Așadar, analogia dintre Allah și făpturi este imposibilă din cauza deosebirii dintre ele. Dacă în chestiunile juridice nu facem analogie între ceea ce este obligatoriu și ceea ce este posibil sau invers, atunci în capitolul Atributelor, între Creator și făptură, aceasta este cu atât mai evident.

Dacă cineva ți-ar spune: *„Allah există și omul există, deci existența lui Allah este asemenea existenței omului prin analogie”*...

...spunem: aceasta nu este validă, fiindcă Existența Creatorului este necesară, iar existența omului este posibilă.

Dacă ar spune: *„Măsor Auzul Creatorului după auzul făpturii”*...

...spunem: nu este posibil. Auzul Creatorului Îi aparține în mod necesar, nu este atins de vreo imperfecțiune și cuprinde orice lucru. Auzul omului este posibil și contingent: omul se poate naște surd, iar cel care se naște auzind poate fi atins de slăbirea auzului; în plus, auzul lui este limitat.

Așadar, nu este posibil ca Allah să fie măsurat prin făpturile Sale. Niciunul dintre Atributele lui Allah nu poate fi măsurat după atributele făpturilor, datorită deosebirii uriașe și evidente dintre Creator și creatură.

Căci El, Preaslăvitul, este mai cunoscător despre Sine și despre ceilalți, mai adevărat în cuvânt și mai frumos în vorbire decât făpturile Sale (1).

(1) Autorul a spus aceasta ca introducere și pregătire pentru obligația de a accepta ceea ce indică Cuvântul lui Allah Preaînaltul despre Atributele Lui și despre alte lucruri. O informație trebuie acceptată atunci când în ea se reunesc patru caracteristici.

Prima: să provină din cunoaștere. La aceasta indică expresia sa: *„Căci El este mai cunoscător despre Sine și despre ceilalți.”*

A doua: adevărul. La aceasta indică expresia sa: *„și mai adevărat în cuvânt."*

A treia caracteristică: claritatea și elocvența. La aceasta indică expresia sa: *„și mai frumos în vorbire."*

A patra: integritatea scopului și a intenției, adică informatorul să vrea călăuzirea celor cărora le transmite informația.
Dovada primei caracteristici - Cunoașterea - este cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۗ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا
بَعْضَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ عَلَىٰ بَعْضٍ ۘ وَءَاتَيْنَا دَاوُۥدَ زَبُورًا﴾

„Domnul tău îi cunoaște cel mai bine pe cei din ceruri și de pe pământ"
(al-Isrāʾ 17:55).

El este mai cunoscător despre Sine și despre ceilalți decât oricine altcineva. El te cunoaște mai bine decât te cunoști tu însuți, fiindcă știe ce se va întâmpla cu tine în viitor, iar tu nu știi ce vei dobândi mâine.

Cuvântul aʿlam, *„mai cunoscător"*, este aici un ism tafḍīl. Unii mufassirūn au evitat acest sens și au explicat aʿlam prin ʿālim, *„cunoscător"*. Ei au spus, despre *„Cu adevărat, Domnul tău este mai cunoscător de cel care s-a rătăcit de la calea Lui și El este mai cunoscător de cei călăuziți"*

(al-Naḥl 16:125), că sensul ar fi: *„El este cunoscător de cel care s-a rătăcit și cunoscător de cei călăuziți."* Motivul lor este că aʿlam este un comparativ, iar comparativul ar presupune că lucrul comparat și cel cu care este comparat împărtășesc o însușire, ceea ce, spun ei, nu ar fi potrivit în privința lui Allah; pe când ʿālim este participiu activ și nu conține comparație sau preferință.

Le spunem: acest lucru este greșit. Allah Se exprimă despre Sine spunând aʿlam, iar tu spui ʿālim! Dacă explicăm aʿlam prin

ʿālim, diminuăm sensul Cunoașterii lui Allah, fiindcă în termenul ʿālim poate participa altul cu El la nivel de formulare, în timp ce aʿlam cere ca nimeni să nu Îl egaleze în acea Cunoaștere. El este mai cunoscător decât orice cunoscător, iar aceasta este, fără îndoială, o formulare mai desăvârșită a Atributului.

Le mai spunem: în limba arabă, participiul activ nu împiedică egalitatea în descriere, în timp ce ism al-tafḍīl exclude egalitatea în ceea ce indică.

Și mai spunem: în contextul comparației nu este nicio problemă să folosim forma comparativă, chiar dacă am presupune că partea cu care se face comparația nu posedă deloc acel sens. Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا وَأَحْسَنُ مَقِيلًا﴾

„Oamenii Paradisului vor avea în Ziua aceea un loc mai bun și un popas mai frumos”
(al-Furqān 25:24),

folosind comparativul, deși ceea ce li se opune nu are nimic bun în sensul real.

Iar în polemica și argumentarea cu adversarul este permis să folosim forma comparativă chiar dacă lucrul cu care se compară nu posedă deloc acea însușire. Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿قُلِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَٰمٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ ٱلَّذِينَ ٱصْطَفَىٰٓ ءَآللَّهُ قل خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ﴾

„Allah este mai bun sau ceea ce Îi asociază ei?”
(al-Naml 27:59),

iar ceea ce Îi asociază nu are niciun bine. Și Yūsuf a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿يَٰصَٰحِبَيِ ٱلسِّجۡنِ ءَأَرۡبَابٞ مُّتَفَرِّقُونَ خَيۡرٌ أَمِ ٱللَّهُ ٱلۡوَٰحِدُ ٱلۡقَهَّارُ﴾

„Sunt oare mai buni domni răzleți sau Allah, Unicul, Atotstăpânitorul?"
(Yūsuf 12:39),

iar acei *„domni"* nu au niciun bine.

Concluzia este că aʿlam, oriunde apare în Cartea lui Allah, trebuie luat în sensul său real. Cine îl explică prin ʿālim greșește atât din punct de vedere al sensului, cât și din punctul de vedere al limbii arabe.

Dovada celei de-a doua caracteristici - adevărul - este cuvântul Celui Preaînalt: *„Și cine este mai adevărat decât Allah în cuvânt?"* Adică nimeni nu este mai adevărat decât El. Adevărul este conformitatea vorbirii cu realitatea, iar nicio vorbire nu corespunde realității așa cum corespunde Cuvântul lui Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul. Tot ceea ce Allah informează este adevărat, ba este mai adevărat decât orice alt cuvânt.

Dovada celei de-a treia caracteristici - claritatea și elocvența - este cuvântul Celui Preaînalt: *„Și cine este mai adevărat decât Allah în vorbire?"* Frumusețea vorbirii Lui cuprinde atât frumusețea formulării, cât și frumusețea sensului.

Dovada celei de-a patra caracteristici - integritatea scopului și a intenției - este cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ ٱللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِى ٱلْكَلَـٰلَةِ ۚ إِنِ ٱمْرُؤٌا۟ هَلَكَ
لَيْسَ لَهُۥ وَلَدٌ وَلَهُۥٓ أُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ ۚ وَهُوَ يَرِثُهَآ
إِن لَّمْ يَكُن لَّهَا وَلَدٌ ۚ فَإِن كَانَتَا ٱثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا ٱلثُّلُثَانِ مِمَّا
تَرَكَ ۚ وَإِن كَانُوٓا۟ إِخْوَةً رِّجَالًا وَنِسَآءً فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ
ٱلْأُنثَيَيْنِ ۗ يُبَيِّنُ ٱللَّهُ لَكُمْ أَن تَضِلُّوا۟ ۗ وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ
عَلِيمٌ﴾

„Allah vă clarifică, ca să nu vă rătăciți”
(al-Nisāʾ 4:176), și:

Textul arab al versetului integral

﴿يُرِيدُ ٱللَّهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ
وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ ۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾

„Allah voiește să vă clarifice și să vă călăuzească pe căile celor de dinaintea voastră”
(al-Nisāʾ 4:26).

Astfel, în Cuvântul lui Allah se reunesc cele patru caracteristici care impun acceptarea informației.

Dacă lucrurile stau astfel, este obligatoriu să primim Cuvântul Lui așa cum este și să nu ne atingă vreo îndoială cu privire la sensul lui. Allah nu a rostit acest Cuvânt pentru a rătăci făpturile, ci pentru a le clarifica și a le călăuzi. Cuvântul lui Allah despre Sine și despre alții provine de la Cel mai cunoscător dintre cei care vorbesc; nu poate fi atins de contrariul adevărului și nu poate fi o vorbire neclară sau lipsită de elocvență. Dacă oamenii și jinn-ii s-ar aduna pentru a aduce ceva asemenea Cuvântului lui Allah, nu ar putea. Când aceste patru caracteristici se reunesc într-o vorbire, cel căruia i se adresează este obligat să accepte ceea ce ea indică.

Un exemplu este cuvântul Celui Preaînalt către Iblīs:

Textul arab al versetului integral

﴿قَالَ يَٰٓإِبۡلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَن تَسۡجُدَ لِمَا خَلَقۡتُ بِيَدَيَّۖ أَسۡتَكۡبَرۡتَ أَمۡ كُنتَ مِنَ ٱلۡعَالِينَ﴾ ص

„Ce te-a împiedicat să te prosternezi înaintea celui pe care l-am creat cu cele două Mâini ale Mele?”
(Ṣād 38:75).

Dacă cineva spune: acest verset afirmă două Mâini pentru Allah, Puternicul și Mărețul, cu care El creează pe cine voiește, noi le afirmăm. Cuvântul lui Allah, Puternicul și Mărețul, provine din Cunoaștere și adevăr, iar Cuvântul Lui este cel mai frumos, cel mai elocvent și cel mai limpede. Nu este posibil ca El să nu aibă două Mâini, dar să fi vrut ca oamenii să creadă despre El că le are. Dacă am presupune aceasta, ar rezulta că Qurʾān-ul este rătăcire, deoarece ar descrie pe Allah cu ceea ce nu există în El. Acest lucru este imposibil. Prin urmare, este obligatoriu să crezi că Allah Preaînaltul are două Mâini cu care l-a creat pe Ādam.

Dacă spui: *„Prin cele două Mâini se intenționează binecuvântarea sau puterea”...*

...spunem: nu este posibil ca acesta să fie sensul, decât dacă îndrăznești asupra Domnului tău și descrii Cuvântul Lui prin opusul celor patru caracteristici despre care am vorbit. Îți spunem: când Allah, Puternicul și Mărețul, a spus *„cu cele două Mâini ale Mele”*, știa El că are două Mâini? Vei spune: da, știa. Îți spunem: este El adevărat? Vei spune: fără îndoială, da. Nu poți spune că nu știa sau că nu era adevărat. Nu poți nici să spui că a folosit expresia *„două Mâini”* voind altceva din neputință de exprimare și nici că a voit ca făpturile Sale să creadă în El un Atribut care nu există, pentru a le rătăci. Îți spunem atunci: ce te împiedică să afirmi pentru Allah cele două Mâini?! Cere iertare Domnului tău, căiește-te înaintea Lui și spune: *„Cred în ceea ce Allah a informat despre Sine”*, fiindcă El este mai cunoscător despre Sine și despre ceilalți, mai adevărat în cuvânt, mai frumos în vorbire decât oricine și mai desăvârșit în intenție decât oricine. De aceea autorul, Allah să aibă milă de el, a menționat aceste trei caracteristici, iar noi am adăugat-o pe a patra: voința de a clarifica făpturilor și de a le călăuzi, potrivit cuvântului Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿يُرِيدُ ٱللَّهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ
وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ ۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾

„Allah voiește să vă clarifice și să vă călăuzească pe căile celor de dinaintea voastră”
(al-Nisāʾ 4:26).

Aceasta este judecata cu privire la ceea ce Allah a informat despre Sine prin Cuvântul Său, care reunește cele patru perfecțiuni ale vorbirii. Cât despre ceea ce au informat trimișii, autorul spune: *„Apoi trimișii Lui sunt adevărați și li s-a spus adevărul...”*

Apoi trimișii Lui sunt adevărați (1).

(1) Cel adevărat este cel care transmite o informație conformă cu realitatea. Toți trimișii sunt adevărați în ceea ce au informat.

Totuși, trebuie ca atribuirea către trimiși, pacea fie asupra lor, să fie stabilită. Dacă iudeii spun: *„Mūsā a spus cutare și cutare”*, nu acceptăm până când nu cunoaștem autenticitatea atribuirii către Mūsā. Dacă creștinii spun: *„ʿĪsā a spus cutare și cutare”*, nu acceptăm până când nu cunoaștem autenticitatea atribuirii către ʿĪsā. Dacă cineva spune: *„Muḥammad, Trimisul lui Allah, a spus cutare și cutare”*, nu acceptăm până când nu cunoaștem autenticitatea atribuirii către Muḥammad.

Trimișii Lui sunt, așadar, adevărați în ceea ce spun. Tot ceea ce informează despre Allah și despre celelalte făpturi ale Lui este adevărat; ei nu mint niciodată.

De aceea savanții au consens că trimișii, pacea și binecuvântarea fie asupra lor, sunt protejați de minciună.

Li s-a spus adevărul (1).

53 Al-Bukhārī a menționat relatarea în formă muʿallaq (2311), de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Wakālah. Ibn Ḥajar notează în Fatḥ al-Bārī (4/488) că al-Nasāʾī, al-Ismāʿīlī și Abū Nuʿaym au relatat-o cu isnād legat.

(1) Expresia este transmisă în două variante: maṣdūqūn, *„li s-a spus adevărul”*, sau muṣaddaqūn, *„sunt confirmați / trebuie crezuți”*. Dacă citim maṣdūqūn, sensul este că ceea ce le-a fost revelat este adevărat. Maṣdūq este cel căruia i s-a transmis adevărul, iar ṣādiq este cel care aduce adevărul. De aici cuvântul Profetului ﷺ către Abū Hurayrah, când Shayṭān i-a spus că, dacă citește Āyat al-Kursī, va continua să aibă de la Allah un paznic și niciun shayṭān nu se va apropia de el până dimineața: *„Ți-a spus adevărul, deși el este un mare mincinos”*[53], adică ți-a transmis o informație adevărată. Astfel, trimișilor li s-a spus adevărul: tot ceea ce le-a fost revelat este adevărat. Cel care i-a trimis nu i-a mințit și nici cel care a adus revelația către ei, Jibrīl, pacea fie asupra lui, nu i-a mințit:

Textul arab al pasajului integral

﴿إِنَّهُۥ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ذِى قُوَّةٍ عِندَ ذِى ٱلْعَرْشِ مَكِينٍ مُّطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ﴾

„Cu adevărat, acesta este cuvântul unui trimis nobil, puternic, cu rang la Stăpânul Tronului, ascultat acolo și demn de încredere” **(al-Takwīr 81:19-21).**

Dacă citim muṣaddaqūn, sensul este că popoarelor lor le este obligatoriu să îi creadă. Astfel, *„muṣaddaqūn”* are sens legislativ: trebuie ca ei să fie crezuți. Cine nu crede în trimiși sau îi declară mincinoși este kāfir. Este posibil ca muṣaddaqūn să aibă și un alt sens: că Allah Preaînaltul i-a confirmat. Este cunoscut că Allah i-a confirmat pe trimiși atât prin cuvânt, cât și prin faptă.

Cât despre confirmarea prin cuvânt, Allah i-a spus Trimisului Său Muḥammad ﷺ:

Textul arab al versetului integral

﴿لَّٰكِنِ ٱللَّهُ يَشْهَدُ بِمَآ أَنزَلَ إِلَيْكَ ۖ أَنزَلَهُۥ بِعِلْمِهِۦ ۖ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ يَشْهَدُونَ ۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدًا﴾

„Dar Allah mărturisește despre ceea ce ți-a coborât” **(al-Nisāʾ 4:166), și:**

Textul arab al versetului integral

﴿إِذَا جَآءَكَ ٱلْمُنَٰفِقُونَ قَالُوا۟ نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ ٱللَّهِ ۘ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُۥ ۗ وَٱللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ لَكَٰذِبُونَ﴾

„Allah știe că tu ești, cu adevărat, Trimisul Lui” **(al-Munāfiqūn 63:1).**

Aceasta este confirmare prin cuvânt.

Cât despre confirmarea Lui prin faptă, aceasta este prin faptul că îi dă putere, îl sprijină și face să apară Āyāt prin el. El vine la oameni chemându-i la Islām; dacă nu acceptă, atunci la jizyah; iar dacă nu acceptă, sângele, femeile și averile lor devin permise potrivit regulilor luptei, iar Allah Preaînaltul îi dă putere, îi deschide țară după țară, până când mesajul său a ajuns la răsăriturile și apusurile pământului. Aceasta este confirmarea lui de către Allah prin faptă. De asemenea, Āyāt-urile pe care Allah le face să apară prin mâna lui sunt o confirmare a lui, fie că sunt Āyāt legislative, fie cosmice. Cât despre cele legislative, Profetul ﷺ era întrebat deseori despre un lucru pe care nu îl cunoștea, iar Allah cobora răspunsul:

Textul arab al versetului integral

﴿وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلرُّوحِ ۖ قُلِ ٱلرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّى وَمَآ أُوتِيتُم مِّنَ ٱلْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾

„Ei te întreabă despre rūḥ. Spune: rūḥ-ul ține de porunca Domnului meu”
(al-Isrāʾ 17:85)[54].

54 Relatat de al-Bukhārī (4721), de la ʿAbd Allāh ibn Masʿūd — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Tafsīr, la versetul: „Te întreabă despre suflet...” (al-Isrāʾ 17:85).

Aceasta este o confirmare că el este Trimis; dacă nu ar fi fost Trimis, Allah nu i-ar fi răspuns. Și:

Textul arab al versetului integral

﴿يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلشَّهْرِ ٱلْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ ۖ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ
كَبِيرٌ ۖ وَصَدٌّ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ وَكُفْرٌۢ بِهِۦ وَٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ
وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِۦ مِنْهُ أَكْبَرُ عِندَ ٱللَّهِ ۚ وَٱلْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ
ٱلْقَتْلِ ۗ وَلَا يَزَالُونَ يُقَـٰتِلُونَكُمْ حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمْ عَن دِينِكُمْ إِنِ
ٱسْتَطَـٰعُوا۟ ۚ وَمَن يَرْتَدِدْ مِنكُمْ عَن دِينِهِۦ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ
فَأُو۟لَـٰٓئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَـٰلُهُمْ فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْـَٔاخِرَةِ ۖ وَأُو۟لَـٰٓئِكَ
أَصْحَـٰبُ ٱلنَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَـٰلِدُونَ﴾

„Ei te întreabă despre luna sacră, despre lupta în ea. Spune: lupta în ea este un lucru grav..."
(al-Baqarah 2:217).

Răspunsul: *„Spune: lupta în ea..."* și ceea ce urmează este, de asemenea, o confirmare din partea lui Allah, Puternicul și Mărețul.

Āyāt-urile cosmice sunt foarte evidente. Cât de multe sunt semnele cosmice prin care Allah l-a sprijinit pe Trimisul Său, fie

că au apărut dintr-o anumită cauză, fie fără o cauză anume! Acest lucru este bine cunoscut în sīrah.

Din cuvântul muṣaddaqūn înțelegem, așadar, că trimișii sunt confirmați de Allah prin Āyāt cosmice și legislative și că trebuie crezuți de către făpturi. Spunem *„trebuie crezuți"* din punct de vedere legislativ, pentru că unii oameni i-au crezut, iar alții nu i-au crezut; însă obligația este ca ei să fie crezuți.

Spre deosebire de cei care spun despre El ceea ce nu cunosc (1).

(1) Aceștia sunt mincinoși sau rătăciți, pentru că au spus ceea ce nu cunosc.

Este ca și cum autorul ar indica spre adepții taḥrīf-ului. Ei au spus despre Allah ceea ce nu cunosc din două perspective: au spus *„El nu a intenționat cutare"* și *„El a intenționat cutare"*. Astfel au vorbit fără cunoaștere atât în negație, cât și în afirmare.

De exemplu, ei au spus: *„El nu a intenționat Fața reală."* Aici au spus despre Allah ceea ce nu cunosc prin negație. Apoi au spus: *„Prin Față se intenționează răsplata."* Aici au spus despre Allah ceea ce nu cunosc prin afirmare.

Aceia care spun despre Allah ceea ce nu cunosc nu sunt sinceri, nu li s-a transmis adevărul și nici nu sunt confirmați drept veridici. Dimpotrivă, dovezile arată că sunt mincinoși și că ceea ce le-a fost sugerat de Shayṭān este minciună.

De aceea (1), El, Preaslăvitul și Preaînaltul, a spus: *„Slavă (2) Domnului tău (3), Domnul puterii (4), de ceea ce Îi atribuie ei (5); și pace asupra trimișilor (6); și laudă lui Allah, Domnul lumilor (7)."*

(1) Adică din cauza perfecțiunii Cuvântului Său și a cuvintelor trimișilor Săi.

(2) Sensul tasbīḥ-ului a fost explicat deja: a-L declara pe Allah curat de orice lucru care nu I se potrivește.

(3) El a legat termenul de rubūbiyyah (*„Domnul"*) de pronumele adresat lui Muḥammad ﷺ; aceasta este o raportare specială a Creatorului la făptură.

(4) Aceasta ține de atribuirea celui descris către Atribut. Este cunoscut că orice lucru asupra căruia se exercită rubūbiyyah este creat, însă aici El spune *„Domnul puterii"*, iar puterea lui Allah nu este creată, fiind unul dintre Atributele Sale. Spunem, așadar, că

aceasta este o atribuire a celui descris către Atribut. Pe această bază, *„Domnul puterii”* înseamnă *„Posesorul puterii”*, așa cum se spune *„stăpânul casei”*, adică posesorul casei.

(5) Adică de ceea ce Îi atribuie politeiștii, după cum va menționa autorul.

(6) Adică pace asupra trimișilor.

(7) Allah, Puternicul și Mărețul, S-a lăudat pe Sine după ce S-a declarat curat de imperfecțiune. În laudă se află perfecțiunea Atributelor, iar în tasbīḥ este negarea defectelor. Astfel, versetul a reunit negarea defectelor prin tasbīḥ și afirmarea perfecțiunii prin laudă.

Astfel, El S-a declarat curat de ceea ce Îi atribuie cei care se opun trimișilor și a transmis salutul de pace trimișilor, datorită faptului că ceea ce au spus ei este lipsit de defect și imperfecțiune (1). Iar El, Preaslăvitul, a reunit, în Numele și Atributele pe care Și le-a afirmat, atât negația, cât și afirmarea (2).

(1) Sensul acestei propoziții este limpede. Mai rămâne să spunem că El S-a lăudat pe Sine pentru perfecțiunea Atributelor Sale, atât în ceea ce Îl privește pe El, cât și în ceea ce privește trimișii Săi. El, Preaslăvitul, este vrednic de laudă pentru perfecțiunea Atributelor Sale și pentru trimiterea trimișilor, datorită milei și binefacerii față de făpturi pe care aceasta le conține.

(2) Autorul, Allah să aibă milă de el, arată în această propoziție că Allah Preaînaltul a reunit, în Numele și Atributele pe care Și le-a afirmat, atât negația, cât și afirmarea. Aceasta pentru că perfecțiunea deplină nu se realizează decât prin afirmarea Atributelor de perfecțiune și negarea contrariilor lor dintre Atributele de imperfecțiune. Astfel, el ne arată că Atributele sunt de două categorii:

1. Atribute afirmate, numite de ei al-ṣifāt al-thubūtiyyah.

2. Atribute negate, numite al-ṣifāt al-salbiyyah, de la salb, care înseamnă negație. Nu este nicio problemă să le numim *„salbiyyah”*, chiar dacă unii oameni s-au oprit și au spus: *„Nu le numim salbiyyah, ci spunem numai negate.”*

Spunem: atâta vreme cât salb în limbă înseamnă negație, diferența este numai una de formulare și nu dăunează.

Prin urmare, Atributele lui Allah, Puternicul și Mărețul, sunt de două feluri: thubūtiyyah și salbiyyah; sau, dacă vrei, spune: afirmate și negate. Sensul este același.

Atributele afirmate sunt toate cele pe care Allah le-a afirmat pentru Sine. Toate sunt Atribute de perfecțiune și nu există în ele nicio imperfecțiune sub nicio formă. Din perfecțiunea lor rezultă și că ceea ce Allah a afirmat pentru Sine nu poate indica tamthīl, pentru că asemănarea cu făptura este o imperfecțiune.

Dacă înțelegem această regulă, cunoaștem rătăcirea oamenilor taḥrīf-ului, care au pretins că Atributele afirmate implică tamthīl, apoi au început să le nege pentru a fugi de tamthīl.

De exemplu, au spus: dacă afirmăm pentru Allah o Față, ar rezulta că ea este asemenea fețelor făpturilor; de aceea trebuie să îi interpretăm sensul printr-un alt sens și nu prin Fața reală.

Le spunem: orice Atribut pe care Allah l-a afirmat pentru Sine este un Atribut de perfecțiune și nu este posibil ca în ceea ce Allah a afirmat pentru Sine să existe vreo imperfecțiune.

Dar dacă cineva întreabă: sunt Atributele tawqīfiyyah asemenea Numelor, sau sunt lăsate ijtihād-ului, în sensul că ne-ar fi permis să Îl descriem pe Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, cu ceva cu care El nu S-a descris?

Răspunsul este că Atributele sunt tawqīfiyyah, după opinia cunoscută printre savanți, asemenea Numelor. Nu Îl descrii pe Allah decât prin atributele pe care El Și le-a afirmat.

Pe această bază spunem că Atributele se împart în trei categorii: Atribut de perfecțiune absolută, Atribut de perfecțiune condiționată și Atribut de imperfecțiune absolută.

Cât despre Atributul de perfecțiune absolută, el este afirmat pentru Allah, Puternicul și Mărețul, precum faptul că vorbește, că face ceea ce voiește, că este Puternic și cele asemănătoare.

Cât despre Atributul care este perfecțiune într-un anumit context, Allah nu este descris prin el în mod absolut, ci numai legat de acel context. Exemple sunt makr, khidāʿ, istihzāʾ și cele asemănătoare. Aceste Atribute sunt perfecțiune atunci când apar

ca răspuns față de cei care fac asemenea lucruri; în acel context sunt perfecțiune. Dar dacă sunt menționate în mod absolut, nu sunt potrivite ca descrieri ale lui Allah, Puternicul și Mărețul. De aceea nu este corect să Îl descrii în mod absolut ca *„cel care face makr”*, *„cel care batjocorește”* sau *„cel care înșală”*. Le restrângi și spui: El întoarce planul celor care plănuiesc, îi batjocorește pe ipocriți, îi înșală pe ipocriți și face kayd împotriva necredincioșilor. Le restrângi pentru că textele nu au venit cu ele decât în mod restrâns.
Cât despre Atributul de imperfecțiune absolută, Allah nu este descris prin el în nicio situație, precum neputința, trădarea, orbirea și surzenia, deoarece acestea sunt imperfecțiune în mod absolut. Observă diferența dintre khidāʿ și khiyānah. Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ يُخَٰدِعُونَ ٱللَّهَ وَهُوَ خَٰدِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوٓا۟ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ قَامُوا۟ كُسَالَىٰ يُرَآءُونَ ٱلنَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ ٱللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا﴾

„Ipocriții încearcă să-L înșele pe Allah, iar El îi înșală pe ei”
(al-Nisāʾ 4:142),

afirmând khidāʿ-ul față de cel care încearcă să-L înșele. Dar despre khiyānah El spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَإِن يُرِيدُواْ خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُواْ ٱللَّهَ مِن قَبْلُ فَأَمْكَنَ مِنْهُمْۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾

„Dacă vor să te trădeze, atunci L-au trădat pe Allah mai înainte, iar El ți-a dat putere asupra lor”
(al-Anfāl 8:71),

și nu a spus *„iar El i-a trădat”*, pentru că trădarea este o formă de înșelare într-un context de încredere, iar înșelarea în contextul încrederii este defect și nu conține nicio laudă.

Așadar, Atributele de imperfecțiune sunt negate în privința lui Allah în mod absolut.

Atributele deduse din Numele lui Allah sunt perfecțiune în orice situație, iar Allah, Puternicul și Mărețul, este descris prin sensurile lor. Auzul, de pildă, este un Atribut de perfecțiune indicat de Numele Său al-Samīʿ. Orice Atribut indicat de un Nume este un Atribut de perfecțiune afirmat pentru Allah în mod absolut. Aceste Atribute pot fi considerate o categorie separată, pentru că nu necesită detaliere. Celelalte Atribute se împart în cele trei categorii menționate. De aceea Allah nu Și-a luat Numele al-Mutakallim, *„Cel care vorbește”*, deși El vorbește, pentru că vorbirea poate fi bună, poate fi rea și poate fi nici bună, nici rea. Răul nu este atribuit lui Allah, iar vorbirea fără folos nu Îi este atribuită nici ea, fiind lipsită de înțelepciune; binele însă Îi este atribuit. De aceea El nu S-a numit al-Mutakallim. Numele, așa cum Allah, Puternicul și Mărețul, le-a descris, sunt

Textul arab al versetului integral

﴿وَلِلَّهِ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ فَٱدْعُوهُ بِهَا ۖ وَذَرُوا۟ ٱلَّذِينَ
يُلْحِدُونَ فِىٓ أَسْمَٰٓئِهِۦ ۚ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾

„Numele cele mai frumoase”
(al-Aʿrāf 7:180);

nu există în ele nimic din imperfecțiune. De aceea expresia a venit în forma superlativului absolut.

Dacă cineva spune: am înțeles Atributele și categoriile lor; care este însă calea prin care afirmăm un Atribut, din moment ce spunem că Atributele sunt tawqīfiyyah?

Spunem: există mai multe căi prin care un Atribut este afirmat.

Prima cale: faptul că Numele indică acel Atribut, deoarece fiecare Nume conține un Atribut. De aceea am spus mai înainte că fiecare Nume dintre Numele lui Allah indică Esența Lui și Atributul din care acel Nume este derivat.

A doua cale: ca Atributul să fie menționat explicit, precum Fața, cele două Mâini, cei doi Ochi și lucrurile asemănătoare. Acestea sunt afirmate prin textul lui Allah, Puternicul și Mărețul. La fel, intiqām-ul este afirmat ca descriere: Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿فَلَا تَحْسَبَنَّ ٱللَّهَ مُخْلِفَ وَعْدِهِۦ رُسُلَهُۥٓ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ ذُو ٱنتِقَامٍ﴾

„Cu adevărat, Allah este Puternic, Posesor al răzbunării” **(Ibrāhīm 14:47).**

Al-Muntaqim nu se numără printre Numele lui Allah în mod absolut, contrar celor găsite în unele cărți care enumeră Numele lui Allah, deoarece intiqām-ul nu a venit decât ca descriere sau prin participiu activ legat de un context, precum cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِـَٔايَـٰتِ رَبِّهِۦ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَآ ۚ إِنَّا مِنَ ٱلْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ﴾

„Cu adevărat, Noi ne răzbunăm pe cei nelegiuiți” **(al-Sajdah 32:22).**

A treia cale: Atributul să fie luat dintr-un verb, precum *„Cel care vorbește”*, dedus din cuvântul:

Textul arab al versetului integral

﴿وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَٰهُمْ عَلَيْكَ مِن قَبْلُ وَرُسُلًا لَّمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ ۚ وَكَلَّمَ ٱللَّهُ مُوسَىٰ تَكْلِيمًا﴾

„Și Allah i-a vorbit lui Mūsā cu adevărat”
(al-Nisāʾ 4:164).

Acestea sunt căile prin care se afirmă un Atribut. Pe această bază spunem că Atributele sunt mai cuprinzătoare decât Numele, deoarece fiecare Nume conține un Atribut, dar nu fiecare Atribut conține un Nume.

Cât despre Atributele negate în privința lui Allah, Puternicul și Mărețul, ele sunt numeroase, însă textele afirmative sunt mult mai numeroase. Aceasta pentru că toate Atributele afirmate sunt Atribute de perfecțiune, iar cu cât sunt mai multe și mai variate, cu atât mai mult se arată perfecțiunea Celui descris. Atributele negate sunt puține. De aceea constatăm că negațiile vin adesea într-o formă generală, fără să specifice un anumit Atribut. Când un anumit Atribut este negat în mod specific, există de obicei o cauză, precum respingerea celor care pretind că Allah este descris prin acel Atribut pe care El l-a negat despre Sine sau îndepărtarea unei presupuneri că un asemenea Atribut I-ar putea aparține.

Prima categorie este negația generală, precum cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿فَاطِرُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ
أَزْوَٰجًا وَمِنَ ٱلْأَنْعَٰمِ أَزْوَٰجًا ۖ يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ ۚ لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ
شَىْءٌ ۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ﴾

„Nu este nimic asemenea Lui, iar El este Cel care Aude Totul, Cel care Vede Totul”
(al-Shūrā 42:11).

El a spus: *„Nu este nimic asemenea Lui”* în Cunoașterea Lui, Puterea Lui, Auzul Lui, Vederea Lui, Măreția Lui, Înțelepciunea Lui, Mila Lui și în toate celelalte Atribute. Nu a detaliat, ci a spus în mod general: *„Nu este nimic asemenea Lui”* în nicio perfecțiune. Dacă negația este detaliată, nu o găsești decât pentru o cauză. De exemplu:

Textul arab al versetului integral

﴿مَا ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ مِن وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُۥ مِنْ إِلَٰهٍ ۚ إِذًا
لَّذَهَبَ كُلُّ إِلَٰهٍۭ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ
سُبْحَٰنَ ٱللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾

„Allah nu Și-a luat niciun fiu”
(al-Muʾminūn 23:91),

ca răspuns celor care au spus că Allah are un fiu; și:

Textul arab al versetului integral

﴿لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ﴾

„Nu a născut și nu S-a născut”
(al-Ikhlāṣ 112:3),

la fel. Și cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِن لُّغُوبٍ﴾

„Am creat cerurile, pământul și ceea ce este între ele în șase zile și nu Ne-a atins nicio oboseală”
(Qāf 50:38),

deoarece o minte care nu Îl apreciază pe Allah așa cum se cuvine ar putea presupune că, dacă a creat aceste ceruri uriașe și acest pământ uriaș în șase zile, L-ar fi atins oboseala. De aceea El spune: *„și nu Ne-a atins nicio oboseală”*, adică nicio istovire și nicio epuizare.

Prin aceasta se lămurește că negația în Atributele lui Allah, Puternicul și Mărețul, nu vine decât fie în formă generală, fie în formă particulară pentru o cauză. Aceasta pentru că Atributele negative nu conțin perfecțiune decât dacă implică o afirmare. De aceea spunem că Atributele negative pe care Allah le-a negat despre Sine implică afirmarea perfecțiunii contrariului lor. Cuvântul *„și nu Ne-a atins nicio oboseală”* implică perfecțiunea Forței și Puterii;

Textul arab al versetului integral

﴿وَوُضِعَ ٱلْكِتَٰبُ فَتَرَى ٱلْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ
وَيَقُولُونَ يَٰوَيْلَتَنَا مَالِ هَٰذَا ٱلْكِتَٰبِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً
وَلَا كَبِيرَةً إِلَّآ أَحْصَىٰهَا ۚ وَوَجَدُوا۟ مَا عَمِلُوا۟ حَاضِرًا ۗ وَلَا
يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا﴾

„Domnul tău nu nedreptățește pe nimeni”
(al-Kahf 18:49)

implică perfecțiunea Dreptății;

Textul arab al versetului integral

﴿ثُمَّ أَنتُمْ هَـٰٓؤُلَآءِ تَقْتُلُونَ أَنفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِّنكُم
مِّن دِيَـٰرِهِمْ تَظَـٰهَرُونَ عَلَيْهِم بِٱلْإِثْمِ وَٱلْعُدْوَٰنِ وَإِن يَأْتُوكُمْ
أُسَـٰرَىٰ تُفَـٰدُوهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ ۚ أَفَتُؤْمِنُونَ
بِبَعْضِ ٱلْكِتَـٰبِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ ۚ فَمَا جَزَآءُ مَن يَفْعَلُ
ذَٰلِكَ مِنكُمْ إِلَّا خِزْىٌ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ۖ وَيَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ
يُرَدُّونَ إِلَىٰٓ أَشَدِّ ٱلْعَذَابِ ۗ وَمَا ٱللَّهُ بِغَـٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾

„Allah nu este nepăsător față de ceea ce faceți”
(al-Baqarah 2:85)

implică perfecțiunea Cunoașterii și cuprinderii; și tot așa. Atributul negat trebuie, așadar, să implice o afirmare, iar acea afirmare este perfecțiunea contrariului lucrului negat; altfel negația nu ar constitui laudă.

Nu există în Atributele negate în privința lui Allah o negație pură, deoarece negația pură este absență, iar absența nu este un lucru și nu conține laudă sau elogiu. În plus, lipsa acelei însușiri poate fi din neputință, caz în care este defect, sau poate fi din lipsa capacității de a primi însușirea, caz în care nu este nici laudă, nici defect.

Un exemplu pentru primul caz, când lipsa se datorează neputinței, este cuvântul poetului:

„Un trib care nu trădează niciun legământ / și nu nedreptățește oamenii nici cât un grăunte de mușțar."

Un exemplu pentru al doilea caz, când subiectul nu poate primi însușirea, este să spui: *„Un zid nu nedreptățește pe nimeni."* Obligația noastră față de Atributele pe care Allah le-a afirmat pentru Sine și cele pe care le-a negat este să spunem: am auzit, am confirmat și am crezut.

Așadar, în cazul Atributelor există ceea ce este afirmat și ceea ce este negat; în cazul Numelor însă toate sunt afirmate.

Dar dintre Numele afirmate ale lui Allah Preaînaltul, unele indică un sens afirmativ, iar altele indică un sens negativ. Aici apare împărțirea între negație și afirmare în ceea ce privește sensurile Numelor lui Allah.

Exemplele de Nume al căror sens este afirmativ sunt foarte numeroase.

Un exemplu de Nume al cărui sens este negativ este al-Salām. Savanții au spus că sensul lui al-Salām este: Cel lipsit de orice defect. Așadar, sensul său este negativ, adică în El nu există imperfecțiune și nici defect. La fel, al-Quddūs are un sens apropiat de al-Salām, deoarece înseamnă Cel declarat curat de orice imperfecțiune și defect.

Prin urmare, formularea autorului este corectă și lipsită de problemă. El nu intenționează să spună că printre Numele lui Allah există Nume negate, pentru că un nume negat nu este un Nume al lui Allah. Intenția lui este că sensurile indicate de Numele lui Allah pot fi afirmative sau negative.

Așadar, Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah nu se abat (1) de la ceea ce au adus trimișii (2).

(1) *„Abaterea"* înseamnă întoarcere și deviere. Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah nu se pot abate de la ceea ce au adus trimișii.

Autorul a formulat această negație pentru a arăta că, datorită desăvârșirii urmării lor, ei nu se abat de la ceea ce au adus trimișii. Ei se țin cu totul de aceasta și nu se îndepărtează deloc de ceea ce au adus trimișii. Metoda lor este să spună despre porunci:

„Am auzit și ne-am supus”, iar despre relatări: *„Am auzit și am crezut.”*

(2) Cât despre ceea ce a adus Muḥammad ﷺ, este limpede că nu ne abatem de la aceasta, pentru că el este Pecetea profeților și tuturor robilor le este obligatoriu să îl urmeze. Dar în privința celor aduse de ceilalți trimiși: se poate oare Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah abate de la acestea? Nu. Ceea ce au adus trimișii, pacea fie asupra lor, în capitolul relatărilor nu se contrazice, deoarece ei sunt adevărați; iar o relatare nu poate fi abrogată, fiindcă este o informație. Prin urmare, tot ceea ce trimișii au relatat despre Allah Preaînaltul este acceptat și adevărat și este obligatoriu să credem în el.

De pildă, când Firʿawn i-a spus lui Mūsā: *„Dar ce se întâmplă cu generațiile de dinainte?”*, el a răspuns:

Textul arab al pasajului integral

﴿قَالَ فَمَا بَالُ ٱلْقُرُونِ ٱلْأُولَىٰ قَالَ عِلْمُهَا عِندَ رَبِّى فِى كِتَٰبٍ ۖ لَّا يَضِلُّ رَبِّى وَلَا يَنسَى﴾

„Cunoașterea lor este la Domnul meu, într-o Carte. Domnul meu nu greșește și nu uită”
[Ṭā Hā 20:51-52].

Astfel, Mūsā a negat pentru Allah ignoranța și uitarea, iar noi trebuie să credem aceasta, pentru că a venit de la un trimis al lui Allah. Și când Fir'awn a spus: *„Cine este Domnul vostru, o, Mūsā?"*, el a răspuns:

Textul arab al pasajului integral

﴿قَالَ فَمَن رَّبُّكُمَا يَٰمُوسَىٰ قَالَ رَبُّنَا ٱلَّذِىٓ أَعْطَىٰ كُلَّ شَىْءٍ خَلْقَهُۥ ثُمَّ هَدَىٰ﴾

„Domnul nostru este Cel care a dat fiecărui lucru forma sa, apoi l-a călăuzit"
[Ṭā Hā 20:49-50].

Dacă cineva ne-ar întreba: de unde știm că Allah a dat fiecărui lucru forma sa? Spunem: din cuvintele lui Mūsā. Credem aceasta și spunem: El a dat fiecărui lucru forma potrivită lui - omului această formă, cămilei această formă, vacii această formă, oii această formă - apoi a călăuzit fiecare făptură către ceea ce îi este de folos și către interesele ei. Fiecare făptură cunoaște ceea ce îi este de folos. Furnica, de pildă, își strânge hrana vara în vizuină, dar nu păstrează boabele așa cum sunt, ci le retează capetele ca să nu încolțească, fiindcă dacă ar încolți s-ar strica. Iar dacă plouă și boabele din vizuină se umezesc, nu le lasă să fie mâncate de mucegai și de miros, ci le scoate afară, le întinde până le usucă soarele și vântul, apoi le aduce din nou înăuntru.

Trebuie însă atrasă atenția că ceea ce este atribuit profeților de dinainte are nevoie de o transmitere autentică, pentru că este posibil să fie o minciună, cu atât mai mult cu cât și lucrurile atribuite Mesagerului lui Allah ﷺ trebuie verificate. Cât despre cuvintele autorului - *„de la ceea ce au adus trimișii"* - cuprind ele și legile, sau, deoarece discuția este aici despre Atribute, se referă numai la relatări?

Dacă privim generalitatea formulării, spunem că ea cuprinde atât relatările, cât și legile.

Dacă privim contextul, spunem că indicația contextului cere ca discuția să fie despre crez, iar crezul aparține capitolului relatărilor.

Dar spunem: dacă vorbele lui Shaykh al-Islām - Allah să aibă milă de el - sunt specifice crezului, atunci sunt specifice și nu avem nimic de adăugat. Dacă sunt generale, atunci cuprind și legile.

În privința legilor trimișilor de dinainte, savanții au avut divergență: sunt ele legi și pentru noi dacă legea noastră nu a venit cu ceva contrar, sau nu sunt legi pentru noi?
Opinia corectă este că sunt legi pentru noi și că ceea ce este stabilit în mod autentic de la profeții de dinainte ca lege este și pentru noi, cu excepția cazului în care legea noastră a venit cu ceva contrar. Dacă legea noastră a venit cu ceva contrar, atunci urmăm ceea ce a venit în legea noastră. De pildă, prosternarea la salut era permisă în legea lui Yūsuf, a lui Yaʿqūb și a fiilor lui, dar în legea noastră este interzisă. La fel, cămila era interzisă evreilor:

Textul arab al versetului integral

﴿وَعَلَى ٱلَّذِينَ هَادُواْ حَرَّمْنَا كُلَّ ذِى ظُفُرٍ ۖ وَمِنَ ٱلْبَقَرِ
وَٱلْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَآ إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَآ أَوِ
ٱلْحَوَايَآ أَوْ مَا ٱخْتَلَطَ بِعَظْمٍ ۚ ذَٰلِكَ جَزَيْنَٰهُم بِبَغْيِهِمْ ۖ وَإِنَّا
لَصَٰدِقُونَ﴾

„Celor care au fost iudei le-am interzis orice animal cu copita nedespicată”
[al-Anʿām 6:146],

însă în legea noastră ea este permisă.

Prin urmare, putem considera cuvintele lui Shaykh al-Islām - Allah să aibă milă de el - generale pentru relatări și legi și putem spune: ceea ce a fost lege pentru profeții de dinainte este lege și pentru noi, dacă nu există o dovadă care să arate contrariul.

Rămâne însă întrebarea: cum știm că un lucru a făcut parte din legea profeților de dinainte?

Spunem: avem două căi. Prima este Cartea, iar a doua este Sunnah. Ceea ce Allah relatează în Cartea Sa despre comunitățile de dinainte este stabilit, iar ceea ce Profetul ﷺ relatează despre ele într-un ḥadīth autentic este de asemenea stabilit.

În rest, nu confirmăm și nici nu negăm, cu excepția cazului în care legea noastră confirmă ceea ce au transmis Oamenii Cărții; atunci îl confirmăm, nu din cauza transmiterii lor, ci din cauza a ceea ce a venit în legea noastră. Iar dacă legea noastră infirmă ceea ce au transmis Oamenii Cărții, îl respingem, pentru că legea noastră l-a respins. Creștinii pretind că al-Masīḥ este fiul lui Allah; spunem: aceasta este minciună. Evreii spun: ʿUzayr este fiul lui Allah; spunem: aceasta este minciună.

Căci aceasta (1) este calea dreaptă (2).

(1) Pronumele din *„căci aceasta”* se referă la ceea ce au adus trimișii; și este posibil să se refere la metoda Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah, adică urmarea și neabaterea de la aceasta. Ceea ce au adus trimișii și calea pe care merg Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah reprezintă calea dreaptă.

(2) Cuvântul ṣirāṭ este pe tiparul fiʿāl, cu sens de participiu pasiv, precum firāsh cu sensul de mafrūsh și ghirās cu sensul de maghrūs. Ṣirāṭ se spune despre un drum larg și drept. Se spune că este derivat din zarṭ, adică înghițirea rapidă a îmbucăturii, pentru că atunci când drumul este larg nu este strâmt și oamenii nu se împiedică pe el. De aceea, ei îl definesc ca fiind orice drum larg, fără urcuș, coborâș sau cotitură.

Așadar, drumul pe care l-au adus trimișii este calea dreaptă, în care nu există strâmbătate și nici denivelare, un drum drept care nu se abate nici la dreapta, nici la stânga:

Textul arab al versetului integral

﴿وَأَنَّ هَٰذَا صِرَٰطِي مُسْتَقِيمًا فَٱتَّبِعُوهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا۟ ٱلسُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِۦ ۚ ذَٰلِكُمْ وَصَّىٰكُم بِهِۦ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾

„Și aceasta este calea Mea dreaptă, deci urmați-o” **[al-Anʿām 6:153]**.

În consecință, *„dreaptă”* poate fi o descriere explicativă, dacă definim șirāṭ ca drumul larg fără strâmbătate, deoarece acesta este tocmai drumul drept. Sau se poate spune că este o descriere restrictivă, deoarece unele căi nu sunt drepte, precum în cuvintele lui Allah:

Textul arab al pasajului integral

﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ فَٱهْدُوهُمْ إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلْجَحِيمِ ۖ وَقِفُوهُمْ إِنَّهُم مَّسْـُٔولُونَ﴾

„Conduceți-i către calea Iadului și opriți-i, căci vor fi întrebați” **[al-Ṣāffāt 37:23-24]**;

aceasta este o cale care nu este dreaptă.

Calea celor asupra cărora Allah a revărsat binecuvântarea (1).

(1) *„Calea celor asupra cărora Allah a revărsat binecuvântarea”* înseamnă drumul lor. A fost atribuit lor pentru că ei îl străbat și merg pe el. Allah îl atribuie uneori și Sieși:

Textul arab al pasajului integral

﴿وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا ۚ مَا كُنتَ
تَدْرِى مَا ٱلْكِتَٰبُ وَلَا ٱلْإِيمَٰنُ وَلَٰكِن جَعَلْنَٰهُ نُورًا
نَّهْدِى بِهِۦ مَن نَّشَآءُ مِنْ عِبَادِنَا ۚ وَإِنَّكَ لَتَهْدِىٓ إِلَىٰ صِرَٰطٍ
مُّسْتَقِيمٍ صِرَٰطِ ٱللَّهِ ٱلَّذِى لَهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى
ٱلْأَرْضِ ۗ أَلَآ إِلَى ٱللَّهِ تَصِيرُ ٱلْأُمُورُ﴾

„Și cu adevărat tu călăuzești către o cale dreaptă, calea lui Allah, Căruia Îi aparține tot ceea ce este în ceruri și pe pământ”
[al-Shūrā 42:52-53],

deoarece El este Cel care a legiferat-o și a așezat-o pentru robii Săi și pentru că ea conduce la El. Astfel, este *„calea lui Allah”* din două perspective: El a legiferat-o pentru robii Săi și ea conduce la El; și este *„calea credincioșilor”* dintr-o singură perspectivă: ei sunt cei care o străbat, în exclusivitate.

Cât despre expresia *„cei asupra cărora Allah a revărsat binecuvântarea”*, niʿmah este orice har și binefacere a lui Allah asupra robilor Săi. Orice niʿmah pe care o avem este de la Allah. Binecuvântările lui Allah sunt de două feluri: generale și speciale; iar cele speciale se împart la rândul lor într-una mai particulară și una mai generală.

Binecuvântarea generală este cea care ajunge atât la credincioși, cât și la necredincioși. De aceea, dacă cineva ne-ar întreba: are Allah binecuvântări asupra necredinciosului?

Spunem: da, însă este o binecuvântare generală, adică ceea ce menține trupurile, nu ceea ce îndreaptă religiile: mâncarea, băutura, îmbrăcămintea, locuința și altele asemenea. În acestea intră atât credinciosul, cât și necredinciosul.

Binecuvântarea specială este ceea ce îndreaptă religia: īmān-ul, cunoașterea și fapta dreaptă. Aceasta este specială credincioșilor, dar este generală în raport cu profeții, ṣiddīq-ii, martirii și cei drepți.

Însă binecuvântarea lui Allah asupra profeților și trimișilor este cea mai particulară dintre binecuvântări. Ascultă cuvintele lui Allah:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَوْلَا فَضْلُ ٱللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُۥ لَهَمَّت طَّآئِفَةٌ مِّنْهُمْ أَن
يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمْ ۖ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِن شَىْءٍ ۚ
وَأَنزَلَ ٱللَّهُ عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ وَٱلْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُن
تَعْلَمُ ۚ وَكَانَ فَضْلُ ٱللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا﴾

„Allah a coborât asupra ta Cartea și Înțelepciunea și te-a învățat ceea ce nu știai, iar harul lui Allah asupra ta a fost imens”
[al-Nisāʾ 4:113].

Această binecuvântare, cea mai particulară, nu este atinsă de ceilalți credincioși la nivelul profeților; ei sunt sub aceștia.

Cuvintele sale *„calea celor asupra cărora Allah a revărsat binecuvântarea”* sunt precum cuvintele lui Allah:

Textul arab al pasajului integral

﴿ٱهۡدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ غَيۡرِ ٱلۡمَغۡضُوبِ عَلَيۡهِمۡ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ﴾

„Călăuzește-ne pe calea dreaptă, calea celor asupra cărora ai revărsat binecuvântarea”
[al-Fātiḥah 1:6-7].

Cine sunt cei asupra cărora Allah a revărsat binecuvântarea? Allah i-a explicat prin cuvintele Sale:

Textul arab al versetului integral

﴿وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ فَأُوْلَٰٓئِكَ مَعَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِم مِّنَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ وَٱلصِّدِّيقِينَ وَٱلشُّهَدَآءِ وَٱلصَّٰلِحِينَ ۚ وَحَسُنَ أُوْلَٰٓئِكَ رَفِيقًا﴾

„Cine ascultă de Allah și de Trimis, aceia vor fi împreună cu cei asupra cărora Allah a revărsat binecuvântarea: dintre profeți, ṣiddīq-i, martiri și cei drepți”
[al-Nisāʾ 4:69].

Așadar, sunt patru categorii.

Dintre profeți (1).

(1) Profeții sunt toți cei cărora Allah le-a revelat și pe care i-a făcut profeți, iar aceștia intră în acest verset. Termenul îi cuprinde și pe trimiși, deoarece fiecare trimis este profet, dar nu fiecare profet este trimis. Astfel, *„profeții”* îi cuprinde pe trimișii dintre Ulū al-ʿAzm și pe ceilalți trimiși, precum și pe profeții care nu au

fost trimiși cu o misiune distinctă. Aceștia sunt cea mai înaltă categorie a creației.

Și ṣiddīq-ii (1).

(1) Ṣiddīqūn este pluralul lui ṣiddīq, pe tiparul faʿīl, o formă de intensitate.

Cine este, atunci, ṣiddīq-ul?

Cea mai bună explicație pentru ṣiddīq este cuvântul lui Allah:

Textul arab al versetului integral

﴿وَٱلَّذِى جَآءَ بِٱلصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِۦٓ لا أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُتَّقُونَ﴾

„Cel care a venit cu adevărul și l-a confirmat” **[al-Zumar 39:33],**

și cuvântul Său:

Textul arab al versetului integral

﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرُسُلِهِۦٓ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلصِّدِّيقُونَ صلى وَٱلشُّهَدَآءُ عِندَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ صلى وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَكَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَآ أُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَحِيمِ﴾

„Cei care cred în Allah și în trimișii Lui, aceia sunt ṣiddīq-ii” **[al-Ḥadīd 57:19].**

Cel care împlinește īmān-ul - iar īmān-ul nu se împlinește fără sinceritate în adevăr și confirmare - este ṣiddīq.

Adevărul în crez se realizează prin ikhlāṣ, iar aceasta este una dintre cele mai grele lupte pentru om. Unii dintre Salaf au spus: *„Nu m-am luptat cu sufletul meu pentru nimic așa cum m-am*

luptat pentru ikhlāṣ." Așadar, trebuie adevăr în intenție - iar aici este vorba despre crez - și ikhlāṣ pentru Allah Preaînaltul.

Adevărul în vorbire înseamnă să nu spună decât ceea ce corespunde realității, fie că este împotriva lui însuși, fie că este despre altcineva. El stă drept în dreptate față de sine și față de alții - tatăl său, mama sa, fratele său, sora sa și ceilalți.

Adevărul în fapte înseamnă ca faptele lui să corespundă cu ceea ce a adus Profetul ﷺ. Iar din adevărul faptelor face parte ca ele să izvorască din ikhlāṣ; dacă nu izvorăsc din ikhlāṣ, ele nu sunt adevărate, deoarece fapta lui contrazice ceea ce afirmă.

Așadar, ṣiddīq-ul este cel care este adevărat în crezul său, în ikhlāṣ-ul și voința sa, în cuvintele sale și în faptele sale.

Cel mai bun dintre toți ṣiddīq-ii este Abū Bakr - Allah să fie mulțumit de el - deoarece cea mai bună dintre comunități este această Ummah, iar cel mai bun din această Ummah după Profetul ei este Abū Bakr - Allah să fie mulțumit de el.

Treapta de ṣiddīqiyyah există atât pentru bărbați, cât și pentru femei. Allah spune despre ʿĪsā ibn Maryam:

Textul arab al versetului integral

﴿مَّا ٱلْمَسِيحُ ٱبْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ
ٱلرُّسُلُ وَأُمُّهُۥ صِدِّيقَةٌ ۖ كَانَا يَأْكُلَانِ ٱلطَّعَامَ ۗ ٱنظُرْ كَيْفَ
نُبَيِّنُ لَهُمُ ٱلْآيَـٰتِ ثُمَّ ٱنظُرْ أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾

„Iar mama lui era ṣiddīqah"
[al-Mā'idah 5:75].

Și despre ʿĀ'ishah - Allah să fie mulțumit de ea - se spune *„al-Ṣiddīqah, fiica lui al-Ṣiddīq"*. Allah dăruiește aceasta cui voiește dintre robii Săi.

Și martirii (1), și cei drepți (2).

(1) Despre *„martiri”* s-a spus că sunt cei uciși pe calea lui Allah, pe baza cuvintelor Sale: *„ca Allah să-i cunoască pe cei care cred și să ia dintre voi martiri”*; și s-a spus că sunt savanții, pe baza cuvintelor Sale:

Textul arab al versetului integral

﴿شَهِدَ ٱللَّهُ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ وَأُو۟لُوا۟ ٱلْعِلْمِ قَآئِمًۢا
ج
بِٱلْقِسْطِ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾

„Allah mărturisește că nu există divinitate demnă de adorare în afară de El, și îngerii, și cei înzestrați cu cunoaștere”
[Āl ʿImrān 3:18].

El i-a făcut pe savanții martori pentru ceea ce El Însuși a mărturisit despre Sine. De asemenea, savanții mărturisesc pentru trimiși că au transmis și asupra comunității că mesajul i-a fost transmis. Dacă cineva ar spune că versetul este general și îi cuprinde atât pe cei uciși pe calea lui Allah, cât și pe savanți, deoarece formularea permite ambele sensuri și nu există contradicție între ele, atunci aceasta ar fi o interpretare cuprinzătoare: îi include pe cei uciși pe calea lui Allah și pe savanții care au mărturisit unicitatea lui Allah, au mărturisit că Profetul ﷺ a transmis și au mărturisit asupra Ummah că mesajul a ajuns la ea.

(2) *„Cei drepți”* îi cuprinde pe toate cele trei categorii anterioare și pe cei aflați sub ele în rang. Profeții sunt drepți, ṣiddīq-ii sunt drepți și martirii sunt drepți. Așadar, această coordonare este de tipul menționării generalului după particular.

Cei drepți sunt cei care au împlinit dreptul lui Allah și drepturile robilor Săi, însă nu la rangurile anterioare - profeție, ṣiddīqiyyah și martiriu -, ci sub ele ca rang.

Calea pe care au adus-o trimișii este calea acestor patru categorii. Ceilalți nu merg pe ceea ce au adus trimișii.

În această formulare (1) intră și ceea ce Allah a descris despre Sine în Sūrah (2) al-Ikhlāṣ (3), care echivalează cu o treime din Qurʾān (4).

(1) Cuvintele *„intră în această formulare”* pot însemna afirmația anterioară: *„El a unit, în Numele și Atributele pe care Și le-a afirmat, negarea și afirmarea”*; și pot însemna ceea ce s-a spus mai înainte, că Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah Îl descriu pe Allah prin atributele pe care El Și le-a afirmat și prin cele cu care L-a descris Trimisul Său ﷺ. Oricare dintre cele două sensuri este intenționat, această sūrah și ceea ce urmează intră în ceea ce s-a stabilit anterior: Allah a unit, în Numele și Atributele pe care Și le-a afirmat, negarea și afirmarea, iar Ahl al-Sunnah cred în aceasta.

(2) Sūrah este un grup de versete din Cartea lui Allah delimitat, adică separat de ceea ce este înaintea lui și de ceea ce este după el, asemenea unei construcții înconjurate de un zid.

(3) Ikhlāṣ-ul unui lucru înseamnă curățarea și purificarea lui. Sūrah a fost numită astfel, după o opinie, pentru că ea cuprinde ikhlāṣ pentru Allah Preaînaltul și pentru că cel care crede în ea este mukhliṣ; astfel, ar fi *„cea care îl face sincer”* pe cititorul ei, adică omul care o citește crezând în ea a făcut ikhlāṣ pentru Allah. După altă opinie, ea este mukhlaṣah - cu lām-ul vocalizat cu fatḥah -, pentru că Allah a făcut-o exclusiv despre Sine: în ea nu a menționat nimic din legi și nici relatări despre altcineva, ci numai relatări despre Allah. Ambele explicații sunt corecte și nu există contradicție între ele.

(4) Dovada este cuvântul Profetului ﷺ către Companionii săi: *„Este oare vreunul dintre voi incapabil să citească o treime din Qurʾān într-o noapte?”* Aceasta li s-a părut greu și au spus: *„Care dintre noi poate face aceasta, o, Mesager al lui Allah?”* El a spus: *„Allah, Cel Unic, al-Ṣamad, este o treime din Qurʾān.”*[55]

55 Relatat de al-Bukhārī (5015), de la Abū Saʿīd al-Khudrī — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb Faḍāʾil al-Qurʾān, și de Muslim (811), de la Abū al-Dardāʾ — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb Ṣalāt al-Musāfirīn.

Această sūrah echivalează cu o treime din Qurʾān în răsplată, nu în părți. Este asemenea ḥadīth-ului autentic în care Profetul ﷺ a spus:

„Cine spune de zece ori: «Nu există divinitate demnă de adorare în afară de Allah, Singur, fără asociat; a Lui este stăpânirea și a Lui este lauda, iar El are putere asupra tuturor lucrurilor», este ca și cum ar fi eliberat patru persoane dintre fiii lui Ismāʿīl."

[56] Dacă cineva asupra căruia este obligatoriu să elibereze patru robi ar rosti acest dhikr de zece ori, ar fi aceasta suficient? Spunem: nu. În răsplată echivalează cu aceasta, după cum a spus Profetul ﷺ, dar egalitatea în răsplată nu presupune egalitate în părți. De aceea, dacă cineva ar citi Sūrat al-Ikhlāṣ de trei ori în ṣalāh, aceasta nu l-ar scuti de citirea al-Fātiḥah.

Savanții au spus că motivul pentru care ea echivalează cu o treime din Qurʾān este că temele Qurʾān-ului sunt trei: relatări despre Allah, relatări despre creație și legi.

Prima: relatări despre Allah. Ei au spus că Sūrat *„Spune: El este Allah, Unul"* le cuprinde.

A doua: relatări despre făpturi, precum relatările despre comunitățile trecute, despre întâmplările prezente și despre evenimentele viitoare.

A treia: legile, precum: *„împliniți ṣalāh"*, *„dați zakāh"*, *„nu asociați"* și altele asemenea.

Aceasta este cea mai bună explicație dată pentru faptul că ea echivalează cu o treime din Qurʾān.

Când El spune: *„Spune"* (1), *„El"* (2), *„Allah"* (3), *„Unul"* (4), *„Allah, al-Ṣamad"* (5).

(1) *„Spune"*: adresarea este pentru oricine poate fi adresat.

Cauza revelării acestei sūrah este relatată astfel: politeiștii i-au spus Mesagerului ﷺ: *„Descrie-ni-L pe Domnul tău"*, iar Allah a

56 Relatat de al-Bukhārī (6404), în Kitāb al-Daʿawāt, și de Muslim (2693), de la Abū Ayyūb al-Anṣārī — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Dhikr wa-l-Duʿāʾ.

revelat această sūrah[57]. S-a spus și că evreii au pretins că Allah a fost creat din cutare și cutare materie, după afirmațiile lor, iar Allah a revelat această sūrah[58]. Fie că motivul este autentic, fie că nu, când suntem întrebați orice întrebare despre Allah trebuie să spunem: *„Allah este Unul; Allah este al-Ṣamad."*

(2) *„El"* este un pronume. La ce se referă? S-a spus că se referă la Cel despre care s-a întrebat, ca și cum sensul ar fi: Cel despre care ați întrebat este Allah. Și s-a spus că este pronumele de situație, iar *„Allah"* este al doilea subiect, iar *„Unul"* este predicatul celui de-al doilea subiect. După prima analiză, *„El"* este subiectul, *„Allah"* este predicatul, iar *„Unul"* este un al doilea predicat.

(3) *„Allah"* este numele propriu al Esenței lui Allah, specific numai Lui; nimeni altcineva nu este numit astfel. Toate celelalte Nume ale lui Allah care vin după el sunt, de regulă, subordonate lui, cu rare excepții. Sensul lui *„Allah"* este al-Ilāh, iar ilāh înseamnă ma'lūh, adică Cel adorat. Hamzah a fost omisă pentru ușurare din cauza folosirii frecvente, asemenea cuvântului al-nās, al cărui original este al-unās, și asemenea expresiei *„acesta este mai bun decât acela"*, unde forma de origine este akhyar, dar hamzah a fost omisă din cauza folosirii frecvente. Allah Preaînaltul este Aḥad.

(4) *„Aḥad"* apare, în mod obișnuit, numai în negație sau, în afirmație, pentru zilele săptămânii, precum al-aḥad, al-ithnayn. Însă apare afirmativ ca descriere a Domnului Preaînalt, pentru că El este Aḥad, adică Unic în ceea ce Îi este specific în Esența Sa, Numele Sale, Atributele Sale și faptele Sale. El este Aḥad: nu are al doilea, nici egal și nici rival.

---

57 Relatat de Aḥmad (5/133), al-Wāḥidī în Asbāb al-Nuzūl (262), al-Tirmidhī (3364), al-Bayhaqī în al-Asmā' wa-l-Ṣifāt (50, 607, 608), Ibn Khuzaymah în al-Tawḥīd (45) și al-Dārimī în al-Radd ʿalā al-Jahmiyyah (28), de la Ubayy ibn Kaʿb — Allah să fie mulțumit de el. Ibn Ḥajar a spus că isnād-ul lui al-Bayhaqī este bun (Fatḥ al-Bārī, 13/356), iar al-Albānī l-a autentificat.

58 Relatat de Abū al-Shaykh în al-ʿAẓamah (86). Ediția arabă precizează că în isnād se află Yaḥyā ibn ʿAbd Allāh al-Bābultī, slab, și Abān ibn Abī ʿAyyāsh, matrūk. Al-Suyūṭī îl atribuie și lui Abū Bakr al-Samarqandī; vezi și al-Wāḥidī, Asbāb al-Nuzūl (262).

(5) *„Allah, al-Ṣamad”*: aceasta este o propoziție nouă. După ce a menționat unicitatea, a menționat ṣamadiyyah și a formulat propoziția cu ambii termeni definiți, pentru a indica restrângerea: numai Allah este al-Ṣamad.

Care este, așadar, sensul lui al-Ṣamad?

S-a spus că al-Ṣamad este Cel desăvârșit: în Cunoașterea Sa, Puterea Sa, Înțelepciunea Sa, Măreția Sa, stăpânirea Sa și în toate Atributele Sale. S-a spus și că *„Allah, al-Ṣamad”* înseamnă Cel care nu are cavitate, adică nu are intestine și nici pântece; de aceea s-a spus că îngerii sunt ṣamad, pentru că nu au cavități, nu mănâncă și nu beau. Acest sens este relatat de la Ibn ʿAbbās - Allah să fie mulțumit de amândoi[59] - și nu contrazice primul sens, fiindcă indică independența Lui de întreaga creație. S-a spus și că al-Ṣamad are sens pasiv: Cel către care se îndreaptă toate făpturile în nevoile lor, adică se întorc spre El, ajung la El și își ridică nevoile către El. El este Cel de care fiecare are nevoie.

Aceste explicații nu se contrazic între ele în ceea ce Îl privește pe Allah Preaînaltul. De aceea spunem că toate aceste sensuri sunt afirmate, deoarece între ele nu există incompatibilitate.

Îl explicăm printr-o definiție cuprinzătoare și spunem: al-Ṣamad este Cel desăvârșit în Atributele Sale, de care toate făpturile Sale au nevoie și către care se îndreaptă.

Astfel ți se limpezește sensul măreț al cuvântului al-Ṣamad: El este independent de tot ceea ce este în afară de El, desăvârșit în tot ceea ce Îl descrie, iar tot ceea ce este în afară de El are nevoie de El.

Dacă cineva ți-ar spune: Allah S-a înălțat deasupra Tronului; înseamnă oare istiwā'-ul Său asupra Tronului că are nevoie de Tron, astfel încât dacă Tronul ar fi îndepărtat El ar cădea? Răspunsul este: nu, nicidecum. Allah este al-Ṣamad, desăvârșit și fără nevoie de Tron. Dimpotrivă, Tronul, cerurile, Kursī-ul și toate făpturile au nevoie de Allah, iar Allah este independent de ele. Acest sens îl luăm din cuvântul al-Ṣamad.

59 Relatat de Ibn Abī ʿĀṣim în al-Sunnah (665), cu isnād slab, de la Ibn ʿAbbās — Allah să fie mulțumit de amândoi. Ediția arabă indică și alte relatări ale acestei explicații în al-Sunnah (673).

Dacă cineva ar întreba: Allah mănâncă sau bea? Spun: nicidecum, pentru că Allah este al-Ṣamad.

Prin aceasta înțelegem că al-Ṣamad este un cuvânt care cuprinde toate Atributele de perfecțiune ale lui Allah și, totodată, cuprinde toate însușirile de lipsă ale făpturilor, în sensul că ele au nevoie de Allah Preaînaltul.

„Nu a născut și nu S-a născut, și nimeni nu este egal cu El” (1).

(1) Aceasta întărește ṣamadiyyah și unicitatea. Spunem că este o întărire pentru că sensul se înțelege deja din ceea ce a precedat; menționarea lui îl confirmă și îl consolidează. Din cauza desăvârșirii unicității și ṣamadiyyah Sale, El nu a născut, pentru că un copil este asemenea părintelui în constituție, însușiri și chiar în asemănarea fizică.

Când Mujazziz al-Mudlijī a venit la Zayd ibn Ḥārithah și la fiul său Usāmah, amândoi erau acoperiți cu o mantie și li se vedeau picioarele. El a privit picioarele și a spus: *„Aceste picioare sunt unele din altele.”*[60] A recunoscut aceasta prin asemănare.

Din desăvârșirea unicității Sale și a ṣamadiyyah Sale: *„Nu a născut.”*

***„Nu a născut”*:** părintele are nevoie de copil pentru slujire și întreținere, ca să îl ajute când devine neputincios și ca să îi continue urmașii.

„Și nu S-a născut”, pentru că dacă ar fi fost născut ar fi fost precedat de un părinte, în timp ce El, mărit fie El, este al-Awwal, înaintea Căruia nu este nimic. El este Creatorul, iar tot ceea ce este în afară de El este creat. Cum ar putea atunci să fie născut?

Negarea faptului că El a fost născut este și mai evidentă pentru rațiuni decât negarea faptului că El ar fi părinte. De aceea nimeni nu a pretins că Allah are un părinte, iar calomniatorii au pretins că El are un părinte și au pretins că are un fiu.

60 Relatat de al-Bukhārī (6770), în Kitāb al-Farā’iḍ, și de Muslim (1459), de la ʿĀ’ishah — Allah să fie mulțumit de ea — în Kitāb al-Raḍāʿ.

Allah a negat ambele lucruri și a început prin negarea copilului din cauza importanței respingerii celor care îl pretind. El a spus chiar:

Textul arab al versetului integral

﴿مَا ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ مِن وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُۥ مِنْ إِلَٰهٍ ۚ إِذًا
لَّذَهَبَ كُلُّ إِلَٰهٍۭ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ
سُبْحَٰنَ ٱللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾

„Allah nu Și-a luat niciun copil”
[al-Mu'minūn 23:91],

nici măcar doar prin denumire. El nu a născut și nici nu Și-a luat copil. Oamenii pot lua un copil fără să-l fi născut, prin adopție, tutelă sau altfel - deși adopția juridică nu este permisă -, însă Allah Preaînaltul nu a născut și nu S-a născut. Și deoarece mintea ar putea presupune un lucru care nu este nici părinte și nici născut, dar care este totuși produs din altceva, El a înlăturat și această posibilitate spunând: *„Și nimeni nu este egal cu El.”* Dacă nimeni nu Îi este egal, rezultă că El nu este produs din altceva. *„Și nimeni nu este egal cu El”*, adică nimeni nu Îl egalează în vreunul dintre Atributele Sale.

În această sūrah există Atribute afirmative și Atribute negative.

Atributele afirmative sunt: *„Allah”*, care implică ulūhiyyah; *„Aḥad”*, care implică unicitatea; și *„al-Ṣamad”*, care implică ṣamadiyyah.

Atributele negative sunt: *„Nu a născut”*, *„nu S-a născut”* și *„nimeni nu este egal cu El”*.

Sunt, așadar, trei afirmări și trei negări; iar aceste negări implică afirmarea desăvârșirii unicității și ṣamadiyyah.

Și atributele prin care El S-a descris pe Sine în cel mai măreț verset din Cartea lui Allah (1).

(1) Cuvintele autorului *„și ceea ce S-a descris pe Sine în cel mai măreț verset din Cartea lui Allah”*: acest verset este numit Āyat al-Kursī, deoarece în el este menționat Kursī-ul:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلۡحَيُّ ٱلۡقَيُّومُۚ لَا تَأۡخُذُهُۥ سِنَةٞ وَلَا نَوۡمٞۚ لَّهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ مَن ذَا ٱلَّذِي يَشۡفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا بِإِذۡنِهِۦۚ يَعۡلَمُ مَا بَيۡنَ أَيۡدِيهِمۡ وَمَا خَلۡفَهُمۡۖ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيۡءٖ مِّنۡ عِلۡمِهِۦٓ إِلَّا بِمَا شَآءَۚ وَسِعَ كُرۡسِيُّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَۖ وَلَا يَـُٔودُهُۥ حِفۡظُهُمَاۚ وَهُوَ ٱلۡعَلِيُّ ٱلۡعَظِيمُ﴾

„Kursī-ul Său cuprinde cerurile și pământul”
[al-Baqarah 2:255].

El este cel mai măreț verset din Cartea lui Allah.

Dovada este că Profetul ﷺ l-a întrebat pe Ubayy ibn Kaʿb: *„Care verset din Cartea lui Allah este cel mai măreț?”* El i-a răspuns: *„Allah - nu există divinitate demnă de adorare în afară de El, al-Ḥayy, al-Qayyūm.”* Atunci Profetul l-a lovit ușor pe piept și a spus: *„Să-ți fie de bine cunoașterea, o, Abū al-Mundhir!”*[61]

61 Relatat de Muslim (810), de la Ubayy ibn Kaʿb — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb Ṣalāt al-Musāfirīn, capitolul despre meritul Sūrat al-Kahf și al Āyat al-Kursī.

Adică Profetul ﷺ a confirmat că acesta este cel mai măreț verset din Cartea lui Allah și că răspunsul arată cunoașterea lui Ubayy despre Cartea lui Allah Preaînaltul.

În acest ḥadīth există și dovada că părțile Qur'ān-ului se pot diferenția în virtute, așa cum arată și ḥadīth-ul despre Sūrat al-Ikhlāṣ. Aici trebuie făcută o distincție. În raport cu Cel care a rostit Qur'ān-ul, el nu se diferențiază, pentru că Cel care l-a rostit este Unul singur: Allah Preaînaltul. Dar în raport cu semnificațiile și temele sale, el se diferențiază. Sūrat al-Ikhlāṣ, care conține laudă pentru Allah Preaînaltul prin Numele și Atributele pe care le cuprinde, nu este asemenea Sūrat al-Masad, care descrie starea lui Abū Lahab. De asemenea, versetele diferă în puterea efectului și în forța stilului. Uneori găsești un verset scurt, dar care mustră puternic inima și o îndeamnă; iar alt verset este mult mai lung, dar nu cuprinde ceea ce cuprinde primul. De pildă, versetul:

Textul arab al versetului integral

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا تَدَايَنتُم بِدَيْنٍ إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى
فَٱكْتُبُوهُ ۚ وَلْيَكْتُب بَّيْنَكُمْ كَاتِبٌۢ بِٱلْعَدْلِ ۚ وَلَا يَأْبَ
كَاتِبٌ أَن يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ ٱللَّهُ ۚ فَلْيَكْتُبْ وَلْيُمْلِلِ ٱلَّذِى
عَلَيْهِ ٱلْحَقُّ وَلْيَتَّقِ ٱللَّهَ رَبَّهُۥ وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْـًٔا ۚ فَإِن
كَانَ ٱلَّذِى عَلَيْهِ ٱلْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ أَن
يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُۥ بِٱلْعَدْلِ ۚ وَٱسْتَشْهِدُواْ شَهِيدَيْنِ مِن
رِّجَالِكُمْ ۖ فَإِن لَّمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَٱمْرَأَتَانِ مِمَّن
تَرْضَوْنَ مِنَ ٱلشُّهَدَآءِ أَن تَضِلَّ إِحْدَىٰهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَىٰهُمَا
ٱلْأُخْرَىٰ ۚ وَلَا يَأْبَ ٱلشُّهَدَآءُ إِذَا مَا دُعُواْ ۚ وَلَا تَسْـَٔمُوٓاْ
أَن تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰٓ أَجَلِهِۦ ۚ ذَٰلِكُمْ أَقْسَطُ
عِندَ ٱللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَـٰدَةِ وَأَدْنَىٰٓ أَلَّا تَرْتَابُوٓاْ ۖ إِلَّآ أَن تَكُونَ

تِجَٰرَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلَّا
تَكْتُبُوهَا ۗ وَأَشْهِدُوٓا۟ إِذَا تَبَايَعْتُمْ ۚ وَلَا يُضَآرَّ كَاتِبٌ وَلَا
شَهِيدٌ ۚ وَإِن تَفْعَلُوا۟ فَإِنَّهُۥ فُسُوقٌۢ بِكُمْ ۗ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ۖ وَيُعَلِّمُكُمُ
ٱللَّهُ ۗ وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ﴾

„O, voi care credeți! Când contractați o datorie pentru un termen stabilit, scrieți-o...”
[al-Baqarah 2:282]

până la sfârșit are o temă relativ ușoară, despre tranzacțiile care au loc între oameni, și nu are același impact ca versetul:

Textul arab al versetului integral

﴿ كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ ٱلْمَوْتِ ۗ وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ
ٱلْقِيَٰمَةِ ۖ فَمَن زُحْزِحَ عَنِ ٱلنَّارِ وَأُدْخِلَ ٱلْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ
وَمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَآ إِلَّا مَتَٰعُ ٱلْغُرُورِ ﴾

„Fiecare suflet va gusta moartea, iar răsplățile voastre vă vor fi date pe deplin în Ziua Învierii. Cel care este îndepărtat de Foc și introdus în Paradis a izbândit. Viața acestei lumi nu este decât o plăcere înșelătoare”
[Āl ʿImrān 3:185].

Acesta poartă sensuri mărețe: mustrare, îndemn, încurajare și avertizare, și nu este asemenea versetului datoriei, deși versetul datoriei este mai lung.

Când El spune: *„Allah - nu există divinitate demnă de adorare în afară de El”* (1), *„al-Ḥayy”* (2), *„al-Qayyūm”* (3).

(1) În cuvintele *„Allah - nu există divinitate demnă de adorare în afară de El”*, Allah ne informează că El este Singurul în ulūhiyyah. Această propoziție exprimă restrângerea, iar metoda negației urmate de afirmare se numără printre cele mai puternice forme de restrângere.

(2) Al-Ḥayy înseamnă Cel care are viața desăvârșită, care implică toate Atributele de perfecțiune, o viață care nu a fost precedată de inexistență, nu este urmată de dispariție și nu este atinsă de nicio lipsă.

Al-Ḥayy este unul dintre Numele lui Allah, dar cuvântul poate fi folosit și pentru altcineva. Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ ٱللَّهَ فَالِقُ ٱلْحَبِّ وَٱلنَّوَىٰ ۖ يُخْرِجُ ٱلْحَىَّ مِنَ ٱلْمَيِّتِ
وَمُخْرِجُ ٱلْمَيِّتِ مِنَ ٱلْحَىِّ ۚ ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ ۖ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾

„El scoate viul din mort”
[al-Anʿām 6:95].

Însă un *„viu”* nu este asemenea altui *„viu”*, iar faptul că două lucruri împart același nume nu presupune că realitățile numite sunt identice.

(3) Al-Qayyūm este pe tiparul fayʿūl, una dintre formele de intensitate, și este derivat din qiyām.

Sensul lui al-Qayyūm este, întâi, că El Se susține prin Sine Însuși. Faptul că Se susține prin Sine presupune independența Sa de orice lucru; El nu are nevoie de mâncare, băutură sau de altceva. Ceilalți nu se susțin prin ei înșiși, ci au nevoie de Allah Preaînaltul pentru a fi creați, pregătiți și susținuți.

Din sensul lui al-Qayyūm face parte și că El susține tot ceea ce este în afară de El, după cum spune Allah:

Textul arab al versetului integral

﴿أَفَمَنْ هُوَ قَآئِمٌ عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍۭ بِمَا كَسَبَتْ ۗ وَجَعَلُوا۟ لِلَّهِ
شُرَكَآءَ قُلْ سَمُّوهُمْ ۚ أَمْ تُنَبِّـُٔونَهُۥ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِى ٱلْأَرْضِ
أَم بِظَـٰهِرٍ مِّنَ ٱلْقَوْلِ ۗ بَلْ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مَكْرُهُمْ
وَصُدُّوا۟ عَنِ ٱلسَّبِيلِ ۗ وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ فَمَا لَهُۥ مِنْ هَادٍ﴾

„Oare Cel care veghează asupra fiecărui suflet pentru ceea ce a dobândit...?”
[al-Raʿd 13:33].

Partea opusă este omisă, iar sensul este: este oare asemenea celui care nu este astfel? Cel care veghează asupra fiecărui suflet pentru ceea ce a dobândit este Allah Preaînaltul. De aceea savanții spun: al-Qayyūm este Cel care Se susține prin Sine și care susține tot ceea ce este în afară de El. Iar dacă El le susține pe toate, atunci toate celelalte se susțin prin El. Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦٓ أَن تَقُومَ ٱلسَّمَآءُ وَٱلْأَرْضُ بِأَمْرِهِۦ ۚ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ ٱلْأَرْضِ إِذَآ أَنتُمْ تَخْرُجُونَ﴾

„Și dintre Semnele Lui este că cerul și pământul stau prin porunca Lui”
[al-Rūm 30:25].

Prin urmare, El este desăvârșit în Atribute, desăvârșit în stăpânire și desăvârșit în fapte.
Aceste două Nume sunt Numele cel mai măreț prin care, atunci când Allah este chemat, El răspunde. De aceea omul ar trebui să se folosească de ele în duʿāʾ și să spună: *„O, Ḥayy! O, Qayyūm!”* Ele sunt menționate în Cartea cea nobilă în trei locuri: acesta este unul; al doilea este în Sūrat Āl ʿImrān:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْحَىُّ ٱلْقَيُّومُ﴾

„Allah - nu există divinitate demnă de adorare în afară de El, al-Ḥayy, al-Qayyūm”
[Āl ʿImrān 3:2];

iar al treilea este în Sūrat Ṭā Hā:

Textul arab al versetului integral

﴿وَعَنَتِ ٱلۡوُجُوهُ لِلۡحَيِّ ٱلۡقَيُّومِۖ وَقَدۡ خَابَ مَنۡ حَمَلَ ظُلۡمٗا﴾

„Fețele se vor smeri înaintea lui al-Ḥayy, al-Qayyūm, iar cel care poartă nedreptate va fi pierdut”
[Ṭā Hā 20:111].

Aceste două Nume cuprind perfecțiunea esențială și perfecțiunea stăpânirii: perfecțiunea esențială în *„al-Ḥayy”*, iar perfecțiunea stăpânirii în *„al-Qayyūm”*, pentru că El susține fiecare lucru și fiecare lucru se susține prin El.

„Nu-L cuprinde nici ațipeala și nici somnul” (1).

(1) Sinah este ațipeala, începutul somnului. Nu a spus doar *„nu doarme”*, deoarece somnul poate fi prin alegere, în timp ce *„a fi cuprins”* exprimă biruirea și constrângerea.
Somnul se numără printre însușirile de lipsă. Profetul ﷺ a spus:

„Allah nu doarme și nu I se cuvine să doarmă.”[62] Aceasta este o însușire negativă, iar mai înainte s-a stabilit că orice negare trebuie să implice o afirmare, anume perfecțiunea opusului. Perfecțiunea cuprinsă în *„nu-L cuprinde nici ațipeala și nici somnul”* este desăvârșirea Vieții și Qayyūmiyyah Sale. Din desăvârșirea Vieții Sale este că nu are nevoie de somn, iar din desăvârșirea Qayyūmiyyah Sale este că nu doarme. Făpturile vii au nevoie de somn tocmai din cauza imperfecțiunii lor: dorm pentru a se odihni după oboseala trecută și pentru a-și recăpăta puterea pentru munca viitoare. Iar pentru că oamenii Paradisului vor avea o viață desăvârșită, ei nu vor dormi, după cum arată relatările autentice.

62 Relatat de Muslim (179), de la Abū Mūsā al-Ashʿarī — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Īmān, capitolul despre cuvântul Profetului ﷺ: „Allah nu doarme și nu I se cuvine să doarmă.”

Dacă cineva ar spune: somnul este o perfecțiune la om; dacă omul nu doarme, este considerat bolnav. Răspundem: și mâncatul este o perfecțiune la om, iar dacă omul nu mănâncă este considerat bolnav. Dar aceasta este perfecțiune dintr-o perspectivă și lipsă din alta: perfecțiune pentru că arată sănătatea și buna funcționare a trupului, dar lipsă pentru că trupul are nevoie de ea. În realitate, din acest punct de vedere este o lipsă. Prin urmare, nu orice perfecțiune relativă a făpturii este perfecțiune pentru Creator, după cum nici orice perfecțiune a Creatorului nu este perfecțiune pentru făptură. Kibriyāʾ - măreția trufașă - este perfecțiune pentru Creator și lipsă pentru făptură; iar mâncatul, băutul și somnul sunt, într-un anumit sens, perfecțiune pentru făptură, dar lipsă pentru Creator. De aceea Allah spune despre Sine:

Textul arab al versetului integral

﴿قُلْ أَغَيْرَ ٱللَّهِ أَتَّخِذُ وَلِيًّا فَاطِرِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ ۗ قُلْ إِنِّىٓ أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ ۖ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾

„El hrănește și nu este hrănit”
[al-Anʿām 6:14].

„Ale Lui sunt cele din ceruri și cele de pe pământ” (1).

(1) În expresia *„Ale Lui sunt cele din ceruri și cele de pe pământ”*, *„ale Lui”* este predicat anticipat, iar *„cele”* este subiect întârziat. Propoziția exprimă astfel restrângerea prin anticiparea a ceea ce, în mod obișnuit, ar veni după. Lām-ul din *„ale Lui”* este lām-ul stăpânirii: o stăpânire deplină, fără rival. *„Cele din ceruri”* cuprinde îngerii, Paradisul și alte lucruri pe care nu le cunoaștem; iar *„cele de pe pământ”* cuprinde toate făpturile, animate și neanimate.

Pluralul *„ceruri”* arată că cerurile sunt mai multe, iar aceasta este realitatea. Qurʾān-ul declară că sunt șapte:

Textul arab al versetului integral

﴿قُلْ مَن رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ ٱلسَّبْعِ وَرَبُّ ٱلْعَرْشِ ٱلْعَظِيمِ﴾

„Spune: Cine este Domnul celor șapte ceruri și Domnul Tronului măreț?”
[al-Muʾminūn 23:86].

Qurʾān-ul indică și că pământurile sunt șapte, fără să o spună aici explicit, iar Sunnah o declară în mod expres. Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ سَبْعَ سَمَٰوَٰتٍ وَمِنَ ٱلْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ
يَتَنَزَّلُ ٱلْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ
وَأَنَّ ٱللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَىْءٍ عِلْمًۢا﴾

„Allah este Cel care a creat șapte ceruri și, dintre pământ, tot atâtea”
[al-Ṭalāq 65:12],

adică asemenea lor ca număr, nu ca însușire. Iar Profetul ﷺ a spus:

„Cine ia pe nedrept o palmă de pământ va fi înconjurat cu ea în Ziua Învierii din șapte pământuri.”[63]

„Cine este acela” (1) *„care poate mijloci”* (2) *„la El”* (3) *„decât cu permisiunea Lui?”* (4)

(1) Man dhā este o construcție interogativă. Sau putem spune că man este pronumele interogativ, iar dhā nu are funcție sintactică aici. Nu este corect ca dhā să fie pronume relativ în

63 Relatat de al-Bukhārī (2452), în Kitāb al-Maẓālim, și de Muslim (1610), de la Saʿīd ibn Zayd — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Musāqāh.

această construcție, deoarece sensul ar deveni *„cine este cel care cel care?”*, ceea ce nu este corect.
(2) Shafāʿah, în limbă, înseamnă transformarea lucrului impar în pereche. Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَٱلشَّفْعِ وَٱلْوَتْرِ﴾

„Pe pereche și pe impar”
[al-Fajr 89:3].

În terminologia religioasă, ea înseamnă mijlocirea pentru altcineva pentru a-i aduce un folos sau a îndepărta de la el un rău. De pildă, mijlocirea Profetului ﷺ pentru oamenii aflați în locul adunării, ca să înceapă judecata între ei, este o mijlocire pentru îndepărtarea unui rău; iar mijlocirea lui pentru oamenii Paradisului ca să intre în el este o mijlocire pentru dobândirea unui folos.

(3) Adică la Allah.

(4) Adică numai cu permisiunea pe care El i-o dă. Aceasta afirmă existența mijlocirii, însă cu condiția ca Allah să o permită. Motivul este că dacă mijlocirea nu ar exista deloc, excepția *„decât cu permisiunea Lui”* ar fi inutilă și fără folos.

Menționarea ei după cuvintele *„Ale Lui sunt cele din ceruri și cele de pe pământ”* arată că această stăpânire, care Îi aparține exclusiv lui Allah Preaînaltul, este o stăpânire cu autoritate deplină: nimeni nu poate dispune de nimic, nici măcar prin shafāʿah, care este un lucru bun, decât cu permisiunea lui Allah. Aceasta face parte din desăvârșirea Rubūbiyyah și a autorității Sale Preaînaltului.

Această propoziție mai arată că Allah are idhn - permisiune. În limbă, idhn înseamnă înștiințare, după cum spune Allah:

Textul arab al versetului integral

﴿وَأَذَٰنٌ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦٓ إِلَى ٱلنَّاسِ يَوْمَ ٱلْحَجِّ ٱلْأَكْبَرِ
أَنَّ ٱللَّهَ بَرِىٓءٌ مِّنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ۙ وَرَسُولُهُۥ ۚ فَإِن تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ
لَّكُمْ ۖ وَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِى ٱللَّهِ ۗ وَبَشِّرِ
ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾

„Și o înștiințare din partea lui Allah și a Trimisului Său” **[al-Tawbah 9:3]**,

adică o informare din partea lui Allah și a Trimisului Său. Așadar, *„cu permisiunea Lui”* înseamnă prin înștiințarea Sa că El este mulțumit de aceasta.

Pentru shafāʿah există și alte condiții. Dintre ele: Allah să fie mulțumit de mijlocitor și de cel pentru care se mijlocește. Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ
ٱرْتَضَىٰ وَهُم مِّنْ خَشْيَتِهِۦ مُشْفِقُونَ﴾

„Ei nu mijlocesc decât pentru cel de care El este mulțumit” **[al-Anbiyāʾ 21:28]**

și spune:

Textul arab al versetului integral

﴿يَوْمَئِذٍ لَّا تَنفَعُ ٱلشَّفَـٰعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ ٱلرَّحْمَـٰنُ وَرَضِىَ لَهُۥ قَوْلًا﴾

„În ziua aceea mijlocirea nu va folosi decât celui căruia al-Raḥmān îi va permite și al cărui cuvânt Îi va fi plăcut” **[Ṭā Hā 20:109]**.

Există și un verset care reunește cele trei condiții:

Textul arab al versetului integral

﴿وَكَم مِّن مَّلَكٍ فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ لَا تُغْنِى شَفَـٰعَتُهُمْ شَيْـًٔا إِلَّا مِنۢ بَعْدِ أَن يَأْذَنَ ٱللَّهُ لِمَن يَشَآءُ وَيَرْضَىٰٓ﴾

„Câți îngeri sunt în ceruri a căror mijlocire nu folosește la nimic decât după ce Allah îi permite cui voiește și este mulțumit” **[al-Najm 53:26]**,

adică este mulțumit de mijlocitor și de cel pentru care se mijlocește, deoarece omiterea complementului indică generalitatea.

Dacă cineva întreabă: care este folosul mijlocirii dacă Allah Preaînaltul știe deja că cel pentru care se mijlocește va fi salvat?

Răspunsul este că Allah Preaînaltul îi permite celui care mijlocește să mijlocească pentru a-l onora pe el și pentru ca acesta să dobândească al-maqām al-maḥmūd.

„El știe ceea ce este înaintea lor și ceea ce este în urma lor” (1), *„iar ei nu cuprind nimic”* (2).

(1) Cunoașterea este perceperea sigură a unui lucru așa cum este el. Allah Preaînaltul știe ceea ce este *„înaintea lor”*, adică viitorul, și ceea ce este *„în urma lor”*, adică trecutul. Cuvântul mā se numără printre formele generalității: el cuprinde orice trecut și

orice viitor și cuprinde atât ceea ce ține de faptele Lui, cât și ceea ce ține de faptele creației.

(2) Pronumele din *„ei nu cuprind”* se referă la creația indicată de cuvintele *„Ale Lui sunt cele din ceruri și cele de pe pământ”*. Adică cei din ceruri și de pe pământ nu cuprind nimic din Cunoașterea lui Allah decât ceea ce El voiește.

„Din Cunoașterea Lui” (1), *„decât ceea ce voiește”* (2). *„Kursī-ul Lui cuprinde”* (3) *„cerurile și pământul”* (4).

(1) Expresia *„din Cunoașterea Lui”* poate însemna cunoașterea Esenței și Atributelor Sale: adică noi nu cunoaștem nimic despre Allah, Esența și Atributele Lui, decât ceea ce El a voit să ne învețe. Și poate însemna că ʿilm are aici sensul de maʿlūm, adică *„din ceea ce El cunoaște”*: ei nu cuprind nimic din lucrurile cunoscute de El decât ceea ce El voiește. Ambele sensuri sunt corecte; iar al doilea poate fi considerat mai cuprinzător, pentru că în lucrurile cunoscute de El intră Cunoașterea Sa despre Sine, despre Atributele Sale și despre orice altceva.

(2) Adică numai ceea ce El voiește din ceea ce i-a învățat. Allah Preaînaltul ne-a învățat multe lucruri despre Numele și Atributele Sale, despre hotărârile Sale cosmice și despre legile Sale religioase, însă acest *„mult”* este puțin în comparație cu tot ceea ce El cunoaște. Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلرُّوحِ ۖ قُلِ ٱلرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّى وَمَآ أُوتِيتُم مِّنَ ٱلْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾

„Te întreabă despre rūḥ. Spune: rūḥ-ul ține de porunca Domnului meu, iar vouă nu vi s-a dat din cunoaștere decât puțin” **[al-Isrāʾ 17:85]**.

(3) *„A cuprins”* înseamnă că Kursī-ul Său înconjoară cerurile și pământul și este mai mare decât ele, deoarece dacă nu ar fi mai mare nu le-ar putea cuprinde.

(4) Despre Kursī, Ibn ʿAbbās - Allah să fie mulțumit de amândoi - a spus: *„Este locul celor două Picioare ale lui Allah Preaînaltul."*[64] El nu este Tronul; Tronul este mai mare decât Kursī-ul. S-a relatat de la Profetul ﷺ că cele șapte ceruri și cele șapte pământuri, în comparație cu Kursī-ul, sunt ca un inel aruncat într-un câmp pustiu, iar superioritatea Tronului față de Kursī este precum superioritatea acelui câmp față de acel inel.[65]

Aceasta arată măreția acestor făpturi, iar măreția făpturii indică măreția Creatorului.

„Păstrarea lor nu Îl obosește" (1), *„iar El este al-ʿAliyy"* (2).

(1) Adică păstrarea cerurilor și a pământului nu Îl îngreunează și nu Îl împovărează.

Aceasta se numără printre Atributele negate, iar Atributul afirmativ pe care îl implică această negare este desăvârșirea Puterii, Cunoașterii, Forței și Milei.

(2) Al-ʿAliyy este pe tiparul faʿīl și este un adjectiv asemănător [șifah mushabbahah], deoarece înălțimea Lui Preaînaltul este inseparabilă de Esența Sa. Diferența dintre șifah mushabbahah și participiul activ este că participiul activ poate desemna o stare apărută, care poate dispărea, pe când șifah mushabbahah desemnează o însușire stabilă, de care cel descris nu se separă.

Înălțimea lui Allah Preaînaltul este de două feluri: înălțimea Esenței și înălțimea Atributelor.

Înălțimea Esenței înseamnă că El, prin Esența Sa, este deasupra tuturor lucrurilor; nimic nu este deasupra Lui și nimic nu este la nivelul Lui.

---

64 Relatat de ʿAbd Allāh ibn Aḥmad în al-Sunnah (586), Ibn Abī Shaybah în al-ʿArsh (61), Ibn Khuzaymah în al-Tawḥīd (248), al-Ḥākim în al-Mustadrak (2/282) și al-Dāraquṭnī în al-Ṣifāt (36), mawqūf de la Ibn ʿAbbās. Al-Ḥākim l-a declarat autentic după condițiile celor doi Shaykhi, iar al-Dhahabī a fost de acord; al-Albānī a declarat isnād-ul autentic în Mukhtaṣar al-ʿUluww (45).

65 Relatat de Ibn Abī Shaybah în al-ʿArsh (58) și de al-Bayhaqī în al-Asmāʾ wa-l-Ṣifāt (862), de la Abū Dharr — Allah să fie mulțumit de el. Ibn Mardawayh este citat prin Ibn Kathīr (1/309). Al-Albānī l-a declarat autentic în al-Silsilah al-Ṣaḥīḥah (109).

Înălțimea Atributelor este ceea ce indică vorbele lui Allah:

Textul arab al versetului integral

﴿لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْآخِرَةِ مَثَلُ ٱلسَّوْءِ ۖ صلے وَلِلَّهِ ٱلْمَثَلُ ٱلْأَعْلَىٰ ۚ ج وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾

„Iar lui Allah Îi aparține pilda cea mai înaltă”
[al-Naḥl 16:60],

adică toate Atributele Sale sunt cele mai înalte și nu există în ele nicio lipsă, sub nicio formă.

„Al-ʿAẓīm” (1).

(1) Al-ʿAẓīm este de asemenea o șifah mushabbahah. Sensul este: Cel care posedă ʿaẓamah, adică măreția, puterea, kibriyāʾ și alte sensuri cunoscute pe care le cuprinde acest cuvânt.

Acest verset cuprinde cinci dintre Numele lui Allah: Allah, al-Ḥayy, al-Qayyūm, al-ʿAliyy și al-ʿAẓīm.

Și cuprinde douăzeci și șase dintre Atributele lui Allah, dintre care cinci sunt Atributele cuprinse în aceste Nume.

Al șaselea: faptul că numai El posedă ulūhiyyah.

Al șaptelea: negarea aținelii și somnului în privința Lui, datorită desăvârșirii Vieții și Qayyūmiyyah Sale.

Al optulea: generalitatea stăpânirii Sale, din cuvintele: *„Ale Lui sunt cele din ceruri și cele de pe pământ.”*

Al nouălea: unicitatea lui Allah Preaînaltul în stăpânire; o deducem din anticiparea predicatului.

Al zecelea: puterea și desăvârșirea autorității Sale, din cuvintele: *„Cine este acela care poate mijloci la El decât cu permisiunea Lui?”*

Al unsprezecelea: afirmarea lui ʿindiyyah - faptul de a fi *„la El”* -, iar aceasta arată că El nu este în orice loc; prin urmare, aici există o respingere a ḥulūliyyah.

Al doisprezecelea: afirmarea permisiunii, din cuvintele: *„decât cu permisiunea Lui.”*

Al treisprezecelea: generalitatea Cunoașterii lui Allah Preaînaltul, din cuvintele: *„El știe ceea ce este înaintea lor și ceea ce este în urma lor."*

Al paisprezecelea și al cincisprezecelea: Allah Preaînaltul nu uită ceea ce a trecut, din cuvintele *„ceea ce este în urma lor"*, și nu este ignorant față de ceea ce urmează, din cuvintele *„ceea ce este înaintea lor"*.

Al șaisprezecelea: desăvârșirea măreției lui Allah, deoarece creația este neputincioasă să Îl cuprindă.

Al șaptesprezecelea: afirmarea Kursī-ului, care este locul celor două Picioare.

Al nouăsprezecelea, al douăzecilea și al douăzeci și unulea: afirmarea măreției, forței și puterii, din cuvintele *„Kursī-ul Lui cuprinde cerurile și pământul"*, deoarece măreția făpturii indică măreția Creatorului.

Al douăzeci și doilea, al douăzeci și treilea și al douăzeci și patrulea: desăvârșirea Cunoașterii, Milei și păstrării Sale, din cuvintele *„păstrarea lor nu Îl obosește"*.

Al douăzeci și cincilea: afirmarea înălțimii lui Allah, din cuvintele *„iar El este al-ʿAliyy"*. Madhhab-ul Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah este că Allah Preaînaltul este înălțat prin Esența Sa și că înălțimea Lui se numără printre Atributele esențiale, veșnice fără început și fără sfârșit.

Două grupuri i-au contrazis pe Ahl al-Sunnah în aceasta: un grup a spus că Allah, prin Esența Sa, este în orice loc; iar un alt grup a spus că Allah nu este nici deasupra lumii, nici sub lume, nici în lume, nici la dreapta, nici la stânga, nici separat de lume și nici unit cu ea.

Cei care au spus că El este în orice loc s-au folosit de cuvintele lui Allah:

Textul arab al versetului integral

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ
مَا يَكُونُ مِن نَّجْوَىٰ ثَلَـٰثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا
هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَآ أَدْنَىٰ مِن ذَٰلِكَ وَلَآ أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ
أَيْنَ مَا كَانُوا۟ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا۟ يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ إِنَّ ٱللَّهَ
بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾

„Nu există nicio conversație secretă între trei fără ca El să fie al patrulea dintre ei, nici între cinci fără ca El să fie al șaselea dintre ei, nici mai puțini de atât și nici mai mulți fără ca El să fie cu ei oriunde s-ar afla”
[al-Mujādilah 58:7].

Și s-au folosit de cuvintele Sale:

Textul arab al versetului integral

﴿هُوَ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ ۚ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِى ٱلْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنزِلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ۖ وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ ۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾

„El este Cel care a creat cerurile și pământul în șase zile, apoi S-a înălțat deasupra Tronului. El știe ceea ce intră în pământ și ceea ce iese din el, ceea ce coboară din cer și ceea ce urcă în el; și El este cu voi oriunde v-ați afla, iar Allah vede tot ceea ce faceți” **[al-Ḥadīd 57:4].**

Potrivit lor, El nu este înălțat prin Esența Sa, ci înălțimea este numai înălțimea Atributelor.

Cei care spun că nu poate fi descris printr-o direcție au spus: dacă L-am descrie astfel, ar fi un corp, iar corpurile sunt asemănătoare; aceasta ar implica tamthīl. Din acest motiv ei neagă că Allah ar fi într-o anumită direcție.

Noi răspundem ambelor grupuri din două perspective.

Prima: invalidarea argumentelor lor.

A doua: stabilirea contrariului afirmației lor prin dovezi decisive.

1. În ce privește prima perspectivă, celor care pretind că Allah, prin Esența Sa, este în orice loc le spunem: afirmația voastră este falsă; revelația și rațiunea o resping.

În ce privește revelația: Allah Preaînaltul a afirmat despre Sine că El este al-ʿAliyy, iar versetul pe care l-ați folosit nu indică ceea ce susțineți, deoarece maʿiyyah nu implică ḥulūl într-un loc. Nu

vezi că arabii spun *„luna este cu noi”*, deși locul ei este pe cer? Un om spune *„soția mea este cu mine”*, în timp ce el se află în răsărit și ea în apus. Un comandant le spune soldaților: *„Mergeți la luptă, iar eu sunt cu voi”*, în timp ce el se află în camera de comandă, iar ei pe câmpul de luptă. Așadar, maʿiyyah nu presupune niciodată că unul trebuie să se afle în același loc cu cel cu care este. Sensul maʿiyyah se determină după lucrul la care este adăugată. Uneori spunem: *„acesta este lapte cu apă”*, iar această maʿiyyah implică amestec. Un om spune *„bunurile mele sunt cu mine”*, deși ele se află în casa lui și nu sunt lipite de el; iar dacă le poartă asupra sa spune tot *„bunurile mele sunt cu mine”*, de data aceasta fiind în contact cu el. Cuvântul este același, dar sensul lui diferă în funcție de contextul în care este adăugat. Astfel spunem că maʿiyyah lui Allah Preaînaltul cu făpturile Sale este potrivită Măreției Sale, asemenea tuturor Atributelor Sale: este o maʿiyyah reală și deplină, iar El este deasupra cerului.

Cât despre dovada rațională împotriva lor, spunem: dacă afirmi că Allah este cu tine în orice loc, rezultă consecințe false.

Prima: ar rezulta fie multiplicarea, fie divizarea, iar aceasta este fără îndoială o consecință falsă. Falsitatea consecinței arată falsitatea premisei care o implică.

A doua: dacă spui că El este cu oamenii în locurile lor, ar rezulta că El crește odată cu creșterea numărului oamenilor și scade odată cu scăderea lor.

A treia: ar rezulta să nu Îl declari mai presus de locurile murdare. Dacă spui că Allah este cu tine în timp ce ești în latrină, aceasta ar constitui una dintre cele mai grave denigrări la adresa lui Allah Preaînaltul.

Prin aceasta devine limpede că afirmația lor contrazice atât revelația, cât și rațiunea și că Qurʾān-ul nu o indică în niciun fel: nici prin dalālat al-muṭābaqah, nici prin dalālat al-taḍammun și nici prin dalālat al-iltizām.

2. Cât despre celălalt grup, le spunem:

În primul rând, negarea voastră a direcției implică negarea Domnului Preaînaltul, deoarece nu cunoaștem nimic care să nu fie nici deasupra lumii, nici sub ea, nici la dreapta, nici la stânga,

nici unit și nici separat, în afară de inexistență. De aceea unii savanți au spus: *„Dacă ni s-ar cere să descriem inexistența, nu am găsi o descriere mai exactă a ei decât aceasta."*

În al doilea rând, spuneți: afirmarea direcției implică tajsīm. Noi discutăm cu voi tocmai termenul *„corp"*.

Ce este acest *„corp"* din cauza căruia îi îndepărtați pe oameni de afirmarea Atributelor lui Allah?

Dacă prin corp înțelegeți ceva alcătuit din părți care au nevoie unele de altele și care nu poate exista decât prin reunirea acelor părți, noi nu afirmăm aceasta și spunem că Allah nu este *„corp"* în acest sens. Iar cine pretinde că afirmarea înălțimii Lui implică un asemenea corp nu a făcut decât o afirmație lipsită de dovadă; este suficient să spunem: nu o acceptăm.

Dar dacă prin corp înțelegeți o esență existentă prin sine, descrisă cu ceea ce i se potrivește, atunci afirmăm aceasta și spunem: Allah Preaînaltul are o Esență, există prin Sine și este descris cu Atributele perfecțiunii. Aceasta este ceea ce știe orice om.

Prin aceasta se arată falsitatea celor care au afirmat că Allah, prin Esența Sa, este în orice loc, precum și a celor care au spus că Allah Preaînaltul nu este nici deasupra lumii, nici sub ea, nici unit cu ea și nici separat de ea. Noi spunem: El S-a înălțat deasupra Tronului Său, Preaputernicul și Mărețul.

Dovezile înălțimii, prin care se stabilește contrariul afirmației acestor două grupuri și se afirmă ceea ce spun Ahl al-Sunnah wa-l -Jamāʿah, sunt atât de multe încât exemplele lor individuale nu pot fi cuprinse. Tipurile lor sunt cinci: Cartea, Sunnah, ijmāʿ, rațiunea și fiṭrah.

În Cartea lui Allah, dovezile pentru înălțimea lui Allah Preaînaltul apar în diferite forme: afirmarea explicită a înălțimii și a faptului că El este deasupra, urcarea lucrurilor către El, coborârea lor de la El și altele asemenea.

În Sunnah este la fel: formele dovezilor sunt diverse, iar cele trei tipuri ale Sunnah - cuvintele, faptele și aprobările Profetului ﷺ - concordă în afirmarea înălțimii lui Allah prin

Esența Sa. Înălțimea lui Allah prin Esența Sa este stabilită prin cuvintele Mesagerului ﷺ, faptele lui și aprobările lui.

În privința ijmāʿ-ului: musulmanii, înainte de apariția acestor grupuri inovatoare, au avut consens că Allah Preaînaltul este deasupra Tronului Său, deasupra creației Sale.

Shaykh al-Islām a spus: *„Nu există în Cuvântul lui Allah, în cuvintele Trimisului Său, în cuvintele Companionilor sau ale celor care i-au urmat cu excelență nimic care să indice, nici explicit și nici aparent, că Allah Preaînaltul nu este deasupra Tronului și nu este deasupra cerului. Dimpotrivă, toate cuvintele lor concordă că Allah este deasupra tuturor lucrurilor."*

În privința rațiunii, spunem: oricine știe că înălțimea este un Atribut de perfecțiune. Iar dacă este un Atribut de perfecțiune, trebuie să fie afirmat pentru Allah, pentru că Allah este descris cu Atributele perfecțiunii. Spunem de asemenea: fie Allah este deasupra, fie este dedesubt, fie este la același nivel cu creația. A fi dedesubt și a fi la același nivel sunt imposibile: a fi dedesubt este lipsă prin sensul său, iar a fi la același nivel este lipsă pentru că implică asemănarea și egalarea cu făptura. Nu rămâne decât înălțimea. Acesta este încă un mod al argumentului rațional.

În privința fiṭrah, spunem: nu există om care să spună *„O, Domnul meu!"* fără să găsească în inima lui, în mod necesar, orientarea către înălțime.

Astfel, cele cinci tipuri de dovezi concordă.

Cât despre înălțimea Atributelor, asupra acesteia există consens între toți cei care practică sau se numesc musulmani.

Al douăzeci și șaselea: afirmarea măreției lui Allah Preaînaltul, din cuvântul *„al-ʿAẓīm"*.

De aceea, cel care citește acest verset într-o noapte va avea neîncetat de la Allah un păzitor, iar un shayṭān nu se va apropia de el până dimineața (1). Iar cuvântul Lui Preaînaltul (2)...

(1) Aceasta este o parte dintr-un ḥadīth relatat de al-Bukhārī de la Abū Hurayrah - Allah să fie mulțumit de el - în povestea în care Profetul ﷺ l-a pus să păzească bunurile de ṣadaqah, iar shayṭān a luat din ele și i-a spus lui Abū Hurayrah:

„Când te așezi în pat, citește Āyat al-Kursī - «Allah, nu există divinitate demnă de adorare în afară de El, al-Ḥayy, al-Qayyūm» - până la sfârșitul versetului. Atunci vei avea neîncetat de la Allah un păzitor și niciun shayṭān nu se va apropia de tine până dimineața."

Abū Hurayrah i-a povestit Profetului ﷺ, iar el a spus: *„Ți-a spus adevărul, deși este un mare mincinos."*[66]

(2) Acesta este coordonat cu *«Sūrah»* din cuvântul autorului: *«ceea ce El a descris despre Sine în Sūrat al-Ikhlāṣ».*

«El este Cel Dintâi și Cel de pe Urmă, Cel de Deasupra și Cel Lăuntric» (1).

(1) Al-Awwal, al-Ākhir, al-Ẓāhir și al-Bāṭin: acestea sunt patru Nume, toate aflate în opoziție pereche în raport cu timpul și cu locul; ele arată cuprinderea lui Allah, Preaînaltul, asupra tuturor lucrurilor, la început și la sfârșit, precum și în privința locului. Așadar, în ele există cuprindere temporală și cuprindere spațială.

Al-Awwal: Profetul ﷺ l-a explicat prin cuvântul: *«Cel înaintea Căruia nu este nimic»*[67].

Aici, afirmația a fost explicată prin negație, astfel încât acest Atribut afirmativ a fost exprimat printr-un Atribut negativ. Am menționat mai înainte că Atributele afirmative sunt mai desăvârșite și mai numeroase; atunci de ce s-a făcut aceasta?

Spunem: Profetul ﷺ l-a explicat astfel pentru a întări întâietatea, adică pentru a arăta că este absolută. Nu este o întâietate relativă, despre care s-ar putea spune: acesta este primul în raport cu ceea ce vine după el, deși există altceva

66 Ediția arabă trimite la takhrīj-ul menționat anterior (p. 137); este relatarea lui Abū Hurayrah despre Āyat al-Kursī și Shayṭān, menționată la al-Bukhārī (2311).

67 Relatat de Muslim (2713), de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Dhikr wa-l-Duʿāʾ, în duʿāʾ-ul de la culcare.

înaintea lui. De aceea, explicarea printr-o formulare negativă este mai clară în indicarea generalității în privința precedenței temporale.

Al-Ākhir: Profetul ﷺ l-a explicat prin cuvântul: *«Cel după Care nu este nimic»*. Să nu se creadă că aceasta ar indica un capăt al ultimătății Sale, pentru că există lucruri dintre creaturi care sunt veșnice, precum Paradisul și Focul. Prin urmare, sensul lui al-Ākhir este că El cuprinde toate lucrurile și că ultimătatea Lui nu are sfârșit.

Al-Ẓāhir: provine din ẓuhūr, adică înălțime. Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿هُوَ ٱلَّذِىٓ أَرۡسَلَ رَسُولَهُۥ بِٱلۡهُدَىٰ وَدِينِ ٱلۡحَقِّ لِيُظۡهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ وَلَوۡ كَرِهَ ٱلۡمُشۡرِكُونَ﴾

«El este Cel care l-a trimis pe Trimisul Său cu călăuzirea și religia adevărului, pentru a o face deasupra tuturor religiilor» **[al-Tawbah 9:33]**,

adică pentru a o înălța. De aici și *«spatele»* animalului, pentru că este partea înaltă a lui; și cuvântul Lui Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿فَمَا ٱسۡطَٰعُوٓاْ أَن يَظۡهَرُوهُ وَمَا ٱسۡتَطَٰعُواْ لَهُۥ نَقۡبًا﴾

«Nu au putut să se urce peste el» **[al-Kahf 18:97]**,

adică să ajungă deasupra lui. Profetul ﷺ l-a explicat prin: *«Cel deasupra Căruia nu este nimic»*. Așadar, El este deasupra tuturor lucrurilor.

Al-Bāṭin: Profetul ﷺ l-a explicat prin cuvântul: *«Cel dincolo de Care nu este nimic»*. Aceasta este o exprimare care indică deplina Lui cuprindere asupra tuturor lucrurilor. Sensul este că, împreună cu înălțimea Lui, mărit fie El, El este al-Bāṭin; înălțimea Lui nu

contrazice apropierea Lui. Prin urmare, al-Bāṭin este apropiat ca sens de al-Qarīb.
Privește aceste patru Nume: vei vedea că sunt aflate în opoziție pereche și că toate sunt predicate ale aceluiași subiect, dar prin intermediul conjuncției. Predicarea prin conjuncție este mai puternică decât predicarea fără conjuncție. De pildă:

Textul arab al pasajului integral

﴿وَهُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلْوَدُودُ ذُو ٱلْعَرْشِ ٱلْمَجِيدُ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ﴾

«Și El este al-Ghafūr, al-Wadūd, Stăpânul Tronului, al-Majīd, Cel care face ceea ce voiește»
[al-Burūj 85:14-16];

acestea sunt predicate multiple fără conjuncție. Uneori însă Numele și Atributele lui Allah vin unite prin *«și»*, iar folosul acesteia este:

În primul rând: întărirea a ceea ce precede, deoarece atunci când coordonezi ceva cu ceea ce a fost înainte, faci din ceea ce precede un element de sine stătător, iar ceea ce este de sine stătător este stabil.
În al doilea rând: indicarea reunirii, fără ca aceasta să implice multiplicarea Celui descris. Nu vezi cuvântul lui Allah:

Textul arab al pasajului integral

﴿سَبِّحِ ٱسْمَ رَبِّكَ ٱلْأَعْلَى ٱلَّذِى خَلَقَ فَسَوَّىٰ وَٱلَّذِى قَدَّرَ فَهَدَىٰ﴾

«Slăvește Numele Domnului tău, Cel Preaînalt, Cel care a creat și a desăvârșit, și Cel care a hotărât și a călăuzit»
[al-Aʿlā 87:1-3]?

Cel Preaînalt, care a creat și a desăvârșit, este același care a hotărât și a călăuzit.

Dacă spui: se știe că al-ʿaṭf, coordonarea, implică o diferență între cele coordonate.

Răspunsul este: da, dar diferența este uneori între entități și alteori între atribute. Aici este o diferență de atribute. Ba chiar diferența poate fi numai de expresie, nu de sens, precum în versul poetului:

«Și a socotit vorba ei drept minciună și neadevăr.»

Al-mayn înseamnă tot minciună, și totuși poetul l-a coordonat cu *«minciună»* din cauza diferenței de expresie, în timp ce sensul este același. Așadar, diferența poate fi de entitate, de sens sau de expresie. Dacă spui: *«Au venit Zayd, ʿAmr, Bakr și Khālid»*, diferența este între persoane. Dacă spui: *«A venit Zayd, cel generos, cel viteaz și cel învățat»*, diferența este între atribute. Iar dacă spui: *«Acest ḥadīth este kadhb, mayn»*, diferența este numai de expresie.

Din acest verset nobil aflăm afirmarea a patru Nume ale lui Allah: al-Awwal, al-Ākhir, al-Ẓāhir și al-Bāṭin.

Și aflăm din el cinci Atribute: întâietatea, ultimătatea, înălțimea, lăuntricitatea și generalitatea Cunoașterii.

Iar din reunirea acestor Nume aflăm cuprinderea lui Allah Preaînaltul asupra tuturor lucrurilor în timp și în loc, deoarece uneori din reunirea mai multor Atribute rezultă un Atribut suplimentar.

Dacă cineva ar spune: aceste Nume sunt inseparabile, în sensul că dacă spui al-Awwal trebuie neapărat să spui al-Ākhir, sau este permis să le menționezi separat?

Ceea ce pare corect este că Numele opuse în perechi sunt inseparabile. Dacă spui al-Awwal, spune și al-Ākhir; iar dacă spui al-Ẓāhir, spune și al-Bāṭin, pentru a nu se pierde sensul opoziției care indică deplina cuprindere.

«Și El este Cunoscător al tuturor lucrurilor» (1).

(1) Aceasta completează cele patru Atribute precedente, adică: împreună cu toate acestea, El cunoaște toate lucrurile.

Aceasta este una dintre formulele de generalitate în care nu a intrat niciodată vreo excepție. Generalitatea cuprinde acțiunile Lui și acțiunile robilor, lucrurile generale și cele particulare; El știe ceea ce se petrece și ceea ce se va petrece; cuprinde ceea ce este necesar, posibil și imposibil. Cunoașterea lui Allah Preaînaltul este vastă, cuprinzătoare, înconjurătoare, fără nicio excepție. Cunoașterea Lui despre ceea ce este necesar este, de pildă, Cunoașterea Sa despre Sine și despre Atributele Sale desăvârșite. Cunoașterea Lui despre imposibil este precum cuvântul:

Textul arab al versetului integral

﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَآ ءَالِهَةٌ إِلَّا ٱللَّهُ لَفَسَدَتَا ۚ فَسُبْحَـٰنَ ٱللَّهِ رَبِّ ٱلْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾

«Dacă ar fi existat în ele alți dumnezei în afară de Allah, amândouă s-ar fi stricat»
[al-Anbiyāʾ 21:22] și:

Textul arab al versetului integral

﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَٱسْتَمِعُوا۟ لَهُۥٓ ۚ إِنَّ ٱلَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ لَن يَخْلُقُوا۟ ذُبَابًا وَلَوِ ٱجْتَمَعُوا۟ لَهُۥ ۖ وَإِن يَسْلُبْهُمُ ٱلذُّبَابُ شَيْـًٔا لَّا يَسْتَنقِذُوهُ مِنْهُ ۚ ضَعُفَ ٱلطَّالِبُ وَٱلْمَطْلُوبُ﴾

«Cu adevărat, cei pe care îi chemați în afară de Allah nu vor crea nici măcar o muscă, chiar dacă s-ar aduna pentru aceasta»
[al-Ḥajj 22:73].

Iar Cunoașterea Lui despre posibil cuprinde tot ceea ce Allah a relatat despre creaturi:

Textul arab al versetului integral

﴿وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعۡلِنُونَ﴾

«El știe ceea ce ascundeți și ceea ce faceți cunoscut» **[al-Naḥl 16:19].**

Așadar, Cunoașterea lui Allah Preaînaltul cuprinde toate lucrurile.

Rodul pe care îl produce credința că Allah cunoaște toate lucrurile este desăvârșirea murāqabah-ului față de Allah și a fricii de El: să nu te găsească absent de acolo unde ți-a poruncit să fii și să nu te vadă acolo unde ți-a interzis să fii.

Și cuvântul Lui, Preaînaltul: *«Și pune-ți încrederea...»* (1).

(1) Tawakkul provine din ideea de a încredința un lucru altcuiva, adică de a-l delega lui. A-ți pune tawakkul-ul în altcineva înseamnă a-i încredința chestiunea.

Unii dintre savanți au definit tawakkul-ul în Allah astfel: sprijinirea sinceră pe Allah în dobândirea folosului și respingerea răului, împreună cu încrederea în El, Preaînaltul, și folosirea mijloacelor corecte.

Sprijinirea sinceră înseamnă să te sprijini cu adevărat pe Allah, astfel încât să nu ceri decât de la Allah, să nu cauți ajutor decât la Allah, să nu speri decât în Allah și să nu te temi decât de Allah; te sprijini pe Allah, mărit fie El, pentru dobândirea folosului și respingerea răului. Dar această sprijinire nu este suficientă fără încrederea în El și fără folosirea mijlocului pe care El l-a îngăduit, astfel încât să fii convins fără ezitare, folosind în același timp mijlocul permis.

Cel care nu se sprijină pe Allah, ci se sprijină pe propria putere, va fi părăsit. Dovada este ceea ce li s-a întâmplat Companionilor împreună cu Profetul lor Muḥammad ﷺ la bătălia de la Ḥunayn, când Allah, mărit fie El, a spus:

«Allah v-a ajutat în multe locuri și în ziua de Ḥunayn, când v-a încântat numărul vostru»

- atunci au spus: *«Astăzi nu vom fi învinși din cauza numărului mic»* -

Textul arab al pasajului integral

﴿لَقَدْ نَصَرَكُمُ ٱللَّهُ فِى مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ ۙ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ ۙ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنكُمْ شَيْـًٔا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ ٱلْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ ثُمَّ أَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَعَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ وَأَنزَلَ جُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا ۚ وَعَذَّبَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ۚ وَذَٰلِكَ جَزَآءُ ٱلْكَـٰفِرِينَ﴾

«dar acesta nu v-a folosit la nimic, iar pământul, cu toată întinderea lui, vi s-a făcut strâmt; apoi v-ați întors fugind. Apoi Allah a coborât liniștea Sa asupra Trimisului Său și asupra credincioșilor și a coborât oștiri pe care nu le-ați văzut» **[al-Tawbah 9:25-26].**

Iar cel care își pune tawakkul-ul în Allah, dar nu folosește mijlocul pe care Allah l-a îngăduit, nu este sincer. Ba chiar abandonarea mijloacelor este nechibzuință în rațiune și lipsă în religie, deoarece este o atingere evidentă adusă înțelepciunii lui Allah.

Tawakkul-ul în Allah este jumătate din religie, așa cum spune Allah:

Textul arab al versetului integral

﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾

«Numai pe Tine Te adorăm și numai de la Tine cerem ajutor» **[al-Fātiḥah 1:5].**

Cererea de ajutor de la Allah este rodul tawakkul-ului:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلِلَّهِ غَيْبُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ ٱلْأَمْرُ كُلُّهُۥ فَٱعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ ۚ وَمَا رَبُّكَ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾

«Adoră-L și pune-ți încrederea în El»
[Hūd 11:123].

De aceea, cel care își pune tawakkul-ul în altcineva decât Allah nu iese din trei situații:

Prima: să facă tawakkul de dependență și adorare. Acesta este shirk major, precum atunci când crede că cel pe care se sprijină îi aduce orice bine și îi îndepărtează orice rău, astfel încât îi încredințează complet treaba dobândirii folosului și respingerii răului, împreună cu frică și speranță. Nu există nicio diferență dacă cel pe care se sprijină este viu sau mort, deoarece această încredințare totală nu este corectă decât față de Allah.

A doua: să se sprijine pe altcineva decât Allah cu o anumită dependență, dar crezând că acesta este numai o cauză și că hotărârea aparține lui Allah, precum tawakkul-ul multor oameni asupra regilor și conducătorilor pentru obținerea mijloacelor de trai. Acesta este un fel de shirk minor.

A treia: să se sprijine pe o persoană ca reprezentant al său, în timp ce cel care o împuternicește este deasupra ei în această privință, precum atunci când omul se bazează pe un mandatar în vânzare, cumpărare și alte chestiuni în care reprezentarea este posibilă. Aceasta este permisă și nu contrazice tawakkul-ul în Allah. Profetul ﷺ i-a împuternicit pe Companionii săi în vânzare, cumpărare și lucruri asemănătoare.

«...asupra Celui Viu, Care nu moare» (1). Și cuvântul Lui: *«Și El este al-ʿAlīm (2), al-Ḥakīm (3).»*

(1) Cuvântul: *«asupra Celui Viu, Care nu moare»*. Ei spun că atunci când o hotărâre este legată de un Atribut, aceasta indică faptul că acel Atribut este motivul potrivit al hotărârii.

Dacă cineva ar spune: de ce versetul nu spune: *«Și pune-ți încrederea în Cel Puternic, Cel Atotputernic»*, pentru că puterea și măreția par mai potrivite aici?

Răspunsul este că idolii pe care aceștia se sprijină sunt asemenea morților, precum spune Allah Preaînaltul:

Textul arab al pasajului integral

﴿وَٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْـًٔا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ۝٢٠ أَمْوَٰتٌ غَيْرُ أَحْيَآءٍ ۖ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾

«Iar cei pe care îi cheamă în afară de Allah nu creează nimic, ci ei înșiși sunt creați. Sunt morți, nu vii, și nu știu când vor fi înviați»
[al-Naḥl 16:20-21].

Astfel, sensul este: pune-ți încrederea în Cel a Cărui însușire nu este asemenea însușirii acestor idoli, ci în Cel Viu, Care nu moare. Totuși, într-un alt verset El spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى ٱلْعَزِيزِ ٱلرَّحِيمِ﴾

«Și pune-ți încrederea în al-ʿAzīz, al-Raḥīm»
[al-Shuʿarāʾ 26:217],

pentru că măreția și puterea sunt mai potrivite acelui context.

Mai există un aspect: al-Ḥayy este un Nume care cuprinde toate Atributele desăvârșite ale vieții, iar din desăvârșirea Vieții Sale, mărit fie El, face parte faptul că El este vrednic ca robul să se sprijine pe El.

Iar cuvântul *«Care nu moare»* înseamnă că, datorită desăvârșirii Vieții Sale, El nu moare. Legătura acestei propoziții cu ceea ce o

precede urmărește să arate că această Viață este desăvârșită și nu este urmată de dispariție.

În acest verset apare Numele lui Allah al-Ḥayy; dintre Atributele Lui sunt afirmate Viața și negarea morții, care implică desăvârșirea Vieții. Așadar, în el sunt două Atribute și un Nume.

(2) Definiția Cunoașterii a fost deja explicată; s-a explicat că Cunoașterea este un Atribut de perfecțiune și că Cunoașterea lui Allah cuprinde toate lucrurile.

(3) Al-Ḥakīm. Rădăcina ḥ-k-m indică două sensuri: ḥukm, hotărâre/judecată, și iḥkām, desăvârșire. Potrivit primului sens, al-Ḥakīm înseamnă al-Ḥākim, Cel care judecă; potrivit celui de-al doilea, înseamnă Cel care desăvârșește. Așadar, acest Nume nobil indică faptul că hotărârea Îi aparține lui Allah și că Allah este descris cu ḥikmah, deoarece iḥkām înseamnă perfecționare, iar perfecționarea înseamnă a pune lucrul la locul său. Prin urmare, versetul afirmă atât hotărârea, cât și înțelepciunea.

Allah, mărit fie El, este singurul Judecător, iar hotărârea lui Allah este fie kawnī, fie sharʿī.

Hotărârea sharʿī a lui Allah este ceea ce au adus Trimișii Săi și ceea ce au coborât Cărțile Sale dintre legile religiei.

Hotărârea kawnī a lui Allah este ceea ce El a hotărât asupra robilor Săi dintre creație, rizq, viață, moarte și alte sensuri ale Rubūbiyyah și consecințele ei.

Dovada hotărârii shar'ī este cuvântul Lui Preaînaltul în Sūrat al-Mumtaḥanah:

Textul arab al versetului integral

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا جَآءَكُمُ ٱلْمُؤْمِنَٰتُ مُهَٰجِرَٰتٍ
فَٱمْتَحِنُوهُنَّ ۖ ٱللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَٰنِهِنَّ ۖ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَٰتٍ
فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى ٱلْكُفَّارِ ۖ لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ وَلَا هُمْ
يَحِلُّونَ لَهُنَّ ۖ وَءَاتُوهُم مَّآ أَنفَقُواْ ۚ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَن
تَنكِحُوهُنَّ إِذَآ ءَاتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ ۚ وَلَا تُمْسِكُواْ بِعِصَمِ
ٱلْكَوَافِرِ وَسْـَٔلُواْ مَآ أَنفَقْتُمْ وَلْيَسْـَٔلُواْ مَآ أَنفَقُواْ ۚ ذَٰلِكُمْ
حُكْمُ ٱللَّهِ ۖ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ ۚ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾

«Aceasta este hotărârea lui Allah; El judecă între voi» **[al-Mumtaḥanah 60:10].**

Dovada hotărârii kawnī este cuvântul Lui Preaînaltul despre unul dintre frații lui Yūsuf:

Textul arab al versetului integral

﴿فَلَمَّا ٱسْتَيْـَٔسُوا۟ مِنْهُ خَلَصُوا۟ نَجِيًّا ۖ قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوٓا۟
أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُم مَّوْثِقًا مِّنَ ٱللَّهِ وَمِن قَبْلُ مَا
فَرَّطتُمْ فِى يُوسُفَ ۖ فَلَنْ أَبْرَحَ ٱلْأَرْضَ حَتَّىٰ يَأْذَنَ لِىٓ أَبِىٓ
أَوْ يَحْكُمَ ٱللَّهُ لِى ۖ وَهُوَ خَيْرُ ٱلْحَـٰكِمِينَ﴾

«Nu voi părăsi pământul până când tatăl meu nu-mi va îngădui sau Allah nu va hotărî pentru mine; și El este Cel mai bun dintre judecători»
[Yūsuf 12:80].

Iar cuvântul Lui Preaînaltul: *«Nu este Allah Cel mai înțelept dintre judecători?»* cuprinde atât hotărârea kawnī, cât și pe cea sharʿī. Allah, mărit fie El, este Ḥakīm în hotărârea cosmică și în hotărârea religioasă și le desăvârșește pe amândouă. Fiecare dintre cele două hotărâri este conformă cu înțelepciunea.

Dar există înțelepciuni pe care le cunoaștem și înțelepciuni pe care nu le cunoaștem, deoarece Allah Preaînaltul spune: *«Nu vi s-a dat din cunoaștere decât puțin.»*

Apoi, înțelepciunea este de două feluri:

Primul: înțelepciunea în faptul că un lucru este pe forma și în starea în care se află. De pildă, ṣalāh este o adorare măreață precedată de purificarea de ḥadath și de impuritate și împlinită într-o formă determinată de stat în picioare, ședere, rukūʿ și sujūd. La fel zakāh: este adorarea lui Allah prin oferirea unei părți din averea care, de regulă, crește, celor care au nevoie de ea sau celor

de care musulmanii au nevoie, precum unii dintre cei ale căror inimi sunt apropiate.

Al doilea fel: înțelepciunea în scopul hotărârii, deoarece toate hotărârile lui Allah Preaînaltul au scopuri lăudabile și roade mărețe.

Privește, de pildă, înțelepciunea lui Allah în hotărârea Sa kawnī, când îi lovește pe oameni cu nenorociri mari pentru scopuri lăudabile, precum cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿ظَهَرَ ٱلْفَسَادُ فِى ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِى ٱلنَّاسِ لِيُذِيقَهُم بَعْضَ ٱلَّذِى عَمِلُوا۟ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾

«Stricăciunea a apărut pe uscat și pe mare din cauza a ceea ce au dobândit mâinile oamenilor, pentru ca El să-i facă să guste o parte din ceea ce au făcut, poate că se vor întoarce»
[al-Rūm 30:41].

În aceasta se află răspuns la cel care spune că hotărârile lui Allah Preaînaltul nu au înțelepciune, ci țin numai de Voia Sa.

În acest verset apar Numele lui Allah al-ʿAlīm și al-Ḥakīm, iar dintre Atributele Lui sunt afirmate Cunoașterea și Înțelepciunea.

Dintre roadele practice: credința în Cunoașterea și Înțelepciunea lui Allah implică liniște deplină față de ceea ce El hotărăște prin hotărâri kawnī și sharʿī, pentru că acestea provin din Cunoaștere și Înțelepciune. Astfel dispare neliniștea sufletească și pieptul se deschide.

Și cuvântul Lui: *«Și El este al-ʿAlīm (1), al-Khabīr (2).»*

(1) Al-ʿAlīm: s-a vorbit deja despre el.

(2) Al-Khabīr este Cel care cunoaște lăuntrul lucrurilor. Acesta este un Atribut mai particular menționat după unul general. Spunem: al-ʿAlīm cunoaște exteriorul lucrurilor, iar al-Khabīr cunoaște lăuntrul lor. Astfel, Cunoașterea celor ascunse este menționată de două ori: o dată prin generalitate și o dată prin particularizare, pentru ca nimeni să nu creadă că Cunoașterea Lui se limitează la cele vădite.

Așa cum aceasta se întâlnește în sensuri, se întâlnește și în persoane. De exemplu:

Textul arab al versetului integral

﴿تَنَزَّلُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ وَٱلرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ﴾

«Îngerii și al-Rūḥ coboară»
[al-Qadr 97:4].

Al-Rūḥ este Jibrīl, iar el face parte dintre îngeri. Spunem deci: îngerii, iar dintre ei Jibrīl; Jibrīl a fost menționat separat pentru a-l onora, astfel încât textul îl include de două ori: o dată prin generalitate și o dată prin particularizare.

În acest verset apar Numele lui Allah Preaînaltul al-ʿAlīm și al-Khabīr, iar dintre Atributele Lui sunt afirmate Cunoașterea și deplina cunoaștere a celor ascunse.

Dintre roadele practice: credința în aceasta sporește frica omului de Allah și khashyah față de El, în ascuns și în văzut.

Textul arab al versetului integral

﴿يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِى ٱلْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنزِلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ۚ وَهُوَ ٱلرَّحِيمُ ٱلْغَفُورُ﴾

«El știe ceea ce intră în pământ și ceea ce iese din el, ceea ce coboară din cer și ceea ce urcă în el»
[Saba' 34:2].

Textul arab al versetului integral

﴿وَعِندَهُۥ مَفَاتِحُ ٱلْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَآ إِلَّا هُوَ ۚ وَيَعْلَمُ مَا فِى ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ ۚ وَمَا تَسْقُطُ مِن وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِى ظُلُمَٰتِ ٱلْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِى كِتَٰبٍ مُّبِينٍ﴾

«La El sunt cheile nevăzutului; nimeni nu le cunoaște în afară de El. El știe ceea ce este pe uscat și pe mare. Nicio frunză nu cade fără ca El să o cunoască, și nu există nicio sămânță în întunericurile pământului, nici ceva umed, nici ceva uscat, fără să fie într-o Carte limpede»
[al-Anʿām 6:59].

Și cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿وَٱللَّهُ خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَٰجًا ۚ وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِۦ ۚ وَمَا يُعَمَّرُ مِن مُّعَمَّرٍ وَلَا يُنقَصُ مِنْ عُمُرِهِۦٓ إِلَّا فِى كِتَٰبٍ ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٌ﴾

«Nicio femelă nu poartă și nu naște decât cu Cunoașterea Lui»
[Fāṭir 35:11].

Și cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ سَبْعَ سَمَـٰوَٰتٍ وَمِنَ ٱلْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ ٱلْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ ٱللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَىْءٍ عِلْمًۢا﴾

«...ca să știți că Allah este asupra tuturor lucrurilor Atotputernic și că Allah a cuprins toate lucrurile prin Cunoaștere»
[al-Ṭalāq 65:12]

(1).

(1) Aceste versete detaliază Atributul Cunoașterii.
Primul verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِى ٱلْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنزِلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ۚ وَهُوَ ٱلرَّحِيمُ ٱلْغَفُورُ﴾

«El știe ceea ce intră în pământ și ceea ce iese din el, ceea ce coboară din cer și ceea ce urcă în el»
[Sabaʾ 34:2].

Acesta detaliază ceea ce a precedat despre generalitatea Cunoașterii Lui Preaînaltul.

«Ceea ce» este un pronume relativ care exprimă generalitatea. Tot ceea ce intră în pământ: ploaia, semințele semănate în pământ, morții, viermii, furnicile și altele asemenea. Tot ceea ce iese din el: apa, plantele și cele asemănătoare. *«Ceea ce coboară din cer»*: ploaia, revelația, îngerii și porunca lui Allah, mărit fie El. *«Și ceea ce urcă în el»*: faptele bune, îngerii, sufletele și duʿāʾ-ul.

Aici spune: *«și ceea ce urcă în el»*, folosind prepoziția fī. În Sūrat al-Maʿārij spune:

Textul arab al versetului integral

﴿تَعْرُجُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ وَٱلرُّوحُ إِلَيْهِ فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُۥ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ﴾

«Îngerii și al-Rūḥ urcă la El»
[al-Maʿārij 70:4],

folosind ilā, care este construcția obișnuită. Care este explicația folosirii lui fī în *«urcă în el»*?

Răspunsul este că gramaticienii din Baṣrah și Kūfah au avut opinii diferite în asemenea cazuri. Gramaticienii din Baṣrah au spus: verbului i se atribuie implicit un sens care se potrivește cu prepoziția. Gramaticienii din Kūfah au spus: mai degrabă prepoziției i se atribuie implicit sensul unei prepoziții care se potrivește cu verbul.

Potrivit primei opinii, *«urcă în el»* include implicit sensul *«intră»*, astfel încât sensul devine: ceea ce urcă și intră în el. Prin urmare, versetul indică două lucruri: urcarea și intrarea.

Potrivit celei de-a doua opinii, spunem că fī are sensul lui ilā și aceasta ar fi din categoria folosirii unei prepoziții în locul alteia.

Dar potrivit acestei opinii nu obții un sens nou din verset, ci doar schimbarea expresiei ilā în fī. Din acest motiv, prima opinie este mai corectă: verbul include un sens care se potrivește cu prepoziția.

Există un exemplu asemănător în limba arabă. Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ ٱللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا﴾

«Un izvor din care beau robii lui Allah, făcându-l să țâșnească din belșug»
[al-Insān 76:6].

Dintr-un izvor se bea *«din el»*, iar cu *«bi»* se bea printr-un vas. Potrivit opiniei celor din Kūfah, spunem că bāʾ din *«beau prin el»* are sensul lui min, adică *«din el»*. Potrivit celor din Bașrah, verbul *«beau»* include un sens care se potrivește cu bāʾ, iar sensul potrivit este *«se satură de apă»*. Se știe că potolirea setei vine după băut, astfel încât verbul a inclus sensul rezultatului său, adică potolirea setei.

La fel spunem despre *«ceea ce urcă în el»*: nu există intrare în cer decât după urcarea către el, astfel încât verbul a inclus sensul scopului și rezultatului său.

În acest verset Allah, mărit fie El, a menționat generalitatea Cunoașterii Sale asupra tuturor lucrurilor printr-un fel de detaliere, apoi într-un alt verset a detaliat într-un alt mod.

Al doilea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿وَعِندَهُۥ مَفَاتِحُ ٱلْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَآ إِلَّا هُوَ ۚ وَيَعْلَمُ مَا فِى ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ ۚ وَمَا تَسْقُطُ مِن وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِى ظُلُمَٰتِ ٱلْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِى كِتَٰبٍ مُّبِينٍ﴾

«La El sunt cheile nevăzutului; nimeni nu le cunoaște în afară de El. El știe ceea ce este pe uscat și pe mare. Nicio frunză nu cade fără ca El să o cunoască, și nu există nicio sământă în întunericurile pământului, nici ceva umed, nici ceva uscat, fără să fie într-o Carte limpede»
[al-Anʿām 6:59].

«La El»: adică la Allah. Este un predicat avansat, iar *«cheile»* este subiectul amânat.

Această structură exprimă restrângerea și exclusivitatea: la El, nu la altcineva, sunt cheile nevăzutului. Această restrângere este întărită prin cuvântul: *«nimeni nu le cunoaște în afară de El»*. Astfel, propoziția restrânge Cunoașterea acestor chei la Allah în două feluri: prin avansarea și amânarea elementelor propoziției și prin negație urmată de excepție.

Cuvântul mafātiḥ: s-a spus că este pluralul lui miftaḥ, cu mīm cu kasrah și tāʾ cu fatḥah, adică *«cheie»*; sau că este pluralul lui miftāḥ, din care a fost omis yāʾ-ul, lucru rar. Știm că o cheie este ceea cu care se deschide o ușă. S-a mai spus că este pluralul lui maftaḥ, cu mīm cu fatḥah și tāʾ cu kasrah, adică *«tezaure»*. Astfel, *«cheile nevăzutului»* ar însemna *«tezaurele lui»*. S-a mai spus că *«mafātiḥ al-ghayb»* înseamnă începuturile nevăzutului, deoarece deschiderea fiecărui lucru se află la începutul lui. Potrivit acestui sens, aceste lucruri menționate sunt începuturile a ceea ce urmează după ele.

Al-ghayb este masdarul lui ghāba-yaghību-ghayban. Prin nevăzut se înțelege ceea ce este absent. Nevăzutul este o chestiune relativă, însă nevăzutul absolut are Cunoașterea rezervată lui Allah.

Aceste mafātiḥ, fie că spunem că sunt începuturile, tezaurele sau cheile, nu le cunoaște decât Allah, mărit fie El. Nu le cunoaște niciun înger și niciun trimis. Chiar cel mai nobil dintre trimișii angelici, Jibrīl, l-a întrebat pe cel mai nobil dintre trimișii umani, Muḥammad ﷺ: *«Spune-mi despre Ceas.»* El a răspuns: *«Cel întrebat nu știe mai mult despre el decât cel care întreabă»*[68]. Sensul este: așa cum tu nu ai cunoaștere despre el, nici eu nu am cunoaștere despre el. Cine pretinde că știe când va veni Ceasul este mincinos și necredincios; iar cel care îl crede este de asemenea necredincios, pentru că dezminte Qurʾān-ul.

68 Ediția arabă trimite la takhrīj-ul menționat anterior (p. 54), în ḥadīth-ul lui Jibrīl despre īmān, Islām și Ihsān; vezi Muslim, Kitāb al-Īmān.

Care sunt aceste chei? Cel mai cunoscător dintre oameni în privința Cuvântului lui Allah, Muḥammad ﷺ, le-a explicat atunci când a recitat:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ ٱللَّهَ عِندَهُۥ عِلْمُ ٱلسَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ ٱلْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِى ٱلْأَرْحَامِ ۖ وَمَا تَدْرِى نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا ۖ وَمَا تَدْرِى نَفْسٌۢ بِأَىِّ أَرْضٍ تَمُوتُ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾

«Cu adevărat, la Allah se află Cunoașterea Ceasului, El coboară ploaia și știe ceea ce este în pântece. Niciun suflet nu știe ce va dobândi mâine și niciun suflet nu știe pe ce pământ va muri. Cu adevărat, Allah este ʿAlīm, Khabīr»
[Luqmān 31:34][69].

Ele sunt cinci lucruri:

Primul: Cunoașterea Ceasului. Cunoașterea Ceasului este începutul și cheia vieții de Apoi. A fost numit *«Ceasul»* pentru că este un ceas măreț prin care sunt amenințați toți oamenii; este al-Ḥāqqah și al-Wāqiʿah. Cunoașterea Ceasului se află la Allah; nimeni nu știe când va avea loc în afară de Allah, mărit fie El.

Al doilea: coborârea ploii, din cuvântul Lui: *«și El coboară al-ghayth»*. Al-Ghayth este un masdar al cărui sens este înlăturarea strâmtorării, iar aici se înțelege ploaia, deoarece prin ploaie este înlăturată strâmtorarea secetei și uscăciunii. Iar dacă El este Cel care coboară ploaia, atunci El este Cel care știe timpul coborârii ei.

Coborârea ploii este cheia vieții pământului prin vegetație; iar prin viața plantelor apare binele în pășuni și în toate cele care țin de folosul robilor.

69 Relatat de al-Bukhārī (4778), de la Ibn ʿUmar — Allah să fie mulțumit de amândoi — în Kitāb al-Tafsīr, la versetul Luqmān 31:34.

Aici există un punct de observat: El a spus *«și coboară al-ghayth»*, nu *«și coboară al-maṭar»*, deoarece ploaia poate coborî uneori fără să producă vegetație; atunci nu este ghayth și pământul nu prinde viață prin ea. De aceea, în Ṣaḥīḥ Muslim este stabilit: *«Seceta nu este aceea că nu plouă asupra voastră; seceta este să plouă asupra voastră, dar pământul să nu facă nimic să crească»*[70]. Al-Sanah înseamnă secetă.

Al treilea: Cunoașterea a ceea ce se află în pântece, din cuvântul Lui: *«și El știe ceea ce este în pântece»*, adică pântecele femelelor. El, mărit fie El, știe ceea ce este în pântece, adică ceea ce se află în pântecele mamelor dintre fiii lui Ādam și altele. Obiectul Cunoașterii este general și cuprinde toate lucrurile; nimeni nu cunoaște ceea ce este în pântece în mod deplin decât Cel care le-a creat, mărit fie El.

Dacă spui: astăzi se spune că oamenii au ajuns să știe dacă fătul din pântece este băiat sau fată; este aceasta adevărat?

Spunem: acest lucru se întâmplă și nu poate fi negat. Dar ei nu știu aceasta decât după ce fătul s-a format și s-au manifestat semnele masculinității sau feminității lui. Iar fătul are alte stări pe care ei nu le cunosc: nu știu când va ieși, nu știu, după naștere, cât timp va rămâne viu; nu știu dacă va fi nefericit sau fericit; nu știu dacă va fi bogat sau sărac, și așa mai departe dintre stările lui necunoscute.

Așadar, cele mai multe lucruri legate de Cunoașterea făturilor sunt necunoscute creației. Prin urmare, generalitatea cuvântului *«și El știe ceea ce este în pântece»* rămâne adevărată.

Al patrulea: Cunoașterea a ceea ce este în ziua de mâine, adică ceea ce vine după ziua ta, din cuvântul Lui: *«Niciun suflet nu știe ce va dobândi mâine»*. Aceasta este cheia dobândirii viitoare. Dacă omul nu știe ce va dobândi pentru sine, cu atât mai mult nu știe ce va dobândi altcineva.

Dar dacă cineva ar spune: eu știu ce voi face mâine; voi merge în locul cutare, voi citi sau îmi voi vizita rudele. Spunem: poate fi

70 Relatat de Muslim (2904), de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Fitan.

hotărât că va face aceasta, însă poate interveni un impediment care să-l împiedice să o facă.

Al cincilea: Cunoașterea locului morții, din cuvântul Lui: *«Niciun suflet nu știe pe ce pământ va muri»*. Nimeni nu știe dacă va muri pe pământul lui sau pe alt pământ, într-o țară musulmană sau într-o țară ai cărei locuitori sunt necredincioși; nu știe dacă va muri pe uscat, pe mare sau în aer. Aceasta este ceva pe care îl vedem în realitate.

Și nu știe nici la ce ceas va muri. Dacă nu poate ști pe ce pământ va muri, deși omul poate controla într-o anumită măsură locul în care se află, atunci cu atât mai mult nu știe în ce timp și la ce ceas va muri.

Aceste cinci sunt cheile nevăzutului pe care nu le cunoaște decât Allah. Au fost numite cheile nevăzutului pentru că Cunoașterea a ceea ce este în pântece este cheia vieții lumești; *«ce va dobândi mâine»* este cheia faptei viitoare; *«și niciun suflet nu știe pe ce pământ va muri»* este cheia vieții de Apoi, deoarece atunci când omul moare intră în lumea de Apoi. S-a explicat deja Cunoașterea Ceasului și coborârea ploii. Astfel se vede că toate aceste chei sunt începuturile a ceea ce vine după ele. *«Cu adevărat, Allah este ʿAlīm, Khabīr.»*

Apoi Allah, mărit fie El, a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿وَعِندَهُۥ مَفَاتِحُ ٱلْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَآ إِلَّا هُوَ ۚ وَيَعْلَمُ مَا فِى ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ ۚ وَمَا تَسْقُطُ مِن وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِى ظُلُمَٰتِ ٱلْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِى كِتَٰبٍ مُّبِينٍ﴾

«Și El știe ceea ce este pe uscat și pe mare»
[al-Anʿām 6:59].

Aceasta este o exprimare generală. Cine poate număra felurile lucrurilor de pe uscat? Câte lumi de animale și insecte, câți munți, copaci, râuri și alte lucruri există acolo, pe care nu le cunoaște decât Allah, mărit fie El? La fel și marea: în ea sunt lumi pe care nu le cunoaște decât Creatorul ei, mărit fie El. Ei spun că marea întrece uscatul de trei ori în privința felurilor, deoarece apa ocupă mai mult decât uscatul.

El a spus: *«Nicio frunză nu cade fără ca El să o cunoască.»*

Aceasta este o detaliere. Orice frunză, de pe orice copac, mic sau mare, apropiat sau îndepărtat, atunci când cade, Allah Preaînaltul o cunoaște. De aceea a venit formularea negativă *«nicio frunză nu cade»* împreună cu min adăugat, pentru ca generalitatea să fie explicită. Iar frunza care este creată, El o cunoaște cu atât mai mult, deoarece Cel care cunoaște ceea ce cade cunoaște, desigur, și ceea ce creează, mărit fie El.

Privește vastitatea Cunoașterii lui Allah Preaînaltul: orice lucru care va exista, El îl cunoaște; chiar și ceea ce nu s-a întâmplat încă, dar se va întâmpla, El, Preaînaltul, îl cunoaște.

El a spus: *«și nicio sămânță în întunericurile pământului»*. O sămânță mică, pe care privirea nu o poate percepe, aflată în întunericurile pământului, este cunoscută de El, mărit fie El.

«Întunericuri» este pluralul lui *«întuneric»*. Să presupunem că o sămânță mică este afundată pe fundul mării, într-o noapte întunecată și ploioasă. Întunericurile sunt: primul, mâlul mării; al doilea, apa mării; al treilea, ploaia; al patrulea, norii; al cincilea, noaptea. Acestea sunt cinci întunericuri dintre întunericurile pământului, și totuși Allah, Preaînaltul, cunoaște această sămânță și o vede, mărit fie El.

El a spus: *«nici ceva umed, nici ceva uscat»*. Aceasta este o formulare generală, deoarece orice lucru este fie umed, fie uscat.

«Decât într-o Carte limpede»: *«Carte»* înseamnă aici *«ceea ce este scris»*. *«Limpede»* înseamnă atât manifest, cât și clarificator, deoarece verbul abāna este folosit atât tranzitiv, cât și intranzitiv. Se spune *«s-a arătat zorii»*, adică zorii au apărut, și *«a făcut adevărul limpede»*, adică l-a manifestat. Prin *«Carte»* se înțelege aici al-Lawḥ al-Maḥfūẓ.

71 Relatat de Aḥmad (5/317), Abū Dāwūd (4700), al-Tirmidhī (2155), al-Ḥākim (2/498), al-Bayhaqī în al-Asmāʾ wa-l-Ṣifāt (804), al-Ājurrī în al-Sharīʿah (178) și Ibn Abī ʿĀṣim în al-Sunnah (105), de la ʿUbādah ibn al-Ṣāmit — Allah să fie mulțumit de el. Al-Ḥākim l-a declarat autentic, iar al-Albānī l-a autentificat în al-Silsilah al-Ṣaḥīḥah (133).

Toate aceste lucruri sunt cunoscute de Allah, Preaînaltul, și sunt scrise la El în al-Lawḥ al-Maḥfūẓ, deoarece, atunci când Allah a creat condeiul, i-a spus: *«Scrie!»* Condeiul a spus: *«Ce să scriu?»* El a spus: *«Scrie tot ceea ce va exista până în Ziua Învierii»*[71]. Astfel, în acel moment a scris tot ceea ce va exista până în Ziua Învierii. Apoi Allah, Preaînaltul, a pus în mâinile îngerilor registre care scriu ceea ce face omul. Ceea ce este în al-Lawḥ al-Maḥfūẓ a fost deja scris, inclusiv ceea ce omul va voi să facă, iar registrele pe care le scriu îngerii sunt cele după care omul este răsplătit sau pedepsit. De aceea Allah, mărit fie El, spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ ٱلْمُجَٰهِدِينَ مِنكُمْ وَٱلصَّٰبِرِينَ وَنَبْلُوَا۟ أَخْبَارَكُمْ﴾

«Vă vom încerca până când îi vom cunoaște pe cei dintre voi care se străduiesc și pe cei răbdători»
[Muḥammad 47:31].

Cât despre Cunoașterea Lui anterioară că robul cutare va răbda sau nu va răbda, aceasta există dinainte, însă răsplata și pedeapsa nu se întemeiază pe ea până când fapta nu are loc.

Al treilea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿وَٱللَّهُ خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَٰجًا ۚ وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِۦ ۚ وَمَا يُعَمَّرُ مِن مُّعَمَّرٍ وَلَا يُنقَصُ مِنْ عُمُرِهِۦٓ إِلَّا فِى كِتَٰبٍ ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٌ﴾

«Nicio femelă nu poartă și nu naște decât cu Cunoașterea Lui» **[Fāṭir 35:11]**.

Mā este particulă de negație.

«Femelă» este subiectul verbului *«poartă»*, însă este în cazul nominativ cu o ḍammah estimată la sfârșitul cuvântului, care nu apare deoarece locul este ocupat de mișcarea cerută de prepoziția suplimentară.

Aici apare o problemă: cum spui că prepoziția este *«suplimentară»* când în Qurʾān nu există nimic inutil?

Răspunsul este că ea este suplimentară din punct de vedere gramatical, nu din punct de vedere al sensului. În Qurʾān nu există nimic adăugat fără folos. De aceea spunem că este *«suplimentară»* în sensul că, dacă ar fi eliminată, construcția gramaticală de bază nu s-ar strica; însă din punct de vedere al sensului, ea adaugă și întărește ceva.

Cuvântul *«din nicio femelă»* cuprinde orice femelă, fie om, fie alt animal. Animalul care poartă un pui este în mod evident inclus în verset, precum vaca, cămila, oaia și altele asemenea. Intră aici și ceea ce poartă ouă, precum păsările, deoarece oul aflat în trupul păsării este o sarcină.

«Și nu naște decât cu Cunoașterea Lui»: începutul sarcinii este cu Cunoașterea lui Allah, iar sfârșitul ei și ieșirea fătului sunt cu Cunoașterea lui Allah, mărit fie El.

Al patrulea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ سَبْعَ سَمَٰوَٰتٍ وَمِنَ ٱلْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ
يَتَنَزَّلُ ٱلْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ
وَأَنَّ ٱللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَىْءٍ عِلْمًۢا﴾

«...ca să știți că Allah este asupra tuturor lucrurilor Atotputernic și că Allah a cuprins toate lucrurile prin Cunoaștere»
[al-Ṭalāq 65:12].

«Ca să știți»: lām-ul este pentru motivare, deoarece Allah a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ سَبْعَ سَمَٰوَٰتٍ وَمِنَ ٱلْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ
يَتَنَزَّلُ ٱلْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوٓا۟ أَنَّ ٱللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ
وَأَنَّ ٱللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَىْءٍ عِلْمًۢا﴾

«Allah este Cel care a creat șapte ceruri și, dintre pământ, asemenea lor; porunca coboară între ele, ca să știți că Allah este asupra tuturor lucrurilor Atotputernic»
[al-Ṭalāq 65:12].

El a creat aceste șapte ceruri și cele șapte pământuri și ne-a informat despre aceasta pentru ca noi să știm că Allah este asupra tuturor lucrurilor Atotputernic.

Puterea este un Atribut prin care făptuitorul poate face ceea ce voiește fără neputință. El este Atotputernic asupra tuturor

lucrurilor: poate aduce în existență ceea ce nu există și poate face să dispară ceea ce există. Cerurile și pământul nu existau, apoi Allah, mărit fie El, le-a creat și le-a adus în existență în această ordine minunată.

«Și că Allah a cuprins toate lucrurile prin Cunoaștere»: orice lucru, mic și mare, legat de fapta Lui sau de fapta robilor, trecut, viitor și prezent, toate acestea sunt cuprinse de Allah, Preaînaltul, prin Cunoaștere.

Allah, mărit fie El, a menționat Cunoașterea și Puterea după creație, pentru că actul creației nu se împlinește decât cu Cunoaștere și Putere. Indicația creației asupra Cunoașterii și Puterii ține de indicația prin inseparabilitate. S-a explicat mai înainte că Numele indică Atributele în trei feluri.

Atenționare: în Tafsīr al-Jalālayn - Allah să ne ierte pe noi și pe autorul lui - se află la sfârșitul Sūrat al-Mā'idah următoarea afirmație textuală: *«Rațiunea a exceptat Esența Sa; asupra ei El nu este capabil»*!

Noi discutăm această afirmație din două perspective:

Prima: rațiunea nu are drept de hotărâre în ceea ce privește Esența lui Allah și Atributele Sale. Ba chiar ea nu are drept de hotărâre în niciuna dintre chestiunile nevăzutului. Funcția rațiunii în acestea este supunerea deplină și convingerea că ceea ce Allah a menționat despre aceste lucruri nu este imposibil. De aceea se spune că textele nu aduc lucruri imposibile, ci lucruri care uimesc și depășesc puterea minții de a le cuprinde, deoarece ea aude despre ceea ce nu poate percepe și reprezenta pe deplin.

A doua: afirmația lui *«asupra ei El nu este capabil»* este o greșeală enormă. Cum să nu fie capabil în ceea ce privește Sinele Său, în timp ce este capabil asupra altora? Cuvintele acestea ar implica faptul că El nu poate face istiwā', nu poate vorbi, nu poate coborî la cerul cel mai apropiat și nu poate face nimic. Această afirmație este extrem de periculoasă!

Dar dacă cineva ar spune: poate că intenția lui prin *«rațiunea a exceptat Esența Sa; asupra ei El nu este capabil»* este că El nu poate să-Și atribuie Siesi o lipsă. Spunem: aceasta nici nu intră în generalitatea expresiei, astfel încât să fie nevoie să fie scoasă prin

excepție, deoarece Puterea se leagă numai de lucrurile posibile. Ceea ce este imposibil nu este *«un lucru»* nici în exterior, nici în minte, iar Puterea nu se leagă de imposibil, spre deosebire de Cunoaștere.

Prin urmare, omul trebuie să aibă adab în ceea ce ține de Rubūbiyyah, deoarece locul este unul măreț; ceea ce îi revine omului este să se supună și să accepte.

Așadar, noi folosim expresia pe care a folosit-o Allah și spunem: Allah este Atotputernic asupra tuturor lucrurilor, fără excepție.

Aceste versete afirmă, dintre Atributele lui Allah Preaînaltul, caracterul atotcuprinzător al Cunoașterii Sale într-un mod detaliat și caracterul atotcuprinzător al Puterii Sale.

Rodul practic al credinței în Cunoaștere și Putere este întărirea murāqabah-ului față de Allah și a fricii de El.

Și cuvântul Lui: *«Cu adevărat, Allah este al-Razzāq...»* (1).

(1) În acest verset se afirmă Atributul Puterii lui Allah, mărit fie El.

Acest verset vine după cuvântul Lui:

Textul arab al pasajului integral

﴿وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ مَآ أُرِيدُ مِنْهُم مِّن رِّزْقٍ وَمَآ أُرِيدُ أَن يُطْعِمُونِ﴾

«Nu i-am creat pe jinni și pe oameni decât ca să Mă adore. Nu vreau de la ei niciun rizq și nu vreau să Mă hrănească» **[al-Dhāriyāt 51:56-57].**

Oamenii au nevoie de rizq-ul lui Allah; cât despre Allah Preaînaltul, El nu dorește de la ei rizq și nici să-L hrănească.

Al-Razzāq este o formă intensivă de la rizq, iar rizq înseamnă dar. Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَإِذَا حَضَرَ ٱلْقِسْمَةَ أُوْلُواْ ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْيَتَٰمَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينُ فَٱرْزُقُوهُم مِّنْهُ وَقُولُواْ لَهُمْ قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾

«Iar când sunt prezenți la împărțire rudele, orfanii și săracii, dați-le din ea»
[al-Nisāʾ 4:8],

adică oferiți-le. Omul Îi cere lui Allah Preaînaltul în rugăciunea lui și spune: *«O, Allah, dă-mi rizq.»*

Rizq-ul se împarte în două: general și particular.
Cel general este tot ceea ce folosește trupului, fie ḥalāl, fie ḥarām, și fie că cel căruia îi este dat este musulman sau necredincios. De aceea al-Saffārīnī a spus:

«Rizq este tot ce aduce folos, fie din ḥalāl / fie opusul lui; eliberează-te deci de imposibil.»

«Căci El este Cel care dă rizq întregii creații / și nicio făptură nu există fără rizq.»

Dacă ai spune că rizq înseamnă numai darul ḥalāl, atunci toți cei care mănâncă din ḥarām nu ar fi primit rizq, deși Allah le-a dat ceea ce le menține trupurile. Însă rizq-ul este de două feluri: bun și rău. De aceea Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ ٱللَّهِ ٱلَّتِىٓ أَخْرَجَ لِعِبَادِهِۦ وَٱلطَّيِّبَٰتِ
مِنَ ٱلرِّزْقِ ۚ قُلْ هِىَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا خَالِصَةً
يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ ۗ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ ٱلْءَايَٰتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾

«Spune: cine a interzis podoaba lui Allah pe care El a scos-o pentru robii Săi și lucrurile bune din rizq?»
[al-Aʿrāf 7:32].

El nu a spus pur și simplu *«rizq-ul»*. Cât despre lucrurile rele dintre rizq, ele sunt interzise.

Rizq-ul particular este acela prin care se întemeiază religia: cunoașterea folositoare, fapta dreaptă și rizq-ul ḥalāl care ajută la ascultarea lui Allah. De aceea versetul a venit cu *«al-Razzāq»*, nu *«al-Rāziq»*, din cauza abundenței rizq-ului Său și a numărului mare al celor cărora le dă rizq. Ceea ce Allah, mărit fie El, oferă ca rizq nu poate fi numărat nici măcar după genuri, cu atât mai puțin după specii și indivizi, pentru că Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَمَا مِن دَآبَّةٍ فِى ٱلْأَرْضِ إِلَّا عَلَى ٱللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا ۚ كُلٌّ فِى كِتَٰبٍ مُّبِينٍ﴾

«Nu există nicio vietate pe pământ fără ca rizq-ul ei să fie asupra lui Allah; El cunoaște locul ei de ședere și locul ei de păstrare»
[Hūd 11:6].

Allah dă rizq potrivit fiecărei stări.

Dar dacă cineva ar spune: dacă Allah este al-Razzāq, trebuie să mă străduiesc să caut rizq sau să rămân în casa mea și rizq-ul va veni la mine?

Răspundem: străduiește-te să cauți rizq, așa cum Allah este al-Ghafūr, însă aceasta nu înseamnă că tu nu trebuie să lucrezi și să folosești mijloacele prin care dobândești iertarea.

Cât despre cuvântul poetului:

«Este nebunie din partea ta să alergi după rizq / când fătului îi vine rizq-ul în învelișul lui.»

Această afirmație este falsă. Iar cât despre folosirea fătului drept argument, răspunsul este că fătului nu i se poate cere să caute rizq, pentru că nu este capabil, spre deosebire de cel care are putere să acționeze.

De aceea Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿هُوَ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ ذَلُولًا فَٱمْشُوا۟ فِى
مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا۟ مِن رِّزْقِهِۦ ۖ وَإِلَيْهِ ٱلنُّشُورُ﴾

«El este Cel care a făcut pământul supus pentru voi; mergeți deci pe căile lui și mâncați din rizq-ul Lui»
[al-Mulk 67:15].

Așadar, trebuie să existe efort, iar acest efort trebuie să fie în acord cu Sharīʿah.

«Posesorul Puterii» (1), *«al-Matīn»* (2).

(1) Al-Quwwah, Puterea, este un Atribut prin care făptuitorul poate face ceva fără slăbiciune. Dovada este cuvântul Lui Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَكُم مِّن ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنۢ بَعْدِ ضَعْفٍ
قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنۢ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً ۚ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ ۖ
وَهُوَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْقَدِيرُ﴾

«Allah este Cel care v-a creat din slăbiciune, apoi după slăbiciune a făcut putere»
[al-Rūm 30:54].

Puterea nu este același lucru cu capacitatea, deoarece Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿أَوَلَمْ يَسِيرُواْ فِى ٱلْأَرْضِ فَيَنظُرُواْ كَيْفَ كَانَ عَـٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَكَانُوٓاْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً ۚ وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُعْجِزَهُۥ مِن شَىْءٍ فِى ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَلَا فِى ٱلْأَرْضِ ۚ إِنَّهُۥ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا﴾

«Allah nu este astfel încât ceva din ceruri sau de pe pământ să-L facă neputincios; cu adevărat, El este ʿAlīm, Qadīr» **[Fāṭir 35:44]**.

Opusul capacității este neputința, iar opusul puterii este slăbiciunea. Între ele sunt două diferențe: prima, capacitatea se atribuie unei ființe conștiente, în timp ce puterea se poate atribui unei ființe conștiente și altor lucruri. A doua, puterea este mai particulară: orice ființă conștientă puternică este capabilă, însă nu orice ființă capabilă este puternică. De exemplu, spui *«vântul este puternic»*, dar nu spui *«vântul este capabil»*; spui *«fierul este puternic»*, dar nu spui *«fierul este capabil»*. Despre o ființă conștientă însă poți spune atât că este puternică, cât și că este capabilă.

Când ʿĀd au spus: *«Cine este mai puternic decât noi?»*, Allah Preaînaltul a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿فَأَمَّا عَادٌ فَٱسْتَكْبَرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ وَقَالُوا۟ مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً ۖ أَوَلَمْ يَرَوْا۟ أَنَّ ٱللَّهَ ٱلَّذِى خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً ۖ وَكَانُوا۟ بِـَٔايَـٰتِنَا يَجْحَدُونَ﴾

«Nu au văzut că Allah, Cel care i-a creat, este mai puternic decât ei?»
[Fuṣṣilat 41:15].

(2) Al-Matīn. Ibn ʿAbbās - Allah să fie mulțumit de amândoi - a spus: *«Cel foarte puternic»*, adică puternic în Puterea Sa, puternic în Măreția Sa și puternic în toate Atributele Jabarūt-ului. Din punct de vedere al sensului, el întărește sensul lui al-Qawī.

Este permis să informăm despre Allah că este *«shadīd»*, foarte puternic, dar nu Îl numim *«al-Shadīd»*; Îl numim al-Matīn, pentru că Allah S-a numit pe Sine astfel.

În acest verset se afirmă două Nume ale lui Allah: al-Razzāq și al-Matīn; și se afirmă trei Atribute: Rizq-ul, Puterea și ceea ce cuprinde Numele al-Matīn.

Rodul practic al credinței în Atributul Puterii și în Rizq este să nu cerem Puterea și Rizq-ul decât de la Allah Preaînaltul și să credem că orice putere, oricât de mare ar fi, nu se poate compara cu Puterea lui Allah Preaînaltul.

Și cuvântul Lui: *«Nu este nimic asemenea Lui, iar El este al-Samīʿ, al-Baṣīr»* (1).

(1) Autorul a adus acest verset pentru a afirma două Nume ale lui Allah și Atributele pe care acestea le cuprind: al-Samīʿ și al-Baṣīr. În el există răspuns împotriva muʿaṭṭilah.

Cuvântul *«Nu este nimic asemenea Lui»* este o negație și, prin urmare, face parte dintre Atributele negative. Scopul lui este afirmarea Perfecțiunii Sale: tocmai pentru că Perfecțiunea Lui este deplină, nimic dintre creaturi nu Îi este asemenea. În această propoziție se află un răspuns împotriva oamenilor tamthīl-ului.

Iar cuvântul *«și El este al-Samīʿ, al-Baṣīr»*: al-Samīʿ are două sensuri. Primul: Cel care răspunde. Al doilea: Cel care aude sunetul.

Cât despre al-Samīʿ cu sensul de Cel care răspunde, ei dau ca exemplu cuvântul lui Ibrāhīm:

Textul arab al versetului integral

ج

﴿ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ٱلَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى ٱلۡكِبَرِ إِسۡمَٰعِيلَ وَإِسۡحَٰقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ ٱلدُّعَآءِ﴾

«Cu adevărat, Domnul meu este Samīʿ al-duʿāʾ» **[Ibrāhīm 14:39],**

adică Cel care răspunde duʿāʾ-ului.

Cât despre al-Samīʿ cu sensul perceperii sunetului, acest auz este împărțit de ei în mai multe feluri:

Primul: un Auz prin care se urmărește arătarea generalității perceperii lui Allah, mărit fie El, astfel încât nu există niciun sunet pe care Allah să nu-l audă.

Al doilea: un Auz prin care se urmăresc ajutorul și sprijinirea.

Al treilea: un Auz prin care se urmăresc amenințarea și avertismentul.

Exemplul primului este cuvântul Lui Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿قَدْ سَمِعَ ٱللَّهُ قَوْلَ ٱلَّتِى تُجَٰدِلُكَ فِى زَوْجِهَا وَتَشْتَكِىٓ إِلَى ٱللَّهِ وَٱللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَآ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌۢ بَصِيرٌ﴾

«Allah a auzit cuvântul celei care se certa cu tine în privința soțului ei și se plângea lui Allah»
[al-Mujādilah 58:1].

Acesta arată că Auzul lui Allah Preaînaltul cuprinde tot ceea ce poate fi auzit. De aceea ʿĀ'ishah - Allah să fie mulțumit de ea - a spus: *«Toată lauda este a lui Allah, al Cărui Auz cuprinde toate glasurile. Pe Allah, eu eram în cameră și o parte din vorbele ei îmi scăpau»*[72].

Exemplul celui de-al doilea este cuvântul Lui către Mūsā și Hārūn:

Textul arab al versetului integral

﴿قَالَ لَا تَخَافَآ ۖ إِنَّنِى مَعَكُمَآ أَسْمَعُ وَأَرَىٰ﴾

«Cu adevărat, Eu sunt cu voi doi; aud și văd»
[Ṭā Hā 20:46].

72 Takhrīj-ul a fost menționat anterior în ediția arabă (p. 104); este relatarea lui ʿĀ'ishah — Allah să fie mulțumit de ea — despre faptul că auzul lui Allah cuprinde toate glasurile. Vezi nota 49.

Exemplul celui de-al treilea, prin care se urmăresc amenințarea și avertismentul, este cuvântul Lui Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَىٰهُم ۚ بَلَىٰ وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ﴾

«Sau cred ei că Noi nu auzim taina lor și discuțiile lor ascunse? Ba da, iar trimișii Noștri de lângă ei scriu»
[al-Zukhruf 43:80].

Scopul este amenințarea și avertizarea lor, deoarece ascundeau cuvinte de care Allah nu era mulțumit.

Auzul cu sensul perceperii lucrului auzit face parte dintre Atributele dhātiyyah, chiar dacă lucrul auzit poate fi nou-apărut.

Auzul cu sensul ajutorului și sprijinirii face parte dintre Atributele fiʿliyyah, deoarece este legat de o cauză.

Auzul cu sensul răspunsului face de asemenea parte dintre Atributele fiʿliyyah.

Iar cuvântul *«al-Baṣīr»*: înseamnă Cel care percepe toate cele văzute. Al-Baṣīr este folosit și cu sensul de al-ʿAlīm. Allah, Preaînaltul, este Baṣīr: vede orice lucru, oricât de ascuns ar fi; și este Baṣīr cu sensul că știe faptele robilor Săi. Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ وَٱللَّهُ بَصِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾

«Și Allah este Baṣīr față de ceea ce faceți»
[al-Ḥujurāt 49:18].

Dintre faptele noastre unele sunt văzute, iar altele nu sunt văzute. Prin urmare, baṣar-ul lui Allah se împarte în două sensuri, ambele intrând în Numele al-Baṣīr.

În acest verset se afirmă două Nume ale lui Allah: al-Samīʿ și al-Baṣīr; și trei Atribute: Perfecțiunea Atributelor Sale prin negarea asemănării, Auzul și Vederea.

Dintre roadele practice ale versetului: să încetăm să încercăm să-L asemănăm pe Allah cu creația Lui, să simțim Măreția și Perfecțiunea Lui și să ne ferim ca El să ne vadă în neascultare sau să audă de la noi ceea ce nu Îi place.

Să știi că gramaticienii au discutat foarte mult cuvântul *«ka-mithlihi»*, deoarece kāf intră peste *«mithl»*. La prima vedere, formularea ar putea sugera că Allah are un *«asemănător»* care, la rândul lui, nu are asemănător, pentru că versetul nu spune *«nu este nimic ca El»*, ci *«nu este nimic ca asemănătorul Lui»*. Aceasta este doar impresia pe care o poate crea formularea la nivel lexical, nu sensul ei; dacă am spune că acesta este sensul aparent, atunci aparentul Qurʾān-ului ar fi kufr, ceea ce este imposibil. De aceea, gramaticienii au diferit în explicarea structurii acestui verset și au dat mai multe opinii:

Prima opinie: kāf este suplimentar, iar sensul subînțeles este: *«Nu este nimic asemenea Lui»*. Această opinie este comodă, iar adăugarea particulelor în context negativ este frecventă, precum în cuvântul Lui Preaînaltul

Textul arab al versetului integral

﴿وَٱللَّهُ خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَٰجًا ۚ وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِۦ ۚ وَمَا يُعَمَّرُ مِن مُّعَمَّرٍ وَلَا يُنقَصُ مِنْ عُمُرِهِۦٓ إِلَّا فِى كِتَٰبٍ ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرٌ﴾

«Nicio femelă nu poartă...»
[Fāṭir 35:11].

Ei spun că adăugarea particulelor în limba arabă pentru întărire este un procedeu regulat.

A doua opinie spune invers: elementul suplimentar este *«mithl»*, iar sensul subînțeles este: *«Nu este nimic ca El»*. Însă aceasta este slabă, pentru că adăugarea inutilă a substantivelor în limba arabă este foarte rară, spre deosebire de particule. Dacă trebuie să considerăm ceva suplimentar, este mai potrivit să fie particula, adică kāf.

A treia opinie: *«mithl»* înseamnă *«ṣifah»*, Atribut, iar sensul este: *«Nu este nimic asemenea Atributului Lui»*. Ei spun că mathal, mithl, shibh și shabah în limba arabă pot veni cu sensuri apropiate. Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿مَّثَلُ ٱلْجَنَّةِ ٱلَّتِى وُعِدَ ٱلْمُتَّقُونَ ۖ فِيهَآ أَنْهَـٰرٌ مِّن مَّآءٍ غَيْرِ ءَاسِنٍ وَأَنْهَـٰرٌ مِّن لَّبَنٍ لَّمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُۥ وَأَنْهَـٰرٌ مِّنْ خَمْرٍ لَّذَّةٍ لِّلشَّـٰرِبِينَ وَأَنْهَـٰرٌ مِّنْ عَسَلٍ مُّصَفًّى ۖ وَلَهُمْ فِيهَا مِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ وَمَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ ۖ كَمَنْ هُوَ خَـٰلِدٌ فِى ٱلنَّارِ وَسُقُوا۟ مَآءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَآءَهُمْ﴾

«Descrierea Paradisului care le-a fost promis celor cu taqwā...» **[Muḥammad 47:15]**,

adică descrierea Paradisului. Această opinie nu este departe de corectitudine.

A patra opinie: în verset nu există nimic suplimentar. Dacă spui *«nu este nimic asemenea asemănătorului Lui»*, aceasta implică negarea oricărui asemănător. Dacă nici presupusul *«asemănător»* nu are un asemănător, atunci existența reală rămâne una singură. Pe această bază nu este nevoie să subînțelegem nimic. Ei spun că un asemenea mod de exprimare există în limba arabă, precum: *«Nu este nimeni asemenea tânărului Zuhayr.»*

În realitate, dacă aceste cercetări nu v-ar fi fost prezentate, sensul versetului ar fi fost limpede: Allah nu are niciun asemenea. Dar fiindcă aceste discuții se găsesc în cărți, le-am menționat.

Opinia mai puternică este să spunem că kāf este suplimentar; însă ultimul sens, pentru cel care îl poate concepe corect, este mai bun.

Și cuvântul Lui: *«Cu adevărat, ce minunat este ceea ce Allah vă îndeamnă! Cu adevărat, Allah este Samīʿ, Baṣīr»* (1).

(1) Acest verset completează cuvântul Lui Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَأۡمُرُكُمۡ أَن تُؤَدُّواْ ٱلۡأَمَٰنَٰتِ إِلَىٰٓ أَهۡلِهَا وَإِذَا
حَكَمۡتُم بَيۡنَ ٱلنَّاسِ أَن تَحۡكُمُواْ بِٱلۡعَدۡلِۚ إِنَّ ٱللَّهَ نِعِمَّا
يَعِظُكُم بِهِۦٓۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ سَمِيعَۢا بَصِيرٗا﴾

«Cu adevărat, Allah vă poruncește să dați înapoi amānāt-urile celor cărora le aparțin și, atunci când judecați între oameni, să judecați cu dreptate»
[al-Nisāʾ 4:58].

Allah, mărit fie El, ne poruncește să înapoiem amānāt-urile celor îndreptățiți la ele; dintre acestea face parte mărturia pentru sau împotriva unei persoane. Și ne poruncește ca, atunci când judecăm între oameni, să judecăm cu dreptate. Astfel, Allah, Preaînaltul, ne-a poruncit să împlinim obligația atât pe calea prin care se ajunge la hotărâre, cât și în hotărârea însăși. Calea hotărârii, adică mărturia, intră în generalitatea cuvântului *«să dați înapoi amānāt-urile celor cărora le aparțin»*, iar hotărârea este în cuvântul *«atunci când judecați între oameni, să judecați cu dreptate»*. Apoi El spune: *«Cu adevărat, ce minunat este ceea ce Allah vă îndeamnă!»* Forma originală este niʿma mā, dar cele două mīm-uri au fost asimilate prin ceea ce gramaticienii numesc al-idghām al-kabīr, deoarece în mod obișnuit asimilarea dintre două litere diferite ca poziție are loc când prima este sākin; aici însă asimilarea s-a produs deși prima era vocalizată.

Iar cuvântul: *«ce minunat este ceea ce vă îndeamnă prin aceasta»*: Allah, Preaînaltul, a făcut din porunca acestor două lucruri - îndeplinirea amānah-ului și judecarea cu dreptate - o mawʿiẓah, pentru că prin ele inimile se îndreaptă. Orice lucru care îndreaptă inimile este mawʿiẓah, iar împlinirea acestor porunci, fără îndoială, îndreaptă inima.

Apoi El a spus: *«Cu adevărat, Allah era Samīʿ, Baṣīr»*. Cuvântul kāna este verb, însă aici este lipsit de indicația temporală; prin el se urmărește numai afirmarea Atributului, adică Allah este descris cu Auz și Vedere. Spunem că este lipsit de sens temporal deoarece, dacă i-am păstra sensul temporal obișnuit, ar rezulta că acest Atribut s-a terminat: că la început era Samīʿ și Baṣīr, iar acum nu mai este astfel. Se știe că acest sens este stricat și fals. Intenția este că El este permanent descris cu aceste două Atribute, Auzul și Vederea. Kāna în asemenea contexte exprimă stabilirea și certitudinea.

Iar cuvântul: *«Samīʿ, Baṣīr»*: spunem despre el ceea ce am spus despre versetul precedent. În el se afirmă pentru Allah Auzul în cele două sensuri ale sale și Vederea în cele două sensuri ale sale.

Abū Hurayrah a recitat acest verset și a spus că Trimisul lui Allah ﷺ și-a pus degetul mare și arătătorul pe ochiul și urechea sa[73]. Scopul acestei gesturi este întărirea realității Auzului și Vederii, nu afirmarea pentru Allah a ochiului și urechii prin această gestică. Afirmarea Ochiului este atestată de alte dovezi. Cât despre ureche, Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah nici nu o afirmă pentru Allah, nici nu o neagă, deoarece nu există nicio dovadă revelată în această privință.

Dacă spui: îmi este permis să fac așa cum a făcut Trimisul ﷺ?

Răspunsul este că unii oameni de știință au spus: da, fă așa cum a făcut Trimisul. Tu nu ești mai bine călăuzit în a-i învăța pe oameni decât Trimisul lui Allah ﷺ și nici nu ești mai precaut decât el în a evita să I se atribuie lui Allah ceea ce nu I se potrivește.

73 Takhrīj-ul a fost menționat anterior în ediția arabă (p. 85); este relatarea lui Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el — despre gestul Profetului ﷺ către ochi și ureche. Vezi nota 38.

Alții au spus: nu este nevoie să faci aceasta atât timp cât știm că scopul este numai întărirea sensului. Gestul nu este urmărit pentru sine, ci pentru altceva; prin urmare, nu mai este nevoie să-l faci, mai ales dacă prin el există teama ca o persoană să-și imagineze tamthīl. De pildă, dacă în fața ta sunt oameni simpli care nu înțeleg lucrurile așa cum trebuie, este potrivit să te ferești de aceasta. Fiecare situație are cuvântul ei potrivit.
La fel este și ceea ce s-a relatat în ḥadīth-ul lui Ibn ʿUmar, când Trimisul lui Allah ﷺ a arătat felul în care spune:

«Allah, mărit fie El, va lua cerurile și pământurile Sale cu cele două Mâini și va spune: Eu sunt Allah»

, iar Profetul ﷺ își strângea și își deschidea degetele[74]. Despre aceasta se spune ceea ce s-a spus despre ḥadīth-ul lui Abū Hurayrah.

Rodul practic al credinței în cele două Atribute, Auzul și Vederea, este să ne ferim de a-L încălca pe Allah prin cuvintele și faptele noastre.

În acest verset sunt afirmate două dintre Numele lui Allah, al-Samīʿ și al-Baṣīr, iar dintre Atribute: Auzul, Vederea, porunca și mawʿiẓah.

Și cuvântul Lui: *«Și dacă, atunci când ai intrat în grădina ta, ai fi spus: Mā shāʾ Allāh, lā quwwata illā bi-llāh»* (1).

(1) Aceste versete afirmă cele două Atribute: Mashīʾah și Irādah.

74 Relatat de Muslim (2788), de la ʿAbd Allāh ibn ʿUmar — Allah să fie mulțumit de amândoi — în Kitāb Ṣifat al-Qiyāmah wa-l-Jannah wa-l-Nār.

Primul verset este cuvântul Lui Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَوْلَآ إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَآءَ ٱللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا
ج
بِٱللَّهِ إِن تَرَنِ أَنَا۠ أَقَلَّ مِنكَ مَالًا وَوَلَدًا﴾

«Și dacă, atunci când ai intrat în grădina ta, ai fi spus: Mā shā' Allāh, lā quwwata illā bi-llāh»
[al-Kahf 18:39].

«Lawlā» aici are sensul de *«de ce nu?»*, deci exprimă îndemn puternic, iar aici intenția este mustrarea, adică îl mustră pentru că a lăsat această rostire.

«Atunci când ai intrat»: adică în momentul în care ai intrat.

«Grădina ta»: jannah, cu jīm cu fatḥah, este grădina cu mulți copaci. A fost numită astfel deoarece cel care se află în ea este ascuns de copacii și ramurile ei, fiind mustatir în ea. Rădăcina j-n-n indică ascunderea. De aici și junnah, cu jīm cu ḍammah, adică scutul cu care omul se apără în luptă; și jinnah, cu jīm cu kasrah, adică jinnii, pentru că sunt ascunși.

Iar cuvântul *«grădina ta»* este la singular, deși din versete se știe că omul avea două grădini. Care este răspunsul, de vreme ce aici este singular, iar ele erau două?

Răspunsul este că singularul, atunci când este anexat, poate avea sens general și le cuprinde pe amândouă. Sau poate că cel care îl sfătuia a vrut să micșoreze valoarea celor două grădini, pentru că situația era una de admonestare și de îndepărtare de uimirea față de ceea ce Allah îi dăduse; ca și cum ar spune: aceste două grădini ale tale sunt doar o singură grădină, micșorându-le importanța. Prima explicație este mai apropiată de regulile limbii arabe. *«Ai fi spus»* este răspunsul lui lawlā.

Iar cuvântul: *«Mā shā' Allāh, lā quwwata illā bi-llāh»*. Mā poate fi pronume relativ sau poate fi condițional. Dacă îl consideri pronume relativ, este predicatul unui subiect omis, iar sensul subînțeles este: *«Aceasta este ceea ce Allah a voit»*, adică nu prin

voința, puterea și forța mea s-a întâmplat, ci prin Mashīʾah lui Allah; aceasta este ceea ce Allah a voit. Dacă îl consideri condițional, verbul condiției este shāʾ, iar răspunsul este omis, cu sensul: *«Ceea ce Allah voiește, se întâmplă»*, așa cum spunem: *«Ceea ce Allah voiește se întâmplă, iar ceea ce nu voiește nu se întâmplă»*. Intenția este că, atunci când ai intrat în grădina ta, trebuia să spui *«Mā shāʾ Allāh»*, pentru a te dezice de propria putere și forță și a nu te minuna de grădina ta.

Iar cuvântul *«Lā quwwata illā bi-llāh»*: lā este negarea genului, iar quwwah este un substantiv nehotărât în context de negație, deci cuprinde generalitatea. Quwwah este Atributul prin care făptuitorul poate face ceea ce voiește fără slăbiciune.
Dacă se spune: cum împăcăm negarea generală a oricărei puteri în afară de Allah cu cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَكُم مِّن ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنۢ بَعْدِ ضَعْفٍ
قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنۢ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً ۚ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ ۖ
وَهُوَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْقَدِيرُ﴾

«Allah este Cel care v-a creat din slăbiciune, apoi a făcut după slăbiciune putere»
[al-Rūm 30:54],

și cu ceea ce a spus despre ʿĀd:

Textul arab al versetului integral

﴿فَأَمَّا عَادٌ فَٱسْتَكْبَرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ وَقَالُوا۟ مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً ۖ أَوَلَمْ يَرَوْا۟ أَنَّ ٱللَّهَ ٱلَّذِى خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً ۖ وَكَانُوا۟ بِـَٔايَـٰتِنَا يَجْحَدُونَ﴾

«Au spus: cine este mai puternic decât noi? Nu au văzut că Allah, Cel care i-a creat, este mai puternic decât ei?» **[Fuṣṣilat 41:15]?**

El nu a spus că ei nu au nicio putere, ci a afirmat omului o putere.

Răspunsul este că împăcarea se face prin unul dintre două aspecte:

Primul: puterea aflată în creatură este de la Allah, mărit fie El. Dacă Allah nu i-ar fi dat putere, nu ar fi puternic. Puterea pe care o are omul este creată de Allah. Prin urmare, în realitate, nu există putere decât prin Allah.

Al doilea: sensul lui *«nu există putere»* este: nu există putere desăvârșită decât la Allah, mărit fie El.

În orice caz, acest om drept și-a îndrumat tovarășul să se dezică de propria forță și putere și să spună: aceasta este prin Mashīʾah lui Allah și prin Puterea lui Allah.

În acest verset se afirmă un Nume dintre Numele lui Allah, și anume Allah, și trei Atribute: Ulūhiyyah, Puterea și Mashīʾah.

Mashīʾah lui Allah este Irādah Sa kawnī. Ea se împlinește în ceea ce El iubește și în ceea ce nu iubește și se împlinește asupra tuturor robilor fără excepție. Ceea ce El voiește trebuie neapărat să existe. Tot ceea ce Allah voiește se petrece în mod inevitabil, fie că se numără printre lucrurile pe care le iubește și de care este mulțumit, fie că nu.

Și cuvântul Lui: *«Dacă Allah ar fi voit, ei nu s-ar fi luptat, însă Allah face ceea ce voiește»* (1).

(1) Al doilea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿تِلْكَ ٱلرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۘ مِّنْهُم مَّن كَلَّمَ
ٱللَّهُ ۖ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَٰتٍ ۚ وَءَاتَيْنَا عِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ
ٱلْبَيِّنَٰتِ وَأَيَّدْنَٰهُ بِرُوحِ ٱلْقُدُسِ ۗ وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَا ٱقْتَتَلَ
ٱلَّذِينَ مِنۢ بَعْدِهِم مِّنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ وَلَٰكِنِ
ٱخْتَلَفُوا۟ فَمِنْهُم مَّنْ ءَامَنَ وَمِنْهُم مَّن كَفَرَ ۚ وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ
مَا ٱقْتَتَلُوا۟ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ﴾

«Dacă Allah ar fi voit, ei nu s-ar fi luptat, însă Allah face ceea ce voiește»
[al-Baqarah 2:253].

Law este o particulă care indică neîmplinirea răspunsului din cauza neîmplinirii condiției. Dacă răspunsul ei este negativ cu mā, forma cea mai elocventă este omiterea lām-ului. Dacă răspunsul este afirmativ, cel mai des lām-ul este prezent, precum în cuvântul Lui Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿لَوْ نَشَآءُ لَجَعَلْنَٰهُ حُطَٰمًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ﴾

«Dacă am voi, l-am face paie uscate, iar voi ați rămâne uimiți»
[al-Wāqiʿah 56:65].

Spunem *«cel mai des»*, nu *«cea mai elocventă»*, deoarece în Qurʾān lām-ul se întâlnește și prezent, și omis:

Textul arab al versetului integral

﴿لَوْ نَشَآءُ جَعَلْنَٰهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ﴾

«Dacă am voi, l-am face sărat»
[al-Wāqiʿah 56:70].

Spunem că în răspunsul negativ omiterea lui lām este mai elocventă deoarece lām exprimă întărire, iar negația se află într-o anumită opoziție cu întărirea. De aceea, versul poetului:

«Dacă ni s-ar fi dat alegerea, nu ne-am fi despărțit / însă împreună cu nopțile nu există alegere»

Acest vers este contrar formei celei mai elocvente; mai elocvent ar fi: *«Dacă ni s-ar fi dat alegerea, nu ne-am fi despărțit»*, fără lām.

Iar cuvântul *«Dacă Allah ar fi voit, ei nu s-ar fi luptat»*: pronumele se referă la credincioși și necredincioși, după cuvântul Lui Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿تِلْكَ ٱلرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۘ مِّنْهُم مَّن كَلَّمَ
ٱللَّهُ ۖ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَٰتٍ ۚ وَءَاتَيْنَا عِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ
ٱلْبَيِّنَٰتِ وَأَيَّدْنَٰهُ بِرُوحِ ٱلْقُدُسِ ۗ وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ مَا ٱقْتَتَلَ
ٱلَّذِينَ مِنۢ بَعْدِهِم مِّنۢ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ ٱلْبَيِّنَٰتُ وَلَٰكِنِ
ٱخْتَلَفُوا۟ فَمِنْهُم مَّنْ ءَامَنَ وَمِنْهُم مَّن كَفَرَ ۚ وَلَوْ شَآءَ ٱللَّهُ
مَا ٱقْتَتَلُوا۟ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ﴾

«Însă ei au diferit: dintre ei unii au crezut și unii au tăgăduit. Dacă Allah ar fi voit, ei nu s-ar fi luptat»
[al-Baqarah 2:253].

În aceasta există un răspuns limpede împotriva Qadariyyah, care neagă faptul că fapta robului este legată de Mashī'ah lui Allah. Allah spune: *«Dacă Allah ar fi voit, ei nu s-ar fi luptat»*, adică însă El a voit ca ei să se lupte, și s-au luptat. Apoi spune: *«Însă Allah face ceea ce voiește»*, adică face ceea ce El dorește. Irādah de aici este Irādah kawnī.

Iar cuvântul *«face ceea ce voiește»*: dacă privim ceea ce Allah, Preaînaltul, face prin Sine Însuși, este o acțiune directă. Dacă privim ceea ce El hotărăște asupra robilor, este o acțiune indirectă, deoarece se știe că atunci când omul postește, se roagă,

dă zakāh, face ḥajj și jihād, făptuitorul este omul, fără îndoială; și se știe că fapta lui se petrece prin Irādah lui Allah.

Nu este corect să atribuim fapta robului lui Allah ca acțiune directă, deoarece omul este cel care o săvârșește direct. Dar este corect să o atribuim lui Allah din perspectiva hotărârii și a creației ei.

Cât despre ceea ce Allah face El Însuși, precum istiwā'-ul Său asupra Tronului, Vorbirea Sa, Coborârea Sa la cerul cel mai apropiat, Râsul Său și altele asemenea, acestea sunt atribuite direct lui Allah Preaînaltul ca fapte ale Sale.

În acest verset apare Numele Allah, iar dintre Atribute sunt afirmate Mashī'ah, Fapta și Irādah.

Și cuvântul Lui: *«Vi s-au permis animalele de turmă, în afară de ceea ce vi se va recita, fără să vă fie permis vânatul în timp ce sunteți în iḥrām. Cu adevărat, Allah judecă ceea ce voiește»* (1).

(1) Al treilea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَوۡفُواْ بِٱلۡعُقُودِۚ أُحِلَّتۡ لَكُم بَهِيمَةُ ٱلۡأَنۡعَٰمِ إِلَّا مَا يُتۡلَىٰ عَلَيۡكُمۡ غَيۡرَ مُحِلِّي ٱلصَّيۡدِ وَأَنتُمۡ حُرُمٌۗ إِنَّ ٱللَّهَ يَحۡكُمُ مَا يُرِيدُ﴾

«Vi s-au permis animalele de turmă, în afară de ceea ce vi se va recita, fără să vă fie permis vânatul în timp ce sunteți în iḥrām. Cu adevărat, Allah judecă ceea ce voiește»
[al-Mā'idah 5:1].

«Vi s-au permis»: Cel care face permis este Allah, mărit fie El. Și Profetul ﷺ face permis și interzice, dar cu permisiunea lui Allah, mărit fie El. Profetul ﷺ a spus: *«Ne-au fost permise două animale*

moarte și două feluri de sânge»[75]. Și obișnuia să spună: *«Cu adevărat, Allah vă interzice cutare»*, relatând că Allah a interzis; uneori însă interzicerea este atribuită chiar lui, dar prin permisiunea lui Allah.

«Animalele de turmă» sunt cămilele, vitele și oile. Al-Anʿām este pluralul lui naʿam, precum asbāb este pluralul lui sabab.

Cuvântul bahīmah a fost folosit pentru ele deoarece nu vorbesc.

75 Relatat de Aḥmad (2/97) și Ibn Mājah (3314), de la ʿAbd Allāh ibn ʿUmar — Allah să fie mulțumit de amândoi. Al-Dāraquṭnī (4/272) și al-Bayhaqī (1/254) au considerat mai puternică forma mawqūf, iar al-Bayhaqī a precizat că are statutul unei relatări marfūʿ. Vezi și ʿAbd ibn Ḥumayd, al-Muntakhab (818), și al-Silsilah al-Ṣaḥīḥah (1118).

«În afară de ceea ce vi se va recita»: adică ceea ce vi se va recita în această Sūrah, menționat în cuvântul Lui Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ ٱلْمَيْتَةُ وَٱلدَّمُ وَلَحْمُ ٱلْخِنزِيرِ وَمَآ أُهِلَّ
لِغَيْرِ ٱللَّهِ بِهِۦ وَٱلْمُنْخَنِقَةُ وَٱلْمَوْقُوذَةُ وَٱلْمُتَرَدِّيَةُ وَٱلنَّطِيحَةُ
وَمَآ أَكَلَ ٱلسَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى ٱلنُّصُبِ وَأَن
تَسْتَقْسِمُواْ بِٱلْأَزْلَٰمِ ۚ ذَٰلِكُمْ فِسْقٌ ۗ ٱلْيَوْمَ يَئِسَ ٱلَّذِينَ
كَفَرُواْ مِن دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَٱخْشَوْنِ ۚ ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ
لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِى وَرَضِيتُ لَكُمُ
ٱلْإِسْلَٰمَ دِينًا ۚ فَمَنِ ٱضْطُرَّ فِى مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِّإِثْمٍ
فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾

«V-au fost interzise mortăciunea, sângele, carnea de porc și ceea asupra căruia a fost invocat altul decât Allah»
[al-Mā'idah 5:3].

Excepția de aici este în parte conectată și în parte deconectată. În privința mortăciunii dintre animalele de turmă este conectată; în privința cărnii de porc este deconectată, deoarece porcul nu face parte dintre animalele de turmă.

Iar cuvântul *«fără să vă fie permis vânatul în timp ce sunteți în iḥrām»*: ghayr este ḥāl al pronumelui din *«vi s-au permis»*, adică în timp ce voi nu considerați permis vânatul când sunteți în iḥrām. Și această excepție este deconectată, deoarece vânatul nu face parte dintre animalele de turmă.

Iar *«fără să vă fie permis vânatul»* înseamnă fără să-l ucideți în starea de iḥrām, deoarece cel care face un lucru este ca și cum l-ar considera permis pentru sine. Vânatul este animalul sălbatic terestru care se mănâncă; acesta este vânatul care a fost interzis în iḥrām.

Iar cuvântul *«Cu adevărat, Allah judecă ceea ce voiește»*: Irādah de aici este sharʿiyyah, deoarece contextul este unul de legislație. Este permis și să o considerăm atât sharʿiyyah, cât și kawniyyah și să înțelegem ḥukm-ul ca incluzând hotărârea kawnī și sharʿī: ceea ce El voiește cosmic, hotărăște și aduce la existență; iar ceea ce voiește legislativ, hotărăște și prescrie robilor Săi.

În acest verset apare Numele Allah, iar dintre Atribute sunt afirmate permiterea, hotărârea și Irādah.

Și cuvântul Lui: *«Pe cel pe care Allah voiește să-l călăuzească, îi deschide pieptul pentru Islām; iar pe cel pe care voiește să-l rătăcească, îi face pieptul strâmt, îngust, ca și cum s-ar urca în cer»* (1).

(1) Al patrulea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿فَمَن يُرِدِ ٱللَّهُ أَن يَهْدِيَهُۥ يَشْرَحْ صَدْرَهُۥ لِلْإِسْلَٰمِ ۖ وَمَن يُرِدْ أَن يُضِلَّهُۥ يَجْعَلْ صَدْرَهُۥ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِى ٱلسَّمَآءِ ۚ كَذَٰلِكَ يَجْعَلُ ٱللَّهُ ٱلرِّجْسَ عَلَى ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾

«Pe cel pe care Allah voiește să-l călăuzească, îi deschide pieptul pentru Islām; iar pe cel pe care voiește să-l rătăcească, îi face pieptul strâmt, îngust, ca și cum s-ar urca în cer» **[al-Anʿām 6:125].**

Iar cuvântul *«Pe cel pe care Allah voiește să-l călăuzească, îi deschide pieptul pentru Islām»*: Irādah de aici este Irādah kawnī, iar hidayah este hidayat al-tawfīq. Îl găsești cu pieptul deschis pentru legile și simbolurile Islāmului; le împlinește cu bucurie, mulțumire și ușurință.

Dacă găsești aceasta în tine, să știi că Allah a voit bine pentru tine și a voit călăuzire pentru tine. Cât despre cel căruia i se face pieptul strâmt - Allah să ne păzească -, acesta este un semn că Allah nu a voit călăuzirea lui; altfel, i-ar fi deschis pieptul. De aceea găsiți că ṣalāh, care este cel mai greu lucru pentru ipocriți, este răcoarea ochilor celor sinceri. Profetul ﷺ a spus:

«Mi-au fost făcute iubite dintre lumea voastră femeile și parfumul, iar răcoarea ochilor mei a fost pusă în ṣalāh»

76 Relatat de Aḥmad (3/128), al-Nasāʾī (7/61), al-Ḥākim (2/160) și Abū Yaʿlā (6/199), de la Anas ibn Mālik — Allah să fie mulțumit de el. Al-Ḥākim l-a

[76]. Fără îndoială, Profetul ﷺ este omul cu cea mai desăvârșită credință; pieptul lui s-a deschis pentru ṣalāh, iar ea a devenit răcoarea ochilor lui.

Dacă unei persoane i se spune: trebuie să te rogi în congregație în masjid, iar pieptul i se deschide și spune: *«Al-ḥamdu li-llāh că El mi-a prescris aceasta; dacă Allah nu ar fi prescris-o, ar fi fost bidʿah»*, apoi merge către ea și este mulțumit de ea, acesta este un semn că Allah a voit să-l călăuzească și a voit bine pentru el. Iar cuvântul *«îi deschide pieptul pentru Islām»*: *«îi deschide pieptul»* înseamnă îl lărgește. De aici cuvântul lui Mūsā ﷺ când Allah l-a trimis la Firʿawn:

Textul arab al versetului integral

﴿قَالَ رَبِّ ٱشْرَحْ لِى صَدْرِى﴾

«El a spus: Domnul meu, deschide-mi pieptul» **[Ṭā Hā 20:25],**

adică lărgește-mi pieptul pentru a vorbi cu acest om și a-l chema, deoarece Firʿawn era tiran și încăpățânat.

Iar cuvântul *«pentru Islām»* este general: cuprinde temelia Islāmului, ramurile și obligațiile lui. Cu cât pieptul omului este mai deschis față de Islām și legile lui, cu atât aceasta este o dovadă mai puternică a faptului că Allah a voit călăuzire pentru el.

Iar cuvântul: *«iar pe cel pe care voiește să-l rătăcească, îi face pieptul strâmt, îngust, ca și cum s-ar urca în cer»*. Pe cel pe care Allah voiește să-l rătăcească îi face pieptul ḍayyiqan ḥarajan, adică extrem de strâmt. Apoi El a dat exemplul prin: *«ca și cum s-ar urca în cer»*, adică atunci când i se prezintă Islāmul este ca și cum ar fi obligat să urce la cer. De aceea versetul spune yaṣṣaʿʿadu, cu intensificare, și nu simplu yaṣʿadu; ca și cum s-ar sili să urce cu mare greutate. Cel care este silit să urce astfel, fără îndoială, obosește și se satură.

declarat autentic, iar Ibn Ḥajar a considerat bună formularea lui al-Nasāʾī în al-Talkhīṣ al-Ḥabīr (3/134).

Să presupunem că unui om i se cere să urce pe un munte foarte înalt și greu. Când începe să urce muntele, se forțează, respirația i se strâmtorează, se ridică cu greutate și gâfâie, pentru că găsește în aceasta mare strâmtorare.

Potrivit lucrurilor la care au ajuns oamenii de mai târziu, ei spun că cel care urcă în înălțimile cerului, cu cât se ridică mai mult, cu atât presiunea asupra lui crește și devine mai strâmtorat și mai chinuit. Fie că sensul este primul, fie al doilea, omul căruia i se prezintă Islāmul, iar Allah a voit să-l rătăcească, găsește strâmtorare și îngustime ca și cum s-ar urca în cer.

Din acest verset nobil afirmăm Irādah lui Allah, mărit fie El.

Irādah menționată aici este numai Irādah kawnī, deoarece El spune: *«pe cel pe care Allah voiește să-l călăuzească»* și *«pe cel pe care voiește să-l rătăcească»*. O asemenea împărțire se află numai în lucrurile kawnī. Cât despre Irādah sharʿiyyah, Allah voiește de la fiecare om să se supună Sharīʿah lui Allah.

Dintre învățăturile practice și de adorare ale versetului este că omul trebuie să primească Islāmul în întregime, temelia și ramurile lui, ceea ce ține de dreptul lui Allah și ceea ce ține de drepturile robilor, și trebuie să-și deschidă pieptul pentru toate acestea. Dacă nu este astfel, face parte din al doilea grup, al celor pe care Allah a voit să-i rătăcească.

Profetul ﷺ a spus: *«Cel căruia Allah îi voiește binele, îi dă înțelegerea religiei»*[77]. Fiqh-ul în religie presupune acceptarea religiei, deoarece cel care înțelege religia lui Allah și o cunoaște o acceptă și o iubește.

77 Relatat de al-Bukhārī (71), în Kitāb al-ʿIlm, și de Muslim (1037), de la Muʿāwiyah ibn Abī Sufyān — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Zakāh.

Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا۟ فِىٓ أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا۟ تَسْلِيمًا﴾

«Nu, pe Domnul tău! Ei nu cred până când nu te fac pe tine judecător în ceea ce s-a ivit între ei, apoi nu găsesc în sufletele lor nicio strâmtorare față de ceea ce ai hotărât și se supun cu deplină supunere»
[al-Nisāʾ 4:65].

Acesta este un jurământ întărit prin negație și un jurământ pe cea mai particulară formă de Rubūbiyyah a lui Allah față de robii Săi - Rubūbiyyah Lui față de Trimis - prin care este negat Īmān-ul celui care nu împlinește următoarele lucruri:

Primul: să-l facă pe Trimisul ﷺ judecător, din cuvântul *«până când nu te fac pe tine judecător»*, adică pe Trimis. Cel care caută judecată la altceva decât Allah și Trimisul Său nu este muʾmin; fie este kāfir cu un kufr care îl scoate din religie, fie are un kufr mai mic decât acesta.

Al doilea: deschiderea pieptului față de hotărârea lui, astfel încât să nu găsească în ei înșiși nicio strâmtorare din ceea ce a hotărât, ci să găsească acceptare și deschidere față de ceea ce a hotărât Profetul ﷺ.

Al treilea: să se supună cu deplină supunere. Supunerea este întărită prin masdarul *«taslīman»*, adică o supunere deplină.

Așadar, ai grijă, musulmane, ca Īmān-ul să nu-ți fie negat.

Să dăm un exemplu. Doi oameni discută despre hotărârea unei chestiuni sharʿī. Unul aduce dovadă din Sunnah, iar celălalt găsește în sine strâmtorare și nemulțumire: cum să iasă de la opinia celui pe care îl urmează și să urmeze această Sunnah? Acest om are, fără îndoială, lipsă în Īmān. Muʾmin-ul adevărat este cel care, atunci când găsește textul din Cartea lui Allah și Sunnah Trimisului Său ﷺ, este ca și cum ar fi găsit cea mai mare

pradă: se bucură și spune: *«Al-ḥamdu li-llāh că m-a călăuzit către aceasta.»* Cât despre omul care se fanatizează pentru propria opinie și încearcă să răsucească gâturile textelor pentru a le face să se îndrepte către ceea ce voiește el, nu către ceea ce voiesc Allah și Trimisul Său, acesta se află într-un mare pericol.

Împărțirea Irādah:

Irādah se împarte în două feluri:

Primul fel: Irādah kawnī. Această Irādah este complet sinonimă cu Mashī'ah; *«a voit»* în această categorie înseamnă *«a hotărât prin Mashī'ah»*. Această Irādah are următoarele caracteristici:

Prima: se leagă atât de ceea ce Allah iubește, cât și de ceea ce El nu iubește.

Pe această bază, dacă cineva întreabă: a voit Allah kufr-ul? Spune: prin Irādah kawnī, da, l-a voit; dacă Allah, mărit fie El, nu l-ar fi voit, nu s-ar fi întâmplat.

A doua: în ea este obligatoriu să se întâmple lucrul voit. Ceea ce Allah voiește prin această Irādah trebuie neapărat să se întâmple și nu poate să nu se împlinească.

Al doilea fel: Irādah sharʿiyyah. Ea este sinonimă cu maḥabbah; *«a voit»* în această categorie înseamnă *«a iubit»*. Are următoarele caracteristici:

Prima: se limitează la ceea ce Allah iubește. Allah nu voiește prin Irādah sharʿiyyah kufr-ul și nici fisq-ul.

A doua: nu este obligatoriu ca lucrul voit să se întâmple. Allah voiește ceva prin Sharīʿah și totuși poate să nu aibă loc. El, Preaînaltul, voiește de la creație să-L adore, dar nu este necesar ca această voință să se realizeze: unii Îl pot adora, iar alții pot să nu-L adore, spre deosebire de Irādah kawnī.

Prin urmare, diferența dintre cele două Irādah este din două perspective:

1. În Irādah kawnī este obligatoriu să se întâmple lucrul voit; în Irādah sharʿiyyah nu este obligatoriu.

2. Irādah sharʿiyyah se limitează la ceea ce Allah iubește, în timp ce Irādah kawnī este generală și cuprinde ceea ce El iubește și ceea ce nu iubește.

Dacă cineva întreabă: cum poate Allah Preaînaltul să voiască prin Irādah kawnī ceea ce nu iubește? Adică, cum poate să voiască kufr-ul, fisq-ul sau neascultarea, deși nu le iubește?

Răspunsul este că lucrul poate fi iubit de Allah dintr-o perspectivă și detestat de El dintr-o altă perspectivă. Este iubit din cauza marilor beneficii pe care le cuprinde și este detestat pentru că, în sine, este neascultare.

Nu există nicio imposibilitate ca același lucru să fie iubit și detestat din două considerente. Iată un om care își duce copilul - bucata inimii și rodul sufletului său - la medic, pentru ca medicul să-i taie pielea și să scoată materia vătămătoare din el. Dacă altcineva ar veni să-i zgârie copilul cu unghia, nu cu bisturiul, s-ar lupta cu el; însă el însuși îl duce la medic ca să-l taie și privește aceasta fiind bucuros și mulțumit. Îl duce chiar la medic ca să încingă fierul în foc până se înroșește, apoi să-l cauterizeze pe copil, iar el este de acord. De ce este de acord cu aceasta, deși copilul simte durere? Pentru că durerea este voită pentru altceva, anume pentru marele folos care rezultă din ea.

Din cunoașterea Irādah dobândim, din punct de vedere practic, două lucruri:

Primul: să ne legăm speranța, frica, toate stările și toate faptele de Allah, deoarece orice lucru este prin Irādah Lui; aceasta realizează pentru noi tawakkul-ul.

Al doilea: să facem ceea ce Allah voiește prin Sharīʿah. Atunci când știi că un lucru este voit de Allah prin Sharīʿah și iubit de El, aceasta îți întărește hotărârea de a-l face.

Acestea se numără printre roadele practice ale cunoașterii Irādah: primul este din perspectiva Irādah kawnī, iar al doilea din perspectiva Irādah sharʿiyyah.

Și cuvântul Lui: *«Și faceți iḥsān; cu adevărat, Allah îi iubește pe muḥsinīn»* (1).

(1) Aceste versete afirmă Atributul Maḥabbah.

Primul verset:

Textul arab al versetului integral

﴿وَأَنفِقُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَلَا تُلْقُواْ بِأَيْدِيكُمْ إِلَى ٱلتَّهْلُكَةِ ۛ وَأَحْسِنُوٓاْ ۛ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾

«Și faceți iḥsān; cu adevărat, Allah îi iubește pe muḥsinīn» **[al-Baqarah 2:195].**

«Și faceți iḥsān» este un verb la imperativ.

Iḥsān-ul poate fi obligatoriu și poate fi recomandat. Tot ceea ce este indispensabil pentru împlinirea unei obligații este obligatoriu, iar ceea ce depășește aceasta este recomandat.

Pe această bază spunem: imperativul din *«Și faceți iḥsān»* este folosit atât pentru ceea ce este obligatoriu, cât și pentru ceea ce este recomandat.

Iḥsān-ul se află în adorarea lui Allah și în purtarea față de creație. Iḥsān-ul în adorarea lui Allah a fost explicat de Profetul ﷺ când Jibrīl l-a întrebat[78]: *«Ce este iḥsān-ul?»* El a spus: *«Să-L adori pe Allah ca și cum L-ai vedea.»* Aceasta este mai desăvârșită decât treapta care urmează, deoarece cel care Îl adoră pe Allah ca și cum L-ar vedea Îl adoră prin dorință și căutare. *«Iar dacă tu nu-L vezi, atunci El te vede»*, adică, dacă nu ajungi la această stare, să știi că El te vede. Cel care Îl adoră pe Allah la această treaptă Îl adoră prin frică și fugă de ceea ce Îl mânie, pentru că se teme de Cel care îl vede.

Cât despre iḥsān-ul în purtarea față de creație, s-a spus în explicarea lui: oferirea binelui, reținerea răului și chipul deschis.

Oferirea binelui înseamnă oferirea a ceea ce este bun, fie prin avere, fie prin trup, fie prin poziție și influență.

78 Relatat de Muslim (8), de la ʿUmar ibn al-Khaṭṭāb — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Īmān, în celebrul ḥadīth al lui Jibrīl despre Islām, īmān și iḥsān.

Reținerea răului înseamnă să nu-i vatămi pe oameni nici prin cuvânt, nici prin faptă.

Chipul deschis înseamnă să nu fii posomorât în fața oamenilor. Uneori însă omul se mânie și se încruntă; spunem că, dacă aceasta are un motiv legitim și duce la îndreptarea situației, poate chiar să facă parte din iḥsān.

De aceea, dacă îl lapidăm pe adulterinul căsătorit sau îl biciuim pe cel pentru care este prescrisă biciuirea, aceasta este iḥsān față de el.

În aceasta intră și buna purtare în vânzare, cumpărare, închiriere, căsătorie și alte raporturi. Dacă te porți frumos în aceste lucruri, ai răbdare cu cel aflat în dificultate și îi dai repede omului dreptul său, aceasta este din oferirea binelui. Iar dacă îl agresezi prin înșelăciune, minciună și falsificare, nu ai reținut răul, pentru că acestea sunt vătămări. Așadar, fă iḥsān în adorarea lui Allah și față de robii lui Allah.

Iar cuvântul Lui: *«Cu adevărat, Allah îi iubește pe muḥsinīn»* este motivarea poruncii. Aceasta este răsplata celui care face iḥsān: Allah îl iubește. Maḥabbah lui Allah este un rang înalt și măreț. Pe Allah, Maḥabbah lui Allah merită să fie cumpărată cu întreaga lume! Și faptul că Allah te iubește este mai înalt decât simplul fapt că tu Îl iubești. De aceea Allah Preaînaltul a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَٱتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ ٱللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾

«Spune: dacă Îl iubiți pe Allah, urmați-mă; Allah vă va iubi» **[Āl ʿImrān 3:31].**

El nu a spus: *«urmați-mă, ca să fiți sinceri în iubirea voastră pentru Allah»*, deși contextul ar fi putut permite aceasta; ci a spus: *«Allah vă va iubi»*.

De aceea unii dintre savanți au spus: esențialul, cu adevărat, este ca Allah să te iubească, nu doar ca tu să-L iubești pe Allah.

Toată lumea pretinde că Îl iubește pe Allah, însă chestiunea este dacă Cel care este deasupra cerurilor, mărit fie El, te iubește sau nu. Dacă Allah, mărit fie El, te iubește, îngerii din cer te iubesc, apoi ți se pune acceptarea pe pământ; oamenii pământului te iubesc[79], te acceptă și acceptă ceea ce vine de la tine. Aceasta se numără printre veștile bune grăbite pentru credincios.

În acest verset apare Numele Allah, iar dintre Atribute sunt afirmate Ulūhiyyah și Maḥabbah.

«Și fiți drepți; cu adevărat, Allah îi iubește pe muqsiṭīn» (1).

(1) Al doilea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿وَإِن طَآئِفَتَانِ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ ٱقْتَتَلُواْ فَأَصْلِحُواْ بَيْنَهُمَا ۖ فَإِنۢ بَغَتْ إِحْدَىٰهُمَا عَلَى ٱلْأُخْرَىٰ فَقَٰتِلُواْ ٱلَّتِى تَبْغِى حَتَّىٰ تَفِىٓءَ إِلَىٰٓ أَمْرِ ٱللَّهِ ۚ فَإِن فَآءَتْ فَأَصْلِحُواْ بَيْنَهُمَا بِٱلْعَدْلِ وَأَقْسِطُوٓاْ ۖ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُقْسِطِينَ﴾

«Și fiți drepți; cu adevărat, Allah îi iubește pe muqsiṭīn» **[al-Ḥujurāt 49:9].**

«Aqsiṭū» este verb la imperativ. Al-iqsāṭ nu este același lucru cu al-qisṭ, ci provine dintr-un verb de forma a patra. Hamzah-ul este aici hamzat al-salb, adică hamzah care înlătură sensul rădăcinii. Când intră peste verb, îi înlătură sensul. Verbul qasaṭa înseamnă *«a fi nedrept»*; când îi adaugi hamzah și spui aqsaṭa, înseamnă *«a fi drept»*, adică a înlătura qisṭ-ul în sensul de nedreptate. Ei numesc un asemenea hamzah *«hamzat al-salb»*. Un exemplu este

79 Relatat de al-Bukhārī (3209), în Kitāb Bad' al-Khalq, și de Muslim (2637), de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Birr wa-l-Ṣilah wa-l-Ādāb.

khaṭiʾa și akhṭaʾa: khaṭiʾa înseamnă să faci greșeala intenționat, iar akhṭaʾa să o faci fără intenție.

Prin urmare, *«aqsiṭū»* înseamnă: fiți drepți. Aceasta este obligatorie, deoarece dreptatea este obligatorie în toate lucrurile în care este obligatorie tratarea după măsura cuvenită.

În aceasta intră dreptatea în purtarea față de Allah, mărit fie El. Allah îți dă binecuvântări; dintre dreptate este să-I aduci mulțumire. Allah îți clarifică adevărul; dintre dreptate este să urmezi acest adevăr.

În aceasta intră și dreptatea în purtarea față de creație: să te porți cu oamenii așa cum iubești ca ei să se poarte cu tine. De aceea Profetul ﷺ a spus:

> *«Cel care iubește să fie îndepărtat de Foc și introdus în Paradis să-l ajungă moartea în timp ce crede în Allah și Ziua de Apoi și să se poarte cu oamenii așa cum îi place ca ei să se poarte cu el»* [80].

Poartă-te cu oamenii așa cum îți place ca ei să se poarte cu tine. De pildă, dacă vrei să tratezi o persoană într-un anumit fel, aplică mai întâi acea purtare asupra ta: dacă cineva s-ar purta astfel cu tine, ai fi mulțumit sau nu? Dacă ai fi mulțumit, poartă-te așa; dacă nu, nu te purta astfel.

În aceasta intră dreptatea între copii în daruri. Profetul ﷺ a spus: *«Temeți-vă de Allah și fiți drepți între copiii voștri»*[81].

În aceasta intră dreptatea între moștenitori în moștenire: fiecăruia i se dă partea sa și nu se lasă prin testament ceva în plus pentru vreunul dintre ei.

În aceasta intră dreptatea între soții, astfel încât fiecăreia să-i împărți aceeași parte de timp pe care o împărți celeilalte.

În aceasta intră și dreptatea față de propriul tău suflet: să nu-l împovărezi cu fapte pe care nu le poate duce. Domnul tău are asupra ta un drept și sufletul tău are asupra ta un drept.

---

80 Relatat de Muslim (1844), de la ʿAbd Allāh ibn ʿAmr — Allah să fie mulțumit de amândoi — în Kitāb al-Imārah.

81 Relatat de al-Bukhārī (2587), în Kitāb al-Hibah, și de Muslim (1623), de la al-Nuʿmān ibn Bashīr — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Hibāt.

Și măsoară după aceasta toate situațiile asemănătoare.

Aici trebuie să atragem atenția că unii oameni folosesc, în loc de *«dreptate»*, cuvântul *«egalitate»*. Acest lucru este greșit. Nu trebuie spus simplu *«egalitate»*, deoarece egalitatea poate cere să tratezi identic două lucruri între care înțelepciunea cere diferențiere.

Din cauza acestei chemări nedrepte la egalizare au ajuns să spună: ce diferență este între bărbat și femeie? Faceți-i egali pe bărbați și femei! Până și comunismul a spus: ce diferență este între conducător și cel condus? Nimeni nu poate avea autoritate asupra altuia; chiar între părinte și copil, părintele nu are autoritate asupra copilului... și tot așa.

Dar dacă spunem *«dreptate»*, adică să-i dai fiecăruia ceea ce merită, această problemă dispare și formularea devine corectă. De aceea în Qur'ān nu a venit niciodată că Allah poruncește *«egalitatea»*. A venit însă:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَأۡمُرُ بِٱلۡعَدۡلِ وَٱلۡإِحۡسَٰنِ وَإِيتَآيِٕ ذِي ٱلۡقُرۡبَىٰ
وَيَنۡهَىٰ عَنِ ٱلۡفَحۡشَآءِ وَٱلۡمُنكَرِ وَٱلۡبَغۡيِۚ يَعِظُكُمۡ لَعَلَّكُمۡ
تَذَكَّرُونَ﴾

«Cu adevărat, Allah poruncește dreptatea»
[al-Naḥl 16:90] și:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَأۡمُرُكُمۡ أَن تُؤَدُّواْ ٱلۡأَمَٰنَٰتِ إِلَىٰٓ أَهۡلِهَا وَإِذَا
حَكَمۡتُم بَيۡنَ ٱلنَّاسِ أَن تَحۡكُمُواْ بِٱلۡعَدۡلِۚ إِنَّ ٱللَّهَ نِعِمَّا
يَعِظُكُم بِهِۦٓۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ سَمِيعَۢا بَصِيرٗا﴾

«Iar atunci când judecați între oameni, să judecați cu dreptate» **[al-Nisāʾ 4:58]**.

Cel care spune că religia Islāmului este *«religia egalității»* greșește în descrierea Islāmului. Religia Islāmului este religia dreptății: reunește lucrurile egale și diferențiază lucrurile diferite. Dacă prin *«egalitate»* el intenționează dreptate, atunci a nimerit sensul, dar a greșit expresia.
De aceea, cele mai multe locuri din Qurʾān în care apare ideea de egalitate sunt tocmai negări ale egalității:

Textul arab al versetului integral

﴿أَمَّنۡ هُوَ قَٰنِتٌ ءَانَآءَ ٱلَّيۡلِ سَاجِدٗا وَقَآئِمٗا يَحۡذَرُ ٱلۡأٓخِرَةَ
وَيَرۡجُواْ رَحۡمَةَ رَبِّهِۦۗ قُلۡ هَلۡ يَسۡتَوِي ٱلَّذِينَ يَعۡلَمُونَ وَٱلَّذِينَ
لَا يَعۡلَمُونَۗ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُوْلُواْ ٱلۡأَلۡبَٰبِ﴾

«Spune: sunt egali cei care știu și cei care nu știu?» **[al-Zumar 39:9]**;

Textul arab al versetului integral

﴿قُلْ مَن رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ قُلِ ٱللَّهُ ۚ قُلْ
أَفَٱتَّخَذْتُم مِّن دُونِهِۦٓ أَوْلِيَآءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا
ضَرًّا ۚ قُلْ هَلْ يَسْتَوِى ٱلْأَعْمَىٰ وَٱلْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِى
ٱلظُّلُمَٰتُ وَٱلنُّورُ ۗ أَمْ جَعَلُوا۟ لِلَّهِ شُرَكَآءَ خَلَقُوا۟ كَخَلْقِهِۦ
فَتَشَٰبَهَ ٱلْخَلْقُ عَلَيْهِمْ ۚ قُلِ ٱللَّهُ خَٰلِقُ كُلِّ شَىْءٍ وَهُوَ
ٱلْوَٰحِدُ ٱلْقَهَّٰرُ﴾

«Spune: este egal orbul cu cel care vede? Sau sunt egale întunericurile cu lumina?»
[al-Raʿd 13:16];

Textul arab al versetului integral

﴿وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنفِقُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَٰثُ
ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ لَا يَسْتَوِى مِنكُم مَّنْ أَنفَقَ مِن قَبْلِ
ٱلْفَتْحِ وَقَٰتَلَ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِّنَ ٱلَّذِينَ أَنفَقُوا۟ مِنۢ
بَعْدُ وَقَٰتَلُوا۟ ۚ وَكُلًّا وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلْحُسْنَىٰ ۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
خَبِيرٌ﴾

«Nu sunt egali dintre voi cei care au cheltuit înainte de Cucerire și au luptat; aceștia sunt mai mari în rang decât cei care au cheltuit după aceea și au luptat»
[al-Ḥadīd 57:10];

Textul arab al versetului integral

﴿لَّا يَسْتَوِى ٱلْقَـٰعِدُونَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُو۟لِى ٱلضَّرَرِ
وَٱلْمُجَـٰهِدُونَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ ۚ فَضَّلَ ٱللَّهُ
ٱلْمُجَـٰهِدِينَ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ عَلَى ٱلْقَـٰعِدِينَ دَرَجَةً ۚ وَكُلًّا
وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلْحُسْنَىٰ ۚ وَفَضَّلَ ٱللَّهُ ٱلْمُجَـٰهِدِينَ عَلَى ٱلْقَـٰعِدِينَ
أَجْرًا عَظِيمًا﴾

«Nu sunt egali dintre credincioși cei care stau, în afară de cei cu scuză, și cei care se străduiesc în calea lui Allah» **[al-Nisāʾ 4:95].**

Nu a venit nici măcar o singură literă în Qurʾān care să poruncească egalizarea absolută; el poruncește dreptatea.

Și cuvântul *«dreptate»* este, de asemenea, un cuvânt pe care sufletele îl primesc cu ușurință.

Am dorit să atrag atenția asupra acestui lucru pentru ca vorbirea noastră să nu fie simplă imitare. Unii oameni preiau expresiile fără să le examineze, fără să se gândească la ceea ce indică, la cine le-a pus în circulație și la ce sens urmărește cel care le folosește.

Acest verset conține aceleași Nume și Atribute ca versetul precedent.

«Atâta timp cât ei sunt drepți cu voi, fiți și voi drepți cu ei; cu adevărat, Allah îi iubește pe cei cu taqwā» (1).

(1) Al treilea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِندَ ٱللَّهِ وَعِندَ رَسُولِهِۦٓ
إِلَّا ٱلَّذِينَ عَٰهَدتُّمْ عِندَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ ۖ فَمَا ٱسْتَقَٰمُوا۟
لَكُمْ فَٱسْتَقِيمُوا۟ لَهُمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُتَّقِينَ﴾

«Atâta timp cât ei sunt drepți cu voi, fiți și voi drepți cu ei; cu adevărat, Allah îi iubește pe cei cu taqwā»
[al-Tawbah 9:7].

Mă este condițional, verbul condiției este istaqāmū, iar răspunsul este fa-staqīmū, adică: oricât timp cei cu care ați încheiat tratatul lângă al-Masjid al-Ḥarām rămân drepți cu voi prin împlinirea tratatului, rămâneți și voi drepți cu ei în aceasta.

Această propoziție condițională indică prin formularea ei explicită că, dacă ei rămân drepți cu noi, este obligatoriu să rămânem drepți cu ei și să ne împlinim tratatul. Prin sensul implicit indică faptul că, dacă ei nu rămân drepți, noi nu suntem obligați să continuăm în același mod.

Cei aflați sub tratat se împart în trei categorii:

Prima categorie: cei care au rămas fideli tratatului lor și suntem în siguranță din partea lor. Este obligatoriu să rămânem fideli față de ei, din cuvântul Lui: *«Atâta timp cât ei sunt drepți cu voi, fiți și voi drepți cu ei; cu adevărat, Allah îi iubește pe cei cu taqwā.»*

A doua categorie: cei care au trădat și au încălcat tratatul. Aceștia nu mai au tratat, din cuvântul Lui Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿وَإِن نَّكَثُوٓاْ أَيۡمَٰنَهُم مِّنۢ بَعۡدِ عَهۡدِهِمۡ وَطَعَنُواْ فِي دِينِكُمۡ فَقَٰتِلُوٓاْ أَئِمَّةَ ٱلۡكُفۡرِ إِنَّهُمۡ لَآ أَيۡمَٰنَ لَهُمۡ لَعَلَّهُمۡ يَنتَهُونَ﴾

«Dacă își încalcă jurămintele după legământul lor și atacă religia voastră, luptați împotriva conducătorilor kufr-ului; cu adevărat, ei nu au jurăminte»
[al-Tawbah 9:12].

A treia categorie: cei care ne arată fidelitate, dar ne temem de trădarea lor, adică există indicii care arată că intenționează să trădeze. Despre aceștia Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِن قَوۡمٍ خِيَانَةٗ فَٱنۢبِذۡ إِلَيۡهِمۡ عَلَىٰ سَوَآءٍۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلۡخَآئِنِينَ﴾

«Dacă te temi de trădare din partea unui popor, aruncă-le tratatul înapoi în mod deschis și egal; cu adevărat, Allah nu-i iubește pe trădători»
[al-Anfāl 8:58],

adică anunță-le încheierea tratatului și spune: nu mai există tratat între noi și voi.

Dacă cineva spune: cum să arunci înapoi tratatul către ei în timp ce încă sunt sub tratat?

Spunem: din cauza temerii de trădare. Nu putem fi în siguranță din partea lor, fiindcă este posibil să ne atace într-o dimineață. Așadar, le anulăm tratatul în mod deschis și egal; nu îi trădăm în timp ce tratatul încă este în vigoare. Dacă musulmanii ar spune:

«Ne temem că ne vor trăda, așa că îi atacăm primii», spunem: acest lucru este interzis. Nu luptați împotriva lor până când nu le anunțați anularea tratatului.

Iar cuvântul *«cei cu taqwā»*: muttaqūn sunt cei care și-au făcut o protecție față de pedeapsa lui Allah prin împlinirea poruncilor Lui și evitarea interdicțiilor Lui. Aceasta se numără printre cele mai bune și cuprinzătoare definiții ale taqwā.

Acest verset conține aceleași Nume și Atribute ca versetul precedent.

«Cu adevărat, Allah îi iubește pe cei care se pocăiesc mult și îi iubește pe cei care se purifică» (1).

(1) Al patrulea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْمَحِيضِ ۖ قُلْ هُوَ أَذًى فَٱعْتَزِلُوا۟
ٱلنِّسَآءَ فِى ٱلْمَحِيضِ ۖ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ ۖ فَإِذَا
تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ ٱللَّهُ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ
ٱلتَّوَّٰبِينَ وَيُحِبُّ ٱلْمُتَطَهِّرِينَ﴾

«Cu adevărat, Allah îi iubește pe cei care se pocăiesc mult» **[al-Baqarah 2:222].**

Al-Tawwāb este o formă intensivă de la tawbah: omul care se întoarce des la Allah. Tawbah este întoarcerea la Allah de la neascultarea Lui către ascultarea Lui.

Condițiile tawbah sunt cinci:

Prima: ikhlāṣ pentru Allah Preaînaltul, adică motivul care îl împinge la tawbah să fie frica de Allah și speranța în răsplata Lui.

A doua: regretul pentru păcatul săvârșit. Semnul acestui regret este să-și dorească să nu fi avut loc din partea lui.

A treia: părăsirea păcatului: să îl abandoneze dacă este ceva interzis sau să recupereze ceea ce a lăsat dacă este o obligație care poate fi recuperată.

A patra: hotărârea de a nu se întoarce la el.

A cincea: tawbah să fie făcută în timpul în care este acceptată, adică înainte de prezența morții și înainte ca soarele să răsară dinspre apus. Dacă este după venirea morții sau după răsăritul soarelui dinspre apus, nu mai este acceptată.

Așadar, al-Tawwāb este cel care face tawbah în mod repetat.

Se știe că multă tawbah presupune multe păcate. De aici înțelegem că omul, oricât de multe ar fi păcatele lui, dacă pentru fiecare păcat face o tawbah nouă, Allah Preaînaltul îl iubește. Iar cel care se pocăiește o singură dată de un singur păcat este iubit de Allah, mărit fie El, cu atât mai mult. Dacă cel ale cărui păcate sunt multe și a cărui tawbah este multă este iubit de Allah, atunci cel ale cărui păcate sunt puține este cu atât mai vrednic de Maḥabbah lui Allah prin tawbah lui.

Iar cuvântul *«și îi iubește pe cei care se purifică»*: adică pe cei care se purifică de ḥadath și de impurități în trupurile lor și în tot ceea ce trebuie purificat.

Aici sunt reunite purificarea exterioară și purificarea lăuntrică: purificarea lăuntrică prin cuvântul *«cei care se pocăiesc mult»*, iar cea exterioară prin *«cei care se purifică»*.

Acest verset conține aceleași Nume și Atribute ca versetul precedent.

Și cuvântul Lui: *«Spune: dacă Îl iubiți pe Allah, urmați-mă; Allah vă va iubi»* (1).

(1) Al cincilea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَٱتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ ٱللَّهُ وَيَغْفِرْ
لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾

«Spune: dacă Îl iubiți pe Allah, urmați-mă; Allah vă va iubi» **[Āl ʿImrān 3:31].**

Savanții Salaf-ului numesc acest verset Āyat al-Miḥnah, adică versetul încercării. Unii oameni au pretins că Îl iubesc pe Allah, iar Allah i-a poruncit Profetului Său să le spună: *«Spune: dacă Îl iubiți pe Allah, urmați-mă»*. Aceasta este o provocare adresată oricui pretinde Maḥabbah lui Allah: i se spune, dacă ești sincer în iubirea ta pentru Allah, urmează Trimisul. Cel care introduce în religia Trimisului lui Allah ﷺ ceva ce nu aparține ei și spune: *«Eu Îl iubesc pe Allah și pe Trimisul Său prin ceea ce am introdus»*, îi spunem: aceasta este minciună. Dacă iubirea ta ar fi sinceră, l-ai urma pe Trimis ﷺ și nu ai merge înaintea lui introducând în Sharīʿah lui ceva ce nu face parte din religia lui. Cu cât omul îl urmează mai mult pe Trimisul lui Allah ﷺ, cu atât este mai iubit de Allah.

Dacă omul Îl iubește pe Allah și Îl adoră, Allah Preaînaltul îl iubește; ba chiar Allah, mărit fie El, îi dă mai mult decât fapta lui. Allah spune în ḥadīth-ul qudsī: *«Cel care Mă pomenește în sine, îl pomenesc în Sine»*, iar Sinele lui Allah este mai măreț decât sufletele noastre. *«Și cel care Mă pomenește într-o adunare, îl pomenesc într-o adunare mai bună decât ea.»* Și în ḥadīth se află de asemenea că cel care se apropie de El cu o palmă, Allah se apropie de el cu un cot; cel care se apropie de El cu un cot, Allah se apropie de el cu o întindere de brațe; iar cel care vine la Allah mergând, Allah vine către el în grabă[82].

82 Relatat de al-Bukhārī (7405), în Kitāb al-Tawḥīd, și de Muslim (2675), de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Dhikr wa-l-Duʿā'.

Așadar, darul și răsplata lui Allah, mărit fie El, sunt mai mari decât fapta ta.

Acest verset conține aceleași Nume și Atribute ca versetul precedent.

Și cuvântul Lui: *«Allah va aduce un popor pe care El îl iubește și care Îl iubește»* (1).

(1) Al șaselea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَن يَرۡتَدَّ مِنكُمۡ عَن دِينِهِۦ فَسَوۡفَ يَأۡتِي ٱللَّهُ بِقَوۡمٖ يُحِبُّهُمۡ وَيُحِبُّونَهُۥٓ أَذِلَّةٍ عَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ يُجَٰهِدُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوۡمَةَ لَآئِمٖۚ ذَٰلِكَ فَضۡلُ ٱللَّهِ يُؤۡتِيهِ مَن يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ﴾

«Allah va aduce un popor pe care El îl iubește și care Îl iubește» **[al-Mā'idah 5:54].**

Fāʾ-ul este răspunsul condiției din cuvântul Lui: *«O, voi cei care credeți! Oricine dintre voi se întoarce de la religia sa, Allah va aduce un popor pe care El îl iubește și care Îl iubește.»* Adică, dacă vă întoarceți de la religia lui Allah, aceasta nu-I dăunează lui Allah cu nimic: *«Allah va aduce un popor pe care El îl iubește și care Îl iubește»*. Este asemenea cuvântului Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿هَٰٓأَنتُمْ هَٰٓؤُلَآءِ تُدْعَوْنَ لِتُنفِقُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ فَمِنكُم مَّن يَبْخَلُ ۖ وَمَن يَبْخَلْ فَإِنَّمَا يَبْخَلُ عَن نَّفْسِهِۦ ۚ وَٱللَّهُ ٱلْغَنِىُّ وَأَنتُمُ ٱلْفُقَرَآءُ ۚ وَإِن تَتَوَلَّوْا۟ يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوٓا۟ أَمْثَٰلَكُم﴾

«Dacă vă întoarceți, El vă va înlocui cu un alt popor, apoi aceștia nu vor fi asemenea vouă»
[Muḥammad 47:38].

Oricine se întoarce de la religia lui Allah nu are nicio importanță pentru Allah, pentru că El, Preaînaltul, este independent de el. Ba chiar îl îndepărtează și aduce pe altul mai bun decât el. Allah va aduce, în locul lor, un popor pe care El îl iubește și care Îl iubește; iar dacă ei Îl iubesc pe Allah și Allah îi iubește, vor împlini ascultarea Lui.

Continuarea versetului este: *«smeriți față de credincioși, puternici față de necredincioși»*. Față de credincioși sunt smeriți: își coboară aripile pentru credincioși, sunt blânzi cu ei și se pleacă față de ei. Față de necredincioși sunt puternici și tari; nu arată niciodată umilință în fața necredinciosului.

Profetul ﷺ ne-a învățat: *«Dacă îi întâlniți pe drum, siliți-i către*

partea cea mai îngustă a lui»[83]. Dacă îi întâlniți pe evrei și creștini, chiar dacă ei sunt o mie și voi sunteți zece, noi străpungem această mulțime și nu le lăsăm drumul larg, ci îi silim spre partea lui mai îngustă. Le arătăm ʿizzah prin religia noastră, nu prin persoanele noastre, pentru că noi suntem oameni și ei sunt oameni, pentru ca lor să li se arate că religia Islāmului este cea deasupra și că cel care se ține de ea este puternic.

«Se străduiesc în calea lui Allah și nu se tem de reproșul celui care reproșează»: se străduiesc în calea lui Allah. Oricine se ridică împotriva religiei lui Allah dintre kāfir, fāsiq, mulḥid sau māriq, ei se străduiesc împotriva lui. Pe fiecare îl întâmpină cu arma potrivită lui. Dacă îi atacă prin fier și foc, îi întâmpină cu fier și foc. Dacă îi atacă prin dispută și polemică verbală, discută cu ei în același fel. Astfel, ei fac jihād pentru Allah prin toate felurile de jihād.

«Și nu se tem de reproșul celui care reproșează»: nu se tem de criticile oamenilor împotriva lor; spun adevărul chiar dacă este împotriva propriilor persoane.

Însă folosesc ḥikmah în acest jihād și urmăresc atingerea scopului. Dacă văd că daʿwah cere amânarea unor lucruri, le amână; dacă văd că daʿwah cere blândețe în anumite situații, o folosesc. Ei urmăresc un scop determinat, iar mijlocul este ales după ceea ce cere situația.

Apoi Allah Preaînaltul a spus: *«Acesta este harul lui Allah; El îl dă cui voiește. Allah este Wāsiʿ, ʿAlīm.»*

Acest verset conține aceleași Nume și Atribute ca versetul precedent, cu adăugarea faptului că Allah Preaînaltul este El Însuși iubit.

Și cuvântul Lui: *«Cu adevărat, Allah îi iubește pe cei care luptă în calea Lui în rând, ca și cum ar fi o construcție bine închegată»* (1).

83 Relatat de Muslim (2167), de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Salām, capitolul despre interdicția de a-i saluta primii pe Oamenii Cărții.

(1) Al șaptelea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلَّذِينَ يُقَـٰتِلُونَ فِى سَبِيلِهِۦ صَفًّا كَأَنَّهُم بُنْيَـٰنٌ مَّرْصُوصٌ﴾

«Cu adevărat, Allah îi iubește pe cei care luptă în calea Lui în rând, ca și cum ar fi o construcție bine închegată» **[al-Ṣaff 61:4].**

Acest verset se află în Sūrat al-Ṣaff. În realitate, Sūrat al-Ṣaff este Sūrah jihād-ului, deoarece Allah Preaînaltul a început-o lăudându-i pe cei care luptă în calea Lui, apoi a chemat la jihād la sfârșitul ei, iar între acestea a menționat că Allah va face religia Sa să fie deasupra tuturor religiilor, chiar dacă mushrikūn detestă aceasta.

«Cu adevărat, Allah îi iubește pe cei care luptă în calea Lui în rând»: niciunul nu merge înaintea celuilalt și nici nu rămâne în urmă, chiar și în jihād.

Ṣalāh este un jihād mic. În ea există un conducător care trebuie urmat; dacă nu-l urmezi, rugăciunea ta se strică. Profetul ﷺ a spus:

«Nu se teme cel care își ridică capul înaintea imāmului că Allah îi va transforma capul într-un cap de măgar sau chipul într-un chip de măgar?»

[84]. Rândul din ṣalāh este asemenea rândului din jihād. Trimisul ﷺ îi așeza în rând în jihād așa cum îi așeza în rând în ṣalāh, *«ca și cum ar fi o construcție»*. Iar construcția, așa cum a spus Trimisul ﷺ: *«o parte o întărește pe cealaltă»*[85]; părțile ei se țin una pe alta. De aceea El a spus: *«ca și cum ar fi o construcție bine*

84 Relatat de al-Bukhārī (691), în Kitāb al-Adhān, și de Muslim (427), de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Ṣalāh.

85 Relatat de al-Bukhārī (6026), în Kitāb al-Adab, și de Muslim (2585), de la Abū Mūsā al-Ashʿarī — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Birr wa-l-Ṣilah wa-l-Ādāb.

închegată». O construcție bine închegată este mult mai strâns unită decât una dispersată.

Aceștia, de a căror faptă Allah a legat Maḥabbah Sa, au mai multe calități:

Prima: luptă; nu se înclină către permanență pasivă, inactivitate, lene și stagnare, care slăbesc religia și lumea.

A doua: ikhlāṣ, din cuvântul *«în calea Lui»*.

A treia: se întăresc unii pe alții, din cuvântul *«în rând»*.

A patra: sunt asemenea unei construcții, iar construcția este o fortăreață puternică.

A cincea: între ei nu pătrunde ceea ce îi rupe și îi dezbină, din cuvântul *«bine închegată»*.

Acestea sunt cinci calități de care Allah a legat Maḥabbah Sa pentru ei.

Acest verset conține aceleași Nume și Atribute ca versetul precedent.

Și cuvântul Lui: *«Și El este al-Ghafūr, al-Wadūd»* (1).

(1) Al optulea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿وَهُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلۡوَدُودُ﴾

«Și El este al-Ghafūr, al-Wadūd»
[al-Burūj 85:14].

Al-Ghafūr: Cel care acoperă păcatele robilor Săi și trece peste ele.

Al-Wadūd provine din wudd, adică iubirea curată. Numele are atât sensul de Wādd - Cel care iubește -, cât și sensul de Mawḍūd - Cel iubit -, deoarece El, mărit fie El, iubește și este iubit. Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَن يَرۡتَدَّ مِنكُمۡ عَن دِينِهِۦ فَسَوۡفَ يَأۡتِي ٱللَّهُ بِقَوۡمٖ يُحِبُّهُمۡ وَيُحِبُّونَهُۥٓ أَذِلَّةٍ عَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ يُجَٰهِدُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوۡمَةَ لَآئِمٖۚ ذَٰلِكَ فَضۡلُ ٱللَّهِ يُؤۡتِيهِ مَن يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ﴾

«Allah va aduce un popor pe care El îl iubește și care Îl iubește» **[al-Mā'idah 5:54]**.

Așadar, Allah, mărit fie El, este Cel care iubește și Cel iubit: îi iubește pe awliyā' ai Săi, iar awliyā' Lui Îl iubesc; iubesc să ajungă la El, la Paradisul Lui și la Mulțumirea Lui.

În acest verset se află două Nume dintre Numele lui Allah: al-Ghafūr și al-Wadūd; și două Atribute: Maghfirah și Wudd.

Mi-aș fi dorit ca autorul să fi adăugat un al nouălea verset despre iubire, și anume despre khullah, în cuvintele Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُۥ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَٱتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَٰهِيمَ حَنِيفًا ۗ وَٱتَّخَذَ ٱللَّهُ إِبْرَٰهِيمَ خَلِيلًا﴾

„Și Allah l-a luat pe Ibrāhīm drept khalīl” **[al-Nisāʾ 4:125].**

Khalīl este cel aflat la cea mai înaltă treaptă a iubirii; khullah este cea mai înaltă formă a iubirii, deoarece khalīl este cel a cărui iubire a ajuns până în adâncul inimii și a pătruns căile venelor sale. Deasupra khullah nu mai există nicio treaptă a iubirii. Poetul îi spune iubitei sale:

„Ai pătruns până în căile sufletului meu; / și din aceasta a fost numit khalīl-ul khalīl.”

Profetul ﷺ îi iubea pe toți Companionii săi, dar nu a luat niciodată pe vreunul dintre ei drept khalīl. Profetul ﷺ a spus, pe când le ținea oamenilor o predică: *„Dacă aș fi luat un khalīl dintre comunitatea mea, l-aș fi luat pe Abū Bakr”*[86]. Așadar, Abū Bakr era cel mai iubit dintre oameni pentru el, dar nu a ajuns la treapta khullah, pentru că Mesagerul ﷺ nu a luat pe nimeni drept khalīl; între ei era frăția Islamului și iubirea lui. Cât despre khullah, ea era între el și Domnul lui. Profetul ﷺ a spus: *„Allah m-a luat drept khalīl așa cum l-a luat pe Ibrāhīm drept khalīl”*[87].

Nu știm ca khullah să fi fost afirmată pentru vreun om în afară de doi: Ibrāhīm și Muḥammad, pacea și binecuvântarea fie asupra lor, datorită cuvintelor Profetului ﷺ: *„Allah m-a luat drept khalīl.”*

86 Relatat de al-Bukhārī (2356) și de Muslim (2383), de la Abū Saʿīd al-Khudrī — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb Faḍāʾil al-Ṣaḥābah.

87 Relatat de Muslim (532), de la Jundub ibn ʿAbd Allāh al-Bajalī — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Masājid wa-Mawāḍiʿ al-Ṣalāh.

Această khullah este un Atribut dintre Atributele lui Allah, pentru că este cea mai înaltă formă a iubirii. Ea este tawqīfiyyah, astfel că nu este permis să afirmăm despre vreun om că este khalīl fără dovadă, nici măcar despre profeți, pacea fie asupra lor, în afară de acești doi nobili Mesageri; ei doi sunt khalīl-ii lui Allah.

Versetul *„Și Allah l-a luat pe Ibrāhīm drept khalīl"* este versetul invocat de cel care l-a omorât pe al-Jaʿd ibn Dirham, căpetenia muʿaṭṭilah dintre Jahmiyyah. Printre primele lui negări a fost afirmația că Allah nu l-a luat pe Ibrāhīm drept khalīl și că nu i-a vorbit lui Mūsā în mod direct. Khālid ibn ʿAbd Allāh al-Qasrī, Allah să aibă milă de el, l-a omorât. L-a scos legat în ziua de ʿÎd al-Aḍḥā, le-a ținut oamenilor predica și a spus: *„O, oameni! Sacrificați, Allah să vă primească sacrificiile; eu îl sacrific pe al-Jaʿd ibn Dirham, deoarece a pretins că Allah nu l-a luat pe Ibrāhīm drept khalīl și nu i-a vorbit lui Mūsā în mod direct."* Apoi a coborât și l-a sacrificat.

Ibn al-Qayyim spune despre aceasta:

„Din această pricină Khālid al-Qasrī l-a sacrificat pe Jaʿd / în ziua jertfelor de apropiere."

„Căci el spusese: «Ibrāhīm nu este khalīl-ul Lui, / și nici Mūsā nu este cel căruia El i-a vorbit de aproape.»"

„Fiecare om al Sunnah a mulțumit pentru această jertfă; / ce minunat frate al jertfei pentru Allah!"

Așadar, avem acum maḥabbah, wudd și khullah. Maḥabbah și wudd sunt generale, iar khullah este proprie lui Ibrāhīm și Muḥammad.

În chestiunile nevăzute trebuie să ne bazăm pe dovezile revelate. Totuși, nu este nicio problemă să aducem și dovezi raționale pentru a-l obliga pe cel care neagă că iubirea poate fi afirmată prin rațiune, precum Ashāʿirah. Ei spun: *„Nu este posibil să existe vreodată iubire între Allah și rob, deoarece rațiunea nu o indică, iar tot ceea ce rațiunea nu indică trebuie negat în privința lui Allah ca parte a declarării transcendenței Lui."*

Noi spunem: afirmăm iubirea și prin dovezi raționale, așa cum este afirmată pentru noi prin dovezile revelate, ca argument

împotriva celui care neagă că ea poate fi stabilită rațional. Spunem, cu ajutorul lui Allah:

Răsplătirea celor ascultători cu Grădinile, victoria, sprijinul și altele asemenea indică fără îndoială iubirea. Noi vedem cu ochii noștri și auzim cu urechile noastre, despre cei de dinainte și despre cei de după, că Allah i-a sprijinit pe unii dintre robii Săi credincioși, le-a dat victorie și i-a răsplătit. Oare aceasta nu este dovadă a iubirii pentru cei pe care i-a sprijinit, i-a făcut victorioși și i-a răsplătit?

Aici sunt două întrebări:

Prima: prin ce dobândește omul iubirea lui Allah? Aceasta este ceea ce caută orice om. Iubirea este o chestiune înnăscută care se află în om și pe care el nu o stăpânește. De aceea se relatează că Mesagerul ﷺ a spus, cu privire la dreptatea dintre soțiile sale: *„Aceasta este împărțirea mea în ceea ce stăpânesc, așa că nu mă învinui pentru ceea ce nu stăpânesc”*[88].

Răspunsul este că iubirea are multe cauze:

Printre ele: omul să privească cine l-a creat, cine l-a susținut cu binecuvântări încă de când era în pântecele mamei sale și cine a făcut sângele să curgă prin venele lui înainte de a ieși pe pământ, dacă nu Allah. Cine a îndepărtat de la tine necazurile ale căror cauze erau deja legate? De câte ori nu vezi cu ochii tăi primejdii și nenorociri care te-ar putea distruge, iar Allah le îndepărtează de la tine?

Fără îndoială, aceasta aduce iubirea. De aceea se relatează: *„Iubiți-L pe Allah pentru binecuvântările cu care vă hrănește”*[89].

Cred că dacă cineva ți-ar dărui chiar și un stilou, l-ai iubi pentru aceasta. Dacă așa stau lucrurile, privește binecuvântările

88 Relatat de Aḥmad (6/144), Abū Dāwūd (2134), Ibn Mājah (1971), al-Nasāʾī (7/64), al-Tirmidhī (1140), Ibn Ḥibbān (10/5) și al-Ḥākim (2/187), de la ʿĀʾishah — Allah să fie mulțumit de ea. Al-Ḥākim l-a declarat autentic, iar al-Dhahabī a fost de acord; vezi și Irwāʾ al-Ghalīl (2018).

89 Relatat de al-Tirmidhī (3789), în Kitāb al-Manāqib, al-Ḥākim (2/150), al-Bayhaqī în Shuʿab al-Īmān (1378), al-Ṭabarānī (3/31) și Abū Nuʿaym în al-Ḥilyah (3/211). Al-Albānī l-a considerat slab în nota sa la Fiqh al-Sīrah (p. 23).

lui Allah asupra ta, binecuvântări mărețe și numeroase pe care nu le poți număra; astfel Îl vei iubi pe Allah.

De aceea, când o binecuvântare vine într-un moment în care ai mare nevoie de ea, simți cum ți se deschide inima și îl iubești pe cel care ți-a oferit-o, spre deosebire de binecuvântările continue. Adu-ți aminte de aceste binecuvântări pe care Allah ți le-a dat. Adu-ți aminte și că Allah te-a favorizat față de mulți dintre robii Săi credincioși: dacă ți-a dăruit cunoaștere, te-a favorizat prin cunoaștere; dacă ți-a dăruit adorare, te-a favorizat prin adorare; dacă ți-a dăruit avere, te-a favorizat prin avere; dacă ți-a dăruit familie, te-a favorizat prin familie; dacă ți-a dăruit hrană, te-a favorizat prin hrană. Nu există binecuvântare fără să existe cineva care are mai puțin decât ea. Când vezi această mare binecuvântare, Îi mulțumești lui Allah și Îl iubești.

Printre cauze se află și iubirea a ceea ce Allah iubește dintre faptele prin cuvânt, faptă și inimă. Să iubești ceea ce Allah iubește te face să-L iubești pe Allah, pentru că Allah te răsplătește pentru aceasta punând iubirea Lui în inima ta. Îl iubești pe Allah când împlinești ceea ce El iubește. Tot astfel, îi iubești pe cei pe care El îi iubește. Diferența dintre cele două este evidentă: în ultimul caz este vorba despre persoane, iar în primul despre fapte, deoarece am folosit *„mā”*, care se folosește pentru ceea ce nu este rațional - fapte, locuri și timpuri -, iar *„man”* este pentru ființele raționale, adică persoane. Îl iubești pe Profet ﷺ, îl iubești pe Ibrāhīm, pe Mūsā și ʿĪsā și pe ceilalți profeți; îi iubești pe ṣiddīqūn, precum Abū Bakr, pe martiri și pe ceilalți pe care Allah îi iubește. Aceasta îți aduce iubirea lui Allah și este, totodată, un efect al iubirii lui Allah; este atât cauză, cât și efect.

Printre cauze se află și pomenirea multă a lui Allah, astfel încât El să fie mereu în mintea ta. Atunci, ori de câte ori vezi ceva, îl iei ca dovadă către El, Preaslăvitul, până când inima ta devine mereu ocupată de Allah și se întoarce de la ceea ce este în afară de El. Aceasta îți aduce iubirea lui Allah.

Aceste trei cauze sunt, după părerea mea, dintre cele mai puternice cauze ale iubirii lui Allah.

A doua întrebare: care sunt efectele asupra conduitei pe care le impune ceea ce s-a menționat?

Răspunsul:

Mai întâi, cuvintele Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿وَأَنفِقُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَلَا تُلۡقُواْ بِأَيۡدِيكُمۡ إِلَى ٱلتَّهۡلُكَةِۛ وَأَحۡسِنُوٓاْۛ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُحۡسِنِينَ﴾

„Și faceți iḥsān; cu adevărat Allah îi iubește pe muḥsinīn”
[al-Baqarah 2:195]

impun să facem iḥsān și să fim foarte atenți să-l împlinim, pentru că Allah îl iubește, iar orice lucru pe care Allah îl iubește, noi căutăm să-l împlinim.

În al doilea rând, cuvintele Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿وَإِن طَآئِفَتَانِ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ٱقۡتَتَلُواْ فَأَصۡلِحُواْ بَيۡنَهُمَاۖ فَإِنۢ بَغَتۡ إِحۡدَىٰهُمَا عَلَى ٱلۡأُخۡرَىٰ فَقَٰتِلُواْ ٱلَّتِي تَبۡغِي حَتَّىٰ تَفِيٓءَ إِلَىٰٓ أَمۡرِ ٱللَّهِۚ فَإِن فَآءَتۡ فَأَصۡلِحُواْ بَيۡنَهُمَا بِٱلۡعَدۡلِ وَأَقۡسِطُوٓاْۖ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُقۡسِطِينَ﴾

„Și fiți drepți; cu adevărat Allah îi iubește pe cei drepți”
[al-Ḥujurāt 49:9]

impun să fim drepți și să căutăm dreptatea.

În al treilea rând, cuvintele Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِندَ ٱللَّهِ وَعِندَ رَسُولِهِۦٓ
إِلَّا ٱلَّذِينَ عَٰهَدتُّمْ عِندَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ ۖ فَمَا ٱسْتَقَٰمُوا۟
لَكُمْ فَٱسْتَقِيمُوا۟ لَهُمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُتَّقِينَ﴾

„Cu adevărat Allah îi iubește pe muttaqīn”
[al-Tawbah 9:7]

impun să avem taqwā față de Allah. Să nu ne ferim doar de oameni, astfel încât dacă este lângă noi cineva de care ne rușinăm să lăsăm păcatul, iar dacă nu este nimeni, să păcătuim. Taqwā înseamnă să te temi de Allah, fără să te preocupe oamenii. Îndreaptă ceea ce este între tine și Allah și Allah va îndrepta ceea ce este între tine și oameni. Privește, fratele meu, la ceea ce este între tine și Domnul tău și nu te preocupa de altceva.

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُدَٰفِعُ عَنِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ
خَوَّانٍ كَفُورٍ﴾

„Cu adevărat Allah îi apără pe cei care cred”
[al-Ḥajj 22:38].

Fă ceea ce cere Sharīʿah și sfârșitul va fi al tău.

În al patrulea rând, Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْمَحِيضِ ۖ قُلْ هُوَ أَذًى فَٱعْتَزِلُوا۟
ٱلنِّسَآءَ فِى ٱلْمَحِيضِ ۖ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ ۖ فَإِذَا
تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ ٱللَّهُ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ
ٱلتَّوَّٰبِينَ وَيُحِبُّ ٱلْمُتَطَهِّرِينَ﴾

„Cu adevărat Allah îi iubește pe cei care se pocăiesc mult” **[al-Baqarah 2:222]**.

Aceasta cere să-mi înmulțesc tawbah către Allah, să mă întorc des către El cu inima și cu trupul meu. Simplul fapt că omul spune *„mă pocăiesc lui Allah”* poate să nu-i folosească. Când spui *„mă pocăiesc lui Allah”*, trebuie să ai în minte păcatele care se află înaintea ta, să te întorci la Allah din ele și să te pocăiești, pentru ca prin aceasta să dobândești iubirea lui Allah.

Textul arab al versetului integral

﴿وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْمَحِيضِ ۖ قُلْ هُوَ أَذًى فَٱعْتَزِلُوا۟
ٱلنِّسَآءَ فِى ٱلْمَحِيضِ ۖ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ ۖ فَإِذَا
تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ ٱللَّهُ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ
ٱلتَّوَّٰبِينَ وَيُحِبُّ ٱلْمُتَطَهِّرِينَ﴾

„Și îi iubește pe cei care se curățesc”
[al-Baqarah 2:222].

Când îți speli haina de najāsah, simte că Allah te iubește, pentru că Allah îi iubește pe cei care se curățesc. Când faci wuḍū', simte că Allah te iubește pentru că te-ai curățit. Când faci ghusl, simte că Allah te iubește, pentru că Allah îi iubește pe cei care se curățesc.

Pe Allah, noi suntem nepăsători față de aceste sensuri! De cele mai multe ori ne curățăm de najāsah ori de ḥadath pentru că aceasta este o condiție pentru validitatea rugăciunii și ne temem ca rugăciunea să nu fie invalidă; însă uităm adesea să simțim că aceasta este o apropiere de Allah și o cauză pentru iubirea lui Allah față de noi. Dacă omul ar avea în minte, atunci când spală o picătură de urină care i-a atins haina, că aceasta îi aduce iubirea lui Allah, am dobândi mult bine; însă suntem nepăsători.

În al cincilea rând, cuvintele Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَٱتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ ٱللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾

„Spune: dacă Îl iubiți pe Allah, urmați-mă; Allah vă va iubi și vă va ierta păcatele”
[Āl ʿImrān 3:31].

Aceasta cere să fim extrem de atenți la urmarea Profetului ﷺ, să-i urmărim drumul, să nu ieșim din el, să nu rămânem în urmă față de el, să nu adăugăm și să nu scădem.

Conștientizarea acestui lucru ne protejează de bidʿah, ne protejează de neglijență și ne protejează de adăugare și ghulūw. Dacă am simți cu adevărat aceste lucruri, privește cum ar deveni conduita noastră, bunele maniere, caracterul și adorările noastre.

În al șaselea rând, cuvintele Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مَن يَرۡتَدَّ مِنكُمۡ عَن دِينِهِۦ فَسَوۡفَ يَأۡتِي ٱللَّهُ بِقَوۡمٖ يُحِبُّهُمۡ وَيُحِبُّونَهُۥٓ أَذِلَّةٍ عَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى ٱلۡكَٰفِرِينَ يُجَٰهِدُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوۡمَةَ لَآئِمٖۚ ذَٰلِكَ فَضۡلُ ٱللَّهِ يُؤۡتِيهِ مَن يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ﴾

„O, voi cei care credeți! Oricine dintre voi se leapădă de religia lui, Allah va aduce un popor pe care El îl iubește și care Îl iubește”
[al-Mā'idah 5:54].

Prin aceasta suntem avertizați împotriva apostaziei de la Islam, dintre formele căreia este, de pildă, abandonarea rugăciunii. Dacă știm că Allah ne amenință că, dacă ne lepădăm de religia noastră, ne va nimici și va aduce un popor pe care îl iubește și care Îl iubește și care își împlinește obligația față de Domnul său, atunci rămânem statornici în ascultarea lui Allah și ne îndepărtăm de tot ceea ce ne apropie de apostazie.

În al șaptelea rând, cuvintele Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلَّذِينَ يُقَـٰتِلُونَ فِى سَبِيلِهِۦ صَفًّا كَأَنَّهُم بُنْيَـٰنٌ مَّرْصُوصٌ﴾

„Cu adevărat Allah îi iubește pe cei care luptă pe calea Lui, în rând, ca și cum ar fi o construcție bine închegată”
[al-Ṣaff 61:4].

Dacă credem în această iubire, vom împlini cele cinci cauze pe care versetul le implică și le cere: lupta; lipsa ezitării; ikhlāṣ, adică lupta să fie pe calea lui Allah; să ne întărim unii pe alții ca o construcție; să întărim legătura dintre noi cu putere, ca o construcție bine închegată; și să ne așezăm în rând. Aceasta cere egalitate chiar și în forma exterioară, pentru ca inimile să nu se deosebească, iar aceasta întărește apropierea. Dacă omul vede pe cineva la dreapta lui și pe cineva la stânga lui, prinde curaj să înainteze; iar dacă ceilalți îl înconjoară din toate părțile, hotărârea lui devine și mai puternică.

Așadar, în aceste versete sunt trei teme:

1. Afirmarea iubirii prin dovezile revelate.

2. Cauzele ei.

3. Efectele asupra conduitei ale credinței în ea.

Cât despre adepții bidʿah care au negat-o, nu au decât un argument slab. Ei spun:

Mai întâi: rațiunea nu o indică.

În al doilea rând: iubirea există numai între doi care sunt de aceeași natură; ea nu poate exista între un Domn și o creație, deși poate exista între făpturi. Noi le răspundem astfel:

La prima lor afirmație - că rațiunea nu o indică - răspundem în două feluri: prin acceptarea premisei și prin negarea ei.

În ceea ce privește acceptarea premisei, spunem: presupunem că rațiunea nu indică iubirea. Revelația însă o indică, iar ea este o dovadă de sine stătătoare. Allah spune în Qurʾān:

Textul arab al versetului integral

﴿وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِم مِّنْ أَنفُسِهِمْ ۖ صلے
وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ ۚ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ ج
تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ﴾

„Și am pogorât asupra ta Cartea ca lămurire pentru toate lucrurile”
[al-Naḥl 16:89].

Dacă ea este lămurire, atunci este o dovadă de sine stătătoare. *„Absența unei anumite dovezi nu implică absența lucrului dovedit”*, deoarece un lucru poate avea mai multe dovezi, fie perceptibile, fie abstracte.

În ceea ce privește lucrurile perceptibile: este ca un oraș către care duc mai multe drumuri. Dacă un drum se închide, mergem pe al doilea drum.

În ceea ce privește lucrurile abstracte: câte hotărâri nu au mai multe dovezi? Obligația purificării pentru rugăciune, de pildă, are numeroase dovezi.

Așadar, dacă spuneți că rațiunea nu indică afirmarea iubirii între Creator și creație, revelația a indicat-o prin cea mai limpede dovadă și cea mai clară explicație.

Al doilea răspuns este negarea premisei: negăm afirmația că rațiunea nu indică iubirea și spunem că, dimpotrivă, rațiunea indică afirmarea iubirii între Creator și creație, după cum s-a explicat.

Cât despre afirmația voastră că iubirea nu există decât între două lucruri de aceeași natură, este suficient să spunem că nu

acceptăm această afirmație. Negarea premisei este suficientă pentru a respinge argumentul, deoarece regula de bază este lipsa dovezii. Spunem: afirmația că iubirea nu există decât între două lucruri de aceeași natură este respinsă. Iubirea poate exista și între lucruri de naturi diferite. Omul poate avea un ceas vechi care nu l-a obosit cu reparațiile și nu i s-a stricat niciodată, iar el îl iubește; și poate avea un alt ceas care îi ia jumătate din timp cu reparatul și îl urăște. Mai mult, chiar animalele iubesc și sunt iubite.

Noi, și lui Allah I se cuvine toată lauda, afirmăm iubirea între Allah și robii Săi.

Atributul raḥmah

Și cuvintele Lui: *„În Numele lui Allah, al-Raḥmān, al-Raḥīm”* (1).

(1) Acestea sunt versete pentru afirmarea Atributului raḥmah. **Primul verset** este:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّهُۥ مِن سُلَيْمَـٰنَ وَإِنَّهُۥ بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾

„În Numele lui Allah, al-Raḥmān, al-Raḥīm”
[al-Naml 27:30].

Autorul a adus acest verset aici pentru a stabili o hotărâre, nu ca introducere pentru ceea ce urmează. Am explicat deja basmalah, deci nu este nevoie să repetăm.

În el se află trei dintre Numele lui Allah: Allah, al-Raḥmān și al-Raḥīm; iar dintre Atributele Lui: ulūhiyyah și raḥmah.

„Domnul nostru! Ai cuprins toate lucrurile în raḥmah și cunoaștere” (1).

(1) Al doilea verset este:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱلَّذِينَ يَحْمِلُونَ ٱلْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُۥ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِۦ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَىْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَٱغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا۟ وَٱتَّبَعُوا۟ سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ ٱلْجَحِيمِ﴾

„Domnul nostru! Ai cuprins toate lucrurile în raḥmah și cunoaștere”
[Ghāfir 40:7].

Acestea sunt cuvintele îngerilor:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱلَّذِينَ يَحْمِلُونَ ٱلْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُۥ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِۦ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَىْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَٱغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا۟ وَٱتَّبَعُوا۟ سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ ٱلْجَحِيمِ﴾

„Cei care poartă Tronul și cei din jurul lui Îl glorifică prin lauda Domnului lor, cred în El și cer iertare pentru cei care cred: «Domnul nostru! Ai cuprins toate lucrurile în raḥmah și cunoaștere; iartă-i pe cei care s-au pocăit și au urmat calea Ta și apără-i de pedeapsa Focului»”
[Ghāfir 40:7].

Cât de măreață este credința și cât de măreț este folosul ei!

Îngerii din jurul Tronului, care îl poartă, Îl roagă pe Allah pentru credincios.

Cuvintele Lui: *„Domnul nostru! Ai cuprins toate lucrurile în raḥmah”* indică faptul că orice lucru la care ajunge cunoașterea lui Allah - iar ea ajunge la toate lucrurile - este atins și de raḥmah Lui, pentru că Allah le-a unit în aceeași hotărâre: *„Domnul nostru! Ai cuprins toate lucrurile în raḥmah și cunoaștere.”*

Aceasta este raḥmah generală, care cuprinde toate creațiile, chiar și necredincioșii, pentru că Allah a legat aici raḥmah de cunoaștere. Tot ceea ce este cuprins de cunoașterea lui Allah - iar cunoașterea lui Allah cuprinde toate lucrurile - este cuprins de raḥmah Lui. După cum îl cunoaște pe necredincios, îi acordă și lui un fel de raḥmah.

Însă raḥmah Lui față de necredincios este o milă trupească, lumească, extrem de limitată în comparație cu raḥmah acordată credinciosului. Cel care îl hrănește pe necredincios este Allah; El îi dă hrană, băutură, îmbrăcăminte, locuință, căsătorie și celelalte.

Cât despre credincioși, raḥmah pentru ei este mai specială și mai măreață decât aceasta, deoarece este o raḥmah a credinței și religiei, precum și una lumească.

De aceea găsești credinciosul într-o stare mai bună decât necredinciosul chiar și în treburile acestei lumi, pentru că Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿مَنْ عَمِلَ صَٰلِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُۥ حَيَوٰةً طَيِّبَةً ۖ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾

„Oricine face faptă dreaptă, bărbat sau femeie, fiind credincios, îi vom da cu siguranță o viață bună”
[al-Naḥl 16:97].

Această viață bună le lipsește necredincioșilor. Viața lor este asemenea vieții animalelor: dacă se satură, își fac nevoile; dacă nu se satură, stau și strigă. Tot astfel sunt acești necredincioși: dacă sunt sătui, devin aroganți; dacă nu, stau și se plâng, fără să tragă folos adevărat din lumea lor. Credinciosul, însă, dacă îl atinge o bucurie, mulțumește și se află în bine; iar dacă îl atinge un necaz, rabdă și se află în bine. Inima lui este deschisă și liniștită, în armonie cu qaḍāʾ și qadar; nu se prăbușește la încercare și nu devine insolent la binecuvântare, ci este echilibrat, drept și moderat.

Aceasta este diferența dintre această raḥmah și cealaltă.

Dar, din păcate, fraților, printre noi sunt mii de oameni care vor să ajungă din urmă caravana necredincioșilor în această lume, până când au făcut din lumea aceasta preocuparea lor principală: dacă li se dă, sunt mulțumiți; dacă nu li se dă, se mânie. Oricâtă bunăstare lumească ar avea aceștia, ei se află într-un iad; nu au gustat niciodată adevărata plăcere a lumii. Ea este gustată numai de cel care crede în Allah și face fapte drepte. De aceea unul dintre Salaf a spus: *„Pe Allah, dacă regii și fiii regilor ar ști ceea ce trăim noi, s-ar lupta cu noi pentru aceasta cu săbiile."* Ceea ce i-a împiedicat de la această fericire este fisq-ul și neascultarea lor, sprijinirea pe această lume și faptul că au făcut-o cea mai mare preocupare a lor și limita cunoașterii lor.

Cuvintele *„în raḥmah și cunoaștere"*: *„raḥmah"* este tamyīz transformat din subiect, la fel și *„cunoaștere"*, deoarece forma de bază ar fi: *„Domnul nostru, raḥmah Ta și cunoașterea Ta au cuprins toate lucrurile."*

În verset sunt afirmate Atributele lui Allah: rubūbiyyah, caracterul atotcuprinzător al raḥmah și cunoașterea.

„Și El este față de credincioși Raḥīm" (1).

(1) Al treilea verset este:

Textul arab al versetului integral

﴿هُوَ ٱلَّذِى يُصَلِّى عَلَيْكُمْ وَمَلَٰٓئِكَتُهُۥ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ ۚ وَكَانَ بِٱلْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا﴾

„Și El este față de credincioși Raḥīm”
[al-Aḥzāb 33:43].

„Față de credincioși” este legat de *„Raḥīm”*, iar aducerea complementului înainte indică restrângerea. Sensul versetului devine: El este Raḥīm față de credincioși, nu față de alții, în acest sens specific.
Dar cum împăcăm acest verset cu cel anterior:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱلَّذِينَ يَحْمِلُونَ ٱلْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُۥ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِۦ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَىْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَٱغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا۟ وَٱتَّبَعُوا۟ سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ ٱلْجَحِيمِ﴾

„Domnul nostru! Ai cuprins toate lucrurile în raḥmah și cunoaștere”
[Ghāfir 40:7]?

Spunem: raḥmah de aici este diferită de raḥmah de acolo. Aceasta este o raḥmah specială, legată de raḥmah Vieții de Apoi, de care necredincioșii nu au parte, spre deosebire de prima. Aceasta este împăcarea dintre ele. Altfel, fiecare creație primește un fel de raḥmah, dar există o diferență între raḥmah specială și raḥmah generală.

Dintre Atributele din acest verset: raḥmah.

Din punct de vedere al conduitei: încurajarea către īmān.

„Și raḥmah Mea a cuprins toate lucrurile” (1). *„Domnul vostru Și-a prescris asupra Sa raḥmah”* (2).

(1) Al patrulea verset este:

Textul arab al versetului integral

﴿وَٱكْتُبْ لَنَا فِى هَٰذِهِ ٱلدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ إِنَّا
هُدْنَآ إِلَيْكَ ۚ قَالَ عَذَابِىٓ أُصِيبُ بِهِۦ مَنْ أَشَآءُ ۖ وَرَحْمَتِى
وَسِعَتْ كُلَّ شَىْءٍ ۚ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ
وَٱلَّذِينَ هُم بِـَٔايَـٰتِنَا يُؤْمِنُونَ﴾

„Și raḥmah Mea a cuprins toate lucrurile”
[al-Aʿrāf 7:156].

El, Mărită fie Majestatea Lui, spune lăudându-Se și preamărindu-Se: *„Și raḥmah Mea a cuprins toate lucrurile.”* El Se laudă că raḥmah Lui a cuprins toate lucrurile dintre locuitorii cerurilor și ai pământului.

Despre acesta spunem ceea ce am spus la al doilea verset; să se revină acolo.

(2) Al cincilea verset este:

Textul arab al versetului integral

﴿وَإِذَا جَآءَكَ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِـَٔايَـٰتِنَا فَقُلْ سَلَـٰمٌ عَلَيْكُمْ ۖ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ ٱلرَّحْمَةَ ۖ أَنَّهُۥ مَنْ عَمِلَ مِنكُمْ سُوٓءًۢا بِجَهَـٰلَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنۢ بَعْدِهِۦ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُۥ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾

„Domnul vostru Și-a prescris asupra Sa raḥmah” **[al-Anʿām 6:54]**.

„A prescris” înseamnă: Și-a impus asupra Sa raḥmah. Allah, prin generozitatea, harul și dărnicia Sa, Și-a impus asupra Sa raḥmah și a făcut raḥmah Lui să preceadă Mânia Sa.

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَوْ يُؤَاخِذُ ٱللَّهُ ٱلنَّاسَ بِمَا كَسَبُوا۟ مَا تَرَكَ عَلَىٰ ظَهْرِهَا مِن دَآبَّةٍ وَلَـٰكِن يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۖ فَإِذَا جَآءَ أَجَلُهُمْ فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِۦ بَصِيرًۢا﴾

„Dacă Allah i-ar lua pe oameni la socoteală pentru ceea ce au dobândit, nu ar lăsa pe suprafața ei nicio vietate” **[Fāṭir 35:45]**;

dar ḥilm-ul și raḥmah Lui fac ca făpturile să rămână până la un termen hotărât.

Din raḥmah Lui este și ceea ce a menționat în cuvintele:

Textul arab al versetului integral

﴿وَإِذَا جَآءَكَ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِـَٔايَـٰتِنَا فَقُلْ سَلَـٰمٌ عَلَيْكُمْ ۖ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ ٱلرَّحْمَةَ ۖ أَنَّهُۥ مَنْ عَمِلَ مِنكُمْ سُوٓءًۢا بِجَهَـٰلَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنۢ بَعْدِهِۦ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُۥ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾

„Oricine dintre voi face rău din jahālah, apoi se pocăiește după aceea și se îndreaptă, cu adevărat El este Ghafūr, Raḥīm” **[al-Anʿām 6:54].**

Aceasta este din raḥmah Lui.

„Rău” este un substantiv nehotărât într-un context condițional și, prin urmare, cuprinde orice rău, chiar și shirk-ul.

„Din jahālah” înseamnă din nechibzuință, nu din lipsă de cunoaștere. Jahālah aici este lipsa înțelepciunii, pentru că orice persoană care Îl nesocotește pe Allah Îl nesocotește prin jahālah, nechibzuință și lipsă de înțelepciune.

***„Apoi s-a pocăit după aceea și s-a îndreptat; cu adevărat El este Ghafūr, Raḥīm”*:** Allah îi iartă păcatul și are raḥmah față de el.

Versetul nu a fost încheiat astfel decât pentru ca cel care se pocăiește să dobândească maghfirah și raḥmah. Aceasta este din raḥmah pe care Allah Și-a prescris-o asupra Sa. Altfel, simpla dreptate ar fi ca omul să fie tras la răspundere pentru păcatul său și răsplătit pentru fapta sa dreaptă.

Dacă un om ar păcătui cincizeci de zile, apoi s-ar pocăi și s-ar îndrepta timp de cincizeci de zile, dreptatea ar fi să fie pedepsit pentru cele cincizeci de zile și răsplătit pentru cele cincizeci de zile. Dar Allah Și-a prescris asupra Sa raḥmah: toate cele cincizeci de zile de rău trecute sunt șterse și dispar într-o singură clipă. Mai mult decât atât:

Textul arab al versetului integral

﴿إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَٰلِحًا فَأُو۟لَٰٓئِكَ
يُبَدِّلُ ٱللَّهُ سَيِّـَٔاتِهِمْ حَسَنَٰتٍ ۗ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾

„Acelora Allah le va schimba faptele rele în fapte bune” **[al-Furqān 25:70]**.

Faptele rele trecute devin fapte bune, pentru că pentru fiecare faptă rea există o tawbah, iar fiecare tawbah are răsplată.

Astfel devine limpede efectul cuvintelor Celui Preaînalt: *„Domnul vostru Și-a prescris asupra Sa raḥmah.”*

Dintre Atributele din verset: rubūbiyyah, prescrierea și raḥmah.

(1) Al șaselea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿وَإِن يَمْسَسْكَ ٱللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُۥٓ إِلَّا هُوَ ۖ وَإِن
يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَآدَّ لِفَضْلِهِۦ ۚ يُصِيبُ بِهِۦ مَن يَشَآءُ مِنْ
عِبَادِهِۦ ۚ وَهُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾

„Și El este al-Ghafūr, al-Raḥīm” **[Yūnus 10:107]**.

Allah este al-Ghafūr, al-Raḥīm. El a unit aceste două Nume deoarece prin maghfirah cade pedeapsa păcatelor, iar prin raḥmah se dobândește ceea ce este dorit. Omul are nevoie de amândouă: are nevoie de maghfirah prin care să scape de păcatele sale și are nevoie de raḥmah prin care să fie fericit prin dobândirea lucrului dorit.

Al-Ghafūr este o formă de intensitate derivată din ghafr, care înseamnă acoperire împreună cu protecție. Termenul este legat de mighfar, obiectul pus pe cap în luptă pentru a-l proteja de săgeți; mighfar-ul are două beneficii: acoperirea capului și protecția lui. Astfel, al-Ghafūr este Cel care acoperă păcatele robilor Săi și îi protejează de urmările lor prin iertarea lor.

Aceasta este indicată de ceea ce este stabilit în Ṣaḥīḥ: Allah va rămâne singur cu robul Său în Ziua Învierii și îl va face să-și recunoască păcatele, spunându-i: *„Ai făcut cutare și cutare”*, până când le recunoaște. Atunci Allah îi spune: *„Le-am acoperit pentru tine în lume, iar astăzi ți le iert”*[90].

„Allah este cel mai bun Păzitor și El este Cel mai Milos dintre cei miloși” (1).

(1) Al șaptelea verset este:

Textul arab al versetului integral

﴿قَالَ هَلۡ ءَامَنُكُمۡ عَلَيۡهِ إِلَّا كَمَآ أَمِنتُكُمۡ عَلَىٰٓ أَخِيهِ مِن قَبۡلُۖ فَٱللَّهُ خَيۡرٌ حَٰفِظٗاۖ وَهُوَ أَرۡحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾

„Allah este cel mai bun Păzitor și El este Cel mai Milos dintre cei miloși”
[Yūsuf 12:64].

90 Relatat de al-Bukhārī (2441), în Kitāb al-Maẓālim, și de Muslim (2768), de la ʿAbd Allāh ibn ʿUmar — Allah să fie mulțumit de amândoi — în Kitāb al-Tawbah.

Yaʿqūb a spus aceasta când l-a trimis cu fiii săi pe fratele bun al lui Yūsuf, deoarece Yūsuf le spusese: nu veți mai primi măsură dacă vă întoarceți fără fratele vostru. Ei i-au transmis tatălui lor mesajul, iar din nevoie el l-a trimis cu ei și, când s-au despărțit, le-a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿قَالَ هَلۡ ءَامَنُكُمۡ عَلَيۡهِ إِلَّا كَمَآ أَمِنتُكُمۡ عَلَىٰٓ أَخِيهِ مِن قَبۡلُۖ فَٱللَّهُ خَيۡرٌ حَٰفِظٗاۖ وَهُوَ أَرۡحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾

„Să vi-l încredințez așa cum vi l-am încredințat mai înainte pe fratele lui? Allah este cel mai bun Păzitor și El este Cel mai Milos dintre cei miloși”
[Yūsuf 12:64].

Adică: voi nu îl veți păzi, ci Allah este Cel care îl păzește.

„Cel mai bun Păzitor”: *„Păzitor”* este, potrivit savanților, un tamyīz, asemenea expresiei arabe *„Ce minunat călăreț este el!”* S-a spus și că este ḥāl pentru subiectul lui *„cel mai bun”*, adică: Allah este cel mai bun în starea de Păzitor.

Dovada din verset aici este în cuvintele Lui: *„Și El este Cel mai Milos dintre cei miloși”*, prin care Allah afirmă raḥmah, ba chiar arată că El este mai Milos decât toți cei miloși. Dacă ai strânge laolaltă raḥmah tuturor creațiilor, ba chiar toate manifestările lor de raḥmah, raḥmah lui Allah ar fi mai puternică și mai măreață.

Cea mai mare raḥmah pe care o găsești la o creatură față de altă creatură este raḥmah mamei față de copilul ei. Nimic din mila oamenilor nu se compară cu mila mamei față de copilul ei; în cele mai multe cazuri, nici tatăl nu are față de copii aceeași raḥmah ca mama lor.

O femeie dintre prizonieri își căuta copilul. Când l-a văzut, l-a luat cu tandrețe și l-a strâns la piept înaintea oamenilor și înaintea Mesagerului ﷺ. Profetul ﷺ a spus: *„Credeți că această femeie și-ar arunca copilul în foc?”* Ei au spus: *„Nu, pe Allah, o,*

Mesager al lui Allah." El a spus: *„Allah este mai Milos față de robii Săi decât este aceasta față de copilul ei"*[91].

Mărită fie Majestatea Lui și măreț să fie Stăpânirea și Autoritatea Lui.

Dacă ai aduna raḥmah tuturor celor miloși, toate laolaltă nu ar fi nimic în comparație cu raḥmah lui Allah.

Aceasta este indicată și de faptul că Allah a creat o sută de părți de raḥmah și a trimis o singură parte dintre ele, prin care făpturile își arată milă una alteia în această lume[92].

Toate făpturile își arată raḥmah una alteia, atât animalele, cât și ființele raționale. De aceea vezi cămila nărăvașă și care lovește ridicându-și piciorul deasupra puiului ei, de teamă să nu-l lovească atunci când suge, până când acesta suge ușor și în siguranță. La fel, vezi fiarele sălbatice și feroce arătând tandrețe puilor lor; dacă cineva se apropie de vizuina lor în care sunt puii, se aruncă asupra lui și îi apără până îl îndepărtează de pui.

Afirmarea raḥmah lui Allah este dovedită de Qurʾān, Sunnah, ijmāʿ și rațiune.

91 Relatat de al-Bukhārī (5999), în Kitāb al-Adab, și de Muslim (2754), de la ʿUmar ibn al-Khaṭṭāb — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Tawbah.

92 Relatat de al-Bukhārī (6000), în Kitāb al-Adab, și de Muslim (2752), de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Tawbah.

În ceea ce privește Qurʾān-ul, el afirmă raḥmah în mai multe moduri: uneori prin Nume, precum cuvintele Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿وَإِن يَمْسَسْكَ ٱللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُۥٓ إِلَّا هُوَ ۖ وَإِن
يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَآدَّ لِفَضْلِهِۦ ۚ يُصِيبُ بِهِۦ مَن يَشَآءُ مِنْ
عِبَادِهِۦ ۚ وَهُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ﴾

„Și El este al-Ghafūr, al-Raḥīm”
[Yūnus 10:107];

uneori prin Atribut, precum:

Textul arab al versetului integral

﴿وَرَبُّكَ ٱلْغَفُورُ ذُو ٱلرَّحْمَةِ ۖ لَوْ يُؤَاخِذُهُم بِمَا كَسَبُوا۟
لَعَجَّلَ لَهُمُ ٱلْعَذَابَ ۚ بَل لَّهُم مَّوْعِدٌ لَّن يَجِدُوا۟ مِن دُونِهِۦ
مَوْئِلًا﴾

„Iar Domnul tău este al-Ghafūr, Posesor al raḥmah”
[al-Kahf 18:58];

uneori prin faptă, precum:

Textul arab al versetului integral

﴿يُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ وَيَرۡحَمُ مَن يَشَآءُ ۖ وَإِلَيۡهِ تُقۡلَبُونَ﴾

„Îl pedepsește pe cine voiește și are raḥmah față de cine voiește” **[al-ʿAnkabūt 29:21];**

și uneori prin forma superlativă, precum:

Textul arab al versetului integral

﴿قَالَ لَا تَثۡرِيبَ عَلَيۡكُمُ ٱلۡيَوۡمَۖ يَغۡفِرُ ٱللَّهُ لَكُمۡ وَهُوَ أَرۡحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ﴾

„Și El este Cel mai Milos dintre cei miloși” **[Yūsuf 12:92].**

Și Sunnah a venit cu afirmarea ei în moduri asemănătoare.

Cât despre dovezile raționale pentru afirmarea raḥmah lui Allah, printre ele se află binele abundent pe care îl vedem venind prin porunca lui Allah și numeroasele necazuri pe care le vedem îndepărtate prin porunca Lui. Toate acestea indică rațional afirmarea raḥmah.

Oamenii pot fi într-o secetă și foamete: pământul uscat, cerul lipsit de ploaie, fără vegetație. Allah trimite apoi ploaia, pământul înverzește, animalele se satură și oamenii beau. Chiar dacă l-ai întreba pe omul simplu care nu a studiat: *„De unde vine aceasta?”*, ar spune: *„Din raḥmah lui Allah.”* Nimeni nu se îndoiește de aceasta.

Prin urmare, raḥmah lui Allah este afirmată atât prin dovada revelată, cât și prin dovada rațională.

Ashāʿirah și alți oameni ai taʿṭīl-ului au negat că Allah este caracterizat cu raḥmah. Ei au spus: mai întâi, rațiunea nu o indică; în al doilea rând, raḥmah ar fi o moliciune, slăbiciune și coborâre față de cel căruia îi este arătată, iar aceasta nu se potrivește lui

Allah. Allah este prea măreț pentru a avea *„milă”* în sensul propriu al raḥmah, deci nu este posibil ca Allah să aibă raḥmah. Au spus că prin raḥmah se înțelege fie voința de a face bine, fie binefacerea însăși, adică fie binecuvântările, fie voința de a da binecuvântări.

Privește cum au îndepărtat acest Atribut măreț, pe care orice credincios îl speră și îl dorește. Dacă ai întreba pe oricine: *„Ce dorești?”*, ar spune: *„Doresc raḥmah lui Allah.”*

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَا تُفْسِدُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَٰحِهَا وَٱدْعُوهُ خَوْفًا
وَطَمَعًا ۚ إِنَّ رَحْمَتَ ٱللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾

„Cu adevărat raḥmah lui Allah este aproape de muḥsinīn” **[al-Aʿrāf 7:56].**

Ei neagă aceasta și spun: *„Nu este posibil ca Allah să fie descris cu raḥmah.”*

Noi răspundem afirmației lor în două feluri: prin acceptarea premisei și prin negarea ei.

Prin acceptarea premisei spunem: presupunem că rațiunea nu o indică. Revelația însă a indicat-o, astfel că ea este stabilită printr-o altă dovadă. Regula generală la toți oamenii raționali este că absența unei anumite dovezi nu implică absența lucrului dovedit, deoarece el poate fi stabilit prin altă dovadă. Presupuneți că raḥmah nu ar fi stabilită prin rațiune; ea a fost însă stabilită prin revelație. Câte lucruri nu sunt stabilite prin numeroase dovezi?

Prin negarea premisei spunem: afirmația voastră că rațiunea nu indică raḥmah este falsă. Dimpotrivă, rațiunea indică raḥmah. Aceste binecuvântări văzute și auzite și aceste nenorociri îndepărtate - care este cauza lor? Fără îndoială, cauza este raḥmah. Dacă Allah nu ar avea raḥmah față de robi, nu le-ar da binecuvântări și nu ar îndepărta de la ei necazurile.

Acesta este un lucru observabil, la care depun mărturie omul educat și omul simplu. Omul obișnuit, în prăvălia sau în piața sa, știe că aceste binecuvântări se numără printre efectele raḥmah.

Ciudat este că acești oameni afirmă Atributul irādah prin argumentul particularizării. Ei spun: irādah este afirmată pentru Allah prin revelație și rațiune. Prin revelație este clar. Prin rațiune, particularizarea indică irādah. Sensul particularizării este că faptul că făpturile sunt fiecare în forma lor indică voința: acest cer este cer, acest pământ este pământ, acestea sunt stelele, acesta este soarele; ele sunt diferite datorită voinței. Allah a voit ca cerul să fie cer și a fost, ca pământul să fie pământ și a fost, ca steaua să fie stea și a fost, și așa mai departe.

Ei spun: particularizarea indică irādah, deoarece dacă nu ar exista voință, totul ar fi un singur lucru.

Le spunem: Subḥān Allāh al-ʿAẓīm! Acest argument pentru irādah este, în comparație cu indicarea raḥmah prin binecuvântări, mai slab și mai ascuns decât indicarea raḥmah prin binecuvântări. Indicarea raḥmah prin binecuvântări o cunosc deopotrivă oamenii simpli și cei învățați, în timp ce argumentul particularizării pentru irādah nu îl cunosc decât cei mai specializați dintre studenții cunoașterii. Cum puteți nega ceea ce este mai limpede și afirma ceea ce este mai ascuns? Nu este aceasta o contradicție din partea voastră?

Ce folos practic dobândim din aceste versete?

Folosul asupra conduitei este că, atâta vreme cât omul știe că Allah este Raḥīm, se va lega de raḥmah lui Allah și o va aștepta. Această credință îl va împinge să facă toate cauzele care duc la raḥmah, precum iḥsān: Allah spune despre el:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَا تُفْسِدُواْ فِي ٱلْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَٰحِهَا وَٱدْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا ۚ إِنَّ رَحْمَتَ ٱللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ ٱلْمُحْسِنِينَ﴾

„Cu adevărat raḥmah lui Allah este aproape de muḥsinīn”
[al-Aʿrāf 7:56];

taqwā:

Textul arab al versetului integral

﴿وَٱكْتُبْ لَنَا فِي هَٰذِهِ ٱلدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي ٱلْآخِرَةِ إِنَّا هُدْنَآ إِلَيْكَ ۚ قَالَ عَذَابِيٓ أُصِيبُ بِهِۦ مَنْ أَشَآءُ ۖ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ ۚ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ وَٱلَّذِينَ هُم بِـَٔايَٰتِنَا يُؤْمِنُونَ﴾

„O voi prescrie pentru cei care au taqwā, dau zakāh și cred în Semnele Noastre”
[al-Aʿrāf 7:156];

și īmān, deoarece el se numără printre cauzele raḥmah lui Allah, după cum spune:

Textul arab al versetului integral

﴿هُوَ ٱلَّذِى يُصَلِّى عَلَيْكُمْ وَمَلَٰٓئِكَتُهُۥ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ ۚ وَكَانَ بِٱلْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا﴾

„Și El este față de credincioși Raḥīm” **[al-Aḥzāb 33:43].**

Cu cât īmān este mai puternic, cu atât raḥmah este mai aproape de cel care îl are, cu permisiunea lui Allah.

Atributul riḍā

Și cuvintele Lui: *„Allah este mulțumit de ei și ei sunt mulțumiți de El”* (1).

(1) Acesta se numără printre versetele despre riḍā. Allah este descris cu riḍā: El este mulțumit de faptă și este mulțumit de făptuitor.

Adică riḍā lui Allah se leagă atât de faptă, cât și de cel care o face.

Cât despre faptă, de exemplu cuvintele Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿إِن تَكْفُرُواْ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَنِىٌّ عَنكُمْ ۖ وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ ٱلْكُفْرَ ۖ وَإِن تَشْكُرُواْ يَرْضَهُ لَكُمْ ۗ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ إِنَّهُۥ عَلِيمٌۢ بِذَاتِ ٱلصُّدُورِ﴾

„Dacă sunteți recunoscători, El este mulțumit de aceasta pentru voi”
[al-Zumar 39:7],

adică este mulțumit pentru voi de recunoștință.

La fel cuvintele Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ ٱلْمَيْتَةُ وَٱلدَّمُ وَلَحْمُ ٱلْخِنزِيرِ وَمَآ أُهِلَّ لِغَيْرِ ٱللَّهِ بِهِۦ وَٱلْمُنْخَنِقَةُ وَٱلْمَوْقُوذَةُ وَٱلْمُتَرَدِّيَةُ وَٱلنَّطِيحَةُ وَمَآ أَكَلَ ٱلسَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى ٱلنُّصُبِ وَأَن تَسْتَقْسِمُوا۟ بِٱلْأَزْلَٰمِ ۚ ذَٰلِكُمْ فِسْقٌ ۗ ٱلْيَوْمَ يَئِسَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِن دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَٱخْشَوْنِ ۚ ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِى وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلْإِسْلَٰمَ دِينًا ۚ فَمَنِ ٱضْطُرَّ فِى مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِّإِثْمٍ ۙ فَإِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾

„Și am fost mulțumit pentru voi cu Islamul ca religie” **[al-Mā’idah 5:3]**,

și ceea ce apare în ḥadīth-ul autentic: *„Cu adevărat Allah este mulțumit pentru voi de trei lucruri și detestă pentru voi trei lucruri...”*[93].

Aceasta este riḍā legată de faptă.

93 Relatat de Muslim (1715), de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Aqḍiyah.

Riḍā se leagă și de făptuitor, precum versetul pe care l-a adus autorul:

Textul arab al versetului integral

﴿قَالَ ٱللَّهُ هَٰذَا يَوْمُ يَنفَعُ ٱلصَّٰدِقِينَ صِدْقُهُمْ ۚ لَهُمْ جَنَّٰتٌ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ۚ رَّضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا۟ عَنْهُ ۚ ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾

„Allah este mulțumit de ei și ei sunt mulțumiți de El” **[al-Mā'idah 5:119]**.

Riḍā lui Allah este, prin urmare, un Atribut afirmat pentru Allah, existent la El Însuși, nu un lucru separat de El, așa cum pretind adepții taʿṭīl-ului.

Dacă cineva ți-ar spune: *„Explică-mi riḍā”*, nu ai putea să o explici printr-un termen mai limpede, deoarece riḍā este la om o trăire înnăscută, iar asemenea trăiri nu pot fi explicate într-un mod mai limpede și mai clar decât prin numele lor.

Spunem: riḍā este un Atribut real al lui Allah și este legat de mashī'ah Lui; așadar se numără printre Atributele de acțiune. El este mulțumit de credincioși, de muttaqīn, de cei drepți și de cei recunoscători. El nu este mulțumit de poporul necredincios, nu este mulțumit de oamenii fāsiq și nu este mulțumit de ipocriți. El este mulțumit de unii oameni și nu este mulțumit de alții; este mulțumit de unele fapte și detestă altele.

Descrierea lui Allah cu riḍā este stabilită prin dovada revelată, după cum s-a explicat, și prin dovada rațională. Faptul că El îi răsplătește pe cei ascultători și îi recompensează pentru faptele și ascultarea lor indică riḍā.

Dacă spui: *„Argumentul tău din răsplată pentru riḍā lui Allah poate fi contestat, deoarece Allah îi poate da omului fāsiq mai multe*

binecuvântări decât celui recunoscător”, aceasta este o obiecție puternică.

Răspunsul este că ceea ce Allah îi dă omului fāsiq care persistă în neascultare este istidrāj, nu ceva dat din riḍā.
După cum spune Cel Preaînalt:

Textul arab al pasajului integral

﴿وَٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَـٰتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ۚ وَأُمْلِى لَهُمْ ۚ إِنَّ كَيْدِى مَتِينٌ﴾

„Pe cei care au negat Semnele Noastre îi vom atrage treptat de unde nu știu; și le voi da răgaz. Cu adevărat planul Meu este puternic”
[al-Aʿrāf 7:182-183].

Profetul ﷺ a spus:

„Cu adevărat Allah îi dă răgaz asupritorului, până când, atunci când îl prinde, nu îl mai lasă”

, apoi a recitat cuvintele Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَآ أَخَذَ ٱلْقُرَىٰ وَهِىَ ظَـٰلِمَةٌ ۚ إِنَّ أَخْذَهُۥٓ أَلِيمٌ شَدِيدٌ﴾

„Astfel este prinderea Domnului tău când prinde cetățile în timp ce sunt nedrepte. Cu adevărat prinderea Lui este dureroasă și severă”
[Hūd 11:102][94].

94 Relatat de al-Bukhārī (4686), în Kitāb al-Tafsīr, și de Muslim (2583), de la Abū Mūsā al-Ashʿarī — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Birr wa-l-Ṣilah wa-l-Ādāb.

Și Cel Preaînalt spune:

Textul arab al pasajului integral

﴿فَلَمَّا نَسُوا۟ مَا ذُكِّرُوا۟ بِهِۦ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَٰبَ كُلِّ شَىْءٍ
حَتَّىٰٓ إِذَا فَرِحُوا۟ بِمَآ أُوتُوٓا۟ أَخَذْنَٰهُم بَغْتَةً فَإِذَا هُم مُّبْلِسُونَ
فَقُطِعَ دَابِرُ ٱلْقَوْمِ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ ۚ وَٱلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
ٱلْعَٰلَمِينَ﴾

„Când au uitat ceea ce li se amintise, le-am deschis porțile tuturor lucrurilor, până când, după ce s-au bucurat de ceea ce li se dăduse, i-am prins pe neașteptate și atunci au rămas deznădăjduiți. Astfel a fost tăiată rădăcina poporului care a făcut nedreptate. Și toată lauda este a lui Allah, Domnul lumilor”

[al-Anʿām 6:44-45].

Însă dacă răsplata vine în timp ce omul rămâne statornic în ascultarea lui Allah, știm că ea izvorăște din riḍā lui Allah față de el.

Versetele Atributelor ghaḍab, sakhaṭ, karāhah și bughḍ

Autorul, Allah să aibă milă de el, a menționat cinci versete despre aceste Atribute.

Și cuvintele Lui: *„Iar cel care ucide intenționat un credincios, răsplata lui este Jahannam, rămânând în ea; Allah S-a mâniat pe el și l-a blestemat”* (1).

(1) Primul verset este:

Textul arab al versetului integral

﴿وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا فَجَزَآؤُهُۥ جَهَنَّمُ خَٰلِدًا فِيهَا وَغَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُۥ وَأَعَدَّ لَهُۥ عَذَابًا عَظِيمًا﴾

„Iar cel care ucide intenționat un credincios, răsplata lui este Jahannam, rămânând în ea; Allah S-a mâniat pe el și l-a blestemat"
[al-Nisāʾ 4:93].

„Cel care" este particulă condițională, iar *„man"* condițională exprimă generalitatea.

„Un credincios" este cel care crede în Allah și în Mesagerul Său; prin aceasta sunt excluși necredinciosul și ipocritul.

Cel care ucide însă un necredincios aflat sub legământ, dhimmah sau amān este păcătos, dar nu intră în această amenințare menționată în verset.

Cât despre ipocrit, sângele lui este protejat în exterior, atâta timp cât nu își declară ipocrizia.

Cuvintele Lui *„intenționat"* îi exclud pe copil și pe cel lipsit de rațiune, deoarece aceștia nu au o intenție recunoscută și nici acțiune deliberată; îl exclud și pe cel care ucide din greșeală, după cum s-a explicat în versetul anterior.

Cel care ucide intenționat un credincios are această răsplată uriașă.

Jahannam este unul dintre numele Focului.

„Rămânând în ea" înseamnă locuind în ea.

„Allah S-a mâniat pe el": ghaḍab este un Atribut afirmat pentru Allah într-un mod potrivit Lui și se numără printre Atributele Lui de acțiune.

„Și l-a blestemat": laʿn înseamnă alungarea și îndepărtarea de raḥmah lui Allah.

Acestea sunt patru feluri de pedeapsă; al cincilea este cuvântul Lui: *„Și i-a pregătit o pedeapsă măreață."*

Cinci pedepse, iar una singură dintre ele ar fi suficientă să-l oprească și să-l avertizeze pe cel care are inimă.

Însă apare o dificultate în raport cu metodologia Ahl al-Sunnah prin menționarea rămânerii în Foc ca urmare a uciderii. Uciderea nu este kufr, iar după Ahl al-Sunnah nu există rămânere veșnică în Foc decât prin kufr.

S-au dat mai multe răspunsuri la aceasta.

Primul răspuns: versetul ar fi despre necredinciosul care ucide un credincios.

Dar această explicație nu este valabilă, deoarece răsplata necredinciosului este Jahannam, rămânând în ea, chiar dacă nu ucide un credincios:

Textul arab al pasajului integral

﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَعَنَ ٱلْكَٰفِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ۖ لَّا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾

„Cu adevărat Allah i-a blestemat pe necredincioși și le-a pregătit un Foc aprins, în care vor rămâne veșnic; nu vor găsi nici protector și nici ajutor”
[al-Aḥzāb 33:64-65].

Al doilea răspuns: aceasta ar fi despre cel care consideră permisă uciderea, deoarece cel care consideră permisă uciderea unui credincios este necredincios.

Imām Aḥmad s-a mirat de acest răspuns și a spus: *„Cum poate fi așa? Dacă el consideră uciderea permisă, este necredincios chiar dacă nu îl ucide și va rămâne în Foc chiar dacă nu îl ucide.”*

Nici acest răspuns nu este corect.

Al treilea răspuns: această propoziție ar avea o condiție subînțeleasă, adică: *„răsplata lui este Jahannam, rămânând în ea, dacă Allah îl răsplătește astfel.”*

Și în aceasta există o problemă: ce folos mai are atunci afirmația *„răsplata lui este Jahannam”* dacă sensul este *„dacă îl răsplătește”*? Tocmai aceasta întrebăm: dacă îl răsplătește, aceasta

este răsplata lui? Dacă se spune *„da”*, atunci sensul este că devine dintre cei care rămân în Foc, iar dificultatea se întoarce din nou și nu am rezolvat nimic.

Aceste trei răspunsuri nu sunt lipsite de obiecții.

Al patrulea răspuns: aceasta este o cauză, însă dacă există un impediment, efectul cauzei nu se produce. Este asemenea faptului că rudenia este o cauză pentru moștenire, dar dacă ruda este sclavă, nu moștenește, din cauza impedimentului care este sclavia.

Dar aici apare o altă dificultate: care este atunci folosul acestei amenințări?

Spunem: folosul este că omul care ucide intenționat un credincios a făcut cauza prin care poate ajunge să rămână în Foc. Existența impedimentului este doar posibilă: poate exista și poate să nu existe. El se află deci într-un pericol foarte mare. De aceea Profetul ﷺ a spus:

„Credinciosul va rămâne într-un spațiu larg în religia sa atâta timp cât nu varsă sânge interzis”

[95]. Dacă varsă sânge interzis - Allah să ne ferească -, religia lui se poate îngusta pentru el până când iese din ea.

Pe această explicație, amenințarea privește rezultatul final: există teama ca această ucidere să devină cauză a kufr-ului său, apoi el să moară în kufr și astfel să rămână veșnic.

În acest caz, versetul menționează cauza unei cauze: uciderea intenționată este o cauză prin care omul poate ajunge să moară în kufr, iar kufr-ul este cauza rămânerii veșnice în Foc.

Cred că, dacă omul meditează la aceasta, va vedea că nu mai există dificultate.

Al cincilea răspuns: prin khulūd se înțelege o ședere îndelungată, nu o ședere fără sfârșit. În limba arabă khulūd poate fi folosit pentru o ședere foarte lungă, precum se spune: *„Cutare este khālid în închisoare”*, deși închisoarea nu este veșnică; și se spune *„veșnic precum munții”*, deși știm că Domnul meu îi va spulbera pe munți și îi va lăsa o întindere netedă.

95 Relatat de al-Bukhārī (6862), de la ʿAbd Allāh ibn ʿUmar — Allah să fie mulțumit de amândoi — în Kitāb al-Diyāt.

Acesta este și el un răspuns ușor, care nu cere efort: Allah nu a menționat *„pentru totdeauna”*; nu a spus *„rămânând în ea pentru totdeauna”*, ci doar *„rămânând în ea”*, iar sensul poate fi că va rămâne o perioadă îndelungată.

Al șaselea răspuns: să se spună că aceasta aparține capitolului amenințării, iar amenințarea poate să nu fie împlinită, deoarece aceasta înseamnă trecerea de la dreptate la generozitate; iar trecerea de la dreptate la generozitate este generozitate și motiv de laudă. Pentru aceasta ei au citat versurile poetului:

„Chiar dacă îl amenințori îi promit ceva, / îmi încalc amenințarea, dar îmi împlinesc promisiunea.”

Adică: l-am amenințat cu pedeapsa și i-am promis răsplată; nu-mi împlinesc amenințarea, dar îmi împlinesc promisiunea.

Dacă îi spui fiului tău: *„Pe Allah, dacă mergi la piață, te voi lovi cu acest baston”*, apoi el merge la piață, iar când se întoarce îl lovești doar cu mâna, această pedeapsă este mai ușoară pentru fiul tău. Astfel, dacă Allah îl amenință pe ucigaș cu această amenințare și apoi îl iartă, aceasta este generozitate.

Dar, în realitate, această explicație are o problemă. Spunem: dacă amenințarea este executată, dificultatea rămâne; dacă nu este executată, ce folos mai are ea?

Acestea sunt șase răspunsuri la verset, iar cele mai apropiate sunt al cincilea și apoi al patrulea.

Chestiune: dacă ucigașul se pocăiește, mai intră în amenințare?

Răspunsul: nu intră în amenințare, prin textul Qurʾān-ului, datorită cuvintelor Celui Preaînalt:

Textul arab al pasajului integral

﴿وَٱلَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ
ٱلنَّفْسَ ٱلَّتِى حَرَّمَ ٱللَّهُ إِلَّا بِٱلْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ ۚ وَمَن يَفْعَلْ
ذَٰلِكَ يَلْقَ أَثَامًا يُضَٰعَفْ لَهُ ٱلْعَذَابُ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ وَيَخْلُدْ
فِيهِۦ مُهَانًا إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَٰلِحًا
فَأُو۟لَٰٓئِكَ يُبَدِّلُ ٱللَّهُ سَيِّـَٔاتِهِمْ حَسَنَٰتٍ ۗ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا
رَّحِيمًا﴾

„Și cei care nu cheamă alături de Allah altă divinitate, nu ucid sufletul pe care Allah l-a interzis decât pe drept și nu comit zină - iar cel care face acestea va întâlni pedeapsă; pedeapsa îi va fi dublată în Ziua Învierii și va rămâne în ea umilit, în afară de cel care se pocăiește, crede și face o faptă dreaptă; acelora Allah le va schimba faptele rele în fapte bune”
[al-Furqān 25:68-70].

Acesta este un text limpede că cel care se pocăiește, chiar și din ucidere, va avea faptele rele schimbate în fapte bune.

Există și ḥadīth-ul autentic despre omul dintre Banū Isrāʾīl care ucisese nouăzeci și nouă de suflete. Allah i-a pus în inimă dorința de tawbah. A venit la un adorator și i-a spus că ucisese nouăzeci și nouă de suflete și a întrebat dacă mai există tawbah pentru el. Adoratorul a considerat fapta enormă și a spus: *„Nu ai tawbah!”* Atunci l-a omorât și pe el și a întregit o sută. A fost îndrumat apoi

către un savant și i-a spus că ucisese o sută de suflete și a întrebat dacă mai are tawbah. Savantul a spus: *„Da. Cine poate sta între tine și tawbah? Dar satul acesta are oameni nedrepți; mergi către satul cutare, unde sunt oameni buni și oameni ai rugăciunii."* Omul a plecat și a emigrat din țara lui către țara oamenilor buni și ai rugăciunii, dar moartea l-a ajuns pe drum. Îngerii raḥmah și îngerii pedepsei s-au certat în privința lui, până când Allah a trimis între ei un judecător și a spus: *„Măsurați distanța dintre cele două sate; de oricare dintre ele este mai aproape, el aparține acelora."* S-a dovedit că era mai aproape de satul oamenilor drepți, iar îngerii raḥmah i-au luat sufletul[96].

Privește: el era dintre Banū Isrāʾīl, iar tawbah lui a fost acceptată, deși Allah pusese asupra lor greutăți și poveri; această comunitate însă a fost ușurată de greutăți și poveri, deci tawbah în cazul ei este și mai ușoară. Dacă aceasta a fost pentru Banū Isrāʾīl, cum să nu fie pentru această comunitate?

Dacă întrebi: ce spuneți despre ceea ce este autentic de la Ibn ʿAbbās, Allah să fie mulțumit de ei doi, că ucigașul nu are tawbah[97]?

Răspunsul poate fi unul din două:

1. Fie Ibn ʿAbbās a considerat foarte greu ca ucigașul intenționat să ajungă la tawbah și a văzut că el nu va fi călăuzit la ea; iar dacă nu este călăuzit la tawbah, păcatul nu cade de la el, ci va fi tras la răspundere pentru el.

2. Fie se spune că intenția lui Ibn ʿAbbās este că nu există tawbah pentru el în ceea ce privește dreptul celui ucis, deoarece de ucigașul intenționat sunt legate trei drepturi: dreptul lui Allah, dreptul celui ucis și, în al treilea rând, dreptul moștenitorilor celui ucis.

---

96 Relatat de al-Bukhārī (3470), în Kitāb Aḥādīth al-Anbiyāʾ, și de Muslim (2766), de la Abū Saʿīd al-Khudrī — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Tawbah.

97 Relatat de al-Bukhārī (4764), de la Ibn ʿAbbās — Allah să fie mulțumit de amândoi — în Kitāb al-Tafsīr, la versetul: «I se va îndoi pedeapsa în Ziua Învierii...» (al-Furqān 25:69).

a) Cât despre dreptul lui Allah, fără îndoială că tawbah îl înlătură, datorită cuvintelor Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿قُلْ يَٰعِبَادِيَ ٱلَّذِينَ أَسْرَفُوا۟ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا۟ مِن
رَّحْمَةِ ٱللَّهِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يَغْفِرُ ٱلذُّنُوبَ جَمِيعًا ۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْغَفُورُ
ٱلرَّحِيمُ﴾

„Spune: O, robii Mei care ați întrecut măsura împotriva voastră, nu deznădăjduiți de raḥmah lui Allah; cu adevărat Allah iartă toate păcatele”
[al-Zumar 39:53].

Acest verset este despre cei care se pocăiesc.

b) Cât despre dreptul moștenitorilor celui ucis, acesta cade dacă omul se predă lor. Vine la ei și spune: *„Eu l-am ucis pe omul vostru; faceți cu mine ceea ce doriți.”* Ei fie aplică qiṣāṣ, fie iau diyah, fie îl iartă. Dreptul le aparține lor.

c) Cât despre dreptul celui ucis, nu există în această lume o cale prin care omul să se elibereze de el.

Pe această bază este interpretată afirmația lui Ibn ʿAbbās că ucigașul nu are tawbah, adică în ceea ce privește dreptul celui ucis.

Însă ceea ce mi se pare este că, dacă se pocăiește cu tawbah sinceră, chiar și dreptul celui ucis cade - nu prin anularea dreptului lui, ci pentru că Allah, prin harul Său, îl va lua asupra Sa de la ucigaș și îi va da celui ucis o ridicare în trepte în Jannah sau iertare din faptele rele. Tawbah sinceră nu lasă nimic în urmă. Aceasta este susținută de generalitatea versetului din al-Furqān: *„Și cei care nu cheamă alături de Allah altă divinitate și nu ucid sufletul pe care Allah l-a interzis decât pe drept..."* până la cuvintele:

Textul arab al versetului integral

﴿إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَٰلِحًا فَأُو۟لَٰٓئِكَ
يُبَدِّلُ ٱللَّهُ سَيِّـَٔاتِهِمْ حَسَنَٰتٍ ۗ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾

„în afară de cel care se pocăiește, crede și face faptă dreaptă; acelora Allah le schimbă faptele rele în fapte bune"
[al-Furqān 25:70].

Dintre Atributele lui Allah din acest verset: ghaḍab, laʿn și pregătirea pedepsei.

Din punct de vedere al conduitei: avertizarea împotriva uciderii intenționate a unui credincios.

Și cuvintele Lui: *„Aceasta pentru că au urmat ceea ce Îl mânie pe Allah și au detestat riḍwān-ul Lui; de aceea El le-a zădărnicit faptele"* (1).

(1) Al doilea verset este:

Textul arab al versetului integral

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ ٱتَّبَعُوا۟ مَآ أَسْخَطَ ٱللَّهَ وَكَرِهُوا۟ رِضْوَٰنَهُۥ فَأَحْبَطَ أَعْمَٰلَهُمْ﴾

„Aceasta pentru că au urmat ceea ce Îl mânie pe Allah și au detestat riḍwān-ul Lui; de aceea El le-a zădărnicit faptele” **[Muḥammad 47:28].**

„Aceasta” se referă la ceea ce a fost menționat înainte, și anume cuvintele Celui Preaînalt:

Textul arab al pasajului integral

﴿فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَٰرَهُمْ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ ٱتَّبَعُوا۟ مَآ أَسْخَطَ ٱللَّهَ وَكَرِهُوا۟ رِضْوَٰنَهُۥ فَأَحْبَطَ أَعْمَٰلَهُمْ﴾

„Cum va fi când îngerii le vor lua sufletele lovindu-le fețele și spatele? Aceasta pentru că au urmat ceea ce Îl mânie pe Allah și au detestat riḍwān-ul Lui; de aceea El le-a zădărnicit faptele” **[Muḥammad 47:27-28].**

Adică: cum va fi starea lor în acele clipe, când îngerii le iau sufletele și le lovesc fețele și spatele la moarte?

„Aceasta”, adică lovirea fețelor și a spatelor.

„Pentru că ei”, adică din cauza lor; prepoziția bāʾ este aici cauzală.

„Au urmat ceea ce Îl mânie pe Allah”, adică au urmat lucrul care Îl mânie pe Allah. Astfel, ei făceau tot ceea ce provoacă sakhaṭ-ul lui Allah, fie în credință, cuvânt sau faptă.

Cât despre ceea ce se află în riḍā lui Allah, starea lor este descrisă în cuvintele: *„și au detestat riḍwān-ul Lui”*, adică au

detestat ceea ce se află în mulțumirea Lui. Sfârșitul lor a devenit astfel acel sfârșit îngrozitor: la moarte, îngerii le lovesc fețele și spatele.

În acest verset sunt afirmate dintre Atributele lui Allah: sakhaṭ și riḍā.

Am vorbit deja despre Atributul riḍā. Cât despre sakhaṭ, sensul lui este apropiat de sensul ghaḍab.

Și cuvintele Lui: *„Când Ne-au provocat asaf, Ne-am răzbunat pe ei”* (1).

(1) Al treilea verset este:

Textul arab al versetului integral

﴿فَلَمَّآ ءَاسَفُونَا ٱنتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَٰهُمْ أَجْمَعِينَ﴾

„Când Ne-au provocat asaf, Ne-am răzbunat pe ei”
[al-Zukhruf 43:55].

„Ne-au provocat asaf” înseamnă: Ne-au mâniat și Ne-au provocat sakhaṭ-ul.

„Când” este aici condițională. Verbul condiției este *„Ne-au provocat asaf”*, iar răspunsul condiției este *„Ne-am răzbunat pe ei”*.

În aceasta se află un răspuns celor care au interpretat sakhaṭ și ghaḍab prin răzbunare. Adepții taʿṭīl-ului dintre Ashāʿirah și alții spun că prin sakhaṭ și ghaḍab se înțelege răzbunarea sau voința de răzbunare. Ei nu interpretează sakhaṭ și ghaḍab ca un Atribut al lui Allah existent la El Însuși; spun: *„Ghaḍab-ul Lui înseamnă răzbunarea Lui”* sau îl duc la irādah, pe care o afirmă. Ei nu îl explică drept un Atribut real afirmat pentru Allah într-un mod potrivit Lui.

Noi le spunem: sakhaṭ și ghaḍab sunt altceva decât răzbunarea. Răzbunarea este rezultatul ghaḍab și sakhaṭ, după cum răsplata este rezultatul riḍā. Allah Se mânie și are sakhaṭ asupra acestor oameni, apoi Se răzbună pe ei.

Dacă spun: *„Rațiunea împiedică afirmarea sakhaṭ și ghaḍab pentru Allah”*, le răspundem prin ceea ce am explicat la Atributul riḍā, deoarece capitolul este același.

Spunem: dimpotrivă, rațiunea indică sakhaṭ și ghaḍab. Răzbunarea asupra nelegiuiților și pedepsirea necredincioșilor sunt dovezi ale sakhaṭ și ghaḍab; nu sunt dovezi ale riḍā și nici ale absenței ghaḍab și sakhaṭ.
Mai spunem: acest verset,

Textul arab al versetului integral

﴿فَلَمَّآ ءَاسَفُونَا ٱنتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَٰهُمْ أَجْمَعِينَ﴾

„Când Ne-au provocat asaf, Ne-am răzbunat pe ei” **[al-Zukhruf 43:55]**,

vă respinge, deoarece face răzbunarea altceva decât ghaḍab; condiția este diferită de lucrul condiționat de ea.

Chestiune:

Rămâne de spus: în *„Când Ne-au provocat asaf”*, noi cunoaștem că asaf poate însemna tristețe și regret pentru un lucru trecut pe care cel care regretă nu îl mai poate îndrepta. Poate fi Allah descris cu tristețe și regret?

Răspunsul: nu. Răspundem despre verset că asaf are în limba arabă două sensuri:

Primul sens: asaf în sens de tristețe, precum cuvintele lui Allah despre Yaʿqūb: *„O, durerea mea pentru Yūsuf!”* și ochii lui s-au albit de tristețe [Yūsuf 12:84].

Al doilea sens: asaf în sens de ghaḍab. Se spune *„asifa ʿalayhi ya'safu”*, adică *„s-a mâniat pe el”*.

Primul sens este imposibil în privința lui Allah. Al doilea este afirmat pentru Allah, deoarece Allah S-a descris cu el spunând: *„Când Ne-au provocat asaf, Ne-am răzbunat pe ei.”*

Dintre Atributele lui Allah din verset: ghaḍab și răzbunarea.

Din punct de vedere al conduitei: avertizarea împotriva a ceea ce Îl mânie pe Allah.

Și cuvintele Lui: *„Dar Allah a detestat plecarea lor, așa că i-a ținut în urmă”* (1).

(1) Al patrulea verset este:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَوْ أَرَادُوا۟ ٱلْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا۟ لَهُۥ عُدَّةً وَلَٰكِن كَرِهَ ٱللَّهُ ٱنۢبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ ٱقْعُدُوا۟ مَعَ ٱلْقَٰعِدِينَ﴾

„Dar Allah a detestat plecarea lor, așa că i-a ținut în urmă” **[al-Tawbah 9:46]**.

Este vorba despre ipocriții care nu au ieșit cu Profetul ﷺ în expediții. Allah a detestat plecarea lor pentru că fapta lor nu era sinceră pentru El, iar Allah nu are nevoie de asociați în asocierea lor; și pentru că, dacă ar fi ieșit, ar fi fost așa cum spune Allah:

Textul arab al versetului integral

﴿لَوْ خَرَجُوا۟ فِيكُم مَّا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا وَلَأَوْضَعُوا۟ خِلَٰلَكُمْ يَبْغُونَكُمُ ٱلْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَمَّٰعُونَ لَهُمْ ۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ بِٱلظَّٰلِمِينَ﴾

„Dacă ar fi ieșit cu voi, nu v-ar fi sporit decât tulburarea și s-ar fi grăbit printre voi, căutând fitnah pentru voi” **[al-Tawbah 9:47]**.

Dacă nu erau sinceri și erau corupători, Allah detestă corupția și detestă shirk-ul. *„Allah a detestat plecarea lor, așa că i-a ținut în urmă”*, adică le-a făcut hotărârea slabă și lipsită de energie pentru a ieși la jihād.

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَوْ أَرَادُوا۟ ٱلْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا۟ لَهُۥ عُدَّةً وَلَٰكِن كَرِهَ ٱللَّهُ ٱنۢبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ ٱقْعُدُوا۟ مَعَ ٱلْقَٰعِدِينَ﴾

„Și li s-a spus: «Stați cu cei care stau»”
[al-Tawbah 9:46].

S-a spus că este posibil ca Allah să le fi spus aceasta prin hotărârea Sa universală. Este posibil și ca unii dintre ei să le fi spus altora: *„Stați cu cei care stau; cutare nu a ieșit și cutare nu a ieșit”* - dintre cei pe care Allah i-a scuzat, precum bolnavul, orbul și șchiopul - și să fi spus: *„Când Profetul ﷺ se va întoarce, ne vom scuza înaintea lui, va cere iertare pentru noi și va fi suficient.”*

Cele două explicații pot fi și reunite: dacă li s-a spus aceasta și au stat, nu au stat decât prin hotărârea lui Allah.

În verset este afirmat faptul că Allah detestă; acest Atribut este stabilit și prin Qurʾān și Sunnah.

Allah spune: *„Și Domnul tău a hotărât să nu adorați decât pe El...”* până la cuvintele:

Textul arab al pasajului integral

﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّآ إِيَّاهُ وَبِٱلْوَٰلِدَيْنِ إِحْسَٰنًا ۚ
إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِندَكَ ٱلْكِبَرَ أَحَدُهُمَآ أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُل لَّهُمَآ
أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُل لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا وَٱخْفِضْ لَهُمَا
جَنَاحَ ٱلذُّلِّ مِنَ ٱلرَّحْمَةِ وَقُل رَّبِّ ٱرْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِى
صَغِيرًا ۚ رَّبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِى نُفُوسِكُمْ ۚ إِن تَكُونُوا۟ صَٰلِحِينَ
فَإِنَّهُۥ كَانَ لِلْأَوَّٰبِينَ غَفُورًا وَءَاتِ ذَا ٱلْقُرْبَىٰ حَقَّهُۥ
وَٱلْمِسْكِينَ وَٱبْنَ ٱلسَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا إِنَّ ٱلْمُبَذِّرِينَ
كَانُوٓا۟ إِخْوَٰنَ ٱلشَّيَٰطِينِ ۖ وَكَانَ ٱلشَّيْطَٰنُ لِرَبِّهِۦ كَفُورًا
وَإِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ ٱبْتِغَآءَ رَحْمَةٍ مِّن رَّبِّكَ تَرْجُوهَا فَقُل
لَّهُمْ قَوْلًا مَّيْسُورًا وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا
تَبْسُطْهَا كُلَّ ٱلْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ
ٱلرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقْدِرُ ۚ إِنَّهُۥ كَانَ بِعِبَادِهِۦ خَبِيرًۢا بَصِيرًا

وَلَا تَقْتُلُوٓاْ أَوْلَـٰدَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَـٰقٍ ۖ نَّحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ ۚ
إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْـًٔا كَبِيرًا وَلَا تَقْرَبُواْ ٱلزِّنَىٰٓ ۖ إِنَّهُۥ كَانَ
فَـٰحِشَةً وَسَآءَ سَبِيلًا وَلَا تَقْتُلُواْ ٱلنَّفْسَ ٱلَّتِى حَرَّمَ ٱللَّهُ إِلَّا
بِٱلْحَقِّ ۗ وَمَن قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهِۦ سُلْطَـٰنًا فَلَا
يُسْرِف فِّى ٱلْقَتْلِ ۖ إِنَّهُۥ كَانَ مَنصُورًا وَلَا تَقْرَبُواْ مَالَ
ٱلْيَتِيمِ إِلَّا بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُۥ ۚ وَأَوْفُواْ
بِٱلْعَهْدِ ۖ إِنَّ ٱلْعَهْدَ كَانَ مَسْـُٔولًا وَأَوْفُواْ ٱلْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ
وَزِنُواْ بِٱلْقِسْطَاسِ ٱلْمُسْتَقِيمِ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا
وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ ۚ إِنَّ ٱلسَّمْعَ وَٱلْبَصَرَ
وَٱلْفُؤَادَ كُلُّ أُوْلَـٰٓئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْـُٔولًا وَلَا تَمْشِ فِى

98 Relatat de al-Bukhārī (1477), în Kitāb al-Zakāh, și de Muslim (1715), de la al-Mughīrah ibn Shuʿbah — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Aqḍiyah.

Textul arab al pasajului integral

﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوٓا۟ إِلَّآ إِيَّاهُ وَبِٱلْوَٰلِدَيْنِ إِحْسَٰنًا
إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِندَكَ ٱلْكِبَرَ أَحَدُهُمَآ أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُل لَّهُمَآ
أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُل لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا وَٱخْفِضْ لَهُمَا
جَنَاحَ ٱلذُّلِّ مِنَ ٱلرَّحْمَةِ وَقُل رَّبِّ ٱرْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِى
صَغِيرًا ۚ رَّبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِى نُفُوسِكُمْ ۚ إِن تَكُونُوا۟ صَٰلِحِينَ
فَإِنَّهُۥ كَانَ لِلْأَوَّٰبِينَ غَفُورًا وَءَاتِ ذَا ٱلْقُرْبَىٰ حَقَّهُۥ
وَٱلْمِسْكِينَ وَٱبْنَ ٱلسَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا إِنَّ ٱلْمُبَذِّرِينَ
كَانُوٓا۟ إِخْوَٰنَ ٱلشَّيَٰطِينِ ۖ وَكَانَ ٱلشَّيْطَٰنُ لِرَبِّهِۦ كَفُورًا
وَإِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ ٱبْتِغَآءَ رَحْمَةٍ مِّن رَّبِّكَ تَرْجُوهَا فَقُل
لَّهُمْ قَوْلًا مَّيْسُورًا وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا
تَبْسُطْهَا كُلَّ ٱلْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ
ٱلرِّزْقَ لِمَن يَشَآءُ وَيَقْدِرُ ۚ إِنَّهُۥ كَانَ بِعِبَادِهِۦ خَبِيرًۢا بَصِيرًا

وَلَا تَقْتُلُوٓاْ أَوْلَـٰدَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَـٰقٍ ۖ نَّحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ ۚ
إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْـًٔا كَبِيرًا وَلَا تَقْرَبُواْ ٱلزِّنَىٰٓ ۖ إِنَّهُۥ كَانَ
فَـٰحِشَةً وَسَآءَ سَبِيلًا وَلَا تَقْتُلُواْ ٱلنَّفْسَ ٱلَّتِى حَرَّمَ ٱللَّهُ إِلَّا
بِٱلْحَقِّ ۗ وَمَن قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهِۦ سُلْطَـٰنًا فَلَا
يُسْرِف فِّى ٱلْقَتْلِ ۖ إِنَّهُۥ كَانَ مَنصُورًا وَلَا تَقْرَبُواْ مَالَ
ٱلْيَتِيمِ إِلَّا بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُۥ ۚ وَأَوْفُواْ
بِٱلْعَهْدِ ۖ إِنَّ ٱلْعَهْدَ كَانَ مَسْـُٔولًا وَأَوْفُواْ ٱلْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ
وَزِنُواْ بِٱلْقِسْطَاسِ ٱلْمُسْتَقِيمِ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا
وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ ۚ إِنَّ ٱلسَّمْعَ وَٱلْبَصَرَ
وَٱلْفُؤَادَ كُلُّ أُوْلَـٰٓئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْـُٔولًا وَلَا تَمْشِ فِى

ٱلْأَرْضِ مَرَحًا ۖ إِنَّكَ لَن تَخْرِقَ ٱلْأَرْضَ وَلَن تَبْلُغَ ٱلْجِبَالَ
طُولًا كُلُّ ذَٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُۥ عِندَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا﴾

„Toate acestea, răul lor, sunt detestate înaintea Domnului tău”
[al-Isrāʾ 17:23-38].

Și în versetul menționat de autor:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَوْ أَرَادُوا۟ ٱلْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا۟ لَهُۥ عُدَّةً وَلَٰكِن كَرِهَ ٱللَّهُ
ٱنۢبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ ٱقْعُدُوا۟ مَعَ ٱلْقَٰعِدِينَ﴾

„Dar Allah a detestat plecarea lor”
[al-Tawbah 9:46].

Profetul ﷺ a spus: *„Cu adevărat Allah detestă pentru voi «s-a spus și a spus»”*[8].

Așadar, karāhah este afirmată prin Qurʾān și Sunnah: Allah detestă.

Karāhah lui Allah față de un lucru poate fi legată de faptă, precum:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَوْ أَرَادُوا۟ ٱلْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا۟ لَهُۥ عُدَّةً وَلَٰكِن كَرِهَ ٱللَّهُ
ٱنۢبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ ٱقْعُدُوا۟ مَعَ ٱلْقَٰعِدِينَ﴾

„Dar Allah a detestat plecarea lor”
[al-Tawbah 9:46]

și precum:

Textul arab al versetului integral

﴿كُلُّ ذَٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُۥ عِندَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا﴾

„Toate acestea, răul lor, sunt detestate înaintea Domnului tău”
[al-Isrāʾ 17:38].

Poate fi legată și de făptuitor, după cum apare în ḥadīth: *„Când Allah urăște un rob, îl cheamă pe Ǧibrīl: «Eu îl urăsc pe cutare, așa că urăște-l și tu»”*[99].

Și cuvintele Lui: *„Este enorm ca maqt înaintea lui Allah să spuneți ceea ce nu faceți”* (1).

(1) Al cincilea verset este:

Textul arab al versetului integral

﴿كَبُرَ مَقْتًا عِندَ ٱللَّهِ أَن تَقُولُوا۟ مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾

„Este enorm ca maqt înaintea lui Allah să spuneți ceea ce nu faceți”
[al-Ṣaff 61:3].

„Este enorm” înseamnă: este mare.

„Maqt” este tamyīz transformat din subiect. Maqt este cea mai intensă ură. Subiectul lui *„este enorm”*, după transformarea subiectului în tamyīz, este *„an”* și ceea ce intră după ea în expresia: *„să spuneți ceea ce nu faceți”*.

99 Relatat de Muslim (2637), de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Birr wa-l-Ṣilah wa-l-Ādāb.

Acest verset explică motivul versetului precedent și consecința lui:

Textul arab al pasajului integral

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفۡعَلُونَ كَبُرَ مَقۡتًا عِندَ ٱللَّهِ أَن تَقُولُواْ مَا لَا تَفۡعَلُونَ﴾

„O, voi cei care credeți! De ce spuneți ceea ce nu faceți? Este enorm ca maqt înaintea lui Allah să spuneți ceea ce nu faceți” **[al-Ṣaff 61:2-3]**.

Se numără printre cele mai grave lucruri ca omul să spună ceea ce nu face.

Explicația este că, dacă spui un lucru și nu îl faci, te afli într-una din două situații: fie minți în ceea ce spui, doar ca să-i sperii sau să-i impresionezi pe oameni, afirmând ceva ce nu este adevărat; fie ești prea mândru pentru a face ceea ce spui - le poruncești oamenilor un lucru și nu îl faci, îi oprești de la un lucru și tu îl faci.

Dintre Atributele din verset: maqt și faptul că acesta are grade.

Din punct de vedere al conduitei: avertizarea ca omul să nu spună ceea ce nu face.

Versetele Atributului majīʾ și ityān

Autorul, Allah să aibă milă de el, a menționat patru versete pentru afirmarea Atributului majīʾ și ityān.

Cuvintele Lui: *„Oare așteaptă ei altceva decât ca Allah să vină la ei în umbre de nori, împreună cu îngerii, iar chestiunea să fie hotărâtă?”* (1).

(1) Primul verset este:

Textul arab al versetului integral

﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّآ أَن يَأْتِيَهُمُ ٱللَّهُ فِى ظُلَلٍ مِّنَ ٱلْغَمَامِ
ج
وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ وَقُضِىَ ٱلْأَمْرُ ۚ وَإِلَى ٱللَّهِ تُرْجَعُ ٱلْأُمُورُ﴾

„Oare așteaptă ei altceva decât ca Allah să vină la ei în umbre de nori, împreună cu îngerii, iar chestiunea să fie hotărâtă?" **[al-Baqarah 2:210].**

Cuvintele *„oare așteaptă ei"*: particula *„hal"* este o întrebare cu sens de negare, adică *„ei nu așteaptă"*. Ori de câte ori găsești *„illā"* după o asemenea întrebare, întrebarea are sens negativ. Aceasta este o regulă. Profetul ﷺ a spus: *„Nu ești tu decât un deget care a sângerat"*[100], adică *„nu ești decât..."*.

Sensul lui *„yanẓurūn"* aici este *„așteaptă"*, deoarece nu este tranzitiv cu *„ilā"*. Dacă ar fi urmat de *„ilā"*, cel mai adesea ar însemna privirea cu ochiul. Când este tranzitiv direct, înseamnă *„așteaptă"*. Adică: acești negatori nu așteaptă decât ca Allah să vină la ei în umbre de nori; aceasta va fi în Ziua Învierii.

„Allah să vină la ei în umbre": prepoziția *„fī"* are aici sensul de *„împreună cu"*; este pentru însoțire, nu pentru localizare, în mod categoric. Dacă ar fi pentru localizare, umbrele L-ar cuprinde pe Allah, iar Allah este Vast și Cunoscător și nimic dintre creațiile Lui nu Îl poate cuprinde.

Așadar, *„în umbre"* înseamnă *„împreună cu umbrele"*. Când Allah, Mărit și Preaînalt, va coborî pentru a judeca între robii Săi, cerul se va despica cu norii: nori albi, întinderi mari de nori, la venirea lui Allah, Binecuvântat și Preaînalt.

100 Relatat de al-Bukhārī (6146), în Kitāb al-Adab, și de Muslim (1769), de la Jundub ibn Sufyān al-Bajalī — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Jihād wa-l-Siyar.

Cuvintele *„umbre de nori”*: savanții au spus că ghamām este norul alb, după cum Allah spune, amintind binecuvântarea asupra Banū Isrāʾīl:

Textul arab al versetului integral

﴿وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ ٱلْغَمَامَ وَأَنزَلْنَا عَلَيْكُمُ ٱلْمَنَّ وَٱلسَّلْوَىٰ ۖ كُلُوا۟ مِن طَيِّبَٰتِ مَا رَزَقْنَٰكُمْ ۖ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَٰكِن كَانُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾

„Și am umbrit peste voi cu ghamām”
[al-Baqarah 2:57].

Norul alb păstrează atmosfera luminoasă, spre deosebire de norul negru sau roșu, prin care apare întunericul; iar el este mai frumos la vedere.

***„Și îngerii”*:** *„îngerii”* este la nominativ și este coordonat cu Numele lui Allah, adică: și îngerii vin. Am explicat mai înainte derivarea acestui cuvânt și cine sunt îngerii.

Îngerii vor veni în Ziua Învierii deoarece vor coborî pe pământ: vor coborî cei ai cerului cel mai apropiat, apoi ai celui de-al doilea, apoi al treilea, apoi al patrulea și așa mai departe până la al șaptelea; îi vor înconjura pe oameni.

Aceasta este o avertizare cu privire la această Zi care va veni în acest mod. Este o scenă măreață dintre scenele Zilei Învierii, prin care Allah îi avertizează pe acești negatori.

Și cuvintele Lui: *„Oare așteaptă ei altceva decât să vină la ei îngerii, sau să vină Domnul tău, sau să vină unele dintre Semnele Domnului tău?”* (1).

(1) Al doilea verset este:

Textul arab al versetului integral

﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّآ أَن تَأْتِيَهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ أَوْ يَأْتِىَ رَبُّكَ أَوْ
يَأْتِىَ بَعْضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ ۗ يَوْمَ يَأْتِى بَعْضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ
لَا يَنفَعُ نَفْسًا إِيمَٰنُهَا لَمْ تَكُنْ ءَامَنَتْ مِن قَبْلُ أَوْ
كَسَبَتْ فِىٓ إِيمَٰنِهَا خَيْرًا ۗ قُلِ ٱنتَظِرُوٓا۟ إِنَّا مُنتَظِرُونَ﴾

„Oare așteaptă ei altceva decât să vină la ei îngerii, sau să vină Domnul tău, sau să vină unele dintre Semnele Domnului tău?” **[al-Anʿām 6:158].**

Despre *„oare așteaptă ei”* spunem ceea ce am spus la versetul precedent: aceștia nu așteaptă decât una dintre aceste stări. **Prima:** să vină îngerii, adică pentru a le lua sufletele. Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذْ يَتَوَفَّى ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ يَضْرِبُونَ
وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَٰرَهُمْ وَذُوقُوا۟ عَذَابَ ٱلْحَرِيقِ﴾

„Dacă ai vedea când îngerii iau sufletele celor care au tăgăduit, lovindu-le fețele și spatele: «Gustați pedeapsa Focului!»” **[al-Anfāl 8:50].**

A doua: *„sau să vină Domnul tău”*, în Ziua Învierii, pentru a judeca între ei.

A treia: *„sau să vină unele dintre Semnele Domnului tău”.* Acesta este răsăritul soarelui dinspre apus; Profetul ﷺ a explicat astfel[101].

Allah a menționat aceste trei stări deoarece, atunci când îngerii coboară pentru a le lua sufletele, tawbah nu mai este acceptată, datorită cuvintelor Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَيْسَتِ ٱلتَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ حَتَّىٰٓ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ ٱلْمَوْتُ قَالَ إِنِّى تُبْتُ ٱلْـَٰٔنَ وَلَا ٱلَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾

„Tawbah nu este pentru cei care fac fapte rele până când, când moartea vine la unul dintre ei, spune: «Acum mă pocăiesc»” **[al-Nisāʾ 4:18]**.

Tot astfel, când soarele răsare dinspre apus, tawbah nu mai este acceptată, iar în acel moment ei nu mai pot scăpa de starea în care se află.

Starea din mijloc a fost menționată între cele două deoarece ea este timpul răsplății și al rezultatului faptelor; în acea stare ei nu mai pot scăpa de ceea ce au făcut.

Scopul acestor versete și al celor anterioare este avertizarea acestor negatori ca timpul să nu treacă, iar după aceea să nu mai poată scăpa de faptele lor.

„Nu! Când pământul va fi zdrobit, zdrobire după zdrobire, și va veni Domnul tău, iar îngerii rând după rând” (1).

101 Relatat de al-Bukhārī (4636), în Kitāb al-Tafsīr, la cuvântul lui Allah: «nu-i va folosi niciunui suflet credința sa...», și de Muslim (157), de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Īmān, despre timpul în care credința nu mai este primită.

(1) Al treilea verset este:

Textul arab al pasajului integral

﴿كَلَّآ إِذَا دُكَّتِ ٱلْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا وَجَآءَ رَبُّكَ وَٱلْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا﴾

„Nu! Când pământul va fi zdrobit, zdrobire după zdrobire, și va veni Domnul tău, iar îngerii rând după rând”
[al-Fajr 89:21-22].

„Kallā” este aici pentru atragerea atenției, asemenea lui *„alā”*.

Cuvintele *„când pământul va fi zdrobit, zdrobire după zdrobire”* se referă la Ziua Învierii.

Această zdrobire este accentuată datorită măreției ei: munții, văile și toate lucrurile vor fi zdrobite, până când pământul va deveni ca o piele întinsă. Allah spune:

Textul arab al pasajului integral

﴿فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا لَّا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَلَآ أَمْتًا﴾

„Și îl va lăsa o câmpie netedă, în care nu vei vedea nicio strâmbătură și nicio ridicătură”
[Ṭā Hā 20:106-107].

Este posibil și ca repetarea *„zdrobire după zdrobire”* să nu fie doar pentru accentuare, ci pentru a arăta o succesiune, adică o zdrobire după alta.

A spus: *„Și va veni Domnul tău, iar îngerii rând după rând.” „Va veni Domnul tău”* înseamnă în Ziua Învierii; după ce pământul va fi zdrobit, nivelat și oamenii vor fi adunați, Allah va veni pentru a judeca între robii Săi.

Cuvintele *„iar îngerii”*: articolul hotărât este aici pentru generalitate, adică fiecare înger; îngerii vor coborî pe pământ.

„Rând după rând”, adică un rând în spatele altui rând. După cum se relatează: *„Îngerii cerului cel mai apropiat coboară și se așază în rând; în spatele lor îngerii celui de-al doilea cer; în spatele*

lor îngerii celui de-al treilea”[102], și așa mai departe.

„Și în Ziua când cerul se va despica prin nori, iar îngerii vor fi coborâți, coborâre după coborâre” (1).

(1) Al patrulea verset este:

Textul arab al versetului integral

﴿وَيَوْمَ تَشَقَّقُ ٱلسَّمَآءُ بِٱلْغَمَـٰمِ وَنُزِّلَ ٱلْمَلَـٰٓئِكَةُ تَنزِيلًا﴾

„Și în Ziua când cerul se va despica prin nori, iar îngerii vor fi coborâți, coborâre după coborâre”
[al-Furqān 25:25].

Adică: amintește Ziua în care cerul se va despica prin nori.

„Se va despica” este mai intens decât simplul *„se va crăpa”*, pentru că forma indică o despicare treptată, bucată cu bucată, iar norii vor ieși și se vor ridica asemenea fumului, ieșind unul după altul.

Cerul se va despica prin nori așa cum se spune că pământul se crapă prin vegetație: norii vor ieși din cer și se vor ridica succesiv. Aceasta va fi pentru venirea lui Allah, Preaînaltul, pentru a judeca între robii Săi. Este o Zi înspăimântătoare și măreață.

Cuvintele: *„iar îngerii vor fi coborâți, coborâre după coborâre”*: vor coborî din ceruri treptat; vor coborî îngerii cerului cel mai apropiat, apoi al doilea, apoi al treilea și așa mai departe.

În contextul acestui verset nu este menționată explicit venirea lui Allah, dar există o indicație către ea, deoarece despicarea cerului prin nori are loc pentru venirea lui Allah, după cum arată versetele precedente.

Acestea sunt patru versete pe care autorul le-a adus pentru afirmarea unui Atribut dintre Atributele lui Allah: majīʾ și ityān.

Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah afirmă că Allah vine El Însuși, deoarece Allah a menționat aceasta despre Sine. El este mai

102 Relatat de al-Ḥākim (4/569–570), mawqūf de la Ibn ʿAbbās — Allah să fie mulțumit de amândoi; al-Dhahabī a socotit isnād-ul puternic. Este relatat și de al-Dārimī în al-Radd ʿalā al-Jahmiyyah (pp. 142–143). Al-Suyūṭī îl atribuie, de asemenea, lui ʿAbd ibn Ḥumayd, Ibn Abī al-Dunyā, Ibn Jarīr, Ibn al-Mundhir și Ibn Abī Ḥātim; vezi și Tafsīr Ibn Kathīr (3/316).

Cunoscător despre Sine și despre ceilalți, mai adevărat în cuvânt decât oricine și mai frumos în relatare. Cuvântul Lui cuprinde cunoașterea cea mai desăvârșită, adevărul, claritatea și intenția. Allah vrea să ne clarifice adevărul, iar El este Cel mai Cunoscător, Cel mai Adevărat și Cel mai desăvârșit în vorbire.

Dar rămâne întrebarea: cunoaștem modalitatea acestei veniri?

Răspunsul: nu o cunoaștem. Allah ne-a informat că vine, dar nu ne-a informat cum vine. Modalitatea unui lucru nu se cunoaște decât prin observarea lui, observarea unui echivalent sau printr-o relatare adevărată despre ea; nimic dintre acestea nu există în privința Atributelor lui Allah. Mai mult, dacă modalitatea dhāt-ului este necunoscută, modalitatea Atributelor este necunoscută. Dhāt-ul există în realitate și știm sensul cuvântului dhāt și sensul cuvântului nafs; tot astfel știm sensul venirii. Dar modalitatea dhāt-ului sau a nafs-ului și modalitatea venirii nu ne sunt cunoscute.

Prin urmare, credem că Allah vine în mod real, într-o modalitate potrivită Lui, necunoscută nouă.

Cei care îi contrazic pe Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah și răspunsul către ei:

În privința acestui Atribut, adepții taḥrīf-ului și taʿṭīl-ului i-au contrazis pe Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah. Ei au spus: *„Allah nu vine, pentru că dacă afirmi că Allah vine, rezultă că este corp, iar corpurile sunt asemănătoare între ele."*

Spunem: aceasta este o pretenție și o analogie falsă, pentru că se află în opoziție cu textul. Orice lucru care duce la anularea textului este fals, datorită cuvintelor Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ قُلِ ٱللَّهُ ۖ وَإِنَّآ أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾

„Cu adevărat fie noi, fie voi suntem pe călăuzire sau într-o rătăcire vădită”
[Saba’ 34:24].

Dacă spui că argumentul care anulează textul este adevărul, atunci textul devine în mod necesar fals, iar falsitatea textului este imposibilă. Dacă spui că textul este adevărul, atunci acest argument este în mod necesar fals.

Apoi spunem: ce împiedică faptul ca Allah să vină El Însuși, în modalitatea pe care o voiește? Ei spun: *„Împiedicarea este că, dacă afirmi aceasta, Îl asemeni cu creația.”*

Spunem: aceasta este o eroare. Știm că majī’ și ityān diferă chiar și între creații. Omul energic poate veni ca și cum ar coborî de pe un loc înalt din cauza energiei sale; el poate merge repede și cu avânt. Este aceasta asemenea omului care merge sprijinit într-un baston și care nu își mută piciorul din loc decât cu mare greutate?

Venirea diferă și din alt punct de vedere. Venirea unui om dintre mai-marii unei localități sau dintre conducători nu este asemenea venirii unei persoane pentru care nu se face nicio pregătire și căreia nu i se acordă atenție.

Ce spune cel care face taʿṭīl despre cuvintele Celui Preaînalt *„și va veni Domnul tău”* și despre altele asemenea?

Răspunsul: el spune că sensul este *„a venit porunca Domnului tău”* și *„a venit porunca Domnului tău”*, deoarece Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿أَتَىٰٓ أَمۡرُ ٱللَّهِ فَلَا تَسۡتَعۡجِلُوهُۚ سُبۡحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشۡرِكُونَ﴾

„A venit porunca lui Allah, așa că nu o grăbiți” **[al-Naḥl 16:1]**.

Ei spun că trebuie să interpretăm orice venire pe care Allah o atribuie Lui Însuși prin acest verset și să spunem că sensul este *„a venit porunca lui Allah”*.

Li se spune: dovada pe care ați adus-o este împotriva voastră, nu în favoarea voastră. Dacă Allah ar fi intenționat *„venirea poruncii Lui”* și în celelalte versete, ce L-ar fi împiedicat să spună *„porunca Lui”*? Când a vrut să vorbească despre poruncă, a spus *„porunca”*; când nu a vrut acest sens, nu a exprimat-o astfel.

În realitate, acesta este un argument împotriva voastră, pentru că celelalte versete nu sunt neclare ca să spunem că acest verset le explică. Ele sunt clare, iar în unele există o împărțire care împiedică interpretarea venirii ca *„venirea poruncii”*:

Textul arab al versetului integral

﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّآ أَن تَأْتِيَهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ
يَأْتِيَ بَعْضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ ۗ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ
لَا يَنفَعُ نَفْسًا إِيمَٰنُهَا لَمْ تَكُنْ ءَامَنَتْ مِن قَبْلُ أَوْ
كَسَبَتْ فِىٓ إِيمَٰنِهَا خَيْرًا ۗ قُلِ ٱنتَظِرُوٓا۟ إِنَّا مُنتَظِرُونَ﴾

„Oare așteaptă ei altceva decât să vină la ei îngerii, sau să vină Domnul tău, sau să vină unele dintre Semnele Domnului tău?” **[al-Anʿām 6:158].**

Este rezonabil ca cineva să spună, într-o asemenea împărțire, că *„să vină Domnul tău”* înseamnă *„să vină porunca Domnului tău”*?

Dacă cineva spune: ce spuneți despre cuvintele Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿فَتَرَى ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ يُسَـٰرِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَىٰٓ أَن تُصِيبَنَا دَآئِرَةٌ ۚ فَعَسَى ٱللَّهُ أَن يَأْتِىَ بِٱلْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِّنْ عِندِهِۦ فَيُصْبِحُوا۟ عَلَىٰ مَآ أَسَرُّوا۟ فِىٓ أَنفُسِهِمْ نَـٰدِمِينَ﴾

„Poate că Allah va aduce victoria sau o poruncă de la El” **[al-Mā'idah 5:52]?**

Răspunsul: sensul este că Allah aduce victoria sau porunca, iar venirea este atribuită lui Allah pentru că acestea vin de la El. Acesta este un stil cunoscut în limba arabă. Când verbul venirii este legat, de exemplu, de o prepoziție sau de un complement, sensul este venirea acelui lucru; când este folosit fără asemenea limitare și este atribuit lui Allah, sensul este venirea reală a lui Allah.

Conduita practică derivată din credința în Atributul majī' și ityān al lui Allah:

Rodul este teama de această poziție și de această scenă măreață în care Domnul, Preaînaltul, va veni pentru a judeca între robii Săi și îngerii vor coborî. Nu va mai rămâne înaintea ta decât Domnul și creațiile. Dacă ai făcut bine, vei fi răsplătit pentru el; dacă ai făcut altceva, vei fi răsplătit pentru aceea. Profetul ﷺ a spus:

„Allah va rămâne singur cu omul; el va privi spre dreapta și nu va vedea decât ceea ce a trimis înainte; va privi spre stânga și nu va vedea decât ceea ce a trimis înainte; va privi înaintea sa și nu va vedea decât Focul în fața lui. Așadar, feriți-vă de Foc chiar și printr-o jumătate de curmală”

[103].

Credința în aceste lucruri măreațe naște fără îndoială în om reverență, teamă de Allah și statornicie pe religia Lui.

Atributul Feței lui Allah, Preaslăvitul

Și cuvintele Lui: *„Și va rămâne Fața Domnului tău, Posesoarea măreției și a cinstirii”*; *„Toate lucrurile vor pieri în afară de Fața Lui.”* (1)

(1) Autorul, Allah să aibă milă de el, a menționat două versete pentru afirmarea Atributului Feței pentru Allah Preaînaltul:
Primul verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿وَيَبۡقَىٰ وَجۡهُ رَبِّكَ ذُو ٱلۡجَلَٰلِ وَٱلۡإِكۡرَامِ﴾

„Și va rămâne Fața Domnului tău, Posesoarea măreției și a cinstirii.”
[al-Raḥmān 55:27]

Acesta este legat de cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al pasajului integral

﴿كُلُّ مَنۡ عَلَيۡهَا فَانٖ وَيَبۡقَىٰ وَجۡهُ رَبِّكَ ذُو ٱلۡجَلَٰلِ وَٱلۡإِكۡرَامِ﴾

„Toți cei de pe ea vor pieri, și va rămâne Fața Domnului tău.”
[al-Raḥmān 55:26-27].

103 Relatat de al-Bukhārī (6539), în Kitāb al-Riqāq, și de Muslim (1016), de la ʿAdī ibn Ḥātim — Allah să fie mulțumit de el — despre faptul că fiecare om va vorbi cu Domnul său fără mijlocitor și despre protejarea de Foc chiar și cu o jumătate de curmală. Ediția arabă trimite și la începutul volumului al doilea.

De aceea, unii dintre Salaf au spus: când citești *„Toți cei de pe ea vor pieri”*, se cuvine să o legi de *„și va rămâne Fața Domnului tău”*, pentru ca lipsa creației și desăvârșirea Creatorului să se arate prin opoziție: aceasta este pierire, iar aceasta este rămânere:

Textul arab al pasajului integral

﴿كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو ٱلْجَلَٰلِ وَٱلْإِكْرَامِ﴾

„Toți cei de pe ea vor pieri, și va rămâne Fața Domnului tău, Posesoarea măreției și a cinstirii.”
[al-Raḥmān 55:26-27]

Cuvântul Celui Preaînalt *„și va rămâne Fața Domnului tău”* înseamnă: nu va pieri.
Sensul *„Feței”* este cunoscut, însă modalitatea ei este necunoscută. Nu știm cum este Fața lui Allah, Măreț și Preaînalt, la fel ca în cazul celorlalte Atribute ale Sale. Însă credem că El are o Față descrisă cu măreție și cinstire, cu splendoare, măreție și o lumină uriașă, până într-acolo încât Profetul ﷺ a spus:

„Vălul Lui este Lumina; dacă l-ar ridica, strălucirile Feței Sale ar arde tot ceea ce ajunge Privirea Sa dintre creații.”[104]

„Strălucirile Feței Sale” înseamnă splendoarea, măreția, majestatea și lumina Ei.

***„Tot ceea ce ajunge Privirea Sa dintre creații”*:** iar Privirea Lui ajunge la toate lucrurile. Prin urmare, dacă acest văl — vălul de lumină de pe Fața Lui — ar fi ridicat, toate lucrurile ar arde.

De aceea spunem: această Față este o Față măreață, care nu poate niciodată să semene cu fețele creațiilor.

104 Relatat de Muslim (179), de la Abū Mūsā al-Ashʿarī — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Īmān, în ḥadīth-ul: «Vălul Lui este Lumina; dacă l-ar ridica, strălucirile Feței Sale ar arde tot ceea ce ajunge Privirea Sa dintre creații.»

Pe această bază spunem: din credința noastră face parte să afirmăm că Allah are cu adevărat o Față, luând aceasta din cuvintele Lui: *„Și va rămâne Fața Domnului tău, Posesoarea măreției și a cinstirii."* Spunem că această Față nu seamănă cu fețele creațiilor, datorită cuvintelor Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿فَاطِرُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ
أَزْوَٰجًا وَمِنَ ٱلْأَنْعَٰمِ أَزْوَٰجًا ۖ يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ ۚ لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ
شَىْءٌ ۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ﴾

„Nimic nu este asemenea Lui."
[al-Shūrā 42:11].

Iar modalitatea acestei Fețe ne este necunoscută, datorită cuvintelor Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِۦ
عِلْمًا﴾

„Ei nu-L cuprind cu cunoașterea."
[Ṭā Hā 20:110]

Dacă cineva încearcă să-și imagineze această modalitate în inimă sau să vorbească despre ea cu limba, îi spunem: ești un inovator rătăcit, care spune despre Allah ceea ce nu știe. Allah ne-a interzis să spunem despre El ceea ce nu știm. El a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ ٱلْفَوَٰحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَٱلْإِثْمَ وَٱلْبَغْىَ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ وَأَن تُشْرِكُوا۟ بِٱللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ سُلْطَٰنًا وَأَن تَقُولُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾

„Spune: Domnul meu a interzis numai faptele rușinoase, cele vădite și cele ascunse, păcatul, nedreptatea fără drept, să-I asociați lui Allah ceea ce El nu a coborât ca dovadă și să spuneți despre Allah ceea ce nu știți."
[al-Aʿrāf 7:33].

Și El a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ ۚ إِنَّ ٱلسَّمْعَ وَٱلْبَصَرَ وَٱلْفُؤَادَ كُلُّ أُو۟لَٰٓئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْـُٔولًا﴾

„Nu urma ceea ce nu cunoști. Cu adevărat, auzul, vederea și inima — toate acestea vor fi întrebate."
[al-Isrāʾ 17:36]

Aici El spune: *„și va rămâne Fața Domnului tău"*, atribuind rubūbiyyah lui Muḥammad ﷺ. Această rubūbiyyah se numără printre cele mai speciale forme ale rubūbiyyah, deoarece rubūbiyyah este generală și specială, iar cea specială are grade de și mai mare particularitate; de pildă, rubūbiyyah lui Allah față de Trimișii Lui. Rubūbiyyah cea mai specială este, fără îndoială, cea mai nobilă.

Cuvântul *„dhū”* este un Atribut al *„Feței”*, iar dovada este forma nominativă. Dacă ar fi fost un Atribut al *„Domnului”*, ar fi spus *„dhī al-jalāli”*, așa cum spune în aceeași sūrah:

Textul arab al versetului integral

﴿تَبَٰرَكَ ٱسْمُ رَبِّكَ ذِى ٱلْجَلَٰلِ وَٱلْإِكْرَامِ﴾

„Binecuvântat este Numele Domnului tău, Posesorul măreției și al cinstirii.”
[al-Raḥmān 55:78].

Când a spus *„dhū al-jalāl”*, am știut că este o descriere a Feței.

„Ikrām” este maṣdar-ul verbului *„akrama”* și poate privi atât pe cel care cinstește, cât și pe cel care este cinstit. Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, este Cel care trebuie cinstit, iar cinstirea Lui constă în a-I da ascultare; și El îi cinstește pe cei dintre creațiile Sale care merită cinstirea, prin răsplata pe care le-a pregătit-o.

Pentru măreția Lui, desăvârșirea stăpânirii Lui și grandoarea Lui, El este vrednic să fie cinstit și lăudat, Preaslăvitul și Preaînaltul. Cinstirea fiecăruia este potrivită lui; iar cinstirea lui Allah, Măreț și Preaînalt, înseamnă să-L prețuiești așa cum se cuvine și să-L mărești așa cum se cuvine — nu pentru că ar avea nevoie de cinstirea ta, ci pentru ca El să-ți dăruiască răsplata.

Al doilea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَا تَدْعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ ۘ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ كُلُّ
شَىْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُۥ ۚ لَهُ ٱلْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾

„Toate lucrurile vor pieri în afară de Fața Lui.”
[al-Qaṣaṣ 28:88]

Cuvântul Lui *„Toate lucrurile vor pieri”* înseamnă: vor dispărea, asemenea cuvintelor Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ﴾

„Toți cei de pe ea vor pieri.”
[al-Raḥmān 55:26]

Iar cuvântul Lui *„în afară de Fața Lui”* corespunde cuvintelor: *„și va rămâne Fața Domnului tău, Posesoarea măreției și a cinstirii.”* Sensul este: toate lucrurile sunt trecătoare și dispar în afară de Fața lui Allah, Măreț și Preaînalt, căci Ea rămâne. De aceea El a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَا تَدْعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ ۘ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ كُلُّ
شَىْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُۥ ۚ لَهُ ٱلْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾

„Lui Îi aparține judecata și la El veți fi întorși.”
[al-Qaṣaṣ 28:88].

El este Judecătorul care rămâne, iar oamenii se întorc la El pentru ca El să judece între ei.

S-a spus și despre sensul versetului *„Toate lucrurile vor pieri în afară de Fața Lui”* că înseamnă: în afară de ceea ce a fost făcut căutând Fața Lui. Ei au spus aceasta deoarece contextul versetului indică acest sens:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَا تَدْعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ ۘ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ كُلُّ
شَىْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُۥ ۚ لَهُ ٱلْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾

„Nu chema alături de Allah alt dumnezeu; nu există alt dumnezeu adevărat în afară de El. Toate lucrurile vor pieri în afară de Fața Lui.”
[al-Qașaș 28:88].

Este ca și cum ar spune: nu chema alături de Allah alt dumnezeu și nu-I face shirk, deoarece fapta ta și shirk-ul tău vor pieri, adică se vor pierde în zadar, în afară de ceea ce ai făcut sincer pentru Fața lui Allah; aceasta rămâne, deoarece fapta dreaptă are o răsplată durabilă care nu piere în Grădinile Fericirii.

Însă primul sens este mai corect și mai puternic.

Potrivit opiniei celor care permit ca un termen comun să fie folosit cu ambele sale sensuri, spunem:

Putem interpreta versetul în ambele sensuri, pentru că nu există contradicție între ele. Astfel se spune: toate lucrurile pier în afară de Fața lui Allah, Măreț și Preaînalt; și toate faptele se risipesc în zadar în afară de cele prin care a fost căutată Fața lui Allah.

Oricare dintre cele două interpretări ar fi avută în vedere, versetul dovedește afirmarea Feței pentru Allah, Măreț și Preaînalt.

Ea se numără printre Atributele dhātiyyah khabariyyah, ale căror denumiri, în raport cu noi, desemnează părți și componente. Nu spunem că se numără printre Atributele dhātiyyah maʿnawiyyah, pentru că dacă am spune aceasta am fi de acord cu

cel care a reinterpretat-o prin taḥrīf. Și nu spunem că Ea este *„o parte din Allah”* sau *„o componentă a lui Allah”*, deoarece aceasta ar sugera un neajuns cu privire la Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul.

Adepții taḥrīf-ului au interpretat Fața lui Allah prin răsplata Lui. Ei au spus că prin *„Fața”* din verset se înțelege răsplata: toate lucrurile pier în afară de răsplata lui Allah!

Au interpretat astfel Fața, care este un Atribut de perfecțiune, printr-un lucru creat, separat de Allah, susceptibil de neexistență și existență. Răsplata apare după ce nu a existat și, dacă nu ar fi promisiunea lui Allah că va rămâne, ar fi posibil rațional ca ea să dispară; mă refer la răsplată.

Acum îi întrebăm: Fața lui Allah, prin care Allah S-a descris pe Sine, se numără printre lucrurile posibile sau dintre lucrurile necesare?

Dacă o interpretează ca răsplată, ea devine dintre lucrurile posibile, pentru care existența și neexistența sunt ambele posibile.

Afirmația lor este respinsă prin următoarele:

În primul rând: contrazice sensul aparent al expresiei. Sensul aparent este că aceasta este o Față anume, nu răsplata.

În al doilea rând: contrazice consensul Salafilor. Niciunul dintre Salaf nu a spus că prin *„Față”* se înțelege răsplata. Acestea sunt cărțile lor, scrise și păstrate, înaintea noastră. Să ne aducă un singur text de la Ṣaḥābah sau de la imāmii Tābiʿīnilor și ai celor care i-au urmat cu bine în care să fi dat această interpretare; nu vor găsi niciodată o cale spre aceasta.

În al treilea rând: este posibil ca răsplata să fie descrisă prin aceste Atribute mărețe:

Textul arab al versetului integral

﴿وَيَبۡقَىٰ وَجۡهُ رَبِّكَ ذُو ٱلۡجَلَٰلِ وَٱلۡإِكۡرَامِ﴾

„Posesoarea măreției și a cinstirii”
[al-Raḥmān 55:27]?

Nu este posibil. Dacă am spune, de exemplu, *„răsplata celor muttaqūn este posesoarea măreției și a cinstirii”*, aceasta nu ar fi

nicidecum corect. Allah Preaînaltul a descris însă această Față ca fiind Posesoarea măreției și a cinstirii.

În al patrulea rând, le spunem: ce faceți cu vorbele Trimisului ﷺ: *„Vălul Lui este Lumina; dacă l-ar ridica, strălucirile Feței Sale ar arde tot ceea ce ajunge Privirea Sa dintre creații."*[105]? Oare răsplata are această lumină care arde tot ceea ce ajunge Privirea lui Allah dintre creații? Nicidecum; aceasta nu este posibil.

Prin aceasta am cunoscut falsitatea afirmației lor și faptul că ne este obligatoriu să explicăm această Față potrivit sensului pe care Allah l-a intenționat prin ea: o Față care Îi aparține Lui, Binecuvântat și Preaînalt, descrisă cu măreție și cinstire.

Dacă spui: oare ori de câte ori cuvântul *„Față"* apare atribuit lui Allah se urmărește Fața lui Allah, care este un Atribut al Lui? **Răspunsul:** acesta este principiul de bază, precum în cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَا تَطْرُدِ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِٱلْغَدَوٰةِ وَٱلْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُۥ ۖ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَىْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِم مِّن شَىْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾

„Nu-i alunga pe cei care Îl cheamă pe Domnul lor dimineața și seara, căutând Fața Lui."
[al-Anʿām 6:52]; și

105 Takhrīj-ul a fost menționat anterior în ediția arabă; vezi nota 104, Muslim (179), de la Abū Mūsā al-Ashʿarī — Allah să fie mulțumit de el.

Textul arab al pasajului integral

﴿وَمَا لِأَحَدٍ عِندَهُۥ مِن نِّعْمَةٍ تُجْزَىٰٓ إِلَّا ٱبْتِغَآءَ وَجْهِ رَبِّهِ ٱلْأَعْلَىٰ وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ﴾

„Nimeni nu are asupra lui vreo binefacere pentru care să fie răsplătit, ci numai căutarea Feței Domnului său Cel Preaînalt; și cu siguranță va fi mulțumit."
[al-Layl 92:19-21],

precum și alte versete asemănătoare.
Principiul este deci că prin Fața atribuită lui Allah se urmărește Fața lui Allah, Măreț și Preaînalt, care este un Atribut dintre Atributele Lui. Există însă un loc asupra căruia mufassirūn au avut păreri diferite, și anume cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلِلَّهِ ٱلْمَشْرِقُ وَٱلْمَغْرِبُ ۚ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا۟ فَثَمَّ وَجْهُ ٱللَّهِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ﴾

„Ale lui Allah sunt răsăritul și apusul; oriunde vă întoarceți, acolo este Fața lui Allah."
[al-Baqarah 2:115].

„Oriunde vă întoarceți" înseamnă: către orice loc vă întoarceți fețele în rugăciune; *„acolo"*, adică acolo este Fața lui Allah.

Unii au spus că *„Fața”* înseamnă aici *„direcția”*, pe baza cuvântului Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلِكُلٍّ وِجْهَةٌ هُوَ مُوَلِّيهَا ۖ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ ۚ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جَمِيعًا ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾

„Fiecăruia îi este o direcție spre care se întoarce.”
[al-Baqarah 2:148].

Prin *„Față”* s-ar urmări deci direcția: acolo este direcția lui Allah, adică direcția spre care Allah acceptă rugăciunea voastră.

Ei au spus că versetul a fost coborât pentru situația călătoriei, când omul face o rugăciune voluntară și se roagă în direcția în care este îndreptată fața lui; sau pentru situația în care qiblah devine neclară, astfel încât el face ijtihād și se roagă în direcția pe care o socotește corectă.

Însă opinia corectă este că prin *„Față”* se urmărește aici Fața reală a lui Allah. Adică: în orice direcție v-ați întoarce, acolo este Fața lui Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, deoarece Allah cuprinde toate lucrurile. Mai mult, este stabilit de la Profet ﷺ că atunci când cel care se roagă se ridică pentru rugăciune, Allah este înaintea feței lui[106]. Din acest motiv Profetul a interzis să se scuipe înaintea sa, deoarece Allah este înaintea feței lui.

Dacă te rogi într-un loc în care nu știi unde este qiblah, faci ijtihād și cauți direcția, apoi te rogi, iar în realitate qiblah se află în spatele tău, Allah este totuși înaintea feței tale chiar și în această situație.

106 Relatat de al-Bukhārī (405) și Muslim (547), de la Ibn ʿUmar — Allah să fie mulțumit de amândoi — despre interdicția de a scuipa înainte în rugăciune, deoarece Allah este înaintea feței celui care se roagă.

Acesta este un sens corect și în acord cu sensul aparent al versetului.

Iar primul sens, în realitate, nu îl contrazice.

Dacă spunem că *„acolo este direcția lui Allah”* și există o dovadă pentru aceasta — fie că dovada este interpretarea celuilalt verset potrivit primei explicații, fie că dovada este ceea ce este menționat în Sunnah — atunci când te îndrepți spre Allah în rugăciunea ta, aceasta este direcția lui Allah spre care Allah îți acceptă rugăciunea; și tot acolo este și Fața reală a lui Allah. Astfel cele două sensuri nu se contrazic.

Să știi că această Față măreață, descrisă cu măreție și cinstire, este o Față pe care nu o putem cuprinde prin descriere și nici nu o putem cuprinde prin imaginație. Orice ai concepe, Allah Preaînaltul este mai presus și mai măreț decât aceea, așa cum El a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِۦ عِلْمًا﴾

„Ei nu-L cuprind cu cunoașterea.”
[Ṭā Hā 20:110]

Dacă se spune: ce se înțelege prin *„Față”* în cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَا تَدْعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ ۘ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ كُلُّ شَىْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُۥ ۚ لَهُ ٱلْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾

„Toate lucrurile vor pieri în afară de Fața Lui”
[al-Qaṣaṣ 28:88]?

Dacă spui că prin *„Față”* se înțelege dhāt-ul, există teama că ai făcut taḥrīf; iar dacă spui că se urmărește numai Atributul Feței,

cazi într-o altă problemă, anume ceea ce au spus unii care nu-L prețuiesc pe Allah cum se cuvine, și anume că Allah ar pieri în afară de Fața Lui. Ce faci atunci?

Răspunsul: dacă prin afirmația ta *„în afară de dhāt-ul Lui"* intenționezi că Allah Preaînaltul rămâne El Însuși, împreună cu afirmarea Feței pentru Allah, aceasta este corectă. Aici s-a exprimat dhāt-ul prin Față, în privința Celui care are Față.

Dar dacă prin *„dhāt"* intenționezi că *„Fața"* este doar o expresie pentru dhāt fără a afirma Fața, atunci aceasta este o formă de taḥrīf și nu este acceptată.

Prin urmare spunem: *„în afară de Fața Lui"* înseamnă: în afară de dhāt-ul Lui descris cu Față. Nu există nicio problemă aici. Diferența dintre aceasta și afirmația oamenilor taḥrīf-ului este că ei spun: prin Față se înțelege dhāt-ul și El nu are Față; iar noi spunem: prin Față se înțelege dhāt-ul pentru că El are Față, astfel că dhāt-ul a fost exprimat prin Ea.

Afirmarea celor două Mâini pentru Allah Preaînaltul

Și cuvintele Lui: *„Ce te-a împiedicat să te prosternezi înaintea celui pe care l-am creat cu cele două Mâini ale Mele?"*; și *„Evreii au spus: «Mâna lui Allah este legată.» Mâinile lor să fie legate și să fie blestemați pentru ceea ce au spus! Dimpotrivă, cele două Mâini ale Lui sunt larg deschise; El cheltuiește cum voiește."* (1)

(1) Autorul, Allah să aibă milă de el, a menționat două versete pentru afirmarea celor două Mâini ale lui Allah Preaînaltul:
Primul verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿قَالَ يَٰٓإِبۡلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَن تَسۡجُدَ لِمَا خَلَقۡتُ بِيَدَيَّۖ صلے
أَسۡتَكۡبَرۡتَ أَمۡ كُنتَ مِنَ ٱلۡعَالِينَ﴾

„Ce te-a împiedicat să te prosternezi înaintea celui pe care l-am creat cu cele două Mâini ale Mele?"
[Ṣād 38:75]

***„Ce te-a împiedicat?”*:** adresarea este către Iblīs.

„Ce te-a împiedicat?” este o întrebare de mustrare, adică: ce anume te-a împiedicat să te prosternezi?

Cuvântul Lui *„înaintea a ceea ce am creat cu cele două Mâini ale Mele”*: El nu a spus *„înaintea celui pe care l-am creat”*, deoarece ceea ce este avut aici în vedere este Ādam din perspectiva descrierii prin care nimeni nu i-a fost asociat, anume faptul că Allah l-a creat cu Mâna Sa, nu din perspectiva persoanei lui ca individ.

De aceea, când Iblīs a vrut să-l disprețuiască pe Ādam și să-i coboare rangul, a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ ٱسْجُدُواْ لِأَدَمَ فَسَجَدُوٓاْ إِلَّآ إِبْلِيسَ قَالَ ءَأَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا﴾

„Să mă prosternez înaintea celui pe care l-ai creat din lut?”
[al-Isrāʾ 17:61]

Am stabilit deja că atunci când *„mā”* este folosit pentru ceva rațional, este luat în considerare sensul descrierii, nu identitatea și persoana. Un exemplu este cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا۟ فِى ٱلْيَتَـٰمَىٰ فَٱنكِحُوا۟ مَا طَابَ
لَكُم مِّنَ ٱلنِّسَآءِ مَثْنَىٰ وَثُلَـٰثَ وَرُبَـٰعَ ۖ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا
تَعْدِلُوا۟ فَوَٰحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَـٰنُكُمْ ۚ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰٓ أَلَّا
تَعُولُوا۟﴾

„Căsătoriți-vă cu ceea ce vă place dintre femei.” **[al-Nisāʾ 4:3]**.

El nu a spus *„man”*, deoarece nu este avută în vedere persoana acestei femei anume, ci descrierea ei.

Aici El a spus: *„înaintea a ceea ce am creat”*, adică: înaintea acestei creații mărețe pe care am cinstit-o prin faptul că am creat-o cu cele două Mâini ale Mele. El nu a urmărit formularea *„înaintea celui pe care l-am creat”*, adică această persoană umană anume.

Cuvântul Lui *„pe care l-am creat cu cele două Mâini ale Mele”* este asemenea spuselor cuiva: *„am ascuțit cu creionul”*, iar creionul este instrumentul ascuțirii; și spui: *„am făcut aceasta cu mâna mea”*, mâna fiind aici instrumentul prin care este făcut lucrul.

„Pe care l-am creat cu cele două Mâini ale Mele” înseamnă că Allah, Măreț și Preaînalt, l-a creat pe Ādam cu cele două Mâini ale Sale. Aici El a spus *„bi-yadayya”*, o formă de dual. Nūn-ul dualului a fost omis din cauza iḍāfah, așa cum tanwīn-ul este omis. Când analizăm dualul și pluralul masculin regulat, spunem că nūn-ul înlocuiește tanwīn-ul substantivului singular; iar ceea

ce înlocuiește altceva primește aceeași regulă ca lucrul înlocuit. Așa cum tanwīn-ul cade la iḍāfah, tot așa nūn-ul dualului și al pluralului cade la iḍāfah.

În acest verset se află mustrarea lui Iblīs pentru faptul că a refuzat să se prosterneze înaintea celui pe care Allah l-a creat cu cele două Mâini ale Sale, adică Ādam, pacea fie asupra lui.

În el se află și afirmarea Atributului creației: *„pe care l-am creat”*.

Și în el se află afirmarea celor două Mâini pentru Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul: cele două Mâini cu care El face, precum creația de aici; cele două Mâini cu care El apucă:

Textul arab al versetului integral

﴿وَمَا قَدَرُواْ ٱللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِۦ وَٱلْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُۥ
يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ وَٱلسَّمَٰوَٰتُ مَطْوِيَّٰتٌۢ بِيَمِينِهِۦ ۚ سُبْحَٰنَهُۥ
وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾

„Ei nu L-au prețuit pe Allah așa cum se cuvine, iar pământul în întregime va fi în Strânsoarea Lui în Ziua Învierii.”
[al-Zumar 39:67];

și cu care El ia, căci Allah Preaînaltul ia ṣadaqah și o face să crească așa cum omul își crește mânzul.[107]

Cuvântul Lui *„pe care l-am creat cu cele două Mâini ale Mele”* conține și o cinstire pentru Ādam, pacea fie asupra lui, deoarece Allah Preaînaltul l-a creat cu cele două Mâini ale Sale.

Savanții au spus: Allah a scris Tawrāt cu Mâna Sa și a sădit Jannat ʿAdn cu Mâna Sa.

107 Relatat de al-Bukhārī (1410), în Kitāb al-Zakāh, și de Muslim (1014), de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el — despre faptul că Allah primește caritatea din câștig bun și o crește până ajunge asemenea muntelui Uḥud.

Acestea sunt deci trei lucruri, toate făcute cu Mâna lui Allah Preaînaltul.

Și poate că, apropo, nu trebuie să uităm ceea ce a trecut din cuvântul Profetului ﷺ: *„Allah l-a creat pe Ādam după chipul său."*[108] Am menționat că una dintre cele două explicații corecte este că Allah l-a creat pe Ādam după forma pe care El a ales-o și de care S-a îngrijit; de aceea Allah a atribuit-o Lui Însuși printr-o iḍāfah de cinstire și onoare, asemenea atribuirii cămilei, Casei și moscheilor lui Allah. A doua opinie este că este realmente după chipul Lui, fără ca din aceasta să rezulte asemănarea.

108 Takhrīj-ul a fost menționat anterior în ediția arabă; vezi nota 51, al-Bukhārī (6227) și Muslim (2612), de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el — despre crearea lui Ādam «după chipul său».

Al doilea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ يَدُ ٱللَّهِ مَغْلُولَةٌ ۚ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا۟ بِمَا
قَالُوا۟ ۘ بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ ۖ يُنفِقُ كَيْفَ يَشَآءُ ۚ وَلَيَزِيدَنَّ
كَثِيرًا مِّنْهُم مَّآ أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ طُغْيَٰنًا وَكُفْرًا ۚ
وَأَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ ٱلْعَدَٰوَةَ وَٱلْبَغْضَآءَ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ ۚ كُلَّمَآ
أَوْقَدُوا۟ نَارًا لِّلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا ٱللَّهُ ۚ وَيَسْعَوْنَ فِى ٱلْأَرْضِ
فَسَادًا ۚ وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾

„Evreii au spus: «Mâna lui Allah este legată.» Mâinile lor să fie legate și să fie blestemați pentru ceea ce au spus! Dimpotrivă, cele două Mâini ale Lui sunt larg deschise; El cheltuiește cum voiește."
[al-Mā'idah 5:64]

Evreii sunt adepții lui Mūsā, pacea fie asupra lui.

Au fost numiți *„Yahūd”*; s-a spus că aceasta se datorează cuvintelor lor:

Textul arab al versetului integral

﴿وَٱكْتُبْ لَنَا فِى هَٰذِهِ ٱلدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ إِنَّا
هُدْنَآ إِلَيْكَ ۚ قَالَ عَذَابِىٓ أُصِيبُ بِهِۦ مَنْ أَشَآءُ ۖ وَرَحْمَتِى
وَسِعَتْ كُلَّ شَىْءٍ ۚ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ
وَٱلَّذِينَ هُم بِـَٔايَـٰتِنَا يُؤْمِنُونَ﴾

„Noi ne-am întors către Tine”
[al-Aʿrāf 7:156].

Potrivit acestei explicații, numele ar fi arab, deoarece *„hāda, yahūdu”*, cu sensul de *„a se întoarce”*, este arab.

S-a spus și că originea lui este *„Yahūdhā”*, numele unuia dintre fiii lui Yaʿqūb, iar evreii sunt cei atribuiți lui. La arabizare, dhāl-ul a devenit dāl, și s-a spus *„Yahūd”*.

Oricare ar fi situația, nu ne interesează dacă originea este aceasta sau cealaltă.

Ceea ce știm este că evreii sunt un grup dintre Banū Isrāʾīl care l-au urmat pe Mūsā, pacea fie asupra lui.

Acești evrei se numără printre oamenii cei mai încăpățânați și cei mai respingători, deoarece tirania și dominația lui Firʿawn asupra lor au lăsat urme în sufletele lor, astfel încât au ajuns să fie aroganți față de oameni și chiar față de Creatorul, Măreț și Preaînalt. Ei Îl descriu pe Allah Preaînaltul cu descrieri de defect — Allah să-i urâțească — iar ei sunt cei vrednici de ele.

Ei spun: *„Mâna lui Allah este legată”*, adică împiedicată de la cheltuire, asemenea cuvintelor lui Allah Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ ٱلْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا﴾

„Nu-ți ține mâna legată de gât.”
[al-Isrāʾ 17:29],

adică împiedicată de la cheltuire.
Și au spus:

Textul arab al versetului integral

﴿لَّقَدْ سَمِعَ ٱللَّهُ قَوْلَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَآءُ سَنَكْتُبُ مَا قَالُواْ وَقَتْلَهُمُ ٱلْأَنۢبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَنَقُولُ ذُوقُواْ عَذَابَ ٱلْحَرِيقِ﴾

„Allah este sărac.”
[Āl ʿImrān 3:181]

Cât despre vorbele lor *„Mâna lui Allah este legată”*, ei au spus: dacă nu ar fi fost legată, toți oamenii ar fi fost bogați; faptul că El îi dă lui Zayd și nu îi dă lui ʿAmr ar fi, în opinia lor, tocmai această *„legare”* și reținere de la cheltuire!

Și au spus că Allah este sărac deoarece Allah a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿مَّن ذَا ٱلَّذِى يُقۡرِضُ ٱللَّهَ قَرۡضًا حَسَنًا فَيُضَـٰعِفَهُۥ لَهُۥٓ أَضۡعَافًا كَثِيرَةً ۚ وَٱللَّهُ يَقۡبِضُ وَيَبۡصُۜطُ وَإِلَيۡهِ تُرۡجَعُونَ﴾

„Cine este acela care Îi va da lui Allah un împrumut frumos, pentru ca El să i-l înmulțească?"
[al-Baqarah 2:245].

Ei i-au spus Trimisului ﷺ: *„O Muḥammad, Domnul tău a sărăcit; a ajuns să ne ceară nouă împrumut."* Allah să-i nimicească!

Evreii au mai spus că Allah este neputincios, pentru că, după ce a creat cerurile și pământul, S-ar fi odihnit în ziua de sâmbătă; astfel au făcut ziua de odihnă o sărbătoare și sărbătoarea lor a devenit sâmbăta. Allah să-i nimicească!

Aici Allah, Măreț și Preaînalt, spune: *„Evreii au spus: «Mâna lui Allah este legată.»"* Ei au folosit *„Mână"* la singular, deoarece o singură mână dă mai puțin decât două mâini. De aceea răspunsul a venit la dual și cu ideea de deschidere: *„Dimpotrivă, cele două Mâini ale Lui sunt larg deschise."*

Când L-au descris pe Allah cu acest defect, Allah i-a pedepsit potrivit vorbelor lor și a spus: *„Mâinile lor să fie legate"*, adică să fie împiedicate de la cheltuire. De aceea evreii se numără printre oamenii cei mai preocupați de strângerea averii și cei mai zgârciți în a da; se numără printre robii lui Allah cei mai avari și cei mai lacomi după bani. Nu vor cheltui niciun ban decât socotind că vor câștiga în locul lui un dirham. Vedem și astăzi că au organizații mari și puternice, dar prin aceste organizații și donații urmăresc mai mult și mai mult: vor să domine lumea.

Așadar, omule, să nu spui: cum împăcăm cuvântul Celui Preaînalt *„Mâinile lor să fie legate"* cu ceea ce se vede astăzi la evrei? Acești oameni dau tocmai pentru a câștiga mai mult.

„Și au fost blestemați pentru ceea ce au spus", adică au fost izgoniți și îndepărtați de mila lui Allah, Măreț și Preaînalt, căci

încercarea este legată de ceea ce rostește omul. Când L-au descris pe Allah prin reținere, au fost izgoniți și îndepărtați de mila Lui. Ca și cum li s-ar fi spus: dacă Allah, Măreț și Preaînalt, este după cum spuneți voi, nu cheltuiește, atunci să vă oprească mila Lui, astfel încât să nu primiți din generozitatea Sa. Au fost pedepsiți deci prin două lucruri:

1. Descrierea prin care L-au defăimat pe Allah, Preaslăvitul, a fost întoarsă asupra lor prin cuvintele Lui: *„Mâinile lor să fie legate."*

2. Au fost obligați la consecința afirmației lor, fiind îndepărtați de mila lui Allah, astfel încât să nu găsească generozitatea, bunătatea și harul Lui.

„Pentru ceea ce au spus": bāʾ-ul este aici pentru cauzalitate. Semnul bāʾ-ului cauzal este că poate fi urmat în sens de cuvântul *„cauză"*.

„Mā" de aici poate fi maṣdariyyah și poate fi mawṣūlah. Dacă este mawṣūlah, pronumele de întoarcere este omis, iar estimarea este: *„din cauza a ceea ce au spus"*. Dacă este maṣdariyyah, verbul se transformă într-un maṣdar, adică: *„din cauza spuselor lor"*.

Apoi Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, a anulat afirmația lor și a spus: *„Dimpotrivă, cele două Mâini ale Lui sunt larg deschise."*

„Bal" este aici pentru respingerea și anularea a ceea ce a precedat.

Privește cum s-a schimbat formularea: *„Dimpotrivă, cele două Mâini ale Lui sunt larg deschise"*, deoarece contextul este unul de laudă prin generozitate, iar a da cu două mâini este mai deplin decât a da cu una singură.

„Larg deschise" este opusul spuselor lor *„legată"*. Cele două Mâini ale lui Allah Preaînaltul sunt larg deschise, vaste în dar: Așa cum Profetul ﷺ a spus:

„Mâna lui Allah este plină, dăruind neîncetat, noaptea și ziua.
Ați văzut ce a cheltuit de când a creat cerurile și pământul?
Totuși aceasta nu a micșorat ceea ce este în Dreapta Lui."[109]

109 Relatat de al-Bukhārī (7411), în Kitāb al-Tawḥīd, și de Muslim (993), de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Zakāh, în ḥadīth-ul: «Mâna lui Allah este plină...».

Cine poate număra ceea ce a cheltuit Allah de când a creat cerurile și pământul? Nimeni nu poate! Și cu toate acestea, ceea ce este în Dreapta Lui nu s-a micșorat.

Este asemenea cuvintelor Celui Preaînalt din ḥadīth-ul qudsī: *„O robii Mei! Dacă primii și ultimii dintre voi, oamenii și jinnii dintre voi, s-ar ridica într-un singur loc și Mi-ar cere, iar Eu i-aș da fiecărui om ceea ce a cerut, aceasta nu ar micșora ceea ce am decât atât cât micșorează un ac marea atunci când este cufundat în ea."*[110]

Să privim un ac cufundat în mare: când îl scoți, marea nu se micșorează deloc. O asemenea formulare este folosită pentru a accentua lipsa oricărei micșorări, fiindcă este cunoscut că marea nu scade în această situație. La fel de imposibil este ca stăpânirea lui Allah, Măreț și Preaînalt, să se micșoreze dacă fiecare om și jinn s-ar ridica și I-ar cere, iar El ar da fiecăruia ceea ce a cerut. Aceasta nu ar micșora stăpânirea Lui cu nimic.

Să nu spui: *„Da, stăpânirea Lui nu scade pentru că lucrul trece din stăpânirea Lui tot în stăpânirea Lui."* Nu acesta poate fi sensul, căci dacă acesta ar fi sensul, vorbirea ar fi lipsită de folos și de rost.

Sensul este însă: chiar dacă am presupune că aceste daruri uriașe sunt date ca și cum ar ieși din stăpânirea lui Allah, ele tot nu ar micșora stăpânirea Lui cu nimic.

Dacă sensul ar fi primul, afirmația nu ar avea niciun folos. Este cunoscut că, dacă ai zece riyali și îi muți din sertarul din dreapta în sertarul din stânga, iar cineva spune: *„Averea ta nu a scăzut"*, i s-ar spune că această vorbă este inutilă.

Important este că sensul este: chiar presupunând că ceea ce El le-a dat celor care I-au cerut ar ieși din stăpânirea Lui, aceasta nu L-ar micșora pe El, Preaslăvitul și Preaînaltul.

Cheltuirea lui Allah Preaînaltul nu este numai ceea ce primim sub formă de bani și bunuri. Orice binefacere pe care o avem este de la Allah Preaînaltul, fie dintre binefacerile religiei, fie dintre

110 Relatat de Muslim (2577), de la Abū Dharr — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Birr wa-l-Ṣilah, în ḥadīth-ul qudsī despre interzicerea nedreptății. Imām Aḥmad îl considera dintre cele mai nobile relatări ale oamenilor din al-Shām; vezi și Ibn Rajab, Jāmiʿ al-ʿUlūm wa-l-Ḥikam (2/34).

cele lumești. Picăturile ploii sunt din cheltuirea lui Allah asupra noastră, iar boabele plantelor sunt din cheltuirea Lui.

După toate acestea se mai poate spune, așa cum au spus evreii — asupra lor blestemele lui Allah — că *„Mâna lui Allah este legată"*?!

Nu, pe Allah! Dimpotrivă, spunem că cele două Mâini ale lui Allah, Măreț și Preaînalt, sunt larg deschise prin daruri și binefaceri care nu pot fi numărate.

Dar dacă ei spun: atunci de ce i-a dat lui Zayd și nu i-a dat lui ʿAmr?

Spunem: pentru că Allah Preaînaltul are stăpânirea absolută și înțelepciunea desăvârșită. De aceea, răspunzând acestei îndoieli, El a spus: *„El cheltuiește cum voiește."* Unora le dă mult, altora puțin, iar altora ceva între acestea, potrivit înțelepciunii. În plus, cel căruia i s-a dat puțin nu este lipsit de harul și darul lui Allah din alte puncte de vedere: Allah i-a dat sănătate, auz, vedere, rațiune și alte binefaceri care nu pot fi numărate. Dar din cauza tiraniei și agresiunii evreilor și pentru că nu L-au declarat pe Allah mai presus de Atributele defectului, ei au spus: *„Mâna lui Allah este legată."*

Cele două versete anterioare conțin deci afirmarea Atributului celor două Mâini pentru Allah, Măreț și Preaînalt.
Dar cineva poate spune: Allah are mai mult de două Mâini, datorită cuvintelor Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟ أَنَّا خَلَقْنَا لَهُم مِّمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَآ أَنْعَـٰمًا فَهُمْ لَهَا مَـٰلِكُونَ﴾

„Oare nu văd ei că Noi am creat pentru ei, din ceea ce au făcut Mâinile Noastre, vite?"
[Yā Sīn 36:71].

„Mâinile Noastre" este aici plural; să luăm deci pluralul, pentru că dacă luăm pluralul cuprindem dualul și ceva în plus. Care este răspunsul?

Răspunsul este că *„Mână”* apare în texte la singular, la dual și la plural:
Cât despre forma singulară, singularul aflat în iḍāfah indică generalitatea și cuprinde tot ceea ce este stabilit pentru Allah dintre Mâini. Dovada că singularul în iḍāfah este general este cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿وَءَاتَىٰكُم مِّن كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ ۚ وَإِن تَعُدُّوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ لَا تُحْصُوهَآ ۗ إِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ﴾

„Dacă ați număra binefacerea lui Allah, nu ați putea-o socoti.” **[Ibrāhīm 14:34].**

„Binefacerea” este singular în iḍāfah, dar cuprinde foarte multe, după cum arată *„nu ați putea-o socoti”*. Prin urmare nu este una, nici o mie, nici un milion, nici milioane.

***„Mâna lui Allah”*:** spunem că acest singular nu împiedică pluralitatea dacă ea este stabilită, deoarece singularul în iḍāfah exprimă generalitatea.

Cât despre dual și plural, spunem că Allah nu are decât două Mâini, așa cum este stabilit în Qurʾān și Sunnah.

În Qurʾān:
În Sūrat Ṣād El a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿قَالَ يَٰٓإِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَن تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَىَّ ۖ أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ ٱلْعَالِينَ﴾

„pe care l-am creat cu cele două Mâini ale Mele” **[Ṣād 38:75].**

Contextul este unul de cinstire. Dacă Allah l-ar fi creat cu mai mult de două Mâini, le-ar fi menționat, deoarece cu cât crește Atributul prin care Allah a creat acel lucru, cu atât crește cinstirea lui.
Tot astfel, în Sūrat al-Mā'idah El a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ يَدُ ٱللَّهِ مَغْلُولَةٌ ۚ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا۟ بِمَا
قَالُوا۟ ۘ بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ ۖ يُنفِقُ كَيْفَ يَشَآءُ ۚ وَلَيَزِيدَنَّ
كَثِيرًا مِّنْهُم مَّآ أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ طُغْيَٰنًا وَكُفْرًا ۚ
وَأَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ ٱلْعَدَٰوَةَ وَٱلْبَغْضَآءَ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ ۚ كُلَّمَآ
أَوْقَدُوا۟ نَارًا لِّلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا ٱللَّهُ ۚ وَيَسْعَوْنَ فِى ٱلْأَرْضِ
فَسَادًا ۚ وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾

„Dimpotrivă, cele două Mâini ale Lui sunt larg deschise” **[al-Mā'idah 5:64],**

răspunzând celor care au spus la singular *„Mâna lui Allah”*. Contextul cere arătarea abundenței binefacerilor, iar cu cât sunt mai multe mijloacele de a dărui, cu atât darul este mai mult. Darul cu o mână este dar, cu două este mai mult și mai deplin decât cu una, iar cu trei — dacă am presupune — ar fi și mai mult. Dacă Allah Preaînaltul ar fi avut mai mult de două, le-ar fi menționat.

Cât despre Sunnah, Trimisul ﷺ a spus:

„Allah Preaînaltul va strânge cerurile cu Dreapta Sa, iar pământul cu cealaltă Mână a Sa."[111]

Și Profetul ﷺ a spus: *„Amândouă Mâinile Lui sunt drepte."*[112]

El nu a menționat mai mult de două.

Iar Salafii au avut consens că Allah are numai două Mâini, fără adaos.

Așadar avem textul Qurʾān-ului, Sunnah și consensul că Allah Preaînaltul are două Mâini. Cum împăcăm aceasta cu pluralul din

Textul arab al versetului integral

﴿أَوَلَمْ يَرَوْا۟ أَنَّا خَلَقْنَا لَهُم مِّمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَآ أَنْعَـٰمًا فَهُمْ لَهَا مَـٰلِكُونَ﴾

„din ceea ce au făcut Mâinile Noastre"
[Yā Sīn 36:71]?

Spunem că pluralul este explicat în unul dintre două feluri:

Fie adoptăm opinia unor oameni de știință potrivit căreia minimul pluralului este doi; în acest caz, *„Mâinile Noastre"* nu indică în mod necesar mai mult de două. Atunci se potrivește cu dualul *„Dimpotrivă, cele două Mâini ale Lui sunt larg deschise"* și nu există nicio problemă.

Dacă spui: care este dovada celor care afirmă că minimul pluralului este doi?

111 Relatat de al-Bukhārī (4812, 7412) și Muslim (2787, 2788), din relatările lui Ibn ʿUmar și Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de ei — despre strângerea cerurilor și a pământului în Ziua Învierii.

112 Relatat de Muslim (1827), de la ʿAbd Allāh ibn ʿUmar — Allah să fie mulțumit de amândoi — în Kitāb al-Imārah, în ḥadīth-ul despre cei drepți: «amândouă Mâinile Lui sunt drepte».

Răspunsul: ei au adus ca dovadă cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿إِن تَتُوبَآ إِلَى ٱللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا ۖ وَإِن تَظَٰهَرَا عَلَيْهِ
فَإِنَّ ٱللَّهَ هُوَ مَوْلَىٰهُ وَجِبْرِيلُ وَصَٰلِحُ ٱلْمُؤْمِنِينَ ۖ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ
بَعْدَ ذَٰلِكَ ظَهِيرٌ﴾

„Dacă vă pocăiți amândouă către Allah, inimile voastre s-au abătut."
[al-Taḥrīm 66:4].

Cele două sunt două femei, iar *„inimile"* este plural; ceea ce se urmărește sunt numai două inimi, deoarece Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿مَّا جَعَلَ ٱللَّهُ لِرَجُلٍ مِّن قَلْبَيْنِ فِى جَوْفِهِۦ ۚ وَمَا جَعَلَ
أَزْوَٰجَكُمُ ٱلَّٰٓـِٔى تُظَٰهِرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَٰتِكُمْ ۚ وَمَا جَعَلَ
أَدْعِيَآءَكُمْ أَبْنَآءَكُمْ ۚ ذَٰلِكُمْ قَوْلُكُم بِأَفْوَٰهِكُمْ ۖ وَٱللَّهُ يَقُولُ
ٱلْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِى ٱلسَّبِيلَ﴾

„Allah nu a pus niciunui om două inimi în pieptul său."
[al-Aḥzāb 33:4],

și nici vreunei femei.

Ei au adus ca dovadă și cuvântul lui Allah Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿يُوصِيكُمُ ٱللَّهُ فِيٓ أَوْلَٰدِكُمْ ۖ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ ٱلْأُنثَيَيْنِ ۚ فَإِن كُنَّ نِسَآءً فَوْقَ ٱثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ ۖ وَإِن كَانَتْ وَٰحِدَةً فَلَهَا ٱلنِّصْفُ ۚ وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَٰحِدٍ مِّنْهُمَا ٱلسُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِن كَانَ لَهُۥ وَلَدٌ ۚ فَإِن لَّمْ يَكُن لَّهُۥ وَلَدٌ وَوَرِثَهُۥٓ أَبَوَاهُ فَلِأُمِّهِ ٱلثُّلُثُ ۚ فَإِن كَانَ لَهُۥٓ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ ٱلسُّدُسُ ۚ مِنۢ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِى بِهَآ أَوْ دَيْنٍ ۗ ءَابَآؤُكُمْ وَأَبْنَآؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا ۚ فَرِيضَةً مِّنَ ٱللَّهِ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾

„Dacă are frați, mamei îi revine o șesime."
[al-Nisāʾ 4:11].

„Frați" este plural, iar ceea ce se urmărește pot fi doi.

Și au argumentat și prin faptul că jamāʿah pentru rugăciune se realizează prin două persoane.

Însă majoritatea specialiștilor în limbă spun că minimul pluralului este trei și că folosirea pluralului pentru doi în aceste

texte se datorează unor motive speciale; altfel, originea pluralului este de la trei în sus.

Sau spunem că prin acest plural se urmărește taʿẓīm-ul, adică măreția acestei Mâini, nu faptul că Allah Preaînaltul ar avea mai mult de două Mâini.

Mai mult, prin *„Mâini”* aici se urmărește dhāt-ul care are Mână. Allah Preaînaltul a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿ظَهَرَ ٱلْفَسَادُ فِى ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِى ٱلنَّاسِ لِيُذِيقَهُم بَعْضَ ٱلَّذِى عَمِلُوا۟ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾

„Stricăciunea a apărut pe uscat și pe mare din cauza a ceea ce au câștigat mâinile oamenilor.”
[al-Rūm 30:41],

adică din cauza a ceea ce au câștigat ei, fie că fapta a fost făcută cu mâna, cu piciorul, cu limba sau cu altă parte a trupului. O asemenea formulare este folosită pentru făptuitorul însuși.

De aceea spunem că vitele — precum cămilele — nu au fost create de Allah Preaînaltul cu Mâna Sa. Există diferență între *„din ceea ce au făcut Mâinile Noastre”* și *„pe care l-am creat cu cele două Mâini ale Mele”*. În *„din ceea ce au făcut Mâinile Noastre”* este ca și cum ar fi spus *„din ceea ce am făcut Noi”*, pentru că prin *„Mână”* se urmărește aici dhāt-ul lui Allah care are Mână; iar în *„cu cele două Mâini ale Mele”* se urmăresc cele două Mâini, nu dhāt-ul.

Prin aceasta dispare problema privind Atributul Mâinii venit la singular, dual și plural.

S-a înțeles acum că împăcarea dintre singular și dual este ușoară, pentru că singularul este în iḍāfah și cuprinde tot ceea ce este stabilit pentru Allah dintre Mâini.

Cât despre împăcarea dintre dual și plural, ea se face prin două explicații:

Prima: prin plural nu se urmărește sensul său numeric propriu — trei sau mai mult — ci taʿẓīm-ul, așa cum Allah Preaînaltul

spune *„Noi”*, *„Cu adevărat Noi”*, *„Noi am spus”* și altele asemenea, deși El este Unul; această formulare este pentru măreție.

Sau se spune că minimul pluralului este doi, și atunci nu există nicio contradicție.

Cât despre cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿وَٱلسَّمَآءَ بَنَيۡنَٰهَا بِأَيۡيْدٖ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ﴾

„Cerul l-am construit cu putere [bi-aydin].”
[al-Dhāriyāt 51:47],

„ayd” înseamnă aici putere. Este maṣdar-ul lui *„āda, ya’īdu”*, cu sensul de a fi puternic. Nu se urmărește aici Atributul Mâinii lui Allah. De aceea Allah nici nu l-a atribuit Lui Însuși, nu a spus *„bi-aydīnā”*, ci *„bi-aydin”*, adică *„cu putere”*.

O situație asemănătoare este cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿يَوۡمَ يُكۡشَفُ عَن سَاقٖ وَيُدۡعَوۡنَ إِلَى ٱلسُّجُودِ فَلَا يَسۡتَطِيعُونَ﴾

„În Ziua când va fi descoperită o gambă.”
[al-Qalam 68:42].

Salafii au avut două opinii despre *„o gambă”*:

Prima opinie: ceea ce se urmărește este greutatea și severitatea.

A doua opinie: ceea ce se urmărește este Gamba lui Allah, Măreț și Preaînalt.

Cel care privește contextul versetului împreună cu ḥadīth-ul lui Abū Saʿīd[113] spune că prin *„gambă”* se urmărește Gamba lui Allah.

113 Relatat de al-Bukhārī (7439), de la Abū Saʿīd al-Khudrī — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Tawḥīd, și de Muslim (183), în Kitāb al-Īmān, în relatarea despre vederea lui Allah și descoperirea Gambei.

Iar cel care privește versetul singur spune că prin *„gambă”* se urmărește severitatea.

Dacă cineva spune: voi afirmați pentru Allah Preaînaltul o Mână reală, iar noi nu cunoaștem decât mâinile creațiilor. Din vorbele voastre rezultă asemănarea Creatorului cu creația.

Răspunsul este: afirmarea Mâinii pentru Allah nu impune asemănarea Creatorului cu creațiile. Afirmarea Mâinii este atestată de Qurʾān, Sunnah și consensul Salafilor, iar negarea asemănării Creatorului cu creațiile este indicată de Sharīʿah, rațiune și simțuri:

Cât despre Sharīʿah: cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿فَاطِرُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۚ جَعَلَ لَكُم مِّنۡ أَنفُسِكُمۡ
أَزۡوَٰجٗا وَمِنَ ٱلۡأَنۡعَٰمِ أَزۡوَٰجٗاۖ يَذۡرَؤُكُمۡ فِيهِۚ لَيۡسَ كَمِثۡلِهِۦ
شَيۡءٞۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ﴾

„Nimic nu este asemenea Lui, iar El este Cel care Aude Totul, Cel care Vede Totul.”
[al-Shūrā 42:11]

Cât despre rațiune: nu este posibil ca Creatorul să fie asemenea creației în Atributele Sale, deoarece aceasta ar fi un defect în Creator.

Cât despre simțuri: orice om vede că mâinile creațiilor sunt diferite și variate — mari și mici, groase și subțiri și așa mai departe. Dacă mâinile creațiilor se deosebesc între ele și nu sunt identice, atunci cu atât mai mult Mâna lui Allah Preaînaltul este diferită de mâinile creațiilor și nu seamănă cu ele, Preaslăvitul și Preaînaltul.

În afirmarea Mâinii pentru Allah Preaînaltul, Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah au fost contrazișii de adepții taʿṭīl-ului dintre

Muʿtazilah, Jahmiyyah, Ashāʿirah și alții asemenea. Ei au spus: nu putem afirma pentru Allah o Mână reală; prin *„Mână"* se înțelege ceva abstract: puterea! Sau se înțelege binefacerea, pentru că *„mână"* este folosită în limba arabă cu sensul de putere și cu sensul de binefacere.

În ḥadīth-ul autentic, lungul ḥadīth al lui al-Nawwās ibn Samʿān, se spune: *„Allah îi va revela lui ʿĪsā: «Am scos niște robi ai Mei împotriva cărora nimeni nu are două mâini [adică putere] să lupte.»"*[114]. Sensul este: nimeni nu are putere să lupte împotriva lor. Ei sunt Yaʾjūj și Maʾjūj.

Iar folosirea *„mâinii"* cu sensul de binefacere este frecventă. Un exemplu este cuvântul trimisului Quraysh-ului către Abū Bakr: *„Dacă nu ai avea asupra mea o mână [o binefacere] pentru care nu te-am răsplătit, ți-aș răspunde"*,[115] adică o binefacere.
Și poetul al-Mutanabbī a spus:

„Câte mâini are asupra ta întunericul nopții / care mărturisesc că maniheii mint."

Maniheii sunt o sectă dintre majūs care spun că întunericul creează răul, iar lumina creează binele. Al-Mutanabbī spune: tu dăruiești noaptea atât de multe daruri încât ele dovedesc că maniheii mint, pentru că noaptea ta aduce bine.

114 Relatat de Muslim (2937), de la al-Nawwās ibn Samʿān — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Fitan, capitolul despre al-Dajjāl, în relatarea lungă despre Yaʾjūj și Maʾjūj.

115 Relatat de al-Bukhārī (2731, 2732), în Kitāb al-Shurūṭ, capitolul despre condițiile în jihād. Trimisul Quraysh-ului menționat în relatare este ʿUrwah ibn Masʿūd.

Ei spun deci: prin *„Mâna lui Allah”* se urmărește binefacerea, nu o Mână reală. Dacă ai afirma pentru Allah o Mână reală, ar rezulta tajsīm-ul, adică Allah Preaînaltul ar fi un corp; iar corpurile sunt asemănătoare. Astfel ai cădea tocmai în ceea ce Allah a interzis în cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿فَلَا تَضْرِبُواْ لِلَّهِ ٱلْأَمْثَالَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾

„Nu dați deci exemple asemănătoare pentru Allah.”
[al-Naḥl 16:74]

Ei spun: *„Noi suntem mai fericiți cu dovada decât voi, cei care afirmați sensul real! Preaslăvit este Cel care este mai presus de accidente, părți și scopuri!”* Nu vei găsi o asemenea rimă nici în Qur'ān, nici în Sunnah.

Răspunsul nostru la aceasta este din mai multe puncte:

În primul rând: interpretarea Mâinii prin putere sau binefacere contrazice sensul aparent al cuvântului. Iar ceea ce contrazice sensul aparent este respins, în afară de cazul în care există dovadă.

În al doilea rând: contrazice consensul Salafilor, căci ei au fost cu toții de acord că prin Mână se înțelege Mâna reală.

Dacă cineva îți spune: unde este consensul Salafilor? Adu-mi un singur cuvânt de la Abū Bakr, ʿUmar, ʿUthmān sau ʿAlī în care să spună că prin Mâna lui Allah se înțelege Mâna reală!

Îi spun: adu-mi tu un singur cuvânt de la Abū Bakr, ʿUmar, ʿUthmān, ʿAlī sau de la altcineva dintre Ṣaḥābah și imāmii de după ei în care să spună că prin Mână se înțelege puterea sau binefacerea.

Nu va putea aduce aceasta.

Așadar, dacă la ei ar fi existat un sens care contrazice sensul aparent, l-ar fi spus și ni s-ar fi transmis de la ei. Cum nu l-au

spus, știm că au luat cuvântul după sensul său aparent și au avut consens asupra lui.

Aceasta este o regulă de mare folos: dacă nu se transmite de la Ṣaḥābah ceva care să contrazică sensul aparent al Qurʾān-ului și Sunnah, ei nu au spus altceva decât acest sens aparent. Qurʾān-ul a fost coborât în limba lor, iar Profetul ﷺ li s-a adresat în limba lor; era necesar ca ei să înțeleagă Qurʾān-ul și Sunnah după sensurile lor aparente. Dacă nu s-a transmis de la ei ceva contrar, acesta a fost punctul lor de vedere.

În al treilea rând: este cu desăvârșire imposibil ca prin *„Mână”* să se urmărească binefacerea sau puterea în cuvântul

Textul arab al versetului integral

﴿قَالَ يَٰٓإِبۡلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَن تَسۡجُدَ لِمَا خَلَقۡتُ بِيَدَيَّۖ أَسۡتَكۡبَرۡتَ أَمۡ كُنتَ مِنَ ٱلۡعَالِينَ﴾ ﷺ

„pe care l-am creat cu cele două Mâini ale Mele”
[Ṣād 38:75],

deoarece aceasta ar impune ca binefacerile să fie numai două, în timp ce binefacerile lui Allah nu pot fi numărate! Și ar impune ca puterea să fie două puteri, deși puterea este un singur sens care nu se multiplică. Structura însăși a expresiei împiedică în mod categoric ca prin *„Mână”* să se urmărească puterea sau binefacerea.

Să presupunem că în

Textul arab al versetului integral

﴿وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ يَدُ ٱللَّهِ مَغْلُولَةٌ ۚ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا۟ بِمَا
قَالُوا۟ ۘ بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ ۖ يُنفِقُ كَيْفَ يَشَآءُ ۚ وَلَيَزِيدَنَّ
كَثِيرًا مِّنْهُم مَّآ أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ طُغْيَٰنًا وَكُفْرًا ۚ
وَأَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ ٱلْعَدَٰوَةَ وَٱلْبَغْضَآءَ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ ۚ كُلَّمَآ
أَوْقَدُوا۟ نَارًا لِّلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا ٱللَّهُ ۚ وَيَسْعَوْنَ فِى ٱلْأَرْضِ
فَسَادًا ۚ وَٱللَّهُ لَا يُحِبُّ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾

„Dimpotrivă, cele două Mâini ale Lui sunt larg deschise”
[al-Mā'idah 5:64]

ar putea, printr-o interpretare, să se urmărească două binefaceri; însă în *„pe care l-am creat cu cele două Mâini ale Mele”* nu poate fi urmărită nicidecum binefacerea.

Cât despre putere, este imposibil să se urmărească prin cele două Mâini în ambele versete — atât *„Dimpotrivă, cele două Mâini ale Lui...”*, cât și *„pe care l-am creat cu cele două Mâini ale Mele”* — deoarece puterea nu se multiplică.

În al patrulea rând: dacă prin *„Mână”* s-ar urmări puterea, Ādam nu ar mai avea nicio virtute față de Iblīs și nici măcar față de măgari și câini, pentru că toate au fost create prin puterea lui Allah. Dacă prin Mână s-ar urmări puterea, argumentul împotriva

lui Iblīs nu ar mai fi corect, deoarece Iblīs ar putea spune: *„Și pe mine, Doamne, m-ai creat prin puterea Ta; ce superioritate are el asupra mea?”*

În al cincilea rând: această Mână pe care Allah a afirmat-o este menționată în texte în forme diverse care fac imposibil ca prin ea să se urmărească binefacerea sau puterea. Pentru ea au venit degetele, strângerea, deschiderea, palma și dreapta; toate acestea nu pot fi atribuite puterii, fiindcă puterea nu este descrisă prin asemenea lucruri.

Prin aceasta se arată că afirmația celor care fac taḥrīf și spun că prin Mână se urmărește puterea este falsă din mai multe puncte de vedere.

A trecut deja că Atributele lui Allah, Măreț și Preaînalt, se numără printre lucrurile khabariyyah ale ghayb-ului, în care rațiunea nu are loc de intervenție. Iar în ceea ce este astfel, obligația noastră este să îl lăsăm pe sensul său aparent fără a ne amesteca în modalitatea lui.

Afirmarea celor doi Ochi pentru Allah Preaînaltul

Și cuvintele Lui: *„Ai răbdare cu judecata Domnului tău, căci tu ești sub Ochii Noștri”*; *„L-am purtat pe una făcută din scânduri și cuie, plutind sub Ochii Noștri, ca răsplată pentru cel care fusese respins”*; și *„Am aruncat asupra ta iubire de la Mine, pentru ca tu să fii crescut sub Ochiul Meu.”* (1)

(1) Autorul, Allah Preaînaltul să aibă milă de el, a menționat trei versete pentru afirmarea celor doi Ochi pentru Allah Preaînaltul.

Primul verset:

Textul arab al versetului integral

﴿وَٱصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا ۖ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ﴾

„Ai răbdare cu judecata Domnului tău, căci tu ești sub Ochii Noștri."
[al-Ṭūr 52:48]

Adresarea de aici este către Profet ﷺ.

Șabr înseamnă în limbă reținere și ținere. De aici expresia *„a fost ucis șabran"*, adică a fost ucis după ce a fost reținut pentru ucidere.

Așadar, șabr în limbă are sensul de reținere.

În Sharīʿah, savanții au spus că el este șabr față de aḥkām-ul lui Allah, adică reținerea sufletului pentru aḥkām-ul lui Allah.

Aḥkām-ul lui Allah, Măreț și Preaînalt, este sharʿī și kawnī. Cel sharʿī constă în porunci și interdicții: șabr-ul în ascultarea lui Allah este șabr față de porunci, iar șabr-ul de la nesupunere este șabr față de interdicții. Cel kawnī constă în decretele lui Allah Preaînaltul: omul are șabr față de decretele și hotărârea Lui.

Acesta este sensul spuselor unora: șabr-ul este de trei feluri — șabr în ascultarea lui Allah, șabr de la nesupunerea față de Allah și șabr față de decretele dureroase ale lui Allah.

Cuvântul Celui Preaînalt *„Ai răbdare cu judecata Domnului tău"* cuprinde toate cele trei categorii:

1. Șabr în ascultarea lui Allah.

2. Șabr de la nesupunerea față de Allah.

3. Șabr față de decretele lui Allah.

Adică: ai răbdare față de judecata Domnului tău, atât cea kawnī, cât și cea sharʿī.

Prin aceasta înțelegem că împărțirea menționată de savanți — șabr în ascultarea lui Allah, șabr de la nesupunerea față de Allah

și șabr față de decretele Lui — este cuprinsă în această expresie: *„Ai răbdare cu judecata Domnului tău.”*

Modul în care intră toate acestea este că judecata este fie kawnī, fie sharʿī, iar cea sharʿī constă în porunci și interdicții. Allah, Măreț și Preaînalt, i-a poruncit Profetului ﷺ lucruri, i-a interzis lucruri și a decretat asupra lui anumite evenimente: Dintre porunci sunt, de exemplu:

Textul arab al versetului integral

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلرَّسُولُ بَلِّغْ مَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ ۖ وَإِن لَّمْ
تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُۥ ۚ وَٱللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ ٱلنَّاسِ ۗ إِنَّ
ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾

„O Trimisule, transmite ceea ce ți-a fost coborât de la Domnul tău.”
[al-Māʾidah 5:67] și

Textul arab al versetului integral

﴿ٱدْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِٱلْحِكْمَةِ وَٱلْمَوْعِظَةِ ٱلْحَسَنَةِ
وَجَٰدِلْهُم بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ ۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ
عَن سَبِيلِهِۦ ۖ وَهُوَ أَعْلَمُ بِٱلْمُهْتَدِينَ﴾

„Cheamă la calea Domnului tău.”
[al-Naḥl 16:125].

Acestea sunt porunci mari. Dacă unui om i se spune doar *„adoră-L pe Domnul tău”*, el poate îndeplini adorarea; însă daʿwah

și transmiterea sunt grele, deoarece presupun efort în relația cu ceilalți și lupta împotriva opoziției lor, deci sunt mai dificile. Cât despre interdicții, Allah i-a interzis shirk-ul și a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿قُلْ أَغَيْرَ ٱللَّهِ أَتَّخِذُ وَلِيًّا فَاطِرِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ ۗ قُلْ إِنِّىٓ أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ ۖ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ﴾

„Să nu fii dintre mushrikūn."
[al-Anʿām 6:14];

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَقَدْ أُوحِىَ إِلَيْكَ وَإِلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ﴾

„Dacă vei face shirk, fapta ta va fi cu siguranță anulată."
[al-Zumar 39:65],

precum și alte texte asemănătoare.

Cât despre aḥkām-ul qadarī, oamenii lui l-au vătămat prin cuvânt și prin faptă, o vătămare pe care nu o pot răbda decât oameni asemenea Trimisului ﷺ.

L-au vătămat prin cuvinte: prin batjocură, ironie, insultă și îndepărtarea oamenilor de la el.

Și l-au vătămat prin fapte: în timp ce se prosterna lângă Kaʿbah, în cel mai sigur loc de pe pământ, făcând sujūd Domnului său, au mers și au adus măruntaiele unei cămile și le-au pus pe spatele lui

în timp ce era în sujūd.[116]

Cu greu se poate imagina o vătămare mai mare decât aceasta, știind că dacă un kāfir mushrik ar fi intrat în Ḥaram, în opinia lor ar fi fost în siguranță și nu l-ar fi vătămat acolo; dimpotrivă, l-ar fi cinstit, i-ar fi dat băutură și apă Zamzam. Iar pe Muḥammad ﷺ, în timp ce se prosterna lui Allah, l-au vătămat în această manieră!

Veneau și puneau murdărie, lucruri urât mirositoare și necurățenii la pragul ușii lui!

A ieșit către oamenii din al-Ṭā'if; și ce s-a întâmplat? A avut loc o vătămare cumplită. Nebunii și tinerii lor s-au așezat de o parte și de alta a drumului și au început să arunce în el cu pietre până i-au însângerat călcâiele. Nu și-a revenit decât la Qarn al-Thaʿālib.[117]

El a avut deci șabr față de judecata lui Allah, însă șabr-ul lui era șabr-ul unui credincios care știe că sfârșitul bun îi aparține, pentru că Allah i-a spus: *„Ai răbdare cu judecata Domnului tău, căci tu ești sub Ochii Noștri."* Aceasta este grijă și considerație. Unul dintre cele mai mari semne de prețuire este să-i spui cuiva: *„ești sub ochiul meu"*, *„ești în inima mea"* și altele asemenea.

„Ești sub ochiul meu" înseamnă: te urmăresc cu ochiul meu. Aceasta este o expresie cunoscută între oameni, prin care se exprimă supravegherea, grija și protecția deplină.

Prin urmare, cuvântul Lui *„căci tu ești sub Ochii Noștri"* înseamnă: ești păzit în cel mai deplin mod și protejat în cel mai deplin mod.

***„Sub Ochii Noștri"*:** Ochii Noștri sunt cu tine în sensul că te păzim, te îngrijim și ne ocupăm de tine.

În acest verset se află afirmarea Ochiului pentru Allah, Măreț și Preaînalt, însă a venit la forma de plural, din motivul pe care îl vom menționa, dacă Allah Preaînaltul voiește.

---

116 Relatat de al-Bukhārī (3854), în Kitāb Manāqib al-Anṣār, și de Muslim (1794), de la ʿAbd Allāh ibn Masʿūd — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Jihād, despre vătămarea Profetului ﷺ de către mushrikūn.

117 Relatat de al-Bukhārī (3231), în Kitāb Badʾ al-Khalq, și de Muslim (1795), de la ʿĀ'ishah — Allah să fie mulțumit de ea — în Kitāb al-Jihād, în relatarea despre al-Ṭā'if și îngerul munților.

Ochiul se numără printre Atributele dhātiyyah khabariyyah: dhātiyyah deoarece El nu a încetat și nu va înceta să fie descris cu el; khabariyyah deoarece denumirea sa, în raport cu noi, desemnează părți și componente.

Ochiul nostru este o parte din față, iar fața este o parte din trup. Dar în privința lui Allah nu este permis să spunem că Ochiul este *„o parte din Allah"*, pentru că am explicat deja că acest termen nu apare în revelație și că el presupune divizarea Creatorului. *„Partea"* sau *„componenta"* este ceva care poate să lipsească în timp ce întregul rămâne și care poate fi pierdut; însă Atributele lui Allah nu pot fi pierdute niciodată, ci rămân.

Un ḥadīth autentic de la Trimisul lui Allah ﷺ arată că Allah are numai doi Ochi, atunci când Profetul l-a descris pe al-Dajjāl și a spus: *„El este aʿwar, iar Domnul vostru nu este aʿwar."*[118] Iar într-o altă formulare: *„Este aʿwar de ochiul drept."*[119]

Unii oameni au spus că *„aʿwar"* înseamnă *„defectuos"*, nu neapărat că este afectat la ochi!

Aceasta este, fără îndoială, taḥrīf și ignorarea textului autentic din al-Bukhārī și altele: *„Este aʿwar de ochiul drept, ca și cum ochiul lui ar fi un bob de strugure plutitor."*[120] Aceasta este limpede.

Nici în limba arabă nu se spune *„aʿwar"* decât pentru defectul ochiului; dacă se spune *„ʿawar"* sau *„ʿawār"*, atunci poate fi avut în vedere defectul în general.

Acest ḥadīth indică faptul că Allah Preaînaltul are doi Ochi și numai doi.

Modul de argumentare este că, dacă Allah ar avea mai mult de doi Ochi, clarificarea prin menționarea lor ar fi fost mai evidentă decât clarificarea prin negarea lui ʿawar. Dacă Allah ar avea mai

118 Relatat de al-Bukhārī (3057), de la Ibn ʿUmar — Allah să fie mulțumit de amândoi — în Kitāb al-Jihād, și de Muslim (169), în Kitāb al-Īmān, despre al-Masīḥ al-Dajjāl și faptul că Domnul vostru nu este aʿwar.

119 Relatat de al-Bukhārī (7407), de la Ibn ʿUmar — Allah să fie mulțumit de amândoi — în Kitāb al-Tawḥīd, și de Muslim (169), în Kitāb al-Īmān; în el este descris al-Dajjāl ca aʿwar de ochiul drept.

120 Takhrīj-ul este cel al relatării precedente; vezi nota 119. Formularea autentică din al-Bukhārī descrie ochiul drept al lui al-Dajjāl ca fiind asemenea unui bob de strugure plutitor.

mult de doi Ochi, ar fi fost spus: *„Domnul vostru are mai mulți Ochi”*, pentru că atunci faptul că al-Dajjāl nu este Domnul ar fi fost și mai limpede.

Mai mult, dacă Allah, Măreț și Preaînalt, ar avea mai mult de doi Ochi, aceasta ar fi dintre desăvârșirile Lui; iar omiterea menționării acestei desăvârșiri ar însemna pierderea unui motiv de laudă pentru Allah. Numărul mai mare indică putere, perfecțiune și deplinătate. Dacă Allah ar avea mai mult de doi Ochi, Trimisul ﷺ i-ar fi menționat, ca să nu fim lipsiți de credința în această presupusă desăvârșire adăugată peste cei doi Ochi.

Ibn al-Qayyim, Allah să aibă milă de el, a menționat în cartea sa al-Ṣawāʿiq al-Mursalah un ḥadīth, însă este slab din cauza întreruperii lanțului: *„Când robul se ridică în rugăciune, se ridică între cei doi Ochi ai Celui Milostiv...”*[121]. *„Cei doi Ochi”* este dual, însă ḥadīth-ul este slab. Credința noastră aici se sprijină pe ḥadīth-ul autentic despre al-Dajjāl, deoarece este limpede pentru cel care îl cercetează.

ʿUthmān ibn Saʿīd al-Dārimī, Allah să aibă milă de el, a menționat aceasta în răspunsul său către Bishr al-Marīsī. A menționat-o și Ibn Khuzaymah în Kitāb al-Tawḥīd. Abū al-Ḥasan al-Ashʿarī și Abū Bakr al-Bāqillānī au menționat, de asemenea, consensul Salafilor asupra acestei chestiuni. Lucrul este limpede.

Așadar, credința prin care ne închinăm lui Allah este că Allah Preaînaltul are doi Ochi, fără adaos.

Dacă se spune: unii dintre Salaf au explicat cuvântul Celui Preaînalt *„sub Ochii Noștri”* prin *„sub privirea Noastră”*. Au explicat astfel imāmi salafiți cunoscuți, iar voi spuneți că taḥrīf-ul este interzis și imposibil; care este răspunsul?

Răspunsul: ei au explicat prin ceea ce Atributul implică, împreună cu afirmarea originii, adică a Ochiului. Adepții taḥrīf-ului spun *„sub privirea Noastră”* fără să afirme Ochiul; Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah spun *„sub Ochii Noștri”* cu sensul *„sub privirea Noastră”*, dar afirmă și Ochiul.

121 Menționat de Ibn al-Qayyim în al-Ṣawāʿiq al-Mursalah (p. 256). Al-Albānī l-a declarat foarte slab în al-Silsilah al-Ḍaʿīfah (1024). Vezi și al-ʿUqaylī, al-Ḍuʿafāʾ (p. 24), și al-Bazzār, al-Musnad (553, Kashf al-Astār).

Menționarea Ochiului aici este însă o subliniere mai puternică a grijii decât simpla menționare a vederii. De aceea Allah a spus: *„căci tu ești sub Ochii Noștri."*

Adepții taʿṭīl-ului spun: *„Ați pornit împotriva noastră cu cai și pedestrași pentru faptul că interpretăm, iar voi înșivă ați interpretat și ați scos versetul de la sensul lui aparent. Allah spune: «tu ești sub Ochii Noștri»; luați deci sensul aparent. Dacă îl luați, deveniți kāfiri; dacă nu îl luați, vă contraziceți. Uneori spuneți că interpretarea este permisă, iar alteori că nu este permisă și o numiți taḥrīf. Nu este aceasta o manipulare arbitrară a religiei lui Allah?"*

Le spunem: luăm sensul aparent, cu toată acceptarea și cinstea; aceasta este calea noastră și nu o încălcăm.

Ei spun: sensul aparent al versetului ar fi că Muḥammad ﷺ se află literalmente în Ochiul lui Allah, așa cum spui *„Zayd este în casă"* sau *„Zayd este în moschee"*. În această interpretare, prepoziția bāʾ ar avea sens de ẓarfiyyah, adică ar indica locul sau interiorul unui lucru; Zayd se află în interiorul casei ori al moscheii. Prin urmare, ei pretind că expresia *„sub Ochii Noștri"* ar însemna *„în interiorul Ochilor Noștri"*. Consecința acestei interpretări este următoarea: dacă afirmați aceasta, ajungeți la ḥulūl, adică la ideea că o creație se află în Allah; iar dacă nu o afirmați, propria voastră interpretare se contrazice.

Le spunem: Allah să ne ferească, apoi Allah să ne ferească, apoi Allah să ne ferească să fie ceea ce ați menționat voi sensul aparent al Qurʾān-ului. Iar dacă voi credeți că acesta este sensul aparent al Qurʾān-ului, ați căzut în kufr, deoarece cel care crede că sensul aparent al Qurʾān-ului este kufr și rătăcire este el însuși un kāfir rătăcit.

Pocăiți-vă deci la Allah de la afirmația că acesta ar fi sensul aparent al cuvântului. Întrebați-i pe toți oamenii limbii, dintre poeți și oratori: intenționează printr-o asemenea expresie că persoana privită cu ochiul se află fizic în globul ocular? Întrebați pe cine vreți dintre oamenii limbii, vii sau morți!

Dacă cunoști stilurile limbii arabe, vei ști că sensul pe care l-au menționat și cu care încearcă să ne oblige nu apare în limba arabă, cu atât mai puțin când expresia este atribuită Domnului,

Măreț și Preaînalt. A o atribui Domnului în acel sens ar fi kufr respingător; este respins din punct de vedere lingvistic, sharʿī și rațional.

Dacă se spune: cum explicați bāʾ-ul din *„sub Ochii Noștri”*?

Spunem: îl explicăm prin însoțire. Când spui cuiva *„ești sub ochiul meu”*, înseamnă că ochiul meu te însoțește și te privește, fără să se despartă de tine. Sensul este că Allah, Măreț și Preaînalt, îi spune Profetului Său: ai răbdare cu judecata lui Allah, căci ești înconjurat de grija Noastră și de vederea Noastră asupra ta prin Ochi, astfel încât nimeni să nu te poată atinge cu rău.

Nu este posibil ca bāʾ-ul de aici să fie pentru localizare, deoarece aceasta ar impune ca Trimisul lui Allah ﷺ să fie în Ochiul lui Allah, iar acest lucru este imposibil.

Mai mult, Trimisului ﷺ i s-a adresat acest cuvânt în timp ce se afla pe pământ; dacă spuneți că era în Ochiul lui Allah, atunci ați face indicația Qurʾān-ului falsă.

Acesta este un alt punct care arată falsitatea pretenției că sensul aparent al Qurʾān-ului ar fi că Trimisul ﷺ se află în Ochiul lui Allah Preaînaltul.

Al doilea verset este cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al pasajului integral

﴿وَحَمَلْنَٰهُ عَلَىٰ ذَاتِ أَلْوَٰحٍ وَدُسُرٍ تَجْرِى بِأَعْيُنِنَا جَزَآءً لِّمَن كَانَ كُفِرَ﴾

„L-am purtat pe una făcută din scânduri și cuie, plutind sub Ochii Noștri, ca răsplată pentru cel care fusese respins.”
[al-Qamar 54:13-14]

***„L-am purtat”*:** pronumele se referă la Nūḥ, pacea fie asupra lui.

Cuvântul Lui *„L-am purtat pe una făcută din scânduri și cuie”* înseamnă: pe o corabie făcută din scânduri și cuie. Nūḥ, pacea fie asupra lui, o construia, iar oamenii lui treceau pe lângă el și îl batjocoreau. El spunea:

Textul arab al versetului integral

﴿وَيَصْنَعُ ٱلْفُلْكَ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأٌ مِّن قَوْمِهِۦ سَخِرُواْ مِنْهُ ۚ قَالَ إِن تَسْخَرُواْ مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ﴾

„Dacă vă bateți joc de noi, și noi ne vom bate joc de voi așa cum vă bateți voi joc.”
[Hūd 11:38]

El a construit-o la porunca lui Allah, sub supravegherea și grija Lui. Allah i-a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿وَٱصْنَعِ ٱلْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا وَلَا تُخَٰطِبْنِى فِى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓاْ ۚ إِنَّهُم مُّغْرَقُونَ﴾

„Construiește corabia sub Ochii Noștri și prin revelația Noastră.”
[Hūd 11:37].

Allah Preaînaltul îl privea în timp ce construia corabia și îl inspira cum să o construiască.

Allah o descrie aici prin *„făcută din scânduri și dusur”*. *„Dhāt”* înseamnă *„posesoare”*. *„Scândurile”* sunt lemnul, iar *„dusur”* sunt lucrurile cu care lemnele sunt legate, precum cuiele, frânghiile și altele asemănătoare. Majoritatea mufassirūn spun că aici sunt avute în vedere cuiele care unesc scândurile.

***„Plutind sub Ochii Noștri”*:** acesta este locul dovezii. Adică acea corabie din scânduri și cuie plutea sub Ochii lui Allah, Măreț și Preaînalt. Prin *„Ochi”* se urmăresc aici numai cei doi Ochi, după cum am explicat deja. Sensul că plutește *„sub”* ei este: însoțită de privirea Noastră cu cei doi Ochi ai Noștri. Bāʾ-ul este pentru însoțire. Corabia plutea pe apa coborâtă din cer și izvorâtă din pământ, după ce Nūḥ, pacea fie asupra lui, s-a rugat Domnului său:

Textul arab al versetului integral

﴿فَدَعَا رَبَّهُۥٓ أَنِّى مَغْلُوبٌ فَٱنتَصِرْ﴾

„Sunt biruit, ajută-mă!”
[al-Qamar 54:10].

Allah Preaînaltul a spus:

Textul arab al pasajului integral

﴿فَفَتَحْنَآ أَبْوَٰبَ ٱلسَّمَآءِ بِمَآءٍ مُّنْهَمِرٍ وَفَجَّرْنَا ٱلْأَرْضَ عُيُونًا فَٱلْتَقَى ٱلْمَآءُ عَلَىٰٓ أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ﴾

„Am deschis porțile cerului cu apă revărsată și am făcut pământul să izbucnească în izvoare.”
[al-Qamar 54:11-12].

Astfel corabia plutea sub Ochiul lui Allah, Măreț și Preaînalt. Cineva poate spune: de ce nu a spus *„l-am purtat pe corabie”* sau *„l-am purtat pe o navă”*, ci a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿وَحَمَلْنَٰهُ عَلَىٰ ذَاتِ أَلْوَٰحٍ وَدُسُرٍ﴾

„L-am purtat pe una făcută din scânduri și cuie”
? [al-Qamar 54:13]

Răspunsul este că a renunțat la expresia *„navă”* sau *„corabie”* și a folosit *„una făcută din scânduri și cuie”* din trei motive:

Primul motiv: pentru a păstra armonia versetelor și a finalurilor lor. Dacă ar fi spus *„l-am purtat pe o navă”*, versetul nu s-ar fi potrivit cu ceea ce vine înainte și după; la fel dacă ar fi spus *„pe o corabie”*. Pentru armonia finalurilor și a cuvintelor, a spus *„pe una făcută din scânduri și cuie”*.
Al doilea motiv: pentru ca oamenii să învețe cum se construiesc corăbiile și să se arate că sunt făcute din scânduri și cuie. De aceea Allah Preaînaltul a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَقَد تَّرَكْنَٰهَآ ءَايَةً فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾

„Am lăsat-o ca semn; este oare cineva care ia aminte?”
[al-Qamar 54:15].

Allah Preaînaltul a păstrat cunoașterea ei ca semn pentru creații, pentru ca ei să construiască așa cum Allah l-a inspirat pe Nūḥ.

Al treilea motiv: indicarea tăriei ei, pentru că era făcută din scânduri și cuie, iar forma nehotărâtă este aici pentru măreție. S-a acordat atenție materialului din care era făcută. Un exemplu asemănător, în care este menționată descrierea în locul lucrului descris, este cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿أَنِ ٱعْمَلْ سَٰبِغَٰتٍ وَقَدِّرْ فِى ٱلسَّرْدِ ۖ وَٱعْمَلُوا۟ صَٰلِحًا ۖ إِنِّى بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾

„Fă zale largi.”
[Saba’ 34:11].

El nu a spus *„armuri”*, pentru a atrage atenția asupra folosului armurilor, și anume să fie largi și complete. Situația este asemănătoare aici.

Despre cuvântul Lui *„plutind sub Ochii Noștri”* spunem ceea ce am spus și despre

Textul arab al versetului integral

﴿وَٱصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا ۖ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ﴾

„căci tu ești sub Ochii Noștri.”
[al-Ṭūr 52:48]

Al treilea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿أَنِ ٱقْذِفِيهِ فِى ٱلتَّابُوتِ فَٱقْذِفِيهِ فِى ٱلْيَمِّ فَلْيُلْقِهِ ٱلْيَمُّ بِٱلسَّاحِلِ يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِّى وَعَدُوٌّ لَّهُۥ ۚ وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِّنِّى وَلِتُصْنَعَ عَلَىٰٓ عَيْنِىٓ﴾

„Am aruncat asupra ta iubire de la Mine, pentru ca tu să fii crescut sub Ochiul Meu.”
[Ṭā Hā 20:39]

Adresarea este către Mūsā, pacea fie asupra lui.

Cuvântul Lui *„Am aruncat asupra ta iubire de la Mine”* a fost explicat în două feluri de mufassirūn:

Unii au spus: *„Am aruncat asupra ta iubire de la Mine”* înseamnă: Eu te-am iubit.

Alții au spus: am aruncat asupra ta iubire din partea oamenilor, iar aruncarea este de la Allah; adică oricine te vede te iubește. Dovada acestei explicații este că, atunci când soția lui Firʿawn l-a văzut, l-a iubit și a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿وَقَالَتِ ٱمْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرَّتُ عَيْنٍ لِّى وَلَكَ ۖ لَا تَقْتُلُوهُ عَسَىٰٓ أَن يَنفَعَنَآ أَوْ نَتَّخِذَهُۥ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾

„Nu-l ucideți; poate ne va fi de folos sau îl vom lua ca fiu."
[al-Qaṣaṣ 28:9]

Dacă cineva ar spune: puteți interpreta versetul în ambele sensuri? Am spune: da, potrivit regulii că atunci când un verset admite două sensuri între care nu există contradicție, el se interpretează în ambele sensuri. Mūsā, pacea fie asupra lui, este iubit de Allah, Măreț și Preaînalt, și iubit de oameni; când oamenii îl văd, îl iubesc. În realitate cele două sensuri se implică reciproc, deoarece atunci când Allah Preaînaltul iubește un rob, aruncă iubirea lui în inimile robilor.

Se transmite de la Ibn ʿAbbās — Allah să fie mulțumit de el — că a spus: *„Allah l-a iubit și l-a făcut iubit de creația Sa."*

Apoi El a spus: *„pentru ca tu să fii crescut sub Ochiul Meu."* Ṣunʿ înseamnă a aduce un lucru într-o anumită formă, precum transformarea foilor de fier în oale, transformarea lemnului în uși și fiecare lucru după natura sa. *„Fabricarea"* unei case înseamnă construirea ei; *„fabricarea"* fierului înseamnă transformarea lui, de exemplu, în vase sau motoare. Iar *„formarea"* unui om înseamnă educația lui trupească și intelectuală: trupească prin hrană și intelectuală prin adab, akhlāq și altele asemenea.

Lui Mūsā, pacea fie asupra lui, i s-a întâmplat aceasta: a fost crescut sub Ochiul lui Allah.

Când familia lui Firʿawn l-a găsit, Allah, Măreț și Preaînalt, l-a protejat de uciderea lor, deși ei îi ucideau pe fiii lui Banū Isrāʾīl. Allah Preaînaltul a decretat ca tocmai copilul din cauza căruia

erau uciși alți copii să fie crescut în sânul familiei lui Firʿawn: oamenii erau omorâți din cauza lui, iar el creștea în siguranță în casa lor. Privește această putere măreață!
Dintre formele grijii lui Allah pentru el a fost faptul că i-au fost prezentate doicile — femeile care trebuiau să-l alăpteze — însă el nu a supt de la niciuna:

Textul arab al versetului integral

﴿وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ ٱلْمَرَاضِعَ مِن قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰٓ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُۥ لَكُمْ وَهُمْ لَهُۥ نَٰصِحُونَ﴾

„Noi îi interziseserăm mai înainte doicile.”
[al-Qaṣaṣ 28:12].

Nu a supt de la nicio femeie. Sora lui, trimisă de mama lui, i-a văzut și a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ ٱلْمَرَاضِعَ مِن قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰٓ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُۥ لَكُمْ وَهُمْ لَهُۥ نَٰصِحُونَ﴾

„Să vă arăt o familie care îl va îngriji pentru voi și care îi va fi sinceră?”
[al-Qaṣaṣ 28:12].

Ei au spus: da, dorim aceasta. Ea le-a spus: urmați-mă; și au urmat-o. Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿فَرَدَدْنَٰهُ إِلَىٰٓ أُمِّهِۦ كَىْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ ٱللَّهِ حَقٌّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾

„Astfel l-am întors la mama lui, ca ochiul ei să se bucure și să nu se întristeze."
[al-Qaṣaṣ 28:13].

El nu a supt de la nicio femeie, deși era sugar. Aceasta este din desăvârșirea puterii lui Allah și din adevărul promisiunii Lui, pentru că Allah, Măreț și Preaînalt, îi spusese:

Textul arab al versetului integral

﴿وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰٓ أُمِّ مُوسَىٰٓ أَنْ أَرْضِعِيهِ ۖ فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ فَأَلْقِيهِ فِى ٱلْيَمِّ وَلَا تَخَافِى وَلَا تَحْزَنِىٓ ۖ إِنَّا رَآدُّوهُ إِلَيْكِ وَجَاعِلُوهُ مِنَ ٱلْمُرْسَلِينَ﴾

„Când te temi pentru el, aruncă-l în râu și nu te teme și nu te întrista; Noi îl vom întoarce la tine și îl vom face dintre Trimiși."
[al-Qaṣaṣ 28:7]

Afecțiunea unei mame pentru copilul ei este ceva ce nimeni nu poate descrie pe deplin. Ei i s-a spus: pune-ți copilul într-un cufăr, aruncă-l în apă, iar el se va întoarce la tine.

Dacă nu ar fi fost īmān-ul acestei femei, ea nu ar fi făcut aceasta. Dacă pruncul ei ar fi căzut singur în apă cu cufărul, ea s-ar fi repezit să-l scoată; cum să fie atunci ea însăși cea care îl aruncă? Dar datorită încrederii ei în Domnul, Măreț și Preaînalt, și în promisiunea Lui, l-a aruncat în râu.

Cuvântul Lui *„pentru ca tu să fii crescut sub Ochiul Meu”* este la singular. Contrazice aceasta ceea ce a trecut despre forma de plural?

Răspunsul: nu există contradicție, deoarece singularul în iḍāfah are sens general și cuprinde tot ceea ce este stabilit pentru Allah dintre Ochi. Astfel nu există contradicție între singular și plural sau dual.

Rămâne deci problema dintre dual și plural: cum le împăcăm?

Răspunsul: dacă minimul pluralului este doi, nu există nicio contradicție, pentru că spunem că pluralul indică aici doi și nu contrazice dualul. Iar dacă minimul pluralului este trei, atunci pluralul de aici nu urmărește numărul trei, ci taʿẓīm-ul și armonia dintre pronumele pluralului și ceea ce îi este atribuit.

Adepții taḥrīf-ului și taʿṭīl-ului au interpretat Ochiul ca *„vedere”* fără Ochi. Ei au spus: *„sub Ochii Noștri”* înseamnă *„sub vederea Noastră”*, însă Allah nu are Ochi. Nu poate fi afirmat Ochiul pentru Allah, Măreț și Preaînalt, pentru că ochiul este parte dintr-un corp; dacă afirmăm Ochiul pentru Allah, am afirmat divizarea și corporalitatea, iar aceasta ar fi imposibil. Ei spun deci că Ochiul a fost menționat numai pentru întărirea sensului vederii, ca și cum s-ar spune *„te vedem ca și cum am avea ochi”*, însă în realitate nu ar fi așa!

Le spunem: această afirmație este greșită din mai multe puncte de vedere:

Primul: contrazice sensul aparent al cuvântului.

Al doilea: contrazice consensul Salafilor.

Al treilea: nu există nicio dovadă pentru ea, adică pentru afirmația că prin Ochi se urmărește numai vederea.

Al patrulea: dacă spunem că ceea ce se urmărește este vederea, iar Allah a afirmat pentru Sine un Ochi, rezultă că El vede prin acel Ochi; atunci versetul însuși devine dovadă că este un Ochi real.

Atributul Auzului și al Vederii pentru Allah Preaînaltul

Și cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿قَدْ سَمِعَ ٱللَّهُ قَوْلَ ٱلَّتِى تُجَٰدِلُكَ فِى زَوْجِهَا وَتَشْتَكِىٓ إِلَى ٱللَّهِ وَٱللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَآ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌۢ بَصِيرٌ﴾

„Allah a auzit cu adevărat vorba celei care se ceartă cu tine în privința soțului ei și se plânge lui Allah; iar Allah aude conversația voastră. Cu adevărat, Allah este Cel care Aude Totul, Cel care Vede Totul."
[al-Mujādilah 58:1]

(1)

(1) Autorul, Allah să aibă milă de el, a menționat șapte versete pentru afirmarea Atributelor Auzului și Vederii.

Primul verset este cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿قَدْ سَمِعَ ٱللَّهُ قَوْلَ ٱلَّتِى تُجَٰدِلُكَ فِى زَوْجِهَا وَتَشْتَكِىٓ إِلَى ٱللَّهِ وَٱللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَآ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌۢ بَصِيرٌ﴾

„Allah a auzit cu adevărat vorba celei care se ceartă cu tine în privința soțului ei și se plânge lui Allah; iar Allah aude conversația voastră. Cu adevărat, Allah este Cel care Aude Totul, Cel care Vede Totul."
[al-Mujādilah 58:1]

„Qad" este aici pentru confirmare și certitudine.

Femeia care se certa este cea care a venit la Profet ﷺ plângându-se de soțul ei după ce acesta făcuse ẓihār față de ea.

Ẓihār înseamnă ca bărbatul să-i spună soției sale: *„Ești pentru mine asemenea spatelui mamei mele”*, sau o expresie asemănătoare.

În Jāhiliyyah, ẓihār-ul era un divorț definitiv. Ea a venit să se plângă Trimisului lui Allah ﷺ și să-i explice cum acest bărbat o divorțase în acest mod definitiv, deși ea era mama copiilor lui. Ea discuta cu Profetul ﷺ, adică îi răspundea și revenea asupra vorbelor, iar Allah, Măreț și Preaînalt, i-a dat verdictul prin versetele menționate.

Locul dovezii este cuvântul Lui: *„Allah a auzit cu adevărat vorba celei care se ceartă cu tine.”* În aceasta se află afirmarea Auzului pentru Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, și faptul că El aude sunetele oricât de departe ar fi și oricât de ascunse ar fi.

ʿĀʾishah — Allah să fie mulțumit de ea — a spus: *„Binecuvântat fie — sau a spus: laudă lui Allah — Cel al Cărui Auz cuprinde toate vocile. Eu eram într-un colț al casei și totuși unele dintre vorbele ei îmi erau ascunse.”*[122]

Auzul atribuit lui Allah, Măreț și Preaînalt, se împarte în două:

1. Auzul legat de lucrurile auzite, al cărui sens este perceperea sunetului.

2. Auzul cu sensul de răspuns. Înseamnă că Allah îi răspunde celui care Îl cheamă, pentru că duʿāʾ-ul este un sunet rostit de cel care se roagă. *„Allah i-a auzit duʿāʾ-ul”* înseamnă că i-a răspuns, nu doar că a perceput sunetul; simpla percepere nu ar fi scopul aici, ci folosul este răspunsul lui Allah la duʿāʾ.

Auzul care înseamnă perceperea sunetului are trei categorii:

Prima: ceea ce este menționat pentru sprijin și întărire.

A doua: ceea ce este menționat pentru amenințare.

A treia: ceea ce este menționat pentru a arăta cuprinderea lui Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul.

122 Takhrīj-ul a fost menționat anterior în ediția arabă; vezi relatarea lui ʿĀʾishah — Allah să fie mulțumit de ea — despre faptul că Auzul lui Allah cuprinde toate vocile, menționată anterior la nota 49.

1. Ceea ce este menționat pentru amenințare este, de exemplu, cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَىٰهُم ۚ بَلَىٰ وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ﴾

„Oare cred ei că Noi nu auzim taina lor și conversația lor ascunsă?”
[al-Zukhruf 43:80],

și cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿لَّقَدْ سَمِعَ ٱللَّهُ قَوْلَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَآءُ ۘ سَنَكْتُبُ مَا قَالُواْ وَقَتْلَهُمُ ٱلْأَنۢبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَنَقُولُ ذُوقُواْ عَذَابَ ٱلْحَرِيقِ﴾

„Allah a auzit cu adevărat vorba celor care au spus: «Allah este sărac, iar noi suntem bogați.»”
[Āl ʿImrān 3:181]

2. Ceea ce este menționat pentru sprijin este, de exemplu, cuvântul Celui Preaînalt către Mūsā și Hārūn:

Textul arab al versetului integral

﴿قَالَ لَا تَخَافَآ ۖ إِنَّنِى مَعَكُمَآ أَسْمَعُ وَأَرَىٰ﴾

„Nu vă temeți; Eu sunt cu voi doi, aud și văd.”
[Ṭā Hā 20:46].

Allah, Măreț și Preaînalt, a vrut să-i întărească pe Mūsā și Hārūn prin faptul că este cu ei, aude și vede: aude ceea ce spun și ceea ce li se spune, îi vede pe ei, pe cel la care sunt trimiși, ceea ce fac și ceea ce li se face.

3. Ceea ce este menționat pentru a arăta cuprinderea este asemenea acestui verset:

Textul arab al versetului integral

﴿قَدْ سَمِعَ ٱللَّهُ قَوْلَ ٱلَّتِى تُجَٰدِلُكَ فِى زَوْجِهَا وَتَشْتَكِىٓ إِلَى ٱللَّهِ وَٱللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَآ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌۢ بَصِيرٌ﴾

„Allah a auzit cu adevărat vorba celei care se ceartă cu tine în privința soțului ei și se plânge lui Allah.”
[al-Mujādilah 58:1]

Și cuvintele Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿لَّقَدْ سَمِعَ ٱللَّهُ قَوْلَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَآءُ ۘ سَنَكْتُبُ مَا قَالُواْ وَقَتْلَهُمُ ٱلْأَنۢبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَنَقُولُ ذُوقُواْ عَذَابَ ٱلْحَرِيقِ﴾

„Allah a auzit cu adevărat vorba celor care au spus: «Allah este sărac, iar noi suntem bogați.»”
[Āl ʿImrān 3:181]

(1); și

Textul arab al versetului integral

﴿أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَىٰهُم ۚ بَلَىٰ وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ﴾

„Oare cred ei că Noi nu auzim taina lor și conversația lor ascunsă? Ba da, iar trimișii Noștri de lângă ei scriu."
[al-Zukhruf 43:80]

(2)
(1) Al doilea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿لَّقَدْ سَمِعَ ٱللَّهُ قَوْلَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَآءُ ۘ سَنَكْتُبُ مَا قَالُواْ وَقَتْلَهُمُ ٱلْأَنۢبِيَآءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَنَقُولُ ذُوقُواْ عَذَابَ ٱلْحَرِيقِ﴾

„Allah a auzit cu adevărat vorba celor care au spus: «Allah este sărac, iar noi suntem bogați.»"
[Āl ʿImrān 3:181].

Expresia este întărită prin lām, *„qad"* și jurământul subînțeles, a cărui estimare este *„pe Allah"*. Astfel ea este întărită prin trei elemente de confirmare.

Cei care au spus *„Allah este sărac, iar noi suntem bogați"* sunt evreii — Allah să-i nimicească — care L-au descris pe Allah cu un defect și au spus: *„Allah este sărac."*

Motivul acestei afirmații a fost că, atunci când a coborât cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿مَّن ذَا ٱلَّذِى يُقْرِضُ ٱللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَـٰعِفَهُۥ لَهُۥٓ أَضْعَافًا كَثِيرَةً ۚ وَٱللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْصُۜطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾

„Cine este acela care Îi va da lui Allah un împrumut frumos, pentru ca El să i-l înmulțească?"
[al-Baqarah 2:245],

ei i-au spus Trimisului ﷺ: *„O Muḥammad, Domnul tău a sărăcit și ne cere nouă împrumut."*
(2) Al treilea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَىٰهُم ۚ بَلَىٰ وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ﴾

„Oare cred ei că Noi nu auzim taina lor și conversația lor ascunsă? Ba da, iar trimișii Noștri de lângă ei scriu."
[al-Zukhruf 43:80]

„Am" într-o asemenea construcție, spun oamenii de limbă, cuprinde sensul lui *„bal"* și al hamzah-ului întrebării, adică: *„Ba oare cred ei...?"* Ea conține atât trecerea de la ceea ce a precedat, cât și întrebarea: *„Ba oare cred ei că Noi nu le auzim taina și conversația lor ascunsă?"*

„Sirr" este ceea ce omul îi spune în taină companionului său.

„Najwā" este ceea ce discută confidențial cu companionul său și îi adresează, fiind mai deschis decât sirr-ul.

„Nidā'" este ceea ce omul rostește ridicându-și vocea către companionul său.

Avem deci trei lucruri: sirr, munājāh și nidā'.

De exemplu, dacă o persoană este lângă tine și îi vorbești în șoaptă, cu cuvinte pe care altcineva nu le aude, aceasta se numește musārrāh.

Dacă discuția este între mai mulți oameni, toți o aud și schimbă vorbe între ei, se numește munājāh. Iar nidāʾ-ul este chemarea de la distanță către cineva aflat la distanță.

Aceștia spun în taină ceea ce spun dintre păcate și discută confidențial despre ele; Allah, Măreț și Preaînalt, îi amenință spunând: *„Oare cred ei că Noi nu auzim taina lor și conversația lor ascunsă? Ba da..."*

„Ba da" este particulă de confirmare, adică: ba da, Noi auzim. Și pe lângă aceasta: *„iar trimișii Noștri de lângă ei scriu"*, adică îngerii aflați lângă ei scriu ceea ce spun în taină și ceea ce discută confidențial. Prin *„trimiși"* se urmăresc aici îngerii însărcinați să scrie faptele fiilor lui Ādam. În acest verset se află afirmarea faptului că Allah Preaînaltul le aude taina și conversația ascunsă. Și cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿قَالَ لَا تَخَافَآ ۖ إِنَّنِى مَعَكُمَآ أَسْمَعُ وَأَرَىٰ﴾

„Cu adevărat, Eu sunt cu voi doi, aud și văd."
[Ṭā Hā 20:46]

(1)

(1) Al patrulea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿قَالَ لَا تَخَافَآ ۖ إِنَّنِى مَعَكُمَآ أَسْمَعُ وَأَرَىٰ﴾

„Cu adevărat, Eu sunt cu voi doi, aud și văd."
[Ṭā Hā 20:46]

Adresarea este către Mūsā și Hārūn, pacea fie asupra lor. Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul, le spune: *„Cu adevărat, Eu sunt cu voi doi, aud și văd"*, adică: aud ceea ce spuneți, aud ceea ce vi se

spune, vă văd pe voi, îl văd pe cel la care ați fost trimiși, văd ceea ce faceți și văd ceea ce vi se face.

Pentru că răul care li se poate face este fie prin cuvânt, fie prin faptă. Dacă este prin cuvânt, el este auzit de Allah; dacă este prin faptă, el este văzut de Allah.

Și cuvântul Lui: *„Oare nu știe că Allah vede?”* (1)

(1) Al cincilea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ ٱللَّهَ يَرَىٰ﴾

„Oare nu știe că Allah vede?”
[al-ʿAlaq 96:14]

Pronumele din *„Oare nu știe?”* se referă la cel care îi face rău Profetului ﷺ, după cuvintele:

Textul arab al pasajului integral

﴿أَرَءَيْتَ ٱلَّذِى يَنْهَىٰ عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰٓ أَرَءَيْتَ إِن كَانَ عَلَى ٱلْهُدَىٰٓ أَوْ أَمَرَ بِٱلتَّقْوَىٰٓ أَرَءَيْتَ إِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰٓ أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ ٱللَّهَ يَرَىٰ﴾

„L-ai văzut pe cel care împiedică un rob când se roagă? L-ai văzut dacă el este pe călăuzire sau poruncește taqwā? L-ai văzut dacă acela neagă și se întoarce? Oare nu știe că Allah vede?”
[al-ʿAlaq 96:9-14].

Mufassirūn au menționat că cel avut în vedere este Abū Jahl.[123]

În acest verset se află afirmarea Atributului Vederii pentru Allah, Măreț și Preaînalt.

Ru'yah atribuită lui Allah are două sensuri.

Primul sens: cunoașterea.

123 Vezi al-Suyūṭī, al-Durr al-Manthūr (6/626), la explicarea versetelor din Sūrat al-ʿAlaq despre cel care îl împiedica pe Profet ﷺ să se roage.

Al doilea sens: vederea lucrurilor vizibile, adică perceperea lor prin vedere.
Un exemplu pentru primul este cuvântul Celui Preaînalt despre Ziua Învierii:

Textul arab al pasajului integral

﴿إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُۥ بَعِيدًا وَنَرَىٰهُ قَرِيبًا﴾

„Ei o văd departe, iar Noi o vedem aproape."
[al-Maʿārij 70:6-7].

Vederea de aici este vederea cunoașterii, deoarece Ziua nu este un corp care să fie văzut și, în plus, încă nu a venit. Sensul lui *„Noi o vedem aproape"* este deci: Noi o știm ca fiind aproape.

Cât despre cuvântul Lui: *„Oare nu știe că Allah vede?"*, el poate avea atât sensul cunoașterii, cât și pe cel al vederii prin bașar. Cum ambele sensuri sunt posibile și nu există contradicție între ele, versetul trebuie înțeles ca incluzând ambele sensuri: Allah vede, adică știe ceea ce face și spune acest om, și îl vede de asemenea cu adevărat.

„Cel care te vede când te ridici și mișcarea ta printre cei care se prosternează; cu adevărat, El este Cel care Aude Totul, Cel care Cunoaște Totul." (1)

(1) Al șaselea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al pasajului integral

﴿ٱلَّذِى يَرَىٰكَ حِينَ تَقُومُ وَتَقَلُّبَكَ فِى ٱلسَّٰجِدِينَ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾

„Cel care te vede când te ridici și mișcarea ta printre cei care se prosternează; cu adevărat, El este Cel care Aude Totul, Cel care Cunoaște Totul."
[al-Shuʿarāʾ 26:218-220]

Înaintea acestui verset se află cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى ٱلْعَزِيزِ ٱلرَّحِيمِ﴾

„Și încrede-te în Cel Atotputernic, Cel Milostiv."
[al-Shuʿarāʾ 26:217]

Vederea de aici este vederea prin bașar, deoarece cuvântul *„Cel care te vede când te ridici"* nu poate fi explicat numai prin cunoaștere: Allah știe despre el și când se ridică, și înainte să se ridice. Mai mult, cuvântul *„și mișcarea ta printre cei care se prosternează"* întărește faptul că ceea ce se urmărește aici este vederea prin bașar.

Sensul versetului este că Allah Preaînaltul îl vede când se ridică să se roage singur și când se mișcă în rugăciune împreună cu cei care se prosternează în șalāh-ul în congregație.

***„Cu adevărat, El este Cel care Aude Totul, Cel care Cunoaște Totul"*:** *„El"*, adică Allah, Cel care te vede când te ridici, *„este Cel care Aude Totul, Cel care Cunoaște Totul"*.

În verset se află aici pronumele de separare *„huwa"*. Printre folosurile sale este ḥașr-ul, limitarea. Este această limitare reală, adică nimic din ceea ce este limitat nu se găsește la altcineva decât la Cel către care este limitat, sau este o limitare relativă?

Răspunsul: dintr-un punct de vedere este relativă, iar din alt punct de vedere este reală. Prin *„al-Samīʿ”* de aici se urmărește Cel care are Auzul desăvârșit, care percepe orice lucru auzit; aceasta este proprie lui Allah, Măreț și Preaînalt, astfel că limitarea, din această perspectivă, este reală. Cât despre existența unui anumit auz în general, ea poate exista și la om, așa cum Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّا خَلَقْنَا ٱلْإِنسَـٰنَ مِن نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَـٰهُ سَمِيعًۢا بَصِيرًا﴾

„Noi l-am creat pe om dintr-o picătură amestecată, ca să-l încercăm, și l-am făcut auzitor și văzător.”
[al-Insān 76:2].

Allah l-a făcut pe om auzitor și văzător. Tot astfel, omul poate fi *„ʿalīm”*, după cum Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً ۖ قَالُوا۟ لَا تَخَفْ ۖ وَبَشَّرُوهُ بِغُلَـٰمٍ عَلِيمٍ﴾

„Și i-au dat vestea bună despre un băiat cunoscător.”
[al-Dhāriyāt 51:28].

Însă cunoașterea absolută, desăvârșită, este proprie lui Allah, Preaslăvitul și Preaînaltul; din această perspectivă, limitarea este reală.

În acest verset sunt reunite Auzul și Vederea.

Și cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

ﷺ

﴿وَقُلِ ٱعۡمَلُواْ فَسَيَرَى ٱللَّهُ عَمَلَكُمۡ وَرَسُولُهُۥ وَٱلۡمُؤۡمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ إِلَىٰ عَٰلِمِ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾

„Spune: lucrați, iar Allah va vedea faptele voastre, și Trimisul Său și credincioșii."
[al-Tawbah 9:105]

(1)

(1) Al șaptelea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

ﷺ

﴿وَقُلِ ٱعۡمَلُواْ فَسَيَرَى ٱللَّهُ عَمَلَكُمۡ وَرَسُولُهُۥ وَٱلۡمُؤۡمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ إِلَىٰ عَٰلِمِ ٱلۡغَيۡبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمۡ تَعۡمَلُونَ﴾

„Spune: lucrați, iar Allah va vedea faptele voastre, și Trimisul Său și credincioșii."
[al-Tawbah 9:105]

Înaintea acestui verset sunt cuvintele:

Textul arab al pasajului integral

﴿خُذْ مِنْ أَمْوَٰلِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِم بِهَا وَصَلِّ
عَلَيْهِمْ ۖ إِنَّ صَلَوٰتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ ۗ وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ أَلَمْ يَعْلَمُوٓا۟
أَنَّ ٱللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ ٱلتَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِۦ وَيَأْخُذُ ٱلصَّدَقَٰتِ
وَأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ﴾

„Ia din averile lor o ṣadaqah prin care să-i cureți și să-i purifici și roagă-te pentru ei; cu adevărat, rugăciunea ta este liniște pentru ei, iar Allah este Cel care Aude Totul, Cel care Cunoaște Totul. Oare nu știu ei că Allah este Cel care primește tawbah de la robii Săi și primește ṣadaqāt și că Allah este al-Tawwāb, al-Raḥīm?”
[al-Tawbah 9:103-104]

În acest verset El spune: *„iar Allah va vedea faptele voastre, și Trimisul Său și credincioșii.”*

Ibn Kathīr și alții au spus, relatând de la Mujāhid: aceasta este o amenințare — adică din partea lui Allah Preaînaltul — pentru cei care se opun poruncilor Lui, că faptele lor Îi vor fi prezentate Lui, Trimisului și credincioșilor. Aceasta se va întâmpla în mod inevitabil în Ziua Învierii și uneori se poate arăta oamenilor încă din această lume.

Vederea de aici cuprinde atât vederea prin cunoaștere, cât și vederea prin bașar.

În verset se află deci afirmarea Vederii în ambele ei sensuri: vederea prin cunoaștere și vederea prin bașar.

Rezumatul celor care au trecut despre Atributele Auzului și Vederii este următorul:

Auzul se împarte în două:

1. Auz cu sensul de răspuns.

2. Auz cu sensul de percepere a sunetului.
Iar perceperea sunetului are trei categorii.
Tot astfel, Vederea se împarte în două:
1. Vedere cu sensul de cunoaștere.
2. Vedere cu sensul de percepere a lucrurilor vizibile.
Toate acestea sunt stabilite pentru Allah, Măreț și Preaînalt.
Iar vederea cu sensul perceperii lucrurilor vizibile are trei categorii:

1. O categorie menționată pentru ajutor și sprijin, precum cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿قَالَ لَا تَخَافَآ ۖ إِنَّنِى مَعَكُمَآ أَسْمَعُ وَأَرَىٰ﴾

„Cu adevărat, Eu sunt cu voi doi, aud și văd."
[Ṭā Hā 20:46]

2. O categorie menționată pentru a arăta cuprinderea și cunoașterea, precum cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ ٱللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَن تُؤَدُّوا۟ ٱلْأَمَٰنَٰتِ إِلَىٰٓ أَهْلِهَا وَإِذَا
حَكَمْتُم بَيْنَ ٱلنَّاسِ أَن تَحْكُمُوا۟ بِٱلْعَدْلِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ نِعِمَّا
يَعِظُكُم بِهِۦٓ ۗ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ سَمِيعًۢا بَصِيرًا﴾

„Ce bun este lucrul la care vă îndeamnă Allah! Cu adevărat, Allah este Cel care Aude Totul, Cel care Vede Totul."
[al-Nisāʾ 4:58]

3. O categorie menționată pentru amenințare, precum cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ ۚ قُل لَّا تَعْتَذِرُوا۟ لَن
نُّؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّأَنَا ٱللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ ۚ وَسَيَرَى ٱللَّهُ
عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُۥ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَٰلِمِ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ
فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾

„Spune: nu vă scuzați; nu vă vom crede. Allah ne-a informat despre veștile voastre, iar Allah va vedea faptele voastre și Trimisul Său."
[al-Tawbah 9:94]

Ce folosim din punct de vedere practic din credința în Atributele Auzului și Vederii:

Cât despre Vedere, credința în ea ne aduce frică și speranță: frică atunci când păcătuim, deoarece Allah ne vede; și speranță atunci când Îl ascultăm, deoarece Allah ne vede. Nu există îndoială că El ne va răsplăti pentru aceasta. Astfel hotărârea noastră de a-L asculta pe Allah se întărește, iar dorința de a-I fi neascultători slăbește.

Cât despre Auz, lucrul este limpede: dacă omul crede în Auzul lui Allah, credința lui cere o supraveghere deplină a lui Allah Preaînaltul în ceea ce spune, cu frică și speranță. Cu frică, astfel încât să nu spună ceva rău pe care Allah îl aude de la el; și cu speranță, astfel încât să rostească vorbirea care Îl mulțumește pe Allah, Măreț și Preaînalt.

Atributele makr, kayd și miḥāl în textele despre Allah Preaînaltul

Și cuvintele Sale: *„Iar El este puternic în miḥāl”*; și cuvintele Sale: *„Ei au făcut makr, iar Allah a făcut makr, iar Allah este Cel mai bun dintre cei care fac makr”*; și cuvintele Sale: *„Ei au făcut un makr, iar Noi am făcut un makr fără ca ei să simtă”*; și cuvintele Sale: *„Cu adevărat, ei fac kayd, iar Eu fac kayd.”*

Autorul - Allah să aibă milă de el - a menționat, în patru versete, trei termeni apropiați ca sens: miḥāl, makr și kayd.

Primul verset este despre miḥāl:

Textul arab al versetului integral

﴿وَيُسَبِّحُ ٱلرَّعْدُ بِحَمْدِهِۦ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِۦ وَيُرْسِلُ ٱلصَّوَٰعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَن يَشَآءُ وَهُمْ يُجَٰدِلُونَ فِى ٱللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ ٱلْمِحَالِ﴾

„Iar El este puternic în miḥāl”
(al-Raʿd 13:13).

Adică: puternic în a lua prin pedeapsă. S-a spus și că miḥāl înseamnă makr, adică puternic în makr; după această explicație, parcă ar fi derivat din ḥīlah, adică folosirea unei stratageme împotriva adversarului până când acesta cade în ea. Acest sens se vede din felul în care autorul — Allah să aibă milă de el — a procedat, fiindcă a menționat acest verset în contextul versetelor despre makr și kayd.

Cât despre makr, savanții l-au explicat ca ajungerea, prin cauze ascunse, la prinderea adversarului; adică să pui în mișcare cauze ascunse prin care îl faci pe adversar să cadă, în timp ce el nu simte și nu știe, dar pentru tine acestea sunt cunoscute și plănuite.

Makr-ul este într-un loc laudabil și într-un alt loc condamnabil. Dacă este ca răspuns împotriva celui care face makr, este laudabil, fiindcă implică faptul că tu ești mai puternic decât el. Dacă este în afara acestui context, este condamnabil și se numește trădare.

De aceea Allah nu S-a descris cu acest Atribut decât în contextul reciprocității și al restricționării, așa cum spune Allah Preaînaltul: *„Ei au făcut makr, iar Allah a făcut makr, iar Allah este Cel mai bun dintre cei care fac makr”* și: *„Ei fac makr, iar Allah face makr”*. Allah Preaslăvitul și Preaînaltul nu este descris cu aceasta în mod absolut; nu se spune *„Allah este mākir”*, nici ca simplă informație, nici ca Nume, și nici nu se spune că El este *„kā’id”*, nici ca informație, nici ca Nume. Aceasta pentru că sensul poate fi laudabil într-o situație și condamnabil într-o alta, deci nu Îl putem descrie cu el în mod absolut.

Cât despre cuvintele lui Allah Preaînaltul: *„Iar Allah este Cel mai bun dintre cei care fac makr”*, aceasta exprimă perfecțiune. De aceea textul nu spune *„cel mai mare în makr dintre cei care fac makr”*, ci *„Cel mai bun dintre cei care fac makr”*; makr-ul Său este, așadar, numai în sensul drept și lăudabil. Din acest motiv, descrierea este afirmată în contextul în care apare în revelație: Allah răspunde prin makr celor care fac makr împotriva adevărului, potrivit cuvintelor: *„Ei fac makr, iar Allah face makr”*.
Al doilea verset este despre makr:

Textul arab al versetului integral

﴿وَمَكَرُواْ وَمَكَرَ ٱللَّهُ ۖ وَٱللَّهُ خَيۡرُ ٱلۡمَٰكِرِينَ﴾

„Ei au făcut makr, iar Allah a făcut makr, iar Allah este Cel mai bun dintre cei care fac makr”
(Āl ʿImrān 3:54).

Acest verset a fost revelat cu privire la ʿĪsā ibn Maryam pacea și binecuvântarea fie asupra lui. Evreii au făcut makr împotriva lui ca să-l omoare, dar Allah Preaînaltul a fost mai mare decât ei în makr: Allah l-a ridicat și a aruncat asemănarea lui asupra unuia dintre ei, asupra celui care purta partea cea mai mare a complotului și voia să-l omoare. Când acesta a intrat la el ca să-l ucidă, ʿĪsā fusese deja ridicat. Oamenii au intrat și au spus: *„Tu ești ʿĪsā!”* El a spus: *„Nu sunt ʿĪsā!”* Ei au spus: *„Ba tu ești!”*, fiindcă Allah Preaînaltul aruncase asupra lui asemănarea lui. Astfel, omul care voise să-l omoare pe ʿĪsā ibn Maryam a fost el însuși ucis, iar

makr-ul lui s-a întors asupra lui: *„Ei au făcut makr, iar Allah a făcut makr, iar Allah este Cel mai bun dintre cei care fac makr."*
Al treilea verset este tot despre makr:

Textul arab al versetului integral

﴿وَمَكَرُواْ مَكْرًا وَمَكَرْنَا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾

„Ei au făcut un makr, iar Noi am făcut un makr fără ca ei să simtă"
(al-Naml 27:50).

Aceasta privește poporul lui Ṣāliḥ. În orașul în care el îi chema pe oameni la Allah erau nouă oameni - adică nouă indivizi - care

Textul arab al versetului integral

﴿قَالُواْ تَقَاسَمُواْ بِٱللَّهِ لَنُبَيِّتَنَّهُۥ وَأَهْلَهُۥ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِۦ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِۦ وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ﴾

„au jurat unul altuia pe Allah: «Îl vom ataca noaptea pe el și familia lui, apoi îi vom spune moștenitorului său: Noi nu am fost martori la nimicirea familiei lui și noi spunem adevărul»"
(al-Naml 27:49).

Adică: îl vom ucide noaptea, când nimeni nu îi va vedea. Dar ei au făcut makr, iar Allah a făcut makr. S-a spus că, atunci când au ieșit ca să-l omoare, s-au adăpostit într-o peșteră așteptând noaptea; peștera s-a închis peste ei și au pierit, în timp ce Ṣāliḥ și familia lui nu au fost atinși de niciun rău. De aceea Allah spune: *„Ei au făcut un makr, iar Noi am făcut un makr..."*

Cuvântul *„makr"* apare nehotărât în ambele locuri pentru mărire: adică ei au făcut un makr mare, iar Noi am făcut un makr și mai mare.

Al patrulea verset este despre kayd:

Textul arab al pasajului integral

﴿إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا وَأَكِيدُ كَيْدًا﴾

„Cu adevărat, ei fac kayd, iar Eu fac kayd”
(al-Ṭāriq 86:15-16).

„Cu adevărat, ei” - adică necredincioșii din Makkah - fac împotriva Trimisului ﷺ un kayd fără asemănare, încercând să-i îndepărteze pe oameni de el și de chemarea lui. Dar Allah Preaînaltul face un kayd mai mare și mai puternic.

„Iar Eu fac kayd” înseamnă: un kayd mai mare decât kayd-ul lor.

Din kayd-ul și makr-ul lor este ceea ce Allah a menționat în Sūrat al-Anfāl:

Textul arab al versetului integral

﴿وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ
يُخْرِجُوكَ ۚ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ ٱللَّهُ ۖ وَٱللَّهُ خَيْرُ ٱلْمَـٰكِرِينَ﴾

„Și când cei care au tăgăduit făceau makr împotriva ta, ca să te întemnițeze, să te ucidă sau să te izgonească”
(al-Anfāl 8:30).

Au fost trei opinii.

„Ca să te întemnițeze” înseamnă: să te închidă.

„Să te ucidă” înseamnă: să te elimine.

„Să te izgonească” înseamnă: să te alunge.

Opinia uciderii a fost, pentru ei, cea mai bună dintre opinii, la sfatul lui Iblīs. Iblīs a venit la ei sub chipul unui bătrân din Najd și le-a spus: alegeți zece tineri din zece triburi ale Quraysh, dați fiecăruia o sabie, apoi să se îndrepte cu toții spre Muḥammad ﷺ și să-l omoare ca un singur om, astfel încât sângele lui să se răspândească între triburi; Banū Hāshim nu vor putea să omoare câte unul din toți acești tineri și, atunci, vor fi nevoiți să accepte diyah, iar voi veți scăpa de el. Ei au spus: *„Aceasta este opinia!”* și s-au înțeles asupra ei. Dar ei au făcut makr, iar Allah Preaînaltul a făcut un makr mai bun decât al lor:

Textul arab al versetului integral

﴿وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ
يُخْرِجُوكَ ۚ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ ٱللَّهُ ۖ وَٱللَّهُ خَيْرُ ٱلْمَٰكِرِينَ﴾

„Ei fac makr, iar Allah face makr, iar Allah este Cel mai bun dintre cei care fac makr”
(al-Anfāl 8:30).

Nu au obținut ceea ce voiau. Dimpotrivă, Trimisul ﷺ a ieșit din casa sa, aruncând țărână pe capetele acelor zece și recitând:

Textul arab al versetului integral

﴿وَجَعَلْنَا مِنۢ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا
فَأَغْشَيْنَٰهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ﴾

„Am pus înaintea lor un zid și în urma lor un zid și i-am acoperit, astfel încât ei nu văd”
(Yā-Sīn 36:9).

Ei îl așteptau pe Trimis ﷺ să iasă, dar el a ieșit printre ei fără ca ei să simtă.

Astfel, makr-ul lui Allah Puternicul și Mărețul a fost mai mare decât makr-ul lor, fiindcă El Și-a salvat Trimisul de ei, iar acesta a făcut hijrah.

Aici spune: *„Ei fac kayd”* și *„Eu fac kayd”*, iar forma nehotărâtă este pentru mărire; kayd-ul lui Allah Puternicul și Mărețul a fost mai mare decât kayd-ul lor.

Tot astfel, Allah Puternicul și Mărețul face kayd pentru oricine susține religia Sa: El face kayd în favoarea lui și îl sprijină. Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿فَبَدَأَ بِأَوْعِيَتِهِمْ قَبْلَ وِعَآءِ أَخِيهِ ثُمَّ ٱسْتَخْرَجَهَا مِن
وِعَآءِ أَخِيهِ ۚ كَذَٰلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ ۖ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ
فِى دِينِ ٱلْمَلِكِ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ ۚ نَرْفَعُ دَرَجَٰتٍ مَّن نَّشَآءُ ۗ
وَفَوْقَ كُلِّ ذِى عِلْمٍ عَلِيمٌ﴾

„Astfel am făcut kayd pentru Yūsuf”
(Yūsuf 12:76),

adică am făcut o faptă prin care scopul lui a fost atins fără ca nimeni să simtă.

Aceasta se numără printre favorurile lui Allah Puternicul și Mărețul față de om: să-l protejeze de răul adversarului său printr-un kayd și un makr împotriva acelui adversar care voia să-l prindă.

Dacă întrebi: care este definiția makr-ului, kayd-ului și miḥāl-ului?

Răspunsul este: definiția lor la savanții este ajungerea, prin cauze ascunse, la prinderea adversarului; adică să-l prinzi pe adversarul tău prin cauze ascunse pe care el nu le cunoaște. La

locul potrivit aceasta este o calitate de perfecțiune pentru care cineva este lăudat, iar în afara locului potrivit este o calitate de defect pentru care este condamnat.

Se relatează că, atunci când ʿAlī ibn Abī Ṭālib — Allah să fie mulțumit de el — s-a duelat cu ʿAmr ibn Wudd - iar folosul duelului este că, atunci când unul dintre cei doi este învins, inimile taberei lui se frâng -, când ʿAmr a ieșit, ʿAlī a strigat: *„Eu nu am ieșit să mă lupt cu doi oameni!”* ʿAmr s-a întors, iar când s-a întors, ʿAlī — Allah să fie mulțumit de el — l-a lovit în gât până i-a desprins capul.

Aceasta este o înșelare, dar este permisă și este lăudabilă, fiindcă este la locul ei. Omul acela nu ieșise să-l cinstească pe ʿAlī ibn Abī Ṭālib și să-l felicite, ci ieșise să-l omoare, iar ʿAlī i-a făcut kayd prin aceasta.

Makr, kayd și miḥāl se numără printre Atributele de acțiune ale lui Allah, cu care El nu este descris în mod absolut, pentru că pot fi laudabile într-o situație și condamnabile într-o alta. El este descris cu ele atunci când sunt laudabile și nu este descris cu ele atunci când nu sunt laudabile. Se spune: Allah este Cel mai bun dintre cei care fac makr, Cel mai bun dintre cei care fac kayd; sau se spune: Allah face makr împotriva celor care fac makr și îl înșală pe cel care încearcă să-L înșele.

Și batjocorirea intră în aceeași categorie. Nu este corect să spunem despre Allah, în mod absolut, că El batjocorește, deoarece batjocorirea este un fel de joacă, iar joaca este negată în privința lui Allah:

Textul arab al versetului integral

﴿وَمَا خَلَقْنَا ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَٰعِبِينَ﴾

„Nu am creat cerurile și pământul și ceea ce este între ele jucându-Ne”
(al-Dukhān 44:38).

Însă, ca răspuns împotriva celui care Îl batjocorește, ea este perfecțiune, așa cum spune Allah Preaînaltul:

Textul arab al pasajului integral

﴿وَإِذَا لَقُوا۟ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا وَإِذَا خَلَوْا۟ إِلَىٰ
شَيَٰطِينِهِمْ قَالُوٓا۟ إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِءُونَ ٱللَّهُ
يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِى طُغْيَٰنِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾

„Când îi întâlnesc pe cei care cred spun: «Am crezut», iar când rămân singuri cu shayāṭīn-ii lor spun: «Noi suntem cu voi; noi doar ne batjocoream.» Allah Își bate joc de ei..."
(al-Baqarah 2:14-15).

Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah afirmă aceste sensuri pentru Allah Puternicul și Mărețul în sens real.

Însă adepții taḥrīf-ului spun: nu este posibil ca El să fie descris vreodată cu acestea; menționarea makr-ului lui Allah alături de makr-ul lor este doar din categoria mushākalah lafẓiyyah - asemănarea în formulare -, iar sensul este diferit, asemenea expresiei *„Allah este mulțumit de ei și ei sunt mulțumiți de El"*.

Noi le spunem: aceasta contrazice sensul evident al textului și consensul Salafilor. Am spus anterior: dacă cineva ne spune *„aduceți-ne o afirmație de la Abū Bakr, ʿUmar, ʿUthmān sau ʿAlī în care să spună că makr-ul, batjocorirea și înșelarea sunt în sens real"*, atunci le răspundem:

Da. Ei au recitat Qurʾān-ul și au crezut în el, iar faptul că nu au mutat acest sens, care vine imediat în minte, către un alt sens arată că l-au aprobat; acesta este ijmāʿ. De aceea, ne este suficient să spunem despre consens că nu s-a transmis de la niciunul dintre ei ceva contrar sensului evident al vorbirii, cum ar fi afirmația că riḍā înseamnă răsplată sau că kayd înseamnă pedeapsă și așa mai departe. Cineva ne-ar putea ridica această obiecție și spune: *„Voi afirmați că acesta este consensul Salafilor; unde este consensul lor?"*

Spunem: faptul că nu s-a transmis de la ei nimic care să contrazică sensul evident este dovada consensului.

Ce folos practic dobândim din afirmarea Atributelor makr, kayd și miḥāl?

În privința makr-ului, omul dobândește practic supravegherea lui Allah Preaslăvitul și Preaînaltul și renunțarea la stratagemele prin care ar încerca să ocolească lucrurile interzise de El. Cât de mulți sunt cei care caută portițe pentru lucrurile interzise! Dacă aceștia ar ști că Allah Preaînaltul este mai bun decât ei în makr și mai rapid decât ei în makr, aceasta ar trebui să-i facă să înceteze cu stratagemele.

Poate că omul face un lucru care, în aparență înaintea oamenilor, pare permis și fără problemă, dar înaintea lui Allah nu este permis; atunci se teme și se păzește.

Pentru aceasta există foarte multe exemple în tranzacții, căsătorii și altele.

Un exemplu în tranzacții: un om vine la altul și îi spune: *„Împrumută-mi zece mii de dirhami."* Acela spune: *„Nu îți împrumut decât cu douăsprezece mii."* Aceasta este ribā și este interzisă; omul se va feri de ea fiindcă știe că este ribā explicită. Dar atunci îi vinde un bun cu douăsprezece mii, plătibile peste un an, printr-o vânzare completă, și scriu actul dintre ei. Apoi vânzătorul vine la cumpărător și spune: *„Vinde-mi-l înapoi cu zece mii cash."* El spune: *„Ți l-am vândut"*, și scriu un alt act de vânzare. În aparență, această vânzare este validă, dar spunem: aceasta este o stratagemă. Când a aflat că nu îi este permis să-i dea zece mii pentru douăsprezece mii, a spus: îi vând bunul cu douăsprezece și îl cumpăr în numerar cu zece.

Omul poate continua într-o asemenea tranzacție fiindcă, înaintea oamenilor, pare o tranzacție în care nu este nimic rău, dar înaintea lui Allah este o stratagemă pentru a ocoli interdicțiile Sale. Allah Preaînaltul poate să-i dea răgaz acestui nedrept până când, dacă îl apucă, nu îl mai lasă: îl lasă să-și crească averea și să o mărească prin această ribā, dar când îl apucă, nu îl mai lasă; toate acestea ajung apoi o pierdere pentru el și averea lui ajunge

la faliment. Dintre expresiile răspândite pe limbile oamenilor este: *„Cine trăiește prin stratageme moare sărac."*

Un exemplu în căsătorii: un bărbat și-a divorțat soția de trei ori, iar ea nu îi mai este permisă decât după un alt soț. Vine un prieten al lui și se căsătorește cu ea cu condiția că, atunci când o va face permisă - adică după ce va avea relație conjugală cu ea -, o va divorța. Așa face: se căsătorește prin contract, martori și mahr, intră la ea și are relație cu ea, apoi o divorțează. După ce ea își termină ʿiddah, primul bărbat se recăsătorește cu ea. În aparență ea ar fi permisă primului soț, dar în realitate nu îi este permisă, fiindcă aceasta este o stratagemă.

Așadar, când știm că Allah este mai rapid în makr și că Allah este Cel mai bun dintre cei care fac makr, aceasta ne obligă să ne îndepărtăm cât se poate de mult de încercarea de a ocoli interdicțiile lui Allah.

Atributele ʿafw, maghfirah, raḥmah și ʿizzah

Și cuvintele Sale: *„Dacă arătați un bine sau îl ascundeți ori iertați un rău, atunci Allah este ʿAfuww, Qadīr..."*

Autorul — Allah să aibă milă de el — a menționat patru versete privind Atributele ʿafw, qudrah, maghfirah, raḥmah și ʿizzah.

Primul verset este despre ʿafw și putere:

Textul arab al versetului integral

﴿إِن تُبْدُواْ خَيْرًا أَوْ تُخْفُوهُ أَوْ تَعْفُواْ عَن سُوٓءٍ فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا﴾

„Dacă arătați un bine sau îl ascundeți ori iertați un rău, atunci Allah este ʿAfuww, Qadīr"
(al-Nisāʾ 4:149).

Adică: dacă faceți un bine și îl arătați, adică îl faceți cunoscut oamenilor, sau îl ascundeți, adică îl țineți ascuns de oameni, Allah Preaînaltul îl cunoaște și nimic nu Îi este ascuns.

În celălalt verset:

Textul arab al versetului integral

﴿إِن تُبْدُواْ شَيْـًٔا أَوْ تُخْفُوهُ فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمًا﴾

„Dacă arătați ceva sau îl ascundeți, atunci Allah cunoaște fiecare lucru”
(al-Aḥzāb 33:54).

Acesta este mai general și cuprinde binele, răul și lucrurile care nu sunt nici bine, nici rău.

Fiecare verset are locul și potrivirea lui pentru cel care reflectează.

Cuvintele *„sau iertați un rău”*: ʿafw înseamnă trecerea peste pedeapsă.
Dacă un om vă face rău și îl iertați, Allah Preaslăvitul și Preaînaltul știe aceasta. Însă, pentru ca cel care iartă să fie lăudat, ʿafw trebuie să fie însoțit de iṣlāḥ, pe baza cuvintelor lui Allah Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿وَجَزَٰٓؤُاْ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا ۖ فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُۥ عَلَى ٱللَّهِ ۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾

„Cel care iartă și îndreaptă, răsplata lui este la Allah”
(al-Shūrā 42:40).

Aceasta fiindcă iertarea poate fi o cauză pentru creșterea tiraniei și agresiunii, poate fi o cauză pentru încetarea lor sau poate să nu-l facă pe agresor nici să crească, nici să scadă.

1. Dacă iertarea devine o cauză pentru creșterea tiraniei, atunci aici ea este condamnabilă și poate fi chiar interzisă. De exemplu: îl iertăm pe acest infractor, deși știm - sau este foarte probabil - că

va merge și va comite o infracțiune și mai mare. Aici cel care îl iartă nu este lăudat pentru iertarea lui, ci este condamnat.

2. Iertarea poate deveni o cauză pentru încetarea agresiunii: agresorului îi este rușine și spune: *„Acest om care m-a iertat - nu este posibil să-l atac din nou pe el sau pe altcineva."* Îi este rușine ca el să fie dintre agresori, iar celălalt dintre cei care iartă. Atunci iertarea este lăudabilă și cerută și poate fi chiar obligatorie.

3. Iertarea poate să nu producă nici creștere, nici scădere. Atunci ea este mai bună, pe baza cuvintelor lui Allah Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿وَإِن طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ
فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّآ أَن يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوَا۟ ٱلَّذِى
بِيَدِهِۦ عُقْدَةُ ٱلنِّكَاحِ ۚ وَأَن تَعْفُوٓا۟ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ ۚ وَلَا
تَنسَوُا۟ ٱلْفَضْلَ بَيْنَكُمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾

„Iar să iertați este mai aproape de taqwā"
(al-Baqarah 2:237).

Aici Preaînaltul spune: *„sau iertați un rău, atunci Allah este ʿAfuww, Qadīr"*; adică, dacă iertați răul, Allah vă iartă pe voi. Acest sens se ia din răspuns: *„Allah este ʿAfuww, Qadīr"*, adică El vă iartă deși are puterea să Se răzbune pe voi. Allah a unit aici ʿafw cu qudrah, fiindcă perfecțiunea iertării este atunci când ea vine din putere. Iertarea care vine din neputință nu îl face pe făptuitor lăudabil, pentru că el este incapabil să-și ia dreptul. Iar iertarea care nu vine împreună cu puterea poate fi lăudată, dar nu este iertare desăvârșită. Iertarea deplină este cea făcută din putere.

De aceea Allah Preaînaltul a unit aceste două Nume: al-ʿAfuww și al-Qadīr.

Al-ʿAfuww este Cel care trece peste relele robilor Săi. În general, ʿafw este folosit pentru neîmplinirea obligațiilor, iar maghfirah pentru săvârșirea lucrurilor interzise.

Al-Qadīr este Cel care posedă puterea prin care făptuitorul poate să facă fără neputință.

Aceste două Nume conțin două Atribute: ʿafw și qudrah.

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَا يَأْتَلِ أُوْلُواْ ٱلْفَضْلِ مِنكُمْ وَٱلسَّعَةِ أَن يُؤْتُوٓاْ أُوْلِى
ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينَ وَٱلْمُهَٰجِرِينَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ۖ وَلْيَعْفُواْ
وَلْيَصْفَحُوٓاْ ۗ أَلَا تُحِبُّونَ أَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَكُمْ ۗ وَٱللَّهُ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ﴾

„Să ierte și să treacă peste. Oare nu iubiți ca Allah să vă ierte? Iar Allah este Ghafūr, Raḥīm."
(al-Nūr 24:22)

Al doilea verset este despre maghfirah și raḥmah:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَا يَأْتَلِ أُوْلُواْ ٱلْفَضْلِ مِنكُمْ وَٱلسَّعَةِ أَن يُؤْتُوٓاْ أُوْلِى
ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينَ وَٱلْمُهَٰجِرِينَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ۖ وَلْيَعْفُواْ
وَلْيَصْفَحُوٓاْ ۗ أَلَا تُحِبُّونَ أَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَكُمْ ۗ وَٱللَّهُ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ﴾

„Să ierte și să treacă peste. Oare nu iubiți ca Allah să vă ierte? Iar Allah este Ghafūr, Raḥīm”
(al-Nūr 24:22).

Acest verset a fost revelat cu privire la Abū Bakr — Allah să fie mulțumit de el —. Misṭaḥ ibn Uthāthah — Allah să fie mulțumit de el — era fiul verișoarei lui Abū Bakr și fusese dintre cei care vorbiseră în povestea ifk-ului.

124 Relatat de al-Bukhārī (4750, 4757), în Kitāb al-Tafsīr, la Sūrat al-Nūr, și de Muslim (2770), de la ʿĀ'ishah — Allah să fie mulțumit de ea — în Kitāb al-Tawbah, în relatarea amplă despre al-Ifk.

Povestea ifk-ului[124] este că un grup dintre ipocriți au vorbit împotriva onoarei lui ʿĀ'ishah — Allah să fie mulțumit de ea —. Pe Allah, ținta lor nu era ʿĀ'ishah, ci Trimisul lui Allah ﷺ: voiau să-i întineze patul și să-i ațașeze rușine - Allah să ne păzească! Dar Allah - și Lui Îi aparține toată lauda - i-a demascat și a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ جَآءُو بِٱلْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنكُمْ ۚ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا
لَّكُم ۖ بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ لِكُلِّ ٱمْرِئٍ مِّنْهُم مَّا ٱكْتَسَبَ مِنَ
ٱلْإِثْمِ ۚ وَٱلَّذِى تَوَلَّىٰ كِبْرَهُۥ مِنْهُمْ لَهُۥ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾

„Cel dintre ei care a purtat partea cea mai mare va avea o pedeapsă mare”
(al-Nūr 24:11).

Ei au vorbit despre ea. Cei mai mulți dintre cei care au vorbit erau ipocriții, dar au vorbit și câțiva dintre Ṣaḥābah — Allah să fie mulțumit de ei —, cunoscuți pentru dreptate, dintre care Misṭaḥ ibn Uthāthah. Când el a vorbit, aceasta a fost dintre cele mai grave forme de rupere a legăturilor de rudenie: un om să vorbească despre ruda lui într-un mod care îi rănește onoarea, mai ales când este vorba despre Mama Credincioșilor, soția Trimisului lui Allah ﷺ. Abū Bakr a jurat să nu-i mai dea întreținere, deși el era cel care îl întreținea. Atunci Allah Preaînaltul a spus:

„Cei dintre voi care au virtute și belșug să nu jure că nu vor mai da rudelor, săracilor și celor care au emigrat pe calea lui Allah”

- iar toate aceste descrieri se aplicau lui Misṭaḥ: era rudă, sărac și muhājir -

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَا يَأْتَلِ أُوْلُواْ ٱلْفَضْلِ مِنكُمْ وَٱلسَّعَةِ أَن يُؤْتُوٓاْ أُوْلِى
ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْمَسَٰكِينَ وَٱلْمُهَٰجِرِينَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ۖ وَلْيَعْفُواْ
وَلْيَصْفَحُوٓاْ ۗ أَلَا تُحِبُّونَ أَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَكُمْ ۗ وَٱللَّهُ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ﴾

„Să ierte și să treacă peste. Oare nu iubiți ca Allah să vă ierte? Iar Allah este Ghafūr, Raḥīm”
(al-Nūr 24:22).

Abū Bakr — Allah să fie mulțumit de el — a spus: *„Ba da, pe Allah, iubim ca Allah să ne ierte!”*, și i-a reluat întreținerea.

Aceasta este împrejurarea pentru care a fost revelat versetul.

Cât despre explicația lui: în *„să ierte și să treacă peste”*, lām-ul este lām al-amr. El este vocalizat cu sukūn fiindcă vine după wāw. Lām al-amr primește sukūn atunci când vine după wāw, ca aici, sau după fāʾ sau după *„thumma”*. Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿لِيُنفِقْ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِۦ ۖ وَمَن قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُۥ
فَلْيُنفِقْ مِمَّآ ءَاتَىٰهُ ٱللَّهُ ۚ لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَآ ءَاتَىٰهَا ۚ
سَيَجْعَلُ ٱللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا﴾

„Cel căruia i-a fost restrâns rizq-ul să cheltuiască din ceea ce i-a dat Allah”
(al-Ṭalāq 65:7)

și spune:

Textul arab al versetului integral

﴿ثُمَّ لْيَقْضُوا۟ تَفَثَهُمْ وَلْيُوفُوا۟ نُذُورَهُمْ وَلْيَطَّوَّفُوا۟ بِٱلْبَيْتِ
ٱلْعَتِيقِ﴾

„Apoi să-și împlinească ritualurile”
(al-Ḥajj 22:29).

Aceasta dacă este lām al-amr. Dacă este lām al-taʿlīl, rămâne cu kasrah și nu primește sukūn chiar dacă vine după aceste litere.

„Să ierte” înseamnă: să treacă peste luarea la răspundere pentru vină.

„Să treacă peste” înseamnă: să se întoarcă de la această chestiune și să nu mai vorbească despre ea. Este derivat din șafḥat al-ʿunuq - partea laterală a gâtului -, fiindcă atunci când omul se întoarce, ceea ce apare este partea laterală a gâtului său.

Diferența dintre ʿafw și șafḥ este că omul poate ierta fără să treacă peste: poate continua să amintească agresiunea și răul, dar nu îl pedepsește pentru ele. Șafḥ este mai deplin decât simplul ʿafw.

Cuvintele: *„Oare nu iubiți ca Allah să vă ierte?" - „alā"* este pentru îndemn; răspunsul este: *„Ba da, iubim aceasta."* Dacă iubim ca Allah să ne ierte, să căutăm cauzele iertării.

Apoi spune: *„Iar Allah este Ghafūr, Raḥīm." „Ghafūr"* poate fi un ism fāʿil folosit pentru intensificare sau poate fi o șifah mushabbahah. Dacă este șifah mushabbahah, indică un Atribut permanent și stabil - acesta este sensul șifah mushabbahah. Dacă este ism fāʿil transformat în forma intensificării, indică faptul că maghfirah se produce de la Allah în mare măsură.

După aceasta spunem: cuprinde ambele sensuri. Este șifah mushabbahah, deoarece maghfirah este un Atribut permanent al lui Allah Puternicul și Mărețul, și este de asemenea o Acțiune care are loc din abundență. Cât de multă este maghfirah lui Allah Puternicul și Mărețul și cât de măreață!

Cuvântul *„Raḥīm"* este și el un ism fāʿil transformat în forma intensificării. Forma de bază a ism fāʿil de la raḥima este rāḥim, dar a fost transformată în Raḥīm datorită mulțimii milei lui Allah Puternicul și Mărețul și mulțimii celor de care Allah are milă.

Allah Preaslăvitul și Preaînaltul unește adesea aceste două Nume, fiindcă ele indică două sensuri înrudite: în maghfirah există îndepărtarea lucrului neplăcut și a urmelor păcatului, iar în raḥmah există dobândirea lucrului dorit, așa cum Allah Preaînaltul spune Paradisului: *„Tu ești mila Mea; prin tine am milă de cine voiesc."*[125]

Și cuvintele Sale: *„Iar lui Allah Îi aparține ʿizzah, și Trimisului Său și credincioșilor..."*

125 Relatat de al-Bukhārī (4850), în Kitāb al-Tafsīr, și de Muslim (2846), de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Jannah, despre cuvintele adresate Paradisului și Focului.

Al treilea verset este despre ʿizzah:

Textul arab al versetului integral

﴿يَقُولُونَ لَئِن رَّجَعْنَآ إِلَى ٱلْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ ٱلْأَعَزُّ مِنْهَا ٱلْأَذَلَّ ۚ وَلِلَّهِ ٱلْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِۦ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَٰكِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾

„Iar lui Allah Îi aparține ʿizzah, și Trimisului Său și credincioșilor”
(al-Munāfiqūn 63:8).

Acest verset a fost revelat ca răspuns la vorbele ipocriților:

Textul arab al versetului integral

﴿يَقُولُونَ لَئِن رَّجَعْنَآ إِلَى ٱلْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ ٱلْأَعَزُّ مِنْهَا ٱلْأَذَلَّ ۚ وَلِلَّهِ ٱلْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِۦ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَٰكِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾

„Dacă ne întoarcem la Madīnah, cel mai puternic îl va scoate de acolo pe cel mai umilit”
(al-Munāfiqūn 63:8).

Ei voiau să spună că ei sunt cei puternici, iar Trimisul lui Allah și credincioșii sunt cei umiliți. Allah Preaînaltul a arătat că ei nu au deloc ʿizzah, cu atât mai puțin să fie ei cei mai puternici, și că ʿizzah aparține lui Allah, Trimisului Său și credincioșilor.

Consecința adevărată a vorbelor ipocriților este că Trimisul ﷺ și credincioșii sunt cei care îi scot pe ipocriți, fiindcă ei sunt oamenii ʿizzah, iar ipocriții sunt oamenii umilinței. De aceea ei socoteau fiecare strigăt îndreptat împotriva lor, din pricina umilinței și spaimei lor. Când îi întâlneau pe cei care credeau,

spuneau: *„Am crezut”*, din frică și lașitate, iar când rămâneau singuri cu shayāṭīn-ii lor spuneau: *„Noi suntem cu voi; doar ne batjocoream!”* Aceasta este culmea umilinței.
Cât despre credincioși, ei erau puternici prin religia lor. Allah spune despre ei în polemica cu Oamenii Cărții:

Textul arab al versetului integral

﴿قُلْ يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ تَعَالَوْا۟ إِلَىٰ كَلِمَةٍ سَوَآءٍۭ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ
أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا ٱللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِۦ شَيْـًٔا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا
ج
بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ ۚ فَإِن تَوَلَّوْا۟ فَقُولُوا۟ ٱشْهَدُوا۟ بِأَنَّا
مُسْلِمُونَ﴾

„Dacă se întorc, spuneți: «Mărturisiți că noi suntem musulmani»”
(Āl ʿImrān 3:64).

Ei o declară limpede, fără să se teamă, pentru Allah, de reproșul nimănui.

În acest verset nobil există afirmarea Atributului ʿizzah pentru Allah Preaslăvitul și Preaînaltul.

Savanții au menționat că ʿizzah se împarte în trei: ʿizzat al-qadr, ʿizzat al-qahr și ʿizzat al-imtināʿ.

ʿIzzat al-qadr înseamnă că Allah Preaînaltul are un rang măreț și incomparabil, adică nu are egal.

2. ʿIzzat al-qahr este ʿizzah prin biruință: El este biruitor asupra fiecărui lucru și supune fiecare lucru. Din acest sens sunt cuvintele lui Allah Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ هَٰذَآ أَخِى لَهُۥ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً وَلِىَ نَعْجَةٌ وَٰحِدَةٌ فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِى فِى ٱلْخِطَابِ﴾

„El a spus: «Încredințeaz-o mie», și m-a biruit în vorbire” **(Ṣād 38:23),**

adică m-a învins în argumentare. Allah Preaslăvitul este ʿAzīz: nimeni nu Îl biruiește, ci El biruiește fiecare lucru.

3. ʿIzzat al-imtināʿ înseamnă că este imposibil ca Allah Preaînaltul să fie atins de rău sau de defect. Sensul este luat din putere și soliditate. De aici expresia lor: *„pământ ʿazāz”*, adică un pământ tare și puternic.

Acestea sunt sensurile ʿizzah pe care Allah Preaînaltul le-a afirmat pentru Sine. Ele indică perfecțiunea supunerii și a Autorității Sale, perfecțiunea Atributelor Sale și deplina Sa transcendere față de defect.

ʿIzzat al-qahr indică perfecțiunea supunerii și a Autorității Sale.

ʿIzzat al-qadr indică deplinătatea și perfecțiunea Atributelor Sale și faptul că ele nu au egal.

ʿIzzat al-imtināʿ indică deplina Sa transcendere față de orice defect și lipsă.

Cuvintele *„și Trimisului Său și credincioșilor”* înseamnă că Trimisul ﷺ are ʿizzah, iar credincioșii au și ei ʿizzah și biruință.

Dar trebuie să știm că ʿizzah pe care Allah a afirmat-o pentru Trimisul Său și pentru credincioși nu este ca ʿizzah lui Allah. ʿIzzah Trimisului pacea și binecuvântarea fie asupra lui și a credincioșilor poate fi amestecată uneori cu o stare de slăbiciune, după cum Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ ٱللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنتُمْ أَذِلَّةٌ ۖ فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾

„Allah v-a ajutat la Badr în timp ce erați slabi”
(Āl ʿImrān 3:123).

Ei pot fi învinși uneori pentru o înțelepciune pe care Allah Puternicul și Mărețul o voiește. La Uḥud nu au avut deplina ʿizzah, fiindcă la sfârșit au fost învinși, pentru înțelepciuni mărețe. La fel, la Ḥunayn au întors spatele și, dintre douăsprezece mii de oameni, au rămas cu Profetul ﷺ doar aproximativ o sută. Aceasta a fost și ea o pierdere a ʿizzah, însă temporară. Cât despre ʿizzah lui Allah Puternicul și Mărețul, ea nu poate lipsi niciodată.

Prin aceasta știm că ʿizzah pe care Allah a afirmat-o pentru Trimisul Său și pentru credincioși nu este ca ʿizzah pe care a afirmat-o pentru Sine.

Și aceasta se poate lua din regula generală: faptul că două nume coincid nu impune ca cei numiți să fie asemenea, iar faptul că două Atribute coincid ca denumire nu impune ca cei descriși să fie asemenea.

Și cuvintele Sale despre Iblīs: *„Pe ʿizzah Ta, îi voi rătăci pe toți...”*
Al patrulea verset este tot despre ʿizzah: cuvintele despre Iblīs:

Textul arab al versetului integral

﴿قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾

„Pe ʿizzah Ta, îi voi rătăci pe toți”
(Ṣād 38:82).

Bāʾ-ul de aici este pentru jurământ. El a ales să jure prin ʿizzah, nu prin alt Atribut, fiindcă situația este una de biruință și confruntare. Parcă ar fi spus: *„Pe ʿizzah Ta prin care îi biruiești pe toți ceilalți, îi voi rătăci pe aceștia și îi voi stăpâni”*, adică pe fiii lui Ādam, până când îi va scoate din călăuzire spre rătăcire.
Sunt exceptați de aici robii sinceri ai lui Allah, căci Iblīs nu poate să-i rătăcească, așa cum Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ عِبَادِى لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَٰنٌ إِلَّا مَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلْغَاوِينَ﴾

„Cu adevărat, asupra robilor Mei tu nu ai nicio autoritate” **(al-Ḥijr 15:42).**

În aceste două versete există afirmarea ʿizzah pentru Allah.

Iar în al patrulea verset există și afirmarea faptului că Shayṭān recunoaște Atributele lui Allah!

Cum se face atunci că găsim dintre fiii lui Ādam oameni care neagă Atributele lui Allah sau o parte dintre ele? Să fie Shayṭān mai cunoscător despre Allah și mai sănătos în metodă decât acești negatori?!

Ce folos practic dobândim?

În privința ʿafw și ṣafḥ: dacă știm că Allah este ʿAfuww și că El este Qadīr, aceasta ne obligă să-I cerem permanent ʿafw și să sperăm de la El iertarea pentru neajunsurile noastre în împlinirea obligațiilor.

Cât despre ʿizzah, spunem: dacă știm că Allah este ʿAzīz, nu putem să săvârșim o faptă prin care intrăm în război cu Allah.

De exemplu, cel care practică ribā are o relație cu Allah caracterizată ca război:

Textul arab al versetului integral

﴿فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا۟ فَأْذَنُوا۟ بِحَرْبٍ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ ۖ وَإِن تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَٰلِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ﴾

„Dacă nu faceți aceasta, atunci luați la cunoștință un război din partea lui Allah și a Trimisului Său”
(al-Baqarah 2:279).

Dacă știm că Allah posedă o ʿizzah care nu poate fi biruită, nu putem să îndrăznim să intrăm în război cu Allah Puternicul și Mărețul.
Tâlhăria pe drum este de asemenea război:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّمَا جَزَٰٓؤُا۟ ٱلَّذِينَ يُحَارِبُونَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَيَسْعَوْنَ فِى ٱلْأَرْضِ فَسَادًا أَن يُقَتَّلُوٓا۟ أَوْ يُصَلَّبُوٓا۟ أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُم مِّنْ خِلَٰفٍ أَوْ يُنفَوْا۟ مِنَ ٱلْأَرْضِ ۚ ذَٰلِكَ لَهُمْ خِزْىٌ فِى ٱلدُّنْيَا ۖ وَلَهُمْ فِى ٱلْءَاخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾

„Răsplata celor care luptă împotriva lui Allah și a Trimisului Său și se străduiesc să răspândească stricăciunea pe pământ este să fie uciși, răstigniți, să li se taie mâna și piciorul din părți opuse sau să fie izgoniți din țară”
(al-Māʾidah 5:33).

Dacă știm că tâlhăria pe drum este război împotriva lui Allah și că ʿizzah aparține lui Allah, ne oprim de la faptă, fiindcă Allah este Cel care biruiește.

Putem lua de aici și un folos practic: credinciosul trebuie să aibă ʿizzah în religia sa, astfel încât să nu se umilească în fața nimănui dintre oameni, oricine ar fi. Față de necredincioși este puternic, iar față de credincioși este smerit.

Afirmarea Numelui pentru Allah Preaînaltul

Și cuvintele Sale: *„Binecuvântat este Numele Domnului tău, Stăpânul măreției și al cinstirii..."*

Autorul — Allah să aibă milă de el — a menționat un verset despre afirmarea Numelui pentru Allah Preaînaltul și multe alte versete despre declararea lui Allah liber de orice lipsă și negarea oricărui egal pentru El.

Versetul privind afirmarea Numelui este:

Textul arab al versetului integral

﴿تَبَٰرَكَ ٱسْمُ رَبِّكَ ذِى ٱلْجَلَٰلِ وَٱلْإِكْرَامِ﴾

„Binecuvântat este Numele Domnului tău, Stăpânul măreției și al cinstirii"
(al-Raḥmān 55:78).

***„Tabāraka"*:** savanții au spus că, atunci când este folosit despre Allah, sensul este *„S-a înălțat și S-a mărit"*, cum este în cuvintele:

Fragment coranic

﴿فَتَبَارَكَ ٱللَّهُ أَحْسَنُ ٱلْخَٰلِقِينَ﴾

„Binecuvântat este Allah, Cel mai bun dintre creatori"
(al-Muʾminūn 23:14).

Dacă este folosit despre Numele lui Allah, sensul este că binecuvântarea vine prin Numele lui Allah; adică atunci când Numele lui Allah însoțește un lucru, în acel lucru apare barakah.

De aceea se relatează în ḥadīth: *„Orice lucru important care nu*

începe cu «Bismillāh» este abtar"[126], adică lipsit de barakah.

Mai mult, rostirea Numelui lui Allah face permis un lucru care, fără ea, ar fi interzis. Dacă Numele lui Allah este rostit asupra animalului sacrificat, acesta devine ḥalāl; dacă nu este rostit, devine ḥarām și maytah. Există o diferență între ceea ce este ḥalāl, bun și curat, și maytah, care este impură și rea.

Dacă omul rostește Numele lui Allah la purificarea de ḥadath, purificarea este validă; dacă nu rostește, nu este validă potrivit uneia dintre cele două opinii.

Dacă omul rostește Numele lui Allah înainte de mâncare, Shayṭān nu mănâncă împreună cu el; dacă nu îl rostește, Shayṭān mănâncă împreună cu el.

Dacă omul rostește Numele lui Allah înainte de relația conjugală și spune: *„Allāhumma, îndepărtează-l pe Shayṭān de noi și îndepărtează-l pe Shayṭān de ceea ce ne dăruiești"*[127], apoi este hotărât un copil între ei, Shayṭān nu îi va face rău niciodată. Dacă nu face aceasta, copilul este expus răului lui Shayṭān.

Prin urmare, spunem că *„tabāraka"* aici nu înseamnă *„S-a înălțat și S-a mărit"*, ci sensul obligatoriu este: barakah a fost pusă în Numele lui Allah; adică Numele Lui este o cauză a barakah atunci când însoțește un lucru.

Cuvintele *„Stăpânul măreției și al cinstirii"*: *„dhī"* înseamnă *„posesor"*.

„Dhī" este un atribut al cuvântului *„Domnul"*, nu al cuvântului *„Numele"*. Dacă ar fi fost un Atribut al *„Numelui"*, forma ar fi fost *„dhū"*.

„Ǧalāl" înseamnă măreție.

---

126 Relatat de al-Khaṭīb al-Baghdādī în al-Jāmiʿ (2/69) și menționat de al-Suyūṭī în al-Jāmiʿ al-Ṣaghīr (2/92). Ibn ʿUthaymīn menționează divergența privind autenticitatea lui în Kitāb al-ʿIlm (p. 127); prin multitudinea căilor sale a fost considerat ḥasan sau ṣaḥīḥ li-ghayrih de unii cercetători. Vezi și Musnad Aḥmad, cu verificarea lui Aḥmad Shākir (8697), Ṣaḥīḥ Ibn Ḥibbān (ed. Shuʿayb al-Arnāʾūṭ, 1/173) și Irwāʾ al-Ghalīl (1–2).

127 Relatat de al-Bukhārī (3271), în Kitāb Badʾ al-Khalq, și de Muslim (1434), de la Ibn ʿAbbās — Allah să fie mulțumit de amândoi — în Kitāb al-Nikāḥ, despre duʿāʾ-ul rostit înaintea relației conjugale.

„Ikrām” înseamnă cinstire. Poate cuprinde atât faptul că Allah îi cinstește pe cei care Îl ascultă, cât și faptul că cei care Îl ascultă Îl cinstesc pe El.

Prin urmare, *„jalāl”* este măreția Sa în Sine, iar *„ikrām”* este măreția Sa în raport cu credincioșii: ei Îl cinstesc, iar El îi cinstește.

Versetele Atributelor negate: declararea lui Allah liber de lipsuri și negarea oricărui egal pentru El

Și cuvintele Sale: *„Adoră-L și stăruie cu răbdare în adorarea Lui. Cunoști vreun samiyy pentru El?”*

Cuvintele Sale:

Textul arab al versetului integral

﴿رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَا فَٱعۡبُدۡهُ وَٱصۡطَبِرۡ
ج
لِعِبَٰدَتِهِۦۚ هَلۡ تَعۡلَمُ لَهُۥ سَمِيّٗا﴾

„Adoră-L și stăruie cu răbdare în adorarea Lui. Cunoști vreun samiyy pentru El?”
(Maryam 19:65).

Autorul — Allah să aibă milă de el — a început aici cu Atributele negative, adică Atributele de negare.

A trecut deja că Atributele lui Allah Puternicul și Mărețul sunt afirmative și negative - adică negate -, fiindcă perfecțiunea nu se realizează decât prin afirmare și negare: afirmarea perfecțiunilor și negarea defectelor.

Cuvintele: *„Adoră-L și stăruie cu răbdare în adorarea Lui”* sunt legate prin fāʾ de ceea ce a precedat:

Textul arab al versetului integral

﴿رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَا فَٱعۡبُدۡهُ وَٱصۡطَبِرۡ
ج
لِعِبَٰدَتِهِۦۚ هَلۡ تَعۡلَمُ لَهُۥ سَمِيّٗا﴾

„Domnul cerurilor și al pământului și al celor dintre ele” **(Maryam 19:65).**

El Preaslăvitul și Preaînaltul a menționat rubūbiyyah - *„Domnul cerurilor și al pământului și al celor dintre ele”* - și a derivat din aceasta obligația adorării Sale, fiindcă oricine recunoaște rubūbiyyah trebuie să recunoască ʿubūdiyyah și ulūhiyyah; altfel devine contradictoriu.

Cuvintele *„Adoră-L”* înseamnă: smerește-te înaintea Lui din iubire și venerare. Prin *„ʿibādah”* se poate înțelege actul prin care este adorat și se poate înțelege și adorarea însăși, care este acțiunea robului, după cum am explicat în introducere.

Cuvântul *„iștabir”*: forma de origine în limbă este *„iștabir”*, apoi tāʾ a fost schimbat în ṭāʾ dintr-o cauză morfologică. Șabr înseamnă reținerea sufletului. Cuvântul *„iștabir”* este mai puternic decât *„ișbir”*, fiindcă indică efort și luptă; sensul este: rabdă chiar dacă aceasta îți este grea și rămâi ferm asemenea adversarului care stă față în față cu adversarul său în luptă.

Cuvintele *„în adorarea Lui”*: s-a spus că lām-ul are sensul lui *„ʿalā”*, adică stăruie cu răbdare asupra ei, după cum Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَأۡمُرۡ أَهۡلَكَ بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱصۡطَبِرۡ عَلَيۡهَا ۖ لَا نَسۡـَٔلُكَ رِزۡقٗا ۖ نَّحۡنُ نَرۡزُقُكَ ۗ وَٱلۡعَٰقِبَةُ لِلتَّقۡوَىٰ﴾

„Poruncește familiei tale rugăciunea și stăruie cu răbdare asupra ei”
(Ṭā-Hā 20:132).

S-a spus și că lām-ul rămâne în sensul său de bază: *„iṣṭabir lahā”*, adică stai în fața ei cu răbdare, așa cum un adversar stă în fața adversarului său pe câmpul de luptă.

Cuvintele *„Cunoști vreun samiyy pentru El?”* sunt o întrebare cu sens de negare. Când întrebarea are sens de negare, ea poartă și sensul provocării: dacă ești sincer, spune-ne - *„Cunoști vreun samiyy pentru El?”* Samiyy înseamnă asemănător și egal.

Adică: cunoști pe cineva care să-I fie egal sau asemănător și să merite un Nume asemenea Numelui Său?

Răspunsul este: nu.

Dacă așa stau lucrurile, atunci obligația este să-L adori numai pe El.

În acest verset se află și un Atribut în cuvintele: *„Cunoști vreun samiyy pentru El?”* Acesta se numără printre Atributele negative.

Ce Atribut de perfecțiune cuprinde această negare? - fiindcă am menționat anterior că Atributele negative trebuie să implice o afirmare.

Răspunsul este: perfecțiunea absolută. Sensul este: cunoști vreun samiyy pentru El, în timp ce perfecțiunea Sa absolută este afirmată și nimeni nu Îi este egal în ea?

Și cuvintele Sale: *„Și nimeni nu este kufuʾ pentru El...”*

Al doilea verset:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ﴾

„Și nimeni nu este kufuʾ pentru El”
(al-Ikhlāṣ 112:4).

Am vorbit deja despre el: nimeni nu Îl egalează. Cuvântul este nehotărât într-un context de negare, deci este general.

Cuvântul *„kufuʾ”* are trei moduri de recitare: kufuwan, kufʾan și kufuʾan. Cu hamzah, fāʾ poate fi cu sukūn sau cu ḍammah; cu wāw, fāʾ este numai cu ḍammah. Prin aceasta cunoaștem greșeala celor care recită cu fāʾ sakin și wāw: *„kafwan”*.

Și acest verset neagă orice egal pentru Allah Puternicul și Mărețul, datorită perfecțiunii Atributelor Sale. Nimeni nu Îl egalează nici în Cunoașterea Sa, nici în Auzul Său, nici în Vederea Sa, nici în Puterea Sa, nici în ʿizzah Sa, nici în Înțelepciunea Sa și nici în vreun alt Atribut al Său.

„Nu faceți pentru Allah andād în timp ce știți...”

Al treilea verset este:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ فِرَٰشًا وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءً وَأَنزَلَ
مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَأَخْرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ ۖ فَلَا
تَجْعَلُوا۟ لِلَّهِ أَندَادًا وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾

„Nu faceți pentru Allah andād în timp ce știți”
(al-Baqarah 2:22).

Acest lucru este derivat din cuvintele: *„O, oameni! Adorați-L pe Domnul vostru, Cel care v-a creat pe voi și pe cei dinaintea voastră, ca să aveți taqwā; Cel care v-a făcut pământul așternut și cerul acoperiș și a coborât din cer apă, prin care a scos roade ca rizq pentru voi."* Toate acestea sunt din tawḥīd al-rubūbiyyah. Apoi a spus:

Textul arab al pasajului integral

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱعْبُدُوا۟ رَبَّكُمُ ٱلَّذِى خَلَقَكُمْ وَٱلَّذِينَ مِن
قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ فِرَٰشًا
وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءً وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَأَخْرَجَ بِهِۦ مِنَ
ٱلثَّمَرَٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ ۖ فَلَا تَجْعَلُوا۟ لِلَّهِ أَندَادًا وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾

„Nu faceți pentru Allah andād"
(al-Baqarah 2:21-22),

adică în ulūhiyyah, fiindcă acei oameni cărora li se vorbea nu Îi făceau lui Allah andād în rubūbiyyah. Așadar, nu Îi faceți lui Allah andād în ulūhiyyah, după cum recunoașteți că El nu are andād în rubūbiyyah.

Cuvântul *„andād"* este pluralul lui *„nidd"*. Nidd-ul unui lucru este ceea ce îi corespunde și îi este egal și asemănător. Oamenii încă spun: *„Acesta este nidd-ul acestuia"*, adică îi corespunde și îi este egal.

Cuvintele *„în timp ce știți"*: propoziția este circumstanțială, iar posesorul circumstanței este wāw-ul din *„nu faceți"*. Complementul este omis, adică: în timp ce știți că El nu are nidd.

Această propoziție circumstanțială este o descriere explicativă, iar descrierea explicativă este asemenea justificării hotărârii. Parcă ar spune: nu faceți pentru Allah andād, fiindcă voi știți că El

nu are nidd. Dacă știți aceasta, cum Îi faceți atunci andād și vă contraziceți propria cunoaștere?!

Și acesta este un Atribut negativ, din cuvintele *„nu faceți pentru Allah andād în timp ce știți”*, fiindcă El nu are nidd, datorită perfecțiunii Atributelor Sale.

„Dintre oameni sunt unii care iau, în afară de Allah, andād, iubindu-i așa cum Îl iubesc pe Allah...”

Al patrulea verset este:

Textul arab al versetului integral

﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ ٱللَّهِ ۖ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَشَدُّ حُبًّا لِّلَّهِ ۗ وَلَوْ يَرَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓا۟ إِذْ يَرَوْنَ ٱلْعَذَابَ أَنَّ ٱلْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ ٱللَّهَ شَدِيدُ ٱلْعَذَابِ﴾

„Dintre oameni sunt unii care iau, în afară de Allah, andād, iubindu-i așa cum Îl iubesc pe Allah”
(al-Baqarah 2:165).

Cuvântul *„min”* este aici pentru partitivitate; criteriul pentru *„min”* partitiv este că poate fi înlocuit cu *„unii”*. Sensul este: *„și dintre oameni, unii...”*

„Sunt unii care iau, în afară de Allah, andād” - îi iau ca andād, adică în iubire, după cum explică prin cuvintele: *„îi iubesc așa cum Îl iubesc pe Allah”*. Este permis și să spunem că prin andād se înțelege ceva mai general decât iubirea: adică andād pe care îi adoră așa cum Îl adoră pe Allah și pentru care fac nadhr așa cum fac nadhr pentru Allah, fiindcă îi iubesc așa cum Îl iubesc pe Allah Puternicul și Mărețul.

Aceasta este asociere în iubire: să pui pe altcineva decât Allah la nivelul lui Allah în iubire.

Și aceasta se aplică celui care îl iubește pe Trimisul lui Allah ﷺ cu aceeași iubire cu care Îl iubește pe Allah. Trebuie să-l iubești pe Trimisul lui Allah ﷺ cu o iubire care nu este asemenea iubirii pentru Allah, fiindcă îl iubești pe Trimis ﷺ ca urmare a iubirii lui Allah Puternicul și Mărețul, nu ca pe un nidd al lui Allah. Atunci ce să mai spunem despre cei care îl iubesc pe Trimis ﷺ mai mult decât Îl iubesc pe Allah?!

Aici trebuie să cunoaștem diferența dintre al-maḥabbah maʿa Allāh și al-maḥabbah li-Llāh.

Al-maḥabbah maʿa Allāh înseamnă să pui pe altcineva decât Allah asemenea Lui sau mai presus de El în iubire. Aceasta este shirk.

Al-maḥabbah fī Allāh sau li-Llāh înseamnă să iubești lucrul ca urmare a iubirii lui Allah Puternicul și Mărețul.

Foloasele practice pe care le dobândim din aceste versete sunt:

Mai întâi, în cuvintele: *„Binecuvântat este Numele Domnului tău, Stăpânul măreției și al cinstirii"*: dacă știm că Allah Preaînaltul este descris cu jalāl, aceasta ne obligă să-L venerăm și să-L preamărim.

Dacă știm că este descris cu ikrām, aceasta ne obligă să sperăm în generozitatea și harul Său.

Prin aceasta Îl venerăm cu venerarea și cinstirea care I se cuvin.

În al doilea rând, cuvintele: *„Adoră-L și stăruie cu răbdare în adorarea Lui."* Folosul practic este ca robul să-L adore pe Domnul său și să stăruie cu răbdare în adorare, să nu se plictisească, să nu obosească și să nu se irite, ci să rabde în ea asemenea adversarului care stă ferm în fața adversarului său în duelul din jihād.

În al treilea rând, cuvintele: *„Cunoști vreun samiyy pentru El?"*, *„Și nimeni nu este kufuʾ pentru El"* și *„Nu faceți pentru Allah andād"* cuprind declararea lui Allah Puternicul și Mărețul liber de orice lipsă. Omul simte în inima sa că Allah Preaînaltul este mai presus de orice defect, că nu are asemănător și nici nidd. Prin aceasta Îl venerează cu adevărata venerare, pe cât îi este posibil.

În al patrulea rând, cuvintele: *„Dintre oameni sunt unii care iau, în afară de Allah, andād."* Dintre foloasele practice este că omului nu îi este permis să ia pe nimeni dintre oameni ca obiect

al unei iubiri asemenea iubirii pentru Allah. Aceasta se numește al-maḥabbah maʿa Allāh.

„Și spune: «Al-ḥamdu li-Llāh, Celui care nu Și-a luat copil, care nu are asociat în stăpânire și care nu are walī din pricina slăbiciunii; și mărește-L cu deplină mărețire.»”

Al cincilea verset este:

Textul arab al versetului integral

﴿وَقُلِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ شَرِيكٌ فِى ٱلْمُلْكِ وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ وَلِىٌّ مِّنَ ٱلذُّلِّ ۖ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا﴾

„Și spune: «Al-ḥamdu li-Llāh, Celui care nu Și-a luat copil, care nu are asociat în stăpânire și care nu are walī din pricina slăbiciunii; și mărește-L cu deplină mărețire»”
(al-Isrāʾ 17:111).

Cuvântul *„spune”* în astfel de texte poate fi adresat în mod special Trimisului ﷺ sau poate fi general pentru oricine poate primi adresarea.

Dacă este specific Trimisului ﷺ, atunci lui îi este adresat în primul rând, iar ummah lui îl urmează.

Dacă este general, îi cuprinde în primul rând atât pe Trimis ﷺ, cât și pe ceilalți.

Am explicat deja expresia *„al-ḥamdu li-Llāh”*: ḥamd înseamnă descrierea celui lăudat cu perfecțiunea, împreună cu iubire și venerare.

În cuvintele *„li-Llāh”*, lām-ul indică atât dreptul la aceasta, cât și exclusivitatea.

Indică dreptul, pentru că Allah Preaînaltul este lăudat și este vrednic de laudă.

Și indică exclusivitatea, deoarece lauda cu care este lăudat Allah nu este ca lauda cu care este lăudat altcineva; ea este mai deplină, mai măreață, mai generală și mai cuprinzătoare.

Cuvintele *„Celui care nu Și-a luat copil”* se numără printre Atributele negative. *„Nu Și-a luat copil”* datorită perfecțiunii

Atributelor Sale, perfecțiunii independenței Sale față de orice altceva și pentru că nu are asemănător. Dacă Și-ar lua copil, copilul ar fi asemenea Lui; dacă ar avea copil, ar avea nevoie de copil ca să-L ajute și să-L sprijine; dacă ar avea copil, aceasta ar fi o lipsă, fiindcă faptul ca una dintre creaturile Sale să-I fie asemenea ar fi un defect.

Cuvântul *„copil"* cuprinde atât bărbatul, cât și femeia. Așadar, în acest verset este un răspuns împotriva evreilor, creștinilor și mushrikūn.

Evreii au spus: Allah are un copil, iar acesta este ʿUzayr.

Creștinii au spus: Allah are un copil, iar acesta este al-Masīḥ.

Mushrikūn au spus: Allah are copii, iar aceștia sunt îngerii.

Cuvintele *„și nu are asociat în stăpânire"* sunt legate de *„nu Și-a luat copil"*; adică Cel care nu are niciun asociat în stăpânire: nici în creație, nici în stăpânire, nici în administrare.

Tot ceea ce este în afară de Allah este creat de Allah, este proprietatea Lui și El îl administrează după cum voiește. Nimeni nu Îi este asociat în aceasta, după cum Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿قُلِ ٱدۡعُواْ ٱلَّذِينَ زَعَمۡتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ ۖ لَا يَمۡلِكُونَ
مِثۡقَالَ ذَرَّةٖ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَلَا فِي ٱلۡأَرۡضِ وَمَا لَهُمۡ فِيهِمَا
مِن شِرۡكٖ وَمَا لَهُۥ مِنۡهُم مِّن ظَهِيرٖ﴾

„Spune: Chemați-i pe cei pe care îi pretindeți în afară de Allah. Ei nu posedă nici măcar greutatea unui atom în ceruri și nici pe pământ"
(Saba' 34:22)

- ca proprietate individuală -, *„și nu au în ele nicio parte"* - ca proprietate comună -, *„și El nu are dintre ei niciun sprijin"* - nimeni nu L-a ajutat în aceste ceruri și pământ -, *„iar mijlocirea nu folosește la El decât pentru cel căruia îi dă voie."* Prin aceasta au

fost tăiate toate căile de care mushrikūn se agață în privința dumnezeilor lor.
Acești dumnezei nu posedă nimic anume din ceruri și pământ, nu sunt asociați ai lui Allah, nu Îl ajută și nu mijlocesc decât cu permisiunea Lui. Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَقُلِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ شَرِيكٌ فِى ٱلْمُلْكِ وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ وَلِىٌّ مِّنَ ٱلذُّلِّ ۖ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا﴾

„Și nu are asociat în stăpânire”
(al-Isrāʾ 17:111).

Cuvintele *„și nu are walī din pricina slăbiciunii”*: El nu are un walī de acest fel, iar textul îl restricționează prin *„din pricina slăbiciunii”*.
„Min” de aici este pentru cauzalitate, fiindcă Allah Preaînaltul are awliyāʾ:

Textul arab al versetului integral

﴿أَلَآ إِنَّ أَوْلِيَآءَ ٱللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

„Cu adevărat, awliyāʾ ai lui Allah nu vor avea frică și nu se vor întrista...”
(Yūnus 10:62).

Textul arab al pasajului integral

﴿أَلَآ إِنَّ أَوْلِيَآءَ ٱللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَكَانُوا۟ يَتَّقُونَ﴾

„...cei care au crezut și au avut taqwā”
(Yūnus 10:62-63).

Iar Allah Preaînaltul spune în ḥadīth qudsī: *„Cine Îmi este dușman*

unui walī, i-am declarat război"[128]. Însă walī-ul negat este walī-ul de care ar avea nevoie din cauza slăbiciunii, fiindcă lui Allah Preaînaltul Îi aparține întreaga ʿizzah și nicio umilință nu Îl atinge în vreun fel, datorită perfecțiunii ʿizzah Sale.

Cuvintele *„și mărește-L cu deplină măreție"* înseamnă: proclamă măreția lui Allah Puternicul și Mărețul cu limba și cu inima. Crede în inima ta că Allah este mai mare decât orice lucru și că Lui Îi aparține kebriyāʾ în ceruri și pe pământ. Și cu limba Îl mărești spunând: *„Allāhu akbar!"*

Din călăuzirea Profetului ﷺ și a Ṣaḥābah era că spuneau takbīr de fiecare dată când urcau pe un loc înalt[129], adică pe o ridicătură, în călătorie. Omul, când se ridică fizic deasupra unui loc, poate simți în inimă că este mai presus de altcineva; atunci spune *„Allāhu akbar"*, pentru a diminua acea senzație de înălțare pe care a simțit-o când a urcat.

Iar când coborau, spuneau: *„Subḥāna Allāh"*, fiindcă coborârea este o coborâre în jos. El spune: *„Subḥāna Allāh"*, adică Îl declar pe Allah liber de coborârea și inferioritatea în care mă aflu eu acum.

Cuvântul *„takbīran"* este un maṣdar de întărire, prin care se urmărește venerarea: adică mărește-L cu o măreție măreață.

Din punct de vedere practic, din acest verset dobândim următorul folos:

Omul trebuie să simtă perfecțiunea independenței lui Allah Puternicul și Mărețul față de oricine, unicitatea Sa în stăpânire și deplina Sa ʿizzah și Autoritate. Atunci Îl venerează pe Allah Preaslăvitul și Preaînaltul cu venerarea care I se cuvine, pe cât îi stă în putere.

---

128 Relatat de al-Bukhārī (6502), de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Riqāq, în ḥadīth-ul qudsī: «Cine Îmi este dușman unui walī, i-am declarat război...».

129 Relatat de al-Bukhārī (2993), de la Jābir ibn ʿAbd Allāh — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Jihād: Companioni spuneau takbīr când urcau și tasbīḥ când coborau. Ediția arabă arată că relatarea va reapărea în volumul al doilea.

Și dobândim din el laudarea lui Allah Preaînaltul pentru faptul că este mai presus de defecte, așa cum este lăudat pentru Atributele de perfecțiune.

„Îl glorifică pe Allah tot ceea ce este în ceruri și tot ceea ce este pe pământ. A Lui este stăpânirea, a Lui este lauda și El este asupra tuturor lucrurilor Qadīr."

Al șaselea verset este cuvântul Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ ۖ لَهُ ٱلْمُلْكُ وَلَهُ ٱلْحَمْدُ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾

„Îl glorifică pe Allah tot ceea ce este în ceruri și tot ceea ce este pe pământ. A Lui este stăpânirea, a Lui este lauda și El este asupra tuturor lucrurilor Qadīr"
(al-Taghābun 64:1).

„Yusabbiḥu" înseamnă: Îl declară liber de orice Atribut de lipsă și defect. Verbul *„sabbaḥa"* poate fi tranzitiv direct și poate fi tranzitiv cu lām.

Când este tranzitiv direct, avem de exemplu cuvintele lui Allah Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿لِّتُؤْمِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾

„ca să credeți în Allah și Trimisul Său, să-l sprijiniți și să-l cinstiți și să-L glorificați dimineața și seara"
(al-Fatḥ 48:9).

Cât despre tranzitivitatea cu lām, ea este frecventă: toate sūrah-urile care încep cu acest tip de expresie folosesc lām.

Savanții au spus: când se urmărește simpla acțiune, verbul este tranzitiv direct: *„și să-L glorificați”*, adică să spuneți *„Subḥāna Allāh”*.

Iar când se urmărește explicarea intenției și sincerității, este tranzitiv cu lām: *„yusabbiḥu li-Llāh”*, adică glorificați sincer pentru Allah și datorită dreptului Său la aceasta.

Așadar, lām-ul arată perfecțiunea intenției din partea celui care glorifică și perfecțiunea dreptului Celui glorificat, care este Allah.

Cuvintele *„tot ceea ce este în ceruri și tot ceea ce este pe pământ”* sunt generale și cuprind fiecare lucru.

Dar tasbīḥ-ul este de două feluri: tasbīḥ prin limba rostirii și tasbīḥ prin limba stării.

Tasbīḥ-ul prin limba stării este general:

Textul arab al versetului integral

﴿تُسَبِّحُ لَهُ ٱلسَّمَٰوَٰتُ ٱلسَّبۡعُ وَٱلۡأَرۡضُ وَمَن فِيهِنَّۚ وَإِن
مِّن شَيۡءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمۡدِهِۦ وَلَٰكِن لَّا تَفۡقَهُونَ تَسۡبِيحَهُمۡۚ
إِنَّهُۥ كَانَ حَلِيمًا غَفُورٗا﴾

„Nu există niciun lucru care să nu-L glorifice cu laudă” **(al-Isrāʾ 17:44).**

Tasbīḥ-ul prin limba rostirii este și el general, însă necredinciosul este exceptat, fiindcă el nu Îl glorifică pe Allah cu limba sa. De aceea Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿هُوَ ٱللَّهُ ٱلَّذِى لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْمَلِكُ ٱلْقُدُّوسُ ٱلسَّلَٰمُ ٱلْمُؤْمِنُ ٱلْمُهَيْمِنُ ٱلْعَزِيزُ ٱلْجَبَّارُ ٱلْمُتَكَبِّرُ ۚ سُبْحَٰنَ ٱللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾

„Subḥāna Allāh față de ceea ce Îi asociază” **(al-Ḥashr 59:23) și:**

Textul arab al versetului integral

﴿سُبْحَٰنَ ٱللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾

„Subḥāna Allāh față de ceea ce Îi atribuie” **(al-Ṣāffāt 37:159).**

Ei nu L-au glorificat pe Allah Preaînaltul, fiindcă I-au asociat și I-au atribuit ceea ce nu I se potrivește.

Tasbīḥ-ul prin limba stării înseamnă că starea fiecărui lucru din ceruri și de pe pământ indică faptul că Allah Preaslăvitul și Preaînaltul este mai presus de absurditate și de defect. Chiar și necredinciosul, dacă îi contempli starea, vei găsi că ea indică faptul că Allah Preaînaltul este mai presus de lipsă și defect.

Cât despre tasbīḥ-ul prin limba rostirii, înseamnă să spui: *„Subḥāna Allāh.”*

Cuvintele:

Textul arab al versetului integral

﴿يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ ۖ لَهُ ٱلْمُلْكُ وَلَهُ ٱلْحَمْدُ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾

„A Lui este stăpânirea, a Lui este lauda și El este asupra tuturor lucrurilor Qadīr”
(al-Taghābun 64:1).

Aceste ultime Atribute sunt afirmative și sensul lor a fost deja explicat. Însă *„Îl glorifică pe Allah”* este un Atribut negativ, fiindcă sensul lui este declararea Lui liber de ceea ce nu I se potrivește.

Textul arab al pasajului integral

﴿تَبَارَكَ ٱلَّذِي نَزَّلَ ٱلْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِۦ لِيَكُونَ لِلْعَٰلَمِينَ نَذِيرًا ٱلَّذِي لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ شَرِيكٌ فِي ٱلْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَّرَهُۥ تَقْدِيرًا﴾

„Binecuvântat este Cel care a coborât al-Furqān asupra robului Său, ca el să fie avertizator pentru lumile întregi; Cel căruia Îi aparține stăpânirea cerurilor și a pământului, care nu Și-a luat copil, nu are asociat în stăpânire și a creat fiecare lucru și l-a qaddara cu o rânduire deplină.”
(al-Furqān 25:1-2)

Al șaptelea și al optulea verset sunt cuvintele:

Textul arab al pasajului integral

﴿تَبَارَكَ ٱلَّذِى نَزَّلَ ٱلْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِۦ لِيَكُونَ لِلْعَٰلَمِينَ نَذِيرًا ٱلَّذِى لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ شَرِيكٌ فِى ٱلْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَىْءٍ فَقَدَّرَهُۥ تَقْدِيرًا﴾

„Binecuvântat este Cel care a coborât al-Furqān asupra robului Său, ca el să fie avertizator pentru lumile întregi; Cel căruia Îi aparține stăpânirea cerurilor și a pământului, care nu Și-a luat copil, nu are asociat în stăpânire și a creat fiecare lucru și l-a qaddara cu o rânduire deplină"
(al-Furqān 25:1-2).

„Tabāraka" înseamnă: S-a înălțat și S-a mărit.

„Cel care a coborât al-Furqān asupra robului Său" este Allah Puternicul și Mărețul.

Prin *„al-Furqān"* se înțelege Qurʾān-ul, fiindcă el separă adevărul de fals, musulmanul de necredincios, omul drept de păcătos, ceea ce dăunează de ceea ce folosește și alte lucruri în care există separare; tot el este Furqān.

„Asupra robului Său" - Muḥammad pacea și binecuvântarea fie asupra lui. El l-a descris prin ʿubūdiyyah în contextul coborârii Qurʾān-ului asupra lui, iar acest context se numără printre cele mai onorabile poziții ale Profetului ﷺ.

De aceea Allah Preaînaltul l-a descris prin ʿubūdiyyah când vorbește despre coborârea Qurʾān-ului asupra lui, ca aici și în cuvintele:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ عَلَىٰ عَبْدِهِ ٱلْكِتَٰبَ وَلَمْ يَجْعَل لَّهُۥ عِوَجَا ۜ﴾

„Al-ḥamdu li-Llāh, Celui care a coborât asupra robului Său Cartea și nu a pus în ea nicio strâmbătate”
(al-Kahf 18:1).

L-a descris prin ʿubūdiyyah în contextul apărării lui și al provocării:

Textul arab al versetului integral

﴿وَإِن كُنتُمْ فِى رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا۟ بِسُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِۦ وَٱدْعُوا۟ شُهَدَآءَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾

„Dacă sunteți în îndoială cu privire la ceea ce am coborât asupra robului Nostru...”
(al-Baqarah 2:23).

Și l-a descris prin ʿubūdiyyah în contextul cinstirii lui prin Miʿrāj:

Textul arab al versetului integral

﴿سُبْحَٰنَ ٱلَّذِىٓ أَسْرَىٰ بِعَبْدِهِۦ لَيْلًا مِّنَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ إِلَى ٱلْمَسْجِدِ ٱلْأَقْصَا ٱلَّذِى بَٰرَكْنَا حَوْلَهُۥ لِنُرِيَهُۥ مِنْ ءَايَٰتِنَآ ۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ﴾

„Subḥāna Celui care l-a purtat noaptea pe robul Său de la al-Masjid al-Ḥarām la al-Masjid al-Aqṣā”
(al-Isrāʾ 17:1).

Iar în Sūrat al-Najm spune:

Textul arab al versetului integral

﴿فَأَوْحَىٰٓ إِلَىٰ عَبْدِهِۦ مَآ أَوْحَىٰ﴾

„Și i-a revelat robului Său ceea ce i-a revelat”
(al-Najm 53:10).

Aceasta arată că descrierea omului ca rob al lui Allah este o perfecțiune, fiindcă ʿubūdiyyah față de Allah este adevărata libertate. Cine nu Îl adoră pe El devine robul altcuiva.
Ibn al-Qayyim — Allah să aibă milă de el — a spus:

„Au fugit de robia pentru care au fost creați / și au fost încercați cu robia sufletului și a Shayṭān-ului.”

„Robia pentru care au fost creați” înseamnă adorarea lui Allah Puternicul și Mărețul.

„Au fost încercați cu robia sufletului și a Shayṭān-ului” înseamnă că au devenit robi ai propriilor suflete și robi ai Shayṭān-ului. Nu există om care să fugă de ʿubūdiyyah față de Allah fără să cadă în robia poftei și a Shayṭān-ului său. Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿أَفَرَءَيْتَ مَنِ ٱتَّخَذَ إِلَٰهَهُۥ هَوَىٰهُ وَأَضَلَّهُ ٱللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِۦ وَقَلْبِهِۦ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِۦ غِشَٰوَةً فَمَن يَهْدِيهِ مِنۢ بَعْدِ ٱللَّهِ ۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾

„L-ai văzut pe cel care și-a luat pofta drept ilāh și pe care Allah l-a rătăcit cu știință?”
(al-Jāthiyah 45:23).

Cuvintele *„ca el să fie avertizator pentru lumile întregi”*: lām-ul este pentru cauzalitate, iar pronumele din *„să fie”* se referă la Profet pacea și binecuvântarea fie asupra lui, fiindcă el este cel mai apropiat antecedent și pentru că Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿كِتَٰبٌ أُنزِلَ إِلَيْكَ فَلَا يَكُن فِى صَدْرِكَ حَرَجٌ مِّنْهُ لِتُنذِرَ بِهِۦ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾

„ca să avertizezi prin el”
(al-Aʿrāf 7:2) și:

Textul arab al versetului integral

﴿قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَٰدَةً ۖ قُلِ ٱللَّهُ ۖ شَهِيدٌۢ بَيْنِي
وَبَيْنَكُمْ ۚ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَٰذَا ٱلْقُرْءَانُ لِأُنذِرَكُم بِهِۦ وَمَنۢ بَلَغَ ۚ
أَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ ٱللَّهِ ءَالِهَةً أُخْرَىٰ ۚ قُل لَّآ أَشْهَدُ ۚ
قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَٰحِدٌ وَإِنَّنِي بَرِيٓءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ﴾

„ca să vă avertizez prin el pe voi și pe oricine ajunge la el” **(al-Anʿām 6:19).**

Așadar, avertizatorul este Trimisul pacea și binecuvântarea fie asupra lui.

Cuvintele *„pentru lumile întregi”* îi cuprind pe jinn și pe oameni.

Cuvintele *„Cel căruia Îi aparține stăpânirea cerurilor și a pământului”* au fost explicate anterior.

Cuvintele *„nu Și-a luat copil și nu are asociat în stăpânire”* au fost deja explicate; ambele sunt Atribute negative.

Cuvintele: *„Și a creat fiecare lucru și l-a qaddara cu o rânduire deplină.”* Creația înseamnă aducerea la existență într-o anumită formă.

Taqdīr poate însemna proporționarea și rânduirea sau poate însemna hotărârea în preeternitate. Prima explicație este mai corectă, iar dovada este cuvântul Preaînaltul: *„Cel care a creat și a proporționat.”* În acest fel, versetul urmează atât ordinea menționării, cât și ordinea sensului. După a doua explicație, ar urma doar ordinea menționării.

Din aceste versete dobândim, din punct de vedere practic, următorul folos:

Trebuie să cunoaștem măreția lui Allah Puternicul și Mărețul și să-L declarăm liber de orice lipsă. Când știm aceasta, crește iubirea noastră pentru El și venerarea Lui.
Din cele două versete din al-Furqān dobândim și clarificarea măreției acestui Qur'ān și faptul că el este reperul robilor. Dacă omul vrea să i se limpezească lucrurile, să se întoarcă la Qur'ān, fiindcă Allah l-a numit Furqān:

Textul arab al versetului integral

﴿تَبَارَكَ ٱلَّذِى نَزَّلَ ٱلْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِۦ لِيَكُونَ لِلْعَٰلَمِينَ نَذِيرًا﴾

„a coborât al-Furqān asupra robului Său”
(al-Furqān 25:1).

Dobândim și, din punct de vedere practic și educativ, întărirea și creșterea iubirii noastre pentru Trimisul lui Allah ﷺ, deoarece el a fost rob al lui Allah, împlinind transmiterea mesajului și avertizarea creației.

Dobândim și faptul că Profetul pacea și binecuvântarea fie asupra lui este ultimul dintre trimiși. Nu credem nicio pretenție de profeție după el, pe baza cuvintelor *„pentru lumile întregi”*. Dacă ar fi venit după el un alt trimis, misiunea lui s-ar fi terminat la acel trimis și nu ar mai fi fost pentru toate lumile.

„Allah nu Și-a luat niciun copil și nu a fost cu El niciun ilāh; altfel, fiecare ilāh ar fi plecat cu ceea ce a creat și unii s-ar fi ridicat deasupra altora. Subḥāna Allāh față de ceea ce Îi atribuie! Cunoscătorul ghayb-ului și al shahādah; înălțat este El mai presus de ceea ce Îi asociază.”

Al nouălea și al zecelea verset sunt cuvintele:

Textul arab al pasajului integral

﴿مَا ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ مِن وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُۥ مِنْ إِلَٰهٍ ۚ إِذًا ۚ
لَّذَهَبَ كُلُّ إِلَٰهٍۭ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ
سُبْحَٰنَ ٱللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ عَٰلِمِ ٱلْغَيْبِ وَٱلشَّهَٰدَةِ فَتَعَٰلَىٰ
عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾

„Allah nu Și-a luat niciun copil și nu a fost cu El niciun ilāh; altfel, fiecare ilāh ar fi plecat cu ceea ce a creat și unii s-ar fi ridicat deasupra altora. Subḥāna Allāh față de ceea ce Îi atribuie! Cunoscătorul ghayb-ului și al shahādah; înălțat este El mai presus de ceea ce Îi asociază"
(al-Muʾminūn 23:91-92).

Allah Preaînaltul neagă în acest verset că Și-ar fi luat copil sau că ar exista împreună cu El un alt ilāh.

Această negare este întărită prin intrarea lui *„min"* în *„niciun copil"* și *„niciun ilāh"*, fiindcă adăugarea unei prepoziții într-un context de negare și altele asemănătoare întărește negarea.

Cuvintele *„Allah nu Și-a luat niciun copil"* înseamnă că nu Și-a ales pe nimeni ca fiu: nici pe ʿUzayr, nici pe al-Masīḥ, nici pe îngeri și nici pe altcineva, fiindcă El este complet independent de orice altceva.

Dacă este negat faptul că Și-ar fi luat un copil, atunci negarea faptului că ar fi părinte este cu atât mai evidentă.

Cuvântul *„ilāh"* în *„niciun ilāh"* înseamnă maʾlūh, asemenea lui bināʾ cu sensul *„ceea ce este construit"* și firāsh cu sensul *„ceea ce este așternut"*. Ilāh înseamnă maʾlūh, adică cel adorat înaintea căruia cineva se smerește.

Sensul este că nu a fost împreună cu El niciun ilāh adevărat. Cât despre dumnezeii falși, ei există, dar fiindcă sunt falși sunt ca și inexistenți, astfel încât este corect să se spună: nu a fost cu Allah niciun ilāh.

„Atunci" înseamnă: dacă ar fi fost cu El un alt ilāh.

***„Fiecare ilāh ar fi plecat cu ceea ce a creat și unii s-ar fi ridicat deasupra altora"*:** dacă ar fi existat un alt ilāh egal cu Allah Puternicul și Mărețul, el ar fi avut o stăpânire proprie, iar Allah ar fi avut o stăpânire proprie; fiecare s-ar fi separat cu ceea ce a creat și ar fi spus: aceasta este creația mea și îmi aparține, iar celălalt la fel.

Atunci fiecare dintre ei ar fi vrut să-l domine pe celălalt, așa cum se întâmplă în mod obișnuit: fiecare dintre regii lumii vrea să-l domine pe celălalt și să aibă întreaga împărăție. În acest caz există numai două posibilități:

Prima: s-ar împiedica unul pe altul, astfel încât fiecare ar fi incapabil înaintea celuilalt. Dacă fiecare ar fi incapabil înaintea celuilalt, niciunul nu ar putea fi ilāh, fiindcă un ilāh nu poate fi neputincios.

A doua: unul dintre ei s-ar ridica deasupra celuilalt, iar cel care este deasupra ar fi ilāh-ul adevărat.

Așadar, chestiunea revine la faptul că lumea trebuie să aibă un singur ilāh. Este imposibil ca lumea să aibă doi dumnezei adevărați, fiindcă problema nu poate ieși din aceste două posibilități.

De asemenea, când privim universul, partea lui de sus și partea lui de jos, găsim o creație care provine de la un singur Administrator; altfel ar exista contradicție. Unul dintre cei doi dumnezei ar spune, de exemplu: *„Vreau ca soarele să răsară din apus"*, iar celălalt ar spune: *„Vreau să răsară din răsărit."* Este foarte improbabil ca cele două voințe să coincidă, mai ales într-o situație de autoritate, în care fiecare vrea să-și impună opinia.

Este cunoscut că nu vedem soarele răsărind într-o zi după voia unuia și într-o zi după voia celuilalt, sau într-o zi întârziind pentru că al doilea l-a oprit și într-o altă zi grăbindu-se pentru că primul i-a poruncit celui de-al doilea să-l scoată. Nu vedem

aceasta. Vedem întregul univers ca unul singur, armonios și ordonat, ceea ce indică în mod limpede că Administratorul său este unul singur: Allah Puternicul și Mărețul.

Astfel, Allah Preaslăvitul și Preaînaltul a arătat printr-un argument rațional că pluralitatea dumnezeilor este imposibilă. Dacă pluralitatea ar fi posibilă, ar apărea această separare: fiecare ilāh ar pleca cu ceea ce a creat, iar apoi fie unul ar fi incapabil înaintea celuilalt, fie unul l-ar domina pe celălalt. Dacă este prima situație, niciunul nu este potrivit pentru ulūhiyyah; dacă este a doua, cel care domină este ilāh-ul. În orice caz, ilāh-ul este unul singur.

Dacă se spune: nu ar fi posibil să ajungă la un acord și fiecare să rămână cu ceea ce a creat?

Răspunsul este: dacă aceasta ar fi posibilă și s-ar întâmpla, ordinea universului ar ajunge în dezordine.

Mai mult, acordul lor nu ar fi decât din teama fiecăruia față de celălalt. În acel caz, rubūbiyyah nu ar fi potrivită pentru niciunul dintre ei, fiindcă fiecare este incapabil să-l înfrunte pe celălalt.

Apoi Preaînaltul spune: *„Subḥāna Allāh față de ceea ce Îi atribuie”*, adică Îl declarăm pe Allah Puternicul și Mărețul complet liber de ceea ce Îi atribuie mulḥidūn și mushrikūn, care spun despre Allah Preaslăvitul ceea ce nu I se potrivește.

***„Cunoscătorul ghayb-ului și al shahādah”*:** ghayb este ceea ce lipsește de la percepția oamenilor, iar shahādah este ceea ce oamenii văd și cunosc direct.

„Înălțat este Allah mai presus de ceea ce Îi asociază” înseamnă: El este ridicat, sfânt și liber de aceasta.

„Față de ceea ce Îi asociază” înseamnă față de idolii pe care i-au făcut dumnezei împreună cu Allah Preaînaltul.

Aceste două versete Îl declară pe Allah Preaînaltul liber de două imperfecțiuni: de a-Și lua un copil, lucru pe care necredincioșii I l-au atribuit, și de a avea vreun asociat în ulūhiyyah, așa cum mushrikūn I-au pus asociați.

Această negare este datorită perfecțiunii independenței Sale și perfecțiunii rubūbiyyah și ulūhiyyah Sale.

Din punct de vedere practic, dobândim din aceste două versete că credința în aceasta îl împinge pe om la ikhlāṣ pentru Allah Puternicul și Mărețul.

Al unsprezecelea verset este cuvântul Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿فَلَا تَضْرِبُواْ لِلَّهِ ٱلْأَمْثَالَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾

„Nu dați pentru Allah amthāl. Cu adevărat, Allah știe, iar voi nu știți”
(al-Naḥl 16:74).

Adică: nu Îi puneți lui Allah un egal, spunând *„Allah este asemenea cutărui lucru”* sau punându-I un asociat în adorare. *„Cu adevărat, Allah știe, iar voi nu știți”* înseamnă că El Preaslăvitul și Preaînaltul știe că nu are asemănător și v-a informat că nu are asemănător, în cuvintele:

Textul arab al versetului integral

﴿فَاطِرُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَٰجًا وَمِنَ ٱلْأَنْعَٰمِ أَزْوَٰجًا ۖ يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ ۚ لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ ۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ﴾

„Nu este nimic asemenea Lui”
(al-Shūrā 42:11),

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ﴾

„Și nimeni nu este kufuʾ pentru El”
(al-Ikhlāṣ 112:4),

Textul arab al versetului integral

﴿رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَٱعْبُدْهُ وَٱصْطَبِرْ
ج
لِعِبَٰدَتِهِۦ هَلْ تَعْلَمُ لَهُۥ سَمِيًّا﴾

„Cunoști vreun samiyy pentru El?”
(Maryam 19:65)

și altele asemenea. Allah știe, iar voi nu știți.

Se poate spune și că această propoziție conține o dovadă limpede că Allah nu are asemănător și că este asemenea unui exemplu rațional privind imposibilitatea asemănării: noi nu știm, iar Allah știe. Dacă cunoașterea este negată de la noi și afirmată pentru Allah, unde mai este asemănarea? Cel ignorant este oare asemenea Celui Cunoscător?

Deficiența cunoașterii noastre este indicată și de faptul că omul nu știe ce va face în ziua următoare:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ ٱللَّهَ عِندَهُۥ عِلْمُ ٱلسَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ ٱلْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِى ٱلْأَرْحَامِ ۖ وَمَا تَدْرِى نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا ۖ وَمَا تَدْرِى نَفْسٌۢ بِأَىِّ أَرْضٍ تَمُوتُ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾

„Niciun suflet nu știe ce va dobândi mâine”
(Luqmān 31:34),

și omul nu cunoaște realitatea sufletului care este între coastele lui:

Textul arab al versetului integral

﴿وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلرُّوحِ ۖ قُلِ ٱلرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّى وَمَآ أُوتِيتُم مِّنَ ٱلْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾

„Te întreabă despre rūḥ. Spune: rūḥ ține de porunca Domnului meu”
(al-Isrāʾ 17:85).

Filosofii și cei care filosofează au continuat să cerceteze realitatea acestui rūḥ și nu au ajuns la realitatea lui, cu toate că el este substanța vieții. Aceasta arată lipsa cunoașterii creaturii. De aceea Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلرُّوحِ ۖ قُلِ ٱلرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّى وَمَآ أُوتِيتُم مِّنَ ٱلْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾

„Nu vi s-a dat din cunoaștere decât puțin”
(al-Isrāʾ 17:85).

Dacă spui: cum împaci acest verset,

Textul arab al versetului integral

﴿فَلَا تَضْرِبُوا۟ لِلَّهِ ٱلْأَمْثَالَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾

„Nu dați pentru Allah amthāl. Cu adevărat, Allah știe, iar voi nu știți”
(al-Naḥl 16:74),

cu cuvintele lui Allah Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ فِرَٰشًا وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءً وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَأَخْرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ ۖ فَلَا تَجْعَلُوا۟ لِلَّهِ أَندَادًا وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾

„Nu faceți pentru Allah andād în timp ce știți” **(al-Baqarah 2:22)?**

Răspunsul este că acolo îi adresează pe cei care Îi fac shirk în ulūhiyyah și spune: *„Nu faceți pentru Allah andād”* în ʿibādah și ulūhiyyah, *„în timp ce știți”* că El nu are nidd în rubūbiyyah. Dovada sunt cuvintele:

Textul arab al pasajului integral

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱعْبُدُوا۟ رَبَّكُمُ ٱلَّذِى خَلَقَكُمْ وَٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ فِرَٰشًا وَٱلسَّمَآءَ بِنَآءً وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَأَخْرَجَ بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ ۖ فَلَا تَجْعَلُوا۟ لِلَّهِ أَندَادًا وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾

„Adorați-L pe Domnul vostru, Cel care v-a creat pe voi și pe cei dinaintea voastră, ca să aveți taqwā; Cel care v-a făcut pământul așternut și cerul acoperiș și a coborât din cer apă, prin care a scos roade ca rizq pentru voi; deci nu faceți pentru Allah andād în timp ce știți” **(al-Baqarah 2:21-22).**

Aici, în capitolul Atributelor, sensul este: nu dați pentru Allah exemple și nu spuneți, de pildă, că Mâna lui Allah este ca mâna cutăruia, Fața lui Allah este ca fața cutăruia, Dhāt-ul lui Allah este ca dhāt-ul cutăruia și altele asemenea, fiindcă Allah Preaînaltul știe, iar voi nu știți, iar El v-a informat că nu are asemănător.

Sau se poate spune: afirmarea cunoașterii pentru ei este specifică domeniului rubūbiyyah, iar negarea cunoașterii de la ei este specifică domeniului ulūhiyyah, unde I-au făcut shirk lui Allah și au fost astfel tratați ca cei neștiutori.

Acest verset conține perfecțiunea Atributelor lui Allah Puternicul și Mărețul, prin faptul că El nu are asemănător.

Folosul practic luat din acest verset este perfecțiunea venerării Domnului Puternicul și Mărețul. Dacă știm că nu are asemănător, inimile noastre se leagă de El prin speranță și teamă, Îl venerăm și știm că niciun conducător, rege, ministru sau președinte, oricât de mare ar fi stăpânirea, conducerea sau funcția lui, nu poate fi asemenea lui Allah Preaslăvitul, fiindcă Allah nu are asemănător.

Textul arab al versetului integral

﴿قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ ٱلْفَوَٰحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَٱلْإِثْمَ وَٱلْبَغْيَ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ وَأَن تُشْرِكُوا۟ بِٱللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ سُلْطَٰنًا وَأَن تَقُولُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾

„Spune: Domnul meu a interzis doar fawāḥish - cele vădite și cele ascunse -, ithm, baghy fără drept, să Îi asociați lui Allah ceea ce El nu a trimis nicio dovadă și să spuneți despre Allah ceea ce nu știți.”
(al-Aʿrāf 7:33)

Al doisprezecelea verset este:

Textul arab al versetului integral

﴿قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ ٱلْفَوَٰحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَٱلْإِثْمَ وَٱلْبَغْىَ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ وَأَن تُشْرِكُوا۟ بِٱللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ سُلْطَٰنًا وَأَن تَقُولُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾

„Spune: Domnul meu a interzis doar fawāḥish - cele vădite și cele ascunse -, ithm, baghy fără drept, să Îi asociați lui Allah ceea ce El nu a trimis nicio dovadă și să spuneți despre Allah ceea ce nu știți”
(al-Aʿrāf 7:33).

***„Spune”*:** adresarea este pentru Profet ﷺ, adică spune aceasta oamenilor în mod deschis.

„Innamā” este o particulă de restricție, ca răspuns la cei care au declarat interzis ceea ce Allah a făcut permis.

„A interzis” înseamnă: a împiedicat. Rădăcina ḥ-r-m indică interdicția și împiedicarea. Din ea este *„ḥarīm al-biʾr”*, terenul protejat din jurul unei fântâni, fiindcă este interzisă încălcarea lui.

„Fawāḥish” este pluralul lui fāḥishah și înseamnă păcatul a cărui urâțenie este foarte mare, precum zină și liwāṭ.
Despre zină, Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَا تَقْرَبُوا۟ ٱلزِّنَىٰٓ ۖ إِنَّهُۥ كَانَ فَٰحِشَةً وَسَآءَ سَبِيلًا﴾

„Nu vă apropiați de zină; cu adevărat, este o fāḥishah”
(al-Isrāʾ 17:32).

Iar despre liwāṭ, Lūṭ le-a spus oamenilor săi:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِۦٓ أَتَأْتُونَ ٱلْفَـٰحِشَةَ مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ ٱلْعَـٰلَمِينَ﴾

„Veniți voi la fāḥishah?”
(al-Aʿrāf 7:80).

Dintre formele de zină este și ca un om să se căsătorească cu o femeie care nu îi este permisă din cauza rudeniei, alăptării sau alianței prin căsătorie. Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَا تَنكِحُوا۟ مَا نَكَحَ ءَابَآؤُكُم مِّنَ ٱلنِّسَآءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ۚ إِنَّهُۥ كَانَ فَـٰحِشَةً وَمَقْتًا وَسَآءَ سَبِيلًا﴾

„Nu vă căsătoriți cu femeile cu care s-au căsătorit tații voștri, în afară de ceea ce a trecut. Cu adevărat, aceasta a fost o fāḥishah, un maqt și un drum rău”
(al-Nisāʾ 4:22).

Mai mult, aceasta este mai gravă decât zină, fiindcă Allah a descris-o prin trei descrieri: fāḥishah, maqt și *„un drum rău”*, în timp ce zină a descris-o prin două:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَا تَقْرَبُوا۟ ٱلزِّنَىٰٓ ۖ إِنَّهُۥ كَانَ فَـٰحِشَةً وَسَآءَ سَبِيلًا﴾

„este o fāḥishah și un drum rău”
(al-Isrāʾ 17:32).

Cuvintele *„cele vădite și cele ascunse”*: s-a spus că sensul este ceea ce este vădit în urâțenie și ceea ce este mai ascuns; și s-a spus că sensul este ceea ce omul face în public înaintea oamenilor

și ceea ce ascunde de ei, privind acțiunea făptuitorului, nu natura faptei - adică ceea ce omul arată oamenilor și ceea ce ascunde.

Cuvintele *„ithm și baghy fără drept”* înseamnă: El a interzis ithm și baghy fără drept.

Prin ithm se înțeleg neascultările care devin o cauză pentru păcat.

Baghy înseamnă agresiunea împotriva oamenilor. Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّمَا ٱلسَّبِيلُ عَلَى ٱلَّذِينَ يَظْلِمُونَ ٱلنَّاسَ وَيَبْغُونَ فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾

„Calea este numai împotriva celor care îi nedreptățesc pe oameni și fac baghy pe pământ fără drept; aceștia vor avea o pedeapsă dureroasă”
(al-Shūrā 42:42).

În expresia *„baghy fără drept”* există o indicație că orice baghy este fără drept. Nu se urmărește că baghy s-ar împărți în două: unul cu drept și unul fără drept, fiindcă orice baghy este fără drept.

Prin urmare, această descriere se numără printre *„descrierile explicative”* - șifah kāshifah -, adică una care clarifică și este asemenea unei justificări a substantivului descris.

Cuvintele *„și să Îi asociați lui Allah ceea ce El nu a trimis nicio dovadă”* sunt legate de cele precedente. Sensul este: Domnul meu a interzis să Îi asociați lui Allah ceva pentru care El nu a trimis nicio autoritate, adică nicio dovadă. Dovada este numită sulțān fiindcă îi dă putere celui care argumentează cu ea.

Această restricție - *„ceea ce El nu a trimis nicio dovadă”* - este asemenea expresiei *„baghy fără drept”*: o restricție explicativă, fiindcă oricine Îi face shirk lui Allah nu are nicio dovadă pentru shirk-ul său.

Cuvintele *„și să spuneți despre Allah ceea ce nu știți”* înseamnă că El a interzis să spuneți despre Allah ceea ce nu cunoașteți. Ne este interzis să spunem despre Allah ceea ce nu știm, fie că este vorba despre Dhāt-ul Său, Numele Sale, Atributele Sale, Acțiunile Sale sau hotărârile Sale.

Acestea sunt cinci lucruri pe care Allah ni le-a interzis.

În ele există un răspuns împotriva mushrikūn care au declarat interzis ceea ce Allah nu a interzis.

Dacă cineva întreabă: unde este Atributul negativ în acest verset?

Spunem: este în cuvintele *„să Îi asociați lui Allah ceea ce El nu a trimis nicio dovadă și să spuneți despre Allah ceea ce nu știți”*. Ambele intră în Atributele negative. *„Să Îi asociați”* înseamnă: nu Îi faceți lui Allah asociat, datorită perfecțiunii Sale. Iar *„să spuneți despre Allah ceea ce nu știți”* este de asemenea datorită perfecțiunii Sale, fiindcă din deplinătatea Autorității Sale este ca nimeni să nu spună despre El ceea ce nu cunoaște.

Folosul practic al acestui verset este să evităm aceste cinci lucruri pe care Allah Preaînaltul le-a declarat în mod explicit interzise.

Savanții au spus că aceste cinci lucruri interzise se numără printre cele asupra interdicției cărora toate Sharīʿah-urile au fost de acord.

În vorbirea despre Allah fără cunoaștere intră și taḥrīf-ul textelor Cărții și Sunnah despre Atribute și altele. Dacă omul face taḥrīf textelor despre Atribute, spunând, de exemplu, că prin *„cele două Mâini”* se înțelege *„binecuvântarea”*, el a spus despre Allah ceea ce nu cunoaște din două puncte de vedere:

Primul: a negat sensul evident fără cunoaștere.

Al doilea: I-a afirmat lui Allah un sens contrar celui evident fără nicio dovadă.

El spune: *„Allah nu a vrut cutare sens și a vrut cutare alt sens.”* Noi îi spunem: adu dovada că nu a vrut primul sens și că a vrut celălalt! Dacă nu aduci dovada, ai spus despre Allah ceea ce nu cunoști.

Istiwaʾ-ul lui Allah asupra Tronului

Și cuvintele Sale: *„al-Raḥmān S-a făcut istiwāʾ asupra Tronului”* și *„apoi S-a făcut istiwāʾ asupra Tronului”*, în șapte locuri. În Sūrat al-Aʿrāf, cuvintele Sale: *„Cu adevărat, Domnul vostru este Allah, Cel care a creat cerurile și pământul în șase zile, apoi S-a făcut istiwāʾ asupra Tronului”* (1).

(1) Autorul — Allah să aibă milă de el — a menționat afirmarea istiwāʾ-ului lui Allah asupra Tronului Său și faptul că aceasta apare în șapte locuri din Qurʾān:
Primul loc: cuvintele Sale din Sūrat al-Aʿrāf:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِى سِتَّةِ
أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ يُغْشِى ٱلَّيْلَ ٱلنَّهَارَ يَطْلُبُهُۥ
حَثِيثًا وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ وَٱلنُّجُومَ مُسَخَّرَٰتٍۭ بِأَمْرِهِۦٓ ۗ أَلَا
لَهُ ٱلْخَلْقُ وَٱلْأَمْرُ ۗ تَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾

„Cu adevărat, Domnul vostru este Allah, Cel care a creat cerurile și pământul în șase zile, apoi S-a făcut istiwāʾ asupra Tronului” **[al-Aʿrāf 7:54].**

„Allah” este khabar-ul lui *„inna”*.

***„A creat cerurile și pământul”*:** le-a adus la existență din neființă într-un mod desăvârșit și bine întocmit.

***„În șase zile”*:** durata acestor zile este ca a zilelor pe care le cunoaștem, deoarece Allah — Glorificat și Preaînalt — le-a menționat nehotărât, astfel că sunt înțelese potrivit sensului cunoscut.

Prima dintre aceste zile este duminica, iar ultima este vinerea.

Dintre ele, patru zile au fost pentru pământ și două zile pentru cer, așa cum Allah a detaliat aceasta în Sūrat Fuṣṣilat:

Textul arab al pasajului integral

﴿قُلْ أَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِٱلَّذِى خَلَقَ ٱلْأَرْضَ فِى يَوْمَيْنِ
وَتَجْعَلُونَ لَهُۥٓ أَندَادًا ۚ ذَٰلِكَ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ وَجَعَلَ فِيهَا
رَوَٰسِىَ مِن فَوْقِهَا وَبَٰرَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَآ أَقْوَٰتَهَا فِىٓ أَرْبَعَةِ
أَيَّامٍ سَوَآءً لِّلسَّآئِلِينَ﴾

„Spune: «Voi chiar nu credeți în Cel care a creat pământul în două zile și Îi faceți Lui egali? Acesta este Domnul lumilor. Și El a pus pe el munți statornici deasupra lui, l-a binecuvântat și i-a hotărât hrana în patru zile, deopotrivă pentru cei care întreabă»” **[Fuṣṣilat 41:9–10]**.

Astfel au devenit patru.

Textul arab al pasajului integral

﴿ثُمَّ ٱسْتَوَىٰٓ إِلَى ٱلسَّمَآءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ٱئْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَآ أَتَيْنَا طَآئِعِينَ فَقَضَىٰهُنَّ سَبْعَ سَمَٰوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَآءٍ أَمْرَهَا ۚ وَزَيَّنَّا ٱلسَّمَآءَ ٱلدُّنْيَا بِمَصَٰبِيحَ وَحِفْظًا ۚ ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ ٱلْعَزِيزِ ٱلْعَلِيمِ﴾

„Apoi S-a îndreptat către cer, pe când acesta era fum, și i-a spus lui și pământului: «Veniți, de voie sau fără voie!» Ele au spus: «Venim de bunăvoie.» Și le-a desăvârșit ca șapte ceruri în două zile”

[Fuṣṣilat 41:11–12].

Iar cuvintele Sale: *„apoi S-a făcut istiwā’ asupra Tronului”*: *„apoi”* indică ordinea.

Iar Tronul este acel acoperiș care înconjoară făpturile. Nu cunoaștem materia din care este acest Tron, deoarece nu a venit de la Profet ﷺ niciun ḥadīth autentic care să explice din ce a fost creat Tronul. Știm însă că este cea mai mare dintre făpturile pe care le cunoaștem.

Sensul de bază al lui *„ʿarsh”* în limbă este patul sau tronul care îi aparține în mod special regelui. Și este cunoscut că patul care aparține în mod special regelui va fi un pat măreț, impunător, fără asemănare.

În acest verset există mai multe Atribute ale lui Allah Preaînaltul, însă autorul l-a adus pentru afirmarea unui singur Atribut: istiwā’-ul asupra Tronului.

Ahl al-Sunnah wa-l-Jamāʿah cred că Allah Preaînaltul este mustawin asupra Tronului Său printr-un istiwāʾ potrivit măreției Sale și care nu seamănă cu istiwāʾ-ul făpturilor.

Dacă întrebi: care este sensul istiwāʾ-ului la ei? Sensul lui este înălțarea și stabilirea.

De la Salaf au fost transmise patru sensuri în explicarea lui: primul, *„ʿalā”* — S-a înălțat; al doilea, *„irtafaʿa”* — S-a ridicat; al treilea, *„ṣaʿida”* — S-a urcat; iar al patrulea, *„istaqarra”* — S-a stabilit.

Însă *„ʿalā”*, *„irtafaʿa”* și *„ṣaʿida”* au același sens, pe când *„istaqarra”* diferă de ele.

Dovada lor pentru aceasta este că, în toate utilizările ei din limba arabă, atunci când este tranzitivă prin *„ʿalā”*, nu vine decât cu acest sens.

Allah Preaînaltul a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿فَإِذَا ٱسْتَوَيْتَ أَنتَ وَمَن مَّعَكَ عَلَى ٱلْفُلْكِ فَقُلِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى نَجَّىٰنَا مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾

„Iar când tu și cei care sunt cu tine vă veți fi așezat pe corabie...” **[al-Muʾminūn 23:28]**.

Și Preaînaltul a spus:

Textul arab al pasajului integral

﴿وَٱلَّذِى خَلَقَ ٱلْأَزْوَٰجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ ٱلْفُلْكِ
وَٱلْأَنْعَٰمِ مَا تَرْكَبُونَ لِتَسْتَوُۥا۟ عَلَىٰ ظُهُورِهِۦ ثُمَّ تَذْكُرُوا۟ نِعْمَةَ
رَبِّكُمْ إِذَا ٱسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا۟ سُبْحَٰنَ ٱلَّذِى سَخَّرَ لَنَا
هَٰذَا وَمَا كُنَّا لَهُۥ مُقْرِنِينَ﴾

„Și Cel care a creat toate perechile și v-a făcut vouă din corăbii și vite ceea ce călăriți, ca să vă așezați pe spatele lor, apoi să vă amintiți binecuvântarea Domnului vostru când v-ați așezat pe ele și să spuneți: «Slavă Celui care ne-a supus nouă aceasta, căci noi nu am fi fost în stare să o stăpânim»”
[al-Zukhruf 43:12–13].

Adepții taʿṭīl-ului l-au explicat spunând că prin el se înțelege istīlāʾ — preluarea stăpânirii. Ei au spus că sensul lui

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِى سِتَّةِ
أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ يُغْشِى ٱلَّيْلَ ٱلنَّهَارَ يَطْلُبُهُۥ
حَثِيثًا وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ وَٱلنُّجُومَ مُسَخَّرَٰتٍۭ بِأَمْرِهِۦٓ ۗ أَلَا
لَهُ ٱلْخَلْقُ وَٱلْأَمْرُ ۗ تَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾

„apoi S-a făcut istiwāʾ asupra Tronului”
[al-Aʿrāf 7:54]

este: apoi a preluat stăpânirea asupra lui.

Pentru acest taḥrīf al lor au adus un argument afirmativ și un argument negativ.

Cât despre argumentul afirmativ, ei au spus: noi ne folosim drept dovadă de cuvintele poetului:

„Bishr a făcut istiwāʾ asupra Irakului, fără sabie și fără sânge vărsat."

„Bishr" este fiul lui Marwān, iar *„a făcut istiwāʾ"* înseamnă, spun ei, că a preluat stăpânirea asupra Irakului.

Ei spun: acesta este un vers al unui arab, iar sensul nu poate fi că *„s-a făcut istiwāʾ asupra Irakului"* adică s-a înălțat deasupra Irakului, mai ales că pe atunci nu existau avioane cu care să se poată ridica deasupra Irakului.

Cât despre argumentul negativ, ei au spus: dacă am afirma că Allah — Măreț și Preaînalt — este mustawin asupra Tronului Său în sensul pe care îl spuneți voi, adică al înălțării și stabilirii, ar rezulta din aceasta că El are nevoie de Tron. Acest lucru este imposibil, iar imposibilitatea consecinței arată imposibilitatea lucrului din care ea ar decurge. Ar mai rezulta că El este *„corp"*, deoarece istiwāʾ-ul unui lucru asupra altui lucru, cu sensul înălțării lui deasupra acelui lucru, înseamnă — după ei — că este corp. Și ar rezulta că este *„limitat"*, deoarece cel care este așezat asupra unui lucru este limitat: dacă tu ești așezat pe o cămilă, ești limitat într-o anumită zonă și cuprins de ea, iar lucrul asupra căruia stai este de asemenea limitat.

Acestea sunt cele trei lucruri despre care ei au pretins că decurg din afirmarea faptului că istiwāʾ înseamnă înălțare și ridicare.

Răspunsul către ei este din mai multe perspective:

Prima: această explicație a voastră contrazice explicația Salafilor asupra căreia ei au avut ijmāʿ. Dovada ijmāʿ-ului lor este că nu s-a transmis de la ei că ar fi spus aceasta și că ar fi părăsit sensul evident. Dacă ar fi considerat că sensul este contrar celui evident, ni s-ar fi transmis. Niciunul dintre ei nu a spus vreodată că *„istawā"* înseamnă *„istawlâ"*.

A doua: ea contrazice sensul evident al cuvântului, deoarece rădăcina istiwā', când este tranzitivă prin *„ʿalā"*, înseamnă înălțare și stabilire. Acesta este sensul evident al cuvântului și acestea sunt utilizările lui în Qur'ān și în vorbirea arabilor.

A treia: din această interpretare decurg consecințe false:
1. Ar rezulta că Allah — Măreț și Preaînalt — atunci când a creat cerurile și pământul nu stăpânea Tronul Său, deoarece Allah spune:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ يُغْشِى ٱلَّيْلَ ٱلنَّهَارَ يَطْلُبُهُۥ حَثِيثًا وَٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ وَٱلنُّجُومَ مُسَخَّرَٰتٍۭ بِأَمْرِهِۦٓ ۗ أَلَا لَهُ ٱلْخَلْقُ وَٱلْأَمْرُ ۗ تَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾

„a creat cerurile și pământul în șase zile, apoi S-a făcut istiwā' asupra Tronului"
[al-Aʿrāf 7:54],

iar *„apoi"* indică ordinea. Ar rezulta astfel că, înainte de terminarea creării cerurilor și pământului, Tronul aparținea altcuiva decât lui Allah.

2. De regulă, cuvântul *„istawlâ"* nu este folosit decât după o confruntare pentru stăpânire; însă nimeni nu se confruntă cu Allah.

„Unde este scăparea, când Dumnezeu este Cel care urmărește, iar al-Ashram cel învins nu este cel biruitor?"

3. Dintre consecințele false ar fi că ar fi corect să spunem: Allah a făcut istiwā' asupra pământului, copacilor și munților, pentru că El le stăpânește.

Acestea sunt consecințe false, iar falsitatea consecinței dovedește falsitatea lucrului din care aceasta decurge.

Cât despre folosirea lor ca dovadă a acelui vers de poezie, spunem:

1. Dovediți-ne isnād-ul acestui vers și caracterul de încredere al transmițătorilor lui; nu vor găsi nicio cale către aceasta.

2. Cine este autorul lui? Nu este posibil ca el să-l fi spus după schimbarea limbii? Orice cuvânt folosit ca dovadă pentru limba arabă după ce limba arabă s-a schimbat nu constituie dovadă, deoarece araba a început să se schimbe când cuceririle s-au extins, nearabii au intrat între arabi și limba s-a modificat. Există astfel posibilitatea ca acest vers să fie de după schimbarea limbii.

3. Explicația voastră a expresiei *„Bishr a făcut istiwāʾ asupra Irakului”* prin *„a preluat stăpânirea”* este o explicație susținută de context, deoarece este imposibil ca Bishr să urce deasupra Irakului și să se așeze asupra lui așa cum se așază pe un pat sau pe spatele unui animal. Din acest motiv recurgem la explicarea lui aici prin *„a preluat stăpânirea”*.

Spunem aceasta doar ca o concesie în discuție. Avem însă și un alt răspuns:

Spunem că istiwāʾ-ul din acel vers de poezie înseamnă înălțare, deoarece înălțarea este de două feluri:

1. Înălțare perceptibilă, precum așezarea noastră pe un pat.

2. Înălțare de sens, adică dominație și biruință.

Astfel, sensul lui *„Bishr a făcut istiwāʾ asupra Irakului”* este: s-a înălțat asupra lui printr-o înălțare de dominație și constrângere.

Cât despre afirmația voastră că explicarea istiwāʾ-ului prin înălțare ar implica faptul că Allah este *„corp”*, răspunsul este următorul:

Orice lucru care decurge în mod necesar din Cartea lui Allah și Sunnah Mesagerului Său ﷺ este adevărat și trebuie să îl acceptăm. Însă esențial este să stabilim dacă acel lucru este într-adevăr o consecință necesară a Cuvântului lui Allah și a cuvintelor Mesagerului Său. Este posibil să fie negat faptul că ar fi o consecință necesară. Dacă se dovedește că este o consecință necesară, atunci fie; nu avem nicio problemă să o acceptăm.

Apoi spunem: ce înțelegeți prin *„corpul”* despre care spuneți că este imposibil?

Dacă prin aceasta vreți să spuneți că Allah nu are o Dhāt care să fie descrisă cu Atributele necesare Ei și potrivite Ei, afirmația voastră este falsă. Allah are o Dhāt reală, descrisă cu Atribute, și El are Față, Mână, Ochi și Picior. Spuneți ce voiți dintre consecințele care sunt consecințe adevărate.

Iar dacă prin *„corp”* înțelegeți o alcătuire din oase, carne, sânge și lucruri asemănătoare, atunci acest sens este imposibil în privința lui Allah.

Acest lucru nu decurge din afirmația că istiwā'-ul lui Allah asupra Tronului înseamnă înălțarea Lui asupra lui.

Cât despre afirmația lor că ar rezulta că El este *„limitat”*, răspunsul necesită o precizare:

Ce înțelegeți prin *„limită”*?

Dacă prin faptul că este *„limitat”* vreți să spuneți că este distinct de făpturi și separat de ele, așa cum un teren al lui Zayd este distinct de un teren al lui ʿAmr — acesta fiind delimitat și separat de acela — atunci acesta este adevăr și nu conține nicio lipsă.

Iar dacă prin faptul că este *„limitat”* vreți să spuneți că Tronul Îl înconjoară, acest lucru este fals și nu decurge din istiwā'. Allah Preaînaltul este mustawin asupra Tronului, deși El — Măreț și Preaînalt — este mai mare decât Tronul și decât orice altceva. Nu rezultă că Tronul Îl înconjoară; ba chiar este imposibil ca Tronul să Îl înconjoare, deoarece Allah — Glorificat și Preaînalt — este mai măreț decât orice lucru și mai mare decât orice lucru: *„Pământul întreg va fi în Strânsoarea Sa în Ziua Învierii, iar cerurile vor fi înfășurate în Dreapta Sa.”*

Cât despre afirmația lor că ar rezulta că El are nevoie de Tron, spunem:

Aceasta nu rezultă. Sensul faptului că El este mustawin asupra Tronului este că El este deasupra Tronului, însă este o înălțare pură; nu înseamnă nicidecum că Tronul Îl susține. Tronul nu Îl susține și nici cerul nu Îl susține. Această consecință pe care ați pretins-o este imposibilă, deoarece ar fi o lipsă în privința lui Allah — Măreț și Preaînalt — și nu decurge din istiwāʾ-ul real. Noi nu spunem că sensul lui *„S-a făcut istiwāʾ asupra Tronului”* este că Tronul Îl sprijină și Îl poartă. Tronul este el însuși purtat:

Textul arab al versetului integral

﴿وَٱلْمَلَكُ عَلَىٰٓ أَرْجَآئِهَا ۚ وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَٰنِيَةٌ﴾

„Iar Tronul Domnului tău îl vor purta deasupra lor, în Ziua aceea, opt”
[al-Ḥāqqah 69:17].

Îngerii îl poartă și acum, însă el nu Îl poartă pe Allah — Măreț și Preaînalt — deoarece Allah — Glorificat și Preaînalt — nu are nevoie de el și nu este dependent de el. Prin aceasta sunt invalidate argumentele lor negative.

Rezumatul răspunsului nostru la cuvintele lor este din mai multe perspective:

Prima: afirmația lor contrazice sensul evident al textului.

A doua: contrazice ijmāʿ-ul Companionilor și ijmāʿ-ul tuturor Salafilor.

A treia: nu este cunoscut în limba arabă ca *„istawā”* să însemne *„istawlâ”*, iar versul de poezie pe care l-au folosit ca dovadă nu poate susține argumentarea lor.

A patra: din această interpretare decurg consecințe false, dintre care:

1. Că Tronul, înainte de crearea cerurilor și pământului, ar fi fost în stăpânirea altcuiva decât Allah.

2. Că termenul *„istawlâ”* sugerează de regulă că a existat o confruntare între Allah și altcineva, după care El a preluat stăpânirea și l-a biruit.

3. Că ar fi corect — potrivit pretenției voastre — să spunem că Allah a făcut istiwāʾ asupra pământului, copacilor, munților, omului și cămilei, deoarece El a preluat stăpânirea asupra tuturor acestor lucruri. Dacă este corect să folosim termenul *„istawlâ”* despre un lucru, ar fi corect, după voi, să folosim și *„istawā”* despre acel lucru, deoarece, potrivit pretenției voastre, cele două sunt sinonime.

Prin aceste perspective devine limpede că explicația lor este falsă.

Când Abū al-Maʿālī al-Juwaynī — Allah să îl ierte — expunea madhhab-ul Ashʿarilor și nega istiwāʾ-ul lui Allah asupra Tronului, ba chiar nega înălțarea lui Allah prin Dhāt-ul Său, el spunea:

„Allah Preaînaltul era și nimic altceva nu era împreună cu El, iar acum El este așa cum era.” Prin aceasta urmărea să nege istiwāʾ-ul lui Allah asupra Tronului; adică: era Allah și nu exista Tron, iar El este acum așa cum era, deci nu S-a făcut istiwāʾ asupra Tronului. Atunci Abū al-ʿAlāʾ al-Hamadhānī i-a spus:

„O, profesorule! Lasă-ne de menționarea Tronului și a istiwāʾ-ului asupra Tronului” — adică pentru că dovada lui este transmisă prin revelație și, dacă Allah nu ne-ar fi informat despre el, nu l-am fi cunoscut — *„și spune-ne despre această necesitate pe care o găsim în sufletele noastre: niciun cunoscător nu a spus vreodată «Yā Allāh!» fără să simtă în inima sa în mod necesar îndreptarea către înălțime.”* Abū al-Maʿālī a rămas uluit și a început să-și lovească capul, spunând: *„al-Hamadhānī m-a pus în încurcătură! al-Hamadhānī m-a pus în încurcătură!”* Aceasta pentru că este o dovadă a fiṭrah-ului pe care nimeni nu o poate nega.

Și El a spus în Sūrat Yūnus: *„Cu adevărat, Domnul vostru este Allah, Cel care a creat cerurile și pământul în șase zile, apoi S-a făcut istiwāʾ asupra Tronului”* (1). Și a spus în Sūrat al-Raʿd: *„Allah este Cel care a ridicat cerurile fără stâlpi pe care să îi vedeți, apoi S-a făcut istiwāʾ asupra Tronului”* (2).

(1) Al doilea loc este în Sūrat Yūnus. Allah Preaînaltul a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ ۖ يُدَبِّرُ ٱلْأَمْرَ ۖ مَا مِن شَفِيعٍ إِلَّا مِنۢ بَعْدِ إِذْنِهِۦ ۚ ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ فَٱعْبُدُوهُ ۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾

„Cu adevărat, Domnul vostru este Allah, Cel care a creat cerurile și pământul în șase zile, apoi S-a făcut istiwāʾ asupra Tronului” **[Yūnus 10:3].**

Spunem despre acest vers ceea ce am spus despre primul vers.

(2) Al treilea loc este în Sūrat al-Raʿd. Allah Preaînaltul a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى رَفَعَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ۖ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ ۖ وَسَخَّرَ ٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ ۖ كُلٌّ يَجْرِى لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ يُدَبِّرُ ٱلْأَمْرَ يُفَصِّلُ ٱلْءَايَٰتِ لَعَلَّكُم بِلِقَآءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ﴾

„Allah este Cel care a ridicat cerurile fără stâlpi pe care să îi vedeți, apoi S-a făcut istiwāʾ asupra Tronului” **[al-Raʿd 13:2].**

„A ridicat cerurile fără stâlpi”: expresia *„fără stâlpi”* înseamnă că nu au absolut deloc stâlpi sau că au stâlpi, însă noi nu îi vedem?

Există o divergență între mufassirūn. Unii au spus că propoziția *„pe care să îi vedeți”* este un atribut al *„stâlpilor”*, adică: fără stâlpi vizibili vouă, deși ar exista stâlpi nevăzuți. Alții au spus că *„îi vedeți”* este o propoziție nouă, cu sensul: voi vedeți cerurile în această stare, fără stâlpi. Această a doua opinie este mai apropiată, deoarece cerurile nu au nici stâlpi vizibili și nici stâlpi nevăzuți. Dacă ar avea stâlpi, aceștia ar fi de regulă vizibili, chiar dacă Allah Preaînaltul poate ascunde de la noi unele făpturi uriașe pentru o înțelepciune pe care o voiește.

Iar cuvintele Sale *„apoi S-a făcut istiwāʾ asupra Tronului”* constituie aici punctul de dovadă; despre sensul lor se spune ceea ce s-a spus mai înainte.

(1) Al patrulea loc este în Sūrat Ṭā Hā. El a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱلرَّحۡمَٰنُ عَلَى ٱلۡعَرۡشِ ٱسۡتَوَىٰ﴾

„al-Raḥmān S-a făcut istiwāʾ asupra Tronului”
[Ṭā Hā 20:5].

Expresia *„asupra Tronului”*, care este legată de *„istawā”*, a fost adusă înainte pentru a indica restrângerea și particularizarea și pentru a arăta că El — Glorificat și Preaînalt — nu S-a făcut istiwāʾ asupra altui lucru în afară de Tron.

Iar menționarea lui *„al-Raḥmān”* indică faptul că, împreună cu înălțimea și măreția Sa, El este descris cu Raḥmah.

(2) Al cincilea loc este în Sūrat al-Furqān, în cuvintele Sale:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِى سِتَّةِ
ج
أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ ٱلرَّحْمَٰنُ فَسْـَٔلْ بِهِۦ خَبِيرًا﴾

„apoi S-a făcut istiwāʾ asupra Tronului — al-Raḥmān” **[al-Furqān 25:59].**

„al-Raḥmān” este făʿil-ul lui *„istawā”*.

Și a spus în Sūrat Alif-Lām-Mīm al-Sajdah: *„Allah este Cel care a creat cerurile și pământul și ceea ce este între ele în șase zile, apoi S-a făcut istiwāʾ asupra Tronului”* (1). Și a spus în Sūrat al-Ḥadīd: *„El este Cel care a creat cerurile și pământul în șase zile, apoi S-a făcut istiwāʾ asupra Tronului”* (2).

(1) Al șaselea loc este în Sūrat Alif-Lām-Mīm al-Sajdah. El a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِى
صلے
سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ مَا لَكُم مِّن دُونِهِۦ مِن
ج
وَلِىٍّ وَلَا شَفِيعٍ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ﴾

„Allah este Cel care a creat cerurile și pământul și ceea ce este între ele în șase zile, apoi S-a făcut istiwāʾ asupra Tronului” **[al-Sajdah 32:4].**

Spunem despre el ceea ce am spus despre versetele din al-Aʿrāf și Yūnus, însă aici există un adaos:

„și ceea ce este între ele”, adică între cer și pământ. Între ele există făpturi mărețe care au meritat să fie menționate alături de ceruri și pământ. Dintre aceste făpturi mărețe, unele ne sunt

cunoscute — precum soarele, luna, stelele și norii — iar altele ne sunt încă necunoscute.
(2) Al șaptelea loc este în Sūrat al-Ḥadīd. El a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿هُوَ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ ۚ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِى ٱلْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنزِلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ۖ وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ ۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾

„El este Cel care a creat cerurile și pământul în șase zile, apoi S-a făcut istiwāʾ asupra Tronului”
[al-Ḥadīd 57:4].

Acestea sunt șapte locuri; în toate Allah Preaînaltul menționează istiwāʾ-ul ca verb tranzitiv prin *„ʿalā”*.
Mai departe, savanții au spus că rădăcina acestei materii — sīn, wāw, yāʾ — indică desăvârșirea.

Textul arab al versetului integral

﴿ٱلَّذِى خَلَقَ فَسَوَّىٰ﴾

„Cel care a creat și a desăvârșit”
[al-Aʿlā 87:2],

adică a desăvârșit ceea ce a creat. Prin urmare, rădăcina sīn-wāw-yāʾ indică desăvârșirea.

Apoi, în limba arabă, această rădăcină apare în patru forme: tranzitivă prin *„ilā”*, tranzitivă prin *„ʿalā”*, împreună cu wāw și neînsoțită de nimic.

Cea tranzitivă prin *„ʿalā”*, precum

Textul arab al versetului integral

﴿هُوَ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ ۚ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِى ٱلْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنزِلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ۖ وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ ۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾

„S-a făcut istiwāʾ asupra Tronului”
[al-Ḥadīd 57:4],

are sensul:

S-a înălțat și S-a stabilit.

Cea tranzitivă prin *„ilā”* este precum cuvintele Sale:

Textul arab al versetului integral

﴿هُوَ ٱلَّذِى خَلَقَ لَكُم مَّا فِى ٱلْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ ٱسْتَوَىٰٓ إِلَى ٱلسَّمَآءِ فَسَوَّىٰهُنَّ سَبْعَ سَمَٰوَٰتٍ ۚ وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾

„Apoi S-a îndreptat către cer și le-a făcut șapte ceruri”
[al-Baqarah 2:29].

Are aici același sens ca prima, cea tranzitivă prin *„ʿalā”*?

Există o divergență între mufassirūn:

Unii au spus că sensul este același. Acesta pare a fi sensul tafsīr-ului lui Ibn Jarīr — Allah să aibă milă de el — astfel că *„S-a făcut istiwāʾ către cer”* înseamnă: S-a ridicat către el.

Alții au spus că istiwāʾ-ul aici înseamnă îndreptarea deplină a intenției. Astfel, *„S-a făcut istiwāʾ către el”* înseamnă: S-a îndreptat către el printr-o intenție deplină. Ei și-au sprijinit această explicație prin faptul că verbul a fost făcut tranzitiv cu ceea ce indică acest sens, adică *„ilā”*. La această opinie a mers Ibn Kathīr — Allah să aibă milă de el — care a explicat *„apoi S-a făcut istiwāʾ către cer”* prin: S-a îndreptat către cer. El spune că aici istiwāʾ-ul cuprinde sensul de intenție și îndreptare, deoarece a fost făcut tranzitiv prin *„ilā”*. Aici se încheie cuvintele lui.

Cea împreună cu wāw este precum expresia lor: *„apa și lemnul s-au făcut istiwā’”*, adică apa și lemnul au ajuns la același nivel. Iar cea neînsoțită de prepoziție este precum cuvintele Sale:

Textul arab al versetului integral

﴿وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُۥ وَٱسْتَوَىٰٓ ءَاتَيْنَٰهُ حُكْمًا وَعِلْمًا ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ﴾

„Iar când a ajuns la deplina sa putere și s-a desăvârșit” **[al-Qaṣaṣ 28:14];**

sensul este: s-a desăvârșit.

Atenționare:

Dacă spunem că *„S-a făcut istiwāʾ asupra Tronului”* înseamnă *„S-a înălțat”*, apare o întrebare: Allah a creat cerurile, apoi S-a făcut istiwāʾ asupra Tronului; implică aceasta că înainte de acel moment El nu era înalt?

Răspunsul: nu implică aceasta, deoarece istiwāʾ-ul asupra Tronului este mai specific decât înălțarea în sens absolut. Istiwaʾ-ul asupra Tronului este o înălțare specială asupra lui, în timp ce ʿulūw-ul cuprinde toate făpturile. Înălțarea Lui — Măreț și Preaînalt — Îi este afirmată din veșnicie și pentru totdeauna. El nu a încetat niciodată să fie înalt deasupra oricărui lucru înainte de a

crea Tronul. Faptul că nu făcuse istiwāʾ asupra Tronului nu implică lipsa înălțării Sale. Dimpotrivă, El este înalt; iar după crearea cerurilor și pământului S-a înălțat printr-o înălțare specială asupra Tronului.

Dacă spui: înțelegem din versetul nobil că, în timpul creării cerurilor și pământului, El nu era mustawin asupra Tronului; dar înainte de crearea cerurilor și pământului, era El mustawin asupra Tronului sau nu?

Răspunsul este: Allah știe cel mai bine.

Dacă spui: istiwāʾ-ul lui Allah Preaînaltul asupra Tronului Său se numără printre Atributele fiʿliyyah sau dintre Atributele dhātiyyah?

Răspunsul este că se numără printre Atributele fiʿliyyah, deoarece este legat de mashīʾah Sa, iar orice Atribut legat de mashīʾah se numără printre Atributele fiʿliyyah.

• • •

Afirmarea ʿulūw-ului lui Allah asupra creației Sale

Și cuvintele Sale: *„O, ʿĪsā, Eu te voi lua și te voi ridica la Mine."*

Autorul - Allah să aibă milă de el - a menționat, pentru afirmarea ʿulūw-ului lui Allah asupra creației Sale, șase versete. **Primul verset** este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿إِذْ قَالَ ٱللَّهُ يَٰعِيسَىٰٓ إِنِّى مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَىَّ وَمُطَهِّرُكَ مِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَجَاعِلُ ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوكَ فَوْقَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا۟ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ ۖ ثُمَّ إِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾

„O, ʿĪsā, Eu te voi lua și te voi ridica la Mine."
[Āl ʿImrān 3:55].

Adresarea este către ʿĪsā ibn Maryam, pe care Allah l-a creat dintr-o mamă fără tată; de aceea este atribuit mamei sale și se spune: ʿĪsā ibn Maryam.

Allah spune: *„Eu te voi lua [mutawaffīka]”*. Savanții au menționat aici trei opinii:

Prima opinie: *„mutawaffīka”* înseamnă *„te voi lua în întregime”*, de unde și expresia lor *„și-a luat dreptul în întregime [tawaffā ḥaqqahu]”*.

Adică l-a luat pe deplin.

A doua opinie: *„mutawaffīka”* înseamnă *„te voi face să dormi”*, deoarece somnul este o formă de wafāh, după cum spune Allah Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿وَهُوَ ٱلَّذِى يَتَوَفَّىٰكُم بِٱلَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُم بِٱلنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَىٰٓ أَجَلٌ مُّسَمًّى ۖ ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾

„El este Cel care vă ia sufletele noaptea și știe ceea ce ați dobândit ziua, apoi vă ridică în ea pentru ca un termen hotărât să fie împlinit.”
[al-Anʿām 6:60].

A treia opinie: este wafāh prin moarte: *„mutawaffīka”* înseamnă *„te voi face să mori”*, de unde cuvintele lui Allah Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱللَّهُ يَتَوَفَّى ٱلْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَٱلَّتِى لَمْ تَمُتْ فِى مَنَامِهَا
صلے
فَيُمْسِكُ ٱلَّتِى قَضَىٰ عَلَيْهَا ٱلْمَوْتَ وَيُرْسِلُ ٱلْأُخْرَىٰٓ إِلَىٰٓ
ج
أَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾

„Allah ia sufletele în momentul morții lor.”
[al-Zumar 39:42].

Opinia că *„mutawaffīka”* înseamnă *„te voi face să mori”* este îndepărtată, deoarece ʿĪsā - pacea fie asupra lui - nu a murit și va coborî la sfârșitul vremurilor. Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

صلے
﴿وَإِن مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِۦ قَبْلَ مَوْتِهِۦ
وَيَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا﴾

„Nu este nimeni dintre Oamenii Cărții care să nu creadă în el înainte de moartea lui.”
[al-Nisāʾ 4:159],

adică, potrivit uneia dintre cele două opinii, înainte de moartea lui ʿĪsā, atunci când va coborî la sfârșitul vremurilor. S-a spus și că înseamnă înainte de moartea fiecărui individ: nu este nimeni dintre Oamenii Cărții care, atunci când moartea îi este aproape, să nu creadă în ʿĪsā, chiar dacă este iudeu. Această opinie este slabă.

Rămâne de analizat diferența dintre wafāh cu sensul de luare și wafāh cu sensul de somn. Spunem că ele pot fi reunite: Allah l-a luat în timp ce dormea; adică Allah Preaînaltul a făcut să vină

somnul asupra lui și apoi l-a ridicat. Nu există contradicție între cele două.

Cuvintele Sale *„și te voi ridica la Mine”*: aici se află punctul de dovadă, deoarece *„ilā - la/către”* indică țința, iar cuvintele *„și te voi ridica la Mine”* indică faptul că Cel către care este ridicat se află sus.

Aceasta dovedește ʿulūw-ul lui Allah - Măreț și Preaînalt. Dacă cineva ar spune: sensul este *„te voi ridica în rang”*, așa cum Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿إِذْ قَالَتِ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ يَٰمَرْيَمُ إِنَّ ٱللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِّنْهُ ٱسْمُهُ ٱلْمَسِيحُ عِيسَى ٱبْنُ مَرْيَمَ وَجِيهًا فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ وَمِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ﴾

„distins în această lume și în Viața de Apoi și dintre cei apropiați.”
[Āl ʿImrān 3:45].

Spunem: aceasta nu este corect, deoarece aici verbul *„a ridica”* este tranzitiv printr-o particulă specifică ridicării ce implică fawqiyyah; este ridicarea trupului, nu ridicarea rangului.

Să știi că ʿulūw-ul lui Allah - Măreț și Preaînalt - se împarte în două: ʿulūw maʿnawī și ʿulūw dhātī.

1. Cât despre ʿulūw-ul maʿnawī, acesta este afirmat pentru Allah prin consensul Ahl al-Qiblah, adică prin consensul oamenilor bidʿah și al Ahl al-Sunnah; toți cred că Allah Preaînaltul are ʿulūw maʿnawī.

2. Cât despre ʿulūw-ul dhātī, Ahl al-Sunnah îl afirmă, iar adepții bidʿah nu îl afirmă; ei spun că Allah Preaînaltul nu are ʿulūw prin Dhāt-ul Său.

Începem mai întâi cu dovezile Ahl al-Sunnah pentru ʿulūw-ul dhātī al lui Allah Preaînaltul și spunem: Ahl al-Sunnah au

argumentat pentru ʿulūw-ul dhātī al lui Allah Preaînaltul prin Qurʾān, Sunnah, ijmāʿ, rațiune și fițrah.

Mai întâi, Qurʾān-ul indică ʿulūw-ul lui Allah în moduri diferite: uneori prin menționarea ʿulūw-ului, alteori prin menționarea fawqiyyah, alteori prin menționarea coborârii lucrurilor de la El, alteori prin menționarea urcării lor către El și alteori prin faptul că El este în al-samāʾ.
ʿUlūw-ul apare, de pildă, în cuvintele Sale:

Textul arab al versetului integral

﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْحَىُّ ٱلْقَيُّومُ ۚ لَا تَأْخُذُهُۥ سِنَةٌ وَلَا
نَوْمٌ ۚ لَّهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ ۗ مَن ذَا ٱلَّذِى
يَشْفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا بِإِذْنِهِۦ ۚ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۖ
وَلَا يُحِيطُونَ بِشَىْءٍ مِّنْ عِلْمِهِۦٓ إِلَّا بِمَا شَآءَ ۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ
ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ ۖ وَلَا يَـُٔودُهُۥ حِفْظُهُمَا ۚ وَهُوَ ٱلْعَلِىُّ
ٱلْعَظِيمُ﴾

„Iar El este al-ʿAliyy, al-ʿAẓīm."
[al-Baqarah 2:255] și:

Textul arab al versetului integral

﴿سَبِّحِ ٱسْمَ رَبِّكَ ٱلْأَعْلَى﴾

„Slăvește Numele Domnului tău, al-Aʿlā.”
[al-Aʿlā 87:1].

Fawqiyyah apare în:

Textul arab al versetului integral

﴿وَهُوَ ٱلْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِۦ ۚ وَهُوَ ٱلْحَكِيمُ ٱلْخَبِيرُ﴾

„El este al-Qāhir deasupra robilor Săi.”
[al-Anʿām 6:18] și:

Textul arab al versetului integral

﴿يَخَافُونَ رَبَّهُم مِّن فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ۩﴾

„Se tem de Domnul lor, care este deasupra lor, și fac ceea ce li se poruncește.”
[al-Naḥl 16:50].

(3) Coborârea lucrurilor de la El apare, de pildă, în:

Textul arab al versetului integral

﴿يُدَبِّرُ ٱلْأَمْرَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ إِلَى ٱلْأَرْضِ ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُۥٓ أَلْفَ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ﴾

„El cârmuiește porunca din cer către pământ.”
[al-Sajdah 32:5] și:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا ٱلذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ﴾

„Noi am coborât Dhikr-ul.”
[al-Ḥijr 15:9],

și alte texte asemănătoare.

(4) Urcarea lucrurilor către El apare, de pildă, în:

Textul arab al versetului integral

﴿مَن كَانَ يُرِيدُ ٱلْعِزَّةَ فَلِلَّهِ ٱلْعِزَّةُ جَمِيعًا ۚ إِلَيْهِ يَصْعَدُ ٱلْكَلِمُ ٱلطَّيِّبُ وَٱلْعَمَلُ ٱلصَّٰلِحُ يَرْفَعُهُۥ ۚ وَٱلَّذِينَ يَمْكُرُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۖ وَمَكْرُ أُو۟لَٰٓئِكَ هُوَ يَبُورُ﴾

„Către El urcă al-kalim al-ṭayyib, iar fapta dreaptă El o ridică.”
[Fāṭir 35:10]

și în:

Textul arab al versetului integral

﴿تَعْرُجُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ وَٱلرُّوحُ إِلَيْهِ فِى يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُۥ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ﴾

„Îngerii și al-Rūḥ urcă la El.”
[al-Maʿārij 70:4].

(5) Faptul că El este în al-samāʾ apare, de pildă, în:

Textul arab al versetului integral

﴿ءَأَمِنتُم مَّن فِى ٱلسَّمَآءِ أَن يَخْسِفَ بِكُمُ ٱلْأَرْضَ فَإِذَا هِىَ تَمُورُ﴾

„Vă simțiți în siguranță față de Cel care este în al-samāʾ, că nu va face pământul să se scufunde cu voi?”
[al-Mulk 67:16].

În al doilea rând, cât despre Sunnah, aceasta a fost transmisă mutawātir de la Profetul ﷺ prin cuvintele, faptele și aprobările sale.

Cât despre cuvintele Trimisului - pacea și binecuvântarea fie asupra lui -:

El a menționat ʿulūw-ul și fawqiyyah. Din aceasta fac parte cuvintele sale ﷺ: *„Subḥāna Rabbiy al-Aʿlā"*[130] și, atunci când a menționat cerurile, a spus: *„iar Allah este deasupra Tronului"*[131].

El a menționat și faptul că Allah este în al-samāʾ, precum în cuvintele sale ﷺ: *„Nu aveți încredere în mine, deși eu sunt cel de încredere al Celui care este în al-samāʾ?"*[132].

Cât despre faptă, un exemplu este ridicarea degetului său către cer în timp ce ținea khuṭbah oamenilor în cea mai mare adunare, în ziua de ʿArafah, în anul Pelerinajului de Adio. Ṣaḥābah nu s-au adunat într-o adunare mai mare decât aceea; cei care au făcut ḥajj împreună cu el au fost în jur de o sută de mii, iar cei pe care i-a lăsat în viață la moartea sa erau aproximativ o sută douăzeci și patru de mii; adică, în general, musulmanii au fost prezenți în acea adunare. El ﷺ a spus: *„Oare am transmis?"* Ei au spus: da. *„Oare am transmis?"* Ei au spus: da. *„Oare am transmis?"* Ei au spus: da. Și el spunea: *„O Allah, fii martor"*, arătând cu degetul către cer și apoi îndreptându-l spre oameni[133].

Tot aici intră și ridicarea mâinilor sale către cer în duʿāʾ.

---

130 Relatat de Muslim (772), de la Ḥudhayfah — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb Ṣalāt al-Musāfirīn, în descrierea rugăciunii de noapte a Profetului ﷺ.

131 Relatat de Ibn Khuzaymah în al-Tawḥīd (1/244), al-Lālakāʾī în Sharḥ Uṣūl Iʿtiqād Ahl al-Sunnah (659), al-Ṭabarānī în al-Muʿjam al-Kabīr (9/228), al-Bayhaqī în al-Asmāʾ wa-l-Ṣifāt (851), Abū al-Shaykh în al-ʿAẓamah (279) și al-Dārimī în al-Radd ʿalā al-Jahmiyyah (81), de la Ibn Masʿūd — Allah să fie mulțumit de el. Al-Dhahabī a socotit isnād-ul autentic; vezi și Mukhtaṣar al-ʿUluww (48).

132 Relatat de al-Bukhārī (4351) și Muslim (1064), de la Abū Saʿīd al-Khudrī — Allah să fie mulțumit de el — în relatarea despre Dhū al-Khuwayṣirah.

133 Relatat de Muslim (1218), de la Jābir ibn ʿAbd Allāh — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Ḥajj, în relatarea amplă despre Pelerinajul de Adio.

Aceasta este afirmarea ʿulūw-ului prin faptă.

Cât despre aprobare, aceasta apare în ḥadīth-ul lui Muʿāwiyah ibn al-Ḥakam - Allah să fie mulțumit de el -, care a adus o sclavă pe care voia să o elibereze. Profetul ﷺ i-a spus: *„Unde este Allah?"* Ea a spus: *„În al-samāʾ."* El a spus: *„Cine sunt eu?"* Ea a spus: *„Trimisul lui Allah."* El a spus: *„Elibereaz-o, căci este credincioasă."*[134] Aceasta era o sclavă care nu studiase, iar în general sclavele sunt lipsite de învățătură, mai ales o sclavă care nu este liberă și nu se stăpânește pe sine, și totuși știa că Domnul ei este în al-samāʾ. Iar cei rătăciți dintre fiii lui Ādam neagă că Allah este în al-samāʾ și spun fie că El nu este nici deasupra lumii, nici dedesubtul ei, nici la dreapta, nici la stânga, fie că El este în orice loc!

Acestea se numără printre dovezile Qurʾān-ului și Sunnah.

În al treilea rând, cât despre dovada ijmāʿ-ului, Salafii au avut consens că Allah Preaînaltul, prin Dhāt-ul Său, este în al-samāʾ, din vremea Trimisului - pacea și binecuvântarea fie asupra lui - până în ziua de astăzi. Dacă spui: cum au avut consens?

Spunem: faptul că au lăsat aceste versete și aḥādīth să treacă așa cum sunt, în ciuda repetării în ele a ʿulūw-ului, fawqiyyah, coborârii lucrurilor de la El și urcării lor către El, fără să transmită nimic care să le contrazică, reprezintă consensul lor asupra sensului lor.

De aceea, când Shaykh al-Islām a spus: *„Salafii au consens asupra acestui lucru"*, a spus și: *„Nimeni dintre ei nu a spus că Allah nu este în al-samāʾ, sau că Allah este pe pământ, sau că Allah nu este nici în interiorul lumii, nici în afara ei, nici unit, nici separat, sau că nu este permis să se arate către El printr-un gest perceptibil."*

În al patrulea rând, cât despre dovada rațiunii, spunem: nu există îndoială că Allah - Măreț și Preaînalt - trebuie fie să fie în înălțime, fie în partea de jos. Faptul de a fi în partea de jos este imposibil, deoarece este o lipsă care ar presupune ca ceva dintre

134 Takhrīj-ul a fost menționat anterior în ediția arabă; vezi nota 39, Muslim (537), de la Muʿāwiyah ibn al-Ḥakam al-Sulamī — Allah să fie mulțumit de el — în relatarea despre sclavă.

creațiile Sale să fie deasupra Lui, iar atunci El nu ar avea ʿulūw deplin, dominație deplină și autoritate deplină. Dacă partea de jos este imposibilă, ʿulūw-ul este obligatoriu.

Există și un alt raționament: spunem că ʿulūw-ul este un Atribut de perfecțiune prin acordul oamenilor raționali. Dacă este un Atribut de perfecțiune, trebuie să fie afirmat pentru Allah, deoarece orice Atribut de perfecțiune absolută este afirmat pentru Allah.

Prin cuvântul nostru *„absolută"* ne ferim de perfecțiunea relativă, care este perfecțiune într-o situație și nu în alta. Somnul, de pildă, este o lipsă, însă pentru cel care are nevoie de el și își recapătă puterea prin el reprezintă o perfecțiune.

În al cincilea rând, cât despre dovada fiṭrah, ea este incontestabilă și nu poate fi respinsă prin încăpățânare: fiecare om este creat cu fiṭrah că Allah este în al-samāʾ. De aceea, atunci când te lovește brusc ceva pe care nu îl poți îndepărta și te îndrepți numai către Allah Preaînaltul ca să îl îndepărteze, inima ta se îndreaptă către cer. Chiar și cei care neagă ʿulūw-ul Dhāt-ului nu sunt în stare să își coboare mâinile către pământ.

Această fiṭrah nu poate fi negată. Se spune chiar că unele dintre făpturile necuvântătoare știu că Allah este în al-samāʾ, precum în relatarea transmisă că Sulaymān ibn Dāwūd - pacea fie asupra lui și asupra tatălui său - a ieșit într-o zi cu oamenii pentru a cere ploaie. Când a ieșit, a văzut o furnică întinsă pe spate, ridicându-și picioarele către cer și spunând: *„O Allah! Noi suntem o creație dintre creațiile Tale și nu ne putem lipsi de apa Ta."* El a spus: *„Întoarceți-vă; vi s-a dat apă prin duʿāʾ-ul altcuiva."* Aceasta este inspirație fiṭrī.

Concluzia este că faptul că Allah este în al-samāʾ este cunoscut prin fiṭrah. Pe Allah, dacă fiṭrah acestor oameni care neagă aceasta nu s-ar fi corupt, ar fi știut că Allah este în al-samāʾ fără să consulte nicio carte, deoarece lucrul indicat de fiṭrah nu are nevoie de consultarea cărților.

Cei care neagă ʿulūw-ul lui Allah - Măreț și Preaînalt - prin Dhāt-ul Său spun: dacă El ar fi prin Dhāt-ul Său în ʿulūw, ar fi într-o jihah; dacă ar fi într-o jihah, ar avea ḥadd și ar fi jism, iar

acest lucru este imposibil! Răspunsul la afirmația lor că aceasta ar implica ḥadd și jism este următorul:

În primul rând: nu este permis să anulăm indicația textelor prin asemenea raționamente. Dacă aceasta ar fi permisă, orice persoană care nu dorește ceea ce implică un text ar putea să îi dea o explicație de acest fel și să îl respingă prin asemenea raționamente bolnave.

Dacă Allah a afirmat pentru Sine ʿulūw-ul, Trimisul Său ﷺ a afirmat pentru El ʿulūw-ul, iar Salafii drepți au afirmat pentru El ʿulūw-ul, nu este acceptabil să vină cineva și să spună: nu poate fi ʿulūw al Dhāt-ului, deoarece dacă ar fi ʿulūw al Dhāt-ului ar implica cutare și cutare.

În al doilea rând, spunem: dacă ceea ce ați menționat este o consecință necesară și corectă a afirmării ʿulūw-ului, atunci o afirmăm, deoarece ceea ce decurge necesar din cuvintele lui Allah și ale Trimisului Său este adevărat. Allah Preaînaltul știe ceea ce decurge din cuvintele Sale. Dacă textele ʿulūw-ului ar implica un sens corupt, El l-ar fi clarificat; însă ele nu implică un sens corupt.

În al treilea rând, apoi spunem: ce sunt acest ḥadd și acest jism pentru care ați mobilizat împotriva noastră caii și oamenii voștri?

Prin ḥadd vreți să spuneți că ceva dintre creații Îl înconjoară pe Allah? Acest lucru este fals și negat în privința lui Allah și nu decurge din afirmarea ʿulūw-ului pentru Allah. Sau prin ḥadd vreți să spuneți că Allah este bāʾin de creația Sa și nu este ḥāll în ea? Acesta este un sens adevărat, însă nu folosim termenul nici pentru negare, nici pentru afirmare, deoarece termenul nu apare în revelație.

Cât despre jism, spunem: ce vreți să spuneți prin jism? Vreți să spuneți că este un corp alcătuit din oase, carne, piele și lucruri asemănătoare? Acest lucru este fals și negat în privința lui Allah, deoarece *„nimic nu este asemenea Lui și El este al-Samīʿ, al-Baṣīr”.* Sau prin jism vreți să spuneți ceva existent prin sine și descris cu ceea ce I se potrivește? Acesta este un sens adevărat, însă nu folosim termenul nici pentru negare, nici pentru afirmare, din motivul menționat anterior.

La fel spunem despre jihah: vreți să spuneți că Allah Preaînaltul se află într-o direcție care Îl înconjoară? Acest lucru este fals și nu decurge din afirmarea ʿulūw-ului Său. Sau vreți să spuneți jihat al-ʿulūw, fără ca aceasta să Îl înconjoare pe Allah? Acesta este un sens adevărat și nu este corect să fie negat în privința lui Allah Preaînaltul.

„Ci Allah l-a ridicat la El."

(1) Al doilea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿بَل رَّفَعَهُ ٱللَّهُ إِلَيۡهِۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾

„Ci Allah l-a ridicat la El."
[al-Nisāʾ 4:158].

„Ci [bal]” este pentru anularea celor spuse înainte, adică pentru a anula cuvintele lor:

Textul arab al pasajului integral

﴿وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا ٱلْمَسِيحَ عِيسَى ٱبْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ ٱللَّهِ
وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَٰكِن شُبِّهَ لَهُمْ ۚ وَإِنَّ ٱلَّذِينَ
ٱخْتَلَفُوا۟ فِيهِ لَفِى شَكٍّ مِّنْهُ ۚ مَا لَهُم بِهِۦ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا ٱتِّبَاعَ
ٱلظَّنِّ ۚ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًۢا بَل رَّفَعَهُ ٱللَّهُ إِلَيْهِ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ
عَزِيزًا حَكِيمًا﴾

„și pentru că au spus: «Noi l-am ucis pe al-Masīḥ, ʿĪsā ibn Maryam, Trimisul lui Allah»; însă nu l-au ucis și nu l-au răstignit, ci li s-a făcut să li se pară astfel. Iar cei care se contrazic cu privire la el sunt cu adevărat în îndoială; nu au despre aceasta nicio cunoaștere, ci urmează numai presupunerea. Și cu siguranță nu l-au ucis. Ci Allah l-a ridicat la El, iar Allah este ʿAzīz, Ḥakīm.”
[al-Nisāʾ 4:157-158].

Allah le-a declarat minciuna prin cuvintele: *„și cu siguranță nu l-au ucis. Ci Allah l-a ridicat la El.”*

Punctul de dovadă sunt cuvintele *„Ci Allah l-a ridicat la El”*, fiindcă ele afirmă în mod explicit că Allah Preaînaltul este ʿālī prin Dhāt-ul Său, deoarece ridicarea către ceva presupune că acel ceva se află sus.

„Către El urcă al-kalim al-ṭayyib, iar fapta dreaptă El o ridică.”

(1) Al treilea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al versetului integral

﴿مَن كَانَ يُرِيدُ ٱلْعِزَّةَ فَلِلَّهِ ٱلْعِزَّةُ جَمِيعًا ۚ إِلَيْهِ يَصْعَدُ ٱلْكَلِمُ ٱلطَّيِّبُ وَٱلْعَمَلُ ٱلصَّٰلِحُ يَرْفَعُهُۥ ۚ وَٱلَّذِينَ يَمْكُرُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۖ وَمَكْرُ أُو۟لَٰٓئِكَ هُوَ يَبُورُ﴾

„Către El urcă al-kalim al-ṭayyib, iar fapta dreaptă El o ridică." **[Fāṭir 35:10]**.

„Către El": către Allah - Măreț și Preaînalt.

„Urcă al-kalim al-ṭayyib": al-kalim aici este un nume colectiv; singularul lui este kalimah, iar pluralul lui kalimah este kalimāt. Al-kalim al-ṭayyib cuprinde orice cuvânt prin care omul se apropie de Allah, precum recitarea Qurʾān-ului, dhikr-ul, ʿilm-ul, poruncirea binelui și interzicerea răului. Orice cuvânt prin care omul se apropie de Allah - Măreț și Preaînalt - este kalimah ṭayyibah; el urcă la Allah - Măreț și Preaînalt - și ajunge la El, iar fapta dreaptă Allah o ridică de asemenea către El.

Așadar cuvintele urcă la Allah, iar fapta dreaptă Allah o ridică; aceasta dovedește că Allah este ʿālī prin Dhāt-ul Său, deoarece lucrurile urcă la El și sunt ridicate către El.

„Către El urcă al-kalim al-ṭayyib, iar fapta dreaptă El o ridică."
„Firʿawn a spus: «O, Hāmān, construiește-mi un turn, poate voi ajunge la căi, căile cerurilor, ca să mă uit la Dumnezeul lui Mūsā; însă eu îl cred mincinos.»"

(2) Al patrulea verset este cuvântul Lui:

Textul arab al pasajului integral

﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَٰهَٰمَٰنُ ٱبْنِ لِى صَرْحًا لَّعَلِّىٓ أَبْلُغُ
ٱلْأَسْبَٰبَ أَسْبَٰبَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ فَأَطَّلِعَ إِلَىٰٓ إِلَٰهِ مُوسَىٰ
وَإِنِّى لَأَظُنُّهُۥ كَٰذِبًا ۚ وَكَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ سُوٓءُ عَمَلِهِۦ
وَصُدَّ عَنِ ٱلسَّبِيلِ ۚ وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِى تَبَابٍ﴾

„O, Hāmān, construiește-mi un turn, poate voi ajunge la căi, căile cerurilor, ca să mă uit la Dumnezeul lui Mūsā; însă eu îl cred mincinos."
[Ghāfir 40:36-37].

Hāmān era ministrul lui Firʿawn, iar cel care a poruncit construirea a fost Firʿawn.

„Un turn [ṣarḥ]", adică o construcție înaltă.

„Poate voi ajunge la căi, căile cerurilor", adică poate voi ajunge la drumurile care conduc către cer.

„Ca să mă uit la Dumnezeul lui Mūsā", adică să mă uit la El și să ajung direct la El, deoarece Mūsā îi spusese că Allah este în al-samāʾ. Firʿawn a vrut astfel să își înșele poporul cerând construirea acestui turn înalt, ca să urce pe el și apoi să spună: nu am găsit pe nimeni. Este posibil și să fi spus aceasta în batjocură: Mūsā spune că Dumnezeul său este în cer, atunci lăsați-ne să urcăm ca să Îl vedem! - în batjocură.

Oricum ar fi, el a spus: *„însă eu îl cred mincinos”*, ca să își înșele poporul; altfel, el știa că Mūsā era adevărat. Mūsā i-a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَآ أَنزَلَ هَٰٓؤُلَآءِ إِلَّا رَبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ بَصَآئِرَ وَإِنِّى لَأَظُنُّكَ يَٰفِرْعَوْنُ مَثْبُورًا﴾

„Tu știi bine că nimeni altul decât Domnul cerurilor și al pământului nu le-a coborât pe acestea ca dovezi limpezi.”
[al-Isrāʾ 17:102].

Firʿawn nu a răspuns: *„nu știu”*, ci a lăsat această afirmație întărită prin lām, qad și jurământ fără să o nege. Iar Allah - Măreț și Preaînalt - spune într-un alt verset:

Textul arab al versetului integral

﴿وَجَحَدُوا۟ بِهَا وَٱسْتَيْقَنَتْهَآ أَنفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا ۚ فَٱنظُرْ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾

„Le-au negat din nedreptate și trufie, deși sufletele lor erau convinse de ele. Privește, așadar, care a fost sfârșitul făcătorilor de stricăciune.”
[al-Naml 27:14].

Punctul de dovadă este că porunca lui Firʿawn de a construi un turn prin care să privească spre Dumnezeul lui Mūsā arată că Mūsā ﷺ le-a spus lui Firʿawn și oamenilor săi că Allah este în al-samāʾ. Astfel, ʿulūw-ul dhātī al lui Allah Preaînaltul a fost adus și de Legile revelate anterioare.

„Vă simțiți în siguranță față de Cel care este în al-samāʾ, că nu va face pământul să se scufunde cu voi, iar atunci el se va cutremura? Sau vă simțiți în siguranță față de Cel care este în al-samāʾ, că nu va trimite asupra voastră un ḥāṣib? Atunci veți afla cum a fost avertizarea Mea.”

(1) Al cincilea și al șaselea verset sunt cuvintele Lui:

Textul arab al pasajului integral

﴿ءَأَمِنتُم مَّن فِي ٱلسَّمَآءِ أَن يَخْسِفَ بِكُمُ ٱلْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ أَمْ أَمِنتُم مَّن فِي ٱلسَّمَآءِ أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ۖ فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ﴾

„Vă simțiți în siguranță față de Cel care este în al-samāʾ, că nu va face pământul să se scufunde cu voi, iar atunci el se va cutremura? Sau vă simțiți în siguranță față de Cel care este în al-samāʾ, că nu va trimite asupra voastră un ḥāṣib? Atunci veți afla cum a fost avertizarea Mea."
[al-Mulk 67:16-17].

Cel care este în al-samāʾ este Allah - Măreț și Preaînalt -, însă El S-a referit la Sine în acest mod deoarece contextul este unul de arătare a măreției Sale: El este deasupra voastră, are putere asupra voastră, stăpânește asupra voastră și vă domină, deoarece cel aflat sus are autoritate asupra celui de sub el.

„Iar atunci el se va cutremura [tamūr]", adică se va mișca și tulbura.

Răspunsul este: nu suntem în siguranță, pe Allah! Dimpotrivă, ne temem pentru noi înșine, atunci când păcatele noastre se înmulțesc, ca pământul să nu fie făcut să se scufunde cu noi.

Surpările pe care le numesc astăzi *„surpare de teren"*, *„alunecare de munte"* și lucruri asemănătoare sunt chiar lucrurile cu care Allah ne-a amenințat aici; însă vin cu asemenea expresii pentru ca chestiunea să pară mai ușoară oamenilor simpli.

„Sau vă simțiți în siguranță [am amintum]" înseamnă: *„Ba oare vă simțiți în siguranță?"* Particula *„am"* are aici sensul de *„bal"* împreună cu hamzah interogativă.

„Că nu va trimite asupra voastră un ḥāṣib": al-ḥāṣib este o pedeapsă venită de sus, prin care sunt loviți cu pietre, după cum

s-a făcut cu cei de dinaintea lor, precum poporul lui Lūṭ și Oamenii Elefantului; iar al-khasf vine de jos.
Allah - Măreț și Preaînalt - ne-a amenințat atât de sus, cât și de jos. Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذَنۢبِهِۦ ۖ فَمِنْهُم مَّنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا
وَمِنْهُم مَّنْ أَخَذَتْهُ ٱلصَّيْحَةُ وَمِنْهُم مَّنْ خَسَفْنَا بِهِ ٱلْأَرْضَ
وَمِنْهُم مَّنْ أَغْرَقْنَا ۚ وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَٰكِن كَانُوٓا۟
أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾

„Pe fiecare l-am prins pentru păcatul său: asupra unora am trimis ḥāṣib, pe unii i-a prins strigătul, pe unii i-am făcut să se scufunde în pământ și pe unii i-am înecat."
[al-ʿAnkabūt 29:40].

Sunt patru feluri de pedeapsă.

Aici Allah a menționat două dintre ele: al-ḥāṣib și al-khasf.

Punctul de dovadă din acest verset sunt cuvintele: *„Cel care este în al-samā'"*.

Cel care este în al-samā' este Allah - Măreț și Preaînalt -, iar aceasta este dovadă pentru ʿulūw-ul lui Allah prin Dhāt-ul Său.

Dar aici apare o problemă: *„fī"* indică aici ẓarfiyyah, adică faptul că ceva se află în interiorul altuia. Dacă Allah este *„în al-samā'"*, iar *„fī"* indică interiorul, atunci recipientul înconjoară ceea ce se află în el. Dacă spui: *„apa este în pahar"*, paharul înconjoară apa și este mai larg decât ea. Așadar, dacă Allah spune: *„Vă simțiți în siguranță față de Cel care este în al-samā'"*, sensul aparent ar fi că al-samā' Îl înconjoară pe Allah. Acest sens aparent este fals; iar dacă sensul aparent este fals, știm cu certitudine că

Allah nu l-a intenționat, deoarece este imposibil ca sensul aparent al Qurʾān-ului și Sunnah să fie fals.

Care este, așadar, răspunsul la această problemă?

Savanții au spus că răspunsul este să urmăm una dintre două căi:

Prima: să considerăm că al-samāʾ înseamnă ʿulūw. Folosirea lui al-samāʾ cu sensul de ʿulūw există în limba arabă și chiar în Qurʾān. Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌۢ بِقَدَرِهَا فَٱحْتَمَلَ
ٱلسَّيْلُ زَبَدًا رَّابِيًا ۚ وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِى ٱلنَّارِ ٱبْتِغَآءَ حِلْيَةٍ
أَوْ مَتَٰعٍ زَبَدٌ مِّثْلُهُۥ ۚ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ ٱللَّهُ ٱلْحَقَّ وَٱلْبَٰطِلَ
فَأَمَّا ٱلزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَآءً ۖ وَأَمَّا مَا يَنفَعُ ٱلنَّاسَ فَيَمْكُثُ
فِى ٱلْأَرْضِ ۚ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ ٱللَّهُ ٱلْأَمْثَالَ﴾

„A coborât apă din al-samāʾ și văile au curs potrivit măsurii lor.” **[al-Raʿd 13:17]**.

Prin al-samāʾ se înțelege aici înălțimea, deoarece apa coboară din nori, nu din cerul care este acoperișul protejat, iar norii sunt sus, între cer și pământ, după cum Allah Preaînaltul spune:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ فِى خَلْقِ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱخْتِلَـٰفِ ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ وَٱلْفُلْكِ ٱلَّتِى تَجْرِى فِى ٱلْبَحْرِ بِمَا يَنفَعُ ٱلنَّاسَ وَمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مِن مَّآءٍ فَأَحْيَا بِهِ ٱلْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِن كُلِّ دَآبَّةٍ وَتَصْرِيفِ ٱلرِّيَـٰحِ وَٱلسَّحَابِ ٱلْمُسَخَّرِ بَيْنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ لَـَٔايَـٰتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾

„și norii supuși între cer și pământ.”
[al-Baqarah 2:164].

Prin urmare, sensul lui *„Cel care este în al-samā’”* este: Cel care este în ʿulūw.

După aceasta nu mai există nicio problemă: El este în ʿulūw; nimic nu este la nivelul Lui și nimic nu este deasupra Lui.

2. Sau considerăm că *„fī”* are sensul lui *„ʿalā”*, iar al-samāʾ este acoperișul protejat și ridicat, adică corpurile cerești. *„Fī”* apare în limba arabă cu sensul lui *„ʿalā”*, ba chiar și în Qurʾān. Firʿawn le-a spus vrăjitorilor săi care au crezut:

Textul arab al versetului integral

﴿قَالَ ءَامَنتُمْ لَهُۥ قَبْلَ أَنْ ءَاذَنَ لَكُمْ ۖ إِنَّهُۥ لَكَبِيرُكُمُ
ٱلَّذِى عَلَّمَكُمُ ٱلسِّحْرَ ۖ فَلَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ
خِلَٰفٍ وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ فِى جُذُوعِ ٱلنَّخْلِ وَلَتَعْلَمُنَّ أَيُّنَآ أَشَدُّ
عَذَابًا وَأَبْقَىٰ﴾

„Cu siguranță vă voi răstigni pe trunchiurile palmierilor [fī judhūʿ al-nakhl].”
[Ṭā Hā 20:71],

adică pe trunchiurile palmierilor.

Prin urmare, sensul lui *„Cel care este în al-samāʾ”* este: Cel care este deasupra al-samāʾ.

Și după aceasta nu mai există nicio problemă.

Dacă spui: cum împaci acest verset cu cuvintele lui Allah Preaînaltul:

Textul arab al versetului integral

﴿وَهُوَ ٱلَّذِى فِى ٱلسَّمَآءِ إِلَٰهٌ وَفِى ٱلْأَرْضِ إِلَٰهٌ ۚ وَهُوَ
ٱلْحَكِيمُ ٱلْعَلِيمُ﴾

„El este Cel care este Ilāh în cer și Ilāh pe pământ.”
[al-Zukhruf 43:84]

și cu cuvintele:

Textul arab al versetului integral

﴿وَهُوَ ٱللَّهُ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَفِى ٱلْأَرْضِ ۖ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ﴾

„El este Allah în ceruri și pe pământ; El vă cunoaște taina și ceea ce arătați."
[al-Anʿām 6:3]?

Răspunsul este următorul:

Cât despre primul verset, Allah spune: *„El este Cel care este Ilāh în cer și Ilāh pe pământ."* Aici expresia de loc se referă la ulūhiyyah Sa, adică ulūhiyyah Sa este afirmată în cer și pe pământ. Este ca atunci când spui: *„cutare este conducător în Madīnah și Makkah"*; persoana lui se află într-unul dintre cele două locuri, însă în amândouă este prezent prin conducerea și autoritatea sa. Așadar, ulūhiyyah lui Allah Preaînaltul este în cer și pe pământ; cât despre El - Măreț și Preaînalt -, El este în al-samāʾ.

Cât despre al doilea verset, *„El este Allah în ceruri și pe pământ"*, spunem despre el ceea ce am spus despre versetul anterior: *„El este Allah"*, adică El este al-Ilāh a Cărui ulūhiyyah este în ceruri și pe pământ; cât despre Dhāt-ul Său, El este în al-samāʾ. Astfel sensul este: El este Cel adorat în ceruri și Cel adorat pe pământ; ulūhiyyah Sa este în ceruri și pe pământ.

Prin aceasta, versetul este explicat în același mod ca versetul precedent.

S-a mai spus că sensul este: *„El este Allah în ceruri"*, apoi te oprești, după care citești: *„și pe pământ El vă cunoaște taina și ceea ce arătați"*; adică Dhāt-ul Său este în ceruri și El vă cunoaște taina și ceea ce arătați pe pământ. Faptul că El este în al-samāʾ, împreună cu ʿulūw-ul Său, nu Îl împiedică să cunoască taina voastră și ceea ce arătați pe pământ.

Acest sens are o anumită slăbiciune, deoarece presupune ruperea versetului și lipsa legăturii dintre părțile sale. Corect este primul sens: *„El este Allah în ceruri și pe pământ”*, adică ulūhiyyah Sa este afirmată în ceruri și pe pământ, iar astfel versetul corespunde celuilalt verset.

Dintre beneficiile practice ale acestor versete:

Atunci când omul știe că Allah Preaînaltul este deasupra tuturor lucrurilor, el înțelege măsura autorității și stăpânirii Sale asupra creației. Atunci se teme de El și Îl mărește. Iar dacă omul se teme de Domnul său și Îl mărește, va avea taqwā față de El, va îndeplini ceea ce este obligatoriu și va părăsi ceea ce este interzis.

Afirmarea maʿiyyah lui Allah cu creația Sa

Cuvântul Lui: *„El este Cel care a creat cerurile și pământul în șase zile, apoi S-a înălțat peste Tron. El știe ceea ce intră în pământ și ceea ce iese din el, ceea ce coboară din cer și ceea ce urcă în el. Și El este cu voi oriunde ați fi. Iar Allah vede ceea ce faceți.”* (1)

(1) Autorul a început să aducă dovezile maʿiyyah, adică dovezile maʿiyyah lui Allah Preaînaltul cu creația Sa. A fost potrivit să le menționeze după ʿulūw, deoarece omului i s-ar putea părea că există o contradicție între faptul că El este deasupra tuturor lucrurilor și faptul că El este cu robii. De aceea a fost foarte potrivit să menționeze versetele care afirmă maʿiyyah lui Allah cu creația după ce a menționat versetele ʿulūw-ului.

În privința maʿiyyah lui Allah Preaînaltul cu creația Sa există mai multe cercetări:

Prima cercetare privește categoriile ei:

Maʿiyyah lui Allah Preaputernicul și Preaînaltul se împarte în două categorii: generală și specială.

Iar cea specială se împarte în două: una legată de o persoană și una legată de o însușire.

Cât despre cea generală, ea îi cuprinde pe toți: credincios și necredincios, drept și păcătos. Dovada ei este Cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿هُوَ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ ۚ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِى ٱلْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنزِلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ۖ وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ ۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾

„Și El este cu voi oriunde ați fi."
[al-Ḥadīd 57:4]

Cât despre cea specială legată de o însușire, de pildă Cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوا۟ وَّٱلَّذِينَ هُم مُّحْسِنُونَ﴾

„Cu adevărat, Allah este cu cei care au taqwā și cu cei care sunt muḥsinūn."
[al-Naḥl 16:128]

Iar cât despre cea specială legată de o anumită persoană, de pildă Cuvântul Celui Preaînalt despre Profetul Său:

Textul arab al versetului integral

﴿إِلَّا تَنصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ ٱللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ثَانِىَ ٱثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِى ٱلْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَٰحِبِهِۦ لَا تَحْزَنْ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَنَا ۖ فَأَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُۥ بِجُنُودٍ لَّمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ٱلسُّفْلَىٰ ۗ وَكَلِمَةُ ٱللَّهِ هِىَ ٱلْعُلْيَا ۗ وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾

„Nu te întrista; cu adevărat, Allah este cu noi.”
[al-Tawbah 9:40]

Și El le-a spus lui Mūsā și Hārūn:

Textul arab al versetului integral

﴿قَالَ لَا تَخَافَآ ۖ إِنَّنِى مَعَكُمَآ أَسْمَعُ وَأَرَىٰ﴾

„Cu adevărat, Eu sunt cu voi doi; aud și văd.”
[Ṭā Hā 20:46]

Aceasta este mai specifică decât cea legată de o însușire.

Așadar, maʿiyyah are trepte: generală absolută, specială legată de o însușire și specială legată de o persoană. Cea mai specifică formă de maʿiyyah este cea legată de o persoană, apoi cea legată de o însușire, apoi cea generală. Maʿiyyah generală implică faptul că El cuprinde creația prin știință, putere, auz, vedere, autoritate

și celelalte sensuri ale rubūbiyyah Sale. Iar maʿiyyah specială, în ambele ei forme, implică pe lângă acestea victoria și sprijinul.

A doua cercetare: este maʿiyyah reală sau este o expresie pentru știința lui Allah Preaputernicul și Preaînaltul, pentru auzul Său, vederea Sa, puterea Sa, autoritatea Sa și celelalte sensuri ale rubūbiyyah Sale?

Cele mai multe formulări ale Salafilor, Allah să aibă milă de ei, spun că ea este o expresie pentru știință, auz, vedere, putere și lucruri asemănătoare. Ei fac ca sensul Cuvântului Său *„Și El este cu voi”* să fie: El vă cunoaște, aude cuvintele voastre, vede faptele voastre, are putere asupra voastră, judecă între voi... și așa mai departe. Ei o explică, așadar, prin ceea ce rezultă în mod necesar din ea.

Shaykh al-Islām, Allah să aibă milă de el, a ales în această carte și în altele că ea este pe realitatea ei și că faptul că El este cu noi este adevărat în sens real. Însă maʿiyyah Sa nu este ca maʿiyyah unui om cu alt om, prin care un om poate fi cu alt om în locul în care se află acesta; pentru că maʿiyyah lui Allah Preaputernicul și Preaînaltul este afirmată pentru El în timp ce El este în ʿulūw-ul Său. El este cu noi în timp ce este înălțat deasupra Tronului Său, deasupra tuturor lucrurilor, și nu este posibil în niciun caz ca El să fie cu noi în locurile în care ne aflăm noi.

Pe această bază, este nevoie să se armonizeze maʿiyyah cu ʿulūw-ul.

Autorul i-a dedicat un capitol separat, a cărui explicație va veni, dacă Allah Preaînaltul voiește. Nu există nicio incompatibilitate între ʿulūw și maʿiyyah, deoarece nu există nimic asemenea lui Allah Preaînaltul în toate Atributele Sale: El este Înalt în apropierea Sa și Apropiat în înălțimea Sa.

Shaykh al-Islām, Allah să aibă milă de el, a dat pentru aceasta exemplul lunii. El a spus că se spune: *„Am continuat să mergem, iar luna era cu noi”*, deși ea se află pe cer și se numără printre cele mai mici dintre creaturi. Cum să nu poată, atunci, Creatorul Preaputernic și Preaînalt să fie cu creația, în timp ce creația în raport cu El nu este nimic, iar El este deasupra cerurilor Sale?!

Ceea ce a spus el, Allah să aibă milă de el, respinge argumentul unor oameni ai taʿṭīl-ului care au obiectat împotriva Ahl al-Sunnah spunând: *„Voi interziceți taʾwīl-ul, dar voi înșivă faceți taʾwīl în privința maʿiyyah. Spuneți că maʿiyyah înseamnă știință, auz, vedere, putere, autoritate și lucruri asemănătoare."*

Noi spunem: maʿiyyah este adevărată în sensul ei real, însă nu potrivit înțelesului pe care l-au înțeles Jahmiyyah și cei asemenea lor, și anume că El ar fi cu oamenii în fiecare loc. Iar explicarea ei de către unii dintre Salaf prin știință și lucruri asemănătoare este o explicare prin ceea ce rezultă din ea.

A treia cercetare: maʿiyyah face parte dintre Atributele dhātiyyah sau dintre Atributele fiʿliyyah?

În aceasta există detaliere:

Cât despre maʿiyyah generală, ea este dhātiyyah, deoarece Allah nu a încetat și nu va înceta să cuprindă creația prin știință, putere, autoritate și celelalte sensuri ale rubūbiyyah Sale.

Cât despre maʿiyyah specială, ea este un Atribut fiʿlī, deoarece depinde de mashīʾah lui Allah. Orice Atribut legat de o cauză face parte dintre Atributele fiʿliyyah. A trecut deja că riḍā se numără printre Atributele fiʿliyyah, deoarece este legat de o cauză: când există cauza prin care Allah este mulțumit, există și riḍā. La fel și maʿiyyah specială: dacă într-o persoană există taqwā sau altă cauză dintre cauzele ei, Allah este cu ea.

A patra cercetare despre maʿiyyah: este ea reală sau nu?

Am menționat aceasta: dintre Salafi sunt unii care au explicat-o prin ceea ce rezultă din ea, iar aceasta este explicația pe care aproape că nu vezi alta în afara ei. Și dintre ei sunt unii care au spus că ea este pe realitatea ei, însă este o maʿiyyah potrivită lui Allah, proprie Lui.

Aceasta este formularea explicită a autorului aici, în această carte și în alte lucrări ale sale. Însă ea trebuie ferită de presupunerile false, cum ar fi presupunerea că Allah este cu noi pe pământ și lucruri asemănătoare; acest lucru este fals și imposibil!

A cincea cercetare despre maʿiyyah: există contradicție între ea și ʿulūw?

Răspunsul este: nu există contradicție între ele, din trei motive:

Primul motiv: Allah le-a reunit în ceea ce a spus despre Sine. Dacă ele s-ar contrazice, nu ar fi corect ca Allah să Se descrie prin amândouă.

Al doilea motiv: spunem că, în esență, nu există opoziție între ʿulūw și maʿiyyah, deoarece este posibil ca un lucru să fie sus și totuși să fie *„cu”* tine. Dintre acestea este ceea ce spun arabii: *„Luna este cu noi în timp ce mergem”*, *„soarele este cu noi în timp ce mergem”*, *„Polul este cu noi în timp ce mergem”*, deși luna, soarele și Polul sunt toate pe cer. Dacă reuniunea dintre ʿulūw și maʿiyyah este posibilă pentru creatură, atunci reuniunea lor pentru Creator este cu atât mai posibilă.

Gândește-te dacă un om ar fi pe un munte înalt și le-ar spune soldaților: *„Mergeți într-un loc îndepărtat în luptă, iar eu sunt cu voi”*, în timp ce și-a pus binoclul la ochi și îi privește de departe. Astfel el este cu ei, pentru că acum îi vede ca și cum ar fi înaintea lui, deși este departe de ei. Lucrul acesta este posibil în cazul unei creaturi; cum să nu fie posibil în cazul Creatorului?!

Al treilea motiv: chiar dacă reunirea lor ar fi imposibilă în cazul unei creaturi, aceasta nu ar face-o imposibilă în cazul Creatorului, deoarece Allah este mai Măreț și mai Glorios, iar Atributele Creatorului nu pot fi măsurate prin Atributele creaturilor, din cauza diferenței evidente dintre Creator și creatură.

Mesagerul ﷺ spune în călătoria sa: *„O Allah, Tu ești Însoțitorul în călătorie și Înlocuitorul în familie.”*[135] El a reunit faptul că Allah este Însoțitorul lui în călătorie și Înlocuitorul lui în familie, deși pentru o creatură acest lucru nu este posibil: o persoană nu poate fi însoțitorul tău în călătorie și, în același timp, înlocuitorul tău rămas cu familia ta.

135 Relatat de Muslim (1342), de la Ibn ʿUmar — Allah să fie mulțumit de amândoi — în Kitāb al-Ḥajj, în duʿāʾ-ul călătoriei: «O Allah, Tu ești Însoțitorul în călătorie și Înlocuitorul în familie.»

Și s-a autentificat în ḥadīth-ul ṣaḥīḥ[136] că Allah Preaputernicul și Preaînaltul spune atunci când musallī-ul spune: *„Lauda Îi aparține lui Allah, Domnul lumilor”*: *„Robul Meu M-a lăudat.”* Câți oameni care se roagă spun: *„Lauda Îi aparține lui Allah, Domnul lumilor”*? Ei nu pot fi numărați. Și câți oameni se roagă, unul dintre ei spunând *„Lauda Îi aparține lui Allah, Domnul lumilor”*, iar altul spunând *„Numai Ție Îți slujim și numai de la Tine cerem ajutor”*, iar fiecăruia îi revine răspunsul său: celui care spune *„Lauda Îi aparține lui Allah, Domnul lumilor”*, Allah îi spune: *„Robul Meu M-a lăudat”*; iar celui care spune *„Numai Ție Îți slujim și numai de la Tine cerem ajutor”*, Allah îi spune: *„Aceasta este între Mine și robul Meu, în două jumătăți”*...

Așadar, este posibil ca Allah să fie cu adevărat cu noi, iar El să fie cu adevărat pe Tronul Său, în cer. Nimeni nu înțelege că acestea două se contrazic decât cel care vrea să-L asemene pe Allah cu creația Sa și să facă maʿiyyah Creatorului asemenea maʿiyyah creaturii.

Noi am explicat posibilitatea armonizării dintre textele ʿulūw-ului și textele maʿiyyah. Dacă lucrul acesta devine clar, bine; iar dacă nu, atunci robul este obligat să spună: *„Am crezut în Allah și în Mesagerul Său și am socotit adevărat ceea ce Allah a spus despre Sine și ceea ce a spus Mesagerul Său”*, și să nu spună, negând: *„Cum este posibil?!”*

Dacă spune: *„Cum este posibil?”*, îi spunem: această întrebare a ta este bidʿah. Ṣaḥābah nu au întrebat despre aceasta, iar ei sunt mai buni decât tine; Cel despre care întrebau ei este mai Cunoscător decât cel despre care întrebi tu, mai adevărat, mai elocvent și mai sincer în sfătuire. Obligația ta este să crezi. Nu spune *„cum?”* și nici *„de ce?”*, ci supune-te cu o supunere deplină.

Avertisment:

Privește cu atenție versetul și vei vedea că toate pronumele se întorc la Allah Preaslăvitul și Preaînaltul: *„a creat cerurile și pământul în șase zile, apoi S-a înălțat”*, *„știe ceea ce intră în*

136 Relatat de Muslim (395), de la Abū Hurayrah — Allah să fie mulțumit de el — în Kitāb al-Ṣalāh, în ḥadīth-ul qudsī despre împărțirea al-Fātiḥah între Allah și robul Său.

pământ"; la fel și pronumele din *„și El este cu voi"*. Așadar, trebuie să credem în sensul aparent al versetului nobil și să știm cu certitudine că această maʿiyyah nu implică faptul că Allah este cu noi pe pământ. Dimpotrivă, El este cu noi împreună cu faptul că este înălțat peste Tron. Dacă credem în această maʿiyyah, ea ne impune teamă de Allah Preaputernicul și Preaînaltul și taqwā față de El. Din acest motiv se relatează în ḥadīth: *„Cea mai bună credință este să știi că Allah este cu tine oriunde ai fi."*[137]

Cât despre adepții ḥulūl-ului, ei au spus: *„Allah este cu noi prin Dhāt-ul Său în locurile în care ne aflăm. Dacă ești în masjid, Allah este cu tine în masjid; cei care sunt în piață, Allah este cu ei în piață; iar cei care sunt în băi, Allah este cu ei în băi!"*

Nu L-au declarat mai presus de murdării, mirosuri urâte, locurile de distracție și obscenitate!

A șasea cercetare: îndoiala celor care spun că Allah este cu noi în locurile noastre și răspunsul împotriva lor:

Îndoiala lor este că spun: *„Acesta este sensul aparent al expresiei «Și El este cu voi», deoarece toate pronumele se întorc la Allah: «El este Cel care a creat», «apoi S-a înălțat», «știe», «și El este cu voi». Iar dacă El este cu noi, noi nu înțelegem din maʿiyyah decât amestecarea sau însoțirea în același loc!"*

Răspunsul împotriva lor se face din mai multe puncte:

În primul rând: sensul aparent nu este ceea ce ați spus. Dacă sensul aparent ar fi ceea ce ați spus, atunci în verset ar exista o contradicție: El ar fi înălțat peste Tron și, totodată, cu fiecare om în orice loc! Iar contradicția în Cuvântul lui Allah Preaînaltul este imposibilă.

În al doilea rând: afirmația voastră că *„maʿiyyah nu poate fi concepută decât împreună cu amestecarea sau însoțirea în același loc"* este respinsă. În limba arabă, maʿiyyah este un nume pentru

137 Relatat de al-Ṭabarānī în al-Muʿjam al-Kabīr și al-Awsaṭ, așa cum este menționat în Majmaʿ al-Zawāʾid (1/60), de al-Bayhaqī în al-Asmāʾ wa-l-Ṣifāt (907) și de Abū Nuʿaym în al-Ḥilyah (6/124). Al-Albānī l-a slăbit în Ḍaʿīf al-Jāmiʿ (1002). O formulare apropiată este relatată de al-Bayhaqī (al-Sunan, 4/95), Ibn Abī ʿĀṣim (al-Āḥād wa-l-Mathānī, 1062) și al-Fasawī (al-Maʿrifah wa-l-Tārīkh, 1/269), cu isnād autentic; vezi al-Silsilah al-Ṣaḥīḥah (1046).

însoțire în sens absolut și are un sens mai larg decât ceea ce pretindeți voi. Uneori implică amestecare, uneori implică însoțirea în același loc, iar alteori implică însoțire în sens general chiar dacă locurile sunt diferite. Acestea sunt trei situații:

1. Exemplul maʿiyyah care implică amestecare: să se spună: *„Dați-mi să beau lapte cu apă”*, adică amestecat cu apă.

2. Exemplul maʿiyyah care implică însoțirea în același loc: să spui: *„L-am găsit pe cutare cu cutare, mergând împreună și poposind împreună.”*

3. Exemplul maʿiyyah care nu implică nici amestecare, nici participarea în același loc: să se spună: *„Cutare este cu soldații lui”*, chiar dacă el se află în camera de comandă, însă îi dirijează. Aici nu există nici amestecare, nici participare în același loc.
Și se spune: *„Soția lui cutare este cu el”*, chiar dacă ea se află în răsărit, iar el în apus. Așadar, maʿiyyah, așa cum a spus Shaykh al-Islām Ibn Taymiyyah, Allah să aibă milă de el, și așa cum este evident din exemplele limbii, are ca sens de bază însoțirea în sens absolut; apoi sensul ei se determină după ceea la care este adăugată. Dacă se spune:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَواْ وَّٱلَّذِينَ هُم مُّحۡسِنُونَ﴾

„Cu adevărat, Allah este cu cei care au taqwā”
[al-Naḥl 16:128],

aceasta nu implică nici amestecare, nici participare în același loc, ci este o maʿiyyah potrivită lui Allah, iar ceea ce implică ea este victoria și sprijinul.

În al treilea rând: spunem că descrierea voastră a lui Allah în acest fel se numără printre cele mai false lucruri și dintre cele mai grave micșorări ale lui Allah Preaputernicul și Preaînaltul. Allah Preaputernicul și Preaînaltul a menționat-o aici despre Sine ca laudă: în ciuda ʿulūw-ului Său deasupra Tronului, El este cu creația, chiar dacă ei sunt sub El. Dacă Îl puneți pe Allah pe pământ, aceasta este o lipsă.

Dacă Îl puneți pe Allah Însuși cu voi în fiecare loc, iar voi intrați în latrină, aceasta este cea mai mare lipsă. Nici măcar unui rege dintre regii lumii nu ai putea să-i spui: *„Tu ești în latrină!"* Cum poți, atunci, să spui aceasta despre Allah Preaputernicul și Preaînaltul?!

În al patrulea rând: din afirmația voastră rezultă în mod necesar unul dintre două lucruri, fără o a treia posibilitate, iar amândouă sunt imposibile: Prima posibilitate ar fi ca Allah să fie divizat, fiecare parte a Lui aflându-se într-un loc.

A doua posibilitate ar fi ca El să fie multiplu, adică în fiecare direcție să existe un dumnezeu, în mod necesar, din cauza multitudinii locurilor.

În al cincilea rând: spunem că afirmația voastră implică, de asemenea, că Allah ar fi ḥāll în creație: în fiecare loc din creație, Allah Preaînaltul ar fi în el. Aceasta devine o treaptă către afirmația oamenilor waḥdat al-wujūd. Vezi, așadar, că această afirmație este falsă, iar ceea ce ea implică este kufr.

Din acest motiv considerăm că cel care spune că Allah este cu noi pe pământ este kāfir; i se cere tawbah și i se explică adevărul. Dacă revine, bine; iar dacă nu, trebuie omorât.

Acestea sunt versetele maʿiyyah:

Primul verset este Cuvântul Celui Preaînalt:

Textul arab al versetului integral

﴿هُوَ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ ۚ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِى ٱلْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنزِلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ۖ وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ ۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾

„El este Cel care a creat cerurile și pământul în șase zile, apoi S-a înălțat peste Tron. El știe ceea ce intră în pământ și ceea ce iese din el, ceea ce coboară din cer și ceea ce urcă în el. Și El este cu voi oriunde ați fi. Iar Allah vede ceea ce faceți."
[al-Ḥadīd 57:4]

Punctul de dovadă este Cuvântul Său: *„Și El este cu voi oriunde ați fi."* Acesta este un exemplu de maʿiyyah generală, deoarece implică faptul că El cuprinde creația prin știință, putere, autoritate, auz, vedere și celelalte sensuri ale rubūbiyyah.

Al doilea verset este Cuvântul Său:

Textul arab al versetului integral

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ
مَا يَكُونُ مِن نَّجْوَىٰ ثَلَٰثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا
هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَآ أَدْنَىٰ مِن ذَٰلِكَ وَلَآ أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ
أَيْنَ مَا كَانُوا۟ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا۟ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ إِنَّ ٱللَّهَ
بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾

„Nu există nicio convorbire tainică între trei fără ca El să fie al patrulea lor, nici între cinci fără ca El să fie al șaselea lor; nici mai puțini decât atât, nici mai mulți, fără ca El să fie cu ei oriunde s-ar afla. Apoi, în Ziua Învierii, îi va înștiința despre ceea ce au făcut. Cu adevărat, Allah este Atotcunoscător al tuturor lucrurilor."
[al-Mujādilah 58:7]

Expresia *„nu există"* - verbul *„a exista"* este aici complet, adică: nu se află, nu există.

Iar Cuvântul Său *„dintre o convorbire tainică a trei"* s-a spus că se numără printre adăugarea atributului la cel descris, iar forma de bază ar fi: *„dintre trei care conversează tainic"*. Sensul lui najwā este: oameni care poartă o conversație tainică între ei.

Iar Cuvântul Său *„fără ca El să fie al patrulea lor”*: El nu a spus *„al treilea lor”*, deoarece El nu este din aceeași categorie cu ei. Atunci când cel menționat nu este din aceeași categorie, se folosește numărul următor; iar atunci când este din aceeași categorie, se folosește același număr. Privește Cuvântul Celui Preaînalt despre creștini:

Textul arab al versetului integral

﴿لَّقَدْ كَفَرَ ٱلَّذِينَ قَالُوٓاْ إِنَّ ٱللَّهَ ثَالِثُ ثَلَٰثَةٍۘ وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ
إِلَّآ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞۚ وَإِن لَّمْ يَنتَهُواْ عَمَّا يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ ٱلَّذِينَ
كَفَرُواْ مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾

„Cu adevărat, au făcut kufr cei care au spus: Allah este al treilea dintre trei.”
[al-Mā'idah 5:73]

Ei nu au spus *„al treilea dintre doi”*, pentru că, după pretinsa lor credință, El este din aceeași categorie cu ceilalți; la ei toți trei sunt dumnezei. De aceea, potrivit pretinsei lor concepții, au spus despre El *„al treilea dintre trei”*.

Iar Cuvântul Său *„nici cinci fără ca El să fie al șaselea lor”*: El a menționat numărul impar, trei și cinci, și a tăcut cu privire la numărul par, însă acesta intră în Cuvântul Său *„nici mai puțini decât atât”*: mai puțin de trei sunt doi; și în *„nici mai mulți”*: mai mult de cinci sunt șase și ceea ce este peste.

Nu există doi sau mai mulți care să poarte o conversație tainică în vreun loc de pe pământ fără ca Allah Preaputernicul și Preaînaltul să fie cu ei.

Această maʿiyyah este generală, deoarece îi cuprinde pe toți: credinciosul, necredinciosul, dreptul și păcătosul. Ea implică faptul că El îi cuprinde prin știință, putere, auz, vedere, autoritate, administrare și altele asemenea.

Iar Cuvântul Său: *„Apoi îi va înștiința despre ceea ce au făcut în Ziua Învierii”* înseamnă că această maʿiyyah implică înregistrarea a ceea ce au făcut. Când vine Ziua Învierii, El îi va înștiința despre ceea ce au făcut, adică îi va informa despre aceasta și îi va trage la socoteală, deoarece aici este avută în vedere consecința înștiințării, și anume socoteala. Însă, dacă sunt credincioși, Allah Preaînaltul le va număra faptele, apoi va spune: *„Le-am acoperit pentru tine în lumea aceasta și Eu ți le iert astăzi.”*[138]

Iar Cuvântul Preaputernicului și Preaînaltului: *„Cu adevărat, Allah este Atotcunoscător al tuturor lucrurilor”*: orice lucru existent sau inexistent, posibil, necesar sau imposibil - Allah îl cunoaște. A trecut deja discuția despre Atributul științei și despre faptul că știința lui Allah se leagă de toate lucrurile, chiar și de ceea ce este necesar și imposibil, de ceea ce este mic și mare, evident și ascuns.

Iar Cuvântul Său: *„Nu te întrista; cu adevărat, Allah este cu noi.”* (1)

138 Takhrīj-ul a fost menționat anterior în ediția arabă; relatarea este în al-Ṣaḥīḥayn. Vezi al-Bukhārī (2441) și Muslim (2768), de la Ibn ʿUmar — Allah să fie mulțumit de amândoi — despre apropierea credinciosului de Domnul său, recunoașterea păcatelor și iertarea lor.

(1) Al treilea verset:

Textul arab al versetului integral

﴿إِلَّا تَنصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ ٱللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟
ثَانِىَ ٱثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِى ٱلْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَٰحِبِهِۦ لَا تَحْزَنْ
إِنَّ ٱللَّهَ مَعَنَا ۖ فَأَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُۥ بِجُنُودٍ لَّمْ
تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ٱلسُّفْلَىٰ ۗ وَكَلِمَةُ ٱللَّهِ هِىَ
ٱلْعُلْيَا ۗ وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾

„Nu te întrista; cu adevărat, Allah este cu noi.”
[al-Tawbah 9:40]

Adresarea îi este făcută lui Abū Bakr de către Profet ﷺ. Allah Preaînaltul a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿إِلَّا تَنصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ ٱللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ثَانِىَ ٱثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِى ٱلْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَٰحِبِهِۦ لَا تَحْزَنْ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَنَا ۖ فَأَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُۥ بِجُنُودٍ لَّمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ ٱلسُّفْلَىٰ ۗ وَكَلِمَةُ ٱللَّهِ هِىَ ٱلْعُلْيَا ۗ وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾

„Dacă nu-l sprijiniți, Allah l-a sprijinit deja, când cei care au făcut kufr l-au scos, al doilea dintre doi, când cei doi erau în peșteră, când îi spunea însoțitorului său: «Nu te întrista; cu adevărat, Allah este cu noi.»”
[al-Tawbah 9:40]

În primul rând: El l-a sprijinit în momentul ieșirii: *„când cei care au făcut kufr l-au scos”.*

În al doilea rând: în timpul ședерii în peșteră: *„când cei doi erau în peșteră”.*

În al treilea rând: în momentul de mare dificultate, când mushrikūn s-au oprit la gura peșterii: *„când îi spunea însoțitorului său: Nu te întrista.”*

Acestea sunt trei locuri în care Allah Preaînaltul a arătat sprijinul Său pentru Profetul ﷺ.

În al treilea dintre aceste momente, când mushrikūn s-au oprit deasupra lor, Abū Bakr a spus: *„O, Mesager al lui Allah! Dacă unul dintre ei s-ar uita la picioarele lui, ne-ar vedea."*[139] Adică: suntem într-un pericol, asemenea celor care erau cu Mūsā când au ajuns la mare și au spus:

Textul arab al versetului integral

﴿فَلَمَّا تَرَٰٓءَا ٱلْجَمْعَانِ قَالَ أَصْحَٰبُ مُوسَىٰٓ إِنَّا لَمُدْرَكُونَ﴾

„Cu adevărat, vom fi ajunși!"
[al-Shuʿarāʾ 26:61]

El a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿قَالَ كَلَّآ ۖ إِنَّ مَعِىَ رَبِّى سَيَهْدِينِ﴾

„Nicidecum! Cu adevărat, Domnul meu este cu mine; El mă va călăuzi."
[al-Shuʿarāʾ 26:62]

Iar aici Profetul ﷺ i-a spus lui Abū Bakr — Allah să fie mulțumit de el —: *„Nu te întrista; cu adevărat, Allah este cu noi."* Astfel l-a liniștit și a introdus siguranță în sufletul lui, justificând aceasta prin Cuvântul său: *„Cu adevărat, Allah este cu noi."*

Iar Cuvântul său *„Nu te întrista"* este o interdicție care cuprinde îngrijorarea pentru ceea ce s-a întâmplat și ceea ce se va întâmpla; așadar se potrivește atât trecutului, cât și viitorului.

Iar tristețea este durerea sufletului și intensitatea grijii sale.

***„Cu adevărat, Allah este cu noi"*:** aceasta este maʿiyyah specială, legată de Profet ﷺ și Abū Bakr. Ea implică, pe lângă cuprinderea care aparține maʿiyyah generale, victoria și sprijinul. Din acest motiv, Quraysh au stat la peșteră și nu i-au văzut! Allah le-a orbit privirile. Cât despre cel care spune că a venit un păianjen și a țesut la intrarea peșterii, iar o porumbiță s-a așezat

139 Relatat de al-Bukhārī (3653) și Muslim (2381), de la Anas ibn Mālik — Allah să fie mulțumit de el — despre Profetul ﷺ și Abū Bakr în peșteră.

la intrare, iar când mushrikūn au venit au găsit o porumbiță și o pânză de păianjen la peșteră și au spus: *„Nu este nimeni în ea”*, apoi s-au întors - acest lucru este fals! Protecția divină și semnul deplin constau în faptul că peștera era deschisă, limpede, fără vreun obstacol material, și totuși ei nu îi vedeau pe cei dinăuntru. Acesta este semnul!

Cât despre venirea unei porumbițe și a unui păianjen care să facă un cuib și o pânză, aceasta este îndepărtată și contrazice cuvântul său: *„Dacă unul dintre ei s-ar uita la picioarele lui, ne-ar vedea.”*

Important este că unii istorici - Allah să-i ierte - vin cu lucruri ciudate, neobișnuite și respinse, pe care rațiunea nu le acceptă și pentru care transmiterea nu este autentică.

„Cu adevărat, Eu sunt cu voi doi; aud și văd.” (1)

(1) Al patrulea verset este Cuvântul Său:

Textul arab al versetului integral

﴿قَالَ لَا تَخَافَآ ۖ إِنَّنِى مَعَكُمَآ أَسْمَعُ وَأَرَىٰ﴾

„Cu adevărat, Eu sunt cu voi doi; aud și văd.”
[Ṭā Hā 20:46]

Această adresare le este făcută lui Mūsā și Hārūn, când Allah Preaputernicul și Preaînaltul le-a poruncit să meargă la Firʿawn. El a spus: *„Mergeți amândoi la Firʿawn; cu adevărat, el a întrecut măsura. Și spuneți-i un cuvânt blând, poate își va aminti sau se va teme."* Ei au spus: *„Domnul nostru, ne temem că se va grăbi împotriva noastră sau va întrece măsura."* El a spus:

Textul arab al pasajului integral

﴿ٱذْهَبَآ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُۥ طَغَىٰ فَقُولَا لَهُۥ قَوْلًا لَّيِّنًا لَّعَلَّهُۥ
يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَىٰ قَالَا رَبَّنَآ إِنَّنَا نَخَافُ أَن يَفْرُطَ عَلَيْنَآ أَوْ
أَن يَطْغَىٰ قَالَ لَا تَخَافَآ ۖ إِنَّنِى مَعَكُمَآ أَسْمَعُ وَأَرَىٰ﴾

„Nu vă temeți; cu adevărat, Eu sunt cu voi doi; aud și văd."
[Ṭā Hā 20:43-46]

Cuvântul Său *„aud și văd"* este o propoziție independentă care explică ceea ce implică această maʿiyyah specială, și anume auzul și vederea. Acestea sunt un auz și o vedere speciale, care implică victoria, sprijinul și protecția împotriva lui Firʿawn, despre care cei doi au spus: *„Ne temem că se va grăbi împotriva noastră sau va întrece măsura."*

„Cu adevărat, Allah este cu cei care au taqwā și cu cei care sunt muḥsinūn." (1) Și Cuvântul Său: *„Și aveți răbdare; cu adevărat, Allah este cu cei răbdători."* (2)

(1) Al cincilea verset este Cuvântul Său:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَواْ وَّٱلَّذِينَ هُم مُّحْسِنُونَ﴾

„Cu adevărat, Allah este cu cei care au taqwā și cu cei care sunt muḥsinūn."
[al-Naḥl 16:128]

Acesta a venit după Cuvântul Său:

Textul arab al pasajului integral

﴿وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا۟ بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُم بِهِۦ ۖ وَلَئِن صَبَرْتُمْ لَهُوَ
خَيْرٌ لِّلصَّٰبِرِينَ ۝ وَٱصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِٱللَّهِ وَلَا تَحْزَنْ
عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِى ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ﴾

„Dacă pedepsiți, pedepsiți în măsura în care ați fost pedepsiți; însă dacă aveți răbdare, aceasta este mai bună pentru cei răbdători. Și ai răbdare; răbdarea ta nu este decât prin Allah. Nu te întrista pentru ei și nu fi strâmtorat din cauza celor pe care îi uneltesc."
[al-Naḥl 16:126-127]

Pedepsirea celui care a săvârșit nedreptatea cu ceva egal cu ceea ce a făcut se numără printre taqwā; a-l pedepsi cu mai mult este ẓulm și agresiune; iar iertarea este iḥsān. De aceea El a spus:

Textul arab al versetului integral

﴿إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوا۟ وَّٱلَّذِينَ هُم مُّحْسِنُونَ﴾

„Cu adevărat, Allah este cu cei care au taqwā și cu cei care sunt muḥsinūn."
[al-Naḥl 16:128]

Maʿiyyah aici este specială, legată de o însușire: oricine se numără printre cei cu taqwā și dintre muḥsinūn, Allah este cu el.

În privința conduitei practice, aceasta produce pentru noi dorința de a avea iḥsān și taqwā, deoarece fiecare om iubește ca Allah să fie cu el.

(2) Al șaselea verset este Cuvântul Său:

Textul arab al versetului integral

﴿وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَلَا تَنَٰزَعُواْ فَتَفۡشَلُواْ وَتَذۡهَبَ رِيحُكُمۡۖ وَٱصۡبِرُوٓاْۚ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾

„Și aveți răbdare; cu adevărat, Allah este cu cei răbdători."
[al-Anfāl 8:46]

A trecut deja că șabr înseamnă să-ți reții sufletul în ascultarea lui Allah, să-l reții de la neascultarea lui Allah și să-l reții de la nemulțumirea față de hotărârile lui Allah, fie prin limbă, inimă sau membre.

Cele mai bune forme de șabr sunt: șabr în ascultarea lui Allah, apoi șabr față de neascultarea Lui, deoarece în ambele există alegere: dacă omul voiește, face ceea ce i s-a poruncit, iar dacă voiește, nu face; dacă voiește, părăsește ceea ce este interzis, iar dacă voiește, nu îl părăsește. Apoi vine șabr față de hotărârile lui Allah, deoarece hotărârile lui Allah se produc fie că voiești, fie că nu; ori rabzi cu răbdarea oamenilor nobili, ori te obișnuiești cu ele asemenea animalelor.

Șabr este o treaptă înaltă, care nu poate fi atinsă decât prin existența a ceva asupra căruia să ai răbdare. Cât despre cel căruia pământul i-a fost așternut cu trandafiri și oamenii îi împlinesc tot ceea ce dorește, chiar și acesta trebuie să fie atins de o anumită oboseală sufletească sau trupească, interioară sau exterioară.

Din acest motiv, Allah a reunit pentru Profetul Său ﷺ shukr și șabr.

Cât despre shukr: el stătea în rugăciune până când i se umflau picioarele și spunea: *„Să nu fiu oare un rob recunoscător?"*[140]

140 Takhrīj-ul a fost menționat anterior în ediția arabă; relatarea se află în al-Ṣaḥīḥayn. Vezi al-Bukhārī (4837) și Muslim (2820), de la ʿĀ'ishah — Allah să fie mulțumit de ea — despre rugăciunea Profetului ﷺ până i se umflau picioarele și cuvintele: «Să nu fiu oare un rob recunoscător?»

Iar cât despre ṣabr: a avut răbdare față de răul care i s-a făcut. A fost vătămat de poporul său și de alții dintre evrei și munāfiqūn, și totuși a avut răbdare.

„De câte ori o ceată mică a învins o ceată numeroasă cu permisiunea lui Allah! Iar Allah este cu cei răbdători." (1)

(1) Al șaptelea verset este Cuvântul Său:

Textul arab al versetului integral

﴿فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِٱلْجُنُودِ قَالَ إِنَّ ٱللَّهَ مُبْتَلِيكُم بِنَهَرٍ
فَمَن شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّى وَمَن لَّمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُۥ مِنِّىٓ إِلَّا
مَنِ ٱغْتَرَفَ غُرْفَةًۢ بِيَدِهِۦ فَشَرِبُوا۟ مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ
فَلَمَّا جَاوَزَهُۥ هُوَ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ قَالُوا۟ لَا طَاقَةَ لَنَا
ٱلْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِۦ قَالَ ٱلَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلَٰقُوا۟
ٱللَّهِ كَم مِّن فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةًۢ بِإِذْنِ ٱللَّهِ وَٱللَّهُ
مَعَ ٱلصَّٰبِرِينَ﴾

„De câte ori o ceată mică a învins o ceată numeroasă cu permisiunea lui Allah! Iar Allah este cu cei răbdători."
[al-Baqarah 2:249]

„De câte ori" este aici informativ și indică multitudinea: adică o ceată mică a învins o ceată numeroasă de multe ori, sau multe cete mici au învins multe cete numeroase. Însă nu prin propria lor putere și forță, ci cu permisiunea lui Allah, adică prin voința și puterea Sa.

Dintre acestea: oamenii lui Ṭālūt și-au învins dușmanul, deși acesta era numeros.

Și dintre acestea: oamenii de la Badr au învins Quraysh, deși aceștia erau numeroși.

Oamenii de la Badr nu ieșiseră pentru luptă, ci pentru a lua caravana lui Abū Sufyān. Când Abū Sufyān a aflat de ei, a trimis un strigător către oamenii din Makkah spunând: *„Salvați-vă caravana! Muḥammad și companionii lui au ieșit spre noi și vor să ia caravana."* În caravană se aflau multe bunuri ale Quraysh. Quraysh au ieșit cu nobilii și conducătorii lor, cu mândria și aroganța lor, arătând putere, fală și măreție, până când Abū Jahl a spus: *„Pe Allah, nu ne vom întoarce până nu ajungem la Badr și rămânem acolo trei zile; vom sacrifica cămile, vom bea vin, iar cântărețele ne vor cânta. Arabii vor auzi despre noi și vor continua să se teamă de noi pentru totdeauna."*

Și, laudă lui Allah, au cântat pentru uciderea lui și a celor care erau cu el!

Acești oameni erau între nouă sute și o mie. În fiecare zi sacrificau nouă sau zece cămile. Profetul ﷺ și companionii lui erau trei sute paisprezece oameni, cu aproximativ șaptezeci de cămile și numai doi cai, pe care îi foloseau pe rând. Cu toate acestea, au ucis marii conducători și vitejii Quraysh, până când trupurile lor au început să se descompună și să se umfle de la soare, apoi au fost târâte într-un puț dintre puțurile murdare de la Badr.

Așadar: *„De câte ori o ceată mică a învins o ceată numeroasă cu permisiunea lui Allah! Iar Allah este cu cei răbdători"*, pentru că ceata mică a avut răbdare. *„Iar Allah este cu cei răbdători"*: ei au avut toate formele de șabr - în ascultarea lui Allah, față de neascultarea Lui și față de efortul, oboseala și greutatea care i-au atins în purtarea poverilor jihād-ului. *„Iar Allah este cu cei răbdători."*

Aici se încheie versetele maʿiyyah. Autorul, Allah să aibă milă de el, va avea mai târziu un capitol complet pentru afirmarea și explicarea ei.

Care sunt, așadar, roadele de care beneficiem din credința că Allah este cu noi?

În primul rând: credința că Allah Preaputernicul și Preaînaltul cuprinde toate lucrurile și că, în ciuda ʿulūw-ului Său, El este cu creația Sa; nimic din stările lor nu Îi este ascuns vreodată.

În al doilea rând: atunci când știm aceasta și credem în ea, ea ne impune murāqabah deplină față de El, prin îndeplinirea ascultării Lui și părăsirea neascultării Lui, astfel încât să nu ne lipsească acolo unde ne-a poruncit să fim și să nu ne găsească acolo unde ne-a interzis să fim. Acesta este un rod măreț pentru cel care crede în această maʿiyyah.

Cules cu Libertinus Serif și Amiri. Institutul Tawhid.

VOLUMUL I

Explicația Crezului al-Wāsiṭiyyah

Primul volum al explicației Crezului al-Wāsiṭiyyah, dedicat studiului crezului Ahl al-Sunnah în lumina Coranului şi a Sunnei.

Autor: Muḥammad ibn Ṣāliḥ al-ʿUthaymīn

Traducere în limba română

Institutul Tawhid

INSTITUTUL TAWHID

tawhid.ro